MDK

Dorfner József,

az 1759-ben megkezdett átalakitási munkálatoknál a törony épitéséhez szükséges állványok felállitásán dolgozik a Szt.Flórián kápolnánál.

MüllerFlóriánKápolna. c/el. 1936. 4o.sz.dolg. 4-84.l.
Müvtört. és Kerrég. Int.

JOHANN DORING, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesE metsrek egyike volt:
ter k névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
322.- Johann Doring, Leutschau, 1839. 153.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Dorigni, Nicolas

l.

Bpgrafâbr

243.-st

STÁDIUM · SAJTÓVÁLLALAT · R.T.

Dorigny, N.

Budapest. T. 1159. II.

A török hadi ékitményekből összeállitott talapzaton koporsót látunk TANDEM DEFICIET felirattal és rajta hadi disz közt fekvő törökkel, kinek szivét egy kiterjesztett szárnyú sas tépi ki, a melyet egy ~~lebegő~~ angyal megkoronáz. Felirata a lebegő mondatszalagon:

Machina de Giuochi di fuoco fatti fare da Gio Giacomo de Rossi in Roma alla Pace in occasione delle vniuersali allegrezze della Christianita per la gloriosa conquista della Città di Buda, presa dall'armi Imperiali nel felice Pontificato di N.S. PAPA INNOCENZO XI l'anno 1686. Doue si rappresenta il fauoloso Titio in habito Turchesco Inuentione e disegno del celebre Pittore Ciro ferri Romano.

alól a bal sarokban: N. Dorigny sculp.

Rm., mér. a rl. 57.2 : 41.4 cm.

Dorigni, Nicolas

l.

Kel Bpgrafábr

243.77

Dorigni , Nicolas MDK

francia festő és rézmetsző
hosszu ideig Rómában működött. 17.o.

Rézkarc: Machina de' Giuochi di fuoca...per la... conquista della citta di Bud-e... 1686...
/Nicolas Dorigny sculp./
Török fegyverekkel diszitett szarkofág. A fegyverek közt fekvő muzulmán szivát sas tépi ki.
A szarkofag felirata: "Tandem deficiet".
75- 76.o. 243. szám.
/dr. Kelényi B.Ottó/: Buda és Pest grafikus ábrázolásai a visszafoglalás korában. 1683-1718. Bp. 1937.

Dogáns Mária festő

Kiállítása nyílt a Csapelli galériában

Kompozíció 70

TV 1970 VI. 19

Dóri Éva, Hobaszik

Új Mův. 2003. 9. p.17.

Task No.27: 90-day inhalation toxicity s

Project ID: **20557-PK5 (Toxicokinetic**

Project number: 0317

On the 1st, 28th and 90th days of the trea from four male and four female dogs f inhalation doses were administered: 0.2

In all of the samples cConcentrations o ~~be~~has been quantified by LC/MS/MS m sexes the concentrations were higher about 30% of the total samples had to for analysis.

~~In life phase of the study was finished. is in progress.~~ Now the evaluation of th

Dóri Sándor M.D.K.

Bp. XX. Pöltenber utcai ált. gimn. épitésvezetője

Épitész: Jeney Lajos

Magyar Épitőművészet 1964 / 6. 37-35

.U.D.A.

Ø Dorigo G.

Fiumei szobrász

lásd

Pintér Imre

A kalocsai főszékes-egyház. Bp.

1942. 47. l.

56. l.

Dorigo G.

fiumei szobrász

lásd

Winkler Pál:

A kalocsai érseki
főszékeseggyház 1010-től
napjainkig

Kalocsa, 1929. 117. l.

BUDAPEST
ERNST-MÚZEUM KIADÁSA, V

Böhm Hugó (Andrássy-ut 61. sz.), *Donáth Sándor* Iádor-utca 21. sz.), *Pick Adolf* (Kristóf-tér 7. sz.), *nd* (Városház-utca 1. sz.), a „*Műgyüjtő*“ *kiadóhivatala tagh Gyula* (Váci-utca 2. sz.).

UKTIONSBEDINGUNGEN.

Bezahlung in ungarischen Pengő. Vom Ersteher se Umsatzsteuer und ein Aufgeld von 12% einge- Ausfolgung des erstandenen Gegenstandes nicht statt. uft, in dem sie sich zur Zeit der Auktion befinden. g oder des Erhaltungszustandes nach erfolgtem da sämmtliche Objekte zur Besichtigung ausgestellt chätzungswert nicht verkauft.

Zuschlage Eigentum des Erstehers. Dieselben werden am Schlusse des Auktionstages aufbewahrt, jedoch ngen. Der Transport der erstandenen Gegenstände Erstehers zu erfolgen und übernimmt die Auktions- oder Beschädigungen.

immt das Ernst-Museum (Budapest, VI., Nagymező-

kiadó r.-t. nyomása, Budapest.

Jozef DORICA

Változás I.

Menyhárt László: Grafikai művésztelep - kérdőjelekkel.
MŰVÉSZET, 1980. november - 12. lap.

DORKA BÉLA

Városközpont Erfurt — Észak (NDK)

Dorka Béla (KELET-TERV)
Csernoch Miklós
Bodnár László
Marton Sándor
Horváth József
Nyitrai István
Lokodi József
Mohácsi Péter

Felelős tervező

Szerkezettervező
Elektromostervező

Fűtés-szellőzés

Belsőépítész

Dokumentálás éve: 1972
Átadás éve: 1977

Az épületkomplexum Erfurt új északi városrészének központjaként szolgál, mely kétirányú kapcsolatot kapott mind építészetilag, mind a közlekedés vonatkozásában a régi várossal.

A létesítmény 4 fő épületrészből állt össze:

1 uszoda,
2 ABC áruház,
3, 4 szolgáltató és vendéglátó-,
5,6 orvosi rendelő és könyvtár épületek.

Az épületkomplexum teljesen előregyártott vb. szerkezetből áll. A diákétterem alátámasztás nélküli terét nagyfesztávú rácsos acéltartó közvetítésével fedtük le.

Az épületek homlokzatai szerkezetes jellegűek, ahol a beton és az üveg érvényesül. Az orvosi rendelő tömege acél-alu szerkezetű függönyfalat kapott, míg a 6-os épületrész I. emelete árkádok feletti tömegének homlokzatai teljes felületükön értékes képzőművészeti alkotást hordanak. Az átrium keménymészkő díszburkolatot kapott, két végén dísz-medencével.

Az éttermeket, bárokat, sörözőket, áruházat, könyvtárat, fodrászatot, postát és takarékpénztárt különösen értékes belsővel terveztük meg, ahol a nemes faburkolat és a kő uralkodik.

Az elektromos ellátást külön trafóról központosan biztositottuk. A belső világítás belsőépítészeti vonatkozásait egyedi világítótestek elégítik ki. A hőenergiát távfűtési hálózatról a pincében elhelyezett hőközpont biztositja.

D. B.

1. Helyszínrajz
   1. Uszoda 2. ABC 3—4. Szolgáltatás, Étterem 5. Orvosi rendelő 6. Könyvtár, fodrászat 7. Tornacsarnok 8. Iskolák 9. Gyülekező
2. 4—5 épület
3. Tetőterasz
4. 4. sz. épület a teraszokkal
5. Áruház
6. Étterem
7. Étterem
8. Söröző

1. Plan de situation.
   1. Piscine. 2. ABC. 3—4. Services, restaurant. 5. Dispensaire. 6. Bibliothèque, salon de coiffure. 7. Halle de gymnastique. 8. Ecoles. 9. Lieu de rassemblement.
2. 4—5 bâtiments.
3. Terrasse au toit.
4. Bâtiment numéro 4 avec des terrasses.
5. Grand magasin
6. Restaurant
7. Restaurant
8. Brasserie

1. Site plan
   1. Swimming pool. 2. ABC Department Store. 3—4. Services, restaurant. 5. Doctor's exemination room. 6. Library, hairdresser's shop. 7. Gymnasium. 8. School buildings. 9. Assembling place.
2. 4—5 Building
3. Roof terrace.
4. Building No. 4. with the terraces
5. Department store
6. Restaurant
7. Restaurant
8. Ale-house

Centre de ville, Erfurt — Nord (RDA)

Auteur responsable des plans:

Pour les structures:
Pour les installations électriques:

Pour le chauffage — l'aération:

Architecte décorateur-aménageur:

Année de documentation:
Année de livraison:

Le complexe de bâtiments sert de centre pour le nouveau quartier nord de la ville de Erfurt. Il était doté architecturalement, aussi bien que sous le rapport de la circulation, d'une liaison dans les deux sens avec l'ancienne ville.

L'établissement était composé de quatre parties de bâtiments principales:

1. piscine,
2. grand magasin ABC,

3—4. bâtiments de services et d'hôtellerie,
5—6. bâtiments de dispensaire et de bibliothèque.

Le complexe de bâtiment est entièrement fait de structures en béton armé préfabriquées. L'espace sans étayage du restaurant des étudiants était couvert par l'intermédiaire des poutres en treillis à grande travée.

Les façades des bâtiments ont un caractère à structures où le béton et le verre dominent. La masse du dispensaire est munie de mur-rideau à structure aluminium-acier, tandis que les façades de la masse au-dessus des arcades du premier étage de la partie de bâtiment 6, portent sur leurs surfaces entières des oeuvres de beaux-arts de valeur. L'atrium est couvert d'un revêtement orné en pierre à chaux dure avec deux bassins de parade de ses deux bouts.

Nous avions fait les projets des restaurants, — des bars, — de la brasserie, — du grand magasin, — de la bibliothèque, — du salon de coiffure, — de la poste et de la caisse d'épargne avec un aménagement intérieur de valeur particulière où le revêtement en bois et la pierre dominent.

L'apprivisionnement en électricité est centralement assuré par un transformateur séparé. Des corps d'éclairage individuels contentent sous les rapports de l'aménagement intérieur l'éclairage de l'intérieur.

B. D.

Town centre Erfurt-North (GDR)

Responsible architect

Structural engineer
Electrical engineer

Heating and ventilation

Interior designs

Year of planning: 1972
Year of delivery: 1977

The complex of buildings is shaping as the centre of the new town-district "Nord" of the city of Erfurt. It is standing in due connection in two directions with the old town quarters regarding architecture and communication as well. In the southern part residential buildings 3 to 4 storeys high built 10 to 15 years ago, are giving the connection-links towards the traditional town districts. The new residential quarter in the vicinty built for ca 20 000 inhabitants has been erected with up to date prefabrication technological methods.

The group of buildings in question has been erected on an area limited by the main road turning here in right angle, and which is encircled further by the forward loop of the tramway lines.

The establishment consists of four main edifices, viz.:

1 swimming pool
2 ABC department store

3—4 servicing shops and restaurants
5—6 ambulatory and library buildings.

The total complex of buildings has been erected by prefabricated reinforced concrete structures. The space of the student's canteen of no supports has been covered by the use of a steel lattice girder of particular large span.

The frontal elevations of the builsings possess constructional character over which concrete and glass are predominating. The mass of the ambulatorium received a curtain-wall construction assembled of steel and aluminium.

The restaurants, the bars, the beershop, the department-store, the library the hairdresser's shop, the post-office and the savings bank office have been designed with particularly valuable interiors where precious woods and stone are prevailing.

B. D.

1

2

M.D.K.

Doriot Károly, egri esztergályos

nevét az 1834-évi adó-
könyv emliti.

Heves negye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

320 old.

DORIOT Károly egri esztergályos, au adókönyvek közül az 1834. évi emliti.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Dorka Béla épitész M.D.K.

Debreceni T.V.

Kálvin téri irodaház, Debrecen
Belsőépitész: Mohácsi Péter

Magyar Epitőművészet 1967/6. 22.1.

M.D.K.

Dorka Béla épitész

TITÁSZ irodaház, Debrecen

Magyar Épitőművészet 1967/6. 23.1.

Dorka Béla

B.B.: Kálvin téri irodaház, Debrecen. /Dorka Béla építész, Mohácsi Péter belsőépitész./ - Magyar Epitőművészet, 1967. 16.évf. 6.sz. 22. 1.

B.B.: TITÁSZ irodaház, Debrece. /Dorka Béla építész./ - Magyar Epitőművészet, 1967. 16.évf. 6.sz. 23. 1.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodal a bibliográfiája /Művtört. Ért. 1970. 1.sz. 68-107. 1./

73. 1.

Dorka Béla

Boruzs Bernát: Debrecen, TITÁSZ irodaház. /Dorka Béla építész./ - Müszaki Tervezés, 1967. 6.sz. 14-15. l.

Boruzs Bernáth: Debrecen, Kálvin téri irodaház. /Dorka Béla építész, Mohácsi Péter belsőépitész./ - Müszaki Tervezés, 1967. 6.sz. 12-13. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Irt. 1970. 1.sz. 68-107. l./

73. l.

Dorka Béla, [építész]

Az új épület vezető tervezője.

-:Hamarosan felépül a TITÁSZ irányító-központja 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975 szept. 4.

Dorka Béla, [építész]

Tervező. (Debrecen.)

Groni István: A lakótelepek 6.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 16.

Főiskola, Neubrandenburg (NDK)

Építész

Szerkezet
Elektromos
Szellőzés
Víz-csatorna
Fűtés
Kerttervezés

Beruházó, kivitelező
Tervezés éve: 1972—1973
Kivitelezés éve: 1973—1975
A beruházás összege: 24 000 000 DM

Dorka Béla
(KELETTERV)
Csernoch Miklós
Bodnár László
Hancz Gyula
Horváth József
Kalmár István
Lokody József
Mészáros Ferenc
(MÉLYÉPTERV)
WBK Neubrandenburg

A Keletmagyarországi Tervező Vállalat szép feladatot kapott, amikor a TESCO megbízta a neubrandenburgi főiskola programjának és kiviteli terveinek elkészítésével.

A feladat szépségét tovább növelte az a tény is, hogy az építési helyszín az épület megfelelő érvényesülését biztosította.

A mintegy 50 000 lakost számláló Neubrandenburg olyan történelmi városmaggal rendelkezik, melynek mintegy 3,5 km hosszú középkori és viszonylag ép köralakú városfala van.

A fal 4 kapuval rendelkezik, melyek a fő égtájak szerint helyezkednek el, és az azokat összekötő utak 4 fő részre osztják a belvárost.

A falakon körül és a régi vizesárok helyén fás, ligetes parksáv húzódik, melyet a város fő közlekedési ütőere vesz körül.

Ezen főútvonal és a belvárost kelet—nyugati irányban átszelő út találkozásánál helyezkedik el a főiskola. Mellette a Megyei Tanács és a Megyei Pártbizottság épülete áll.

A távlati városfejlesztési tervek szerint a két épület között létesítendő széles sétáló-

Ecole Supérieure à Neubrandenburg (RDA)

Architecte

Ing. B. A.
Electricité
Ventilation
Installations
Chauffage
Plans horticoles
M. d'Ouvrage, exécution

Remise des plans: 1972—1973
Années de l'exécution: 1973 à 1975
Somme de l'investissement: 24 000 000 DM

L'Entreprise de Construction d'Est-Hongrie était chargée d'une belle tâche quand TESCO lui avait donné la commission de faire le programme et les plans d'exécution de l'école supérieure de Neubrandenburg.

Les lieux de construction assuraient que l'édifice puisse se faire valoir comme il faut, et le fait augmentait encore la beauté de la tâche.

La ville de Neubrandenburg, à environ 50 000 d'habitants, dispose d'un noyau de ville historique, lequel a des murs de ville circulaires, moyen âgistes, longs de 3,5 kilomètres et relativement en bon état.

La muraille a 4 portes, situées dans les quatre points cardinaux et les voies, qui les relient, partagent la cité en quatre parties principales.

Une zone de parc boisée à bocage s'étire autour des murs et à la place de l'ancien fossé. Elle est à son tour entourée par l'artère principale de circulation de la ville.

L'école supérieure se trouve au point de rencontre de cette principale voie de circulation et du chemin qui traverse la cité

Higschool of Neubrandenburg (GDR)

Architect

Construction
Electrical engineer
Ventilation
Water supply, sewerage
Heating
Garden planning
Client, contractor

Date of planning: 1972—1973
Date of erection: 1973—1975
Total amount of investment: 24,000,000 DM

The East-Hungarian Planning Enterprise has booked an estimable commission when TESCO, the mediators charged them to elaborate the programme and the execution plans for the highschool in Neubrandenburg. This job was the more honourable as the site elected for the building assured in every respect the proper assertion of the building.

Neubrandenburg, a town of 50,000 inhabitants is possessing a historical town centre with a mediaeval town-wall encircling the town with its lenght of approx. 3.5 km and furthermore in rather good condition.

The four gates in this circumvallation are looking to the four main quarters, and the four main roads connecting these are dividing the town into four main districts.

Around the walls, and on the place of the former trenches a strip of parks is running with trees and groves, all these encircled by the main communication road of the town. The highschool is situated at the junction of this main road and the east to west transversal road of the town centre. In its vicinity the building of the

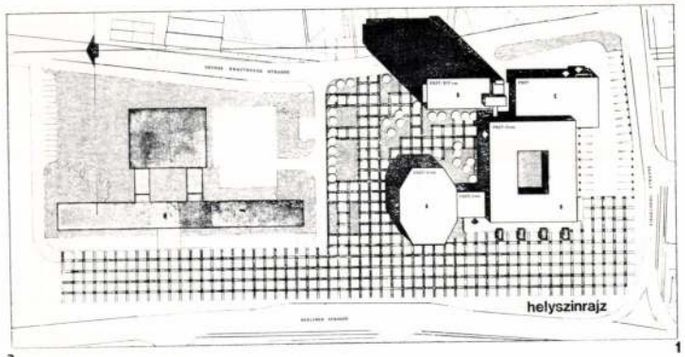

2 1

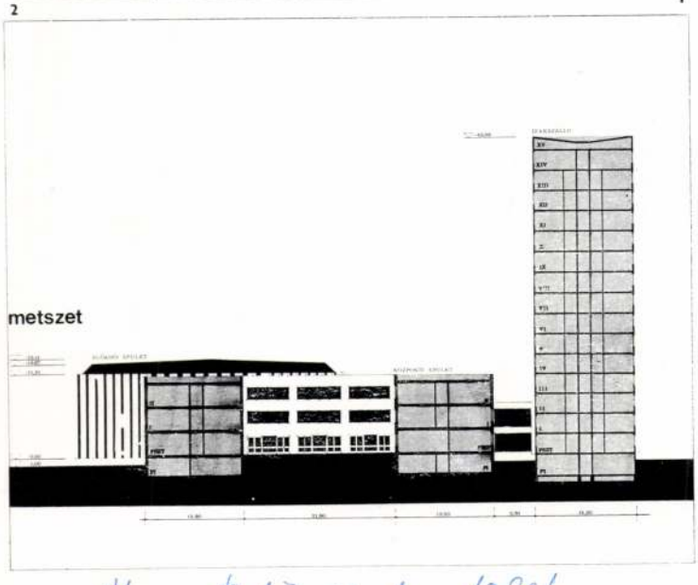

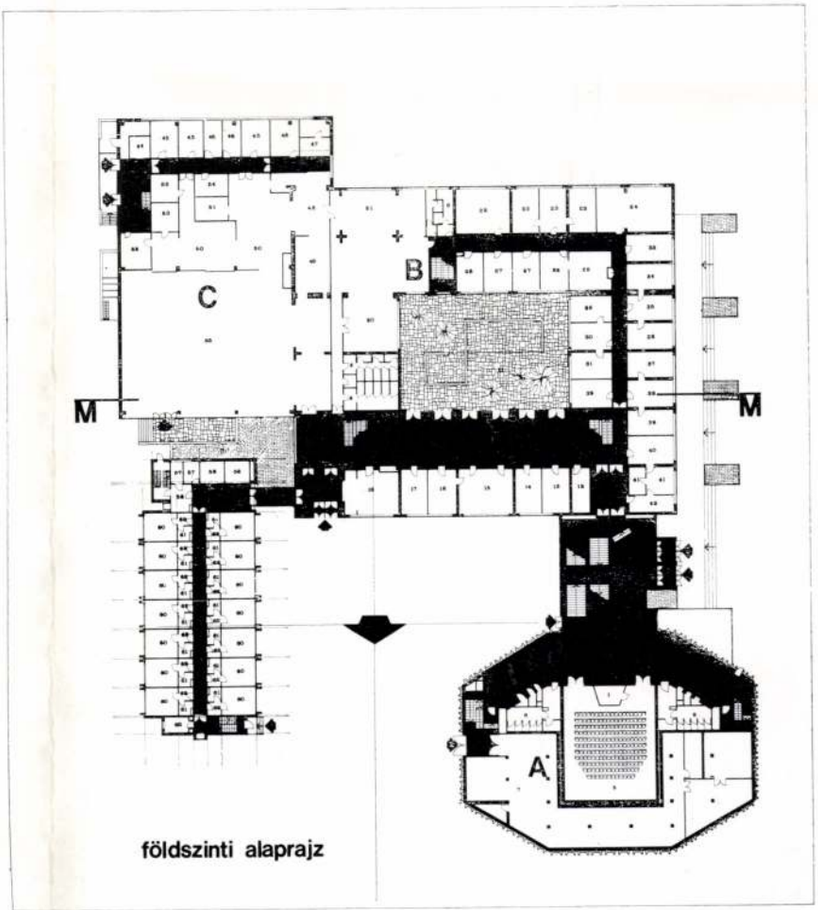

3

Magyar Építőművészet 1980/6

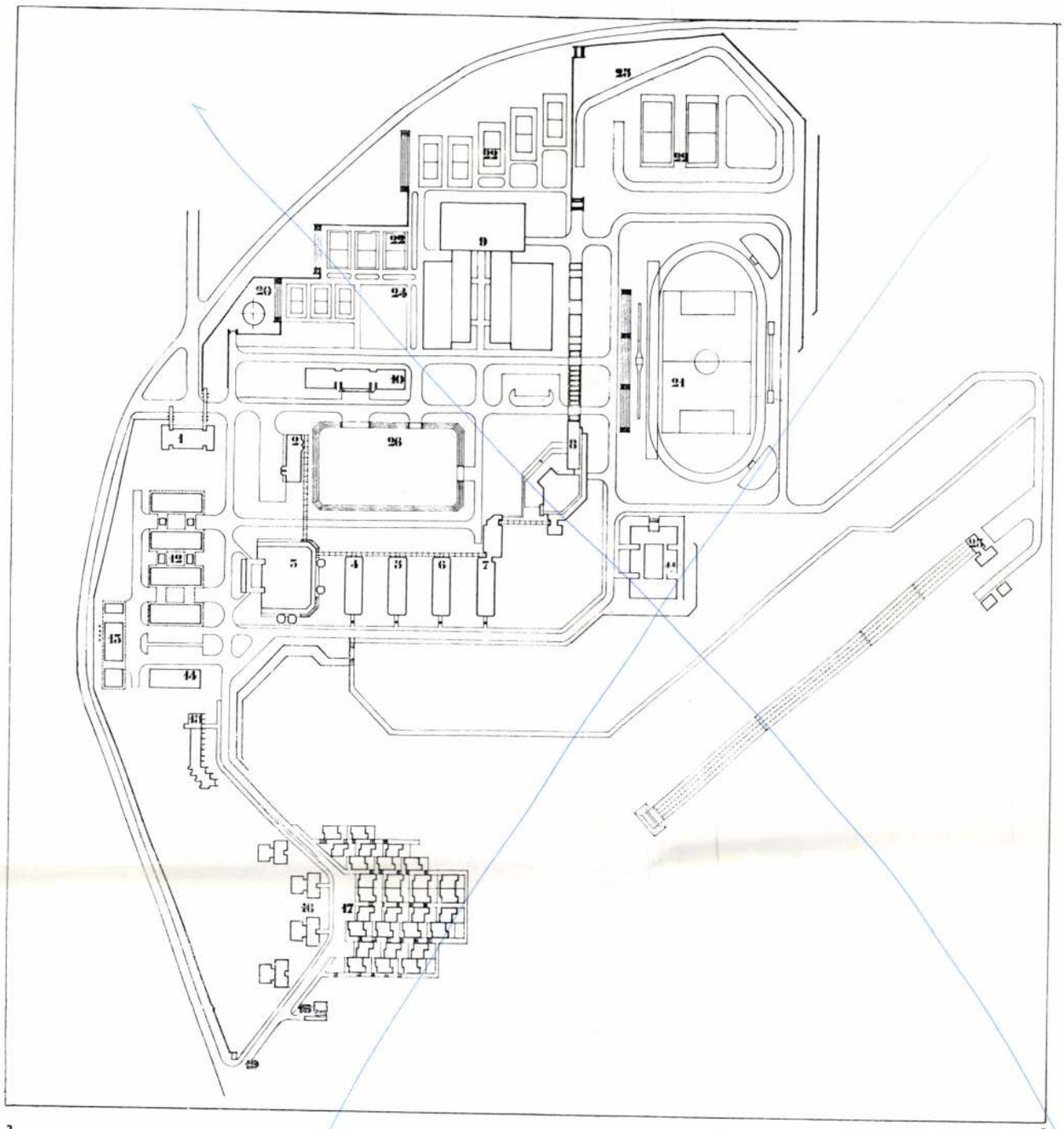

1. Homlokzat részletei
2. Helyszínrajz
   1. Főbejárat 2. Parancsnokság és adminisztráció 3. Éttermek, konyha 4. Tiszti kollégiumok 5—6. Ösztöndíjas hallgatók kollégiuma 7. Versenyzők kollégiuma 8. Színház, könyvtár 9. Sportcsarnok — uszoda 10. Tanszéki épület 11. Orvosi rendelő, kórház 12. Műhelyek 13. Kazánház 14. Személyzeti szálló 15. Szálloda 16. Tiszthelyettesi lakások 17. Tiszti lakások 18. Parancsnoki villa 19. Lakótelepi bejárat 20. Víztorony 21. Futballpálya 22. Sportpályák 23. Lőpálya 24. Alakulótér 25. Akadálypálya 26. Felvonulási tér
3. Kollégiumok a felvonulási tér felől nézve
4. Homlokzati részlet a napvédő lamellákkal

1. Détails de façade.
2. Plan de situation.
   1. Entrée principale. 2. Commandement et administration. 3. Restaurants, cuisine. 4. Collège des officiers. 5—6. Collège des boursiers. 7. Collège des concurrents. 8. Théâtre, bibliothèque. 9. Halle de sport-piscine. 10. Bâtiment de la chaire. 11. Cabinet d'auscultation hôpital. 12. Ateliers. 13. Chaufferie. 14. Auberge du personnel. 15. Hôtel. 16. Logements d'officiers. 18. Villa du commandant. 19. Entrée de la colonie d'habitation. 20. Elevateur d'eau. 21. Stade de football. 22. Pistes de sports. 23. Champ de tir. 24. Champ de formation. 25. Piste d'obstacles. 26. Place de défilades
3. Collèges vus de la place des défilades.
4. Détail de façade avec les lamelles antisolaires.

1. Frontal elevation, details
2. Site plan
   1. Main entrance. 2. Commander's office and administrative offices. 3. Canteens, kitchen. 4. Officers' colleges. 5—6. College of stipendiary students. 7. College for competitors. 8. Theatre. 9. Sporting hall, seimming pool. 10. Faculties' building. 11. Ambulatory, hospital. 12. Work shops. 13. Boiler house. 14. Hostel of employees. 15. Hotel. 16. Reversioner-officers' flats. 17. Officers'flats. 18. Commander's villa. 19. Entrance of residential settlement. 20. Water tower. 21. Soccer ground. 22. Sporting grounds. 23. Shooting range. 24. Practice ground. 25. Obstacles' range. 26. Parade ground.
3. College building seen from the parade ground
4. Detail of frontage with shading lamellas

3

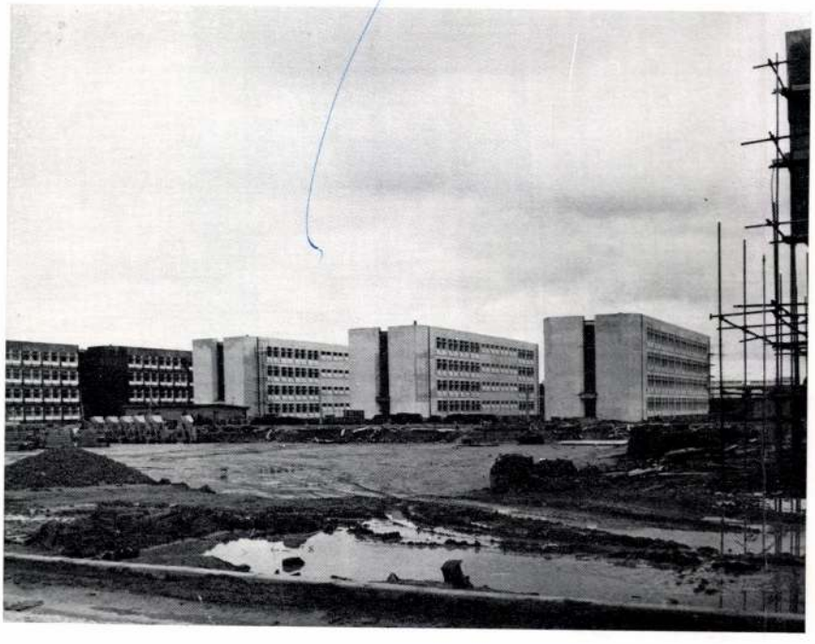

4

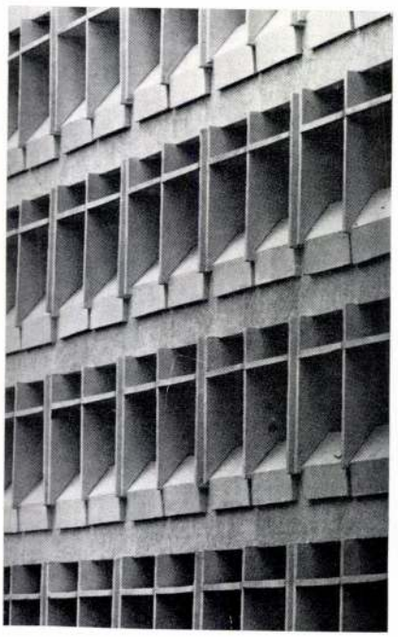

…ával kötik majd össze a városmagot a már majdnem megvalósult új, modern résszel.

A sétáló utca hatással volt az épület környezetének, udvarának, parkjainak kialakítására is, melyeket összekapcsoltunk az épület előtti — adott esetben demonstrációs célokat is szolgáló — felvonulási térrel.

A főiskola épülete — funkcionálisan is — 4 fő részből állt össze, melyek a következők: előadóépület, igazgatási és tanulmányi épület, gazdasági épület, diákszálló.

Előadóépület

Háromszintes, a pincében a szellőzés, kondicionálás helyiségei, a földszinten egy 200 fős, filmvetítésre is alkalmas kiselőadó, ruhatárakkal, W. C.-csoportokkal, az emeleten 500 fős nagy előadóterem — színpaddal és a szükséges raktárakkal — helyezkedik el.

A nagyelőadót, annak légtere szomszédságában, három oldalról a hangosítás, a rádió- és tv-közvetítés technikai helyiségei veszik körül.

Az előadó és tanulmányi épületeket összekötő nyaktag a főbejáratnak, a földszinti és emeleti előcsarnokoknak ad helyet.

A nyaktag és az előadóépület teherhordó szerkezete acélvázból készült, melyen előregyártott vb. lemezek képezik a födémek anyagát. Az előadóépület fedélszerkezete több ponton felfekvő acélanyagú térrács. Héjazata a megfelelő hőszigetelést követő deszkaaljzatra rögzített vörösréz lemez. Homlokzati felületeit előregyártott teknőpanelek és azok között a tetősíktól a betonlábazatig futó vörösréz lemezek burkolják.

A nyaktag mindkét homlokzata pezsgőszínű alumínium függönyfallal került kialakításra, melyen a főbejárati előtető vörösrézzel burkolt bordáslemeze uralkodik. Az előcsarnok 2,00 m-es acélszerkezetű függesztett lépcsőkarjainak pofafalai szintén vörösréz burkolatot kapnak. A lépdans la direction d'est-ouest. C'est le bâtiment du Conseil Départemental et celui du Comité du Parti Départemental qui se dressent près d'elle.

Les plans perspectifs d'urbanisme prévoient une large rue de promenade entre les deux édifices, laquelle relierait le noyau de ville à la partie moderne, presque réalisée déjà.

La rue des promenades avait son effet aussi sur la formation du milieu, de la cour et des parcs de l'édifice, puisque ces derniers étaient mis en rapport avec la place des défilés qui se trouve devant le bâtiment et qui sert aussi dans ce cas des objectifs de démonstration.

L'édifice de l'école supérieure — aussi du point de vue fonctionnel — se compose de 4 parties principales, qui sont les suivantes: bâtiment de conférences, bâtiment de la direction et de l'enseignement, bâtiment de l'économie et l'hôtel des étudiants.

Bâtiment de conférences

Il a trois niveaux: dans la cave se trouvent les locaux de l'aération, du conditionnement, au rez-de-chaussée, une petite salle de conférences pour 200 personnes, qui est apte à y faire des projections de film aussi, et munie de vestiaires, de groupes de WC; à l'étage la grande salle de conférences pour 500 personnes, avec une scène et les dépôts nécessaires. Elle est entourée de trois côtés par les locaux techniques pour la sonorisation et pour les émissions de radio et de télévision.

Dans l'aile, qui réunit le bâtiment de conférences et celui des études, ce sont l'entrée principale et les vestibules du rez-de-chaussée et de l'étage qui sont installés.

La partie de liaison et l'édifice de conférences ont une structure portante en ossature d'acier sur laquelle des plaques en béton armé préfabriquées constituent la matière des planchers. La charpente de

county council and of the county party committee is standing. As per the perspectivic urban development plans the broad pedestrian street between these two buildings should connect the town centre with the nearly finished new modern town district.

The pedestrian street had influenced the formation of the environment of the building, its courtyard and the parks. These became connected with the demonstration square situated in front of the building, and which can be used for organized public meetings too.

The building of the highschool consists of four main parts, from functional point of view too. Viz.: the building of lectures, the building of management and studies, the building of provisions, and the students-hostel.

The building of lectures

Three levels; in the basement are situated the rooms of the ventilation and air-conditioning,—on the ground level a small lecture-hall for 200 students with an installation of film projecting, cloak-rooms, WC-groups, on the upper level is situated the main lecture hall for 500 visitors with a stage, with the necessary store-places. In the vicinity of the air-space of the main lecture hall and surrounding same are the rooms of the technical equipments for amplifying, for the radio and TV transmitters and relaying.

The stem-wing connecting the lecture and the study building is assuring the space for the main entrance, and for the two vestibules on the ground floor and on the first floor resp.

The construction of the stem-wing and of the lecture building consists of a load-bearing steel structure onto which prefabricated reinforced concrete floor slabs are placed. The roof construction of the lecture-building consists of a multi-point supported

1. Helyszínrajz
2. Metszet
3. Földszinti alaprajz
   A. Előadóépület B. Oktatási és igazgatási épület C. Gazdasági épület D. Diákszálló

   1., 5. Vetítő és kiselőadó 2., 3. Előcsarnok és ruhatárak 6. W. C.-csoportok 7. Gépészet 8. Mellékbejárat 9. Váró 10. Zsibongó 11. Belső udvar 12. Személyzet 13. Gondnok 14. Iktató 15—17. Irattár 18. Üzlet 19. Bejárat 20—21. Kis étterem 22—28. Raktárak 29—33. Irodák 34—36. Fodrászat 37—39. Orvosi rendelő 40—42. Porta és váró 43. Áruátvétel 44. Felvonó 45—46. Raktárak 47. Italraktár és kiadó 48. Tálaló 49. Mosogató 50. Konyhák 51—54. Raktárak, előkészítők 55. Nagy étterem 56. Liftek 57. Elektromos és kapcsoló 58. Átjáró 59. Előtér 60. Lakószobák 61—62. Előtér és mosdó, W. C. 63. Konyha
4. Távlati kép a városkapun át

1. Plan de situation.
2. Section
3. Schéma du rez-de-chaussée.
   A. Bâtiment des conférences. B. Bâtiment de l'enseignement et de la direction. C. Bâtiment de l'économie. D. Hôtel des étudiants.

   1, 5. Salle de projection et petite salle de conférence. 2, 3. Vestibule et vestiaires. 6. Groupes de W.C. 7. Mécanique. 8. Entrée latérale. 9. Salle d'attente. 10. Cour de récréation. 11. Cour intérieure. 12. Local pour le le personnel. 13. Gérance. 14. Bureau d'enregistrement. 15—17. Archives. 18. Magasin. 19. Entrée. 20—21. Petit restaurant. 22—28. Dépôts. 29—33 Bureau. 34—36. Salon de coiffure. 37—39. Cabinet d'auscultation. 40—42. Cage du concierge et salle d'attente. 43. Réception des marchandises. 44. Ascenseur. 45—46. Dépôts. 27. Dépôt de boissons et place de livraisons. 48. Office. 49. Bassine à vaisselle. 50. Cuisines. 51—54. Dépôts, lieux de préparatifs. 55. Grand restaurant. 56. Ascenseurs. 57. Electricité et commutateur. 58. Passage. 59. Palier. 60. Chambres d'habitation. 61—62. Palier et lavabo, W.C. 63. Cuisine.
4. Perspective à travers la porte de ville.

1. Site plan
2. Section
3. Floor plan, ground floor
   A. Building of lecturing. B. Education and directorate building. C. Management building. D. Students college.

   1, 5. Projection cabinet and small lecture room. 2, 3. Vestibule, and cloak-room. 6. Lavatories. 7. Public utilities. 8. Side entrance. 9. Waiting room. 10. Pause hall. 11. Internal court-yard. 12. Employees. 13. Warden. 14. Registration. 15—17. Archive. 18. Shop. 19. Entrance. 20—21. Small dining room. 22—28. Div. stores. 29—33. Offices. 34—36. Barber's shop. 37—39. Ambulatory. 40, 42. Porter's lodge and waiting room. 43. Goods' delivery. 44. Elevator. 45—46. Storing spaces. 47. Beverages and delivery. 48. Dish-up. 49. Scullery. 50. Kitchens. 51—54. Stores, preparatory. 55. Main dining hall. 56. Elevators. 57. Electrical switching station. 58. Passage. 59. Antechamber. 60. Living rooms. 61—62. Antechamber and lavatory. 63. Kitchen.
4. Distant view through the town gate

4

1

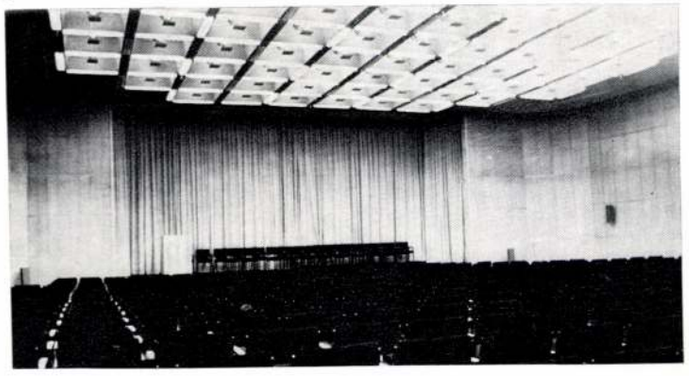

2

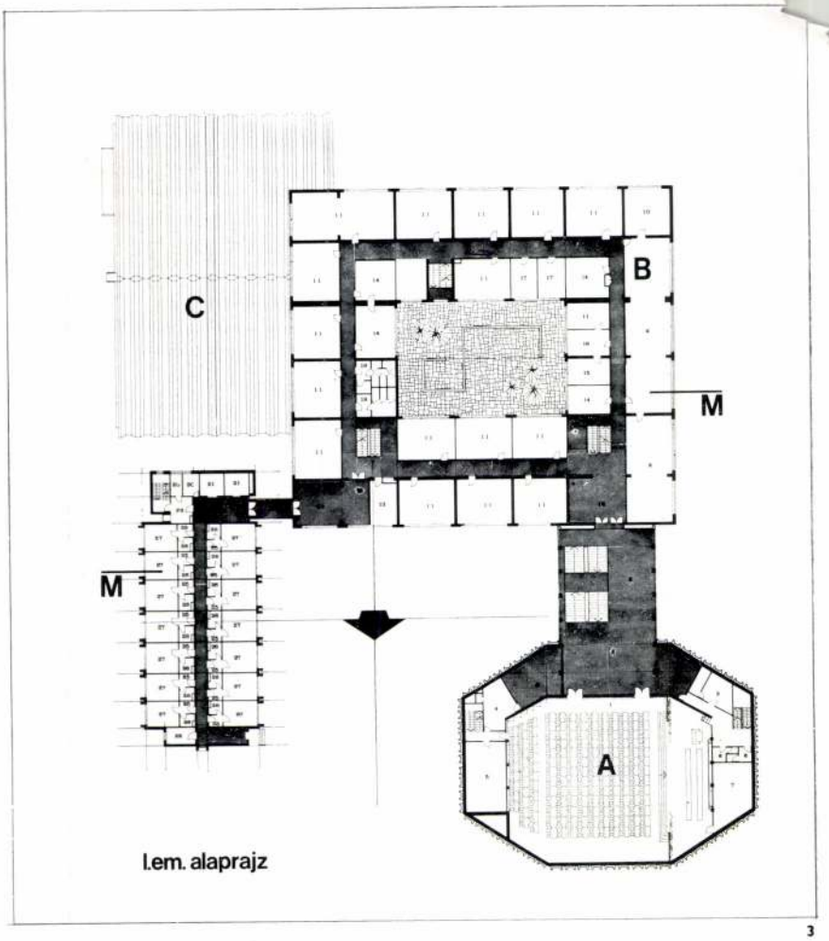

I.em. alaprajz

3

1. Gazdasági épület és diákszálló
2. Nagyelőadó
3. I. emeleti alaprajz
   1. Nagyelőadó 2. Előcsarnok 3., 4., 5. W. C. 6., 7. Raktár 8—10. Könyvtár, olvasó 11. Oktatási helyiségek 13—17. Irodák 18. Műszerraktár 19. W. C. 20—28. Diákszálló

1. Bâtiment de l'économie et hôtel des étudiants
2. Grande salle de conférences.
3. Schéma du premier étage.
   1. Grande salle de conférences. 2. Vestibule. 3, 4, 5. W.C. 5, 7. Dépôt. 8—10. Bibliothèque, salle de lecture. 11. Locaux de l'enseignement. 13—17. Bureaux. 18. Dépôt des instruments, 19. W.C. 20—28. Hôtel des étudiants.

1. Service building and students' hostel
2. Main lecture hall
3. Ground plan, first floor
   1. Main lecture hall. 2. Vestibule. 3, 4, 5. WC. 5, 7. Stores. 8—10. Library, reading room. 11. Educational rooms. 13—17. Offices. 18. Depository of instruments. 19. WC. Students' hostel.

csőkorlátok üvegből készülnek, biztosítva a két épületrész átlátható, szellős kapcsolatát.

Tanulmányi épület

Négyszintes, a pincében raktárak, műhelyek, sporttermek, tekepálya, szauna helyezkednek el. A földszinten a főbejárathoz kapcsolva — a belső udvar hasznosítását biztosítva — terveztük a zsibongót, melyből folyosók nyílnak és két lépcső indul. Ezen keresztül érhetők el az éttermek és a diákszálló épülete is. Ehhez a zsibongóhoz szerveztük a fodrászatot, orvosi rendelőt és egy üzletet, mely a személyzet és a hallgatók szükségletét elégíti ki.

Az első és második emeleten vannak a főiskola vezetésének helyiségei, tanszékek, szemináriumi helyiségek, tantermek, tárgyalók és könyvtár stb.

Az épület teljes előregyártással készült. Vízszintes és függőleges teherhordó szerkezetei előregyártott vb. panelek.

Homlokzati nyílászáró szerkezetei pezsgő színű alumínium lemezekből szereltek.

Gazdasági épület

Kétszintes, ahol a pincében a főiskola hő- és elektromosenergiai központja, kétnemű szociális helyiségcsoport, hűtőblokk és raktárak épültek.

A földszinten 1000 adagos konyhaüzem, egy nagyobb és két kisebb étterem helyezkedik el. Az épület szerkezete előregyártott vb. pillérekre és gerendákra felfekvő 2×18 m-es fesztávú teknőpanelekkel került lefedésre. A körítőfalak beton falpanelekből készültek, a pincében viszont monolit betonszerkezetet kaptak.

Diákszálló

14 emeletes magasház. Szintenként 14 db 2 férőhelyes szobával alakítottuk ki, melyek középfolyosóra csatlakoznak. Déli végén a közlekedési blokk — felvonókkal,

comble du bâtiment de conférences est un réseau spatial en acier qui se repose sur plusieurs points. Son enveloppe est en plaques de cuivre rouge fixées sur une semelle de planches ayant un isolement thermique convenable. Ses surfaces de façade sont couvertes de panneaux bombés préfabriqués et entre eux, de plaques en cuivre rouge qui passent du plan de la toiture jusqu'à la base en béton.

Les deux façades de la passerelle de liaison étaient faites avec des murs-rideaux en aluminium couleur de champagne où l'avant-toit de l'entrée principale domine par sa plaque rainurée couverte de cuivre rouge. Les volées d'escalier du vestibule ont une structure suspendue en acier de 2,00 mètres dont les limons sont également couverts de cuivre rouge. Les rampes d'escalier sont en verre, par cela elles assurent le rapport bien aéré, bien visible des deux parties de bâtiment.

Bâtiment des études

Il est à quatre niveaux, dans la cave les dépôts, les ateliers, les salles de sport, le local du jeu de boules et le sauna qui se trouvent. L'espace pour la récréation était aménagé au rez-de-chaussée, il se rattache à l'entrée principale tout en mettant au profit la cour intérieure et des couloirs partent de là aussi bien que deux escaliers. Les restaurants et l'hôtel des étudiants sont abordables à travers cet endroit. Nous avons orchestré à cet espace de récréation le salon de coiffure, le cabinet de consultation médicale et un magasin pour satisfaire les besoins du personnel et des étudiants.

Les locaux de la direction de l'établissement, les chaires, les locaux de séminaire, les salles de classe, les salles de séances, la bibliothèque etc. sont installés aux premier et deuxième étages.

Le bâtiment était entièrement préfabriqué, ses structures horizontales et ver-

steel lattice structure, which is covered with copper plates fixed onto timber subroof which later is following the thermal insulation. The surfaces of the frontages are covered partially with prefabricated trough-plates, and partially between these from the roof down to the concrete footing with copper plates.

Both frontal surfaces of the stem-wing are covered by an aluminium curtain wall oxidized to champaigne colour, the copper plate cover of the canopy of the main entrance is ruling in this arrangement. The cheekwalls of the suspended staircase in steel construction starting in the vestibule is similarly covered with copper plates, while the guard-rails of the stairs are made of glas assuring the transparent and airy connection of the two buildings.

The building of studies

Four levels; in the basement storerooms, workshops, gymnastic rooms, bowling alleys and a sauna is situated. On the ground floor connected to the main entrance, and enabling the utilization of the internal courtyard is situated the pause-hall from which different passages and two staircases are starting. The restaurants and the students-hostel can be reached from here too. To the pause-hall are organized the hairdresser's shop, the medical reception, and a mixed good's shop satisfying the needs of the employees and the students.

On the first and second floor are situated the management of the highschool, the faculties, seminary-rooms, school-rooms, conference-rooms and the library.

The building is erected with total prefabrication: the horizontal and vertical loadbearing structures are all prefabricated reinforced concrete plates. The doors and windows on the frontages are assembled of champaign-coloured aluminium plates.

Dormán Ildikó

Tiszőr, Budapest, 1977. [illegible]
mitt ő jelen gyerekszemmel!

Dorkó Gábor

Tanulmány

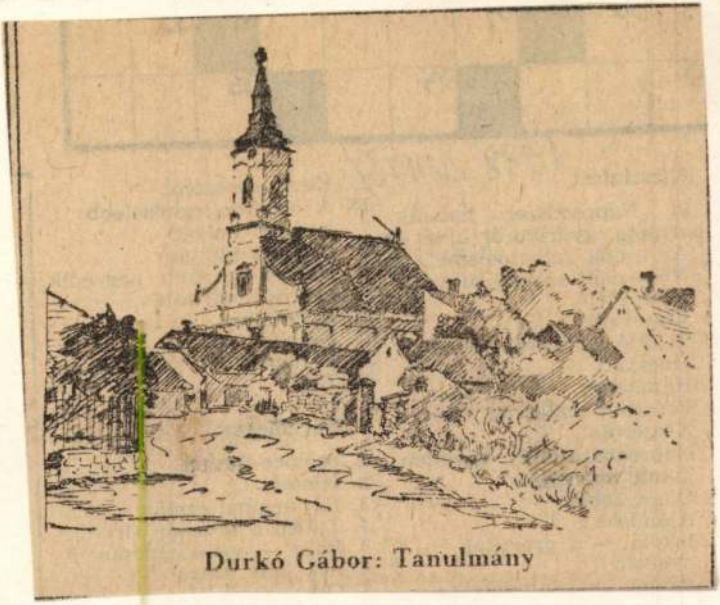

Durkó Gábor: Tanulmány

Népszava, 1978. julius 23./9. oldal

magyar Dorman Jenő

Cód.

A Magyar Építőművészeti Rajzolók Egyesülete egy télikertben felállítandó szökőkút tervpályázatot hirdetett, melyen az első díjat *Dorman* Jenő és *Nádor* Lajos nyerték.

Magyar Építőművészet

1910. 5. sz. 32. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Dorman Jenő épitész ~~[illegible]~~ */ 1883. ~~[illegible]~~
~~15-ei~~ Budapesten, ahol ~~technikai~~ tanul-
mányait is végezte. Ezután hosszabb ideig
a külföldön dolgozott, honnan visszatérve a
magyar fővárosban telepedett le. Az álta-
la tervezett ~~buda~~ b/pesti és vidéki épületeken
Lechner Ödön szellemében alkalmazza a
magyar ~~[illegible]~~ épitési stilust.

Dorman Jenő

epitéf

irod

Krücken, Oskar von u. Parlagi, Imre: Das geistige Ungarn. I. k. Wien u. Leipzig (1918). 243. l.

Dorman. Eug.

Dorman, Eugen, Architekt, geb. am 15. März 1883 in Budapest, wo er auch seine technischen Studien absolvierte und dann längere Zeit im Aus-

◇ 243

lande arbeitete. D. führte sowohl in Budapest, als auch in der Provinz zahlreiche imposante Bauten auf, in denen er vorwiegend den von Lechner begründeten ungar. Stil kultiviert.

Knack I. 243. l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

V., Vitnyédi-u. 36. IV. em. 1.

is ez így lelkészként és lelkészcsaládként élni. Sosem problémáztam különösebben a helyzet speciális voltán. De talán így jó ez, mert így van közel egy normális családi élet egy *elhivatottként végzett,* alapjaiban véve azonban mégiscsak normális hivatáshoz."

Lehet, hogy túl laza ez a vélemény, de a mai diagnózis alapján mégis fontos lenne fellélegezni a valós és esetleg kevésbé valós terhek alól „lelkészéknél", hogy a friss levegő, a természetes mozdulat és még a játékos humor is helyet kaphasson a parókia falain belül.

Álljon itt három bibliai ige iránymutatásul:

„Drága kincs és olaj van a bölcs hajlékában, az ostoba ember pedig eltékozolja azt." (Péld 21,20)

„...és ha egy háznép hasonlik meg önmagával, az a háznép sem maradhat meg." (Mk 3,25)

„Az örvendező szív megszépíti az arcot, a bánatos szív pedig összetöri a lelket..." (Péld 15,13)

A lelkész/lelkésznő hivatása és családi élete ott és úgy tud leginkább a normalitáshoz közelíteni és a speciális hivatás helyzetében emberközeli, családépítő és reálisan közösségi típusként működni, ha e fenti három bibliai idézet egy-egy szavával számol. Ne feledjük, hogy a „hívő" jelzővel ellátott emberek élete is igényli ezeket:

- a hajlékban „kincs és olaj" egyaránt van,
- nem hasonlik meg a háznép,
- a család és a hivatás körül a léleképítés és a szép arc ápolása folyik.

Érdemes lenne többet tenni ezért. Felmérni, értékelni, és a diagnózistól gyorsan eljutni a terápiás szakaszig. Talán érdemes lenne a „jóérzési és megelégedettségi" kérdőívet nálunk is elkészíteni, és megkérdezni a lelkészeket, lelkésznőket, hogyan is érzik magukat a hivatásukban és a családban. Ez a jólét nem pusztán anyagi alapon születik meg, hanem az *odafigyelés, a törődés és a bizalom* háromszögében. Még lelkészéknél is!

JEGYZETEK

1. Stráner Vilmos Poimenika előadásai. Kézirat. Sopron. 1923. 8–9. o. – 2. uo. 6–7. o. – 3. Bencéné Szabó Márta: *Krisztusi lélekkel a család és az egyén boldogulásáért.* Elhangzott 2004. február 15-én a budahegyvidéki gyülekezet csendesnapján. – 4. Érdemes lenne Magyarországon is egy megelégedettségi vizsgálatot elvégezni ezen a téren. Az eredmény szomorú része lenne valószínűleg a hatalmas különbségek kimutatása az egyes parókiák és lelkészi helyzetek között.

Képzőművészet

Álombéli fotográfiák*

Megnyitóbeszéd.

– Dormán László fényképeihez –

A laskói templomdörömb terméskőből összerakott magaslatán álldigál az ősök jussán emlékmű metaforikus honfoglaló katonája. Rezzenéstelen arccal kardjára támaszkodik. Húsz évig mindennap, ha felébredtem, ablakunkból első tekintetem rá vetettem: hogy posztol-e, megvan-e. Persze, hogy ott volt esőben, rászakadt nagy ködben, behavazva, mindenkor. Mostanság azonban elbizonytalanodom, mert ráriadok, hogy nem tudom, nem vagyok bizonyos benne, hiába látom a róla készült fényképet. Mert néha azt hiszem, álombéli mezőkön keresztül száz kilométereket utánam, utánunk jött volna, mert ébredéskor sokszorta kard kő-vasának hidegét ott érezzük a mellkasunkon. S hozzám hasonlóan legalább három és fél ezren kerestek és éreztek valamit: az ősök jussán katonáját, arcokat, régi mosolyokat, mások kifosztott és megbecstelenített hajlékokat. Tudjuk, hogy a drá-

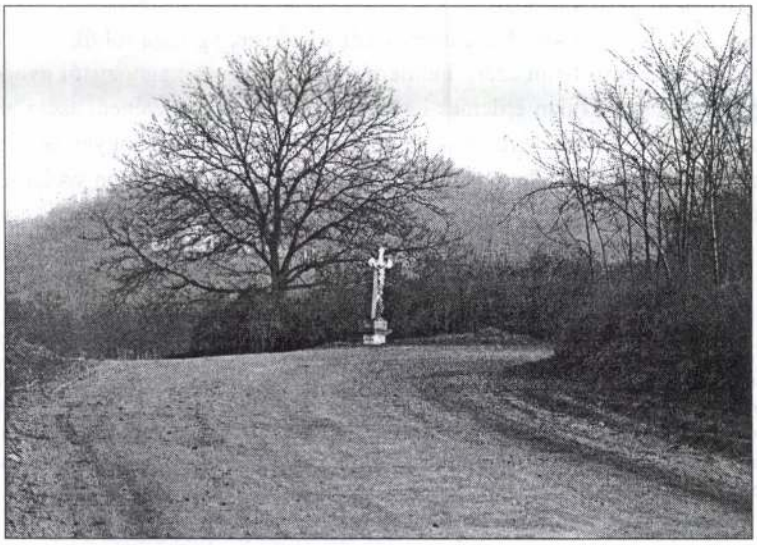

Krisztuskereszt az út mellett (Darázs, Drávaszög, Horvátország)

vaszögi háborús emlékeink hatására álmatlan éjszakáinkon csak képzeletben, agyunk mély ráncaiban még most is sokunknál zajlik ez a kereső-kergető bújócskázás, a bizonyosság idejéből maradt játék. Dormán László képeinek java is abból a korból való, mikor még az ódon hangulatokat őrző, opálos fényű borokat termő világ, a Duna és a Dráva összeszakadása közé ékelődött vidék, a reformáció délvidéki bölcsőhelye, Vörösmart, Csúza, Darázs, Sepse, Laskó, Kopács vagy a szlavóniai szigetmagyarság falvainak, az

* IV. Piliscsabai Protestáns Napok (2003. október 31. péntek – november 2. vasárnap) keretén belül: Ősök jussán. Dormán László fotókiállítása (Kazamata kávézó, 2003. november 1–14.)

idegen népek közé vesző Kórógynak, Szentlászlónak, Harasztinak népe olyan békességben élt, mint a Kopácsi-rét madárvilága. A jó magyarok születtek, örültek, szeretkeztek, vigadtak, nótáztak, szőlőt kapáltak, békében suhantak éveik, s mikor megfutották földi pályájukat, eltemették őket. Nékünk már álombélinek tűnő életet éltek, ahogy a fotográfiák jó része mutatja. A jószemű, szívében baranyaivá vált fotós olyan szeretettel készítette és rendezgette felvételeit, mintha családi emlékalbumba fotografálna: ő is úgy gondolkodott, mint a régiek, akik tisztaszobájukba elhelyezték a legkedvesebb kinagyított képüket, rendszerint egy új kapcsolat, születő szövetség kezdetét megőrző esküvői képet, s köré tűzdelték a család többi nevezetes eseményéről készülteket. Dormán László most nem családi képes históriát készített, hanem egy atlantiszi vidék híradóját állította össze.

Napsugaras tűzvég a Kossuth Lajos utcában (Szaján, Bánság, Szerbia-Montenegro)

S a született vagy lélekben drávaszögiekké, szlavóniaiakká váltakon kívül mostanság jut-e valakinek eszébe, hogy ennek a bibliai hosszúságú hét esztendőn keresztül szenvedett, könnyen újból pusztasággá váló földnek mekkora ereje volt: itt ringott Laskai Demeter bölcsője, aki az Ómagyar Mária-siralom utáni második legrégibb verses nyelvemlékünket hagyta maradékaira. Itt született Laskai Osvát, a magyarországi ferencesek legkiválóbbika, Európa-szerte olvasott egyházi szerzője. Sztárai Mihály iskoladrámáinak első bátortalan magyar nyelvű párbeszédei azon a laskai dörömbön, templommagaslaton szólaltak meg, ahol az ősök jussán katonája még ma is várakozik. Vörösmarti Mihály pár faluval arrébb, a Hegyalján született akkor még Vörösmart nevű városkában: ő a magyar barokk próza megtéréshistóriájának műfaját honosította meg irodalmunkban. Hercegszöllős neve hallatára kánonalkotó zsinatának emléke és a hajdani városka nevét viselő hercegszöllősi lelkészek, tudós püspökök rémlenek fel sokakban. A névsor, a hajdani jeles férfiak listája tovább sorolható: a műfordító Ács Zsigmond, Ács Gedeon, a naplóvivő, Kossuth papja, Baranyai Júlia és még annyian kötődtek eltéphetetlen szálakkal ehhez a bársonyos „árva Boronnyasághoz", ahogy Fehér Ferenc a leghűségesebb Baranya-

járók költője szólította meg ezt a tájat. Még most sem tudjuk, amikor már eltűntek Mars katonái fegyvereikkel, hogy évtizedek múltán mi lesz jussa ennek a végekre szorult vidéknek, kultúrájának, és az áprilisi, könnyen olvadó, bárónymosó havakhoz hasonló fogyatkozó népének? Szétszóródás, megtűrtség?

Egyszer már, amikor a mögöttünk hagyott évszázadban a Drávaszög rövid időre újból az anyaország része lett, Ravasz László püspök meglátogatta a Délvidéket. A Dél-Baranyában tapasztaltakról írta: „Itt ringott a magyar reformáció bölcsője; itt énekelték első dicséreteinket, hozták meg az első kánonokat; itt vívta meg a reformáció a maga első harcait. A gyülekezetekben látszik is még mindenütt a nagy múlt élő emléke. De a népszaporaság megtört, a gyülekezetek elnéptelenedtek, a teremtő erő kiveszettnek látszik, s csak a nagy múlt hideg ragyogása fénylik át az enyészet párázatán." Ki gondolta volna, hogy azóta újabb, emberi életeket kioltó, erkölcsöket elsodró háborúk söpörnek végig ezeken az apró, ősidők óta magyarlakta falvakon. Legutóbb 1991 és 1997 között ismétlődött meg népének hosszú kilátástalansága, s a megmaradottak számbavételének ismeretében tényleg félő, hogy beteljesedik, amit már Ravasz püspök előde, Szász Károly is megjövendölt a XIX. század végén: „S ha újabb háromszáz év múlva ismét eljő egy püspök utódom keresni a Sztárai népének maradékait, nem tudom, talál-e még egyet is a ti magotokból?" O, tempora, o mores!

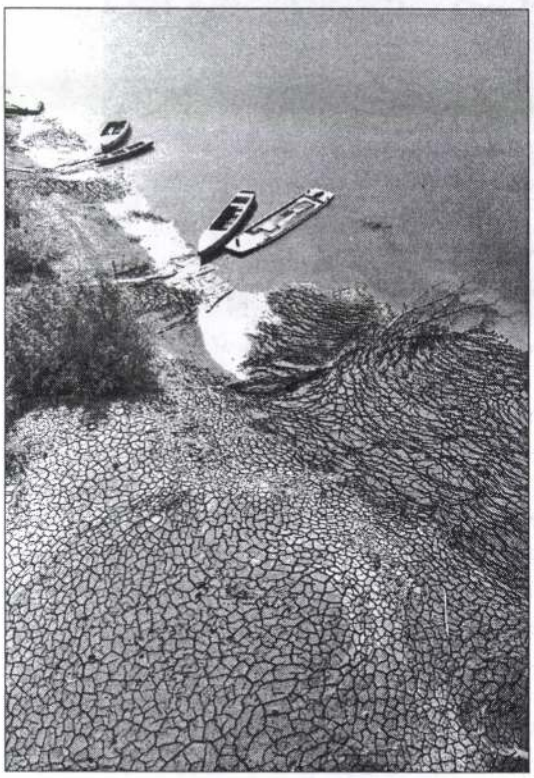

A Tisza Törökkanizsánál (Bánság, Szerbia-Montenegro)

Igaz, könyvek, emlékeket csiholó fotográfiák, mint Dormán Lászlóé, szólnak róluk. Olyan könyvek, mint a Közös forrásból, amelynek ötlete közvetlenül az előtt fogant meg, hogy a drávaszögi nádasok madárlakossága felrebbent a fegyverropogásra, s a táj népe szétszaladt a szélrózsa minden irányába, s teherként cipelte szomorúságát. Most e fotográfiák láttán ennek a könyvnek a címlapja jut újból eszünkbe: rajta csak fodrozódó vizet látni, amelyen egy csónakban magányos férfi evez. Parttal ez a víz, akár sorsunk mostanában. Csak mi tudjuk, hogy a lélekvesztőben, amiben benne vagyunk, múltunkat, egész jövendő életünket viszszük magunkkal. Moccanatlanul félünk. Ha léket kapunk, mindenünk, s mi is elveszünk.

Lábadi Károly

DORNER ALBERT GÁSPÁR, orgonaépitő

Az 1803-ban Münchenből Szombathelyer került mester nem csak hangszereket tudott késziteni,de jó muzsikus is volt,~~xx~~ Gyermekei számára zongoraiskolát irt,melyben saját szerzeményei mellett más szerzők kisebb,részben átirt müvei is szerepelnek. 492.old

BÉKEFI ANTAL: Adatok Szombathely zenetörténetéhez 1650-1849. Második rész 485.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 1968. 3.szám. Szombathely

DORNER ALBERT GÁSPÁR, orgonaépitő

Szombathelyen szivesen kötött vele barátságot zenekedvelő és muzsikus egyaránt,s mind gyakrabban kopogtattak be Rumi uti lakásába.Igy vált otthona az akkori szombathelyi zenei élet egyik centrumává. 493.old

BÉKEFI ANTAL: Adatok Szombathely zenetörténetéhez 1650-1849. Második rész 485.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 1968. 3.szám. Szombathely

DORNER ALBERT GÁSPÁR, orgonaépitő

A kor magyarosodó áramlata Dornert is elérte és magyaros dallamfordulatok születtek meg tolla nyomán, amikor zongoraiskolájába magyaros táncokat komponált. 492.old

BÉKEFI ANTAL: Adatok Szombathely zenetörténetéhez 1650-1849. Második rész 485.old

VASI SZEMLE. XXII.évf. 1968. 3.szám. Szombathely

DORNER ALBERT GÁSPÁR, orgonaépitő

1803-ban Szombathelyre érkezett Dorner. Nemcsak az egyház kopogtat be néla, hogy orgonákat rendeljen nála, de egyre gyakrabban felkeresik a szombathelyi polgárok is, mert zongorák készitésével foglalkozik. 492.old

BÉKEFI ANTAL: Adatok Szombathely zenetörténetéhez 1650-1849. Második rész 485.old

VASI SZEMLE. XXII.évf. 1968. 3.szám. Szombathely

DORNER ALBERT GÁSPÁR, orgonaépitő

Szombathelyen a székesegyház orgonáját a bécsi Kober Ignác kezdte épiteni 1812-ben meghalt.Dorner bajorszármazásu mester végezte be.Kifogások merültek fel munkájával kapcsolatban..1848-ban Dorner kijavitotta. 370.old

BÉKEFI ANTAL: Adatok Szombathely zenetörténetéhez 383.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 3.szám, 1968. Szombathely

DORNER ALBERT GÁSPÁR, orgonaépitő

Szombathelyen az orgonán kivül zongora készitéssel is fo
foglalkozott. Rumi utcai háza a szombathelyi zenei élet
központja lett. Képzett zenész volt. Fennmaradt egy zongor
iskolája, saját szerzeményeivel, részben átirt. részben le-
másolt kisebb müvekkel, ujjrenddel ellátva. Vannak köztük
Dornertől szerzett magyar táncok. 587.old. 35.jegyz

SZIGETIKILIÁN: Orgonák és orgonaépitők Szombathelyen
583.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XVIII.évf. 1964
IV.szám.---- Szombathely, 1964

DORNER ALBERT GÁSPÁR, orgonaépitő

Sok orgonát készitett a Dunántulon. Szombathelyen a Kálváristemplomban a régi barokk orgonát átépitette. Ezen munkájaért 1817.IV.16-án három évre jótállást vállalt.
587.old. 34.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Orgonák és orgonaépitők Szombathelyen
586.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XVIII.évf. 1964
IV.szám.---- Szombathely, 1964

DORNER ALBERT GÁSPÁR, orgonaépitő

Képzett zenész is volt. Zongoraiskolát irt. Gyermekei, Julia, Anna, Albert, Lajos és József számára készitette ezt a kis iskolát. Dorner 78 éves korában /1858. XI. 3/ halt meg Zalaegerszegen, ahol tifuszba esett unokait ápolva tőlük ő is megkapta a halálos kórt. 587. old. 35. jegyz

SZIGETI KILIÁN: Orgonák és orgonaépitők Szombathelyen 583. old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XVIII. évf. 1964 IV. szám. --- Szombathely, 1964

DORNER ALBERT GÁSPÁR, orgonaépitő

1850-ben hajsza ellene Szombathelyen. Theindl Bódog szék
egyházi karnagy azzal vádolta káptalan előtt Dornert,
nogy nem is ért az orgonához. Egy másik, akkor letelepedet
mesrt ajánlaki ugy rendben tartja, hyogy 20 év is eltelik, mig javitani kell.-Ez a mester Peppert Nándor volt.
587.old. 33.jegyz

SZIGETIKILIÁN: Orgonák és orgonaépitők Szombathelyen
583.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XVIII.évf. 1964
IV.szám.---- Szombathely, 1964

DORNER ALBERT GÁSPÁR, orgonaépitő

A szombathelyi székesegyház orgonája ellen már az első években panaszok voltak. A fiatal Kober/elhalt apjának 17 éves fia/segédei túlrövidre vágták a sipokat, s igy az orgona fél hanggal magasabban szólt. Nehezen járt a billentyüzet. Dorner normálmagasságra áthangolta, uj billentyüzetet csinált. Az orgona rendszeres karbantartására szerződést kötöttek Dornerral. 586. old. 31. jegyz

SZIGETI KILIÁN: Orgonák és orgonaépitők Szombathelyen 583. old

VASI SZEMLE, XVIII. évf. 1964.-Helyismereti évkönyv. IV. szám. ---Szombathely, 1964

DORNER ALBERT GÁSPÁR, orgonaépitő

1780.XII.28-án Bajorországban született Oberwöhrben. Apja Johann Dorner salétromfőző volt. Iskoláit Münchenben végezte. Megölt egy francia katonát, Bécsbe menekült. Ott a Müegyetemre akart beiratkozni, de szegénysége meggátolta. Ott ismerte meg Szily püspök és meghivta Szombathelyre, hogy épitse fel a székesegyház orgonáját. 1803-ban jött ide. A Rumi utcában volt műhelye. 1807.VIII.12-ben kapott polgárjogot. 586.old. 30.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Orgonák és orgonaépitők Szombathelyen 583.old

VASI SZEMLE, XVIII.évf. 1964.-Helyismereti Évkönyv. IV.szám. ---Szombathely, 1964

DORNER ALBERT GÁSPÁR, orgonaépitő

1848 körül Ф § 600.frt-ért kicserélte az orgonához, még Kobertől kicsinyre méretezett hat fuvót, helyükre két saját találmányu fujtatót épitett. Az egészet revideálta, a hibákat kijavitotta. Az akkori orgonista, Pozorsky József igy számolt be a káptalannak: "sie sei eminent hergestellt sie könne nicht besser sein". 586.old. 32.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Orgonák és orgonaépitők Szombathelyen 583.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XVIII.évf. 1964 IV.szám.---- Szombathely, 1964

DORNER ALBERT GÁSPÁR, orgonaépitő

1850-ben ellentét támadt Dorner és a szombathelyi székes egyház zenészei között. Theindl Bódog, Pozorsky József és Szombathelyen élénk tevékenységet kifejtő Klepeisz József tenorista/a domonkos és ferences templomban orgonista is/Dorner ellen fordultak. Szerették volna őt a székesegyház orgonájának karbantartásától elmozditani. 586.old

SZIGETI KILIÁN: Orgonák és orgonaépitők Szombathelyen 583.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XVIII.évf. 1964 IV.szám.---- Szombathely, 1964

DORNER ALBERT GÁSPÁR, orgonaépitő

Nem tudjuk, hogy Somogyi kezdetben mégsem a Szily által Szombathelyre hivott Dornerre bizta a székesegyház orgonájának épitését. De, hogy Kober Ignác meghalt és a munkák feleőtlenül mentek, 1812-ben szerződést kötött Dornerrel az orgona folytatására és befejezésére. Az orgona csakhamar elkészült. 586.old.

SZIGETI KILIÁN: Orgonák és orgonaépitők Szombathelyen 583.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XVIII.évf. 1964 IV.szám.---- Szombathely, 1964

DORNER ALBERT GÁSPÁR, orgonaépitő

Nehéz lenne eldönteni, hogy kinek volt igaza Szombathelye
a székesegyház orgonáját illtőleg. Theindl karnagynak, vagy
Do[illegible]nek. Theindl Peppert Nándort ajánlotta, Dorner vi
szont Peppertet "Charlatan"-nak mondotta. 587.old

SZIGETI KILIÁN: Orgonak és orgonaépitők Szombathelyen
585.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, XVIII.évf. 1964.
IV.szám.---- Szombathely, 1964

DORNER ALBERT GÁSPÁR, orgonaépitő

A szombathelyi székesegyházi orgonájának hangképvázlata a romantikus stilust képviseli, de külső képe impozáns része volt a templom gazdag diszitésének. Az orgonaszekrény empir vonalakat mutatott, mx, a székesegyház is e stilban épült, de a szekrény diszitésében még tombolt a barokk elem. Eckart bécsiszobrász müvei diszitették. 589.old

SZIGETI KILIÁN: Orgonák és orgonaépitők Szombathelyen
583.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XVIII.évf. 1964.
IV.szám.---- Szombathely, 1964

DORNER ALBERT GÁSPÁR, orgonaépitő

1757-ben épült szombathelyen a Kálváriatemplom. 1817-ben Dorner átépitette. 1821-ben javitott az öreg orgonát. Igy az orgonának a templomépités után kellett készülnie, hogy 1817-ben öreg orgonának nevezzék. 584.old. 14.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Orgonák és orgonaépitők Szombathelyen 583.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XVIII.évf. 1964. IV.szám. --Szombathely, 1964

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

Szombathelyi mester volt. Halper János, aki Lódösön apja, Marton mellett tanulta ki az asztalosmesterséget, valószinüleg Szombathelyen, Dornernél tanulta ki az orgonakészitést. 307.old. 5.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

Sok orgonája közül -jelen tudásunk szerint-sajnálatos módon csak egy orgona maradt reánk teljes eredeti állapotában. Másokból csak részletek, ismét másokról csak feljegyzések, levéltari adatok maradtak fenn. 292.old.

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE. XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

A Dorner-család 1411-től kezdve tünik fel a bajorországi Kehlheimben, valószinüleg nemesek voltak, Egyesek véleménye szerint a Dorner név a nemesi cimerükben lat ható tüskés ágból szarmazik. 289.old

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE. XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonakészitő

Szerette a kamárazenélést. Mikor Németujvaron meglatogat
ta baratjat Schródert, gyertyafény mellett egész éjjel
muzsikaltak, énekeltek, csupa klasszikus darabot. Vogel
Ignac tenoristaval és leanya altistaval. 297.old. 39. jegy

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szom-
bathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitö

Gyermekei muzikalisak voltak.Annanak szép szopran hangja volt.A székesegyhaz kórusan nagymiséken szólót szokott éneleni.Dorner zongorazni tanitotta gyermekeit.Szamukra zongoraiskolat allitott össze. 297.old. 38.jegyz

SZIGETI KILIAN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

1817-ben tüz Szombathelyen. Megrongálta a piaci kápolnát le kellett bontani. Oltarait, orgonajat arúbabocsatottak igy mindkét régi orgona megsemmisült, csak sipanyaga került Dorner kezébe. 292.old. 20.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépito

Az 1851-ben készült ev.templomi sárvári orgona zöldre festését /1853.aug.15/Schlen nevü sárvári egyházközségi tag,orgonajavitó vallalta és végezte 4 pengő forintért. 295.old. 30.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE. XXIII.évf. 1958. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

Dorner az orgonan kivül mas hangszerek készitésével is foglalkozott. Vannak adataink, hogy a varosi pasztorok szá szamara kürtöket csinalt. De leginkabb a zongora különbö- ző tipusain dolgozott. 296. old.

SZIGETI KILIAN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288. old

VASI SZEMLE. XXXII. évf. 1968. 2. szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

A nemescsói orgonaan a mester helyes érzékkel megtar
totta az eredeti barokk orgona rendkivül alacsony lég
nyomasat s ezaltal a nemescsói orgona ma is Magyaror-
szag egyik legszebb hangu orgonaja. 294.old. 26.jegyz

SZIBERTI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szom-
bathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám. Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépito

Három fia halala utan két leanya mar férjnél volt. A legkisebb.mar egyetlen fiu,Béla 1845-ben elhagyta Szombathelyt és a 65 évee apa,feleségével egyedülmaradt otthon. 296.old. 33.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám. Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

Dorner Gáspár Albert orgonaépitő alairása.
Fekete repr. 291.old.

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

Dorner Gáspár Albert orgonaépitő. Festmény ovális keretben. Fekete repr, 289.old

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

Dorner orgonaja a sarvári evangélikus templomban.
Fénykép.--Fekete repr. 294.old

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkassága 288.old

VASI SZEMLE, XXXIX.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő
DORNER GASPÁR

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

Dorner elpusztult orgonajanak jatszóasztala a karakói templomban.---Fénykép. Fekete repr. 295.old

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gaspar Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépítőmester élete és munkassága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

Dorner 1803-ban jött Magyarországra. Fia, Béla még német anyanyelvűnek született, de az 1848-as szabadságharc idején már egész szívvel aggódott a magyar haza sorsáért. Erről írt nővérének megható sorokat. 288.old 3.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépítőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

Mesner ,Dorner legénye a szakmáért lelkesedő legény éj szakákat dolgozik a mécses fénye mellett,mig ujjai alatt meszólal a csendes éjben a clavichord lágyan zengő ártat lan hangja,egy akkor már múlóban levő barokk zenei hang xxxx ideál elkésett képviselője mygyar földön.Elménysze-rü bepillantás Dorner mühelyébe, 296.old. 32.xxx jegyz

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE. XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

1840-ben meghalt 30 éves fia Lajos-György;1844-ben a kávéhazban biliardozas közben a lampan leszalado villam halalra sujtotta 31 éves fiat Józsefet.Fiatalon halt meg Fülöp-Alajos.Kavatalan a gyertya eldolt és meggyujtotta a mar leszallitasra varó orgonakat.Nagy anyagi csapas volt ez szamara. 296.old.

S

IZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

Első orgonáját,melyet még Bécsben épitett egy magyar plébános /vagy talán Szyrki Szily János püspök/közvetitésével valamelyik Vas megyei község szerezte meg.Nem tudunk arról,hogy Dorner később külföld szamara orgonat készitett volna,igy egész munkassaga Magyarorszagra esik. 291.old.

SZIGETI KILIAN: Dorner Gaspar Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitomester élete és munkassaga 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évi. 1969. 2.szam, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

Béosi élete nem tartott sokáig. Alig két-harom évig. 1803 ban Szombathelyre költözött. Az orgonaépitő szakmaban igy Bécsben kevés időt tölthetett. Tehat még nem nagy gyakorlattal rendelkező orgonaépitőként jött Szombathelyre. Ugy latszik egyetlen orgona állt csak még épitő praxisa mögött. 291. old.

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288. old

VASI SZEMLE, XXIII. évf. 1969. 2. szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

Időrendben első ismert munkája a szombathelyi székes-egyháznak az 1945-i bombatamadaskor elpusztult orgonája. Ezt azonban nem Dorner kedte épiteni, de a bécsi Kober Ignác/akivel Dorner talan még Bécsből ismeretségben állott. Kolber 1812-ben meghalt, Dorner fejezte be. 292.old.

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

Apja papnak szánta, bencésnek. Beiratta a müncheni Wilhelms-Gymnáziumba. Ott P. Rupert Schmid tanitotta, weltenburgi bencés. Az 1797/98-i évben a "grammatica prima" osztályt járta. Az osztálykönyvben: "Dorner Casparus, Salystersiedersohn von Vohburg in Bayern, Diosese Regensburg, 15 annos." 290.old. 8.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

Münchenben az 1798/99-i iskolaévben a gimnáziumban megint P.Rupert Schmid állitja ki a bizonyitványt.Szorgalma ekkor is hianyzik./zweite Grammatikklasse,grammatica secunda/.Később nem szerepel az iskolaban.Vagy a szorgalomhiany ,vagy atyja halala miatt maradt ki onnan. 290.old

SZIGETI KULIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE. XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitö

A szombathelyi székesegyház orgonaján végzettmunkaja már ügyes gyakorlott mesternek mutatja be.1812-ben vette át az orgona épitését ,s ügy látszik hamarosan be is fejezte.Később is sokszor dolgozott rajta.1847-48-ban 600 forintos költséggel generáljavitast és tisz titást végzett. 292.old. 15.jegyz

SZIGETI KILIAN: Dorner Gaspar Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitömesterélete és munkassaga 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szam, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

Időrendben második ismert orgonáját 1815-ben épitette a Vas megyei felsőkéthely kat.templom szamara.Egy manualos,pedalos,tört oktavos,nyolc változatu hangszer volt 1960-ba megsemmisitették uj orgona épitésekor és igy elveszett szamunkra./Ma Neumarkt in Tauchental,Burgenland/ 292.old. 16.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmesterélete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

1817-ben épitett orgonát a szombathelyiKálvária-templom számara.1787-ben szombathelyi mesterek épitettek a kapolnát.Orgonát is kapott.Ezt valószinüleg a szombathelyi Hierenschrot János Miklós orgonaépitő késmitette.Ekkor e környéken és Kőszegen sem volt más orgonaépitő.
292.old. 17.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmesterélete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépito

Bányatisztviselo lett. Megnősült, de mar nem a münchmünsteri plébániai anyakönyvben szerepel a házasultak között. Felesége egy évvel fiatalabb Lacerus/Lazarus, Lazar/Annat. Bajorországban ma is kiterjedt Lacerus nemzedékek élnek, akik valószinüleg egy közös törzsből szarmaznak. 291.old. 10.jegyz

SZIGETI KILIAN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmesterélete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE. XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

1803.maj.4-én költözött Szombathelyre.A polgartaxa lefizetése utan 1807.aug.12-én elnyerte a polgarjogot. Sok munkával halmoztak el.A Rumi utca/ma Vorosilov út/ elején annak keletixxxxxxx során telket vásárolt és azon jól berendezett hazat épitett maganak. 291.old 12-16.jegyz

SZIGETI KILIAN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmesterélete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE. XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPÁR ALBERT, orgonaépitő

1851.marc.2-án a sarvari Rr ev.presbiterium:"...minden felé tett kérdezősködés utan jónak latta szombathelyi orgonacsinaló Dorner úrral 40^{0} pengő forint erejéig egy pedalos...orgona készitése erant egyességre lépni.-Mely egyeségben az orgona épitő úr folyó évi Szt.Mihal napra igérte annak tökéletes felaálitasat.." 294.old 27.jegyz

SZIGETI KILIAN: Dorner Gaspar Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitomester élete és munkassaga 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szam, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépito

1851-ben a sarvari ev.templomnak épitett orgonajanak diszpoziciója,hangképvazlata a következő volt:
Manual:Bourdon 8';Principal 4'; Flauto dolce 4';Octáv 2'/Jelenlegi felirata"Forte" nem eredeti/
Mixtura 2 sor 1 ~~2/4~~ 1/3'
Pedál: Subbas 16'; Principálbass 8'
295.old.

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

Összegezve munkassagat, a klasszikus barokk és a roman-
tikaba hajló XIX.sz.határmesgyéjén jar. Ismert orgonainak
hangszine, valtozatai a barokk hangidealhoz igazodnak.
Igy a soproni és sarvari. De mas szempontból a XIX.sz.szo
kasait követi. A pedalban a második oktav ismétli az el-
sőt s emiatt néha megelégszik 8'-as pedálvaltozattal.
295.old.

SZIGETI KILIAN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szom-
bathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitö

Osszegezve munkassagat, a klas zikus barokk és a roman tikusba hajló XIX.sz.határmesgyéjén jart. Ismert orgonainak hangszine, valtozatai barokk hangidealhoz igazodnak. Igy a soproni és sarvari. Mas szempontból a XIX.sz. szokésait követi. Igy ugyancsak a XIX.sz.-ra jellemzö a sarvari orgona sima vonalu homlokzata, mérsékelt faragasokkal, és jatszóasztalainak tipusa. 295.old

SZIGETI KILIAN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkassága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

Összegezve munkassagat, a klasszikus barokk és a romantikusba hajló XIX.sz.határmesgyéjén járt. Immert orgonainak hangszine, valtozatai a barokk hangidealhoz igazodnakigy a soproni és sarvari orgona. De más szempontból a XIX.sz.szokasait követi, mikor a kis orgonákhoz is épit pedalt, a klaviaturat mindig az orgonaszekrény elé helyezinem gen alkalmaz a mély fekvésben tört oktavot. 295.o

SZIGETI KILIAN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkassága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

A kálvaria orgona "a kapolnabéli orgonanal jobb..."volt
Ezt az atvitelt Mar. Dorner végezte. Lebontotta a piaci
kapolna régi/valószinüleg Hierenschrot-féle/orgonat, sip
sipjait sajat muhelyében, majd a varos kivansagara az
Ispotaly szaraz padlasan taroltaazutan 1814-ben felallí
totta a piaci kapolnaban a kálvariai orgonat. 292-old.
18-19. jegyz

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szom-
bathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

1803-ban jött Magyarországra. Fia még németanyanyelvü, de már magyar érzelmü. Unokája Dorner Gyula viszont már nyelvében és szivében is magyar. Egy német leszármazott ja a családnak, Johann Dorner, nürnbergi épitész 1922-ben irja Gyulának: "azt irod, kedves Gyula nagybátyám, hogy az szivvel-lélekkel magyar vagy. Es én szivesen hallom e szavakat...." 288.old 4.jegyz

SZIGETI KILIAN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

A nemescsói orgonat érintetlenül hagyta. Nem lehetett pedallal bőviteni. De mivel billentyüsora ugyis hátul vol s az orgonista az orgona mögött ült, igy Dorner a pedalt az orgona pad, ill. az orgonista mögé helyezte, s lényegében függetlenitette az orgonatól. A játékos az eredeti orgona és a pedalsipok szekrénye között ül. 293.old. 2 26. jegyz

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkassága 288.old

VASI SZEMLE. XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

A hazánkba hivott művészek egy csoportja itt véglegesen megtelepedett, családot alapitott és magyarra vált ~~igyxtörténtxx~~ A hazánkba jött sok orgonaépitő legtöbbje ezek közé tartozik. Ilyen volt Dorner Gáspár Albert is. 288.old

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gaspar Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkassaga 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szam, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitö

1851-ben épitette a sárvári evangelikus templom orgonáját. Ez az egyetlen ismert orgona, mely tőle teljes egészében, eredeti állapotában reánk maradt. Épitési körülményeit részletesen ismerjük a sárvári ev. egyházközség jegyzőkönyveiből. 294.old

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

A sárvári ev. templom orgonajat 1851. okt-ban allitotta fel. Riedt Karoly fogadósnal volt megszallva Dorner segitőtarsai. Ezért naponként 2 forintot fizettek. Mivel 28 28 valtóforint volt a költség, a munkalatok 14 napig tartottak. 295. old. 29. jegyz

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288. old

VASI SZEMLE, XXXIII. évf. 1969. 2. szám, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

Szombathelyen hamarosan megnövekedett családja.1805. szept.29-én született első fia Károly,korán meghalt.-Júlia,szül.1807.jún,5.-Lajos György,1810.jún.3.-Károly Alajos,1812.jún.23.-József,1813.jún.23.-Anna,1816.júl. 5.és végül Béla-Ausztav,1818.nov.6-án. 291.old

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitő élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

apja negyedik gyermekeként 1780. dec. 28-án született Oberwöhrben. Utána még két fiú, hat gyermek. közül csak Gaspár és János érték el a férfi kort. János Németországban maradt, ahol női ági leszármazottai ma is élnek. 290. old

SZIGETI KILIAN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkassága 288. old

VASI SZEMLE, XXIII. évf. 1969. 2. szam, Szombathely

Dorn Jenő
ötvös

L.

Szendrey-Szentiványi

394. l.

Zsigmondkori érem VIII. 191.

Dorn Jenő

aranyműves

l. mult. nagy érem

Közlezrkiáll

1428. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Dom Jenő

otvös

l.

Művészi Ipar

1892. 192. l.

Radnai Fakas, beszterebányai püspök

III. 211, 222, 223

Dorn Jenő

6 Pors

l

Művészi Ipar

1893-170 l

Budapest, 1924.márc.13.

zentiványi Gyula urnak

Budapest

kelt becses sorai birtokában van

ját megterheltük

mai értékkel

entes külön számlájára, ez utóbbi

Teljes tisztelettel

HAZAI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Dorn Jenő
ötvös

Fővárosi Lapok 1896. máj. 24., 16. old.
(Magyar ipaminvészet a kiállítása)

Kalmi

Dorn Jenő

mnőtvös Bp.

l.

Ezredsvieskiall

XVI. cs. 16. l.

3883. Góth Móricz.
Avas Felső Falu, 1873.

Czirkusz.

~~Az előtérben balról~~
felé férfiak, gyermekek és
fedett kocsi áll négy abla
ról ~~petig a közeli~~ vásári
~~[illegible]~~ beszélgetők és alkud
asszonyok közül a világos
háttért különféle szinre f
zak foglalják el. Jelzése

Papirlemez , méretei 45.
Vétetett a ~~[illegible]~~ Képzőm
~~[illegible]~~ kiállitásán az 1909. m
alapján 600 Kért (944-909).

Vét 53947-909

Dorn Jenő

ötvös Bp

l.

Ezredeves kiáll

XII. csop. 43. l

Dorn Jenő

ötvös Bp.

Ráth György 1895

146 l.

a ur,

Puda

Érték	Nap	Kamatszám	Összeg	
923				
ój 16	✓		K 132568 —	✓
"	✓		541335 —	✓
12		~~0~~ + 2560.-	92010 —	✓
"			91985 —	✓
25			102150 —	✓
ini 20			723656 —	✓
6			100 —	✓
oj 19			94570 —	✓
ini 7			50 —	✓
20.			529972 —	✓
" 12			200 —	✓
" "			200 —	✓
" 18			100 —	✓

Dorn Jenő

Ötvös

l.

Ráth György 1896

150. l. 157 l.

160. l.

162, 163 l.

167. l.

ázlat

n védőállás kivételesztésére.

1:15000.

és Párizs
s karitatív
szervezeté-
n is, mint
i magyar-
országban,
nkáscsalá-
katholikus
zsi tartóz-
révén két-
a trianoni
zetesen az
e la Paix-
ződő vita
netilapban
teljesebb
nait, mű-
ába.

lása alkalmával a Holaway Brothers és a [illegible] kezéseit tekintette meg. A megtekintett és az építésük folyamán figyelemmel kísért konstrukciók nevezetesebbjei: a chalaisi aerodinamikus fúvókamra, a Métropolitain fontenay s/bois-i műhelyépületei, hangárok Villacoubley- és Orlyban, a Métropolitain vonalain folyó építkezések, hűtőtorony Croydonban, a wembleyi úszóstadion stb. — Anyagvizsgálati és laboratóriumi kutatásai céljából az École Nationale des Ponts et Chaussées, a Conservatoire National des Arts et Métiers, az École Spéciale des Travaux Publics, a Bureau Sécuritas és a Ville de Paris laboratóriumaival lépett összeköttetésbe. Hosszabb laboratóriumi munkálatokat az École Nationale des Ponts et Chaussées kutatóintézetében végzett, ahol M. Mary betonkísérleteiben vett részt, és rendszeresen tanulmányozta a photoelasticimetria módszereit. E tárgykörben végzett kísérleteiről írott beszámolója „Determination de la réaction du terrain par expérience photoélasticimétrique" címen a Science et Industrie 1934. évfolyamában jelenik meg. A vasbetonnal kapcsolatos elméleti felfogás tanulmányozása céljából az Ecole Nationale des Ponts et Chaussées-n Caquot professzor előadásait hallgatta. Belépett az Institut Technique du Bâtiment et des Travaux Publics

MDK

Dorneck

rézkarca a Bakócz kápolna oltáráról

1835.

/repr./

AHA.1956. Tom.III. Fasc.1-4. 71.l.-Balogh:La capella Bakócz di Esztergom. 1-198.l.

II. fele ~~[illegible]~~
Medvecki. Huszené ~~1-184~~ - 843
~~[illegible]~~

MDK

Dornauer Antal antalos

Liedemann B. Ferenc, ürlethirsket

Belv., Váczi-u. 2.

1863. - Homlokzat

MDK-A-II-1/1273.

Dornauer Ignác, Pest

MDK

Prof. Georg Pein-dij 1859

Bécsi képzőm. akadémia megy. ösztönd. névs.
Fleischer Bécs. 1o4. 1.

MDK

Dermauer Ignác, Pest.

1859. Prof. Georg Pein-díj.

Bécsi Képzőm. Akad. magyar ösztöndijasainak névsora.
Fleischer, Bécs, 1o4.l.

Bernhard Igmac, Inst.

I.Sy. Inst. Georg Tolm-dij.

Bécsi Képzőm. Akad. magyar Gazdaságtörténeti névsora.

Mleinczer, Béc, Isp. I.

Dornecк

metsző MDK

A Bakócz kápolna oltára a barokk szobrokkal és a barokk tabernákulummal.

metszet 1835.

64. kép.

v.ö. 20 és 119.o.; 71. o.

Dornauer Ignác

építész, Pestről, 1857-ben 24 éves, 1859-ben a Georg Pein-díjat kapta.

Dornauer Ignác, építész, Pestről, 24 éves korában, 1857-ben iratkozott be az építészeti szakosztályba, melynek 1860 máj.-ig hallgatója volt. 1859-ben a Georg Pein-díjat kapta.

lásd Fleischer Béla 38. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Dornauer Ignác

Geb. in Pest

24 J. alt.

1857–58.

Bécsi akadémia
ih zy

Katonai alkisati olvasókör V. 82.

megírva

Dorneck

rézm

A krisztinavárosi templom szemtelzének régimenyezetképét fenti „Karcolt rajzából" ismerjük, mely 1835-ben készült. Ez a Falconer József Ferenctől festett kép reprodukciója

Schoen Kro 1916

40. l.

CIBÓRIUM,
dísztelen.
Német munka, XVII. század.
Aranyozott ezüst, mag. 24 cm.

ÉKSZERTÁLKA, (191. kép)
ovális, két füllel. Benne festettzománcos medaili
lon: bányászok. Kraudy Sándor besztercebánya-
ötvös műve, 1632.
Ezüst, átm. 13·5 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.

Dorneck

rézmetsző

A Krisztinavárosi
templom vérehulló
Szűz Mária hegyépéről
két rézkarcot kéni-
tett Jordánszky Elek
könyve számára
1835-ben és 1836-ban

Schoen Kov. 1916

48. l.

Aranyozott ezüst, 26·5 cm.
A régi Buda és Pest iparművészetének kiállítása. Bp., 1935., 57. szám. — Kőszeghy, 341. szám.

EVŐKÉSZLET,
két kés, két villa, kanál.
Osztrák, 1790 körül.
Aranyozott réz.

APRÓSÁGOK,
53 drb.: parfüm-flakónok stb.
XVII—XIX. század.
Ezüst.

GYŰRŰ,
13 drb.
Arany és ezüst, XVIII—XIX. sz.

CSATT ÉS KAPOCS,
31 pár, többnyire erdélyi zománccal.
XVIII—XIX. század.
Ezüst.
A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma. Bp. 1884., ötödik terem, 37., 38. l. — Gerevich PA, 260. l.

ZSETONOK,
4 drb., whist-játékhoz, felirattal.
Francia, 1800 körül.
Ezüst.

Dorneck

vérm.

l.

Pataki 51

50, 51, 62, 154 l.

Pataky d. et m.
rez. metrés tört.
Bp. 1957.

Dorneck, ~~rezkarcoló~~ ~~rézmetszo~~.

az 1830-as években Pozsonyban, 1835-36. Kern József együt készítette Jordánszky Elek: Magyarországban... lévő Mária kegyelem képeinek leírása (Pozsony 1836) c. művének rézmetszeteit.

A metszetek részben másolatok Eszterházy Pál Mennyei Korona (~~Hely~~ Nagyszombat, 1696) c. művének metszeteiről.

1835. rézkarcolta Falconer József Ferencnek a buda-krisztinavárosi templom szentelyében ~~festett~~ mennyezetképét.

ATHE

IRODALMI ÉS NYOMDAI
RÉSZVÉNYTÁRSULAT

VERLAGS- UND DRUCKEREI
ACTIENGESELLSCHAFT

ALAPITTATOTT: 1868. TÁVI
ATH

A Müemlékek

Igen tisztelt

tására van szerencsénk tiszte

"Visegrádi vezető" cimü 16-ad

/32 oldal szöveges résszel, 32

lettel, szines boritékba gázs

Dorneck

rézm. (Pozsony?)

1835–36-ban metszette az alábbi nőn képmellékleteinek nagy részét és pedig Mária-kegyképeket, s részben azokat az oltárokat is, melybe a képek be vannak foglalva. A képek egy része Esterházy Pál herceg-nek Mennyei Korona c./Nagyszombatban 1696-ban megjelent művében levő metszetek után készült (Meggyőződni!)

Jordánszky munkáját 1863-ban újra lenyomatta Bucsánszky Alajos Pesten, mely alkalommal fenti metszeteinek egy részét fametszetben reprodukálták. Thieme-Becker nem ismeri

Jordánszky Elek: Magyar Országban, s az ahoz tartozó Részekben levő boldogságos szűz Mária kegyelem képeinek rövid leírása. Pozsony 1836.

Dorneck

verm.

l.

Tragor Vác mův. vezi

88. l.

Tragor J.

Vác mücsulékei
és mův. vezi.
Vác, 1930.

Dr.	Ennek	értek	értek
1	Horvath Szobrászat	12	42.80
1	Drescher Régi m. gyerm	25	1.60
1	Szmrecsányi Egér	24	41.20
1	Rédey: a Nemz. Szinház	11	
1	Oberschall M. Miser	5	
1	Kampis	5	
1	Ibl Mesterek	20	le 4 pont
1	Hölrigl M. ruhák	5	
		107	~~50.80~~ 42.80

Havi 5.- pengő le 4

A fent felsorolt könyveket átvettem!

MAGYAR KÖNYVBARÁTOK
Kir. Magy. Egyetemi Nyomda

marad 103 pont

31.337. — K. M. E. Ny.

MDK

Dorneck, graf.

metszé 1835-36. körül Jordánszky Elek: Magyar-Ország.. Mária kegyelem képeihez nevezetesebb kegyképeink nagy részét.

Schoen Arnold: Véleménye az 1915-ben megjelent: Magy. képzőművészek lexikona-ról.
Könyvtári Szemle. 1915. ápr.-aug. 105-109.l.

Dorner Anita, festi

2003. 9. p. 4.

SZERZŐDÉSBEN RÖGZÍTETT F
JÓVÁHAGYOTT OM-TÁ
szigorú számadási nyom

Kedvezményezett:

.....

címe: .....

.....

Adóazonosító száma: .....

Pénzintézet: .....

Pénzforgalmi jelzőszáma:

.....

Teljesítés időpontja:

év hó nap

Bizonylat kelte:

év

A .....számú szerződés

javaslatában rögzített .....számú fela

Költségnemek	OM-támogatás (Ft)	Saját r (F
Működési költségek		
Személyi juttatások és járulékai		
dologi költségek		

Dorn Jenő 139
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

avatja a műveket.

Érdemes idézni Nagy Ildikó összefoglaló tanulmányá ból Megyeri Barnára vonatkozó sorait. A szerző elsőkén elemzi művészettörténeti összefüggésben az életművet „A szobrászat természettudományos — nevezetesen ma tematikai — megalapozására az új magyar szobrászat ta lán legnagyobb tehetsége, Megyeri Barna tehetett voln kísérletet. »Nemcsak a szobor van a térben, még inkább a szoborban a tér« — fogalmazta meg a hazai művészet ben először a modern szobrászati térfelfogást. Mindez azonban csak a barátok által lejegyzett mondatokból, haj togatott papírokból, kis vázlatokból tudjuk. A kész mű vek beilleszkednek a kor tisztes átlagába."[5]

Sajátos vonás ez: egy életmű, amely nem tudott meg győzően kibontakozni. A kérdés azonban adott: ténylegcsak a megvalósult, kész művek képesek-e közölni adek vát módon a művészi gondolkodást és a művészi szándé kot, és a másik oldalról: hol kezdődik a mű megvalósítá sa, mitől válik befejezetté? Véleményem szerint mindei műtermi vázlatot, tervet, különböző változatokat és megvalósult alkotásokat egy sajátos művészi kommuni kációs rendszer részeként kell kezelni és értelmezni. Fő

CARL.FR. D O R N , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 267.- Herr Carl.Fr. D O R N
Felvétel nideje: 1810. 5. Aug.
BHová vették fel: Harta. 159.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

DORN KÁROLY, textilfestőmester

1819.-Sok vidéki mestert, kik hosszabb ideje a pozsonyi céhben voltk, a budaiak maguknak igényeltek, mert a Helytartó Tanács 1813-ban nem határozta meg pontosan a budaiak területét.-E mesterek egyike volt:
Dorn Károly, Hartáról. 130.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfes festés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, 16. Győr, 1974.

Dorn Mihály,szabómester

1872-ben a soproni naptarban szerepel a sztrájk idején 34.old

Laszló Ernő: A soproni Szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

M.D.K.

Dony Piroska
fényképész

A budai Vár régészeti anyagát
fényképezte 1948-ban.

L.L.: Budai fényképes krónikai I.
Művészet, 1964. április - 14 lap

Dornabach Pál

ki get csépi

alkotót a szüri nivó

díjjal jutalmazta a Szolnok-megyei

amatőr képzőmű vesek és iparmű vesek

tiálatán

Szolnok Megyei Néplap 1954. III. 4.

Dormán László

szociofotó

Forrás 1976/7-8/B II

Dornán László

Fotó

Forrás 1983/5

Dorn Jenő

Orvos

l.

Rath György 1896

409. l.

M. Kir. mü. egy. eml. li. isk.

Vázlat

A 20/1 szd. védőkörlet érő

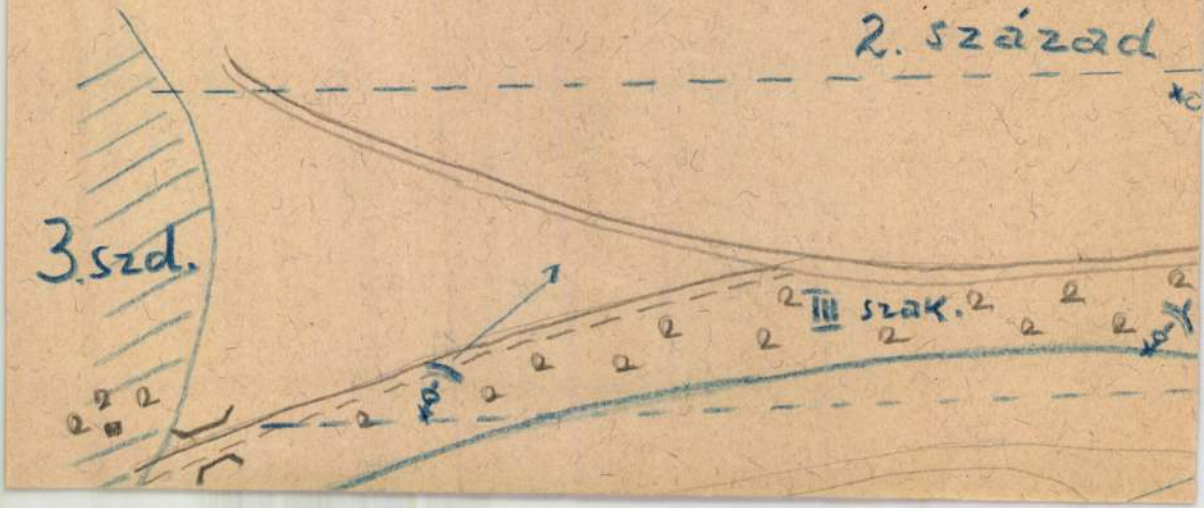

átutalás megurva

Dormándi Olga,
festő, l. Székely
Kováts Olga.

Budapest. Egyetemi templom.

25.

ágos Bizottsága.

ány { száma: } Szóbeli értesülés. 1925.
kelte: } 1925.
beérkezése: VI/6. 1925

ek száma:

elintézett szám:

záma: 138/1925.

záma:

Dr. Szörnyi [illegible]

5 { VI/6

Dormándyné Székely Kovács Olga

— **(Magyar festőművésznő párisi sikere.)** Pénteken nyilt meg a Zak-galériában *Dormándyné Székely Kovács* Olga magyar festőművésznő kiállitása. Az ünnepélyes megnyitáson, amelyen a párisi művészi és társadalmi élet sok előkelősége jelent meg, a magyar művésznő képei és rajzai általános elismerésre találtak. A megnyitáson megjelent *Khun-Héderváry Sándor* gróf párisi magyar követ is.

N.U.934.VI.3.

MDK

Dormann

Geul K: Butorip. dászitőip. az ezr.éves kiáll.on.
MMÉKösl 1897, 6.füz. 263-276 l. képek

Dormans Árum

antatos

Közlezrkiáll

1387. 1

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

MDK

Dormány Róbert, VIII.o.tan.

Egressy ut. 69. általános fiuiskola

67. Kubikusok.

Magy.Mj. Képzömüv. Kiáll. /VIT/ Gyermekrajzok.
Föv. Képtár. 1949 aug.16.-szept. 10. Kat.

Dorn A., szobrász MDK

készité 1870-ben a Petsits-siremlékEK nemes géniuszát a vizivárosi temetökertben.

Schoen Arnold: Véleménye az 1915-ben megjelent: Magy. képzömüvészek lexikona-ról.
Könyvtári Szemle. 1915. ápr.-aug. 105-109.1.

MDK

Dorn J.

állványos szekrényke

Gaul K: Butorip. diszitőip. az ezr.éves o.kiáll.on.
MMÉEKözl 1897, 6.füz. 2636276 l. képek

Dorn J, ätrös

Iparmüreriet 1896-ban 162.

Dom Jenő? iparos.

Iparmüvészet 1896-ban 150.

DORNER GÁSPÁR Albert

Különlenyomat

a

Vasi Szemle 1969. 2. számából

SZIGETI KILIÁN:

DORNER GÁSPÁR ALBERT
(1780—1858)
szombathelyi orgonaépítő mester élete és munkássága

A másfél évszázados török megszállás a magyar művelődés minden területén súlyos károkat okozott. A művészet és ipar egyes ágai csaknem teljesen kihaltak a sok háborútól nyomorgatott országban. Amikor a töröktől való felszabadulás és az azt követő kuruc harcok után a XVIII. század első felében végre helyreállt a béke és nyugalom, az újjáépítés meggyorsítására áradatként özönlöttek Magyarországra a szomszéd országokból, főleg Ausztriából és Dél-Németországból a különböző iparos mesterek, művészek és muzsikusok. Új hazájukban szívesen fogadták őket. A magyar nép békés természete, vendégszeretete pedig csakhamar megnyerte a betelepedő idegenek rokonszenvét.

Az idegenből jött művészek, mesteremberek két csoportba oszthatók. Egy részük meghívást kapott egyes magyarországi munkák elvégzésére. Ezek kitűzött feladatuk elvégzése után visszatértek hazájukba. Ilyenek voltak pl. a festőművészek között Troger, Maulbertsch, a szobrászok között Donner. Az orgonaépítők közül így működött Szentgotthárdon a gráci Schwarz mester, a kőszegi Szent Imre templomban a bécsi nagy orgonaépítő, Sonnenholz.[1] A másik csoportba azok a mesterek és művészek tartoznak, akik hazánkba jöve, itt véglegesen megtelepedtek, családot alapítottak. Utódaik legtöbbször már jó magyarok lettek. Így látjuk ezt a festő Dorffmeisternél, az építészek közül Hefelénél és különösen Fellnernél. A hazánkba jött sok orgonaépítő legtöbbje ezek közé tartozik. Ilyen volt *Dorner Gáspár Albert* is.[2]

Dorner 1803-ban jött Magyarországra. Fia, Béla még német anyanyelvűnek született, de az 1848-as szabadságharc idején már egész szívvel aggódott a magyar haza sorsáért. Azt írta nővérének: „Szegény Magyarország! Hidd el nekem Anna, keserű könnyeket ontottam a mi szegény szenvedő hazánkért... Szomorú vagyok és kérem Istent, legyen kegyes Magyarországgal szemben..."[3]

Unokája, Dorner Gyula viszont már nyelvben és szívben magyar. A család egyik német ági leszármazottja, Johann Dorner nürnbergi építész 1922-ben ezt írja neki: „Azt írod, kedves Gyula nagybátyám, hogy szívvel-lélekkel magyar vagy. És én szívesen hallom ezeket a szavakat. Kell, hogy az ember szeretettel és lelke minden erejével vonzódjék ahhoz az országhoz, amely három-négy nemzedéken át hazája volt, ahol a saját és szeretteinek bölcsője ringott, az országhoz, amelynek sorsát az ember átéli. Közismert tény, hogy a németek idegen országokba jutva, ezen államoknak legjobb polgárai, legbiztosabb támaszai lesznek. A jelen eset is azt bizonyítja, hogy a Dornerek magyar ága jó német fából van faragva."[4]

A Dorner-család 1411-től kezdve tűnik fel a bajorországi Kehlheimben. Valószínűleg nemesek voltak. Egyesek véleménye szerint a Dorner név a nemesi címerükben látható tüskés ágból származik.

Dorner Gáspár Albert orgonaépítő

A családban élő hagyomány szerint, amikor a spanyol örökösödési háború (1701—1714.) idején az osztrák—magyar katonaság Bajorországban járt, egy magyar katonatiszt átadta kisleányát Dorner Gáspár Albert dédszüleinek, kérve, hogy míg ő háborúban lesz, neveljék számára a leányt, minthogy felesége már nem élt. Dornerék nagy szeretettel fogadták a leánykát és sajátjukként bántak vele. Nekik is volt a magyar leánynál egy évvel idősebb leánykájuk. Ő azonban időközben meghalt. Dorner-mama ezentúl minden szeretetét a magyar leányra fordította, remélve, hogy a katonatiszt nem jön érte, hisz már régóta semmi hírt nem hallottak róla.

Évek múlva azonban mégis megjelent a magyar tiszt és kérte leányát. Dornernénak nem volt ereje megválni a szeretett gyermektől, és azt mondotta a katonatisztnek, hogy leánya meghalt. A sírt is megmutatta neki a temetőben. A katonatiszt nagy fájdalommal vette tudomásul a dolgot és eltávozott.

Amikor a leány megnőtt, feleségül ment az egyik Dorner-fiúhoz s így ősanyja lett a Dornerek azon ágának, amelyből később Gáspár Albert is származott.[5]

Dorner Gáspár nagyapja, *Dorner Bálint* „Halbbauer" (talán féltelkes paraszt?) volt *Neuerschwand*ban. Felesége *Borbála*, úgy látszik azonos az említett magyar leánnyal.

Apja *János*, napszámos, majd salétromfőző (Salystersieder, saliter, salatirus) volt *Münchmünster*ben, pontosabban *Oberwöhr*ben.[6] Később innen *Vohburg*ba költözött. 1766. okt. 12-én *Osterwaal*ban házasságot kötött az odavaló születésű *Barth Orsolyá*val.

Dorner Gáspár, akiről tanulmányunkban szólunk, apja negyedik gyermekeként 1780. dec. 28-án született Oberwöhrben.[7] Utána még két fiú következett. A hat gyermek (Mária-Orsolya, József, András, Gáspár, Tamás és János) közül csak *Gáspár* és *János* érték el a felnőtt kort. János Németországban maradt, ahol női ági leszármazottai ma is élnek.

Gáspárt édesapja papnak szánta. Úgy látszik bencésnek. Ezért beíratta a müncheni Wilhelms-Gymnaziumba. Ott P. Rupert Schmid, weltenburgi bencés atya tanította. Az 1797/98-i iskolaévben a „grammatica prima" osztályt járta. Az osztálykönyvben ezt olvassuk róla: „Dorner Casparus, Salystersiederssohn von Vohburg in Bayern, Diözese Regensburg, 15 annos.[8]

Ingenium: capacissimum.
Diligentia: vix ulla.
Mores: laudabiles.
Profectus: inter optimos.
Megjegyzés: Aut ad saniora redire aut discedere oportet."

A bizonyítvány szerint tehát nagyon kiváló tehetség, szorgalma viszont majdnem semmi, viselkedése dicséretes, előrehaladása a legjobbak között. A megjegyzés azt tanácsolja, hogy térjen józanabb belátásra vagy távozzék az intézetből.

A következő 1798/99-i iskolaévben ugyancsak P. Rupert Schmid állítja ki róla a bizonyítványt. Ebből mégjobban kitűnik Dorner szorgalomhiánya. „Zweite Grammatikklasse (grammatica secunda).

Ingenium: capacissimum.
Diligentia: exigua.
Mores: probati.
Profectus: — —"

A további években Dorner Gáspár nem szerepel a gimnázium tanulói között. A rendkívül tehetséges fiú, akinek magaviselete ellen semmi kifogást nem emeltek a bizonyítványában, úgy látszik nem tanult. De az is lehet, hogy tanulmányai megszakításának apja halála volt az oka.

Dorner ekkor egy bányához került tisztviselőnek.[9] Hamarosan megnősült. Ez azonban már nem szülőföldjén történt, mert a münchmünsteri plébániai

anyakönyvben nem szerepel a házasultak között. Feleségül vette a nálánál egy évvel fiatalabb *Lacerus* (Lazarus, Lázár) *Annát.*[10]

A fiatal házastársak életét hamarosan megzavarta a francia napóleoni katonaság bevonulása Bajorországba.[11] Hozzájuk is beszállásoltak egy francia altisztet. Amikor ez erőszakoskodni kezdett, a feleségét féltő Dorner az altisztet megölte. Emiatt természetesen menekülnie kellett. Hogy magát rejtse, a *Gáspár* helyett az *Albert* nevet vette föl. Ettől kezdve mindenütt Albert néven szerepel. (Néha Adalbertet ír!)

Azután feleségével a Dunán csónakon leúszott Bécsbe. Ott zongoratanításból tartotta fenn magát és feleségét. Majd zongorakészítéssel kísérletezett. Egy ismerős orgonaépítőtől megtanulta a legszükségesebb ismereteket, s megépítette első orgonáját. Ezzel rálépett végleges életpályája útjára.

Dorner bécsi élete nem tartott sokáig. Aligha terjedt túl a két-három éven. 1803-ban ui. Szombathelyre költözött. Mivel pedig utolsó gimnáziumi bizonyítványát 1799-ben kapta Münchenben, utána megnősült és még Bajorországban érte az 1800—1801-es francia bevonulás, így nem számíthatunk két vagy három évnél többet a bécsi tartózkodásra. Ezt azért fontos tudnunk, mert e szerint az orgonaépítő szakmában csak kevés bécsi tanulmányi időt tételezhetünk fel. Dorner tehát még nem nagy gyakorlattal rendelkező orgonaépítőként jött Szombathelyre. Úgy látszik, egyetlen orgona állt még csak építő praxisa mögött. Ezt az orgonát egy magyar plébános (vagy talán Szily János püspök) közvetítésével valamelyik Vas megyei község szerezte meg. Mivel pedig nem tudunk arról, hogy Dorner később külföld számára orgonát készített volna, így egész orgonaépítő munkássága Magyarországra esik.

Dorner Albert tehát 1803. május 4-én költözött Szombathelyre. A polgártaxa lefizetése után 1807. augusztus 12-én elnyerte a polgárjogot.[12] Sok munkával halmozták el. Szép jövedelméből a Rumi utca (ma Vorosilov út) elején, annak keleti során telket vásárolt és azon jól berendezett házat épített magának.[13]

Hamarosan megnövekedett családja. 1805. szept. 29-én született első fia, *Károly*, de ő korán meghalt. Utána *Júlia* született (1807. jún. 5.), majd *Lajos-György* (1810. jún. 3.), azután *Fülöp-Alajos* (1812. jún. 23.), *József* (1813. jún. 23.), *Anna* (1816. júl. 5.) és végül *Béla-Gusztáv* (1818. nov. 6.).

Dorner Gáspár Albert orgonaépítő aláírása

Dorner Albert sok orgonája közül — jelen tudásunk szerint — sajnálatos módon csak egy orgona maradt ránk teljes eredeti alakjában. Másokból csak részletek, ismét másokról csak feljegyzések, levéltári adatok.

Időrendben első ismert munkája a *szombathelyi székesegyháznak* az 1945-i bombatámadáskor elpusztult orgonája. Ezt azonban nem Dorner kezdte építeni, hanem a bécsi Kober Ignác (akivel Dorner talán még Bécsből ismeretségben állott). Miután Kober 1812-ben meghalt, a munka folytatását, ill. befejezését Dornerre bízták. Az orgona külső alakja és hangképe, diszpozíciója, szerkezeti megoldása tehát nem Dornertől való.[14]

Mindazonáltal Dornert a székesegyházi orgonán végzett munkája már ügyes, gyakorlott mesternek mutatja be. 1812-ben vette át az orgona építését s úgy látszik hamarosan be is fejezte. De később is többször dolgozott rajta. 1847—48-ban 600 forintos költséggel generáljavítást és tisztítást végzett. Ennek kapcsán kicserélte az orgona hat fúvó-légtartályát, amelyeket még Kober készített, és helyükbe saját találmányú két új fúvót tett. Büszkén írja ezekről: „Ein ähnliches Orgelgebläs existiert noch in keiner Orgel, ausser in den von mir erbauten."[15]

Időrendben második ismert orgonáját 1815-ben építette a Vas megyei *felsőkethelyi* kat. templom számára. (Ma *Neumarkt in Tauchental* Burgenlandban, Ausztriában.) Egy manuálos, pedálos, tört oktávos, nyolc változatú hangszer volt Sajnos, 1960-ban új orgona építése kapcsán megsemmisítették s így elveszett számunkra.[16]

1817-ben épített Dorner orgonát a *szombathelyi Kálvária-templom* számára. A Kálvária-templomot — vagy inkább kápolnát — 1757-ben szombathelyi mesteremberek építették. Hamarosan orgonával is ellátták. Ezt az orgonát minden valószínűség szerint az akkor Szombathelyen működő *Hierenschrot János Miklós* orgonaépítő mester készítette. Annál is inkább valószínű ez, mert ebben az időben a környéken és Kőszegen sem volt rajta kívül más orgonaépítő.[17]

Amikor 1806 táján a Kálvária-kápolna mennyezete repedezni kezdett s a kápolna használhatatlanná vált, orgonáját megőrzés céljából átvitték a székesegyházba. Mivel pedig ekkor a székesegyház nagy orgonája még nem készült el, a kálváriai kis orgona itt teljesített szolgálatot. 1814-ben elkészült a Kober—Dorner-féle orgona és így a kis orgona a székesegyházban fölöslegessé vált. Ekkor átvitette a város a piaci kápolnába, míg az új Kálvária-templom el nem készült. A kálváriai orgona ui. „a kápolnabéli orgonánál jobb . . ." volt.[18] Ezt az átvitelt már Dorner Albert végezte. Először lebontotta a piaci kápolna régi (valószínűleg szintén Hierenschrot-féle) orgonáját, sípjait saját műhelyében, majd a város kívánságára az Ispotály száraz padlásán tárolta,[19] azután 1814-ben felállította a piaci kápolnában a kálváriai orgonát.

Három év múlva tűz pusztított a városban és az annyira megrongálta a piaci kápolnát, hogy a város elhatározta annak lebontását. A benne levő oltárokat és orgonát licitálással áruba bocsátotta. Így mindkét régi orgona megsemmisült, csupán sípanyaga került Dorner kezébe.[20] Amikor 1817-ben felépült az új Kálvária-templom, Dorner a régi orgonák megmaradt sípanyagának és egyéb alkatrészeinek felhasználásával 379 forintos költségen lényegében új orgonát állított oda.[21] Sajnos azonban ez az orgona sem maradt fenn.

1835-ben a *soproni evangélikus konvent* kötött szerződést Dornerrel, hogy a Bärz József orgonaépítő mestertől elkezdett, de (nem tudjuk mi okból) be

nem fejezett öt változatú pozitív orgona hátralevő munkálatait elvégezze. A szerződés szövegéből következtetve az orgona diszpozíciója ez lehetett:

Födött	8'	Oktáv	2'
Fuvola	4'	Mixtura 3 sor	$1^1/_3$'
Principál	4'		

Bärz elkészítette az első két változatot (fasípokat), a többi három (fémsípokból álló) változat Dorner munkája volt. A valóságban Dorner a Mixtura helyett csupán Quint $1^1/_3$' változatot épített az orgonába. Utólag pedig — nyilván a konvent kívánságára — két változatú pedállal is bővítette az orgonát. A két változat:

Nyitott	8'
Fagott	8'

Erdekes volna ismerni, milyen lehetett a Fagott 8' sípsora. A szerződés ui. azt mondja, hogy Dorner eredeti fagottja.

A kész orgonát 1836. aug. 19-én Szarka Mátyás soproni orgonaépítő vizsgálta felül és ajánlotta átvételre.[22]

1840-ben épített Dorner 1300 forintért orgonát a Sopron megyei *Locsmánd* (ma Lutzmannsburg Burgenlandban) község evangélikus temploma számára. A viszonylag nagyobb, 13 változatú, pedálos orgona több mint száz évig volt használatban. 1954—55-ben új orgona építése alkalmával — sajnos — lebontották.[23]

1845-ben a Vas megyei *Nemescsóra* hívta meg Dornert az ottani evangélikus gyülekezet. Templomukba 1789-ben vettek orgonát a kőszegi Kliegel József orgonaépítőtől. Ez a remekművű, klasszikusan barokk, öt változatú kis pozitív orgona (amely ma is épségben megvan!) 1844-ben némi javításra szorult. Ennek kapcsán a gyülekezet szeretett volna az orgonához új, egyváltozatú pedált építtetni. Ezért 1844. nov. 25-én „az Orgona tsinálót le hozták" Kőszegről. Ez már az ifj. Kliegel József volt. Ő „nem sok tetemes hibát talált, mégis annak csak kitisztítása és összehangolásáért 85 jó forintokat kívánt, egy pedál mutatioval megnagyobbítását pedig egészen lehetetlennek állítá. Mihez képest határoztatott, hogy mielőtt fent nevezett Kligl Úrnak orgonánkat megigazítás végett átadnánk — írja a jegyzőkönyv —, kérdeznők meg a Szombathelyi orgonaművészt is egyszersmind: mennyiért volna kész ezen munkát megtenni s nem tudná e orgonánkat a kívánt pedállal egy úttal meg is nagyobbítani?"[24]

Dorner úgy látszik, vállalkozott arra, hogy a pedált megépíti, sőt nem egy, hanem két változattal rendelkező pedállal bővítette az orgonát. A munka hamarosan el is készült, mert az 1845. márc. 21-i gyűlés határozta el Dorner meghívását és jún. 5-én már kifizették „az Orgonák tsinálásáért" a 250 forintot.[25]

Amit Kliegel mester lehetetlennek mondott, azt Dorner nagyon szellemesen oldotta meg. Az eredeti orgonát érintetlenül hagyta. Azt valóban nem lehetett volna pedállal bővíteni. Mivel azonban a billentyűsora (klaviatúrája) úgyis hátul volt, s az orgonista az orgona mögött ült, így a pedált Dorner az orgonapad, ill. orgonista mögé helyezte s ezáltal lényegében függetlenítette az eredeti orgonától. Az orgonajátékos tehát az eredeti orgona és a pedálsípok szekrénye között ül. Az egész pedálrész csupán annyiban függ össze az eredeti orgonával, hogy a két pedálváltozat a játszóasztalba helyezett regiszterhúzóval kapcsol-

ható be. A bővített orgonához Dorner új fúvót készített, s azt a pedálszekrény aljában helyezte el. A mester helyes érzékkel megtartotta az eredeti barokk orgona rendkívül alacsony légnyomását s ezáltal a nemescsói orgona ma is Magyarország egyik legszebb hangú orgonája.[26]

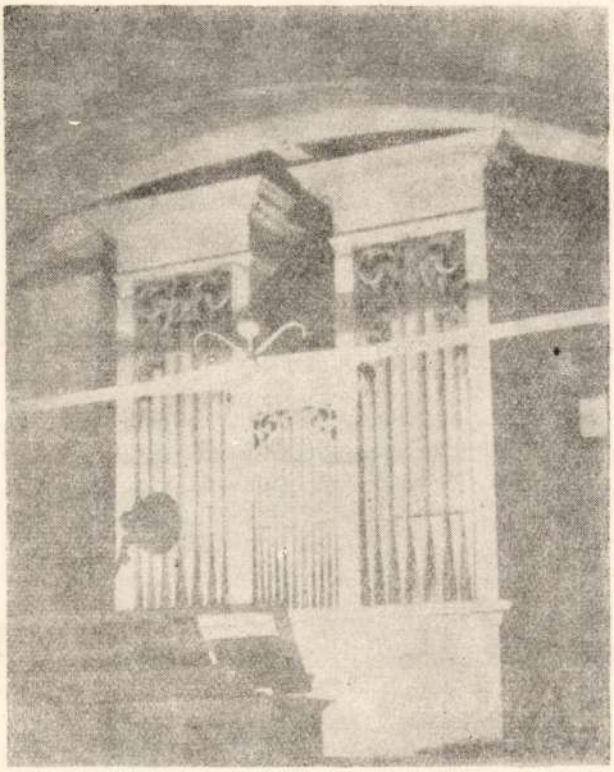

Dorner orgonája a sárvári evangélikus templomban

Végül 1851-ben építette Dorner Albert a *sárvári evangélikus templom* orgonáját. Ez az egyetlen ismert orgona, amely tőle teljes egészében, eredeti állapotban ránk maradt. Építésének körülményeit részletesen ismerjük a sárvári evangélikus egyházközség jegyzőkönyveiből. Mivel ezek élményszerűen megelevenítik Dorner korát, kissé részletesebben foglalkozunk vele.

1851. márc. 2-án a presbitérium, „hogy a gyülekezet abbeli akaratja, miszerint a templom karzatára egy kis orgona készíttessék mielőbb teljesedjék, ... több hétig tartó mindenfelé tett kérdezősködés után jónak látta szombatheli orgonacsináló Dorner urral 400 pengő forint erejéig egy pedálos... orgona készítése eránt egyességre lépni. — Mely egyességben az orgona építő úr folyó évi Sz. Mihál napra ígérte annak tökéletes felállítását."[27]

Az orgona Szent Mihályra (szept. 29.) nem készült ugyan el, de kb. egyhónapos késéssel mégis sor került az orgona leszállítására. Okt. 26-án olvassuk a képviselői ülés jegyzőkönyvében: „1.ör Dorner Albert orgonista 4 hosszú szekeret kérvén levelében az elkészített orgonának Szombathelyről Sárvárra leendhető átszállítása végett. Mely kérésnek hogy megfelelhessen a gyülekezet...

urak sziveskedtek ingyen szekereket küldeni... 2.or Az orgonát felállítók szállásáról és élelmezéséről úgy gondoskodott a képviselői ülés, hogy Riedt Károly vendégfogadóst kérte meg azoknak illendő ellátására. Ki is azokat naponkint koszttal és éjjeli szállással ellátni fejenként' 2 váltó forintért igérte."[28]

Mivel „Ried Károlynak az Orgona Tsinálóknak koszt és szállásért 28 váltóforintot" fizettek,[29] ebből megállapíthatjuk, hogy a helyszíni munkálatok 14 napig tartottak.

Az orgona zöldre festését (1853. aug. 15-én) Sehlen nevű helybeli egyházközségi tag, orgonajavító vállalta és végezte 4 pengő forintért.[30]

A sárvári orgona diszpozíciója, hangképvázlata a következő:

Manuál: Bourdon 8'
Principál 4'
Flauto dolce 4'
Octáv 2'
(Jelenlegi felirata „Forte" nem eredeti!)
Mixtura 2 sor $1^1/_3$'
Pedál: Subbass 16'
Principálbass 8'

Ha ezekből a ránk maradt — nagyon is hiányos — adatokból és emlékekből összegezni akarjuk Dorner orgonaépítő munkásságát, akkor megállapíthatjuk, hogy a klasszikus barokk és a romantikába hajló XIX. század határmezsgyéjén jár. Ismert orgonáinak hangszíne, változatai a barokk hangideálhoz igazodnak. Így látjuk ezt soproni és sárvári orgonáján. De ugyanakkor más szempontból a XIX. század szokását követi, amikor a kis orgonákhoz is épít pedált, a klaviatúrát mindig az orgonaszekrény elé helyezi, nemigen alkalmaz a mély fekvésben tört oktávot, a pedálban a második oktáv ismétli az elsőt s emiatt néha megelégszik 8'-as pedálváltozattal. Ugyancsak a XIX. századra jellemző a sárvári orgona sima vonalú homlokzata, mérsékelt faragásokkal, valamint játszóasztalainak típusa.

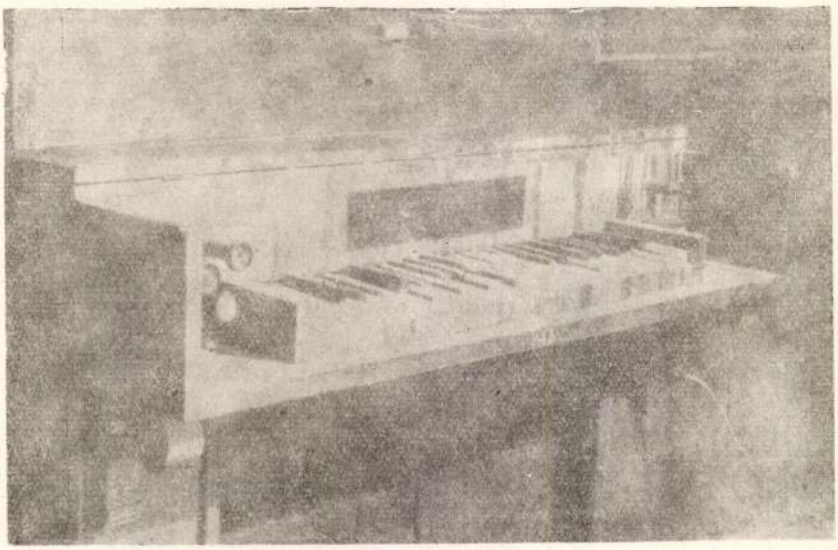

Dorner elpusztult orgonájának játszóasztala a karakói templomban

Dorner az orgonán kívül más hangszerek készítésével is foglalkozott. Vannak adataink arról, hogy a városi pásztorok számára kürtöket csinált.[31] De leginkább a zongora különböző típusain dolgozott. Érdekes és kedves történetet ismerünk ezzel kapcsolatban.

1807-ben Dorner „legénye", Mesner (Möszner) Antal, mesterének engedélyével és a tőle vásárolt anyagból, munkaidőn kívül, éjszakáknak idején „egy muzsikáló asztalkát" (más helyen „Musikás Asztalotska" néven szerepel!) készített 150 forintért a szeminárium egyik tanára számára. Emiatt pereskedés támadt Dorner és legénye között, mivel „Mesner Antal musika Ezköz tsináló Legén" a több éjszakán át tartó magánmunkája miatt másnap az álmosságtól nem tudott teljes mértékben helytállni a Dornernek tartozó munkájában. Ezért Dorner 50 forintot vissza akart tartani a legénynek járó fizetésből. Mesner belátta Dorner panaszának indokoltságát s térítésül önként felajánlotta a mesternek egy havi fizetését, 20 forintot. Az ügy a városi bíróság elé került. Mesner „egyenes szívűségével tett ajánlását a Nemes Magistratus meg dicsérvén Dorner Alberth orgona csinyáló praetensio(já)nak félre vetésével néki serio imponáltatott", hogy ezzel megelégedve, a legény további megrövidítéséről mondjon le, „különben exegváltatni fog".[32]

Az esetből bennünket különösen az érdekel, mi lehetett az a „muzsikáló asztalka" vagy „musikás asztalotska"? — Nyilván a clavichord egy fejlettebb formájára, a Tafelklavierre kell gondolnunk, amely becsukva valóban asztal alakú.

Az eset élményszerű bepillantást enged Dorner műhelyébe, ahol a szakmájáért lelkesedő legény éjszakákat dolgozik végig a mécses pislákoló fénye mellett, míg végre kérges ujjai alatt megszólal a csendes éjszakában a clavichord lágyan zizegő ártatlan hangja, egy akkor már múlóban levő barokk zenei hangideál elkésett képviselője magyar földön.

Dorner öreg napjai

Dornert öreg napjaiban sok keserűség érte. 1840-ben meghalt 30 éves fia, Lajos-György. 1844-ben a kávéházban biliárdozás közben a lámpán leszaladó villám halálra sújtotta 31 éves fiát, Józsefet. Ugyancsak fiatalon halt meg Fülöp-Alajos. Amikor ravatalon feküdt, az egyik gyertya eldőlt és meggyújtotta a már leszállításra váró kész orgonákat. A gyász mellett nagy anyagi csapást jelentett ez a családnak. Dorner két leánya (Júlia és Anna) ekkor már férjnél volt. Az öregedő szülők mellett csak a legkisebb és immár egyetlen fiú, Béla volt. De 1845-ben ő is elhagyta a szülői házat és Szombathelyt. 65 éves apja kettesben maradt feleségével. Szomorúan írja ekkor Béla levelében: „Különös gondot okoznak drága szüleim. Az én angyallelkű szegény anyám sűrű könnyei a Szombathelyről való búcsúzáskor mélyen a szívembe szántanak. Áldja meg mindkettőjüket az Ég és adjon nekem szerencsét és erőt, hogy ennek a két drága embernek gondtalan, nyugodt életet biztosíthassak."[33]

A családi bajokhoz csakhamar üzleti nehézségek is járultak. 1850-ben súlyos ellentét támadt Dorner és a káptalani zenészek között. Theindl Bódog succentor (karmester), Pozorszky József orgonista és Kleipesz József tenorista élesen támadták a 70 éves Dornert és hallatlan ócsárlással illették az aggastyán mestert. Mindenképpen ki akarták venni kezéből a székesegyházi orgona karbantartását.[34] Erre az adott alkalmat, hogy ebben az időben két új orgonaépítő

jött Szombathelyre. Dorner 1848-ig versenytárs nélküli, egyetlen szakember volt a városban, de 1848-ban Moson megyéből Szombathelyre költözött, majd 1850. máj. 25-én polgárjogot nyert Peppert Nándor, 1850. aug. 17-én pedig működési engedélyt kért és aug. 24-én meg is kapta azt a 33 éves Halper János lődösi (Vas megyei) születésű falusi orgonakészítő.[35]

Dorner egyeduralma az orgonaépítés terén ezzel véget ért. Bár Halper János aligha lett komoly versenytárs — fennmaradt orgonái[36] inkább falusi orgonaépítőnek mutatják —, de Peppert annál veszedelmesebb ellenfélnek bizonyult. Ma is nagyon sok orgonája van még használatban szerte a Dunántúlon, magában Szombathelyen az evangélikus templomban. Minthogy Dorner orgonáiból viszonylag kevés emléket ismerünk, így nem tudunk kimerítően tárgyilagos összehasonlítást tenni a két mester között. Theindl mindenesetre nagyon dicsérőleg nyilatkozott Peppertről, Dorner viszont „Vagabund"-nak, „Charlatan"-nak nevezte őt.[37] Meg kell azonban gondolnunk, hogy az ekkor már 70 éves Dorner kezében aligha ment a munka olyan átütő erővel, mint fiatal korában. Peppert viszont ekkor kezdte pályafutását. Dornernek éreznie kellett, hogy az idő elmúlt fölötte. Lassan kénytelen volt búcsút mondani az orgonaépítésnek.

A család úgy döntött, hogy Rumi utcai házukat 400 forintért árendába adják s az öreg szülők Zalaegerszegre költöznek, ahol Anna leányuk élt. Béla Hédervárról 1855. júl. 5-én Annához írt levelében megható gondossággal intézi az ügy lefolytatását. A fölösleges apróságokat, amikre a szülők nem tartanak igényt, eladják. Azután apját és anyját elküldi Szombathelyről, hogy az árverés látása ne fájjon nekik. Levelében kéri Annát, hogy Zalaegerszegen szüleinek kétszobás száraz lakást biztosítson. Maga részéről évi 300 forint segítséget ígér számukra, valamint az öregeknek szükséges ruhát és élelmiszert és ami kényelmi cikk még kell nekik.

Dorner Albert csak pár évig élvezte zalaegerszegi nyugalmát. Tífuszjárvány ütött ki. Unokái, Anna gyermekei is megkapták. Miközben azokat ápolta, maga Dorner is beteg lett. A tífusz 1858. nov. 3-án, 78 éves korában sírba vitte. Felesége később Ikervárra költözött másik leányához, Júliához. Hamarosan követte férjét. 1861. márc. 26-án végelgyengülésben meghalt 80 éves korában.

Dorner gyermekei általában mind muzikálisak voltak. Annának szép szoprán hangja volt. A székesegyház kórusán nagymiséken szólót szokott énekelni. Dorner zongorázni tanította gyermekeit. Számukra kis zongoraiskolát állított össze.[38]

Szerette a kamarazenélést. Barátja, Schröer írja emlékeiben, hogy amikor Dorner meglátogatta őt Németújváron barátjával, Vogel Ignáccal — aki kiváló tenorista volt, leánya pedig altista —, ilyenkor a sercegő gyertyafény mellett egész éjszakát végigmuzsikáltak és énekeltek, csupa klasszikus darabokat Bach, Händel, Haydn és Mozart műveiből. „Ha ez az ember hozzánk jön — írja Schröer Dornerről — mindig nagy örömünnep az számunkra. Oly nagy az általános műveltsége s amellett oly szerény s egyszerű, oly derűs és tréfás, hogy minden házban szívesen látnák. Ő azonban legszívesebben időz nálunk s velem gyakran egész éjszakákat elcseveg."[39]

Dorner más művészetek iránt is fogékony volt. Igen jól rajzolt. Gyermekei körülülték a nagy diófaasztalt, diktálták neki, melyik rokonukat rajzolja le. Ő emlékezetből úgy lerajzolta, hogy mindegyikre rá lehetett ismerni.

Komoly műveltségű ember volt, jó muzsikus, akinek háza a zenei élet egyik gyújtópontja volt Szombathelyen.

FORRÁSOK:

Fettich Nándor tulajdonában levő családi levelezések, emlékek, összegyűjtött hivatalos iratok, bizonyítványok eredetiben vagy másolatban. — *Nemescsói evangélikus lelkészség levéltára:* a Nemescsói Ev. Egyházközség gyülekezeti jegyzőkönyve; plébániai napló. – *Sárvári evangélikus lelkészség levéltára:* a sárvári ev. egyházközség gyülekezeti jegyzőkönyve I. k., gyülekezet gondnoki számadókönyve I. k. 1797–1854., gyülekezet számadókönyve; superintendentiális látogatás jegyzőkönyve 1871. – *Soproni evangélikus levéltár:* Acta Prot. Conventus (No. 256.) – *Szombathelyi Állami Levéltár:* Szombathely Privilegizált Szh. városi különféle Cassáknak; Controleria könyve 1818–1832.; Szombathely privilegizált város jegyzőkönyvei 1807–1818.; Szombathely város tanácsülési jegyzőkönyve 1850.; Szombathely városi tanácsülési iratok. – *Szombathelyi székesegyházi főplébánia* megfelelő anyakönyvei.

JEGYZETEK

1. Schwarzra vonatkozólag lásd Genthon István: Magyarország művészeti emlékei I. Bp 1959. 347. l. – Sonnenholz működését lásd Kőszeg város közgyűlési jegyzőkönyve 1752. IX. 5. (1034. l.) Ez utóbbi adatot Szövényi István volt szíves rendelkezésünkre bocsátani, amiért ezúton fejezzük ki hálás köszönetünket.
2. Nem szólunk itt a szervezett, tömeges telepítésekről, ahol a továbbra is együttélő idegen népcsoportok – néha királyi kiváltságokkal is felruházva, – megőrizték nyelvüket, s a magyarosodás csak nehezen vagy egyáltalán nem következett be.
3. Az eredetileg német nyelvű levél 1848. dec. 31-én kelt, amikor Windischgraetz csapatai Buda ostroma előtt állottak. – A tanulmányunkban felhasznált levelek és családi iratok dr. Fettich Nándor tulajdonában vannak. Azok rendelkezésre bocsátásáért ezúton mondunk hálás köszönetet. Tőle kaptuk a családra vonatkozó egyéb személyi adatokat is. Erre a forrásra tanulmányunkban külön-külön nem hivatkozunk.
5. Johann Dorner levele Gyulához. Nürnberg, 1922. dec. 26.
6. Oberwöhr 12 házból álló falucska volt, Münchmünster külterületén, az Ilm folyó mentén, Vohburg közelében.
7. A münchmünsteri plébánia (ahová Oberwöhr is tartozott) kereszteltek anyakönyvében ezt olvassuk róla: „1780. 29. XII. babtizatus (!) Casparus, honesti Joannis Dorner salinatus in Oberwöhr, et Ursula, cuius pater Andreas Port (Barth helyett!) de Osterwall, uxoris eius, sartorieius, filius legitimus . . . Geboren 28. XII."
8. Ez az évszám nyilván téves, mert ekkor már 17 éves volt. Ezt bizonyítja anyakönyve, s az a tény, hogy 1783-ban öccse, Tamás született.
9. Schroer, Arnold und Rudolf – Zilchert, Robert: Christian Oeser' s – Tobias Gottfried Schröer' s Lebenserinnungen, Stuttgart, 1933. 112. sk. l.
10. Bajorországban ma is kiterjedt Lacerus nemzedékek élnek, akik valószínűleg egy közös törzsből származnak.
11. Ez valószínűleg 1800-ban vagy 1801-ben történt, amikor a hohenlindeni győzelem kapcsán a franciák elárasztották Bajorországot.
12. „Dorner Albert orgona csinyáló Bavaria országból Foburgból származott pápista, felséges, 28 esztendős, mái napon le tévén 4. f. purger taxát, bíró úr competentiáját 1 f. diurnumot 1 f. 20 xr, czemetérium reparatiójára 1 forint, kánnapénzt 6 forint, tizedesség váltásaért 4 forint 30 xr, mellyek is a concernens cassákhoz assignáltattak, a purgerségre meghiteleztetett. – Szombathely város tanácsülési jegyzőkönyve 1807. ápr. 25. – 1808. ápr. 25-ig. 115. l.
13. Schröer–Zilchert i. m. 112. sk. l.
14. A Kober–Dorner-féle székesegyházi orgona leírását és képét lásd „Orgonák és orgonaépítők Szombathelyen" c. tanulmányunkban a Vasi Szemle 1964. évf. 4. számában. (586–589. l.)
15. Dornernek a szombathelyi káptalanhoz intézett leveléből. 1850. Káptalani kis-levéltár C. 103.
16. Helyszíni értesülés és Martin Haintz közlése alapján.
17. Hierenschrot (Hirnsrott, Hirnscrot) János Miklós nem tudjuk, mikor kezdte szombathelyi működését. Mindenesetre 1761-ben már Szombathelyen dolgozott. 1768. febr. 11-én halt

meg Szombathelyen, 33 éves korában. – Kádár Zoltán–Horváth Tibor–Géfin Gyula: Szombathely. Bp. 1961. 157. l. – Továbbá a szombathelyi székesegyházi főplébánia halotti anyakönyvének megfelelő helye.

18. Szombathely privilegizált város jegyzőkönyve 1813–14. 210. l.
19. Uo. 223. l.
20. Sz. Á. L. Városi jkv. 1816–18. 324–325. l.; valamint uo. 376. és 405. l.
21. Sz. Á. L. Városi tanácsülési iratok Fasc. 142–143. – A Kálvária-templom orgonájával kapcsolatos adatok felkutatásában segítségünkre volt Szilágyi István, amiért neki ezúton fejezzük ki köszönetünket.
22. Soproni Evangélikus Levéltár No. 256. Ad acta Prot. Conv. 1835.
23. Fiedler, Karl: Geschichte der evang. Kirchengemeinde AB. zu Lutzmannsburg. 63. l. A locsmándi ev. plébániahivatal közlése. – Lásd még: Eberstaller, Oskar: Orgeln und Orgelbauer in Österreich. Graz–Köln, 1955. (Hely-katalógusban.) – Továbbá helyszíni értesülés alapján.
24. A nemescsói ev. egyházközség gyülekezeti jegyzőkönyve 1845. márc. 21.
25. Nemescsói ev. egyházközség számadáskönyve 1845. jún. 5-én.
26. Helyszíni megállapítás alapján. Az orgona eredetileg tört oktávos volt. Gergye József szombathelyi orgonaépítő a 30-as években a sípok levágásával É-től kezdődően kromatikussá alakította.
27. Sárvári ev. egyházközség gyülekezeti jegyzőkönyve I. k. 16. l.
28. Uo. 1851. okt. 26-i képviselői (presbyteriumi) ülés. 28. l.
29. Sárvári ev. gyülekezet gondnoki számadó könyve I. k. 1797–1854. (A Tanoda építéséről szóló elszámolás végén, lapszám nélkül!)
30. Gyülekezeti jkv. i. mű. 37. l.
31. Dorner ezekért a várostól 10 forintot kapott. – Szombathely Privilegizált Szh. városi különbféle Cassáknak Controleria könyve 1818–1832. 219. l.
32. Sz. Á. L. Városi jkv. 1807–1808. 194–195. l.
33. 1845. aug. 28-i leveléből.
34. Dorner és a káptalani zenészek közötti ellentétre vonatkozólag lásd fentebb említett tanulmányunkat a Vasi Szemle 1964. évi számában 587. l.
35. Peppertre vonatkozóan lásd idézett tanulmányunk 589. l. – Halperre nézve ugyanott közölt adatainknak egyikét helyesbítenünk kell. Halper János orgonaépítő ui. 1817. febr. 17-én a Vas megyei Lődösön született, s nem azonos a tanulmányban említett, Sében 1790-ben született Halper Jánossal. Halper további életkörülményeit és munkásságát a kőszegi orgonaépítőkről készülő tanulmányunkban ismertetjük részletesen.
36. Kemenessömjénben, Salköveskúton és a nagyalásonyi evangélikus templomban 4, Alsódörgicsén 5, Szentgálon 8, Aszófőn, Felsőiszkázon, Vászolyban 10–10, Balatoncsicsón 12 változatú orgonája maradt fenn.
37. L. említett tanulmányunk 587. lapján.
38. A zongoraiskola Fettich Nándor tulajdonában van.
39. Schröer–Zilchert i. m. 112. sk. l. – Továbbá a családi feljegyzések alapján.

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

Apja János napszámos, majd salétromfőző/Salystersieder, saliter, salatinus/volt Münchmünsterben, pontosabban, Oberwöhrben. Később Vohburgba költözött. 1766. okt. 12-én Osterwaalban házasságot kotött az odavaló szuletésu Barth Orsolyával. 290.old. 6. jegyz

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

1701-1714 közt egy magyar tiszt Bajororszagban Dorner dédszüleinél hagyta leanyat. Visszatérve halottnak mondt tak a gyermeket, akit megszerttek. A lány hozzament egy Dorner fiúhoz, igy ősanyja lett azon Dorner ágnak, melybo bol később a mi Dornerunk is szarmazott. 289.old

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkassága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

Dorner Gáspár nagyapja, Dorner Bálint "Halbbauer" /talán féltelkes paraszt?/ volt Neuerschwandban. Felesége Borbálaúgylátszik azonos a magyar tiszt leányával. akit az a Dorner családnál hagyott a háború idején. 290.old

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

Münchenbe 1797/98-ban a gimnaziumban bizonyitvanya szerint kiváló tehetség.szorgalma semmi,viselkedése dicséretes,előhaladása a legjobbak között.A megjegyzés szerint térjen józanabb belatasra vagy távozzék az intézetből. 290.old.

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspar Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága. 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

1835-ben a soproni evangelikus konvent szerződést kötöt Dornerrel,hogy a ~~Bxrt~~ Bärz József által abbahagyott orgona épitését fejezze be. Öt változatu,pozitiv orgona. 1836.aug.19-én Szarka Mátyás soproni orgonaépitő vizsgálta felül és átvételre ajánlotta. 292.old. 22.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkassága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

A szombathelyi székesegyhaz orgonaját a bécsi Kober Ignac kezdte épiteni.ő 1812-ben meghalt és akkor Dornerre biztak annak befejezését.Az orgona külső alakja,hangképe,diszpozicioja,szerlezeti megoldasa nem Dornertől való. 293.old

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

A napóleoni haborúk alatt a hozzajuk beszallasolt katona erőszakoskodni kezdett nejével,mire ő a katonát megölte,menekülnie kellett és,hogy magát rejtse felvette az Albert nevet,Ettől mindig e néven szerepelt néha Adalbertet irt! 291.old.

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

Az altiszt megölése után csónakon Bécsbe mentek. Ott zo
zongoratanitasból élt. Majd zongorakészitéssel kisérlete
zett. Egy ismerős orgonaépitőtől megtanulta a legszük
ségesebb ismereteket, s megépitette első orgonajat. Ezzel
rálépett végleges életpályaja útjara. 291.old.

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szom-
bathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonaépitő

1806 táján a Kálvária-kápolna mennyezete repedezni kezdett, orgonáját átvitték a székesegyházba. A nagy orgona még nem volt kész, ezt használták addig. 1814-ben elkészült a nagy Kober-Dorner orgona és a kis orgonát átvitték a piarista kápolnába, mig az uj Kálvária templom el nem készül. 292.old.

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPÁR ALBERT, orgonaépitő

1847-48-ban a szombathelyi székesegyház orgonaján javitasokat végzett.Kicserélte az orgona hat fúvó-légtartályát,melyeket még Kolber készitett és helyükbe saját találmányu két uj fuvót tett.Buszkén irja ezekről:"Ein ähnliches Orgelgeblas existiert noch in keiner Orgel, ausser in den von mir erbauten." 292.old 15.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1859/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

Dorner Gáspár Albert,orgonaépitő

1835-ben a soproni evangelikus konvent kötött szerződést Dornerrel,hogy a Bärz József orgonaépitő mestertől ekkezdett,de /nem tudjuk mi okból/be nem fejezett öt változatu pozitiv orgona hátralévő munkálatait elvégezze.
292.old.

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

Amikor 1817-ben felépült Szombathelyen az új Kálvária templom Dorner a régi orgonák megmaradt sipanyagának és egyéb alkatrészeinek felhasználásával 379 forintos költségen lényegében új orgonát állitott elő. Sajnos ez az orgona sem maradt fenn. 292.old. 21.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gaspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

1840-ben épitett 1300 forintért orgonát a Sopron megyei Locsmánd/Lutzmannsburg/evangelikus temploma számara. Nagy 13 változatu,pedalos orgona több,mint szaz évig volt használatban.1954-55-ben uj orgona épitése alkalmával-sajnos-lebontottak. 293.old. 23.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gaspar Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitó

Más müvészetek irant is fogékony volt. Jól rajzolt. Gyermekei a nagy diófaasztalt körülültek, diktaltak neki, melyik rokonat rajzolja le. O emlékezetből ugy lerajzolta, hogy mindegyikre ra lehetett ismerni. ż97.old. Komoly müveltségü volt, jó muzsikus, haza a zenei élet egyik gyujtópontja volt Szombathelyen. ż97.old

SZIGETI KILIAN: Dorner Gaspar Albert/1780-1858/Szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkassága ż88.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. ż.szám, 1969. Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitö

Szröder, barátja irta Dornerről: "Ha ez az ember hozzank jön mindig nagy örömünnep az szamunkra. Oly nagy az általanos müvéktsége s amellett oly szerény és egyszerü, ol oly derüs és tréfás, hogy minden hazban szivesen látnak, ö azonban legszivesebben idoz nalunk s velem gyakran egész éjszaka elcseveg." 297.old. 39.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/Szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 2.szám, 1969. Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

Pár évig élvezte zalaegerszegi nyugalmat. Anna leanyanal két gyermeke megkapta a tifuszt és ő azokat apolva szintén megkapta és 1858.nov.3-an 78 éves koraban meghalt. Feleségе Ikervarra, masik lanyahoz költözött és ott 1861. márc.26-an végelgyengülésben halt meg. 80 éves koraban.
297.old

SZIGETI KILIAN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/Szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága
288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 2.szám, 1969. Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

A család úgy döntött,hogy szombathelyi Rumi utcai házukat 40 forintért eladjak,Az öregek Zalaegerszegre költöznek Anna leanyukhoz.A felesleges holmikat eladjak és Béla fiuk Hédervarról Annanak irt levelében, /1855/ 300 forinttot biztosit évenként öreg szüleinek
297.old. 297.old

SZIGETI KILIAN: Dorner Gaspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága
288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 2.szám, 1969. Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

1850-ben ellentétek támadtak a káptalani zenészekkel. Theindl Bódog succentor/karmester/, Pozorszky József orgonista és Kleipesz József tenorista élesen támadtak a 70 éves Dornert. Ki akartak venni kezéből a székesegyházi orgona karbantartását. Oka, hogy ekkor két új orgonaépitő jött Szombathelyre. 1848-ig ő volt egyedül ott. 296. old

SZIGETI KILIÁN: DORNER GASPAR ALBERT/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288. old

VASI SZEMLE, XXIII. évf. 1969. 2. szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitö

1845-ben a Vas megsei Nemescsóra hivtak az ev.gyülekeze
1789-ben vettek orgonát a kőszegi Kliegel Józseftől.
Remekmüvü,klasszikus barokk,ot változatu kis pozitiv or
gona/ma is meg van/1844-ben javitásra szorult.Uj egyvál-
tozatu pédált szerettek volna hozzá.1844-ben hivták Kő-
szegrol az ifj.Kliegel Józseret.Sokat kért. 293.old

SZIGETI KILIÁN: DORNER GÁSPÁR ALBERT/1780-1858/szom-
bathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitő

A nemescsóri ev. templom orgonajat 1844-ben javitani kel
lett. Dornert kérték fel rea. ő nem csak egy de két pedal
lal bővitette az orgonat. 1845. marc. 21-i gyülés hatarozt
tavel Dorner meghivasat és jun. 5-én mar kifizettek "az
Orgonank tsinalasaért" a 250 forintot. 293. old. 24-25. je
jegyz.

SZIGETI KILIÁN: DORNER GASPAR ALBERT/1780-1858/szom-
bathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288. old

VASI SZEMLE, XXIII. évf. 1969. 2. szám, Szombathely

DORNER GASPAR ALBERT, orgonaépitó

1848-ban Peppert Nándor és az 1850-ben szombathelyre költözött Halper János .Ezzel Dorner egyedural ma Szombathelyen véget ért.Halper aligha lehetett komo oly vetélytárs-fennmaradt orgonai inkabbfalusi orgonaépitőnek muatajak-de Peppert annal veszedelmesebb ellen félnek bizonyult.297.old. 36-37.jegyz

SZIGETI KILIÁN: DORNER GÁSPÁR ALBERT/1780-1858/szombathelyi orgonaépítőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

DORNER GÁSPÁR ALBERT, orgonacsinaló

A sárvári ev. templom orgonája 1851. szept. 29-re nem készült el. Okt 26-án a jegyzőkönyvben: "Dorner orgonista 4 hosszú szekeret kérvén az elkészitett orgonának Szombathelyről Sárvárra leendő átszállitása végett. Mely kérésnek, hogy megfelelhessenek a gyülekezet...urak szivesked tek ingyen szekereket küldeni. 294. old. 28. jegyz

SZIGETI KILIÁN: DORNER GÁSPÁR ALBERT/1780-1858/szombathelyi orgonaépítőmester élete és munkássága 288. old

VASI SZEMLE, XXXII. évf. 1969. 2. szám, Szombathely

DORNER ANTAL, orgonaépitő

Körülbelül 1766-ból származott a kálvária-templom öreg orgonája is, melyet Dorner Antal szombathelyi orgonaépitő 1817-ben épitett át.-371.old. 38.jegyz

BÉKEFI ANTAL: Adatok Szombathely zenetörténetéhez 383.old

VASI SZEMLE. XXII.évf. 3.szám, 1968. Szombathely

DORNER ANTAL, orgonaépitő

Szombathelyi mester.-1807-aug.12-én a Városi jegyzőkönyvben:"Dorner Albert Orgona csinyáló Bavaria Országbul Foburgbul származott pápista.Felesége.Mai napon letévén 4 f.Purger Taxát..." 371.old

BÜKEFI ANTAL: Adatok Szombathely zenetörténetéhez 353.old.

VASI SZEMLE, XXII.évf. 1968.3.szám. Szombathely

DORNER ANTAL, orgonaépitő

Szombathely második orgonaépitője Dorner Antal.A franci
háborúk sodra vetette Bécsbe feleségével.A bajor Oberwöh
wöhr-ből menekült.Szily hivta meg Szombathelyre.1803-ban
Polgárjogot 1807-ben nyert.Legnagyobb alkotása a székes
egyház orgonájának befejezése volt. 371.old

BÉKEFI ANTAL: Adatok Szombathely zenetörténetéhez
353.old.

VASI SZEMLE, XXII.évf. 1968.3.szám. Szombathely

Dorner Béla

szombathelyi orgonaépítő

írod

Géfin Gyula dr.

A szombathelyi székesegyház.

Szombathely, 1943. 28. l.

A Tatai Piarista Ö
kiad

1. *A Tatai Piarista Rendház*
   Ára 1 pengő.
2. *A barokk-kor építészeti em*
   1939. *Ára 1 pengő.*
3. *A közigazgatás és az embe*
   tatai járás közigazgatásá
   István. 372 l. és 129 mellé
4. *Kocs. 1936. Néprajzi mono*
   alatt.)

Dorner Clarisse

1920. jan.–febr.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Mérei virágok, dagf.

1900. –

Lelet, piricsi VI.96.

Dorner Klarisz

1913/14, 1915/16 - 1918/19

Ferképzőmintaiskola

76. l.

kötő-művészet történetében úgy kötésmodorukkal (*palástos könyvek*), mint szíjfonatú oromszegéseikkel. Utóbbiakból fejlődik ki az oromszegő fonásoknak mai napig használatos technikája.

ATLASZ, az építészetben oszlop vagy pillér szerepet betöltő férfialak, amely már a görög építészetben is előfordul (Akragas, Zeus-templom). Legnagyobb előszeretettel a barokk és rokokó alkalmazta.

ÁTMENETI STÍLUS (*Übergangsstil, Transition*), általában az építészet történetében oly jelenségek megjelölésére szolgál, midőn valamely építészeti stílus a rákövetkezőnek némely vonásait átveszi, anélkül, hogy a maga lényéből teljesen kivetkőzne. Leginkább szűkebb értelemben használatos kifejezés a román építészetből a gótikába való átmenetre vonatkoztatva. Á. Észak-Franciaországban a XII. sz. első felében az építészetnek az a fázisa, midőn a csúcsíves építési mód egyes elemei már jelentkeznek, anélkül, hogy annak rendszere még kifejlődött volna. Á. más országokban azokra az építészeti művekre vonatkozik, amelyek átvették a francia gótika divatosakká vált egyes elemeit, de még ragaszkodnak a román építési mód lényegéhez. Így Magyarországon is, a XIII. sz. közepéig.

ATRIUM, a római lakóház többnyire nyitott belső udvara, közepén az A. felső nyílásán, a compluviumon át bejutó esővíz felfogására szolgáló medencével, az impluviummal. A római házban gyakran két atrium is volt, egy nagyobb és egy kisebb (Casa del Fauno, Casa dei Vettii, Pompeji). A compluvium gerendanégyszögének alátámasztási módjai szerint többféle A.-ot különböztetünk meg, ezek közül Pompejiben, ahol a római lakóházat legjobban tanulmányozhatjuk, leggyakoribb az oszlopnélküli, ú. n. tuscan A. Van, bár ritkán fordul elő, telje-

Dorner Clarisse

Szül. Győrött 1887 dec. 23
Rk 6 felsőleagyik –
1913/14 I. elsőontbeli mi-
vernőv Deák Ebner L.
és Pilch D –
1913/14. II. elsőont. n. o –

Szifrázó II.

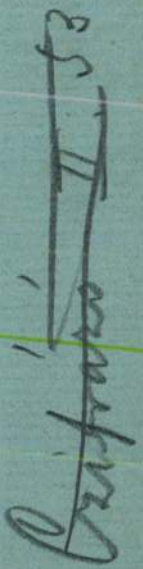

Érkezett 1907. március 14.

201/1907. Rz. (Budapest, 1907. március 14.)

Weinwurm Antal beküldi a múzeumi és könyvtári berendezkedéshez Csanyi Károly által készitett rajzok kliséinek lenyomatait és számláit (648 kor. 16 f. kifizettetvén: irattárba, 1907. III. 18.)

Dorner Clarisse

szül. Győrött 1887 dec. 23
Rk. 6 felsőbb leányisk –
1915/16. I. másodéves mű-
vésznőv. Deák Ebner L.
1915/16. II. másodéves n. o.
1916/17. I. harmadéves n. o.
1916/17. II. " " "
1917/18. I. negyedéves n. o.
(szül. 1889 dec. 23)
1917/18 II. negyedéves n. o.
1918/19. I. ötödéves n. o.
nem jár
(szül. 1889 dec. 23.)
1918/19 II. továbbképző
(szül. 1889 dec. 23)

MDK

Dorner Jakab, festöm.
1741-1813

Pipázó paraszt. Olf. vörös lemezre festve.

43 x 36

Árv.Közl. 1930. 4.rk.sz.55.szám. 18.l.

DORNETTI Ambrosio festi

Sekretje falkepia 1786

Haris Andrea: A tihanyi bencés apátság. Bp. 1997 XXXII. é ll

Feltüntetik: azonosítóadatok
- érkeztetés dátumát
- a munkalásosok eredményei (raktári jelzet, leltári szám, szakszámok, tárgyszavak stb.)
- aláírások + a munkaállomásokon való áthaladás időpontjai

pi rendszerbe is beépíthetik.

Okmánynyilvántartásba vétel → okmányértéke van, mert a könyvtári vagyont tartja nyilván.

↳ A, ideiglenes
B, végleges
} nyilvántartás → olyan dokumentumok kerülnek ide, melyeket a könyvtár nem akar végleg-megtartani (a nem hosszú távú értéket képviselő dokumentumok) + pl. használati példányok (ld. ETO-tábla) (1975-ös tvr. → 300 Ft-os limit)

- a segédkönyvtári példány nem használa-

megírva

Dornetti Ambrus

festő (?)

A XVIII. században a barok stílusu tihanyi apátsági templom felépülése után a templom alatti katakomba falait Krisztus szenvedéseinek jeleneteivel s az ószövetségi szentírásnak Krisztus szenvedéseit jelző leírásai nyomán készült képekkel díszítette fel Dornetti Ambrus. Értékre a sekrestye freskóival voltak egyezők. Az ujabb falfestés Feichtinger Károlytól való (1889)

Mihályi Ernő dr. – Vigyázó Sándor. Tihany rendtetes leírása. Bp. 1926. 25. l.

1929. Szent István em

Dornotti Ambrus

olasz kőműves munkálatokat végez az egyi Kossuth. L. u. 9. sz. a. volt vármegyeházán.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II
Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt
Budapest, 1972.

3501

M.D.K.

DORNETTI Ambrus

1786 Tihany bencés t. sekrestye menny-
yezetképei

Garas XVIII. sz. 201, 215.

Dornflith A

festő

Perálltörtképes

165,506 l

Dornetti Ambrus
festő XVIII. sz

lásd.

Mihályi – Vigyázó

Tihany részletes ka-
lauza. Bp. 1926. 33. l.

Vizj. nélkül.

ꟻ a jobbfekvés tükörképe.

Dornetti Ambrus

Jenő

Gerstmünk

499. l.

k.....KXXXXX Kisujszállás

Kolozsvár

Máramarossziget

Marosvásárhely

Mezőtur

Miskolc

Nagyenyed

Nagykőrös

Pápa

Rimaszombat

Sárospatak

Sepsiszentgyörgy

Szászváros

Szatmárnémeti

Székelyudvarhely

Zilah

Balassagyarmat

Dornetti Ambrus

festő

1786. jul. és aug. havában 280 fornit költséggel festői munkát végzett a tihanyi apátsági templomban, valószínűleg ez

Sörtihanyiapáts.

146. l.

a munka a sekrestye freskőinek festése és altemplom kifestése volt.

Az utóbbi, Krisztus szenvedésének jelenetei ábrázoló képek elpusztultak

A magyar vallás és közoktatásügyi minisztérto

Budapest 5. Póstafiók 118.

75.716/1946. szám.

VI.

BUDAPEST 46.VII.10.17. 5

Müemlékek Orsz.Bizottságának,

Ismeretlen

Budapest,

Hivatalból.
Közszolgálati nyben.
Díj átalán, szva.

IX. Kinizsy u

Dornotti Ambrus

olasz származású mester munkálatokat folytat az egri Kossuth L. u. 14. sz. a. ferences templomban.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

3651

M.D.K.

Dornotti, Ambrogio, olasz piktor
c. könnüve

1774-ben a ferences templom és a megyeháza meszelését végzi.

Heves negye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

320. old.

DORNIAN Á.

Nr. 121. Olajfestmény. Mult és jövő. 127 x 100 cm

Budapest I. ker. Tárnok u. 7. Esterházy palota
Veszélyeztetett Magángyüjtemények Miniszteri Biztossága.
LX. számu leltár. 1949. (Iparmüvészeti Muzeum, Adattár)

DORNIAN Á.

Nr. 121. Olajfest mény. Mult és jövő. 127 x 100 cm

KUE-Nummer: **40157571**
Zeilen (55 Anschl.): 0008

Künstlername: Dornetti, Ambrogio
Sortiername: Dornetti, Ambrogio

and. N-Komb.: %Dornetti, Ambrus
Geschlecht: m
bildkünstl. Beruf: Maler
Staat(aktuell): Ungarn
GEO-Nachweis: Ungarn
Geburtsland: Italien?
Erste Erw.: 1786
Erster Erw.-ort: Tihany
Tätigkeitsort: Tihany

Dornetti, *Ambrogio*, Maler ital. Herkunft in Ungarn, 1786 in Tihany belegt. Wurde für Malereien bezahlt, die wahrsch. mit den Gewölbe-Fresken der Sakristei (erh.) oder/und den zerst. Passionsszenen der Unterkirche ident. sind. MűvLex I, 1965. – *P. Sörös*, in: A pannonhalmi Szt.-Benedek-rend története, XI, Bp. 1911, 146; *A. Kampis*, Tihany műemlékeim, Bp. 1957, 31; *A. Haris*, A tihanyi bencés apátság, Tihany 1997, 32. I. Bardoly

L9

Autor: Bardoly, István
Redakteur: Nováky, Ágnes
Red-Bem.: ok
Red.-Ber.: H
Kategorie: 5
Datum: 20001010
Kommentar: xxx0

Dornetti, Ambrogio

Ø Dorninger Anna

szül. Siófok (Veszprém m)

1876 Rk. 4 polg.

1893/94 I. női osztály

1893/94 II " —

Doringer-nek irva

1894/95 I-II, női osztály

Török V. 163.

Dorninger Anna

1893/94 – 1894/95 és 1894/95
a Deák Ebner női festőisk-
növendeke

Ferkèpzomfoiskèvk

76. l.

Dornizs László

A most megjelent Minerva nagy képes enciklopédiának tipográfiája és kötése a Dornizs László munkája.

Bélley Pál: Az ember enciklopédiája

Magyar Hírlap, 1942, máj. 27.

DORNOTTI, Ambrogio olasz piktor és kőmüves. 1774-ben a ferences templom és ugyanez évben megyeháza mezelését végzi.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Dournotti

Egerben tartózkodó olasz kőműves.

1834-ben kőmeszeli az adácsi r.k. templomot.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 320. old.

Ø <Dornyay Béla>

Könyve

< > Bakony. Dr Thirring – dr. Vigyázó: Részletes magyar utikalauzok. II. Dunántúl. 5.

Fenti írta az egész 424 oldalas kötetet és készítette az összes illusztrációkat.

e néz. Jobb kezével botjára támaszko-
gta. Fodritott haja, szemöldöke, bajusza
szakálla öszbevegyült; szeme barna. Sötét
ott széles gállerja és ujjainak hajtókája prém.

lisa Nemes
1875."

13·5 : 75·5 cm.

(Dornyay Béla dr)
könyve

c) A herendi-műipartelepről. Különlenyomat a Veszprémvármegye 1917. 52-53, 1918. 2. számából VI. táblával

Dornyay Béla dr

Hensch Zoltán

Lux Géza

Weichinger Károly

Weszelovszky Béla

illusztráltak az
alábbi turista
kalauzt

Barcza Mátra

továbbilanál

15 Június

Dornyay Béla dr

illustrační skat či
tělepek ~~[illegible]~~ ket
alábbi [illegible] [illegible]

Dornyay Salgótarján

Dornyai Béla dr

Csesznek vára a
XVIII. században

Fentinek primitív
vajza
repr -

Darnay Kálmán

Bujdosó gyöngyör.
Bp. é. n. 205. l.

Somlyóvár rovnyai
fentitől repr
u. o. 211. l.

1668-909-13
Titkári-szoba.

138. Szekrény.

Egy darab barnára festett és erezett puhafa szekrény két kétszárnyu üvegajtóval és belül polczokkal.

Méretei 246 cm. magas, 58 cm. mély és 201 cm. széles.

Becsértéke.....100 K

A Nemzeti Muzeum képtári osztályából.

< Dornyay Béladr >

maga illusztrál-
ta alábbi művét

< > Veszprém és
környéke részletes
kalauza
Bp. 1927

Dr. Dornyay-Darnay Béla, múzeumigazgató

A Keszthelyi Múzeum igazgatója. 18. kép. Dr. Dornyay-Darnay Béla pecsétterve/ tusrajz/ a múzeum számára. Körül: Balatoni Múzeum Keszthely. 1898-1928. Fekete repr. 30. old

Ságí Károly: Hetven éves a keszthelyi Balatoni Múzeum 11. old

A Veszprémmegyei Múzeumok Közleményei. 8/1969. Veszprém. 1969. Alföldi Nyomda. Debrecen.

Dr. Dornyay Béla/Dr. Darnay Béla, múzeumi igazgató

Uj bélyegzőt készitett a Keszthelyi Múzeum számára. A képét maga rajzolta meg. BALATONI MUZEUM KESZTHELY feliratban a múzeum képét látjuk. Alatta 1898-1928. 20.old.

Sági Károly: Hetven éves a keszthelyi Balatoni Múzeum 11.old

A Veszprémmegyei Múzeumok Közleményei. 8/1969. Veszprém. 1969. Alföldi Nyomda. Debrecen.

Dr. Dornyay-Darnay Béla, múzeumigazgató

A Keszthelyi Múzeum elkészültépülete. 17. kép. Dr. Dornyay Darnay Béla tusrajza 1941-ből. Fekete repr. 70. old

Sági Károly: Hetven éves a keszthelyi Balatoni Múzeum 11. old

A Veszprémmegyei Múzeumok Közleményei. 8/1969. Veszprém. 1969. Alföldi Nyomda. Debrecen.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Dornai László

NÉPSZABADSÁG

1966 NOV 3

1021

Mindenüket a köznek ajándékozták

A debreceni Dornai-gyűjtemény, és akik egy élet munkáját áldozták rá

„Én, Dornai László, Debrecen, Vöröshadsereg útja 40. szám alatti lakos önkéntes elhatározásomból a következő nyilatkozatot teszem mind a magam, mind feleségem nevében:

1893. november 16-án Szerencsen születtem. Iparosszülők gyermeke voltam, szakközépiskoláimat Tokajban jártam, utána hajógépipari szakiskolát végeztem. Ezután a fiumei Torpedó-gyárban dolgoztam. Az 1914-es háború után önállósítottam magam a villanyszerelő- és műszerésziparban. Feleségem aktív pedagógus, a Kossuth Lajos Gyakorló Általános Iskolában dolgozik, a Kiváló pedagógus cím tulajdonosa. Magam a debreceni Iskolai Felszerelések Mintaboltjának vezetője vagyok. Közeli nyugdíjazásom várható. A műgyűjtést 1926-ban kezdtem, s azóta a mai napig folytatom. Jelenleg tulajdonomat képezi sok kép, szobor, szőnyeg, antik bútor, órák, márkás porcelánok, iparművészeti kerámiák, üvegek, márkás kristályvok, ezüst érmék és más használati tárgyak, amelyek igen szűkös lakásomon, a gyűjtemény értékének egyáltalán nem megfelelő körülmények között vannak összezsúfolva.

Megmásíthatatlan elhatározásunk, hogy elhalálozásunk után a tulajdonunkban levő összes ingóságunkat Debrecen város közönségére hagyományozzuk, mint a Déri Múzeum nevünket viselő gyűjteményrészét, azzal, hogy az külön leltárban, osztatlanul, Debrecenből soha el nem szállítható módon, a Déri Múzeum szerves része legyen."

Az ajándékozó a továbbiakban csupán azt köti ki, hogy életük végéig maguk kívánják a gyűjteményt őrizni és gyarapítani, azonban a múzeum máris sajátjának tekintheti és leltárba veheti.

Nem áldozat, ami örömet okoz

— A nyilatkozat megtétele óta két esemény történt. Hivatalosan is megkötöttük a megállapodást, amely szerint gyűjteményünket a Déri Múzeumra hagyományozzuk... És mindketten nyugdíjba mentünk, tehát már nyugdíjas műgyűjtők vagyunk.

Fáradt mosollyal mondja ezt *Dornai László*, és széles kézmozdulattal int körbe a képek, szőnyegek, porcelánok, antik bútorok halmaza felé. Széles, nagy ablak ejti a fényt a szobára; a függőleges falsíkokat fent szegélyléc zárja, onnan függnek a képek, mint a kiállítási teremben. Csak zsúfoltabban, levegőtlenül. Kerettelen szélük csaknem egymáshoz ér.

— Nem múzeum ez, inkább raktár, hiszen a képkeretek a padláson hevernek egymásra rakva. A szőnyegeket meg se mutatom: 20—30 darab, feltornyozva.

A másik szoba közepén keskeny gyalogút a belépőnek. A falakon képek, képek. Rendszertelenül: sem értékítélet, sem kor, sem stílusjegy nem fogja egységbe. *Rippl-Rónai* mellett *Pólya Tibor, Mednyánszky és Gara Arnold, Iványi-Grünwald, Herman Lipót és Raksányi Dezső, Gál Ferenc.* Lágy vonalú, aranyozott barokk asztal és székek a szoba jobb felében, a vitrinen súlyos empíre óra: arany üllőn Ámor kovácsolja nyílhegyeit.

Oldódik az idős ember hallgatagsága. Hatalmas albumban grafikagyűjteményt mutat. A gyűjtemény értékes darabokat őriz: *Thorma János, Deák-Ébner László, Kernstok Károly, Vaszary János, Berény Róbert, Rudnay Gyula, Uitz Béla* és az újabbak: *Holló László, Hincz Gyula, Ruzicskay* grafikái.

— Hogyan született a gyűjtési szenvedély? — kérdezem, amikor helyére teszi az albumot.

— Nem tudom. Vágytam a szépre. Az ember alkotta szépre, a tehetségmegőrző alkotásokra. Tudatos elhatározással 1926 óta gyűjtöm a műtárgyakat. Mivel kezdtem? Talán egy szőnyeggel, talán egy szép kerámiával... S amikor már megéreztem a gyűjtés ízét, s mind többre-többre vágytam, akkor kezdtem a festményt, a grafikát gyűjteni.

— Úgy gondolom, ez nem *olcsó* szenvedély?...

— Én nem voltam sem gazdag, sem szegény ember. A gyűjtés önmérsékletet kíván. A legszükségesebbeken kívül semmi másra nem költöttünk. Amikor a barátaim kávéházba indultak, én eltutaztam Beregbe vagy Biharba, netán a Sárrétre egy porcelánért, szőnyegért, egy ritka bútordarabért.

— Szóval a gyűjtés áldozatot kíván?

— *Nem tartom áldozatnak, ami örömet okoz.* A lemondás nem nehéz, ha gazdagodunk általa.

Műgyűjtés — nyugdíjból

— Teljes az egyetértés férj és feleség között?

Az asszony válaszol, *Dornai Lászlóné* nyugdíjas tanár, leheletszerű csipkét terít szét, két kezével alulról megemeli. A lehulló mozdulat olyan, mint a lepke szárnycsapása.

— Másként nem lehetett volna. Sehogy sem lehetett volna. Én a csipkéket gyűjtöm meg a szőtteseket. És van még egy fontos feladatom: beosztom a pénzt, biztosítom a „vásárlási alapot".

— Most is vásárolnak? A nyugdíjból?

— Most is.

— Mi az utolsó szerzemény?

— Tegnap hoztam haza. Két olajportré a múlt századból. Müncheni mester alkotása. *Ezer forintba került. Egy évig vártam rá.*

— S a következő útja?

— Egy kétágú gyertyatartóért megyek a Berettyó mellé.

— Látja, ez él benne! Ez a nyugtalanság! — mondja Dornainé, de nem aggodalom árnyalja a hangját, hanem játékos büszkeség.

Fészkelődik bennem a kérdés, de nehezen ölt formát. Azután mégis csak megkérdezem:

— Miért hagyták a gyűjteményt a múzeumra?

Dornai határozottan válaszol:

— Ez a gyűjtemény így, *együtt* értékes. Ebből soha egyetlen darabot el nem adtam. Így öregedtünk meg a műtárgyak között. Talán belőlünk is megőriznek valamit. S talán példának sem rossz, amit csináltunk. Ezért döntöttünk így: *legyen Debrecen város közönségéé.*

...értékes, akár a gyűjtemény

Dr. Béres András, a Déri Múzeum igazgatója ezt mondta a Dornai-gyűjteményről:

— A gyűjtemény, mind az egyedi darabokat, mind összességét tekintve, kiemelkedő színvonalú, láthatóan több évtizedes, tervszerű gyűjtés eredménye. Felleltározása és muzeológiai értékelése a jelenlegi zsúfolt elhelyezési körülmények között nem végezhető el. Mi azt szeretnénk elérni, hogy a Déri Múzeum szakmai felügyelete és rendszerezése mellett, a gyűjtemény a jelenlegi helyén megtekinthető legyen, s Debrecen város kulturális látnivalóit szaporítsa.

— Milyen értéket képvisel a Dornai-gyűjtemény? — kérdeztem búcsúzóul a múzeum igazgatójától.

— *Én először a Dornai házaspár szocialista gondolkodásmódját, nemes elhatározását méltatnám, amely legalább olyan értékes, mint maga a gyűjtemény. Pedig annak az értéke sem lebecsülendő: az előzetes becslések szerint másfél millió forint.*

Havas Ervin

A megyei küldöttértekezleten felszólalt Kállai Gyula is. Tolmácsolta a küldötteknek, Hajdú-Bihar megye lakosságának a párt Központi Bizottsága és a kormány üdvözletét, majd egyebek között a következőket mondotta:

— Pártunk és kormányunk politikájában előtérben áll a vidék iparosítása. Ennek megfelelően Hajdú-Bihar megye ipara az előző években az országos átlagnál gyorsabban fejlődött. Elmondhatjuk, hogy együtt dolgozva, harcolva és együtt haladva az ország népével, *Hajdú-Bihar megye dolgozói is nagy lépést tettek előre a szocializmus teljes felépítésének útján.*

A mostani ötéves terv időszakában tovább folytatódik a megye iparosítása — folytatta. — Debrecenben új konzervgyár, ház- és betonelemgyár, műanyagfeldolgozó üzem, üvegcső- és ampullagyár épül. Bővítik a Magyar Gördülőcsapágy Műveket, a Biogal Gyógyszergyárat, a Medicor-műveket, a dohánygyárat és a mezőgazdasági géppgyárat. Emellett azonban *a mezőgazdasági termelés további fellendítése is alapvető feladat.* Nélkülözhetetlen — különösen itt, a megyében — a termelés fokozásához a vízgazdálkodás további javítása, a hatékonyabb öntözés és a belvízvédelem.

Rámutatott ezután, hogy harmadik ötéves tervünk első évének eddigi eredményei biztatóak. Ipari termelésünk hat százalékkal volt nagyobb, mint az előző év azonos időszakában, s e növekedés 80—85 százalékát a termelékenység emelése fedezte. Tovább javult a készletgazdálkodás, a termelés és a szükségletek összhangja, csökkent a behozatal s valamelyest nőtt az export. *A hátralevő két hónapban az a legfontosabb, hogy az eddigi munka jó tapasztalatait továbbfejlesztve, minden erőt mozgósítsunk az éves terv pontos teljesítésére, készítsük elő a folyamatos, zökkenőmentes és visszaesés nélküli átmenetet az 1967. évi munkához.* Az idei esztendő mezőgazdasági eredményeivel foglalkozva Kállai Gyula elmondotta, hogy mezőgazdaságunk a sok nehézség ellenére általában teljesíteni fogja évi tervét. Kenyérgabonából az idén is termeltünk annyit, amennyi szükséges a lakosság jó ellátásához. Rekordtermést hozott a burgonya, jó termést ígér a kukorica is.

— Hazánkban mintegy húsz éve épül a szocialista társadalmi rend. Ez a két évtized — és különösképpen az utolsó tíz év, amikor pártunk minden torzulástól mentes, alkotó, marxista—leninista politikája alapján a tömegekkel egybeforrva vezette a forradalmi építőmunkát — olyan fejlődést eredményezett, amilyenre korábban hazánk egész történelmében nem volt példa.

A gazdaságirányítás reformjának előkészítése és bevezetése párt- és állami szerveink legjelentősebb feladata a következő két-három évben. A kormány szervei most az új gazdasági mechanizmusra való áttérés konkrét politikai, gazdasági és jogi feladatainak megoldásán, határozatainak kibocsátásán dolgoznak. Ez a munka ütemesen, terv szerint halad — mondotta, majd hangsúlyozta, hogy a gazdasági mechanizmus reformja a szocializmus teljes felépítésének meggyorsítását, az életszínvonal emelését szolgálja. *További előrehaladásunk legfontosabb biztosítéka az új mechanizmusban is a dolgozók szorgalma, tudása, odaadó munkája, a szocialista társadalmat tudatosan, tervszerűen, alkotó módon építő ember.*

A következőkben *a szocialista demokrácia* kérdéseiről szólott. Kiemelte: a párt és a kormány a szocialista demokrácia további szélesítését elsőrendű feladatai közé sorolta, s ennek érdekében újabb intézkedéseket tett és tesz.

A közeljövőben, még a kongresszus előtt, az országgyűlés elé terjesztik *a választási rendszer reformjára* irányuló javaslatot. Bízunk benne, hogy az országgyű-

akuvan lepnek fel az
gyűlésén és más ne
rumokon vietnami tes
delmében, s a többi s
ság képviselőivel e
tatnak arra, hogy cs
szió megszüntetése
béke járható útját.

A nemzetközi él
napra meg kell küzd
perialista agresszióból eredő
szélyekkel, egyre inkább tömörülnek a szocializmus és a béke hívei az agresszió elleni harcra, a béke védelmére. Építőmunkánk legfontosabb külső feltétele, a béke — ha továbbra is kitartóan dolgozunk érte — biztosítható. *Minden belső és külső feltétele megvan annak, hogy további sikereket érjünk el a szocializmus teljes felépítésének nagy munkájában.* Úgy gondolom, pártunk soron következő IX. kongresszusa újabb nagy lépést jelent majd a cél megvalósításában — fejezte be hosszan tartó tapssal fogadott felszólalását Kállai Gyula.

A felszólalásokra a tanácskozás második napján Karakas László válaszolt, majd a küldöttek megválasztották a 61 tagú pártbizottságot, a pártbizottság pedig 11 tagú végrehajtó bizottságot.

A megyei párt-végrehajtóbizottság tagja lett *Ambrus István*, a megyei tanács vb-elnöke, *Barta Árpádné*, az SZMT vezető titkára, *Cifra László* megyei rendőrfőkapitány, *C. Nagy Gábor*, a megyei pártbizottság titkára, *Gál István*, a megyei pártbizottság titkára, *Karakas László*, a megyei pártbizottság első titkára, *Kerekes Antal*, a Debreceni Járási Pártbizottság első titkára, *Kiss Sándor*, a MÁV debreceni üzemi pártbizottság titkára, *dr. Kónya István*, a Kossuth Lajos Tudományegyetem tanszékvezető tanára, *Sikula György*, a megyei pártbizottság titkára, *dr. Szilágyi Gábor*, a Debreceni Városi Pártbizottság első titkára.

A Hajdú-Bihar megyei Pártbizottság első titkárává *Karakas Lászlót*, titkáraivá *Gál Istvánt*, *C. Nagy Gábort* és *Sikula Györgyöt* választották meg.

Magyar Hirdető
SAJTÓIPARI
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

nács vb-elnöke, *Hazai Jenő*, a Szerszámgépipari Művek esztergomi gyáregységének igazgatója, *Kádár László*, a tokodi Aranykalász Tsz elnöke, *Kiss István*, a Komárom megyei Tanács vb-elnökhelyettese, *Tátrai József*, a Komárom megyei Építőipari Vállalat igazgatója, *Burgert Róbert*, a Bábolnai Állami Gazdaság igazgatója, *Szunyogh László*, a megyei KISZ-bizottság első titkára, *Molnár Péter* vájár, *Áy József*, a mocsai tsz elnöke, *Kollok Péter*, a Tatai Járási Pártbizottság első titkára, *dr. Gál István*, a Tatabányai Szénbányászati Tröszt igazgatója, *Izsáki Mihály*, a Ha-

Tolna

Kedden és szerdán tanácskozott Tolna megye kommunistáinak pártértekezlete a megyei pártbizottság épületének nagytermében. A pártértekezleten *Bali Zoltán*, a megyei pártbizottság tagja elnökölt. A tanácskozáson részt vett és felszólalt *Nemes Dezső*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Párttörténeti Intézet főigazgatója. A beszámolót *K. Papp József*, a megyei pártbizottság első titkára mondotta el. A vitában felszólalt *Sebesi Sütő Albert*, a Bonyhádi Zománcgyár párttitkára, *Kemény József*, a madocsai Igazság Tsz párttitkára, *Virágh István*, a megyei pártbizottság titkára, *Vidóczy László*, a Tamási Járási Tanács vb-elnöke, *Miklós Ferencné*, a dombóvári Alkotmány Tsz pártvezetőségi tagja, *Kaszás Imre*, a MÜM szekszárdi iskolájának igazgatója, *Schrottner Ká-*

Dornyai Béla

a nap Dorno-sugarainak hatására vezethető vissza. KNAPP O.

Dornyai *Béla*, geológus és földrajzíró, szül. 1887 márc. 25-én Keszthelyen. A budapesti tudományegyetemen tanári és doktori oklevelet szerzett. Előbb piarista volt, 1909-től 1923-ig Rózsahegyen, Veszprémben és Magyaróváron tanároskodott, utóbb salgótarjáni tanár lett. Több múzeum neki köszönheti megalapítását. Nagy irodalmi munkásságot fejtett ki a geológia terén, ezenkívül számos művelődéstörténeti, régészeti, föld- és természetrajzi, turisztikai és muzeológiai cikket és értekezést írt különböző folyóiratokba, almanachokba és önállóan (Veszprém, A Bakony). MAJZON L.

Gutenberg Lex TK.

amit azután le tudott győzni,a
már müvészete teljesen megszün
müvészet lenni,vagy pedig csak
hány vonalba formulába foglalt
tetikai agyspekulásióc lett be
Vagy pedig teljesen zavaros,ös
müvészi megnyilatkozás.Ez a de
tiv része volt a modern müvész
amely hasznos és szükséges vol
jóval a hábur előtt,a századfo
első éveiben csattant kix,a am
majdnem egy negyed századig vi
a maga munkáját,s magát feláld
azon a barrikádon,hogy egy egé
ges uj müvészet számára nyitha
utat.És a mai fázisa a modern
szetnek,amely épen,hogy megin
de még nem fejeződött be,mert
stilusalakulásnak hosszu az él
tama.Világos volt,hogy ebből a
ból ki kellett jutni,s ki is
a müvészet.Irányok,csoportok,e
egyéniségek,akik az igazi fejl
szolgálják,előre vitték,nem vi
felé,nem a 19.század materiáli

D Dorn S.

Térkép. T. 3917.

A diszes keretbe foglalt felirat szerint e lap HVNGARIAE ampliori ſſſ significatu et veteris vel Methodicae, complexae REGNA: HVNGARIAE, PROPRIAE, CROATIAE, DALMATIAE, BOSNIAE, SERVIAE, BVLGARIAE, CVMANIAE, PRINCIPATVM: TRANSSYLVANIAE, DESPOTATVS: WALACHIAE, MOLDAVIAE, (exclusis ab eadem alienatis GALITIA et LVDOMERIA) in suas Provincias ac partes divisae et quoad IMPERANTES et AVSTRIACIS TVRCIS et VENETIS distinctae (juncta tamen propter comoditatem ROMANIA vel ROMELIA TVRCICA) TABVLA ex recentissimis pariter et antiquissimis relationibus et monumentis concinnata, ac secundum leges Projectionis Stereographicae legitimae descripta a I.M. HASIO M.PP. Curantibus Homannianis HEREDIBUS. Felirata fölül:

Carte d´HONGRIE en general, ſſſ ..... par Mons. I.M. Hasius, Profess des Mathemat.

alól jobbra: S. Dorn sculp.

Szines rm., mér. a rl. 50.5: 61.8 cm.

198-91-14121.

Dormán László

Dormán László

kifejezés kicserélésével, alig szembetűnő változtatással segített Illyés a szöveg világosságán. Így került a ,,megúnt" helyére ,,fásult", a ,,kirugdalódzó" helyére ,,kéjenc kicsapongó", a ,,megcsalatkozék" helyére ,,csalódtam tebenned", az ,,elsül" helyére ,,helyén való", ,,üvegszem" helyére ,,pápaszem", ,,Istennek a kenettje" helyére ,,Isten fölkentje", ,,tanultam ki" helyére ,,esett tudtomra", ,,gyilkod" helyére ,,kardod", ,,szőnyeg" helyére ,,szőtt háló" stb. Oktalanság lenne a szöveg sérthetetlensége nevében tiltakozni az efféle változtatások ellen; ezek a szócserék úgy teszik érthetőbbé a színpadi szöveget, hogy Katona nyelvének régies hangulata, szépsége sem csorbul érezhetően.

Felesleges tiltakoznia a szövegtisztelő kegyeletnek egy-egy nehezen érthető, homályos fogalmazású mondat színpad számára való megfésülése ellen is. Nézzünk egy példát! Bánk IV. szakaszbeli szerepéből való a következő mondat:

A hír csak esztelen
kongás, — ha a hordó üres, leginkább
kong; mégis — a hír a királyi szék
fő Bělje: ennek oltárára kész a
magyar lerakni mindenét; való,
hogy azt is a dicső udvornikid
emésztik el; de hangzik is az ország
négy része, megdicsértetésitől
a bőkezű adakozónak —

Nem érthetetlen ez a mondat, de tagadhatatlan, hogy első olvasásra nem is teljesen világos. Illyés átfogalmazásában világosabbá vált:

A hír csak esztelen
kongás, — ha a hordó üres, csak annál
kongóbb; pedig a hír ereje tartja
a trónt, a rendet; s azért kész lerakni
áldozatul mindenét a magyar; ám
áldozását dicső udvarnikid
emésztik el; de zeng is a dicsérő
hír, hogy mily boldog: mily bőkezűen
adóz a nép!

Tudok két jugoszláviai magyar alkotóról, ki hite és lelkesedése szerint egymagában folyóiratokat írna, fényképezne telisteli. Domonkos István költő az egyik. Költő, aki a vibráló távolba-látások idején, a világkörüli és világon kívüli utazások évadjában másféle módot gondol az íráshoz. A Képes Ifjúságban hétről hétre jelennek rövid kis följegyzései: az itt és most-ról. A mindenkor tenyésző hír-szenzációk, nagybetűs-ostobaságok mellett a köznapok kis történetei, a létezés árnyjátékai. Főhősök itt a mindenhonnan kifelejtettek, kik nélkülözői a megváltó csodának. Dormán László pedig évek óta fényképeket küld: magazin-színesség helyébe dokumentumokat kicserepesedett földutakról, kicserepesedett öregasszony-arcokról, régvolt időt őrző rom-házfalakról, dolgozó emberekről. Aranyérem-mutogató hollywood-sztár mellé fényképet az öregemberről, kinek tudatát talán háborúk emléke fészkeli, arcára tolul a borosta; mint másik képen földútra tolul a gyom. A porlepte torkot lemossa majd a rossz vagy a jó bor. Az első üveg, a második, a következő; sorrendben: ahogy a rontások is egymásra következnek. S két koccintás, két emlék között előkerülnek halomnyi könyvek: nézze, ezeket is böngészem ám én. Ekkor villan a gép, a tartós pillanat készül.

Forrás 1976/7-8/76
Pintér: Dormán szociofotóihoz

A század elején, gazdasági válságok időszakában útnak indultak innen, e tanyavilágból a népek. Az újvilágba mentek, s a kánaán-reményű Brazíliába. De mikor a volt falu határán túlra, az első parlagon hagyott földhöz elértek, már nem mozdult tovább: gyökeret eresztett a lábuk. Bácskában egy település neve eképp lett Brazília. A ,,Brazíliába" vezető útról is beszélnek Dormán László fotói. A fotónyelv összetett mondata ez, szavai: emberarcok, rögök, a szántás csataterére zuhanó csutkaszárvitézek, vadvizek, a belső beszéd — félelem, öröm — tájra vetített kellékei. Domonkos István meséltei egyik hősével: ,,A fiam megtanult fényképezni. Kizárólag virágokat fényképez. Aztán megnagyítja őket. Engem is lefényképezett. Gyönyörű felvétel. Húsz évvel fiatalabbnak látszom rajta. Színes kép. A fiam nem is csinál fekete-fehér képeket. Szóval nincs baj a fiammal." Ez a fiú biztosan nem Dormán László. Mert ő csak fekete-fehér képeket készít, s dulakodó virágok nélkül. Igaz, az egyik képén tulipán van: ház homlokán a díszítésen. De vasból az is: vastulipánt. Mellette rontások, babonaságok ellen a varázslat: stilizált napkorong, deszkából faragott lófej! Így folytathatnánk: mindegyik képnek története van és történelme.

PINTÉR LAJOS

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Hegyimisch

1973/II 12 Dorner

1021'

Szabaddá válásának 28. évfordulója alkalmából köszöntjük fővárosunkat, köszöntjük a felszabadítókat

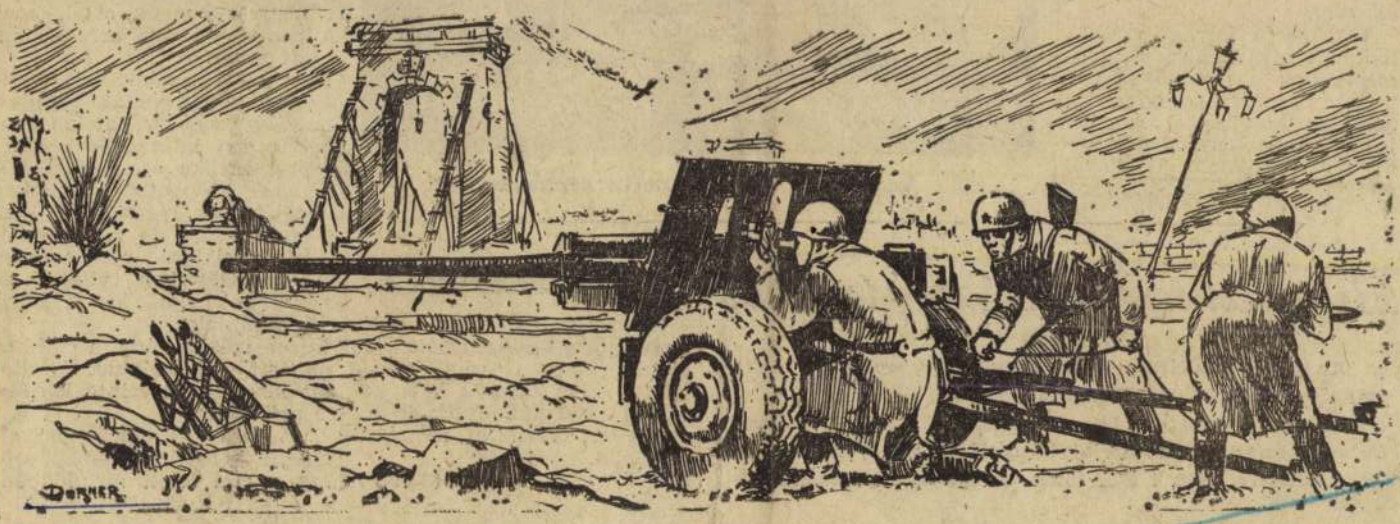

pontos, számszerű képet kapott a KISZ-szervezetről. Az adatok a következők: a KISZ-tagság létszáma 210 fő. A KISZ-tagok közül (a 210-en felül) 19-en katonák, heten szülési szabadságon, ketten pedig az NDK-ban vannak. Az utóbbi két évben 37 KISZ-tag lépett ki a vállalattól és 11 fiatal nem érvényesítette tagsági könyvét.

A felmérés folyamán alkalom nyílt arra is, hogy az alapszervezetek vezetőségeinek tagjai elbeszélgessenek a KISZ-en kívüliekkel, és az ifjúsági mozgalom követelményeinek megfelelő fiatalokat előjegyezzék a KISZ-tagságra.

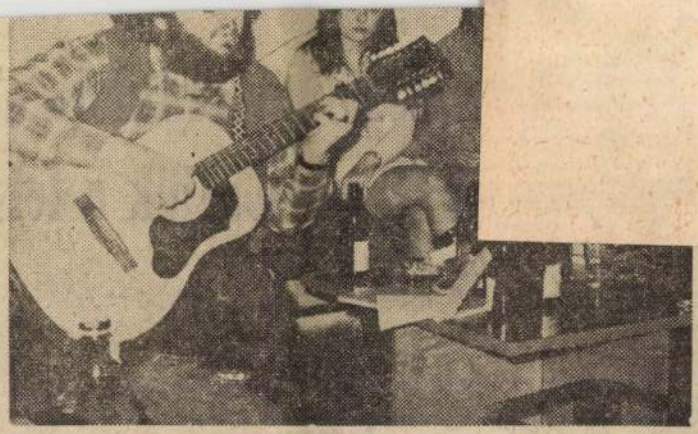

Vendégünk, Muzsai András népénekes

Hungazinexport a Szovjetunióba

Az anyag- és áruforgalmi főosztály szerződést kötött a CHEMOLIMPEX-szel 600 tonna hungazin Szovjetunióba való szállítására. A megrendelésnek június 30-ig kell eleget tenni. Előzetes információk szerint tárgyalásokat folytatnak újabb megrendelésre, azaz 2 ezer tonna hungazin exportálására.

Távközlő műhold

Kozmikus televíziós centrum épül a Szovjetunió távoli, északi részén, a Tajmir-félszigeten. Az új központ Monyija-típusú távközlési műhold segítségével veszi a moszkvai adásokat.

(APN)

az újítók elolvassák a cikket, elmegy a kedvük attól, hogy újítsanak, holott erre semmi okuk nincs.

Az újítási rendeletnek és ennek folytán a vállalati újítási szabályzatnak kétségtelen vannak olyan intézkedései, amelyeket kritika ér. Ezeket különböző központi fórumokon vitatják és keresik a jobb megoldásokat, de úgy gondolom, a cikkíró nem ezeket akarta elsősorban vitatni és megoldani lapunk kis terjedelmű hasábjain.

Szeretnék néhány, a cikkben említett, dolgozóinkat, újítóinkat közvetlenül érintő kérdésre reflektálni.

„...nem újítunk, mert elvisszük kollégáink pénzét" szöveg a cím felett megdöbben-

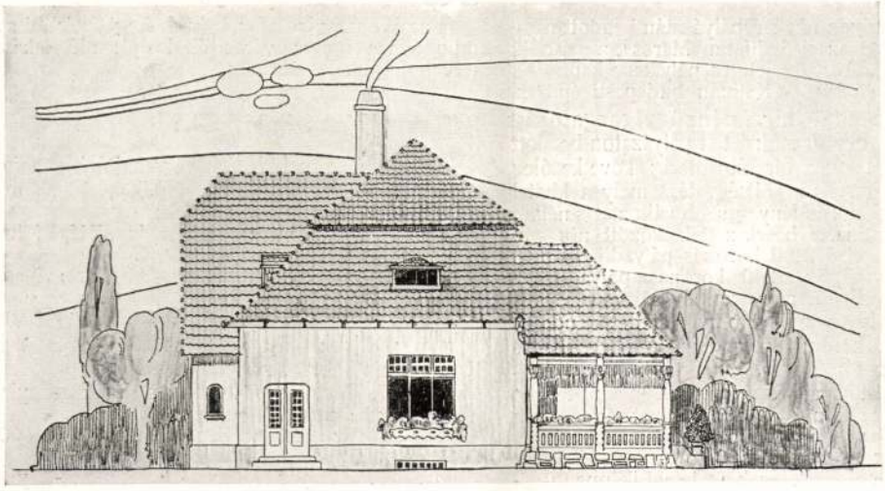

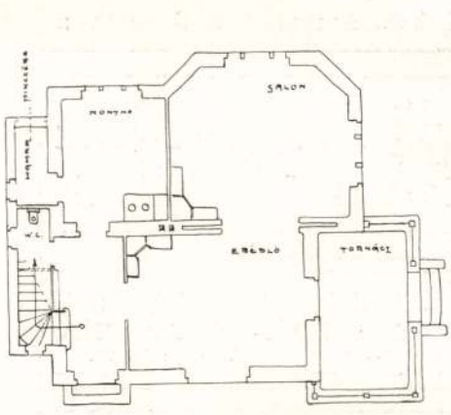

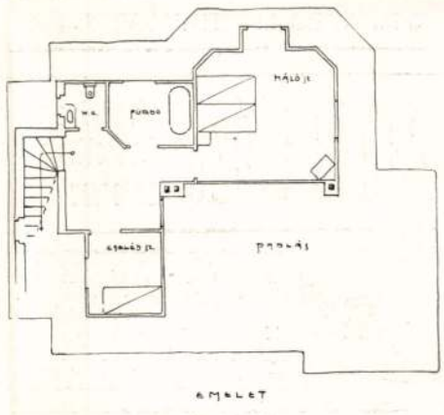

A MAGY. ÉPÍTŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI RAJZOLÓK EGYESÜLETÉNEK ULLMANN-PÁLYÁZATA.

I. DÍJ. DORMAN JENŐ.

Magyar Építőművészet
1909. 5. szám

A Magyar műhely- és raktártelep bérházainak tervpályázatán az első díjat *Miklós* és *Wirth* budapesti építészek, az egyesített második és harmadik díjat pedig megosztva *Kommer* József, valamint *Novák* és *Gnüth* budapesti építészek nyerték el.

A makói városház tervpályázatán beadott négy pályaterv közül az első díjat a „Maros", a második díjat pedig a „Csanád" jeligés pályaterv kapta. Az első díj nyertese *Dudás* Kálmán budapesti építész.

A csíkszeredai kir. pénzügyigazgatóság épületének terveire hirdetett pályázaton beadott pályamunkák felett a bírálóbizottság következőleg döntött: oly terv és költségvetés, mely a kivitel alapjául feltétlenül és lényegesebb változtatás nélkül elfogadható volna, a beérkezettek között nincsen, ennélfogva az első 2400 koronás pályadíj ki nem adható. A második 1200 koronás pályadíj az *„Egyetértés"* jeligéjű pályaterv és költségvetésnek, mint viszonylagosan legjobbnak ítéltetik oda, a harmadik 600 koronás pályadíjjal az „(I)" jeligés terv jutalmaztatik, a *„Világos"* jeligéjű terv készítőjének munkásságát és a beépítésre szánt terület helyes kihasználásának módját a bizottság szintén jutalmazandónak találta, mi okból elhatározta, hogy a visszatartott első díjból 500 koronát a *„Világos"* jeligű pályaterv készítőjének tiszteletdíjképpen utalványoz.

A *„Takarékosság"* jeligéjű pályaterv azért, mivel a hirdetmény feltételeinek meg nem felel, figyelembe vehető nem volt.

Kútfelépítmény tervezése. A jászberényi Pintér-féle artézi kút felépítményének tervezésére kitűzött pályázaton a 200 koronás első díjat *Vértes Vögerl* Rezső budapesti iparművészeti tanár és a 100 koronás második díjat *Kormendi* (Firm) Jenő párisi szobrász műve nyerte el. Külön díjazásban részesítette a város *Kotál* Henrik budapesti építész és *Tóth* István budapesti szobrász tervét.

A székesfőváros bérházai. Legközelebbi számunkban a székesfőváros által építendő lakások terveit fogjuk közölni.

Tervpályázati határidők:

ján. 30. A római kiállítás végrehajtó bizottsága: modern lakóházak; díjak: 150.000, 100.000 és 50.000 lira. Nemzetközi pályázat.

júl 1. Karcag város: a városház újjáépítésének tervei; díjak: 1200, 800 és 400 K.

aug. 31. Szamosujvár város polgármestere: vigadótervezés; díjak: 2000, 1200 és 800 K.

szept. 30. Vallásmin.: Rákóczi-síremlék (250.000 korona); díjak: 6000, 5000, 2×3000 és 2000 K. (l. lapunk 1908. 39. sz.)

okt. 30. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet: Ybl-pályázat: aranykönyv.

okt. 31. Erzsébet-emlék Budán; díjak 6000, 5000 és 4000 K.

nov. 27. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet: falusi iskola terve; díj: ezüstérem és 100 K.

1910 jan. 3. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet: nagy árúház tervei; díjak: aranyérem és 1200 K.

júl. 1. Zalaegerszegi szoborbizottság: Csányi László szobrának tervei (30—50 ezer K); díjak: I. megbízás, II. 500 K, III. 250 K.

SZABÓ ANTAL szobrász
VII. KER., VÁROSLIGETI-FASOR 39—41.

Novák József szobrász
:: VII. ker., Amazon-utca 8. szám ::

Barabás Géza okl. gépészmérnök központi fűtés, vízvezeték, csatornázás és világítás tervezési és szerelési vállalata
Budapest, VI., Bajza-u 28.
Telefon 110—26.
Szolnok, Szapáry-utca.

VASBETON-ÉPITKEZÉSEK,
s mindenféle magas építési, templomfödémek és szerkezetek, szín-
:: ház, gyárépítés stb. ::
Rella N. és unokaöcscse
Bpest, IX., Üllői-út 25. Tel. 69-77

Steinbach Gábor kárpitos és díszítő.
BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRÚT 4. SZÁM.
Telefon: 20—76. Telefon: 20—76.

KORÁNYI és FRÖHLICH m. kir. szab. ablakszellőző és redőnygyár
Telefon 23—76 ■ Budapest, VIII., Kisfaludy-utca 5/C. ■ Telefon 23—76
Ajánlja különleges szabadalmazott önműködő ajtócsukó, ablakszellőztető, acélredőny, faredőny, vászonroletta, napellenzőszerkezet és vastömegáru gyártmányait. — Kérje képes árjegyzékünket. — Többszörösen kitüntetve. — Számos elismerő nyilatkozat. — Sürgönycim: Redőnyösök Budapest.

Berényi Gyula és Társa aszfalt- és aszfaltlemez tetőfödési vállalata — Budapest, VII., Rózsa-utca 27. szám. —
Eszközöl kifogástalanul: burkoló- és falszáritó munkákat aszfalttal, aszfalt tetőlemez és facémentfödéseket hosszabb jótállással. Szállit kitünőnek bizonyult aszfaltelszigetelő lemezt, carbolineumot és mindenféle anyagot a fenti munkákhoz. — Telefon 59—28.

Doró József

~~Jog~~ Szabó: Jogszabályok értelmezése c. könyv kötéstervét készíti.

I. díjat nyerő

A nép magyar könyv, 1960, 15 ola

Doró József

Tipográfus munkája díjazásban részesült

A Könyvkiadók 1964. évi díjazott és dicsőretben részesített kiadványainak értékelése

Magyar Grafika. 1965 5 sz. 25. l.

A dorogi uj templom

A Magyar Pamutipar R. T. manrézai lelkigyakorlata

Szent István jubileumi emlékérem. Kapható a Corvin áruházban 1.- P. áron

A peresznyei ifjuság nagy sikerrel adta elő Lukács István népszínművét

A katolikus tisztviselőnők balatonlelei üdülőtelepén most szentelték fel az uj kápolnát (Foto: Pataky Gyula)

A gyönyörüen restaurált szentély a szószékkel

A rákoshegyi leányok Mária-kongregációjának urnapi sátra

A pestszentlőrinci állami polgári fiuiskola Kalevala-ünnepélyén magyar táncokat mutattak be Csincsura Győző igazgató rendezésében

Gyönyörü virágos oltár a Zugligeti-uti urnapi körmeneten

A JÖVŐ TELEFONJA
— Főnök urat az Egyesült Szappangyárak igazgatója kéri a telefonhoz . . .

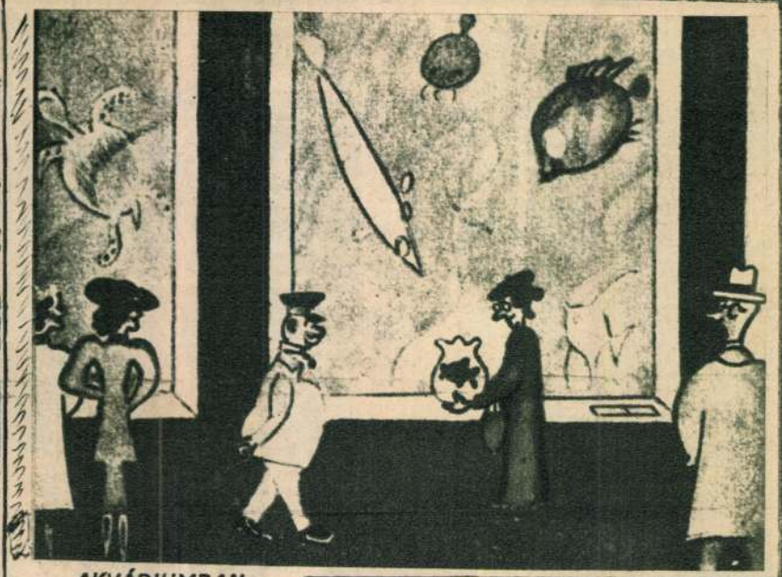

AKVÁRIUMBAN
— Ugye, megengedi felügyelő url Szegényke otthon olyan magányos . . .

TERJEDELMES ISMERTETŐ
— Becsületemre, ez egy világbajnok autogramja.

ÁLLATKERTBEN
— Barnamedve mama, Nem megtiltottam neked, hogy ne barátkozz a jegesmedvékkel, tessék, most tüsszögsz...

ÉLELMES
— Mit csodálkozik?! Ez saját találmány. Néha többet ér egy olló, mint egy horog.

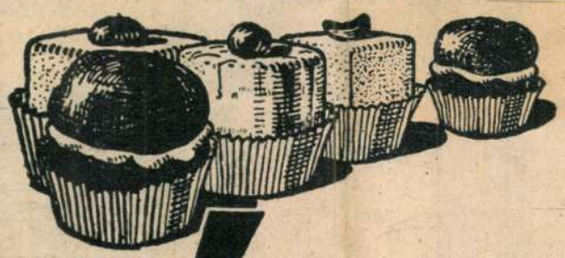

Sütőpora Váncza legyen,
Ha nincs otthon, rögtön vegyen.

VÁNCZA
SÜTŐPOR

DOROG (Esztergom)

R.K. TEtemplom, restaurált

Vétes?

BÁNYAFELÜGYELŐ HÁZA - Római mérföldmutató kő.

Dorogi vár
(ma Darázsfalu,
Trauersdorf)

l.

Thirfelsödemántul

178. l.

~~Ideiny tőredék VIII. 144.~~

Doró József

Budapest a nacionalizmus utján c. könyv kötését és tipografiáját tervezte

Díjat kapott

A négy magyar könyv, 1962, 23 ed.

Doró József

Budapest statisztikai zsebkönyve 1963. Tipográfiája.

Cenlítve.

Aszép magyar könyv.
1963. 24. l.

DOROGHY Zsuzsa

MN 1995. dec. 22.

DOROGHY ZSUZSA festő- és Fáy Éva textiltervező iparművész kiállítása 1996. január 2-ig látható Budapesten, a Hilton Szálló dominikánus kerengőjében.

Országos Műemlék
Tud. főosztály
Bardoli István

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

DOROGHY ZSUZSA

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1983. SZEPTEMBER 29-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:

D. FEHÉR ZSUZSA Dr.

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

KÉP CSAR NOK

MEGTEKINTHETŐ:
1983. IX. 29–X. 13.

SZINYEI MERSE TEREM
SZEKSZÁRD, KÖLCSEY LAKÓTELEP 1.

F. k.: Köteles István – 83-1254 DNy

A Művészeti Gimnáziumban Miskolczi László, a Képzőművészeti Főiskolán Szentiványi Lajos irányításával tanultam festeni. 1974-ben kaptam diplomát. 1977-ben házasságom révén Olaszországba kerültem. A Vezuv lábánál élek, San Giuseppe Vesuvianoban. Itt nevelem három gyermekemet, s gyakori magyarországi tartózkodással megszakítva ismerkedem azzal a különös, zárt életformával, amely az ottani emberekre jellemző. Nagy hatással van rám a számomra eddig ismeretlen ragyogású táj, a felfokozott színvilág. Gazdag a vegetáció, szüntelenül változik a természeti kép, lágy az atmoszféra. Érdekel a felhők vad járása, amely az égboltot furcsa háttérfüggönnyé változtatja, a tenger vad, vagy finom mozgása, a sugárzó víz és az a titokzatosság, amely a hegy arcát is szinte óránként átformálja. Mindez az akvarell anyagát kínálta. Más anyagokkal is festek, de a tovatűnő látványt vízfestékkel tudom leginkább megfogni. A napfény itt mindent megváltoztat, mélyek az árnyékok is, tombolóbbak a viharok.

Több kiállítást rendeztem a közeli városok kulturközpontjaiban, Pármában az év elején nagyobb gyűjteménnyel jelentkeztem. Sokat rajzolok, így kísérlem meg, hogy a hétköznapi emberek életéről jegyzeteket készítsek, hiszen, ami látványban zajos családi- társadalmi élet, sok titkot rejteget a Közép-Európai ember számára: A régi életforma és a hagyományvilág részleges felbomlását, vagy olyan tragédiákat, mint hány évvel ezelőtt a környékbeli földrengés, amikor egész városkák tűntek el a hegyek gyomrában.

Olasz tájak színélménye marad meg bennem akkor is, ha itthon vagyok és itt dolgozom, – hazámban.

DOROGHY ZSUZSA

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

DOROGHY ZSUZSA
FESTŐMŰVÉSZ

MORVAY ZSUZSA
KERAMIKUSMŰVÉSZ

SZENTES MIHÁLY
BELSŐÉPITÉSZ
KIÁLLITÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1987. OKTÓBER 14-ÉN
SZERDÁN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

MEGNYITJA:
D.FEHÉR ZSUZSA dr.
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

KÉP CSAR NOK

MEGTEKINTHETŐ:
1987. OKTÓBER 14 – OKTÓBER 24.
KISFALUDI STRÓBL TEREM
ZALAEGERSZEG, KOSSUTH L. U. 17.

Felelős kiadó: Köteles István

mikroprop mp kisszövetkezet

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1985 OKT 15.

PEST MEGYEI HÍRLAP

Doroghy Zsuzsa festőművész

Vihar a tó fölött (OL)

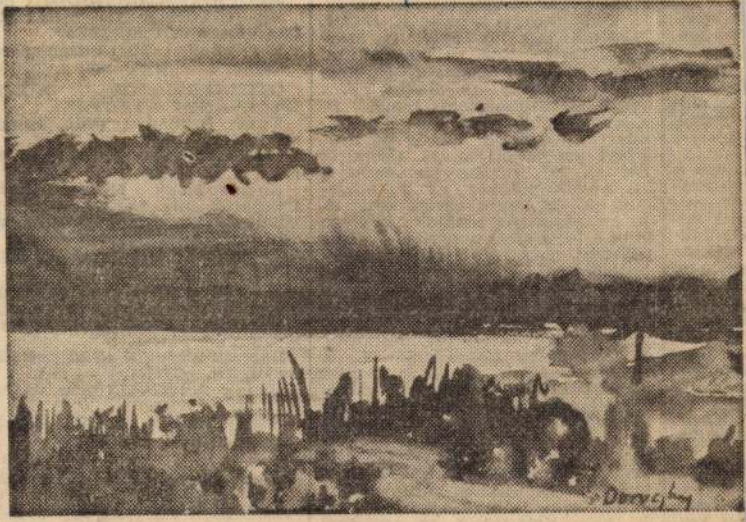

Doroghy Zsuzsa festménye

1. 1905-ben amely osztat a főváros tö betű: V.) 5. fogva (latin r ros, sokszor 15. Fejér meg 18. Mutatószó mételyez. 23. ... a kisöcsén zenés vígjáté betűi. 28. Szo Nagyon illato nús! 34. Oszt guayi autók bőr ló. 38. T 39. Anglia je lán. 40. Az e Angol gépkoc állat a ló, a szarvasmarha. 45. Enikő rövidebben. 46. Nehézség, megpróbáltatás. 48. USA-beli külügyminiszter volt. 50. Ellenkezőleg. 51. Kettős betű. 52. ... előre fuss, egykori gyermekjáték. 55. Magyar szabvány rövidítése. 57. Annuska. 58. Lábunkkal dagasztjuk. 59. A hélium vegyjele. 60. Kossuth-díjas operaénekesnő (Júlia). 63. Saját személyem. 65. Ez a csarnok egy nagyobb hentesbolt. 66. Gabonanövény. 69. **Ennek a nagyoperettnek megszerzéséért számos színház versengett, bemutatója az 1910-es években volt.** 70. Barnás, vörösessárga. 73. Dalbetét. 74. Német kártyajáték. 75. **Fritz Kreislerrel, az amerikai hegedűvirtuózzal közösen komponált operettje az Egyesült Államokban készült.**

FÜGGŐLEGES:

1. Ezt az operettjét 1906-ban mu-

... András (Nagykőrös, Szivárvány u. 6. — 2750),

Fazekas Margit (Sós tút, Állam Gazd. — 2038),

Kiss Erzsébet (Pécel, Sárközi u 16. — 2119),

Papp Pál (Dunakeszi, Barás ú 6. fszt. 2. — 2120),

Horváth Lászlóné (Budapest, Kas sai u. 3/a. — 1142),

Pallag Józsefné (Pili, Sárkán S. u. 3. — 2721),

Szalay Imréné (Cegléd, Rákócz u. 23/a. III. 14. — 2700).

GYERMEKREJTVÉNY

1	2	3	4	5	6	7
	8					

DOROGHY ZSUZSA

FESTŐMŰVÉSZ

MORVAY ZSUZSA

KERAMIKUSMŰVÉSZ

SZENTES MIHÁLY

BELSŐÉPITÉSZ

HÁROM MŰVÉSZ különös összetartozás – három műfaj, három szemlélet, három pálya.
Talán csak az a közös a kiállító művészekben, hogy 30 és 40 között van életkoruk – a ma eseményei veszik körül őket és a kortársak érdeklődését igyekeznek felébreszteni, elnyerni.
Mindenekelőtt azonban önmagukat kívánják megvalósítani: a kerámia, a festészet és a bútortervezés eszközeivel.

DOROGHY ZSUZSA tíz éve él Dél-Olaszországban, a Vezuv lábánál, régi romantikus házak között. Festő diplomáját Budapesten szerezte – és valójában sohasem szakadt el hazájától. Nem a hosszú hónapok miatt, amelyet gyermekeivel együtt itthon tölt, hanem érzéseiben maradt a két ország között vándorló művész, aki képeiben nem egy idegen világ üzenetetét, hanem legmélyebb benyomásait örökíti meg. Nem tud betelni a természet szépségével, a hatalmas égbolt felhőjátékaival, a gazdag vegetációval – és a szüntelen változással, amely a mediterrán vidék arculatát percről-percre átformálja. Az akvarell és a pasztell anyaga áll leginkább a kezére: a színek napfénnyel átitatott ereje, a hirtelen viharok sötétje, a tenger végtelennek látszó sugárzása, a növények és a házak sűrű mozgalmassága, így fogható meg legjobban, az érzelmek kifejezésére is a legalkalmasabb.

MORVAY ZSUZSA itthon és külföldön komoly sikereket ért el mázas kerámiáival. Játékos tárgyai, akár díszítő, akár használati céllal készülnek – fantáziájának kimeríthetetlen kincsestárából merítenek. A mesék világát járva mindig talál valami groteszken-kedveset, ami aztán sokféle változatban születik újjá a színes máz-ruhába öltöztetett tárgyakon. De megmintázza a virágokat is, – pajzán figurákat ültet egy-egy hasznos tárgy tetejére.
Mikor hogy tartja kedve. A miederes dámák, butuska fejek vázákká öblösödnek, az álomfigurák egy kastély lakói lesznek, tükrök és órák indigókék, zöld vagy fehér keretükkel hétköznapi szolgálatot vállalnak. Munkái azzal az örömmel készülnek, amely csak ritkán adódik, s amely a földből lett művészet váratlan vidámságával ajándékozza meg azt is, aki együtt él tárgyaival, gyönyörködik bennük, vagy használja őket.

SZENTES MIHÁLY dolga az, hogy az emberi környezetet otthonossá, harmonikussá tegye. Bútorain a fehér szín dominál, a sárgaréz, vagy más fém is kiemeli a tárgy funkcióját. Állványai és kisbútorai szinte kínálják magukat, hogy ki-ki vágyai szerint rendezze be a polcokat. Mivel s gonddal készíti ezeket – s talán éppen ezért önmagukban is gyönyörködtetnek.
Könyvek, emléktárgyak vagy játékok kerülnek rájuk, szép felületük szolgálatot vállalva megtelik, belsejük rejti az ember számára fontos dolgokat. Jó rájuk nézni.
Mindennapos használatot meghatározó szerepük mellett az ízlést formálják és minden bizonnyal ki is szorítják az oda nem illő bútorokat. S mindezt a legegyszerűbb eszközökkel – de a legnemesebb anyagokkal éri el.

D.Fehér Zsuzsa dr.

DOROGHY ZSUZSA

Itáliai akvarellek ezek, de mintha csak Magyarországon készültek volna.

majdnem olyan. „Olasz tájak színélménye marad meg bennem akkor is, ha itthon vagyok és itt dolgozom" — írja katalógusában a dallamos nevű San Giuseppe Vesuvianóban élő festőnő. Én azt hiszem, inkább fordítva áll a dolog. De ezen igazán nem érdemes vitatkozni, az akvarellek könnyedek, frissek, szépek, és pontosan olyanok, mint egy akvarell. Izlés dolga — számomra az a *Naplemente* a legkedvesebb, amely a Balaton partján is születhetett volna, de annyira nem utal meghatározott tájra, hogy akár a *Kompozíció Nr. 1.* címet is viselhetné.

Azaz — van valami, ami Doroghy Zsuzsa képeit izgalmasabbá teszi a szakszerűen „megoldott" akvarellnél. Mer *piszkos* színeket, feketésszürkéset, sötétre oldott kékeket használni, olyanokat, amelyeket elvileg „nem volna szabad". És a képeken, a Vezúv-tájakon mégis a helyükre kerülnek. Talán ez az itáliai élmények hatása: a biztosabb kéz, a nagyobb bátorság. *(Képünkön a Vezúv vihar után című akvarell)*

Székely András

pei (Szülőföldem virágai, Alsószentmártoni utca, Szőlőhegy) egyaránt kevés eszközzel mondanak sokat; az életöröm megnyilvánulásai az ünnep és az ünneplés valódi tartalmáról beszélnek.

Külön figyelmet érdemel, hogy az emlékkiállításra a mindössze kétezerötszáz lelket számláló Tolna megyei községben, Gyönkön került sor.

Dorogi Dennis igazgató

magyar származású művész, Blackburn College, Dept. of Art, Carlinville, Illinois, USA.

International Directory of Arts I.

Berlin, 1965/66. 8 közlése alapján.

Dorogi Imre

Fényele a Tiszán repr.

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. – szept.

Dorogi Imre

festőművész, Szeged nagy öregjei közé tartozik, tiszteletkeltéssel, gondosan készülünk tehát látására. Vinkler László festőművész, a Tanárképző Főiskola tanára beszélgetett a mesterrel;

Pathpál József: „Az én világom"

Népművelés 1972/5 40 old.

Dennis Dorogi

Mühsdik: USA. Carlinville (Illinois), Blackburn College, Dept. of Art; an interet veretője

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966. I. /Ed.: H. Rauschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill., [27.1.

Dorogi Imre

7., Hálóhúzót, 1930. temp. 70x90
8., Magdolna, 1931. ol. 100x125
9., Cigánylegény fége, 1932. ol. 46x39

Dorogi Imre gyűjteménye Diállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

4.) Szt. István végrendelete 1930. ol. 130×150
5.) Árpádházi Szt. Margit. 1930. o. 100×115
6.) Cigány hegedűvel, 1930. o. 90×80

Dorogi Imre gyűjteménye Diálhítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

1.) Klarinétos. 1928. olaj 89 × 75
2.) Halószoll. 1928. olaj 35 × 45
3.) Muskátlis nő. 1929. -"- 75 × 60

Dorogi Imre gyűjteménye kiállítása
Szegedi, 1970. okt.

Dorogi Imre, festő.

L: Zombori László

Simai Mihály Zombori Lászlónál. 103 - 107.

Tiszatáj, Szeged, 1978. máj XXXII / 5.

Dorogi Imre, festő

Zombori László mondja: Talán kicsit gyorsan feledjük el a nem is régen "meghaltakat". Dorogi Imrére, Erdélyi Mihályra, Vlasits Károlyra gondolok".

Simai Mihály: Műteremlátogatás Zombori Lászlónál.

Tiszatáj, 1978. 5. 105. old.

DOROGI Imre festő

Lacró Katalin: Művészeti hitvallás. Dorogi Imre halálának harmadik évfordulójára. = Szeged, 1996, 1. 26-28. ill

1515. Badacsonyi Sándor
kiáll. Salgótarján, Nógrádi Sándor Múzeum, 1986 **ism.** BADACSONYI Sándor kiállításáról. = Múzeumi Mozaik, 1986 52-53. TÓTH Elemér: Badacsonyi Sándor grafikái. = Művészet, 27, 1986, 6. 57-58. ill.

1516. Baev, Georgi
kiáll. Bp., Bolgár Kultúra, 1986 **ism.** TASNÁDI Attila: Georgi Baev akvarelljei a Bolgár Kultúrában. = Népszava, 1986. július 25. 6.

1517. Bak Imre
BAK, Birkás, Nádler, Kelemen, XLII La Biennale di Venezia Ungheria, 1986. Exhib concept Katalin Néray. Introd. Lóránd Hegyi. Bp., 1986 36 p., ill. **ism.** HEGYI Lóránd: Identitáskérdések. Előszó a Velencei Biennálé magyar kiállításához. = Új Symposion, 22, 1986, 11-12. 7-11. ill.

1518. Bak Péter
BAK Péter festőművész kiállítása, Mosonmagyaróvár, Művelődési Központ, 1986. április 18. Bev. Bak Péter. Mosonmagyaróvár, 1986 6 p., ill.

1519. Bakallár József
GYÁRFÁS Péter: A Kis-Duna mellől. Beszélgetés Bakallár Józseffel. = Művészet, 27, 1986, 11-12. 30-33. ill.

1520. Bakonyi Mihály
kiáll. Bp., Iskola Galéria, 1986 **ism.** SIPOS Endre: Bakonyi Mihály kiállításáról. = Rajztanítás, 28, 1986, 2. 29. ill.

1521. Bakos Ildikó
BAKONYVÁRI M. Ágnes: A részek egésszé válásának igénye. Bakos Ildikó szobrai. = Művészet, 27, 1986, 4. 34-37. ill.

1522. Bakoss Tibor
kiáll. Debrecen, TIT Csokonai Klub, 1986. május-július **ism.** Sz. KÜRTI Katalin: Bakoss Tibor emlékkiállítás. = Művészet, 27, 1986, 11-12. 94-95. ill.

1523. Balajti Károly

Dorogi Ignác, festő

Szegeden megnyílt a XIII. dél-alföldi tárlat. dr. Konecz János megnyitó beszédében szól arról a művészekről, akik sokat tettek e tárlatokért, — mint a művész is — de már nem lehetnek közöttünk.

dr. Konecz János: Megnyitó beszéde a XIII. dél-alföldi tárlaton.
Csongrád Megyei Hírlap, 1978. máj. 28.

Dorogi Imre

A szegedi Móra Ferenc Muzeumban látható a városban alkotott művészek alkotásai.

Magyar Hirlap 1977/2o5/9

Varga Imre

Szegeden megnyílt a képzőművészek téli tárlata, melyen művei szerepelnek.

Városi Színház: Szegedi képzőművészek tárlata.

Délmagyarország, 1962. dec. 14.

Dorogi Imre (Szeged)

A szabadkai Városi Galéria szeptemberben okt. 22.-ig nyílik meg a szegedi és szabadkai Képzőművészek II. közös kiállítását, melyen művei szerepelnek.

Magyar Szó, 1942. okt. 20.

Dorogi Imre

Fényele a Tiszán temp. 87x97
Ladikos temp. 89x100 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. – sept.

Dorogi Imre

Fények a Tihán temp. 90x100

6. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely 1972.

Dorogi Imre festő

A Szegedi Nyári Tárlaton szerepelnek művei. „Dózsa" (említve)

Láttuk, hallottuk.

1973. VIII. 25. Petőfi 21.25 / Kr.

Dorogi Imre

Buszmegálló rep.

12 Szegedi festő kiállítása
Szeged 1973.

Dosogi Imre, festő

Kiállítva Tehenek c. képe.

Laczó Katalin: Kiállítási napló
Szügyűjtők kiállítása 93-96.

TISZATÁJ. Szeged, 1972. október XXVI/10.

Dorogi Imre festő

„Szocialista hagyományok Szeged képzőművészetében" címmel megnyílt kiállításon szerepelnek munkái.

Kulka Erzsébet: Szegedi festők tárlata, Délmagyarország, 1969. márc. 21.

Dorogi Imre

Dózsa repr.

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. jul. 22 – szept. 16.

Dorogi Imre

Temperl a Tiszán, temp. 90×100

20 Vásárhely, Ön. Tárlat
Tornyai J. Múz. Hódmezővásárhely '73.

Dorogi Imre

Dózsa temp. 106×76

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. jul. 22 – szept. 16.

Dorogi Imre

„Dózsa" (repr.)

Délmagyarország, Szeged, 1973. júl. 29.

Dorogi Imre
festő

A mai szegedi művészet egyik
mestere Dorogi Imre festett
a tálalón.

Szelesi Zoltán: A szegedi műgyűjtők kiállítása.
MŰVÉSZET, 1972.szeptember - 44.oldal

Dorogi Imre festőművésa.

Az ötéves szegedi Művészklub
közreműködői köze tartozik.

Palmer Zoltán összeállítása.

Csongrád m. Hírlap, 1973. jún. 3.

Dorogi Imre

Fények a Tiszán temp.
90x100

6. Balatoni Nyári Tárlat

Dorogi Imre
festő

A szegedi Móra Ferenc Múzeum
reprezentatív kiállítást rendezett
a város nagy fiaiak Dorogi Imre -
[illegible] nyagalbe [illegible] 80 születése -
napján

Pogány [illegible]: Dorogi Imre gyüjteményes kiállítás
Művészet [illegible] december - 3o lap

Dorogi Imre
festő

„Tisiai hakászat"
" (repro)

Pogány Ö. Gábor: Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása
Művészet, 1970. december – 30 lap.

Dorogi Imre
festő

Az egyénségvarázsa arad képeiből
Művelőer hirdeti a munka erkölcsét,
a hara szeretét. Szerencsés az olyan
kultusztáj, amelynek hitteles mugörökö-
tője ilyen.

Pogány Ö Gábor: Dorogi Imre gyüjteményes kiállitása
Müvészet 197o december - 3o lap

Dorogi Imre
festő-

50 év szakadatban figyelmezítán
is talál szenzációt a folyó válto-
zékony arcukatában, hőszerelemre
mindig meglepő tüzeményei között.

Pogány Ö Gábor: Dorogi Imre gyüjteményes kiállitása
Müvészet 197o december - 3o lap

Dorogi Imre

Cenzorvázlatok és tanulmányok: 30 lap

Dorogi Imre gyűjteménye kiállítása
Szegesd, 1970. okt.

Dorogi hure

"Kizakatnézők", 1969" repr.

Dorogi hure gyűjteménye kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi hurre

"Julián Szula, 1966" repr.

Dorogi hurre gyűjteménye Diállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

"Tisza, 1965." repr.

Dorogi Imre gyűjteménye kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Kurve

"Mosónők, 1960." vegy.

Dorogi Kurve gyűjteménye kiállítása
Szegest, 1970. okt.

Dorogi Imre

"Zsákolók, 1958." repr.

Dorogi Imre gyűjteménye kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

"Fellúdsz Tisza" repr.
(1963)

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

"Hídépítés, 1958" repr.

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

"Ács György és felesége népitáncos és énekes házaspár, 1954." repr.

Dorogi Imre gyűjteménye kállítása. Szegest, 1970. okt.

Dorogi kure

"Tiszai csónakházak, 1932" repr.

Dorogi kure gyűjteményes kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi kure

"Magdolna" (1931.) repr.

Dorogi kure gyűjtemények kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi kure

123./ Három halász, 1970. temp. 115x102
124./ Tisza-part a Szalámigyárnál, 1970.
125./ Tiszaparti részlet, 1970. temp. 42x60

Dorogi kure gyűjteményes kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi hure

126., Archépurázlat, 1970. temp. 90x57
127, Szatyros asszony, 1970. temp. 100x62

Dorogi hure gyűjteménye kiállítása
Szegesd, 1970. okt.

Dorogi hure

120, Falurészlet, 1969. temp. 30×25
121., Külvárosban, 1969. –"– 92×82
122, Házospár, 1970. temp. 81×95

Dorogi hure gyűjteményes kiállítása
Szegesd, 1970. okt.

Dorogi Imre

117, Kirakatnézők, 1969. temp. 38 x 44
118, Lehel István arcképe, 1969. temp. 48 x 40
119, Naporák, 1969. temp. 35 x 50

Dorogi Imre gyűjteménye kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

114, Virágcsendélet, 1968. o. 40x30
115, Strandolók, 1968. temp. 65x75
116, Haraténő halászpár, 1968. temp. 25x35

Dorogi Imre gyűjteménye kiállítás
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

111. Napozó pár, 1968. temp. 74 x 100
112. Szélmalom boglyákkal, 1968. temp.
113. Napozók, 1968. temp. 39 x 50

Dorogi Imre gyűjteménye kiállítás
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

108, Viszi a halot, 1968. temp. 60x71.
109, —— " —— —— " —— 100x113.
110, Napozó pár, 1968. temp. 33x46.

Dorogi Imre gyűjteménye, kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

105., Viszik a halat, 1968. temp. 34 x 46
106., —"— —"— —"— 45 x 59
107., —"— —"— —"— 45 x 59

Dorogi Imre gyűjteménye kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

102, Halászat, 1968. temp. 84×99

103, —"— —"— —"— 100×125

104, Viszik a halat, 1968. temp. 34×39

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása

Szeged, 1970. okt.

Doregi hure

99., Tiszai tój, 1968. temp. 50x60
100., Szegedi utcarészlet, 1968. temp
101., Halászok a vízparton, 1968. -"-

Doregi hure gyűjteményes kiállítása
Szegedi, 1970. okt.

Dorogi Imre

96, Mühelyben, 1967. temp. 60×70.
97, Mühelyjelenet, 1967 olaj. 37×37
98, Tánc, 1967 temp. 29×22

Dorogi Imre gyűjteménye kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

93.) Szatyrat áruló asszony, 1967. temp. 29,5 x 34

94.) ——— " ——— 1967. —"— 46,5 x 31,5

95.) Falusi utca, 1967. 24 x 30

Dorogi Imre gyűjtemények kiállítása

Szegesi, 1970. okt.

Dorogi kure

90., Horgászok I–III., 1967. temp 30x36
91., Juhász Gyula, 1967. –"– 30x36
92., Hólászok a vízparton, 1967 temp. 29,5x34

Dorogi kure gyűjteményes kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

87. Tiszai halászat, 1967. temp. 100×116
88. Tanyán, 1967. temp. 77×87
89. Üstülök, 1967. o. 100×115

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

84, Tiszai bárkák, 1967. temp. 80×90
85, Juhász Gyula, 1967. temp. 80×97
86, Kábelgyárban, 1967. –"– 100×125

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

81. Tiszai táj, 1967. temp. 80×100
82. Halászat, 1967 —"— 83×98
83. Szélmalom őrlővel, 1967, temp.

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

78. Rumbaspár, 1966. temp. 84×64.
79. Julián Gyula, 1966. -"- 50×60
80. Lovas ember, 1967. -"- 76×102

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

75. Anya gyermekkel, 1966. temp. 84×99
76. Julián gyula, 1966. temp. 50×60
77. Tiszai részlet hajóval, 1966. temp.

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

72. Sztrájk, 1966. temp. 100 x 116
73. Tiszakanyar, 1966. temp. 60 x 79
74. Szatyrot ásuló asszony, 1956. temp.

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

69., Tutajok a Tiszán, 1965. temp. 50×60
70., Arató, 1965 temp. 25×40
71., Horgászok, 1965. temp. 50×66

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

66.) Tisza, 1965. temp. 82×98
67.) Tiszalanger, 1965. temp. 50×60
68.) Boglyó, 1965. temp. 50×60

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

63.) Szatyrot árusító asszony, 1965. temp.

64.) Alsóvárosi utcarészlet, 1965. temp.

65.) Tűzoltó hajóval, 1965. temp. 76×86.

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

60, Tavasz, 1964. temp. 82×92

61.) Anatól, 1964. temp. 67×97

62, Csendélet, 1964. o. 40×60

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása

Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

57, Tápéi ház előtt, 1963. o. 84,5×98
58, Tavasz, 1964. temp. 28×32
59, Tiszakanyar, 1964. temp. 60×79.

Dorogi Imre gyűjteménye kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi hure

54, Kévekötők, 1961. temp. 93×82
55, Fellős Tisza, 1963. temp. 80×100
56, Sztrájk, 1963. temp. 75×95

Dorogi hure gyűjteménysztiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi kure

51, Telenek, 1960. temp. 49 × 89

52, Legelésző lovak, 1960. temp. 50 × 70

53, Tisza-parti részlet, 1960. temp. 70 × 100

Dorogi kure gyüjteményes kiállítása

Szeged, 1970. okt.

Dorogi hure

48. Tehenek, 1960. temp. 77×85
49. Agárdi részlet, 1960. temp. 50×70
50. Mosónők, 1960. temp. 63×80

Dorogi hure gyűjteményes kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

45., Tehenes bány, 1959. temp. 75×104
46, Téli tój, 1960. o. 60×70
47., Vitorlás a Velencei tavon, 1960. temp.

Dorogi Imre gyűjtemény Riállítása
Szegest, 1970. okt.

Dorogi Imre

42. Tárfiai, 1958. temp. 45×70
43. Gulya, 1959. -"- 78×87
44. Hárok napfényben, 1959. o. 56×65

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása
Szegesd, 1970. okt.

Dorogi kure

39. Zsákolók, 1958. temp. 77 × 101
40. Hazatérő pár, 1958. temp. 87 × 78
41. Hídépítés, 1958. temp. 99 × 113

Dorogi kure gyűjteményes kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

36. Női arckép, 1955. o. 25 × 22
37. Hálóban, 1965. temp. 76 × 104
38. Anya és gyermeke, 1956. k. – 48 × 44

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

34, Tisza-part napsütésben, 1954. olaj
35, Ács György és felesége népítáncos és énekes házaspár, 1954. o. 100×125

Dorogi Imre gyűjteménye kiállítása
Szegesi, 1970. okt.

Dorogi Imre

31, Tápéi Krisztus, 1950. temp. 40×50
32, — " —, 1952. — " — 100×115
33, Tiszai halászbárkák, 1953. temp. 50×60

Dorogi Imre gyűjteménye kiállítása
Szeged, 1970. ekt.

Dorogi kure

29.) Földosztás, 1949. o.(vörlak) 18×20
30.) Tiszai halászat, 1950. temp.
31.) Hídépítés, 1958. temp. 99×113

Dorogi kure gyűjteményes kiállítása
Szegd, 1970. okt.

Dorogi kure

26, Angyali üdvözlet, 1944. kemp. 38×46
27. Pásztorok imádása, 1947. kemp 100×70
28, Tájéri népviseletben, 1948. o. 100×115

Dorogi kure gyűjteményes kiállítása
Szegd, 1970. okt.

Dorogi Imre

23.) Jeremiás, 1939. temp. 40×50
24.) Kútnál, 1940. temp. 100×115
25.) Kútnál, 1940. temp. 50×60

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Kure

20, Tiszai úszóházak, 1938. o. 78 × 90
21, Olasz Háj, 1938. o. 61 × 70
22, Homokhorsták, 1939. o. 65 × 70

Dorogi Kure gyűjteményes kiállítása
Szegesd, 1970. okt.

Dorogi Imre

18.) Magdalna a gyermek Jézussal és Jánossal, 1938. temp. 80×90

19.) Szegedi Tisza-part, 1938. o. 44×54

Dorogi Imre gyűjteménye kiállítása Szegedi, 1970. okt.

Dorogi Imre

15., Cigány-házaspár, 1934. o. 60x80
16., A művész felesége 1936.
17., Mátrai tój, 1937. o. 48x68

Dorogi Imre gyűjteménye kiállítása
Szegeden, 1970. okt.

Dorogi Imre

12., Tápéi Kanyon, 1934. o. 100 x 85
13., Tiszatáj sugarzás. Hajnal., 1934.
14., Tisza-part, 1934.

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása
Szeged, 1970. okt.

Dorogi Imre

10. Tiszai csónakházzal napsütésben, 1932. o. 46×39

11. Tájkép, 1932. o. 30×40

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása Szegedi, 1970. okt.

Dorogi Imre

Bemutatott műve:

142. sz. „Hajósok," olaj

Balogh I.: A „Magyar Képzőművészetért" I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

121

Dorogi Imre

Műve szerepel a Szegedi Műgyűjtők Klubja kiállításán a Bartók Béla Művelődési Központban, Szegeden

Magyar Nemzet 1972 július 30

12.old.

Dorogi Imre

Képei szerepelnek a Szegedi

Nyári Tárlaton

Magyar Nemzet 1972 augusztus 23

4. old.

Dorogi Imre

Árvíz tempera 100x129

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Dorogi Imre
festő

Szamottevő szerepet játszott abban, hogy Szeged ma már képzőművészeti szempontból is tekintélyes helynek tekinthető.

Pogány Ö Gábor: Dorogi Imre gyüjteményes kiállitá
Művészet 197o december - 3o lap

Dorogi Imre.

Árvíz repr.

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Dorogi Imre

Szegedi mester. Tanya ökrökkel c. alkotása szerepelt a szegedi műgyüjtők kiállitásán.

Szelesi Zoltán - A szegedi műgyüjtők kiállitása; Műgyüjtő, 1971. 4. sz. 42. l.

Dorogi Imre

Rövid ismertetés a művészről a katalógus végén, valamint Vinkler László bevezető írása a kiállításhoz.

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása
Szegedi, 1970. okt.

Dorogi Imre

festő; sz.

1890. Kisujszállason.
Érettségi után 1908–13.
a bpesti képzőművészeti
főiskolán Balló Ede növen-
déke volt s rajztanári ok-
levelet szerzett 1914–18.
katonáskodott. Haza térte
után a szegedi kegyesrendi
fögimn. rajztanárára ne-
vezték ki. Az 1920-ai évek
elején ugyanúgy a kecskeméti művész-
telepen főképen Révész Im-
re vezetése alatt kezdett
újra festeni. Művészi fel-
fogása a neoimpresszio-
nizmushoz állt közel.
1935. a szegedi városi mú-
zeum szerezte meg Tápéi
lányok, 1937. a kultuszmi-
nisztérium Mosónők, és

I Olaszországban és Ausztriaban
volt tanulmányútra

1938 a Szépművészeti Múzeum
Szegedi tanyávilág c.
képét. A szegedi pianista
Kápolna Szt. Pompilius
képét D. festette.

Dorogi Imre

festő Szeged

Tiszaparti füzes, Buzakeresztek, Csendélet III Viragcsendélet, Gyümölcscsendélet, Gyermekek, Játszó gyermekek, Füzfaerdő, Füzes, Strand, Nádas, Horgászó I Országuton, Kúnsági szélmalom, Szélmalom I Keresztek, Őszi hangulat, Tóparti halászkunyhó, Arckép, Cigánygyerekek, Tiszaparti részlet I Öreg bosnyák, Mohamedán katona, Népfölkelő, Hadi kórházban, Tiszti szolga, Öreg szlovén.

Nyukosz 1921.

atásügyi minisztertől.

árgy: Meghagyási határozatok hatályának meghosszabbitása.

iv. szám.: -

elléklet száma.:

iszter Urnak folyó évi julius 21.-
szám alatt kelt fenti tárgyu rende-
olatban megküldöm.

évi augusztus hó 7.-én.

A miniszter rendeletéből:

Dr Győrffy

miniszteri tanácsos.

Dorogi Imre

Szeged

Gitározó leány I

Krumpli hámozás

Tanulmánytej

Állattanulmány

Vihar előtt

(Alföldi kiszv. tacs)

Szeged 1928 I

~~[illegible]~~

29

A magyar vallás-és közok
és ügyszám alatt a Magy
intézett rendeletének m

Felhivom a
zeti Muzeum március hav
nem rendszeres illetmén
azaz:Negyvenmillió peng
nőnek nyugtájára fizess
Ez az összeg
désből lett a Nemzeti M
Budapest,194

A hivatalos másolat hit

Dorogi Imre

Szeged.

Strandolók
Csendélet IV
Tiszapart I
Cigányok a műteremben
Gitáros leány II

(l.a.)
Szeged 1928 II.

yar müvészet, Bp. 1941 c. munkáját

áráról beszolgáltatom.

s 19

elnök

Dorogi Imre

tanár a szegedi
kegyesrendi fögim-
náziumban

Részt vett az
alábbi kiállitáson.

Szeged 1932.

(Fetrek klub)

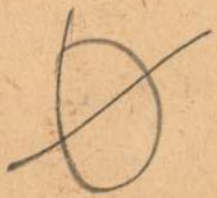

Dorogi Imre

Magyar csendélet, 100 P
Gémes kutnál, 800 P
Tiszai részlet, 100 P.
Archép, mgt.

Szeged 1934 [illegible]

(Szegedi képem tőes)

MAGYAR NEMZETI BANK
Pénzforgalmi osztály

BUDAPEST
49 VIII. 23. 18
54

147620

Műcemlékek orsz. bizottsága
ellátmányszámla,

Budapest
IX. Hőgyes Endre-u. 10

Hivatalból
Dij átalányozva

Dorogi Imre

Tiszai hangulat I
Vontatás a Tiszán
Madonna I
Tiszai részlet II

Szeged 1975?
(k.a.)

Il portico del Foro Olitorio isolato (1932).

Veduta aerea del vecchio centro di Roma.

Dorogi Imre

Reggeli fények
Tiroli táj
Színvázlat
Reggel a Tiszán

Szeged 1936

(k.a.)

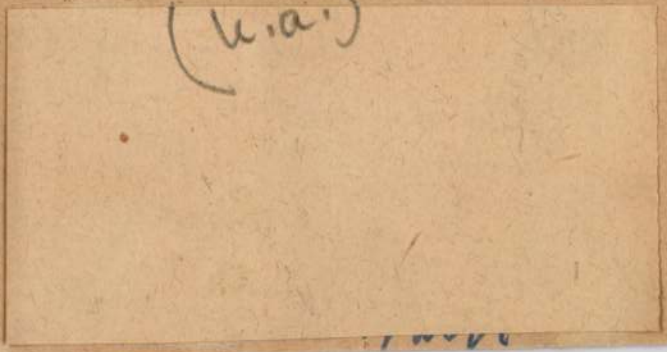

ttnága Elnökségének, Budapest, IX. Hőgyé

évi májushó 17.-én.

A miniszter rendeléséből:

Dr.Pogány Károly s.k.

miniszteri tanácsos

Dorogi Imre

Of
- Horgászok II
- Tiszai lájkei II
- Cigányok II
- Halászok I

Szeged 1937 dec

(k.a.)

A Müemlékek Ország

Tekintetes Bizott

Tisztelettel kérem,hog

tagjaiból alakult 30 főnyi társ

dijmentes megtekintését engedél

A csoportot Kampis Antal
István muzeumi tisztviselő veze

A kirándulás időpontja l

Kérésemet megujitva maradok a

Budapest 1934 május 26.-án

Dorogi Imre

szegedi festő

Horgászok, of.
Tiszai tájkép, of.
Cigányok, of.
Halászok, of.

Szeged 1937/6.

(k.a.)

Mesterek a képek

1 én és 1909 évi junius hó 1 ei
87 fillért városunk pénztá
zssék.–
tvételét igazoló vétivet pedig
isszajuttatni kérjük.–
tanács
Julius 29 én

A polgármesterhelyett
Koncsakálmán
v. tanácsnok

Dorogi Imre

Tiszai halászat I
tempera
Tápéi részlet, I of
Sugárzás a Tiszán I
of
Tanulmány fej II of
Délutáni napsütés
of

Szeged 1938/a febr-márc

Bfi és szegedi
kiírm. repr.
(tárl)

Dorogi Imre
festő

Dorogi a világháborút végig katonáskodta, majd leszerelése után Szegedenlelepedettle.

Apró Ferenc: A tiszatáj festője, Művészet, 1975. május - 33 oldal.

Dorogi Imre
festő

Dorogi a Képzőművészeti Fő-
iskolán Balló Ede és Hegedűs
László növendéke volt.

Apró Ferenc: A tanatáj festője,
Művészet, 1975. május - 33 oldal.

Dorogi Imre
festő

A művész az 1938-as velencei biennalen két képével szerepelt.

Apró Ferenc: A tiszatáj festője,
Művészet, 1975. május - 33 oldal.

Dorogi Imre
festő

A Művész 1928-tól állandó
szereplője a pesti tárlatoknak.

Deák Ferenc: A tájnak festője.
Művészet, 1975. május - 33 oldal.

Dorogi Imre
festő

Dorogi látomásaiban nem a mai, gátakkal védett, hullámált Tiszavidék, hanem a régi zabolátlan folyó-képe tűnik fel.

Apró Ferenc: A tiszatáj festője.
Művészet, 1975. május - 37 oldal

Donogi Ismi
festő

„Dózsa"
„Sugárzás a Tisza felett" } repro

Apró Ferenc: A tiszatáj festője.
Művészet, 1975. május - 37 oldal

Dorogi Imre
festő

Dorogit a 30-as évek elején
ragadta meg a tiszai táj
kiebrudeges szerkezete.

Apró Ferenc: A tiszatáj festője
Művészet, 1975. május - 33 oldal.

Dorogi Imre
festő

Dorogi feszültségrendszeret a szimtelen fényező, a vibráló közeg, a hideg és meleg szinek ritmikus változása adja.

Apró Ferenc: A tiszatáj festője
Művészet, 1975. május – 33 oldal.

Dorogi Imre

Rákosi Mátyás
Szakasits Árpád

Szeged 1949

Szakasits – Rákosi

(Városi Mus)

A miniszter rendeletéből:

dr. Mariay Ödön s.k.

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

Fináncz

miniszteri iroda s.tiszt.

Nemzetközi kiállítás (1)

1934 (június)

Tapéi kiállítás

Részv. Társ. Budapest.
Postafak.p.sz.28196.

Budapest, 192 3.II27.

I., Horthy Miklós (Fehérvári)=út 15.

ottsága,

Budapest.

án ur szives felkérésére van szerencsénk
isztelettel megküldeni.

armond szedése a mellé-
va és füzve 2000 pld.-ban.. K. 35500.--

papiron nyomva és füz-

Dorogi Imre (2)

III. Nemz. Képzőm. kiáll.
OMIKT. 1944. jún.

Kvarnál, tempera

M. Mnó ért

1940 febr (s Mnó
Tiszai Táj II. Bag

1940-41 (Mnó)
Piáci jelenet

-Társulat

s Könyvnyomda Budapesten.

Budapest, 192 3. március 3.

r e s z á g o s B i z o t t s á g a

B u d a p e s t.

tása folytán van szerencsénk a visegrádi
íra a következő árajánlatot tenni:
áiron 125x175 m/m lapnagyságban

Szépen Anz

1941. (Kultusminiv. vásárl)

Mosónők

MŰEMLÉKEK ÖSSZ. ZOTTSÁGA
96/1923

TELEFON:
JÓZSEF
2–85

SOKSZOROSITÓIPAR-R-T

TELEFON:
JÓZSEF
2–85

BUDAPEST,
VIII, TISZA KÁLMÁN-TÉR 6

Tisztelettel értesítjük, hogy mai napi áraink a következők:

Fotótípia □cm-ként	K	18.—
Tangirozott foto □cm-ként	„	23.—
Színes foto □cm-ként és színenként	„	23.—
Autotípia □cm-ként	„	23.—
Mélymaratásu auto (nem szögletes)	„	30.—
Duplex autotípia □cm-ként		50.—
Háromszínü autotípia □cm-ként	K	90.— tól felj.
Négyszín autotípia □cm-ként	„	120.— „ „
Fotolito □cm-ként	„	8.— „ „

Ne. képrem-ért

1946 ml (v. trust)

Hajósok, of

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA

96/1923.

oo példányban.....K 190,000.-

a leggondosabb kivitelben és pontos

l, a mai munkabérek és anyagárak tarta-

munkára vonatkoznak.

st a mélyen tisztelt Bizottság bocsátja

natra szolgálunk.

ukat kérve, maradunk

kiváló tisztelettel

ATHENAEUM
IRODALMI ÉS NYOMDAI
RÉSZVÉNYTÁRSULAT

M. Mühlbeck

1947 jan (v. trust)

Rakodómunkások 10 f

Minimális méret egyszinü munkánál 50 □cm.
Szines fototipiánál a munka minősége szerint
50–100 □cm. Szines és duplex auto 100 □cm.
Fotolito 75 □cm. – Külön szerelés K 80·—
A forgalmi adót és portót külön felszámitjuk.

1923 február 17.

Kiváló tisztelettel

SOKSZOROSITÓ IPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

M. képzm. Sz. Sz.

1947 márc.-ápr. (Föv. képt.)
Szélmalom VIII., Temp.

1947 jul. (Vid. csop. ok I. kiáll.
V. Trust)
Pásztorok imádása II., Temp.

Osszeg Kor = 24,000

zer Korona.

lmenyée a fenti

głównie vagyok

-III-13

[illegible]

HOLLENZER [illegible]
[illegible]
Budapest, IV. [illegible]-palota
Lift. — Telefon.

Dorogi Imre

Szent Család c. temperája repr.

A:

Csikvári heged

Várm. Szoc. III. 88. l. utan

Kép

Bp 1939

Dovogi Imre

cród

z

Délmagyarország

1937. dec. 5. (Szegedi képrőművészek kiállítása a muzeumban.)

F v.:

R Ajánlo

Nagyságos

Dr Szen

Dorogi Imre
festő

Könyismertetés tőle
Csabai István: Az
impresszionizmus Éva
Bp. 1942. c. könyvé-
ről. Délvidéki
Szemle 1942. I. 350. l.

Lyka K. Magyar
művészet 1800–1850. 4
c. könyvéről
u. o. I. 352. l.

XIX. század.
Aranyozott réz, mag. 6 cm.

EDÉNY,
török, XIX. század.
Feh ér fém, mag. 6 cm.

CSERNOCH PRIMÁS KÉZELŐGOMBJA,
XIX. század vége.
Aran y.

CSERNOCH PRÍMÁS BURNÓTSZELENCÉJE,
XIX. század vége.
Vésett ezüst.

TALPAS SERLEG,
IT monogrammal és „Érdemes tagjainak aranylakodalma alkalmából ezen serleget ajánlja fel a párkányi nőegylet."
Magyar, XIX. század.
Trébelt ezüst, mag. 18·3 cm.
Újabb szerzemény.

SZENT PÁL,
zománcos, vésett lap, románstílű utánzat.
XIX. század.
Réz, mag. 13·2 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma. Bp. 1884., második terem, 10—11. l. — Ipolyi Biharvármegye, 398/42. szám.

< Dorogi Imre >

rajztanár cikke

< > A képzőművészetek formáló erői.
A kegyesrendiek vezetése alatt álló szegedi városi r. k. Dugonics András gimnázium értesítője. 1932-33. isk. év. Szeged 1933.

Fenti az intézet világi rajztanára szakkárgyai a művészeti és mestam fd. rajz. 15 éve tanít.

1933/15
1918 óta

<Dorogi Imre>
cikke

< > Miben legyen a
szegedi művészet?

Szeged 1937

211.-	19[illegible].-	189.-	176.-
203.-	192.-	183.-	176.-
197.-	189.-	176.-	173.-
192.-	183.-	173.-	170.-
189.-	176.-	170.-	163.-
181.-	173.-	163.-	156.-
173.-	170.-	156.-	153.-
170.-	163.-	153.-	147.-

V.csop. Az I.csoportba tartoznak a fiz.osztályba
15.- sorozott alkalmazottak, a gyakornok és a
15.- muszaki altiszt; a II.csoportba a ke-
15.- zelő és dijnok; a III.csoportba a szak-,
18.- I.és II.osztályu altiszt; a IV.csoportba
20.- a kisegitő szolga.
23.-

< Dorogi Imre >

festő

cikke

< > A Nemzeti Pantheonhoban.

Délvidéki Szemle

1942. I. 279. l.

lásd okr.

Zománcos tőr, [illegible]
A San Marco-gyüjteményből.

HAJÓ,
talapzaton.
Német munka, XVIII. század.
Ezüst, mag. 9·5 cm.
A San Marco gyüjteményből.

OSTÁBLA-JÁTÉK,
összecsukható, benne csontbabák.
Német munka, XVIII. század.
Aranyozott ezüst, szél. 6 cm.

TŐR,
niellós hüvellyel és csontmarkolattal.
Török munka, XVIII. század.
Ezüst, hossza 25 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Radisics Ipolyi 81. szám.

TŐR,
festett, zománcos tokkal.
Perzsa munka, XVIII. század.
Hossza 47 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Radisics Ipolyi 91. szám.

TÜZELŐSZERSZÁMOK ÉS DOHÁNYZÓ-ESZKÖZÖK,
56 darab.
XVIII—XIX. század.

< Dragi Irene >

Cikke

< > Jelenkori francia festőművészek kiállítása Budapesten.

Debrideki Szende

1943. dec.

N

NAGYSÁGOS

DR SZENTI

FŐTITKÁR UR

Dorogi Imre

festő

Lód

Gábor Jenő: D. I. festőművész kiállítása a Muzeumban. Szegedi Napló 1942. jun. 17.

Pásztorok imádása, Pieta, munkás kompozi-~~[illegible]~~ ciók, Gábor szerint a kiemelkedő művek a szegedi koll. kiállításon.

Dorogi Imre

Magdolna c. Eepe
repr. -

Magyar Illusztrációk

1931 I. évf. 1. sz.

A Képzőm. Társ.
tavaszi tárlatáról

Dorogi Imre

festő

l. Magy. Művészet

1948. 148. l.

Bd. XII. Heft
/Mk 9.-

/E

9.III.2.

Dorogi Imre

festő

Szent Pompilius c. Lépe

125

Művészet Repr.

~~[illegible]~~

1937. 10. 27

114. l.

Lásd

u. o. 116. l.

105.

108. SZAKÁLAS FÉRFI KÉPMÁSA.

Márvány. Magassága 33 cm. Modern kiegészítés: az orr és a fekete kőlap. A nyak szélei megcsonkultak. Rómából való (Martinetti hagyatéka?)

A fej már eredetileg medaillon alakú képmásnak készült és mint dombormű volt kőlapra illesztve; a mostani márvány alapja új. Ilyen medaillon képmás kevés maradt az ókorból. A furóval kidolgozott haj és a plasztikai módon feltüntetett pupillák tanusága szerint az Antoninusok korából való.

Paul Arndt: Reliefporträt, zum Aufsetzen auf einen Hintergrund.

109. RÓMAI SÍRKŐ

Dorogi Imre

Részt vett a Szegedi Képzőművész Céh 1938. júl.–aug. kiállításán.

Művészet 1938, 120. l.

(Egyházi és világi képzőművészeti kiállítás Szegeden.)

Dorogi Imre
festő Szeged

Tiszai táj c. képe
Repr.
Művészet 1940. 33. l.

Dorogi Imre
festő Szeged.

Kutnál c. képe
(Műcsarnok tav. tárlatáról)

Repr

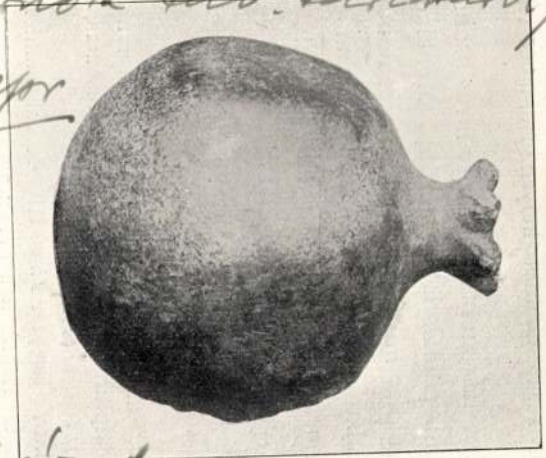

Művészet.
1940. 33. 7. 49. l.

kult. Kisebb sérülések több helyen. Rómából való.

Ez a bal láb maradványa egy híres szoborcsoportnak, amelyet több példányból ismerünk. Menelaost ábrázolta, amint Patroklos holttestét kiviszi a csatából s e közben a halott lábait a földön csúsztatja. Ez magyarázza meg a mi szobortöredékünkön a láb helyzetét. Az eredeti csoport keletkezése a Kr. e. IV. század végére vagy a III. század elejére esik. Töredékünk másolat a római császárság korából.

Amelung, Führer durch die Antiken in Florenz, 8. l. — Amelung, Die Sculpturen des Vaticanischen Museums, II. köt., 563. l. (377/F. szám), 568. l. (384/B. szám).

Paul Arndt: Rechter Fuss. III.—II. Jahrhundert vor Christus. Römische Kopie. Replik des Pasquino.

Dorogi Imre

festő

Piaci jelenet c.
képe repr.
Művészet
1941. 37. z. 9. l.

Budapest, 1933. április 9.

Úrnak,

Miskolc.

résére mellékelten küldöm legujabban
spárga, gomba konzervemnek árjegy-

agy választék és alacsonyan szabott
shez juttatnak.
. küldök és vagyok

Dorogi Imre
festő
Tiszai halászok
Repr.
Művészet 1942. 43. 2
11. l.

Dorogi Imre

Jestő Szeged

vód

Nagy Tibor: A má-
rodik Szabad Nem-
zeti Kiállítás.

Kis Ujság

1947. márc. 23.

vall mics anyi feror
a előtt tudom másképp

ot erezzetek magatokat,
ám meghálálni, hogy
latok és vagytok hozzánk —
hogy légyszíves H. Pistának
Pannika hozza le a kötését
vitrinjében található —
találná meg Pannikát
i.
itásig szeretettel köszönt

Margit

Dorogi Imre
festő

l.

Ny.)
NémedySzeged 417. l.
Nepsm. e. Vám tvc. I.
Csonyéd vm
1939

Dorogi Imre

festő

1943 május, végén
képkiállítása a szegedi
kulturpalotában a
vizenjáró ambrehrót.

Vépszava 1943. máj. 25.

lásd a szegedi lapokat.

Dorogi Imre

Tiszaparton of

Szeged 1946. szept.

(M. Lépres
Sz. Sz.)

MUEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
141/921.

275
1921

Méltóságos Kertész K. Róbert
mint az Orsz. M. B.

Hivatk. sz. 73/1921.

Van szerencsém a zsámbéki rom körül
rásánál felmerült és Romlós Is
gels jegyzékét tisztelettel beterjes
Miként előzővel is megj
tartandó lesz, míg az ültetett sö
södik, hogy a rom kára nélkül
szek a feltárás szükségéhez képe
Hivatkozással Méltóságod

Dorogi Imre

of
- Angyali üdvözlet III
- Bikák
- Szélmalom VI.
- Vitorlás a Tiszán
- Tiszai halászok III
- Boglyák tovarral I

Szeged 1946-ból

(u.a.)

c. mű 3. és 4.-ik kötetéből 10-10

példányt bizományi elárusítás

végett kiadni. —

összesen 10 darabot

Tisz. tisztelettel

[illegible]

A példányok kiadandók

1921 VI/16

[illegible]

eladó

Dorogi Imre

Tanyán

Sugárzás a Tiszán V.

Halászok VII.

Boglyák lovakkal II

Tiszai részlet V - VI

Szeged 1947 febr. márc.

(M. Kurowski)

Köztük regebben és
ki alli Tott Egyek

hogy megbizásunkból Szende László
bor elnök Ur Öméltóságánál, mint
lyesen eljárt és mindkét helyen
kiállitására vonatkozólag. Nem ól
momentumokra ujból rámutatni, me
előterjesztettünk, csak ismételt
póstával szives beleegyező nyila
anyag hozzánk való megküldésére.
dést intézni, hogy milyenek lesz
si költségei, melynek körülménye
Dr. Szőnyi előadó Urral személye
elküldését most már végérvényesen
jük azt ugy elinditani, hogylegk
kezzen, akár egyletünk cimére, a
Kőszegi utca 8.sz. cimre.

Dorogi Imre

Hidépítők I-II-III
Olasz táj I-II
Szatyros lány

Szeged 1948. nov.

(tiszedi képem
h. tr.)

s müépitész kezéhez /:Budapest, I.

ja ki a 127690 számu kiadási csekkszámla

tt: Kertész K.Róbert s.k. h.államtit-

A hivatalos másolat hiteléül:

min.iroda s.tiszt

Dorogi Imre

foto

Népművelés 1972/5 41 old.

Dorogi Imre

Részt vett a Vásárhelyi ösz, 1973 c. tárlaton.

Népszava, 1973. okt. 28. 101. évf. 253 sz. 8 p.

Dorogi Imre
festő

A képzőművészeti Főiskolát a
művész 1908 és 1913 között vé-
gezte.

Gyró Ferenc: A tiszalaj festője.
Művészet, 1975. május - 33 oldal.

Dorogi Imre
festő

A művész a 20-as évek második felében nyaralta Révész Imre kecskeméti művésztelepén dolgozott.

Apró Ferenc: A térszatáj festője.
Művészet, 1975. magus - 33 oldal.

Dorogi Imre

Szeged 20, 74, 77,
89. 14.

Tiroli versek, of.
Tiszai regattak, of.
Tiszapart csónakházak,
Alpesi versek, of. of.

Szeged 1938/6. aja-vége

MAGYAR NUMIZMATIKAI TÁRSULAT
BUDAPEST,
IV. KAPLONY-UTCA 7. SZÁM.

130 szám.
1909

B

Méltóságos U

Társulatunk azon tisztelette
a Müemlékek Orsz. Bizottságá
mellett megjelenő "Magyarors
két kötetét s a majdan megje
számára adományozni méltózta

Dovogi Imre

szegedi festő

Halászok V. — Kútnál IV.

Szeged 1944 nyere

Délvidéki szalák.

1944 máj - 1 in (bujedi képren graf. kiáll)

Rajz I - III

Tisai részlet (I-II) ~~szám~~

Halászbárkák

3 királyok

Csatolt mintafüzet alakjában /körülvágva 12 X 12 cm/ és ugyanolyan minőségü papirosból, 64 oldal tartalommal és fedéllel, cca 24-30 oldalra terjedő chlichékkel, két sodronnyal füzve és körülvágva 2000 példányban.....összesen 268.800.- korona. Fenti árhoz a mindenkori forgalmi adó számitódik.

A szükséges chlichéket Önök bocsátják rendelkezésemre. Az ajánlott ár azzal a fentartással értendő, hogy a mennyiben a munkabérek és papirárak emelkednének, ugy az előállott árkülönbözet megtériztendő. Szállitási határidő: az összes chlichék és kéziratok vételétől számitott három hét.

Fizetési feltétel: számlaösszeg fele a megrendeléskor másik fele pedig a szállitás napján fizetendő minen levonás nélkül.

Tetszetős és gondos kivitelről előre biztositom Önöket és vagyok szolgálatukra készen

kiváló tisztelettel

ID. WEINWURM ANTAL
BUDAPEST,
IV. Kammermayer Károly-u. 5

1 mintafüzet csatolva.

Ombt (1) Dorogi Imre

1930 jul.-aug. ~~fit Imre kiáll~~
Arfádhári B. Margit, of

1931 febr.-márc
Magdolna, of

1934 Féli Tiszapart II, of

1934 dec.-1935 jan. jub
Tiszai táj I Temp

1937 Féli Tiszai csónakhárak

1938 Féli Madonna II, Temp

1940 Iav Madonna III, Temp

1941. febr.-ápr. jub Halászok II, temp
Pásztorok imádása I

NAEUM
SOCIÉTÉ ANONYME
EDITRICE ET IMPRIMERIE
PUBLISHING AND PRINTING
ESTABLISHMENT LIMITED
TELEGRAMMES: FONDÉE EN: 1868.
I, BUDAPEST.

Budapest, 192 3 február 28.
Erzsébet-körut 5—7.

zágos Bizottságának,

B u d a p e s t.

ax Kálmán ur nagybecsü szóbeli felszóli-
el tudatni, hogy a kiadni szándékolt
alaku füzetkét 64 oldal terjedelemben,
al képpel/ és 1/4 iv magyarázó mellék-
füzve, körülvágva középanyagu papirra

Orukt

(2)

1941-42 III

Tetrai halászok, tep

1942 tav III

Tetrai téj, tep

---

iktor·Budapest
vari könyvnyomda

Budapest, 1923. február 26.

ágos Bizottsága

B u d a p e s t.

---

felhivása folytán van szerencsénk pa-
z alábbi költségvetéssel szolgálni.
alakban, garmond szedéssel 64 oldal
izéssel együtt ..... K 170.000.-

Dorogi Imre

Of(Halászok VIII
Tchenestany

Szeged XV. ipari vásár

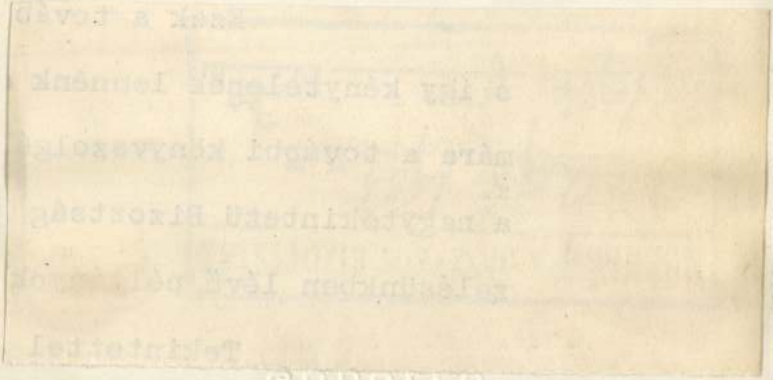

1822/1934.

Müemlékek Orsz
tekintetes El

Tisztelette
Bizottságot, hogy a vis
30-ig terjedő idő látog
Ötszáznegyvennyolc /:54
ri az erdőigazgatóság,
lyegtelen nyugtát közve
vevőségnek megküldeni s

Gödöllő, 193

Dorogi Imre

laid.

Szabad Művészet

1952. 8 n 379. l.

Szelesi Zoltán

A csongrádmegyei
művészek kiáll

[illegible]
országos bizottságá
tóztassék.

Egyuttal v
értesítem hogy a be
got egyben utasító
után a felmerül
tóságod utasítása
zólyomi várban a

Nagyméltóságú

dr. Berz

vallás és közokta

ministe

Dorogi Imre
festő

Dorogit – elhamarkodottan –
„Szeged Szőnyijének" is szok-
ták nevezni.

Apró Ferenc: A tiszatáj festője
Művészet, 1975. május – 33 oldal.

Dorogi Imre
festő

Dorogi nem lirikus, dramai
egységbe rendeni művészt.

Apró Ferenc: A tiszatáj festője.
Művészet, 1975. május – 33 oldal.

Dorogi (Doroghy)

Imre

l.

Szépm. Muz. Evk.

IX) 275. l.

1940

~~tudom~~

~~m. képlei~~

Kremer József VII. 214

közigazg. kerület.

A bejelentő (hivatal vállalat, intézet stb.) neve (cége): .....

Nem szabad bejelenteni!

A felveendő választó					
neve	foglalkozása	lakása		születési éve	mióta lakik Budapesten?
		Budapesten (közig. kerület, utca és házszám)	vidéken (község neve, utca és házszám)		

Dorogi Imre

festő

Szili Török Dezső:

A Bugonics-Társaság

képkiállítása.

Délvidéki Szemle

1943. 7. sz. 334–335. l.

Dorogi Imre

írod festő

Temesváry József: D. I. festőművész képkiállítása. Délmagyarország. 1942. jun. 17.

Koll. kiáll. a szegedi kulturpalotában. D. művészete a biblikus teinakörön s az alföld népének s tájának sokféleségen alapszik, ragyogó kolorizmussal, kompozíciós kérseggel és őszinte átéléssel kifejezve. Szentképeni szereplő subás magyarok épp úgy magától értetődően természetesnek hatnak, mint a reneszánsz nagymestereinek szorabeli jelenítésben szerepeltetett szentjei. A kollektív kiállításon jelentékenyebb

művei: a Szent Család,
Angyali Üdvözlet, Piaci
jelenet, Tiszai halászok,
Sugárzó ég, Művei közok
mnis selejtes, vásári ~~[illegible]~~,
értékü.

Dorogi Imre
festő

Dorogit izgatja a fény dina-
mikája, a lávaszerűen gomoly-
gó felhők és a fénnyalábok út-
közeinek dinamikája.

Apró Ferenc: A tiszatáj festője.
Művészet, 1975. május - 33 oldal.

Dorogi Imre
festő

Méltatás

Apró Ferenc: A tiszatáj festője.
Művészet, 1975. május - 33 oldal

Dorogi Imre
festő

Dorogi jelenleg is szövetlen erővel dolgozik mindig új és új problémákon.

Apró Ferenc: A tisztatáj festője
Művészet, 1975. május – 33 oldal.

Dorogi Imre
festő

Az 50-es wéhben Dorogi
kiszorult a fővárosi tár-
latokról, később nem élt
a visszatérés lehetőségével.

Apró Ferenc: A tisztatag festője
Művészet, 1975. magus - 33 oldal.

Dorogi Imre
festő

Dorogi a forró Tiszai tájra
rá ismatja egyhori bárátja
Juhász Gyula alakjat.

Aprró Ferenc: A tiszatáj festője.
Művészet, 1975. május – 33 oldal.

Dorogi Imre
festő

Egyszavaival Dorogiról is elmondhatjuk, hogy nem a Tiszát, hanem a vihágát festi.

Ugrró Ferenc: A tiszatáj festője.
Művészet, 1975. május - 33 oldal.

Dorogi Imre
festő

1890 február 17-én Kisújszál-
láson született Dorogi Imre.

Oppró Ferenc: Atiszaitáj festője.
Művészet, 1975. május - 33 oldal.

Dorogi Imre
festő

Dorogi gimnáziumi rajztanára a nyaranta Hollósnál dolgozó Szunyoghy Farkas volt.

Apró Ferenc: A tiszatáj festője.
Művészet, 1975. május – 33 oldal.

Dorogi Imre

Részben a kiállításon
A katalógusát ld. Alexin
Andornál

Délalföldi Tárlat I–X.
1965 – 1974.

Dorogi Imre

Szuromi Pál: Ujnyerkesek

Művészet, 1982. november

Dorogi Imre

Szüretelők regös.

XVI. Szegedi Nyári Tárlat
1975. Jul. – Aug.

Dorogi Imre életműve

a Móra Ferenc Múzeum dísztermében állandó kiállításon tárják elénk a rendezők Szeged képzőművészeti hagyományait, fejlődését. — A felszabadulási utáni esztendőkre is átnyúlik néhány jeles festő, mint pl. Vlasics Károly, Tápay Lajos, Endrigi Mihály és Dorogi Imre alkotói tevékenységére.

cs. m.: Szeged képzőművészete.
Petőfi Népe, 1984. aug. 22., 5. old.

Dorogi Imre

Szüretelők temp. 80x100

XVI. Szegedi Nyári Tárlat
1975 Jul–Aug.

Dorogi Imre

„Dózsa", olaj

/repr.

Művészet, 1945. 5. 33, old.

Dorogi Imre

Művészet, 1975. 5.

Dorogi Imre: Sugárzás a Tisza fölött, olaj (fotó Siflis)

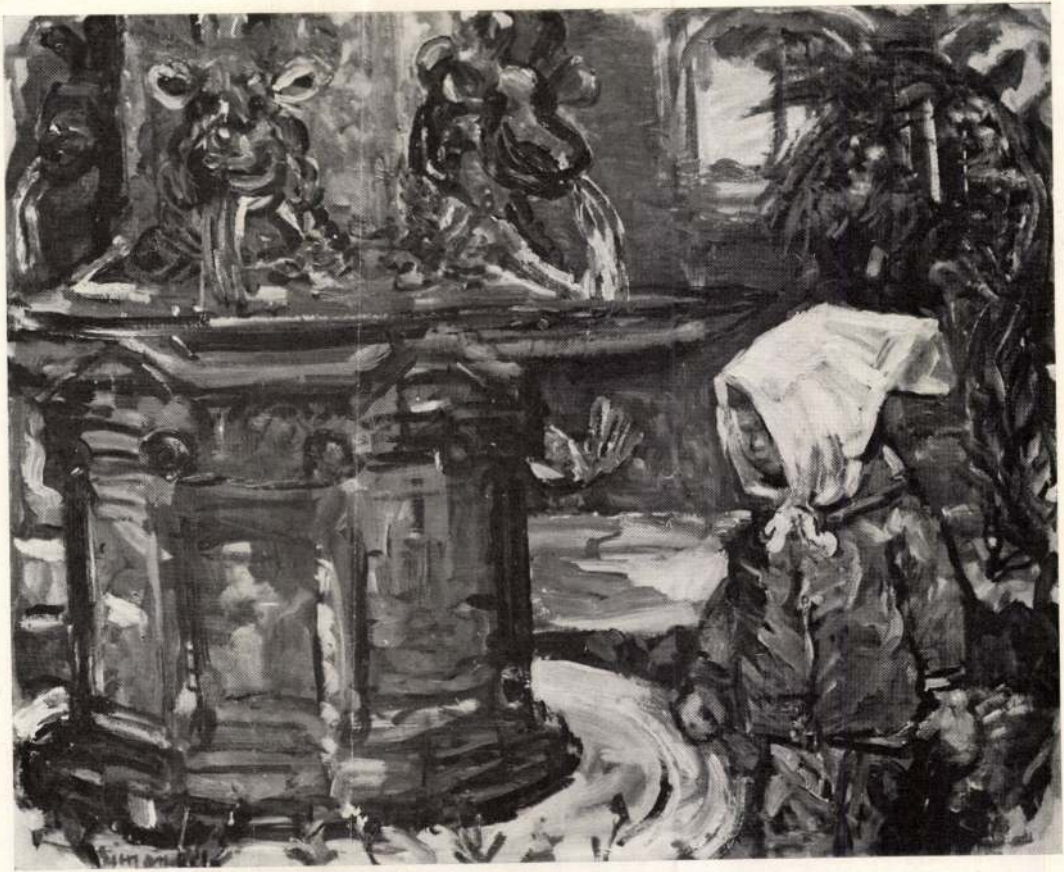

Simon Béla: Kriszti a kútnál, olaj, farost, 1971 (fotók Nádor)

Dorogi Imre (festő)

1975. aug. 17-én Szegeden, a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában kiállítása nyílt.

Népszava, 1975. aug. 19. 103. erf. 194 n. 4 p.

Dorogi Imre (festő)

1975. aug-ban a 16. Nyári Tárlaton szegeden sérít vett.

Népszava, 1975. aug. 8. 103. szf. 185 sz. 5 p.

Donogi Imre

A vásárhelyi Tornyai Múzeumban rendezett Délalföldi Tárlatot 1975-ben szerit vett.

Népszava, 1975. ápr. 25. 103. erf. 96 sz. 6 p.

Dorogi Imre

A Csongrád m.-i Tanács és a Szeged m.-i városi Tanács műtárgyvásárlásaiból rendezett „Kortárs Művészet"c. kiállítás okt. 5.-én megnyílik, melyen szerepel műve.

Meglúvó

1974. okt. 5.

Dorogi Imre „festő"

Ludikos, felnyek a Tiszán c.
képe megemlítve.

Lacza Katalin: Kiállítási napló
XIII. Szegedi Nyári Tárlat
93-96.

TISZATÁJ. Szeged, 1972. október XXVI/10.

Dorogi Imre,

Kopasz Márta Dorogi Imrével járt festeni, a Tiszát, kora reggeli hangulatát festették.

Horti Katalin: Kopasz Márta.
Gongrád Megyei Hírlap, 1976. aug. 15.

Dorogi Imre festő

a szabadkán rendezett szegedi művészek-tárlatán szerepelnek a művész művei. Posztimpresszionista stílusban az alföldi, népies motívumokat festi.

Ács József: Szegedi képzőművészek szabadkai tárlata

Magyar Szó, 1976. I. 4.

Dorogi Imre, Jestő

L.: Szöri József

Apró f.: Véleménnyek ... [2] ... 93-96.

TISZATÁJ, Szeged, 1976. június XXX/6.

Dorogi Imre, [?]

L.: Tely Ede

Laczó K.: Bevezető.... 43-44.

TISZATÁJ, Szeged, 1975. november XXIX/11.

Drága Imre

Szabadkán dec. 14-én nyílik meg a szegedi képzőművészek kiállítása, melyen művei szerepelni fognak.

Magyar Szó, 1945. dec. 5.

Dorogi Imre, látó

L.: Tápai 4.

Lőkös Z.: Szeged 7,

Népszabadság, Bp. 1976. júl. 16.

Dorogi Imre festőművész

Vinkler László tízéves volt, amikor 1922-ben Szegedre költöztek, itt gimnáziumban kezdte tanulmányait, akkor Dorogi Imre volt a tanára, akihez élete végéig tartó baráti kapcsolatban volt.

Tandi Lajos: Vinkler László,
Tiszatáj, Szeged, 1979. 12. 92. old.

Dorogi Imre, festőművész

Szegeden, a Tábor u.-i kollektív műte-
remben gyakran megfordult beszélgetni
Dorogi Imre, Erdélyi Mihály, Tápai
Lajos.

Tandi Lajos: Zoltánfy Istvánnál.
~~Terit~~ Tiszatáj, 1949. 5. 92. old.

Dorogi István, festő

Táblata nyílik meg hegeden.
(Aug. 3-án.)

— : félidő a szegedi szabadtéria 6,

NÉPSZABADSÁG, Br. 1975 aug. 2.

Dorogi Imre

Jestő

cvod

z

L: tiszedi néprm-ek a

Vinkler Délv.

330. l.

Szellemi Találkozón

Délv. Sile

1944

Specziár Sándor
Balassagyarmat

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Dorogi Imre

festő naturalizmus,

szín-fény vizsók

~~ücs. kiáll, tól~~
Pipics 48.1.

Dorogi Imre
festő

Műcs. kiáll. 1930 tól
Pipics III. l.

Komárom vármegye IV. 180.

Dorogi Inure

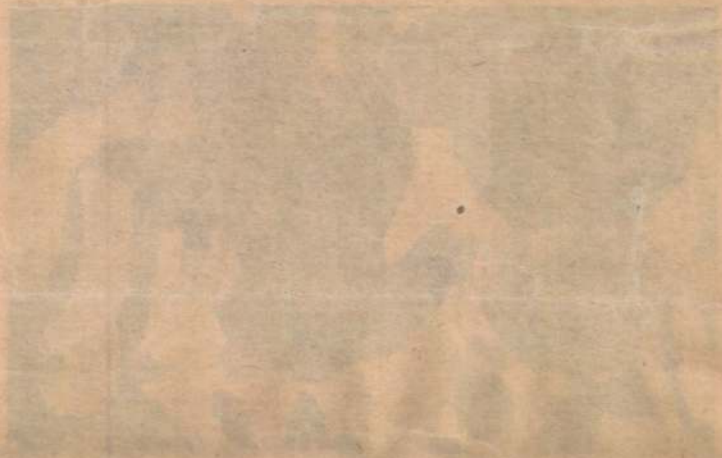

DOROGI IMRE: MAGDOLNA

Képrism. Társ. művészeso-
portok 1931. évi kiáll. kat.

V

Dorogi Ture

Dovogi Imre

A Dugonics Társaság által a szegedi városi múzeumban 1943 V/23 – VI/6 rendezett kiállításom katalógusa

1. Sugárzás a Tisza fölött III tempera 116 × 100 cm /: deszka :/
2. Madonna a bárkán halászok között. tempera 100 × 83 /: vászon :/
3. Lovak III, tempera 71 × 90 /: dekli :/
4. Hálóhúzók III tempera 130 × 100 /: deszka :/
5. Halászok a bárkán 90 × 100 cm tempera /: deszka :/
6. Hálókárítás tempera 71 – 95 /: dekli :/
7. Tiszai halászok bárkákon tempera 80 × 100 /: dekli :/
8. Tiszai halászok /: bárkákon holot hordanak :/ 90 × 100 /: deszka :/
9. Tisza felhőkkel és bárkával 90 × 100 /: deszka :/ tempera
10 Tiszapart homokos hajókkal 100 × 116 tempera /: vászon :/

Dorogi Imre

cród

Szili Török Dezső:

A Dugonics-Társaság képkiállítása. Délvidéki Szemle. 1943. 334, 335. l.

Koll. kiállítása a Tömörkény-szobor leleplezésével kapcsolatban rendezett kiállításon Szegeden.

Képei a tiszai táj és a benne zajló élet egyéni vonásainak művészi átköltései az expressionizmus eszközeivel.

dupl

Dorogi Imre

Jestö

Képzőművészeti

kritikákat írt a

Délvidéki Szemle

1942, és 1943.

évfolyamaiba

DÉNES FELÁLDOZZA MAGÁT NAGY LAJOSÉRT

Dombormű keretben.
Magyar munka 1860 körül.
Ezüst, mag. 44 cm.

BALAMBÉR KIRÁLY CSATÁJA

Dombormű keretben.
Magyar munka 1860 körülről.
Ezüst, mag. 43 cm.

KANÁL,

6 drb., fekete zománccal.
XIX. század.
Aranyozott ezüst.

TÁNYÉR

XIX. század.
Zománcos réz, átm. 19 cm.

PUTTÓ DELFINEN,

ezüst, tálcát tart, kerekeken.
Ipolyi címerével.
Mag. 7·5 cm.
Hamisítvány, kitalált ötvösjegyekkel, XIX. század.

A BRASSÓI ÖTVÖSCÉH BEMONDÓ TÁBLÁJA

Galvanoplasztikus másolat a M. Nemzeti Múzeum eredetije után.
XIX. század.

SÍP.

II-od példány

Dovogi Imre

A Dugonics Társaság által a szegedi városi múzeumban 1943 0/23 — VI/6 rendezett képkiállításom katalogusa

1. Sugárzás a Tiszafölött. Sempera 116×100 /: deszka :/
2. Madonna a bárkán halászok között. Sempera 100×83 /: vákon :/
3. Lovak Sempera 71×90 /: dekli :/
4. Hálóhúzók Sempera 130×100 /: deszka :/
5. Halászok a bárkán Sempera 90×100 deszka
6. Hálószárítás Sempera 71×95 /: dekli :/
7. Tiszai halászok bárkákon 80×100 /: dekli :/
8. Tiszai halászok /: bárkákon halot hordanak 90×100 /: deszka :/
9. Tisza felhőkkel és bárkával 90×100, /: deszka :/ Sempera
10 Tiszapart homokos hajókkal 100×116. Sempera /: vákon :/

Dorogi Imre

Szent István végrendelete

Nemzeti Szalon
Árpádh szentek kiáll. 1930 aug.

Dorogi Imre festő

Szeged, Vidra-utca 3. Műcsarnok.

1930. szt. Imre kiáll. 187. V

1934. téli kiáll. 513. V

1934. nemz. képzm. kiáll. ~~[illegible]~~ 393.

V

Ismeretlen festő.
A XIX. századbó

694. Nugent Albert gróf.

látható, kissé fordult.

Mellig, balra ~~néz~~ Nyakra
mellén pedig, a csillag felett, két érde
döke és szeme barna, bajusza és szakáll
bátjának gallérján a paszománt tölgylev

Vászon, méretei 62: 47 cm
Az 1848/9-iki szabadságha
Átvétetett az 1896: IV. 8

904: V.4.

Dorogi Imre
festő, Szeged
Ch. Képzőm. Eger.

KMTÁRS művcsoptok
1931 feb márc kiáll.

V

III. 44

ásballon, lebeg, mint
van írva: „The equi-
, akit a saját felfújt
k a föld felett. John
elősen jellemzi a pol-
adalmát.
elyzet ma is az: a pol-
ülés, az iparművésze-
vészt hidegen hagyja.
ék-kiállítás sem nyuj-
érzéketlen obeliszket,
llításnak kegyeleti ré-
zuhant pilóták arca
ortársak szívébe, de a

könnyedén kiformált mozgása, a vonalvezetés élanja, a merész kezdés ikaruszi öröme — ez a repülőlélek és a gall lélek közös vonása. A gyermekek az iskolában rendszeresen ápolják az aeronautikát, legalább a rajzórákon. Száz meg száz színes gyermekrajzot látni itt, amint ujjonganak a piros és kék léghajókon, amint balkónról nyujtogatják a saját képesfelüket a repülőgépek után, amint hitelesen megfestik az óceánrepülők diadalmenetét a városházára, aláírva büszkén: „Én láttam Costes és Bellonte urakat.“ A gyerme-

Dorogi Imre

negedi rajztanárci

festő

tárlatkritikák a Dél-

vidéki hemle 1944-évi

folyamában.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Dorogi Imre
Jeno
Szeged
Vidra u 3

MKSz 1947

Dorogi Imre

festő

irod.

Temesvári József: Mű-
teremlátogatás D. I. festő-
művésznél. Délmagyaror-
ság. 1942 jun. 7.

E látogatás a szegedi Koll. Eiáll-
renderése előtt történt.
A főiskolán Ballókde tanít-
ványa volt, kinek barna tonu-
sa uralkodik korai művein.
Az első világháborúban részt vett.
A 1920-as években nyaranta
ismétlődő plein-air tanulmá-
nyokat véger Kecskeméten. Mű-
vészetének lényeget a hagyo-
mányok alapjára épített, ~~[illegible]~~
magyar lelkiségből fakadó sar
európai kultúrán csiszolt, poe-
tikusán felépített kompozi-

ciói képezik. Műveiben az
alföldet keresi, a nagy hori-
zontot, a hatalmas eget s
az alatta hangyamód dol-
gozó embert. Talán még
magasabbrendű művészi
tanulatokat érzékeltet val-
lásos tárgyú képein.

Stb. mindvégig igen
sikerült jellemzése Dorogi
művészetének.

Dorogi Imre

Szépen. Imre.

Szegedi tanya világ, of (1941)

463. szám. 19

57784 szám.

A müemlékek orsz. bizottságána
f. é. augusztus hó 8-án, 321 sz. a.
keét felterjssztésére, tudomás v
gett megküldöm.

Budapest, 1902. szeptember hó 25.

A minister meghagyásából:

Dorogi Imre
festő

irod

Tárnok (ifj. Tóth) László:

Tiszaparti Parnasszus. II. D. I. műtermében. Szegedi Napló. 1940. márc. 31.

Fenti rajztanár Szegeden. 1939-ben Olaszországban volt tanulmányúton. A képzőművészeti főiskolán szerezte oklevelét, közben a kecskeméti művésztelepén Révész Imre mellett dolgozott. Főtémája a Tisza, melyről számos hangulatos tájlepet festett. Kedveli a biblikus témákat, célja ezen a sikon az örök művészi témák korszerű és a hagyományokhoz ragaszkodó kifejezése. fordít

A naturalizmuson kezdte, s azután az impresszionizmuson át jutott el az expresszionizmusig; a belső erőiset tartalmához keres formát.

A velencei biennális kiállításon egy bibliai képével szerepelt. A szegedi piarista kápolna Pompilius-képet Dovogi festette.

Dorogi Imre
festő

Gábor Jenő: Dorogi Imre a Tisza festője – Délmagyarország. 1942. jún. 21.

a kultúrpalotában rendezett Egy. kiállításáról szól a cikk. A Tisza-part életének: a halászok és kubikusok munkájának ábrázolója.

CLEMENS XII PON
AQVAM VIRGIN
OPIA ET SALVBRITATE CO
CVITV MAGNIFICO
ANNO DOMINI MDCCXX

Dorogi Imre

1908/9 – 1912/13

Ferkèpzomfoiskèvk

1932-33, 76. C.

kel vannak összekötve. Ezek ... anígy kémat nyujtanak a dísz szám... mérműves vagy lombos, be v... vagy laposan faragva és mindkét es... ben színezve. Néha a lapot is díszítik lapos faragással vagy berakással. *Olaszország* a renaissance alatt a későrómai márvány A.-t utánozza, de annak lapját, különösen Firenzében, mozaikdísszel borítja. Fontosabb az A. fejlődésében *Franciaország* szerepe, ahol *Ducerceau* a XVI. sz. két olyan formát honosít meg, melyek azóta használatban vannak: a kerek formájú, centrális lábakkal ellátott A.-t és a hosszúkásformájú, a hosszanti kiterjedés közepében oszlopsorral, a keskeny oldalakon támasztólapokkal. Ugyancsak azóta használatos formát teremt *Németalföldön Vredeman*, négy, hevederekkel összekötött, baluszteres lábbal. A XIV. Lajos korabeli ízlés pompás A.-a a jellegzetes barokk faragásokkal elborított, aranyozott fa alsórésze síma vagy mozaikkal díszített márványlapot helyez. A négy sarkon alkalmazott lábak fent erősen kiugranak, majd behúzódnak s lent gyengén hajlanak ki. Alul nehéz, faragott hevederek erősítik azokat. A káva nehéz, széles és gazdagon faragott. A könnyebbedés már a régence stilusban megkezdődik és a rokokó alatt éri el tetőpontját; a lábak vékonyodnak, az A.-lap hullámos körvo... nalú, a káva és hevederek elegáns... és könnyűek; az egészet elborítj... bronzveretek, finom kagylódísz ... dák. XVI. Lajos alatt az A.-l... bak ismét egyenes vonalúak ... veretek megmaradnak. Ugy... szül az empire A., de form... bek és kevésbbé finomak.

L-ban

Dorogi

MDK

Résztvett a Kiskereskedelmi Vállalat Klauzál téri tárlathelyiségében a szeged képzőművészet gyüjteményes kiállitásán.

sz.g.:Megjegyzések egy képkiállitáshoz. Délmagyarország, 1958. ápr. 12.

Dorogi

Vásárhelyen, a II. Megyei Képzőművészeti Kiállításon „Tanulókör" c. képével szerepelt. (említve)

Vörös Szó, Hódmezővásárhely, 1952. Jún. 26.

Dorogi

szegedi művész alkotásai az 1930. febr.-ban Békéscsabán rend. városközi tárlaton.

Cikk: Városközi kiáll. Békéscsabán.

Képzőművészet, 1930. IV. évf. 29. sz. 103. l.

MDK

Dorogi, festö

érdekes munkával szerepel.

Pipics Zoltán dr.: A képzőművészek egyesületének jubileumi kiállítása. - Műcsarnok. - U.M. 1934 dec. 8. Bl. 1.

Dorogi kádármester
Somogyvil

Tudott kétrészes kordot készíteni. Ügyesség kellett hozzá.

Takács Lajos: Betyárcsutora
Néprajzi Múzeum Évkönyve, 1956. 166. l.

MDK

Doroghy László,

7197o. /VI.Erzsébetkirályné-út 46/ a VII. István tv-u. 63.sz. földszintes ház.

Magánépitési engedélyek Budapesten.
Váll.Közl. 1908ápr.1. 7.l.

Dorogi Imre

Szerepel a Szegedi Képzőm.Egyesület tárlatán.

Szegedi Uj Nemzedék,935.IV.14.

Dorogi Imre

Alkotásai a szegedi Kézműm.Társ. tav.tárlatán.

Délmagyarország, 935.IV.14.

Dorogi Imre

"Gitározó leány" c. műve és két másik képe,
a Szegedi Képzőm.Egyesület tav. tárlatán.

Szegedi Uj Nemzedék,930.IV.13.
N.U.930.IV.15.

Dorogi Imre MDK

Kutnál, temp.

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Dorogi Imre

napsütésses /tápéi/ utcareszlete.

"Tápéi szatyorfonó"

Szelesi Zoltán: Helyi képzőművészetünk eredményei
és további feladatai a megyei kiállitás tükrében.
DÉMAGYARORSZÁG, Szeged. 1956. aug. 30.

Dorogi Imre

MDK

szegedi művész

szerepelt a kiállitáson.

Dr. Tóth Ervin: A tiszántuli képzőművészek II. vándorkiállitásáról.
HAJDU-BIHARMEGYEI NAPLO, 1958. aug. 24.

Dorogi Imre festőművész

Tiszai táj

Madonna

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Mücsarnok 1934.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1969 JUL 2 0

1021

Dorogi Imre

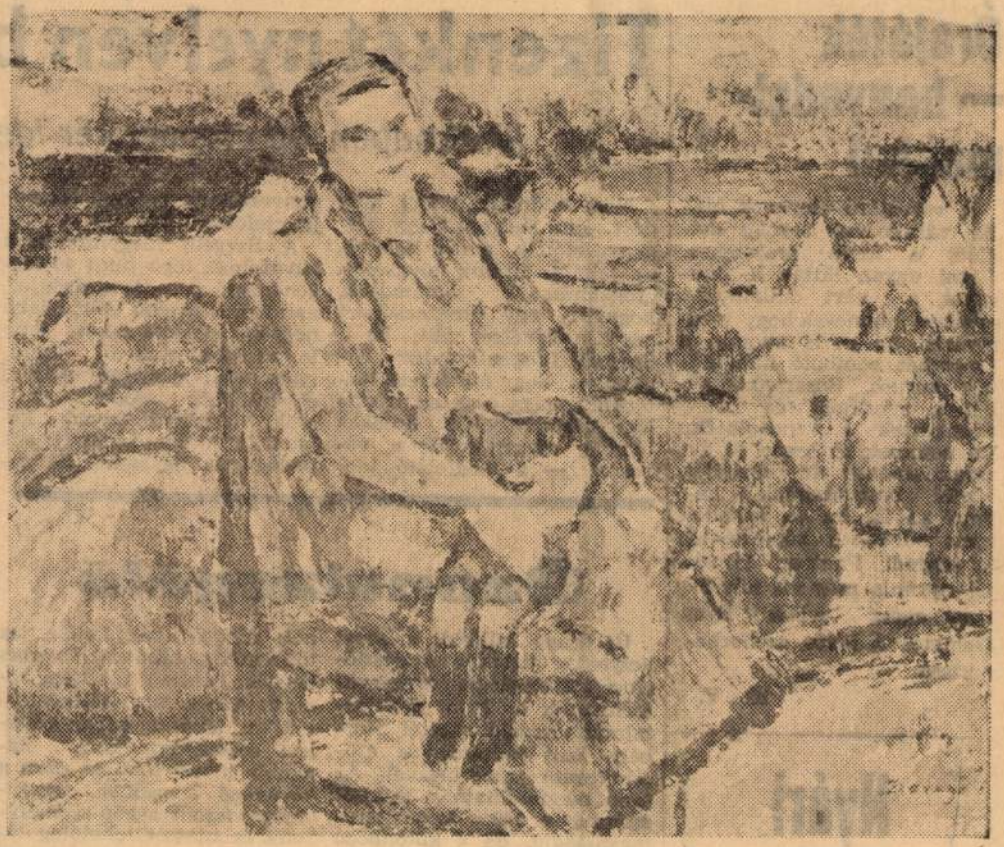

DOROGI IMRE ANYA GYERMEKÉVEL

Órajáték — bonyodalmakkal

A városjáró idegenek hiába várakoztak tegnap délelőtt a híres órajátékra. Látni ugyan látták a figurákat, a várt dallamokat azonban nemcsak hogy megzavarta, de el is nyomta a tánczenét bömbölő hangszórók kórusa. Bosszankodtak hát a vendégek, és szégyenkeztek a vendéglátók. De nemcsak az lenne jó, ha megszünnének az órajáték körüli bonyodalmak, hanem az is, ha az árkádok alatt sűrűbben söpörnének. A szegedi Panteon látogatói ugyanis még azt hihetik, hogy egész évben ilyen szemetes a híres szoborbemutató.

M. V.

Nyári csemegék

Tizenkét nyelven b

Játéknapon 40 csoport kér ide

Nem tudnánk olyan kérdést adni Szegedről egy idegenvezetőnek, amire ne tudna felelni. Mielőtt olvasóink „fogadnának", elmondjuk, hogy ha egy turistacsoport azzal a kéréssel állít be a Szegedi Idegenforgalmi Hivatalhoz, hogy építészeti, történelmi, vagy csak az irodalom szempontjából érdekes oldalát mutassák be a városnak — a megfelelő idegenvezetőket azonnal ki tudják jelölni.

A Szegedi Idegenforgalmi Hivatalnak több mint 40 idegenvezető a „törzsgárdája", az idén, a szezon előtt újabb negyven szegedi lakos tette le az idegenvezetői tanfolyam után a vizsgát. (Hazai és külföldi csoportokat is csak vizsgázott vezető kalauzolhat.) Van közöttük sok pedagógus, egyetemi hallga-

Ózonvizsgáló

Új drága külföldi műszert helyeztek üzembe a pestlőrinci meteorológiai obszervatóriumnak a légkör ózontartalmát vizsgáló kutatói, Borbély Edit tudományos csoportvezető irányításával. Az ózon megtalálható a talajtól egészen a 100 kilométeres magasságig, de a különböző magasságú rétegekben különböző sűrűségben. Hogy hol, mennyi van belőle, az több szempontból is lényeges kérdés. Például a szuperszónikus gépek turbináinak tolóereje, tehát a gépek repülési sebessége annál nagyobb, minél több az ózon a környező levegőben, ugyanakkor viszont a gép személyzetét és utasait lehetőleg tökéletesen el kell szigetelni az egészségre ártalmas ózontól.

Dorogi Imre

Kegedenél: kerepel Vásárhelyen az alábbi tárlaton

Ö. L.: Dél-Alföldi tárlat

Dél-Magyarország 1969 V. 6.

MDK

Dorogi Imre

Pásztorok imádása, temp.

KM Társ 8o éves jub.kiáll. 1941. febr. 25 l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1969 MÁJ 4
DÉL-MAGYARORSZÁG

1021

Dorogi Imre

DOROGI IMRE ZONGORALECKE

a helybeli fuvaros.

— Adja, vagy nem? Sietek a rókusi telepre, nincs időm. Hagyjon már békén azzal a helypénzzel, vevő vagyok én. — Ezt a helypénzszedőnek veti oda, aki a sorba beállt kocsi helyének díját erőlteti.

— Engem nem érdekel, micsoda, de itt szemetel, fizessen.

Befut két teherautó *vágnivaló csirkével.* Egyik a Magyar—bolgár, a másik a Sarló—kalapács Tsz-ből. Az élelmiszerkiskereskedelmi vállalat, a MÉK és a fogyasztási szövetkezet eladója csap le a ketrecekben levő rántani valókra. Mire megegyeznek, lepakolnak, már háziasszonyok sora áll a standok előtt. Az első vevők még válogatnak, a következők legyintéssel fejezik ki:

— Jó akármelyik, csak mérje már. — Még az árát is egymástól kérdik suttogva, nehogy az okvetlenkedő érdeklődés miatt „kimaraszta-lják" valamelyiküket a szerencsések közül.

— Kislibát akartam ma-

nek. A legnagyobb keresiet a nyolc tégla nagyságú gázszilikát falazóblokkok iránt mutatkozik, amelyeket nemcsak a hazai falvakban vásárolnak szívesen, hanem

Épült: 1957—1969

Dosogi Imre

alföldi festő. Képei a kiállításon:
Julián Gyula, Lovas ember stb.

P.A.: Szegedi képzőművének tárlata a Nemzeti Galériában
Pest megyei Hirlap, 1967. ~~[illegible]~~ aug. 24. 4.o.

mellszobrát, továbbá *Bory* Jenő Nádler Róbertet ábrázoló terrakottáját és *Zsákodi Csiszér* János rendkívül artisztikusan mintázott márványát. Igen jó szoborporrtékkal szerepelnek; *Csillag* István, *Székely* Móric, *Mikus* Sándor, *Börner* Ica, *Kovács* Imre, *Kovács* Panni, *Hiesz* Géza, *Keviczky* Hugó, *Vályi* Gábor és *Vanczák* Ferenc. Szeretetteljes odaadással, gyöngéd kézzel készültek *Merényi* I. Gina plakettjei. Szép plaketteket állított ki *Szánthó* Gergely is. A teljes szoborgyüjtemény különben nincs a negyedik teremben. Elszórva valamennyi terembe jutott kisebb-nagyobb plasztikai alkotás és köztük nem egy értékesebb darab. Itt vannak viszont az építészeti tervek. *Varsa* Lajos sikerült rózsadombi Csoportház tervét állította ki. Igen érdekes *Tálos* Gyula fantasztikus keleti mozaikos motivumokkal díszített monumentális emlékpalotája, amelyet Tanulmány címen állított ki. Modern monumentalitás van *Gregersen* Hugó érdekes terveiben. Ott látjuk *Árkay* Bertalannak a római egyházművészeti kiállításra készült instalációs templomtervét modernné egyszerűsített neoromán stilusban. Hatalmasan bontakozik ki az Erzsébet sugárút zárókapu-boltozat terve. *Wannemacher* Fábián praktikus villatervei. *Bardon* Alfréd sikerült kiállítási tornya a világjamboree-ről. *Tólh* András székely és góth motivumokból elegyített hatásos templomterve és *Szívessy* Tibor elegáns, síma háztervei a magyar építőművészet fejlett érzékéről és leleményességéről tanuskodnak. *Kállay Miklós.*

Fotó Révész.

Csendélet
cel Aukcióról.

Fotó Seidner. **Dorogi Imre: Tápéi leányok**
A II. Nemzeti kiállításról.

V—VI.

Giotto és *Rembrandt*, *Cimabue* és *Valasquez*: ég és föld. Mégis milyen jól megférnek egymás mellett a — halhatatlanságban. Sőt a múzeumokban is... Miféle képzőművészeti dogmatizmus volt, hogy az élő ellentéteket nem lehet egy kalap alá hozni. Most a II. Nemzeti Kiállításon, a Műcsarnokban kiderült, hogy lehet. Vizuális érzékeink nem politizálnak és nem szociologizálnak. Nem is differenciálnak. Szépségkeresésükben közös nevezőre tudnak hozni minden értékellentétet. Feltéve, ha nem az ellentétek dominálnak, hanem az értékek.
Valahogyan ez a felismerés kapott meg az idei Nemzeti Kiállítás kép-, szobor- és rajzrengetegében és ezt érzem sűrítve ebben a két kis teremben, az V. és VI.-ban, amelynek falain olyan békésen megférnek egymás mellett, például *Wágner* Géza szolíd naturalizmusa és *Márffy* Ödön csupa fénytkereső izgalommal teli neoimpresszionizmusa. Kit bánthat, hogy az V. teremben *Horváth* Béla józan természetlátásának közelében a színek újjongásában virít *Pécsi Pilch* Dezső képe, az „Ormánysági menyecske", vagy hogy *Perlrott* Csaba szilaj ecsetkezelésű csendélete és *Kádár* Béla vízió-kompozíciója mellett *Kárpáthy* Jenő gyümölcsös bárkái a festői nyugalom szélcsendjében vesztegelnek. Emitt *Paizs Goebel* Jenő egy kompozícióval borzolja fel érdeklődésünket, amott *Barzó* Endre japános tavaszi ábrándja andalít, majd *Kmetty* János „Ülő férfi"-jának

Képzőművészet
1934.

II-od példány

28	Tutajok a Tiszán	90 x 110	tempera	/: vákon :/
29	Halászok	71 x 90	"	/: deszka :/
30	Kélmalom	72 x 100	olaj	/: vákon :/
31	Esős délután a Tiszán	40 x 50	"	"
32	Napsütés a Tiszán	40 x 50	"	"
33	Tiszapart	25 x 35	"	/: dekli :/
34	Tápéi réklet	25 x 35	"	"
35	Felhők a Tisza fölött	25 x 35	"	"
36	Alkonyat a Tiszán	29 x 35	"	"
37	Sugárzó ég a Tiszán	29 x 35	"	"
38	Üszó házak a Tiszán	29 x 35	"	"
39	Üszó házak a Tiszán	85 x 100	"	/: vákon :/
40	Regattaházak a Tiszán	85 x 100	"	"
41	Tápéi gőzmalom	95 x 110	tempera	/: deszka :/

Dorogi Imre

Katalógus az 1942. év októberében a Szegedi városi museumban rendezett képkiállításom anyagáról.

1. Tiszai réklet olajf.
2. Velencei réklet 100 x 116 tempera (: deszka :)
3. Ékakolaszországi táj 100 x 116 " "
4. Fémjöröss a Tisza felett 80 x 100 tempera (: deszka :)
5. Pásztorok imádása 120 x 150 " (: deszka :)
6. Szent család 116 x 100 " "
7. Angyali üdvözlet 120 x 105 " (: vákon :)
8. Angyali üdvözlet 80 x 66 " (: deszka :)
9. Piéta 120 x 105 " deszka :)
10 Kutnál 120 x 105 " (: vákon :)
11 Kutnál 35 x 48 " (: deszka :)
12 Cigányok 100 x 85 " (: deszka :)
13 Homokos hajók 100 x 85 " (: deszka :)
14 Halászok 100 x 85 " "
15 Hálóhúzók 100 x 118 " "
16 Hálóhúzók 35 x 48 " "
17 Szent család szent fánomal 100 x 118 " "
18 Vitorlás 50 x 60 " "
19 Tutajok horgászókkal 80 x 100 " "
20 Piacon 50 x 60 " "
21 Piacon 100 x 118 " "
22 Lovasok 80 x 100 " "
23 Cigányok 70 x 85 " "
24 Mátrafüredi Sárszáz 60 x 80 olajf. "
25 Tiszai halászok 118 x 100 tempera (: vákon :)
26 Vitorlások 60 x 80 " deszka
27 Tanyai udvar lovakkal 70 x 90 " "

Dorogi Imre

Katalogus az 1942 év októberében a szegedi vázori múzeumban rendezett képkiállításom anyagáról.

1. Tiszai részlet III olajf.
2. Velencei részlet 100 x 116 tempera /: deszka :/
3. Érzékolaszországi táj 100 x 116 " "
4. Fényözön a Tisza fölött II 80 x 100 tempera /: dekli :/
5. Pásztorok ómádása III 120 x 150 " /: deszka :/
6. Szent család 116 x 100 " "
7. Angyali üdvözlet I-II 120 x 105 " /: vákon :/
8. ~~Angyali üdvözlet~~ 80 x 66 " /: dekli :/
9. Piéta 120 x 105 " /: deszka :/
10. Kútnál I-II 120 x 105 " /: vákon :/
11 ~~Kútnál~~ 35 x 48 " /: dekli :/
12 Cigányok II 100 x 85 " /: deszka :/
13 Hornokos hajók 100 x 85 " "
14 Halászok III 100 x 85 " "
15 Hálóhúzók I-II 100 x 118 " "
16 ~~Hálóhúzók~~ 35 x 48 " "
17 Szent család szent fénnyel 100 x 118 " "
18 Vitorlás I 50-60 " "
19 Tutajok horgászokkal 80 x 100 " "
20 Piacon II-III 50 x 60 " "
21 ~~Piacon~~ 100 x 118 " "
22 Lovasok 80 x 100 " "
23 Cigányok III 70 x 85 " "
24 Mátrafüredi társaság 60 x 80 olajf "
25 Tiszai halászok II 118 x 100 tempera /: vákon :/
26 Vitorlások II 60 x 80 tempera /: deszka :/
27 Tanyai udvar lovakkal 70 x 90 " "

/.

28	Tutajok a Tiszán II	90 x 110	Sempera	/: vákon :/
29	~~Halászok~~	71 x 90	"	/: dekka :/
30	Kélmalom III	72 x 100	olajf	/: vákon :/
31	Erős délután a Tiszán	40 x 50	"	"
32	Napsütés II a Tiszán	40 x 50	"	"
33	Tiszaport III	25 + 35	"	/: dekli :/
34	Tápéi réklet	25 x 35	"	"
35	Felhők a Tisza [illegible]	25 x 35	"	"
36	Alkonyat a Tiszán	29 x 35	"	"
37	Sugárzó ég a Tiszán II	29 x 35	"	"
38	Uszóházak a Tiszán I-II	29 x 35	"	"
39	~~Uszóházak a Tiszán~~	85 x 100	"	/: vákon :/
40	Regattahózok a Tiszán	85 x 100	"	"
41	Tápéi gőzmalom	95 x 110	Sempera	/: dekka :/

D orogi Imre.

1915. I.ső Jurymentes kiáll.
Csendélet, olaj
~~Csendélet, olaj~~ I-II 64

1930. Egyházművészeti kiáll.
Szt. István végrendelete,

Nemzeti Szalon

Szegedi Kiállítások.

/

Dorogi Imre

A kiállítás megtekinthető:
1999. január 15.-március 7.
naponta 10-17 óráig
(kedden 10-15 óráig, hétfő szünnap)
F. k.: dr. Vörös Gabriella

DOROGI IMRE

FESTŐMŰVÉSZ
(1890–1976)

EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

A Móra Ferenc Múzeum
tisztelettel meghívja Önt és Barátait
a múzeum II. emeleti kiállítótermébe
(Szeged, Roosevelt tér 1-3.)

DOROGI IMRE
FESTŐMŰVÉSZ

emlékkiállításának megnyitására.

A tárlatot 1999. január 15-én,
pénteken du. 1/2 5 órakor

dr. Apróné dr. Laczó Katalin
A JGYTF tudományos munkatársa
nyitja meg.

Dorogi Imre

1021

5

Siker és vidéke

Jó sajtója van a szegedi *Egyetemi Színpadnak*. Írnak róla napi-, hetilapokban folyóiratokban — írnak róla mindenütt.

A cikkírók figyelmét *Déry Tibor Az óriáscsecsemő* című előadásával keltették fel a fiatal színjátszók; azzal a produkcióval, amelyet a szerző jelenlétében először Szegeden mutattak be, majd vendégszerepeltek vele Balatonfüreden és Pesten többször is.

Balgaság lenne nem örülni a kis csoport sikerének, s nem örvendezni a sajtóvisszhangokban oly gazdag előadássorozat felett.

Balgaság lenne, mint ahogy balgaság lenne nem kívánni hasonlóan „jó sajtót" egyéb szegedi produkcióknak, ilyen és olyan művészeti teljesítményeknek.

De hát — hiába minden kívánás, kívántatás, ha sok más szegedi produkciót, ilyen és olyan művészeti teljesítményeket nem kíséri akkora országos figyelem.

Nem kíséri, bizony nem kíséri, mert azok túlnyomó többsége megmarad szegedi eseménynek. Itt születik, itt él, s itt is feleiődik el, maga után legfeljebb emlékeket, mint maradandóbb nyomot hagyva.

Feltehetőleg ilyen sors várt volna a szegedi Óriáscsecsemőre is, ha előadása számára nem engedi át pódiumát néhány pesti fórum, köztük a főváros Egyetemi Színpada. Dicséretére legyen mondva, átengedte, s a produkció megtekintése így számos fővárosi szakember, tollforgató számára is lehetővé vált. „Helybe" vitetett tehát a néznivaló: elővezettetett az, ami ugyanolyan jó, rangos, dicséretre érdemes volt, minden elővezetés nélkül is.

A vidéken termett — hasonlóképpen értékes — szín- így maradnak, s hány művésznek meg művészcsoportnak okoz rossz órákat, napokat ez a visszhangtalanság, hányan kedvetlenednek el az annyira igényelt, de meg nem kapott szakértői véleménymondás, a megérdemelt, de elmaradt hangosabb biztatás miatt.

Főképp színészeink mondhatják el — s mondják is —, hogy milyen bántó, ambíciószegő az egy-egy joggal „nagynak" hitt premier utáni csönd; az a szinte nap mint nap tapasztalható „lereagálási" gyakorlat, amely — egyikük keserű szavai szerint — „jobban figyel egy pár hete kimeszelt pesti pinceszínház amatőrjeinek dilettáns próbálkozására, mint egy vidéken játszó együttes több hónapos munkával színrehozott és tényleg mindenképpen értékese bemutatójára".

Szegedi példával mutattuk be a kiugrás véletlen útját-módját — hozzunk fel most egy ugyancsak szegedi példát, amelynek kapcsán a szintén megérdemelt, és már régóta késő országos siker teljes elmaradását kell bevallanunk.

Pár hónapja nyílt meg *Dorogi Imre* festőművész gyűjteményes kiállítása a Horváth Mihály utcai képtárban. *Pogány Ö. Gábor*, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója, a ma élő, munkálkodó alföldi festők *legnagyobb* alakjának nevezte az idős mestert, s mindazok, akik szeretik és tisztelik a tiszai táj különös fényeinek áldott kezű vászonra rögzítőjét, joggal várták, hogy kinyomtatott méltatások is elégtételt szolgáltatnak majd a jó fél évszázados művészpályának. A helyi fórumok megemlékezésein kívül azonban épp hogy néhány hír tudatta a gyűjteményes kiállítás létét. A város másik nagy festőöregének, *Erdélyi* Mihálynak gyűjteményes kiállítása hasonlóképp „jegyzetlen" maradt az elmúlt évben.

Keseregni, a visszhangtalanságot felpanaszolni, persze, meddő dolog. Az meg egyenesen káros, és idegen is minden művészszámba vehető művésztől, hogy ne a maga publikumának dolgozzon, játsszon, hanem különféle manőverekkel próbálja magára irányítani a pesti kritikát.

Az viszont feltétlenül kimondásra vár, hogy hiába minden jószándékú „letekintési" igyekezet, visszhangkeltő próbálkozás, a körünkből való teljesítményeknek sajnos *nincs igazi méreője*: az esetek nagy többségében — az arra hivatottak érdektelensége, kényelmessége, oda nem figyelése miatt — *elmarad* a különben megérdemelt siker.

Márpedig *a teljesítményeket önmaguk értéke szerint kell mérni* — e gondolat ott parázslott több kongresszusi felszólalásban is —, eltekintve attól, hogy hol születtek.

Bárha a gazdasági élet számos súlypontáttevődése, az ott tapasztalható reálisabb szemlélet a művészeti termékek megméretésénél is éreztetné hatását. Minden különösebb helybevivés, minden szerencsés véletlen nélkül...

Akácz László

SPORT

Az EVK-ért

Nemzetközi szintű labdarúgó kupamérkőzéseket idén már csak az Európai Vásárvárosok Kupájáért játszanak. Itt — mint ismeretes — magyar csapat, a Pécsi Dózsa is szerepel.

Szerdán nem kevesebb, mint hat EVK-találkozóra került sor. Három eredményét tegnapi számunkban már közöltük, most a késő este lebonyolított másik három mérkőzésről számolunk be.

Bayern München—Sparta Rotterdam 3:1 (2:1). Rotterdam. Mivel az első mérkőzést is a müncheniek nyerték (2:1-re), bekerültek a legjobb nyolc közé.

Liverpool—Hibernian 1:0 (0:0). Edinburgh.

Anderlecht—Viktoria Setubal 2:1 (1:1). Brüsszel.

Mind a négy csapat első mérkőzést vívott.

A kupamérkőzések állása most a következő. (A dátumok a visszavágó mérkőzések időpontját jelentik, a vastagabb betűkkel szedett csapat már továbbjutott.)

Trnava (Csehszl.)—**Köln (NSZK) 0:1, 0:3.**

Bayern (NSZK)—Rott. (holland) 2:1, 3:1.

Leeds (angol)—Prága (Csehszl.) **3:0, 3:2.**

Arsenal (ang.)—Beveren (belga) 4:0, XII. 16.

Pécs—Juventus (olasz) 0:1, XII. 16.

Hiber. (skót)—Liverpool (ang.) 0:1, XII. 15.

Anderl. (belga)—Setubal (port.) XII. 23.

Mérle

A

Jelenlegi
állapíthatju
szonyítva
ben vanna
más proble
ják a sportközvéleményt, mint például 1969-ben. Akkor a kiesés elkerülése jelentett központi kérdést, most a sokat ígérő előrelépés *elmaradásának okait* kutatja a szakosztály vezetősége.

A tavaszi és őszi helyezéseket nézve, meglepő hasonlóság ötlik szembe: a Dózsa most is, a tavasszal is a 4. helyen végzett 17 ponttal. A látszatra megnyugtató, azonos forma — mélyrehatóbb elemzés után — lényeges minőségi különbséget takar. És meg kell mondani — figyelembe véve az akkori körülményeket —, a tavaszi 4. hely értékesebb! Sajnos, a csapat önmagához képest nem tudott előbbre lépni.

A vezetőséget sem téveszti meg a táblázaton elfoglalt helyezés. Nem lehetnek maradéktalanul elégedettek az eredményekkel, ami kitűnt a *Zallár* Andorral való beszélgetésből is.

„A sokáig bajnokjelölt Szegedi Dózsa"... írta nemrégen a Népsport. A megállapítás az első hat mérkőzés játéka alapján — kívülről nézve is — találó volt: (10 pont, 11-3-as gólkülönbség.) Ettől kezdve viszont „hullámzásnak" indult a Dózsa játékosainak teljesítménye. A mérkőzéseken többségüknél az erőhiány jelei mutatkoztak. Két vereség, majd győzelem idegenben és itthon, majd ismét nagyon gyenge játékot nyújtva — vereség. A Félegyháza elleni mérkőzésen kirobbanó formában, nagyszerű játékkal győzött a csapat. Ezután következett

zés,
és

nokkal szemben. De ha mód nyílik az előirányzottak túlteljesítéséhez — ami a tavaszi szakmai tapasztalatok alapján lehetséges lett volna —, nagyfokú felelőtlenség a kínálkozó alkalmat elszalasztani. Minden lehetőségünk megvolt arra, hogy tavasszal hasonló helyzetből induljunk, mint a Cegléd.

— Az adottságok, a feltételek maximálisan biztosítottak. Hamarosan elkészül a második edzőpályánk. Augusztus óta gyúrónk van, felépült a fürdőmedence. Edzések után uzsonnát, tejet kapnak a fiúk. Felszerelésük kifogástalan, egyre több. A játékosok munkahelyi körülménye jó. Amint a felsorolásból is kitűnik, „osztályon felüli" lehetőségeink vannak.

Az M
országos te

Az értekezlet napirendjén a repülő és ejtőernyős szakágak munkája szerepelt. Vitaindítót Géti Antal, az MHSZ főtitkárhelyettese, a Magyar Repülőszövetség elnöke tartott, és elmondotta: jelenleg 21 klub működik az országban, amelyek közül 12 foglalkozik repüléssel és ejtőernyőzéssel. A repülőklubok többsége eredményesen

A természetb

Korunk egyik problémája a diáksport. Az erős szellemi munkát, amit a diákság az iskola és az otthon falai között végez, valahogyan fe kell oldani. Erre csak eg

DÉL-MAGYARORSZÁG
SZABAD NÉPSZÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-736

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Dorogi Imre

MAGYAR NEMZET

1970 DEC 15

Dorogi Imre festőművész kiállítása vasárnap nyílt meg a csongrádi múzeumban.

1021

Borsodivánkán a jövő héten állítják fel Herczeg Klára új szobrát. Fiatal lányt ábrázol a szobor tejszínűséggel

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

TISZATÁJ
Szeged

1021

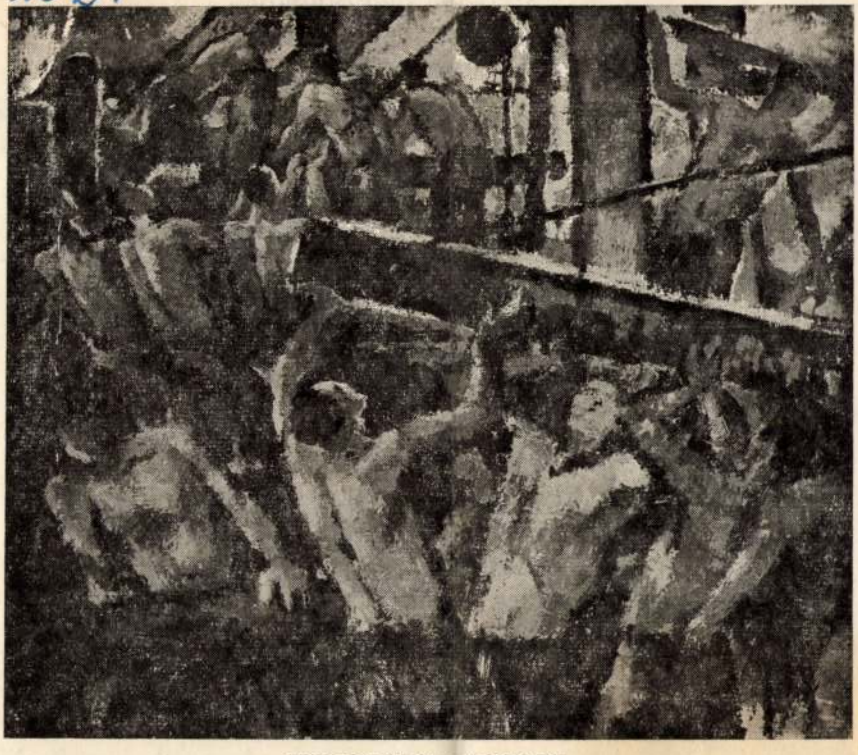

DOROGI IMRE: HÍDÉPÍTÉS

Dorogi Imre

tévelés dohány

irkalap, pelyva, h

a szérűkön illatos
befalazott gyöngy
örök álló ciripelés

a falhoz támasztva
szétrágott zászlók,
selyemmel varrott betűk
légypiszok és sáros lábnyom
a lecsüngő szöveten
— kiálló, átlátszó arcél —

a templomban
fojtott nyikorgás,
metszett üveg,
foszló rojtok
aranyozott tartók,
sujtás és kegyszerek
feltartott ostyák,
néma zsoltár
kiürített serlegek

1970-DEC 22

KEDD, 1970. DECEMBER 22.

Dorogi Imre

Számvetés a téli tárlat után

A városi tanács támogatta múzeumi kollektív és egyéni tárlatokon kívül sok olyan rendezvény van Szegeden, melyek helyi képzőművészetünk *megújhodásához* kisebb-nagyobb mértékben hozzájárulnak. Így az ismét beindult üzemi kiállítások is, melyek a most startoló fiatal művészeknek éppúgy válnak a munkások által megbecsült tárlataivá, mint a már ismertebb festők alkotásait érdeklődéssel fogadó otthonává. A Szegedi Nemzeti Színház társalgójában újabban kis kiállításokat hoztak létre. Tovább sűrűsödnek a különböző klubokban rendezett művészeti előadások, házikiállítások, melyek közül szép sikerű volt, a Bartók Béla Művelődési Központ műsorral egybekötött „*Az én világom*" művészporté sorozata. Ezeken főleg a helyi festőkkel, szobrászokkal és grafikusokkal „testközelben" ismerkedhetett meg a közönség.

Folytatva az év végi felmérést, azt tapasztalhatjuk, hogy az újszegedi November 7. Művelődési Otthon is egyre gyakrabban ad helyet a Műcsarnok kamaratárlatainak, melyeket érdekes témájú előadásokkal tesznek színesebbé. Egy éve múlt már, hogy működik a Szegedi Műgyűjtők Klubja, mely feladatának tartja, hogy a műtárgyak szeretetét és gyűjtését helyben előmozdítsa, s társadalmilag kiszélesítse. Idei, figyelmet keltő — magántulajdonokból összegyűjtött alkotásokat bemutató — kiállításán kívül szép mecénási gesztusként, a szintén mostanában alakult Szegedi Fiatalok Kisgrafikai [illegible] klubjának ifjú tag[illegible]

szólva; méltó befejezője az 1970-es helyi képzőművészeti eseményeknek.

A 43 résztvevőtől 84 művet bemutató kiállításon szinte Szeged egész művésztársadalma szerepel. Mestereink közül itt találjuk *Dorogi* Imre és *Erdélyi* Mihály posztimpresszionisztikus táj- és emberábrázolásait, valamint *Vinkler* László modern előadású grafikai kompozícióját. Az ún. derékhadba tartozó *Fontos* Sándor egyik képén az árvíz nehéz napjait idézi fel, *Cs. Pataj* Mihály pedig interieurjével, a művész emlékeire utal. A rendezésileg egymás mellé került és a kiállítás tengelyét képező *Pintér* József, *Dér* István és *Zombori* László konstruktív formálású festményeinek egyik fő témája az *anyaság*, melynek gondolatai eltérőek, de összességükben szép variánsok. *Novák* András és *Pataki* Ferenc lírai absztrakció felé hajló, illetve mély szimbólikára törekvő kolorisztikus ábrázolásaikkal modernebbé lett az itteni festészet arculata. Az ő elvont szemléletű képeiknél aligha esik távolabb valaki, mint a fiatal *Zoltánfi* István, aki konkrét tárgyhűséget hangsúlyozó módon, önarcképét míves rajzi igénnyel oldotta meg, mely a tárlat egyik legszebb műve lett. *Kopasz* Márta és *Vincze* András ezúttal nem grafikákkal, hanem színes olajképekkel jelentkeztek. *Hemmert* János plasztikus-esxpresszionista, *Papp* Sándor struktív felfogású, *Szűcs* Árpád kubisztikus szerkezetű, *Sándor* Jánnos fojtott koloritú és *Juhász* Klára síkban tartott festményeket mutattak be.

A grafika műfajában a már „befutottak" viszik a prímet. Így *Papp* György hol népi ízű, színes, hol drámaian fehér-fekete linói: továbbá *Veres* Mihály szuggesztív hatású krétarajzai és *Kováts* Margit az anyag misztériumát sugalló vegyestechnikájú lapjai emelkednek ki. A mellettük sorakozó fiatalok közül: *László* Anna cinkrajzai és *Cser* Éva grafikái figyelmet és biztatást érdemelnek. A Téli Tárlat szobrászati és iparművészeti anyaga szintén jelentős. Az élen itt *Tóth* Sándor áll, aki neves egyéniségekhez és családtagjaihoz kötődő bronzérmeivel realista arculatú helyi plasztikai-kultúránk egyik vezető alakja. Tanártársa, *T. Nagy* Irén pedig egyre inkább igazolja, hogy mind az intimebb jellegű lakáskultúra kialakításánál, mind a nagyobb terű belsőépítészeti feladatok megoldásánál a faintarzia felhasználása számításba vehető. A fiatal, de már ismert *Kalmár* Mártontól szépen formált női fejet láthatunk. Az először jelentkező szobrászok közül *Farkas* Pál kisbronza és *Makk József* Pál márványportréja tehetségre vallanak. A kerámia szegedi kibontakoztatásában *ifj. Pintér* József szellemes kivitelű és *Szalai* László kiegyensúlyozott munkái számítanak biztató ígéretnek.

Szelesi Zoltán

a Volán

11:12 (5:6). Női ifi. Az első mérkőzésen a SZEOL, a második találkozón a Kinizsi győzött. Textilművek—600. ITSK 24:18 (15:10), 31:27 (19:15). Ffi ifi.

Textilművek—Tanárképző 17:14 (6:6), 17:17 (7:7). Női I. osztályú mérkőzés. Színvonalas, iramos mérkőzést vívott a két csapat. A forduló legizgalmasabb női találkozója volt. A Textilművek együttesében játszottak: Haumann, Temesvári, Kedves, Rosta, Keszég, Pásztor, Dobó, Molnár, Kébert, Rácz.

Felsőfokú Vasútforgalmi—Tiszasziget 28:19 (16:10), 37:18 (16:10). Ffi III. o. Kossuth SE—624. ITSK 27:15 (10:7), 23:16 (11:8). Ffi III. o. Kinizsi—Kiskundorozsma 15:15 (6:10), 8:7 (4:4). Női II. o. A küzdőjelleg dominált a mérkőzésen.

A teremkézilabda-bajnokság következő fordulója január 9-én és 10-én lesz.

Helyzetké

Még vasárna

Október 17-én Oslóban a magyar—norvég és Prágában a csehszlovák—finn találkozókkal kezdődik a második Európa labdarúgóbajnokság. A nyolc csoportban Anglia kivételével már mindegyik nemzeti válogatott bemutatkozott. Eddig összesen 25 mérkőzés volt. Tizenegyen még nem vesztettek pontokat, hatan viszont még nem szereztek egyetlen pontot sem. A leggyengébben a dánok rajtoltak: háromszor vesztettek, még gólt sem értek el. A legnagyobb arányú győzelem eddig: Luxemburg—NDK 0:5. A legnagyobb meglepetések pedig: Csehszlovákia—Finnország 1:1 (Prágában), NSZK—Törökország 1:1 (Kölnben) és Bulgária—Norvégia 1:1 (Szófiában).

Svájc válogatottja csak a

vasárnapi második EB-mérkőzése is nagyszerűen sikerült: Málta szigetén Málta válogatottját győzték le 2:1 (0:0) arányban. Tell Vilmos utódai sajnálhatják, hogy velük egy csoportba sorolták Angliát is, és csoportonként csak az első kerülnek tovább a nyolcas döntőbe...

Megjegyezzük még: az idei 25 találkozó után 1971-ben 71 találkozó következik, mivel a kiírás értelmében jövőre mindegyik csoportban be kell fejezni a küzdelmeket.

A csoportok jelenlegi állá-

RÖTT AZ ÜTŐ

került az asztalitenisz NB III-ba

óriási küzdeni akarással megszerezte a Textilműveknek a győzelmet, 8:7-re alakult az eredmény, a végnajrában Zsolczai azonban nem tudott pontokat szerezni, és vereséget szenvedet 21:18 arányban. Mindössze néhány ponton és a törött ütőn múlt, hogy a szegediek nem kerültek az NB III-ba.

A vasárnapi másik osztályozón az Eleki Tsz SK a Kecskeméti Fémmunkás ellen 13:3-ra nyert, és ezzel a községi együttes szerezte meg a harmadik helyet. Végeredményben: 1. Kőbá-

Márton és Csenki Gábor szerezte.

Ezzel befejeződött a szegedi asztaliteniszezők idei versenyidénye, amely igen hosszú volt. Január első vasárnapjától szinte mindegyik hét végén kerül sor valamilyen eseményre ebben a sportágban. A téli szünet most nagyon rövid lesz. Január második vasárnapján városi bajnokságot rendeznek, majd utána még abban a hónapban a megyei és a vidéki döntők következnek.

Metzger Károly

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
DÉL-MAGYARORSZÁG

Sportházasság

librisek készítésével bízta meg. Mindkét társulás feje fölé — dicséretes módon —, a Bartók Béla Művelődési Központ adott fejlődésüket biztosító födelet. A különböző szervek szinte egymással versengő művészetpártolói közül, a Sajtóház vezető helyen áll. Két év óta itt kapott otthont a Szegedi Művészklub.

Az 1970-es, nagy jelentőségű tárlatok közé tartozik helyi művészeink sikeres bemutatkozója, melyet idén tavasszal szovjet testvérvárosunkban, *Odesszában* rendezett kiállításukkal arattak. Hasonlóan eredményes volt a Szabadkai—Szegedi Képzőművészek I. Közös Kiállítása, melyet előbb nálunk, majd a szomszédos Szabadkán mutattak be. Művészeink közül többen szerepeltek még az „Alföldi Művészek"

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Dorogi Imre

DÉL-MAGYARORSZÁG

1970 DEC 17

1021

DOROGI IMRE KIÁLLÍTÁSA

A Csongrádi Múzeumban vasárnap nyílt meg Dorogi Imre kiállítása. A 80 éves festőművész legtöbb képe alföldi tájakat és embereket ábrázol. Az idős kora ellenére ma is alkotó művész Csongrádon bemutatott festményeinek túlnyomó része az elmúlt évtizedben készült.

televí

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1969 MÁR 2
CSONGRÁD MEGYEI
HÍRLAP

Dorogi Imre rajz pedagógus

Kiállítás

Képzőművészeti kiállítást rendez a Pedagógus Szakszervezet Csongrád megyei Bizottsága a megyei rajzpedagógusok munkáiból ma, vasárnap délelőtt 12 órai kezdettel a szegedi Móra Ferenc Múzeumban. A kiállítást *dr Waldmann* József főiskolai adjunktus nyitja meg. Műveikkel szerepelnek a kiállításon *Dorogi* Imre, *Dér* István, *Erdős* Péter, *Fischer* Ernő, *Fodor* József, *Fontos* Sándor, *Gál* Pálné, *Hézső* Ferenc, *Holler* László, *Jámborné Balogh* Tünde, *Juhász* Klára, *Katona* Kiss Ferenc, *Kocsis* János, *Vinkler* László, *Kopasz* Márta, *Kovács* Margit, *Lázár* Pál, *Lelkes* István, *Lisztesné Cser* Éva, *Palásti* Pál, *Papp* György, *Papp* Sándor, *Cs. Pataj* Mihály, *Percze* Mihály, *Stechlik* Lajos, *Szabó* Miklós, *Szücs* Árpád, *Takács* Győző.

VASÁRNAP,
1969. MÁRCIUS 2.

Fillér! Pásztor! — próbálg-
ket. A Pásztor talált. Az e
bolyag lesüti a fejét.

— Jónapot! Jónapot! —
körbe az udvart. A kutyák
mégsem nyit ajtót senki. B
tállóba. Viharlámpa a korm
ra három üsző, mellettük a
ható bűz. Sándor fekhel
priccs. Rajta keshedt szőrp
gyos nagykabát. A falbavert
reggeli micisapka, meg egy

— No, nem lesz nehéz ös
— gondolom, s nevethetnéke

— Aggyisten! — köszön
Villahegyre tűzött szalmaku
a kazlak felől.

— No, tán hűvösnek talál
kát? — mutatok a szőrehag
bőr sapkára.

— Hát, ugye, a novembe
ber.

— Igen. Aztán, a gazdáék

— Bementek a nagyfalub
cserélnek.

— Nem baj, úgysem hoz

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1970 DEC 1-

Dorogi Imre

kavecserjo:

A Tisza festője 1021

A csongrádi múzeumban vasárnap nyílt meg Dorogi Imre kiállítása. A 80 éves festőművész legtöbb képe alföldi tájakat és embereket ábrázol. Az idős kora ellenére ma is alkotó művész Csongrádon bemutatott festményeinek túlnyomó része az elmúlt évtizedben készült. Dorogi Imrét a Tisza festőjének is hívják, mert sok alkotásán örökítette meg a folyó legszebb tájait.

visszavert sugár meg-
bízható megfigyelését. Ez a
követelmény nyugtalanítja a
francia tudósokat az esős és
ködös időjárás miatt. A
francia tudósok véleménye
szerint a Lunohod—1 sike-
res földi irányítása lehetővé

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
ZALAI H
1974 FEB 17

Doór Ferenc

1021

ZALAI HÍRLAP

Doór Ferenc: CSOBÁNKA

István: SZORTATÓ, BARASZTASSZONY

Interjú Petike Anta

Nagykanizsa város tanácselnökhelyettesével, Petike Antallal beszélgettünk a város közművelődési helyzetéről.

— A munkásművelődés területéről milyen eredményekről adhat számot?

— A legkevesebb gondunk a munkáshagyományokkal rendelkező üzemek dolgozóival van. Különböző felmérések alapján meggyőződtünk arról, hogy ezekben az üzemekben a munkások szakmai és általános műveltsége kielégítő. Ők azok, akik látogatják az üzemi művelődési otthonokat, klubokat, körükben nincs különösebb gond a szocialista brigádokon belüli kulturális vállalásokkal, s azok teljesítésével sem. A könyvtár mintegy ezer szakmunkás olvasójának zömét is ők alkotják. Zömében ilyen munkásgárdával rendelkezünk *a gépgyárban, az olajiparban*, ahol például sem az ismeretterjesztő előadások közönségszervezésével, sem a színházlátogatás

Dóró Sándor

Budapest, XIII. kerület, Pannónia u. 95.

m e g h í v ó

Tisztelettel meghívjuk Önt **Dóró Sándor** képzőművész kiállítására
2004. október 27-én 17 órára a Duna Galériába.

A kiállítást megnyitja: **Fátyol Zoltán** festőművész

Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

Megtekinthető: október 27-től – november 14-ig, hétfő kivételével, naponta 10 – 18 óráig

Dóró Sándor

DUNA GALÉRIA

1999 ján. 28.

harmincadikra

mle, február 4–9.

ció két tagjának, *Mészáros Mártának* a filmjét (A szerencse lányai – ezt, mert Lengyelországban készítette a rendező, nem nevezhették) és *Jancsó Miklós* új alkotását (Nekem lámpást adott kezembe az Úr Pesten – ezt viszont nem is nevezték) nem vetítik, s az előzetesen a versenyprogramba várt Kalózok is kimaradt (visszavonták, valószínűleg a szerzőség körüli viták miatt).

A szemle megnyitója, ünnepélyes keretek között, február 4-én este a Budapest Kongresszusi Központban lesz. A szokásoktól eltérően most nem vetítenek nyitó filmet, viszont itt és ekkor adják át az idei életműdíjakat, *Böszörményi Géza* és *Gaál István* rendezőknek, *Garas Dezső* és *Horváth Teri* színművészeknek, valamint *Makay Árpád* operatőrnek; s az ő filmjeikből láthatunk majd egy bő montázst. A szemle díjait február 9-én este adják át a szemle központjául szolgáló Corvin moziban. Amint azt tegnap, a szemlét beharangozó sajtótájékoztatón a Filmszemle Tanács tagja, a Magyar Mozgókép Közalapítvány főtitkára, *Tóth Erzsébet* elmondta: a Corvinban nemcsak a hivatalos vetítések kerülnek sorra, hanem ott rendezik a szemlehez kapcsolódó különböző tanácskozásokat, szakmai fórumokat is. Ezek közül a legnagyobb érdeklődés azt a négy dialógust várja, amelyeknek címei – A magyar film az átalakuló mozihálózatban; Autista-e a magyar filmes?; Az audiovizuális koordináció; Tovább ketyeg a magyar dokumentumfilm bombája – jelzik, hogy a hazai filmszakmát a legélénkebben foglalkoztató, égető kérdésekről lesz szó. Tartalmasnak ígérkezik a dokumentumfilmesek konferenciája, a Filmklubok Szövetségének éves közgyűlése, a Történelmi Film Alapítvány éves beszámolója, s a HBO tájékoztatója a magyar film külföldi megítéléséről. Az előzetes jelentkezések alapján most is sok külföldi vendége – mintegy százötven fő – lesz a szemlének. Legtöbbjük rendszeresen részt vesz a szemléken.

Említeni kell két kiállítást is: a Corvinban a szemlék történetének áttekintését, a Puskin moziban színészportrék tárlatát láthatjuk.

T. I.

Dorogi Imre

Terek, fények és távlatok

Dorogi Imre szegedi emlékkiállítása

Talán a legszegedibb festő. Nem tud betelni a tiszai táj poézisével, a parton veszteglő hajók, a halászok megidézésével. Újra és újra előveszi kedvenc témáit: mintha örökké elégedetlen lenne. Hol a valóság drámai sugallatait követi, hol a harmonikusabb léthelyzeteket. De nincs megállás. A következő képeken kollektívákat észlelünk. Ami annyit tesz: itt már egy jellegzetes alföldi művésszel szembesülünk, aki figurális festő. Ezt a változatos, összetett „Dorogi Imre-portrét" láthatjuk a szegedi emlékkiállításon.

Mi indokolja az emlékezést? Tavaly megjelent *Laczó Katalin* képgazdag Dorogi-kötete. Hiánypótló mű. A szegedi kultúra leginkább irodalmáról, színházi életéről ismeretes. Pedig akadnak itt jóravaló képzőművészek is, akik meghaladják a provinciális szintet. *Dorogi Imre* (1890–1976) is közéjük tartozik.

Már pályája alakulása is árulkodó. Hiába élt egy vidéki nagyvárosban, 1938-ban két művével is szerepelt a Velencei Biennálén. Pár év múlva átfogó fővárosi bemutatkozásra készülődött. Mellette állt *Szőnyi* és *Aba-Novák* is: a szegedi festőt meg akarták hívni maguk mellé főiskolai tanárnak. Csakhogy rövidesen beborult az ég, jött a háború. Így a kiállítás, a tanári lehetőség is kútba esett.

Dorogi így is nagy ívű pályát futott be. A plein air naturalizmusról startolt, akárcsak kortársai. Majd a novecento teátrális szelleme kísért szakrális képein. Ne feledjük: Dorogit a biblikus, történelmi témák is foglalkoztatták. Ami nála az egyik oldalon *Szent István* végrendelete, az a másikon már Fuvolázó és Hegedülő cigány! Ámde micsoda különség feszül e muzsikáló figurák között! Az utóbbi képen már parázna fénysugarak cikáznak, játékos színreflexek is életre kelnek. Semmi kétség: máris a legdöntőbb szemléleti áttörésnél vagyunk, egyben a 30-as évek tájékán. Innentől olyan festői periódus indul el, amely szerves kapcsolatba ötvözi a nagybányai és a Gresham-piktúra szenzualista líráját, másrészt a Nyolcak monumentális, racionalista felfogását is.

A végkifejlet a leggyönyörűbb. Igaz, itt már az 50-es, 60-as esztendők tájékán tartunk. Ami eddig fénnyel átitatott hangulat volt, azt most rusztikus, zaklatott expresszivitás váltja fel. A tiszai terek már kozmikus dimenziókat tükröznek. Csupán a mérhetetlen égbolt, a hullámzó víztömeg érdekes. Az alkotó az őselemek heroikus hatalmát firtatja. A magányos Ladikos küzdelmében sziszifuszi energiák tobzódnak. A nagy rokon, Juhász Gyula is felbukkan a képeken. Fanyar, titokzatos mosoly bujkál az arcán.

Dorogi Imre festészetét érdemes volt újra bemutatni. Monumentális emberlátása némiképp *Domanovszkyhoz* és *Gadányi Jenőhöz* fogható. Kozmikus tájvíziói *Egry Józsefet* juttatják eszünkbe. És tényleg: ha Egry a Balaton, akkor Dorogi a tiszai tájak avatott látnoka. A kiállítás március 7-ig látható a szegedi Móra Ferenc Múzeumban.

SZUROMI PÁL

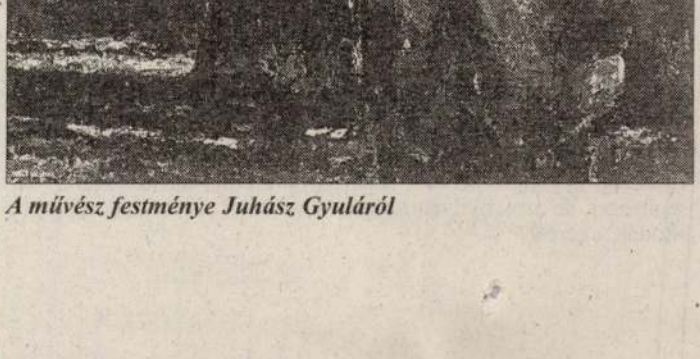

A művész festménye Juhász Gyuláról

Tudósítónk jelenti az ausztrál nemzetk

Szeles legyőzhetetl

Bizonyos férfi soviniszták szerint a női tenisz unalmas, élvezhetetlen. Lehet, hogy az – volt. Manapság kifejezetten izgalmas. Melbourne-ben soha rosszabb napja ne legyen a nézőknek, mint a szerdai volt, amikor négy Ausztrál Open-győztes hölgy mérkőzött egymással. Az Ausztrália Nap után a szerdaira akár előrehozhatták volna a nemzetközi nőnapot is.

Az első találkát *Mary Pierce* (24 éves) adta *Martina Hingisnek* (18) a Centre Courton. Kettőjük egymás elleni mérlege 5-3-ra állt a találkozó előtt, más kérdés, hogy Hingis kétszer is itt verte el a szőke lófarkas montreali születésű franciát. Martina öt évvel fiatalabb, ugyanennyivel később került a profi mezőnye, de már volt ranglistavezető, és kevesebb idő alatt is több mint a dupláját teniszezte össze (8,3 millió dollárt) annak, amit ellenfele begyűjtött.

Negyed tizenkettőkor a fekete-fehér ruhás Martina adogatásával megkezdődött az idegek párharca. Mary oldalán volt a közönség tizenegy legfurább figurája, valamenynyien, fiúk-lányok vegyesen, sárga Nike ruhában pompáztak, szakasztott olyanban, mint Pierce. Kicsivel több mint száz dollárért itt bárki megveheti magának a legutolsó divatot is, kivétel talán a Williams lányok valóban egyedi szerelése. Martina tábora néhány „Martina is Magic" feliratnál többet nem tudott felmutatni, ez viszont mindent kifejezett. Martina ugyanis csodákat művelt. Elvette Pierce első két adogatását, s az első szettet félóra alatt 6:3-ra hozta. A későbbiekben Pierce megpróbálta lelassítani a játékot, és lehűteni magát. Bőven locsolta a vizet fejére és combjára, de nem segített semmi, 4:1-ről még feljött 5:4-re, ászokat szervált, de Martina innen már nem engedett beleszólni a játszmába...

Tíz perc sem telt bele, és a fáradt Pierce már ott is volt a sajtószobában: „Minden tiszteletem Martináé, igencsak meglepett, hogy milyen jól játszott. Nagyon el vagyok keseredve, hogy veszítettem, pedig mindent megtettem a győzelemért." Hingis, akinek a viaszszobra már ilyen fiatal korában bekerült Madame Tussaud

Szeles könnyedén bú

természetesen sokkal
szolgatott ugyanott: „
ezen a borításon, itt
momra mindig élvezet

Ki fogja megállítani
Ki a nagyobb királynő:
háromszor nyert Ausztr
keresztül volt anno vilá
(25) viszont még soha
ki itt Melbourne-ben,
bajnoknak mondhatja n

Melyikük marad áll
zé? Nem kellett sokáig
– a válaszra. Szeles ug
elvesztette, de 3:4-nél
vette Graf kezéből az i
rálta a német lányt, r
egyre forszírozta Graf
alapvonalon belül úgy
nal visszatámadott, eg
lenné vált. (Vele vol
egyesek...)

Az eredmény legyű
attól függ, honnét néz
met nyert zsinórban, é

A „meccs" elhalasztva

A „márciusban újra kezdjük!" jelszóval fejeződött be tegnap a Fővárosi Bíróság gazdasági kollégiumában a Football Duó Kft., a Magyar Hivatásos Labdarúgó Liga (MHLL) kontra Magyar Labdarúgó-szövetség, MTM-SBS (TV2) per tárgyalása, amely a bajnoki mérkőzések tv-közvetítési jogáról hivatott dönteni. A halasztást az elsőrendű felperes, a kft. képviselője, *dr. Bánáty György* kezdeményezte, bár abban egyetértett az alperessel, hogy az ügyet minél hamarabb le kellene zárni.

Az előző tárgyalási napon, szeptember 22-én váratlan fordulatot vett az ügy: az egyébként MLSZ-alelnök *dr. Izsó Ignác* és *dr. Strasser Tibor* ügyvéd két egyesület és kilenc gazdasági társaság megbízásából perbe avatkozott, az MLSZ pedig perbe hívta a 18 PNB-s és a 20 NB I-es csapatot. A perirathoz csatolt anyagokban a Football Duót képviselő dr. Bánáty hibát vélt felfedezni, mondván a Kispest megbízását nem az aláírásra jogosult személy – vagyis *Komora Imre* – írta alá. Ebből következik, hogy a gyanú a többiek esetében is felmerülhet, s ha beigazolódik, akkor az eljárás törvénytelen, és az ítélet megsemmisíthető. Tehát a helyzet tisztázása érdekében a bíróság napolja el a tárgyalást. Izsó szerint „kicsit előre szaladtunk", ugyanis most az igazi probléma az, hogy mi történt 1994-ben, amikor a csapatok szerinte nem szabályosan apportálták a jogokat a Football Duóba, pontosabban nem is apportálták. Egyrészt az akkori egyesületek szakosztályai nem jogi személyek, azaz ilyen lépést nem is tehettek. Másrészt a nyilatkozaton – amely Izsó szerint nem más, csak egy jelenléti ív – illetéktelenek aláírása is szerepelt.

Bánáty ekkor felvetette: akkor tavaly tavasszal ki kötött szerződést a gólösszefoglalókra a TV2-vel? Nem az MLSZ? *Perjési András*, a TV2 ügyvédje szerint „hát persze, hogy az MLSZ", de a csapatok megbízása alapján. Erre Bánáty: a felperes az 1994-es apportálásra és az 1996-os szerződésmódosításra alapozza keresetét. Itt tartottak, amikor *dr. Szabó György* eljáró bíró bejelentette: március 22-re halasztja a tárgyalást. Majd sokat sejtetően hozzátette: a bíróság már most is tudna dönteni...

– Egy év telt el a per kezdete óta, de a Footbal Duó ennyi idő alatt sem tudott hiteles papírt felmutatni az 1994-es apportálásról – jegyezte meg a tárgyalás után Izsó Ignác. – Tavaly júniusban az MLSZ kijelentette, a jogok a csapatokat illetik, így most már az a fő kérdés: a Football Duóé a jog vagy a kluboké? Az MLSZ tehát már nem veszthet.

– Én is azt mondom, a jog a csapatoké, tehát min vitatkozunk? – vélekedett *Bodnár György*, a kft. ügyvezetője. – A csapatok viszont a Football Duó tulajdonosai, csak meg kell nézni, mi történt 1994-ben.

N. K.

Ügetőeredmények:

1. futam: Camera (8), Csinibaba (1), Comtesse (6). Tét: 33. Hely: 14, 11, 17. Befutó: 63. Hármasbefutó: 236. 2. futam: Töhötöm (6), Zombie (7), Cal Pack (3). Tét: 69. Hely: 34, 15, 11. Befutó: 488. Hármasbefutó: 1257. 3. futam: Bártündér (3), Atrakció (7), Quick Lobell (8). Tét: 64. Hely: 19, 31, 11. Befutó: 254. Hármasbefutó: 1524. 4. futam: Zsargon (6), Unica (8), Briliáns (11). Tét: 20. Hely: 12, 12, 78. Befutó: 493. Hármasbefutó: 18256. 5. futam: Történész (7), Kerepes (1), Alag (6). Tét: 73. Hely: 12, 19, 1.5 Befutó: 483. Hármasbefutó: 2215. 6. futam: Védelem (9), Ügyvívő (8), Filip Baron (7). Tét: 92. Hely: 14, 50, 11. Befutó: 850. Hármasbefutó: 1354. 7. futam: Big Boy Star (8), Anyika (3), Urido (11). Tét: 27. Hely: 19, 17, 47. Befutó: 323. Hármasbefutó: 1423.

Donort keresnek a röplabdázónak

A Cseh Vöröskereszt továbbra is csontvelődonort keres *Vladimir Kovalik* röplabdázó számára, aki fehérvérűségben szenved. Az egészségügyi szervezet korábban Kovalik zlini játékostársaitól kért segítséget, de azok nyilvánosságra nem hozott okok miatt visszautasították a kérést.

Magyar
SAJTÓFIGYE
Budapest, V., Petőfi S.
Telefon: 188-296, 188-30
276

Szegedi művészek Szabadkán

A nagy alföldi város művészeit másodszor láthatjuk Szabadkán. A három testvér város: Hódmezővásárhely, Szeged és Baja képzőművészeti életét összehasonlítva, a szegedi művészetet a különböző művészeti törekvések jellemzik.

„A földrajzi, gazdasági és társadalmi sokrétűség, fejlődésének olykor végletes jelenségei a város és falu karakter egyidejű jelentkezése miatt az itt élő művészeknek bonyolult feltételekkel kellett számolniuk", írja D. Fehér Zsuzsa a katalógus előszavában. A városi élet és a tanyavilág az ipar és földművelés klasszikus határterületét látjuk és érezzük a szegedi művészek alkotásaiban. Tipikus jelenségek közé tartoznak a tudásban, fölkészültségben, témaválasztásban való különbségek. A haladó és maradi állásfoglalás ellentétei ugyancsak meglelhetők ezen a tárlaton. Mindezeket előre bocsátva, azt érezzük, hogy a szegedi művészek előtt nagy jövő áll, és a szövevényes problémák megoldásának a körvonalai már kirajzolódtak.

Dorogi Imre paraszt témái nak szentimentális laza modellációt ad. Képeit fénnyel telített levegő teszi egységessé, a fény-árnyék modellációja hullámos, és dallamos. Dér István, fiatal művész alkotásait vonalas szerkezet, gótikus törekvések jellemzik. A sötét és világos ellentétei közé egy-egy élénk szín ékelődik, melynek inkább eszmei, mint lokális szerepe van. Erdélyi Mihály epikus jellegű, színes előadásmodorú festő. Vastag pasztával festett fő erénye, hogy vizuálisan is szórakoztatnak. Szerencsésen kapcsolódik Erdélyi látási élménye az anekdotával.

Szeged környéki festő Fontos Sándor, a mai magyar festészetben elterjedt konstruktív iránynak egy változatát műveli. A gyümölcsfák című képén a sűrű, fekete, függőleges vonalakat kanyargó, barna, vörös és fehér csíkok keresztezik, a fehér szín kiáltó erejű, a párizsi kék ég keménysége az alföldi napszámos szótlan komorságára emlékeztet. Fontost egy lépés választja el a modern realizmustól. Hemmert János fiatal festő. Tisza és Szeged című képei modern beállításuk ellenére is leírók, kissé deklaráló és népszerű módon festi a városi témákat. Cs. Pataj Mihály szintetizáló stílusában a szerkezet, erő, monumentális hatás expresszív módon jut kifejezésre. Bánk bánpróba után című alkotásán a Fogadalmi templom előtti tér egy része látható, a konstruktív törekvések meg heves festőiség együttesen barokkos hatást váltanak ki. Pintér József műveit konstruktív szerkezet és szigorú festésmód meg a komor színek monumentalitása jellemzi. A komoly tartalom nem pszichológizálás útján, hanem plasztikai erényeiben jut kifejezésre. Nálunk Karlavaris festészetével áll rokonságban.

A legfiatalabbak közé tartozik Szűcs Árpád, Múzeum című művén a függőleges fények a lépcsők vízszinteseit metszik, és az ily módon nyert szerkezet a motívumot átlényegíti, ez futurista dinamikát ad a képnek. Újat kereső, kísérletező művész, akitől sokat lehet várni. Vincze András festő és grafikus Tavaszi változatok című fametszete térben dekomponált, és sokrétűen mutatja be témáját. Merész és mai figurális témáinak megfelelő szimultán koncepciója dicséretet érdemel, kár, hogy festményeit nem láthatjuk ezen a tárlaton.

Nagyon érdekes művész a szabadkai származású Vinkler László, (Vinkler Imre nagybátyja). Vinkler a szürrealizmusnak egyéni, talán magyar változatát alakította ki. Danae című alkotásán a mai nő sok arculatát jeleníti meg és egész gondolatsort, indít el bennünk. Érdekes, a pop-art szürrealista elemeikkel készült Műteremajtó című képe. Vinkler kísérletező modern művész, akinek önálló tárlatát nagy érdeklődéssel várjuk Szabadkán.

Az idősebb generációhoz tartozó Vlasics Károly szociális mondanivalóját a közvetlen lírai hang kedvessé, dalszerűvé teszi. Vlasics egy formán eleget tesz a művészi igényeknek, és az angazsált művészet követelményeinek. A fiatal nemzedékhez tartozó Zoltánfi István csupán egyetlen képet Flaskó-csend életet állított ki, Giorgio Morandi hatása érezhető ezen az útkereső alkotáson. Erőteljességével hívja fel magára a figyelmet Zombori László, monumentális stílusát a stabilitás és érzékeny faktúra jellemzi. Stílusában az egyszerű szerkezet dekoratív hatású, színei a fekete, barna és fehér skáláig terjednek. Grafikus művész Kopasz Márta. Linómetszetei emblémaszerűek, és művészi színvonalukkal tűnnek ki. T. Nagy Irén két intarziája közül a Halgazdaság az érdekesebb, melynek metafizikai hangulata van. Az intarzia alkalmas anyag a tapasztalaton kívüli élmény kifejezésére.

A szobrászok közül Tápai Antal, vörösrézlemezből készült szobraival tűnik ki. Realisztikus, monumentalitásra törekvő művész, akinek alkotásai Szeged és más városok terein látható. Tóth Sándor vörösrézlemez domborításai kitűnő fogalmazású alkotások, stílusát reneszansz realizmus jellemzi.

Pap György új utakat kereső, stilizálásra hajlamos fiatal művész. Sági József egyetlen kis képe dekoratívan konstruktív.

A szegedi művészek a társadalmilag elkötelezett művészet hívei, de ezt a legkülönfélébb stílustörekvések útján kívánják tovább fejleszteni. Egyesek kísérleteznek és merészen vállalják a kockázatot, amely nélkül nincsen új művészet, mások viszont a biztonság irányában haladnak, nemegyszer a tegnapi pozíciókon maradnak. Úgy érezzük, hogy hiányoznak a földművelés és az ipar ellentétein alapuló, valamilyen átmenetet képező stílustörekvések. Ha megteremtenék őket bizonyára az Alföld lelkét közelítenék meg, s ez sokban hozzájárulna a magyar önismerethez.

ÁCS József

Fontos S.: Asszony könyvvel

Töröljük a megkülönböztetést

A szerbhorvát vagy a világnyelv nemzetiségi iskoláinkban

A nemzetiségi iskoláról szóló törvény elavult. A Magyar Szó március 12-i számában olvashattuk Molnár Géza tollából, hogy a Tartományi Iskolafenntartó Közösség bizottsága törvényjavaslatot dolgozott ki, mely megszövegezi mostani gyakorlatunk alapján a jogokat és kötelezettségeket: „Ne legyen a nemzetiségi oktatás egy-egy község, vagy esetleg tantestület ügye."

Helyeseljük és üdvözöljük a bizottság erőfeszítéseit. Végső ideje, hogy tisztázzuk, mi az, ami jó mai gyakorlatunkban, s ezért törvénybe iktatható, s mi az, amit el kell vetnünk. Aki ismeri a területi és két tannyelvű iskolák erőfeszítéseit, pénzelési nehézségeit és jogi státusának problémáit, az síkra száll egy ilyen törvény mielőbbi meghozataláért.

A javasolt megoldások — az olvasható ki a cikkből — valóban sikerrel nyúlnak a hézagosságok pótlásához, s a megoldásokat is reális lehetőségekhez szabják. Rendezik a jogi státust, megnevezik a pénzelés forrásait, szabályozzák az anyanyelv tanulásának kérdéseit. A szerbhorvát nyelv oktatását illetően azonban a javaslat alternatív megoldást irányoz elő: A) kötelezővé kell tenni, B) a szülőkre kell bízni, kívánják-e, hogy gyerekük tanulja. E két lehetőség a két végletet tartalmazza, ha elfelejtjük, hogy lényegében minden maradna a régi. Ugyanis **kötelezővé tenni a szerbhorvát nyelv tanulását a nemzetiségi iskolákban oly módon, hogy az érvényes tantervhez és heti óraszámhoz hozzáfüggesztjük, vagy akár hozzáépítjük a heti 3—4 órát, azaz egy tantárggyal bővítjük az iskola tananyagát, nem lehet célszerű eljárás, s alapjában nem fogadható el semmiféle indokkal, mert megterhelő a diákra nézve, és a gyakorlatban megkülönböztető viszonyt teremt a nemzetiségi tagozatokat illetően.** A másik alternatíva, mely szerint a szülő dönt, hogy gyermeke tanulja-e a szerbhorvát nyelvet, lényegében és reálisan felmérve ugyanazt eredményezi, mint az előbbi változat, mert a szülők többsége reálisan gondolkozik. Nem vitatjuk s nem is vonjuk kétségbe az ajánlat demokratikusságát (mely a világnyelv tanulásának jogát tartja szem előtt), de ha a meglevő gyakorlatból indulunk ki, nem maradhatunk közönyösek éppen az új törvényjavaslat kidolgozásakor a tanulók túlterheltsége iránt.

A tanulók túlterheltségéről szövetségi viszonylatban is sok szó esett az utóbbi időben. Amíg mi felnőttek rövidített munkahét, szabad szombat bevezetésén fáradozunk (sikerrel), tanulóink napi 5—6 órát töltenek „munkahelyükön" — az iskolában, s még legalább fele annyira kötelezzük őket tanulással, házi feladatokkal szabad idejük rovására. A középiskolában ennél jóval nagyobb a követelmény. Helyes-e, hogy a nemzetiségi tagozaton ezt a követelményt még heti 4 órával s a vele járó tananyaggal bővítsük, s kinek és minek a nevében tennénk ezt továbbra is? **A szülő akarata nevében? A szülő bizonyosan akarja, hogy gyereke tanulja a szerbhorvát nyelvet. Ezt nem nehéz bizonyítani eddigi vitáink és a szülők követelése nyomán. Aligha akadna szülő Vajdaságban, aki nem szavazna a szerbhorvát tanítására nemzetiségi iskoláinkban. De szavazna-e mindenki a németre, oroszra vagy angolra?** Ha már túlterhelésről van szó, melyik nyelv tanulása szükségesebb: a szerbhorvát vagy a világnyelv tanulása? Lehet-e mindkettőre kötelezni a tanulót, s miért lenne a szerbhorvát fakultatív? A nyelvek egyenjogúságának itt kellene érvényesülnie. A demokrácia nevében: bízzuk a választást valóban a szülőre. De ugyancsak a demokrácia nevében és a túlterhelésből eredő megkülönböztetés elkerülése végett ne kötelezzük a tanulót két idegen nyelv tanulására (választására). Csak egy nyelv legyen kötelező, mint a szerbhorvát tannyelvű tagozatokon, a másik fakultatív maradjon itt is, ott is.

Vajdaság soknemzetiségű lakossága iskoláiban már évtizedek óta tanulja egymás nyelvét. Úgy hisszük, a magyar anyanyelvűek s általában a nemzetiségi tagozatok tanulói többségének szükségesebb a szerbhorvát, mint bármelyik világnyelv. Valószínű az is, hogy sok polgárnak: ügyvédnek és gépírónak, hivatalnoknak és technikusnak, traktorvezetőnek és könyvelőnek, fizikai munkásnak, tanügyi munkásnak és kereskedőnek, itt Vajdaság egy-egy részében több haszna lenne már ma is a szerbhorváton kívül valamelyik nemzetiségi nyelv ismeretéből, mint a világnyelvekből, bár a világnyelvek elsajátítása elé nem szabad nehézségeket gördíteni, mert a magas szakképzettséghez vezető utat valamelyik világnyelv ismeretével könnyebb végigjárni. Szakmunkatársak, mérnökök, orvosok, egyetemi tanárok aligha állják meg helyüket nélküle. De világnyelv vagy kis népek nyelvének tanulása egyaránt erőfeszítést kíván. A Kommunista Szövetség minden kétséget kizáró álláspontja a nyelvi egyenjogúság tekintetében nagyobb következetességre szólít fel bennünket. Ennek a törvényes megvalósítását a bizottság kétségkívül szem előtt tartja, de szeretnénk figyelmébe ajánlani, **hogy a nemzetiségi tanulót semmi esetre sem kellene nehezebb feladat elé állítani azzal, hogy eggyel több nyelv tanulására kötelezzük,** mert az is nyelvi okokból eredő megkülönböztetés lenne. Mai gyakorlatunkban ez a kérdés megoldatlan az elemi iskolákban és a középiskolák nemzetiségi tagozatain, s lehet ennek különféle nem kívánatos következménye is.

JÓDAL Dezső

Fábri Zoltán filmjének díszbemutatója

A Magyar Népköztársaság nemzeti ünnepe alkalmából mutatták be Újvidéken Fábri Zoltán Utószezon című alkotását. A kétszeres Kossuth-díjas magyar filmrendező művének hétfő esti vetítését telt ház előtt, számos közéleti és kultúrmunkás jelenlétében tartották meg. Az Utószezon — akárcsak Fábri korábbi művei: a Körhinta, a Hannibál tanár úr, az Édes Anna, a Dúvad, a Húsz óra — szép sikert aratott.

— Aki végigtekint Fábri Zoltán rendezői munkásságán, aligha tudja megtagadni a tiszteletet és elismerést attól a makacs és férfias következetességtől, amellyel szinte a Hannibál tanár úr óta (1956) napjainkig, újra és újra, más és más oldalról megközelítve fogja valatóra századunk történelmének legriasztóbb és a művészet eszközeivel talán napjainkig sem megnyugtatóan feltárt problematikáját, korszakát — a fasizmust, pontosabban azt a deformálódást, eltorzulást, amit az emberi lelkekben, jellemekben okozott. — Gyertyán Ervin, a kiváló kritikus és esztéta jellemzi így Fábrinak azt a törekvését, hogy a társadalmi és emberi felelősség boncolgatása közben érvényt szerezzen a tisztességnek, a lelkiismeretnek és az emberségnek.

Az Utószezon gazdag hangszereléssel, jó formaérzékkel, főként pedig a történet groteszk, tragikomikus helyzeteinek hangsúlyozásával (a film Rónai György Esti gyors című regényének alapötletéből készült) a múlt kísértéséről szól, s arról, hogy sokan riadt strucc módra menekülnek vétségük, bűnük és erkölcsi felelősségük elől. Más szóval: a múlt és a jelen, az embertelenség és az emberség őszinte, bátor szembesítése helyett inkább felszínes szórakozásokban, iddogálásokban, ugratásokban, keresnek menekvést. Két ember (és a patikus házaspár) kivételével a film nyugdíjas urakból álló díszes társasága is ilyen. Ez a két ember: a családját Auschwitzban elvesztő Laufer úr és Kerekes, az egykori gyógyszerész, aki egyetlenegy meggondolatlan mondatával („Ha csak Szilágyiék nem zsidók...") két ember halálát okozta. A déli front vaskezű hőse, Drasich Trapp tábornok, Zorkay Stób kúriai tanácselnök, Bontu, a volt horthysta államtitkár és Sodits tanár úr társaságában egyedül ők képviselik az emberséget, a múlt eseményeit, fekélyeit idézve csupán ők érzik a számadás súlyát, lényeget, szükségszerűségét. Bűnnel büntetlenül élni nem lehet. Kerekes (megrendítő, realista figuráját Páger Antal alakítja ragyogóan) megpróbál jó ideig el is hallgattatja magában a lelkiismeret hangját, de amikor félelmében és főként Laufer úr (belső hévvel Kőmíves Sándor formálja meg) szenvedélyes vádbeszéde után rádöbben, hogy az ártatlannak tűnő „ha csak" miatt hány és hány százezer ember vesztette életét a haláltáborokban — akkor legszívesebben öngyilkos lenne, legszívesebben a törvény elé járulna, hogy ítélkezzenek felette, vagy ha bűntelennek találják, mentsék fel, mivel nyúl módra élni, föl-fölbolyduló lelkiismerettel lapulni képtelen.

A többi hős kevésbé érzi vagy akarja érezni a múlt terhét, s ezért minden igyekezettel azon van, hogy Kerekesnek tudtára adja: a rendőrkapitányságí „beidézés" csak tréfa volt, következésképp: nem kell komolyan venni semmit, s menekülni is fölösleges.

Ez a „nem kell komolyan venni semmit", vagyis a komikum, tragikomikum és a szatíra az egész filmet áthatja, s művészi erényekkel gazdagítja. Igaz azonban az is, hogy a komikus és tragikomikus helyzetek — gondoljunk csak a bőrkabátos nő szerepére — néha-néha erőltetettek, zavaróak, a lényegről vonják el a figyelmet. Ezért pedig nagy kár, akárcsak azért is, hogy a film alaphelyzetének nincs meg a hitele. Vagy a fent már utalásszerűen jellemzett sülve-főve együtt levő díszes társaság azt jelképezné, hogy a bűnösök, a gyilkosok nemcsak köztünk vannak, hanem múltjukat megtagadva, félrerúgva az új társadalomban is igyekeznek életteret kaparintani, utószezont biztosítani maguknak?

Fábri Zoltán műve a helyenként kiütköző hibák ellenére is feszült légkörű, kifejező, nagy művészi erővel megalkotott film; jelentős szembenézés a múlttal, a hasonló témájú Hannibál tanár úr kesernyés, tragikus históriájához, éles antifasiszta tendenciájához azonban nem ér fel.

SZŰCS Imre

Magyarország ünnepe

SZOMSZÉDUNK, A BARÁTI SZOCIALISTA MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG, ma ünnepli felszabadulásának huszonharmadik évfordulóját, a magyar nép megújhodását jelző nemzeti ünnepét.

1945. április 4-e, amikor a szovjet csapatok végképp kiverték az országból a megszállókat és hazai támogatóikat, valóban döntő fordulat volt Magyarország ezeréves történetében. Megannyi elbukott szabadságharc és forradalom után, a félgyarmati sors és a német imperializmus, valamint az európai fasizmus kiszolgálásának szégyenteljes évtizedei után a felszabadulás lehetőséget teremtett, hogy a magyar nép végre szabad és független legyen, tisztázza a múlt végzetes hibáit, hozzálásson a demokratikus szocialista rendszer felépítéséhez és baráti viszonyt alakítson ki szomszédaival és a világ haladó erőivel.

Az elmúlt huszonhárom esztendő tanúsítja, hogy a fejlődés útja nagy erőfeszítéseket követelt a magyar néptől, s hogy ez az út sok nehézségen át vezetett felfelé. Az eddig elért eredmények tagadhatatlanok, hiszen a magyar ipar ma több mint hat és félszer annyit termel, mint 1938-ban, a dolgozók havi átlagkeresete az utóbbi két évtizedben megháromszorozódott; a közép és felső oktatási intézményekben ma hétszer annyi diák tanul, mint a felszabadulás előtti időkben, a kiadott könyvek száma megkétszereződött, a magyar művészek igen jelentős nemzetközi sikereket aratnak.

Ez évben a nemzeti ünnepnek külön jelentőséget ad az a körülmény, hogy a magyar nép épp most látott hozzá az új gazdasági mechanizmus bevezetéséhez. Már a kezdeti időszakban szemmel látható, hogy a magyar gazdasági életben megnövekedett a vállalatok és a gazdasági egységek önállósága, felelőssége az elért eredménnyel, főleg a nyereséggel kapcsolatban. Növekedtek a vállalatok tartalékalapjai, jogot kaptak a beruházásokra, érdekeltté váltak a kivitel növelésében stb. Látványos eredményekről még korai volna beszélni, de az máris megállapítható, hogy az új gazdasági mechanizmus bevezetése óta eltelt néhány hónap a bátrabb kezdeményezés és úttörés korszakát nyitotta meg.

Jugoszlávia a felszabadulás első napjától kezdve baráti jobbot nyújtott a magyar népnek, és igyekezett jó viszonyt és szoros gazdasági és kulturális együttműködést teremteni a két ország között. Az utóbbi években sok kézzelfogható eredmény bizonyítja, hogy a két ország barátsága és együttműködése a kölcsönös érdekeket szolgálja. Ennek jó példája a két ország közötti árucsereforgalom is, amely évről évre növekszik, valamint a kulturális egyezmény, amely egyebek között igen jelentős a Jugoszláviában élő magyarok számára is. Remélhető, hogy ez évben megoldódnak a két ország közötti ipari együttműködés kérdései és egyéb problémák is, mert a közös érdeknek eleve közös megoldáshoz kell vezetnie.

A szocialista Jugoszlávia népei, köztük a magyarok is, őszinte együttérzéssel csatlakoznak a magyar nép nemzeti ünnepéhez, kívánva további sikereket és eredményeket új erőfeszítéseiben a demokratikus szocialista társadalom felépítésében.

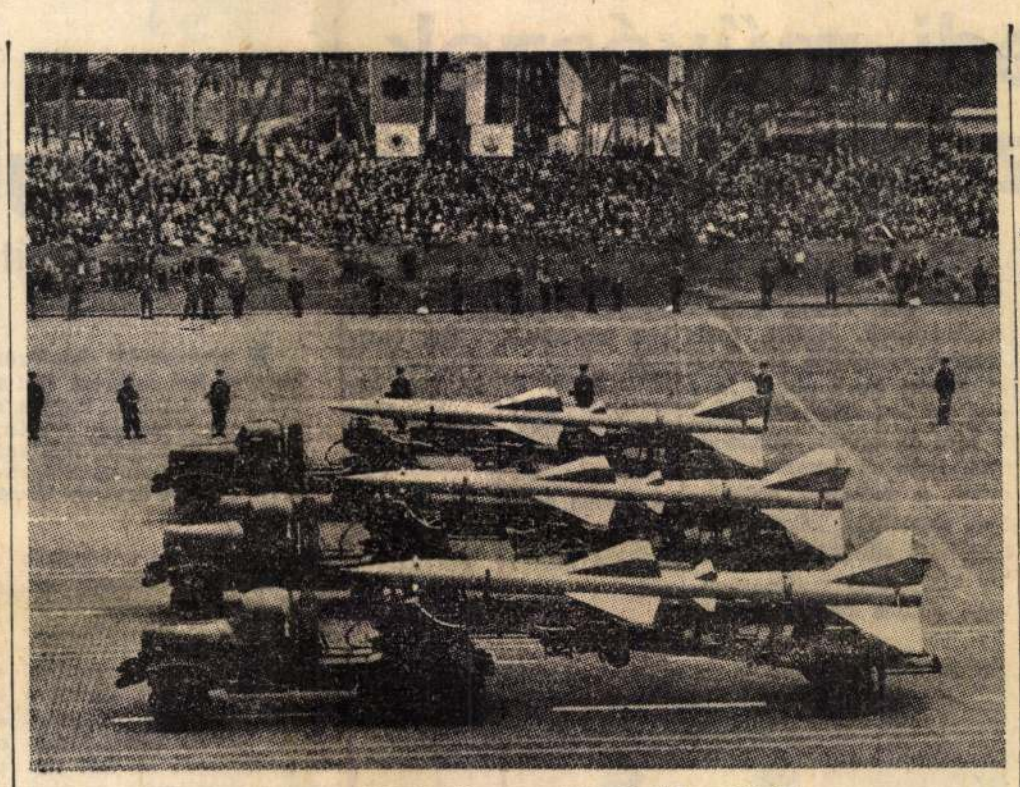

Kép a tavalyi, április negyedíki díszfelvonulásról

Megkoszorúzták a jugoszláv harcosok pécsi sírját

Budapestről jelenti a Tanjug:

A magyar nemzeti ünnep alkalmából kedden Pécsett ünnepélyes keretek között megkoszorúzták azoknak a jugoszláv harcosoknak sírjait, akik a második világháború befejező szakaszában életüket adták Magyarország felszabadításáért. Az elnöki tanács koszorúját Barcs Sándor és Uszta Gyula, az elnöki tanács tagjai, a kormány koszorúját pedig dr. Korom Mihály és dr. Döményi Imre miniszterek, valamint Bojti János miniszterhelyettes helyezte el.

A jugoszláv nagykövetség koszorúját Geza Tikvicki nagykövet, Nikola Narančić katonai attasé és Dušan Knežević konzul helyezték el. Az elesett jugoszláv harcosok emlékének koszorúval adózott a budapesti diplomáciai kar, a magyar hadsereg, az MSZMP és Pécs vezetősége.

Tovább fejlesztjük kapcsolatainkat a közös célok alapján

Marjai Józsefnek, a Magyar NK belgrádi nagykövetének televízió- és rádióbeszéde

Marjai József, a Magyar Népköztársaság belgrádi nagykövete április 4-e, az ország nemzeti ünnepe és felszabadulásának 23. évfordulója alkalmából ünnepi beszédet mondott a jugoszláv rádióban és televízióban. Beszédében a következőket mondotta:

Kedves jugoszláv barátaim!

Ünnepi számvetésünkben első helyen az egész magyar társadalom figyelmének középpontjába került gazdasági reform áll. Gondos előkészítés után ez év elejétől az ország új gazdasági mechanizmus keretei között dolgozik. Reformunkat, amelynek közgazdasági tartalma lényegében azonos az önök reformjával, többéves sokoldalú előkészítés után vezettük be. Ehhez maximális mértékben igyekeztünk hasznosítani minden, a barátainknál fellelhető tapasztalatot. Reformunktól azt várjuk, hogy a gazdasági hatékonyság emelésének útján fokozatosan növekvő gazdasági eredményeket hozzon, és az eddiginél még hasznosabb eszköz legyen legfontosabb célkitűzéseink: szocialista vívmányaink védelme, népünk jövőjének biztosítása, a szocialista társadalom teljes felépítése és eközben a dolgozók életszínvonalának emelése érdekében.

A reform végrehajtása elé nyugodt bizakodással tekintünk. A párt és a munkásosztály vezetésével az utolsó tíz évben az ország eredményesen oldotta meg a társadalmi és gazdasági fejlődés legfontosabb feladatait, közöttük olyan történelmi jelentőségű feladatokat, mint a néphatalom megszilárdítása és a mezőgazdaság szocialista átszervezése. Ez szilárd alapot ad a most folyamatban levő gazdasági reformnak is.

A reform jól indult. Már múlt évi eredményeinkben is szerepet játszott az, hogy a gazdasági élet tényezői jelentős mértékben a készülő reform szellemében igyekeztek tevékenykedni. Az év első hónapjainak eredményei pedig azt mutatják, hogy nőtt az ipari termelés, a foglalkoztatottság és a termelékenység, emelkedtek a munkáskeresetek, ugyanakkor a kiskereskedelmi árszint a tavalyi hasonló időszaké alá esett. Ötéves tervünknek az életszínvonal emelésével kapcsolatos célkitűzéseit előreláthatólag már ebben az évben el fogjuk érni. A reform elősegíti jobb bekapcsolódásunkat a nemzetközi munkamegosztásba, tovább fogja bővíteni együttműködésünket a szocialista országokkal. Az új úton elkerülhetetlenül jelentkeznek nehézségek is, de meg vagyunk győződve arról, hogy a reform alapvető célkitűzéseit a gazdasági növekedés körülményei között nagyobb megrázkódtatások nélkül, a viszonylag teljes foglalkoztatottság fenntartásával, a dolgozók szociális vívmányainak továbbfejlesztésével fogjuk teljesíteni.

Külpolitikai téren továbbra is a Szovjetunióval és a szocialista országokkal való szoros szövetségben és együttműködésben tevékenykedünk. Minden rendelkezésünkre álló erővel fellépünk az imperializmus agresszív tevékenységével szemben, segítséget nyújtunk a harcoló Vietnamnak, a Közel-Kelet népeinek, az agresszió áldozatainak. Támogatunk minden olyan kezdeményezést, amely a béke, a biztonság, a haladás és a szocializmus ügyét segíti elő. Következetes elvi külpolitikai vonalunk elismerését jelenti, hogy hazánkat a Biztonsági Tanács tagjává választották. Külpolitikai célkitűzéseinket szolgálja az európai tevékenységünk, amelynek fontos állomása volt Fock Jenő miniszterelnök elvtárs eredményes franciaországi látogatása. Továbbra is megkülönböztetett figyelemmel építjük és erősítjük kapcsolatainkat a Duna-völgy országaival, szomszédainkkal.

A szocialista Jugoszláviához az élet minden területén őszinte, nyílt, baráti viszony fűzi országunkat. A már elért széles körű eredmények felhasználásával együttes munkával fejlesztjük tovább kapcsolatainkat a közös célok és érdekek alapján.

Nemzeti ünnepünk alkalmával teljes szívből kívánok önöknek, jó szomszédunk, a baráti szocialista Jugoszlávia minden polgárának sok sikert és boldogságot.

A NAVIP ezer koktélt készít önnek (1)

A NAVIP AZ ITALKEVERÉS MŰVÉSZETÉRŐL

A Navip által ajánlott koktélok, amelyekben különféle tulajdonságú italok találhatók, az italkeverés csúcsteljesítményei. Sokan azt hiszik, hogy a koktélokat csak a bárokban dolgozó pincérek tudják készíteni, akiknek hivatásuk az italkeverés. Ez a felfogás azonban téves. Az igaz, hogy a koktélok készítése az italkultúra csúcspontja, ezt azonban minden különösebb nehézség nélkül meg lehet tanulni. Csupán szem előtt kell tartani azokat a tapasztalatokat, amelyeket a szakemberek sok éves munka árán szereztek.

Elsősorban tudni kell, miből tevődnek össze a koktélok. A koktél részei: az az ital, amely az alapját képezi, majd az, amely az ízét s végül az az ital, amely az aromáját adja.

Ezt a háromféle italt megfelelő arányban úgy keverjük össze, hogy harmonikus egészet képezzen. Az italok minőségétől és az arányoktól függ a koktél minősége is.

A koktél alapját kizárólag a tömény italok képezik. Ilyenek a whisky, a vodka, a šljivovica, a gin, a rum és néhány pálinkafajta. Ezek adják a koktélok alapízét, s az italkeverék többi összetevőjét a felhasznált töményitaltól függően kell összeválogatni. Ha például whiskyvel készítünk koktélt, nem szabad megengedni, hogy a többi ital, amit hozzákeverünk, elvegye a whisky ízét. Ezért a koktélreceptekben a tömény italok mindig nagy százalékban szerepelnek.

Bizonyos esetekben a koktélok alapját képező italokat másképpen is fel lehet használni. Egyes receptek szerint ugyanis a vinjakot pálinkával, a gint vinjakkal, a whiskyt vodkával lehet keverni. Az igazi koktélkeverők azonban nem használják ezeket a recepteket, hanem a régi kipróbált koktélok hívei maradnak. Az italkeverés alapjául csak tömény italt használnak fel.

EZ IS ÖNNEK SZÓL

A koktélokról szóló sorozatunkban, amelyet ma kezdünk meg, az italkeverés művészetéről írunk. Sok receptet, valamint használati utasítást közlünk a koktélkészítéssel kapcsolatban.

Kizárólag elismert világhírnévnek örvendő koktélok receptjeit jelentetjük meg, amelyek közül jó néhány már kétszáz vagy annál is több éves hagyománynak örvend. Mert mint minden másnak, a koktéloknak is megvan a történelme.

A Navip azért közli ezeknek a koktéloknak a receptjeit, mert ezzel nálunk az italkultúrát magasabb szintre akarja emelni. A Navip ezzel még egyszer igazolja azt az elhatározását, hogy tevékenyen munkálkodik a hazai fogyasztók ízlésének kialakításán.

Következő számunkban:

MI ADJA A KOKTÉL ÍZÉT?

U Thant megfigyelőket küld Izrael és Jordánia határára

A Biztonsági Tanács mára napolta a vitát

New Yorkból jelenti az UPI:

A Biztonsági Tanács kedden este megvitatta a közel-keleti helyzetet és foglalkozott az izraeli—jordániai incidensekkel.

India, Szíria, Irak és az EAK küldöttei elítélték a Jordánia elleni izraeli agressziót és hangsúlyozták, hogy a Biztonsági Tanácsnak mielőbb intézkedéseket kell tennie a béke helyreállítására.

Az izraeli küldött ezzel szemben azt állította, hogy a jordániak robbantották ki az incidenseket. Azzal igyekezett indokolni kormányának álláspontját, hogy az arab államok nem hajlandók békét kötni Izraellel.

A Biztonsági Tanács ma folytatja vitáját a közel-keleti helyzetről.

U Thant, az ENSZ főtitkára — más hír szerint — javasolta Jordániának és Izraelnek, engedélyezzék, hogy az ENSZ megfigyelője a két ország közötti tűzszüneti vonal térségébe látogasson.

Izrael és Jordánia még nem válaszolt a felhívásra.

A salvadori szakszervezetek elítélik az antikommunista terrort

Mexikóból jelenti a Tanjug:

A salvadori szakszervezetek szerdán közleményt adtak ki, amelyben azzal vádolják Alberto Megrano ezredest, a rendőrség parancsnokát, hogy engedélyezte a Mano nevű salvadori kommunistaellenes terrorszervezet működését.

A szervezet állítólag Salvador valamennyi nagyvárosában osztagokat létesített és megkezdte aknamunkáját. Az utóbbi napokban több szakszervezeti vezető merénylet áldozata lett.

MDK

Dorogi Imre

temp.:

Aratók

Horgászók

9. szegedi nyári tárlat, Móra F. Muz.
1968. aug.

MDK

MDK

Dorogi Imre

Halászok a viz parton, temp.

Délalföldi Tárlat 4. 1968. - Hmvhely,
Szeged, Gyula, Szentes

Dorogi Lucre

Szerepel a szepedi Téli Tárlatos

Papp Lajos: Egy kiállítás képei.

Tiszatáj 1967 II. n. 135 old.

MDK

Dorogi Imre

temp.:

Tehenek

Kévekötők

Lovas ember

Szegedi képzőmüv. tárlata, N.Gal. 1967.aug.

DOROGI Imre fertő

Apró Ferenc: Dorogi Imre: Sugárzás a Tisza felett. = Szeged. 1995/4. Fertő Fertő

Baranyai Művelődés (Pécs) 1986
Bécsi Napló (Wien) 7 1986
A Békés Megyei Múzeumok Közleményei (Békés
Békési Élet (Békéscsaba) 21 1986
A Béri Balogh Ádám Múzeum Évkönyve (Szekszá
Beszélő (Budapest) 1986
A Bihari Múzeum Évkönyve (Berettyóújfalu) 4-5
Bildende Kunst (Berlin) 1986
Biuletyn Historii Sztuki (Warszawa) 48 1986
Borsodi Művelődés (Miskolc) 11 1986
Borsodi Szemle (Miskolc) 31 1986
Budapest (Budapest) 24 1986
Budapester Rundschau (Budapest) 20 1986
Bulletin Monumental (Paris) 144 1986
Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts = A
(Budapest) 66/67 1986
Burgenländische Heimatblätter (Eisenstadt) 48 198
Cahiers de Civilisation Médiévale (Poitiers) 29 198
Codices Manuscripti (Wien) 12 1986
Colóquio Artes (Lisboa) 27 1985
Confessio (Budapest) 10 1986
Communicationes Archaeologicae Hungariae (Buda
Crisia (Oradea) 16 1986
Cumania. A Bács-Kiskun Megyei Múzeumok évkö
Časopis Moravského Muzea (Brno) 71 1986
A Debreceni Déri Múzeum Évkönyve (Debrecen)
Debreceni Szemle (Debrecen) 6 1986
Deutsche Literaturzeitung (Berlin) 107 1986
Diakónia (Budapest) 8 1986

Dorogi Imre MDK

temp.:

Szélmalom ökrökkel

Hazatérő pár

Munkáspár

Szegedi képzőműv. tárlata, M.Gal. 1967.aug.

Bakonycsernye
Nemesházi I.né

re megint biztatta a lányt az az
abaditja őt a lucifertől. Azt mond-
rolni, mert Jeruzsálemből kell töm-
megszabadul a lucifertől. Ez az öreg-
s meghozta a tömjént. Azt meggyuj-
ta az öregember, hogy a lány igat,
ni a lucifertől, de ő el fog pusz-
után reggel a lány bement a szom-
öregember lakott, s látta, hogy há-
adló, között, valaki dobálja őt.
ak, mert összetört minden csontja.

Dorogi Imre MDK

temp.:

Tanyán

Sugárzás a Tisza felett

Tiszai halászok

Szegedi képzőműv. tárlata, K.Gal. 1967.aug.

Bakonycsernye
Nemesházi I.né

a boszorkánynál, hogy éjjel gyü-
boszorkány egy fájáról, de bizony
ggel, amikor már kitakarított a bo-
lejönni a fáról, amikor a boszor-

eska, kutya képiben. Sokszor elő-
hogy valaki éjjel az országutról
gy egy kutyát. El akarta vinni ha-
nehezebb lett. Vissza kellett vin-
találta, a akkor az állat ujra
va - kiadó/

MDK

Dorogi Imre

temp.:

Aratók

Legelésző lovak

Juhász Gyula

Szegedi képzőműv. tárlata, N.Gal. 1967.aug.

Kardos L.

A tudat átalak

ban Nemesházi fontosn
tartsa a családi trad
ció a hívőknél, tehát
a történeti egyházak
erős. A tudat terén a
cióknál kezd va ami l
szerint olyan élmények
ból származó gyerekek
még egy fontos dolog v

MDK

Dorogi Imre

temp.:

Tiszakanyar

Kábelgyárban

Tiszai táj

Szegedi képzőműv. tárlata, N.Gal. 1967.aug.

Kardos L.

szemináriumok valamiv

A tudat átalak

az emberek nagyobb r

hogy ő már átalakult,

a akitja beszédét.

is, amit mond.

A lényeget ill

a szemináriumok stb.

mit adott, mert a tv.

a tudatot. A nagyobb

Az ifjuság különben i

Dorogi Imre MDK

temp.:

Tápéi lányok, o.

Gulya

Bárkák

Szegedi képzőműv. tárlata, N.Gal. 1967.aug.

Bakonycsernye
Nemesházi Istvánné 45 é.
körülli, háztartásbeli

esélt, amelyek közül egyik legje-
pkori német Faust-monda bakonycser-
A lucifer. Volt a községben egy
mánya" volt. Ez a tudomány azonban
akit lucifernek hívtak, a a lába
vakó. Nem tudott meghalni addig,
adta valakinek. Nagyon sokat kín-
t a nagy fájdalmaktól, s azt az ut-
fiatal lány, aki épp istentisztele-
ben imakönyv volt. Gondolta, be-
g asszonyon. Az öreg asszony ak

MDK

Dorogi Imre

neve emlitve

Szegedi képzőmüv. tárlata, N.Gal. 1967. aug.

MDK

Dorogi Imre

Kiállitási hir

Csongrádmegyei Hirlap 1968 juni.15.

Dorogi Imre

Szerepel a II. Délalföldi Tájlaton.

Dömötöri János: II. Délalföldi Tájlat

Tiszatáj. 1965. VII. sz. 553. l.

Dorogi Imre

Kegeden él.
Kerepel a IX. kegedi Nyár, Tárlaton

Papp Lajos: Az ember valósága

Tiszatáj 1966 IX. n. 747 old

Dorogi Imre

Szerepel a

Szeged: Nyár. Tárcatár

Pogány Ö. gábor: Nyár. Tárcat.
Szegeden

Tiszatáj 1965 XI. 8.58 old.

MDK

Dorogi Imre

repr.:

Tanyán

Hazatérő pár

Szegedi képzőműv. tárlata. H.Gal. 1967. aug.

MDK

Dorogi Imre

Juhász Gyula, temp.

Falurészlet, "

Szegedi nyári tárlat, Móra F.Muz. 1967.jul.

MDK

Bene Géza festő

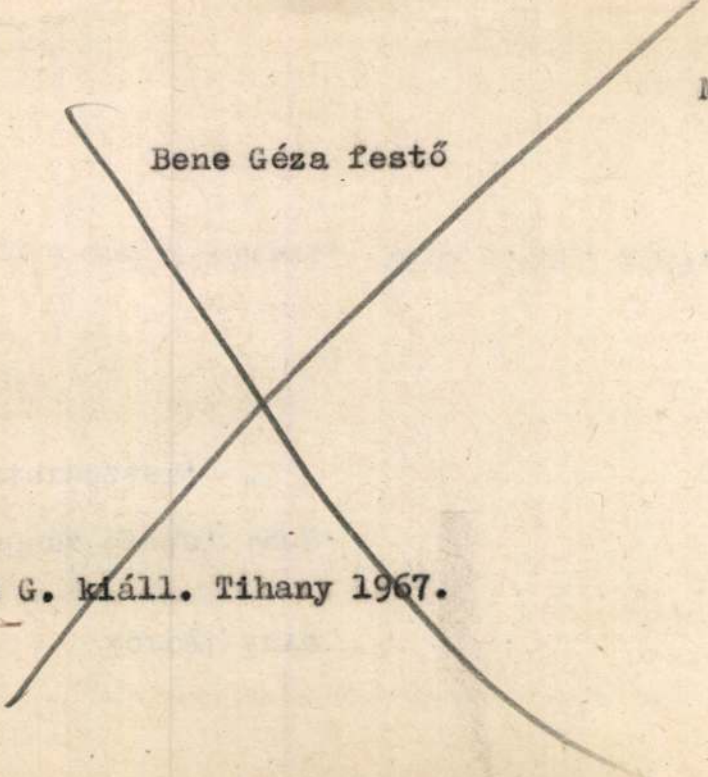

Bene G. kiáll. Tihany 1967.

Dorogi Imre festő

Szerepel a negedi művészek kiállítása a Nemzeti Galériában

D. Fehér Zsuzsa: A negedi képzőmův. problémái a bp-i kiáll. sűkrében

Tiszatáj 1967 XII. n. 1185 old.

Dorogi Imre

Supászás i kepe (szepró)
szerepel a szepedi művészek
kiállításán a Nemzeti Galeriában

Tiszatáj 1967 X. n.

II. műmell

Dorogi Imre

Kerepel a szegedi (művéne)
szabadkai kiállításán

Keles. Zoltán: Kapcsolatok szeged és
szabadka képzőművészetében

Tiszatáj 1967 X. v. 922 old.

Dokogi Imre

Szegedi művész a két vil. háboru között

K. Z: Kis szegedi művésne Hörténer

Tiszatáj 1968 VI. n. kátó barátó

Dorogi Imre (Kisujnálás 1890-)

Fülei nepedi el voltak. A Kép. Főiskolán Bohó Eda tanítványa, majd a rajztanáru nakon Hegedűs Lászlónál tanul. Résztvet az I. világháborúban, utána a nepedi városi gimnázium rajztanára 1925-30 közt a kerekémeti művéntelepen dolgozott.

Cs. Patai Mihály: Dorogi Imre

Tiszatáj 1968 III. v. 269 old.

Dorogi Imre

1935-ban Olaszországban, 1938-ban Ausztriában ijászt. Szerepelt a 38-as velencei biennálén.
Emlitve: Kent István végrendelete, Szpódkári kt. harpit, Bünbánó Magdolna, Felesége portréja, Öregamony, Klarinétozó ugány

Cs. Patai Mihály: Dorogi Imre

Tiszatáj 1968 III. n. 269 old.

Dorogi Imre

Említve: Tiszapakti fürdőházak
Tisza napsütésben, Tisza hiddal
Tápéi lányok, Ifjú munkás, Rombolás
és építés, Tiszapakti napsütés,
Ács György, Hazatérő pár, Fanni
nő és férfi kerékpárral, Kegedi
tanyák, Halánok, Sugászás a
Tisza felett, kélmalom ökrökkel

Cs. Patai Mihály: Dorogi Imre

Tiszatáj 1968 III. n. 269 old.

Dorogi Imre

Emlékre: Tehanek,
József Attila

Repró: Julián Gyula

Többcikkat írt a képzőművészetről

Cs. Patai Mihály: Dorogi Imre

Tiszatáj 1968 III. n. 270 old.

Dorogi Imre

P. G.: Szegedi művészek kiállítása a Nemzeti Galériában.

Magyar Nemzet, 1967. IX. 9. 4. o.

Dosogi Imre

Temperákkal

Archepel a IX. szegedi Nyári Tarlaton

Szelesi Zoltán: A IX. szegedi Nyári Tárlat

Tiszatáj 1968 IX. s. 824 old.

Dorogi Imre

kiállitott festmények:

Falusi részlet, temperа, 67×84 cm.

7o művész kiállitása, Bp.
1957. Bp. 1957. 16 lev.

3. Lev.

MDK.

Dorogi Imre

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1966 dec.13.

Derogi Imre

"Madonna" c. műve

a Magyar Képzőművészek Egyesülete jub.kiállitásán.

Pesti Hirlap, 934.XII.13.

Dorogi Imre

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Budapesti Hirlap
1934.1-14.

MDK

Dorogi Imre

Hajósok, olaj

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll.
Ernst Muz. 1946. jul. 12 l.

MDK

Dorogi Imre
festő.

Képcit bemutatta a
tárlaton.

Szelesi Zoltán: A VII. Szegedi Tárlat
Művészet, 1967. március – 41 kep.

Dorogi Imre

"Szegedi Képzőművészeti Egyesület" kiállításán Szegeden szerepelt.

Sz.U.N. 934. IV. 25.

Dorogi Imre

Szegedi Képzőművészeti Egyesület
tárlatán Szegeden szerepelt képeivel.

Sz.U.N.934.IV.1.

Dorogi Imre

Művével szerepel a
Szegedi Képzőművészeti
Egyesület nagy tárlatán.

Szegedi Új Nemzedék 1934. XI. 18.

MDK.

Dorogi Imre

Müvei a Völgyessy gyüjteményben

Délmagyarország 1965 okt.5.

DOROGI IMRE

Szegedi művész. Művei kiállítva a Bartók Művelődési Központban, a Szegedi Műgyűjtők kiállításán.

Laczó Katalin: Kiállítási Napló

Tiszatáj, 1970. szept. 988. l.

Dorogi Imre

Alkotásaiból kiállítás nyílik a szegedi Móra Ferenc - Múzeumban.

Csongrád Megyei Hírlap, 1970. okt. 3.

Dorogi Imre, festő M.D.K.

tájképeivel szerepelt
a VI. Megyei Képzőművészeti
Kiállításon.

Viharsarok, Hódmezővásárhely, 1956.jul.22.sz.

MDK.

Dorogi Imre

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1965 nov. 86o lap

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Dorogi Imre festőművész

1971 DEC 5

Kiállítás a Művészklubban

A szegedi Sajtóház Művészklubjában ezúttal Dorogi Imre festőművész képeinek kamarakiállítására került sor. A 81 éves mester utóbbi években festett vásznai egyöntetűen bizonyítják festészetének megújulását. A poszt-impresszionisták stílusjegyei kétségkívül érződnek alkotásain, mégis Dorogi folytatója mindannak, amit a század eleji szegedi festők elkezdtek. Műveinek anyagszerűsége, téma- és életgazdagsága, a sugárzást megörökítő színskálája egyaránt művészetének legfőbb erényei közé tartozik. Vinkler László festőművész érzékletesen elemezte a kiállított képeket, ezzel mintegy beavatva a hallgatóságot a műalkotás belső titkaiba, másrészt körülhatárolva Dorogi Imre eddigi munkásságát.

Az est m
részében *dr.*
László Szeg
caneveit vi
a várost
szempontjáb
vitában első
a helytö
kutatás és a
likációs leh
gek kérdé
kapcsolódtak
hozzászólások

A mintegy
romórás r
vény vit
felszólalt *dr.*
réb György,
mert János,
Pál, *Kopasz*
ta, *Szelesi* Z

ásodik
Péter
d ut-
sgálta
rténet
ól. A
orban
téneti
pub-
etősé-
seihez
a
há-
ndez-
jában
Ge-
Hem-
Forgó
Már-
oltán.

és az Atlanti fal. Francia—olasz film. (Fél 4, háromnegyed 6 és 8.) Hétfő: **Idegen a cowboyok között.** Amerikai film. Dupla helyár! (Háromnegyed 6.) Szabadság: **Nagymamák és unokák.** Szovjet film. (3, negyed 6 és fél 8.) Hétfő **Az inkák kincse.** Spanyol—olasz—perui film. (Negyed 6, fél 8.)

Szeged: Szabadság: Vesztesek és győztesek. Jugoszláv—olasz film. (Fél 4, háromnegyed 6 és 8.) Hétfő **Lear király.** Szovjet film. I—II. rész. Másfél helyár! (Fél 4.) **Vesztesek és győztesek.** Jugoszláv—olasz film. (8.) Vörös Csillag: **A kalóz menyasszonya.**

Dorogi Imre

Aiz

A képe szerepel Völgyessy Ferenc gyüjtem ényében
(Anya és gyermeke, Kompliháinozó, stb)

Szelesi Zoltán: Völgyessy Ferenc képei és a szege di
mügyüjtés átja. - Művtört.Ért. 1971.1.sz. 23-30. l.

28.l.

~~Völgyessy Ferenc~~

Dorogi Imre

festőművész, ~~Völgyessy F.~~ egyhori tanára oltotta a művészet szeretetét Völgyessy Ferencbe

Szelei Zoltán: Völgyessy Ferenc képei és a szegedi mügyüjtés útja. - Művtört.Ért. 1972.1.sz.23-30. l.

24.l.

Dosoghy Imre

Ásvíz i mühe Jenny

Szerepel a XII. Nyári Táslatok

Szegeden

Táslatról Táslatra

TU 1971 VIII. 24

Dosogi Imre

Árvíz c. tempezája (eml.)

szerepel az alábbi Tárlaton

Akász László: A XII. Szegedi Nyári Tárlat

Délmagyarország 1971 VII. 20.

Dorogi Imre (Szeged)

Műre szerepel a VII. Délalföldi Tárlaton.

Akácz László: A VII. Délalföldi Tárlat

Délmagyarország, 1971. máj. 11. (Szeged)

Dorogi Imre festőművész

A Szegedi Műveszklubban dec. 3.-án kamaratárlata fog megnyílni.

Palmer Zoltán: Szerzői est, kamaratárlat Szegeden.

Csongrád Megyei Hírlap

Dorogi Imre festőművész

A szegedi sajtóház Művészklubjában kamatárlata nyílik dec. 3.-án.

Csongrád Megyei Hírlap

Dorogi Imre, festő

A 81 éves festőművész tárlata
dec. 3-án nyílt meg Szegeden.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1971. dec. 4.

Dorogi Imre

Hajósok, olajfestmény

Magyar Képzőművészeti Kiállítási Katalógus 1946-ból

Dorogi Imre

Cs.Patai Mihály: Dorogi Imre. - Tiszatáj,1968.3.sz. 269-271.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz149-182.l.

159. l.

Dorog. Imre

Szegedenél. Viszik a halat a képe (ehl.) szerepel az alábbi Tárlatok

Rozvány. Márta: A X. szegedi Nyár. Tárlatról

Tiszatáj 1969 XII. s. 1111 old.

MDK

Dorogi Imre, festő

Az idős népdi festőművész

130 tempera- és olajfestményét

állították ki Szegeden.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1970. okt. 4. [Vidéki]

Dorogi Imre

Vízsik a halat temp. 100x115

Szegedi nyári tájlat

Dorogi Imre

Röntgen az orvosnak kiállítás-
ban

Katalógus

Csongrád Megyei Hiszlap, Szeged

1970. már. 19.

Dorogi Imre

Szegedi művész. Szerepelt a tárlaton. „Viszik a halat" c. műve.

Rozványi Márta: A X. Szegedi Nyári Tárlatról
Tiszatáj, Szeged 1969. XII. 1112.

Dorogi Imre

Emlitve

Rácz Ernő: Kitünő rendezés, gazdag
Répanyag
Kisalföld, 1970. aug. 19.

Dorogi Imre

Képekkel

szerepel az alábbi Táslaton

Akász László: A XI. szegedi Nyári Táslat

Dél-Magyarország 1970 VIII. 4

Dorogi Imre festő

A csoportrádi munkaimban

Kiállítása nyílt

Szocialista Művészetért 1971 I.

Dorogi Imre
festő

A város vízhez kötött életét mű-
tatja be a „Harom halász"-ban

Szelesi Zoltán: A XI.szegedi tárlat.
Müvészet, 1971.január - 29.lap

DOROGI IMRE, festő, 1890.

Szegedi művész. Kimagaslik a Tiszatáj plebejus irányzatu helyi festők sorából. Dorogi Imre Festőművész gyüjteményes kiállitása. 1959. Szeged. Katalógus képekkel. Dorogi Imre kiállitása Tápén. Dél-Magyarország. 1960. szept. 15. - 184. old. 3l. jegyz

SZELESI ZOLTÁN: Szegedi képzőművészek a munkásmozgalomban 173. old

A MÓRA FERENC Múzeum évkönyve. 1. 1966-1967. Szeged. 1968

Dorogi Imre

Tiszahanyart mutató képe dr. Szabó Mihály (Szeged) tulajdonában.

B. Vasya S: Műgyűjtők a napfény városából; Műgyűjtő, 1970. 1. sz. 22. l.

Dorogi Imre

Kiállít Szegeden

Kiállítási kalauz
Szocialista műveszetért 1970. nov.

Dorogi Imre, festő

Megem lítve.

Akácz László: A VI. Délalföldi Tárlat

794-796.

Tiszatáj, Szeged. 1970. augusztus XXIV/8.

Dorogi Imre, festő

1

A Móra Ferenc Múzeum képtárában nyílt meg tárlata.

„a legszegedibb festő" (D. Sehér Zsuzsa szavai) az 1930-as években festett művektől máig hű maradt az Alföldhöz. Ezt igazolják szavai és főként: művei.

Laczó Katalin: Dorogi Imre gyűjteménye Kiállítása 1080–1085.

Tiszatáj, Szeged. 1970. november

XXIV./11

Dorogi Imre, festő

2

Megemlített művei: „Szélmalom őrökkel, 1967"; „Gulya, 1959."; „Tehenek, 1960"; „Legelésző lovak, 1960"; „Halászok, 1928"; „Tiszai halász, 1950"; „Hazatérő pár, 1957"; „Munkáspár, 1957"; „Aratók, 1962"; „Kévekötő, 1961"; „Juhász gyula, 1963"; „Juhász Gyula, 1966." „Sugár-út a Tisza felett, 1958."; „Tisza-kanyar, 1962"; „Tiszai táj, 1965"; —

Kocsó katalin: Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása 1080-1085.

Tiszatáj, Szeged. 1970. november XXIV/11.

Dorogi Imre, festő

3

A kisújszállási gimnáziumban a Nagybánya szellemében működő Szunyoghy farkas, a főiskolán az akadémikus Balló Ede tanította. Korai időszakából valók a: „Szent István végrendelete, 1930.; „Árpádházi Szent Margit, 1930; „Madonna gyermekével, 1938(?), Magdolna, 1930. – „Tápéi lányok, 1934; „Tiszai csónakházak napsütésben, 1932.

Laczó Katalin: Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása 1080-1085.

Tiszatáj, Szeged. 1970. november XXIV/11.

Dorogi Imre, festő

4

Az 50-es évektől kezdve az expresszív szemlélet jellemzi: „Tanyán, 1967; „Halászok a vízparton, 1967; „Kévekötők, 1961; „Vizin a halat, 1968; Megemlítendő néhány szép portréja: „Cigánylegény feje, 1932; „A művész felesége, 1936; „Női arckép, 1955; „Lehel István arcképe, 1969." Együjteménye kiállítása ért a Munka Érdemrendet kapta s Szeged Városától az 1970. évi Alkotói díjat.

Laczó Katalin: Dorogi Imre gyüjteménye kiállítása 1080-1085.

Tiszatáj, Szeged. 1970. november

XXIV/11.

Dorogi Imre, festő

festmény:

Repr.

— : Tisza

1084.

Tiszatáj, Szeged. 1970. november XXIV/11.

Dorogi Imre, festő

festménye:

Rem.

— : Magdolna

1082.

Tiszatáj, Szeged. 1970. november XXIV/11.

Dosogi Imre, festő

festmény :

Repr

— : Juhász Gyula 1081.

Tiszatáj, Szeged. 1970. november XXIV/11

Dorogi Imre, festő

Hernádi Oszkár felvétele: Dorogi Imre arcképe — foto.

Laczó Katalin: Dorogi Imre gyűjteménye kiállítása (1080–1085) 1080.

Tiszatáj, Szeged. 1970. november XXIV./11.

Dorogi Imre, festő

festménye:

Repr.

—: Áts György és felesége 1063.

Tiszatáj, Szeged! 1970. november XXIV/11.

Dorogi Imre, festő

festménye:

Repr.

— : Tiszai halászok

1052.

Tiszatáj, Szeged. 1970. november XXIV/11.

Dorogi Imre, festő

festmény: Rege.

— : Hídépítés

1026.

Tiszatáj, Szeged. 1970. november XXIV./11

Dorogi Imre, festő

Kép:

Repr.

— . Tiszai csónakházak 998.

Tiszatáj, Szeged, 1970. november XXIV/11.

Dorogi Imre, Jenő

Kép:

Repr.

— , Tisza: csónak hatalt 998.

Tiszafáj, Szeged, 1970. november XXIV/11.

Donogi Imre, festő

Szegedi művén. Szerepel.

Kacsó Katalin: Kiállítási napló
Szegedi Műgyűjtők Kiállítása
984-989.

Tiszatáj, Szeged. 1970. október XXIV/10.

Dosogi Lukre festő
Szepeden él

Nikoléryi István: A minősítő
vidék

Délmagyarország 1974 V. 19

Dorogi Imre festőművész

Kiállítása vasárnap nyílt meg a csongrádi múzeumban.

Magyar Nemzet 1970 december 1
4. old.

– Napli –

DOROGI IMRE,festő

Őt is megihlette a tápéi táj szépsége,a szép népviselet,a Tisza-part,a falu utcái. 161.old

WALDMANN JÓZSEF: Tápé táncalkalmai és hagyományai 161.old

A MÓRA FERENC MUZEUM ÉVKÖNYVE,1964-65. 1. Szeged, 1966

Dorogi Imre

Résztvesz a Dél-alföldi
Tárlaton
Alacz László: Képzőművészet
napló
Dél-magyarország, Szeged 1970. máj. 17

Dorogi Imre

Szatyrot áruló asszony temp. 40x60

Délalföldi Tárlat 1969 V.

Dorogi Imre MDK

Magdolna, repr.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

MDK.

Dorogi Imre

Részvétele az I.Délalföldi Kiállitáson

Délmagyarország 1965 máj.1.lap —

Dorogi Imre festő M.D.K.

Müvei a kiállitáson

Akácz László: Téli tárlat Szegeden
Csongrádmegyei Hirlap 1965. febr. 28.

Korogi Imre M.D.K.

Müvei a Tárlaton

Sz.Z.: Szegedi Téli Tárlat
Dél-Magyarország 1965. febr. 21.

Dorogi Imre MDK

Tápéi leányok, olf.

Műcsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Dorogi Imre

Tábori Lászlóné, Olt.

Dorogi Imre

MDK

Tiszapart, olf.

Műcsarnok 1934 téli kiállitás

Dorogi Imre

Tiszapart, ofl.

Dorogi Imre MDK

Árpádházi boldog Margit, olf.

Micsarnok 1930 Szent Imre emlékkiállitás

Dorogi Imre MDK

Tápéi lányok, olf.

Mücsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

Szeregby Imre

Szerepelt a Munkácsy-cék negedi kiállításán.

PH. 1930. X. 21.

Dorogi Imre

11. Tápéi utcaeinlet, olj

Tiszántúli festőművészet kiállítása. (vándor) Bev. Kákai Ferenc, Békéscsaba. 1957.

MDK

Dorogi Imre

Tápéi lányok, o.

20. sz. M. festészet és szobrászat. M.Gal és Móra F. Muz. Szeged 1966.

M.D.K.

Dorogi Imre
festő

Részt vett a tárlaton —
„Tanyán" (repro)

Vinkler László: Szegedi festészet
Művészet, 1968. január - 24 lap.

Dorogi Imre
festő

M.D.K.

A kiállításon szereplő művei kiemelhedőek. A kiállításon szerepel a „Hazatérő pár" című mű, továbbá a „Szegdunás a Tisza felett", a „Szilmalom őrőhhe" a „Kévchőlők" - et.

Szelesi Loltán: Szegedi képzőművészek tárlata...
Művészet, 1968. január - 21 lap.

MDK.

Dorogi Imre

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 márc.p.45

Dorogi Imre

(n. 1890)

Reprod.: Tina perti nopsutésben
: Tápai utcaréntet
: Haratérő pár
: Tanyai 9 jelenet

Szeged mai képzőművénete. (Reprodukció)
Szerk.: Krajkó András, Szabolcsi Gábor.
Bev.: Horváth Mihály, 1959. Tiszatáj
Nad. Kiskönyvtár.

28 -
29 -
30 -
31 -

MDK

Dorogi Imre

K;állitási kritika

Délmagyarország 1967 de c.2o.

MDK

Dorogi Imre (festőművész)

Tiszaparti képei szerepeltek az ezévi szegedi Tavaszi Tárlaton. Ács György tápéi érdemes népművész és felesége c. kettősportréja, a vidéki művészek budapesti kiállításán kapott helyet.

Szelesi Zoltán: Szeged új képzőművészete. Tiszatáj, Szeged, 1955. dec. IX. évf. 5-6. sz. 378. l.

MDK

Dorogi Imre (festőművész)

Részt vett a szegedi festőknek a sztálini évforduló alkalmával az Sparcsarnokban rendezett tárlatán. Megemlítve két nagyobb képe: a [redacted] Kubikosok és a Fonó nő.

Király József: Sztálin elvtárs 70. születésnapja Szeged kulturális életében. Tiszatáj, Szeged, 1949. december III. évf. 4. sz. 274. l.

MDK

Dorogi Imre, festö

Szélmalom. Tempera.

Föv.KPT.-MKSzSz.-II.Sza bad Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr.6. Kat. 8.1.

Dorogi Imre MDK

Szerepelt a szegedi Móra Ferenc Muzeumban megnyilt kiállitáson.

Plein-air jellemzi.

Szelesi Zoltán: Séta a Tiszántuli Festőművészek Vándorkiállitásán.
DÉLMAGYARORSZÁG, Szeged. 1957. máj. 8.

NDK

Dorogi Imre, Szeged, Csongrad m.

Acs György tápéi érdemes népművész
és felesége, népi táncos és éne-
kes arcképe. Olaj.

A vidéken élő képzőművészek kiállitása.
1954.nov.20-dec.4-ig.Ernst Múzeum. 8.1.

Dorogi Imre

MDK

Madonna, tempera

Műcsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállítás

Dorogi Imre MDK

Tiszai táj, tempera

Mücsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

Dorogi Imre MDK

Szerepelt a III. szegedi nyári tárlaton.
/Móra Ferenc Muzeum./

L.F.: Egy országos hirü szegedi tárlatról.
TISZATÁJ. 1962. szept.

MD K

Dœrogi Imre, festö

Mosónök.

A V all. és Közokt. Min. vásárlásainak kiállitása. Az O.M. Képzömüv. Muz.-ban. 1938 jul. 1.-aug. 1. Bp. 1941
Kat. 14.1.

Dorogi Imre

Szerepel a szegedi Orsz. Képzőműv. Kiállításon

említve.

Tiszatáj, 1964 9. szám, 4. lap.

Deregi Imre festő M.D.K.

Felhős Tisza .repr.

Szelesi Zoltán:Szeged uj képzőművészetének bib
liográfiája

Móra Ferenc Muzeum Évkönyve 1960-1962,
szeged ,1962 167.1.

Dorogi Imre festő M.D.K.

A Szegedi Szépmives Céh elnöke

Szelesi Zoltán: Szeged uj képzőművészetének bibliográfiája 1945-1960.
Móra Ferenc Muzeum Évkönyve 1960-1962.
Szeged, 1962. 164.l.

MDK

Dorogi Imre, festőm.

az élő szegedi pikturát képviseli.

A Szegedi Fészek Klub representativ kiáll.-a.
II.rész: Szegeden élő művészek csoportja.
Képzőművészet. 1930. 34.sz. 224.l.

MDK

Dorogi Imre

szerepelt a tárlaton.

Szelesi Zoltán: A III. Szegedi Nyári Tárlat.
Tiszatáj. 1962. aug.

MDK

Dorogi Imre

szerpelt a tárlaton.

"Tsz ember"

Lődi Ferenc: Szólni a máról. A III. Szegedi Nyári Tárlat.

DÉLMAGYARORSZÁG 1962. jul. 28.

Dorogi Imre

MDK

A tiszántuli képzőművészek II. vándorkiállításán /Szeged 1958 jun 29- jul 13./ szerepelt.

Délmagyarország, 1958 jun 22.

MDK

Dorogi Imre

"Rakodómunkások", olajfestmény

Magyar művészhetek reprezentativ képzőművészeti kiállitások v.Ernst Múzeum.

Katalógus 1947 jan.4-26-ig.9.o.

DOROGI IMRE

413. Piaci jelenet.

KMTárs.Magyar Művészetért kiáll. 194o-41. 17.old.

Dorogi Imre festő M.D.K.

Kiállítás műveiből Szegeden /1958/

Szelesi Zoltán: Szeged új képzőművészetének bibliográfiája 1945-1960

Móra Ferenc Múzeum Évkönyve 1945-1960. 174.1.

Szeged, 1962. V

MDK

Dorogi Imre

Képzőművészet 1935. 8.1.

MDK

Dorogi Imre

Szent István végrendelete.

Arpádházi Szentek Modern Egyházművészeti Kiállításának Katalogusa. Bpest. 1930. Aug. Nemzeti Szalon.

MDK

Dorogi Imre

Kútnal.Tempera.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiall.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 24.1.

Dorogi Imre

MDK

szerepel a kiállitáson.

"Házcsoport"
Tájkép.

--: Szegedi festők kiállitásával megnyilt a Képcsarnok uj bemutatóterme.
Délmagyarország, 1963. ápr. 27.

MDK

Dorogi Imre

Magdolna

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 67.l.

MDK

Dorogi Imre

szerepelt a szegedi TIT Horváth Mihály utcai klubjában rendezett kiállitáson.

Kis Kiállitás.
DÉLMAGYARORSZÁG, Szeged. 1956. febr. 11.

MDK.

Dorogi Imre

Szegedi kiállitásáról kritika

Tiszatáj 1965 ápr. 3o3 lap.

Dorosi Imre

Szegedi Kisiparosok Kritikája

Tisztelt Ipar. Sor Ipar.

M.D.K

Dorogi Imre
festő

Tiszai tájképeit mutatja be
a szegedi tárlaton.

D. Fehér Zsuzsa: A szegedi nyári tárlat
Művészet, 1962. szeptember — 36 l.

MD K

Dorogi Imre, festöm.

Kondo Béla: A Műcsarnok tavaszi tárlata. 1940.
Művészet. 1940. 33.sz. 46.l.

mdk

Dorogi Imre festőm.

műve a tárlaton

Szelesi Loltán: A 3. Szegedi Vyári tárlat

Tiszatáj 1962, 8. sz 6. l.

MDK

Dorogi Imre, festö

Mosónök.

OZ.: A Vall. és Közokt. Min. vásárlásainak kiáll. az O.M.Sz.Muz.-ban.
Szépmüvészet. 1941. 2o6.l.
8.n.

MDK

Dorogi Imre, festö

Madonna. Tempera.

KMTáre. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll.
Ep.Mücsarnok. Kat. 23.l.

MDV

Dorogi Imre festő

Idősebb szegedi művész. Festészetét az elmúlt évben gyűjteményes kiállításon mutatta be. Kevesen törődnek vele.

(Szücs): Beszélgetés Vinkler tászlóval képzőművészeti életünkről.

Tiszatáj, Szeged, 1960. április. 14. l.

MDK

Dorogi Imre (festő)

Szegedi művész. Részt vett a nyár végén (Debrecen, 1958.) megnyílt Tiszántúli Képzőművészek II. vándorkiállításán.

Tóth Ervin: Debrecen képzőművészeti életéről.

Alföld, Debrecen, 1958. nov.-dec. 110. l.

mdk.

Dorogi Imre

73 éves szegedi festőművész Iványi Grünwald tanítványa, csak szegedi tájat és szegedi emberekel festett. Palettakéssel dolgozik.

Kép

Barát Endre: Szegedi szivarvány
Ország-Világ 1963. 42. sz

4, 5. l

MDK

Dorogi Imre

Mesónők

A vallás-és közokt. min. vásárlásainak kiáll. a Szépm. Muzeumban. Szépmüvészet 1941. 2o6.l.

DOROGI IMRE

Tiszai csónakházak.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

Dorogi Imre

MK

szerepelt a kiállitáson.

Szelesi Zoltán: Szegedi Országos Képzőművészeti Kiállitás.

Tiszatáj 1964. szept.

Dorogi Imre, festő

MDh

Az alföldi hagyományok jól érvényesülnek műveiben.

Csirmadia György: Szegedi nincs köttes 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. júl. 20.

MDK

Dorogi Imre

Árpádházi boldog Margit

Szent Imre emlékkiállitás. Micsarnok 1930.
14.l.

MDK

Dorogi Imre

Hajósok, olajf.

I. Művészeti Kiáll.Kat.1946.Jul.7.-Jul.28.
12.lap

MDK

Dorogi Imre, festöm.

Tápéi leánnak c. képén modern, kitünően sikerült variációját adja a nemrég elhunyt Nyilassy Sándor ismert témájának. Régi téma uj tartalommal

Képzömüvészet.1934. 12o.l.

MDK.

Dorogi Imre

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1966 juli.22.

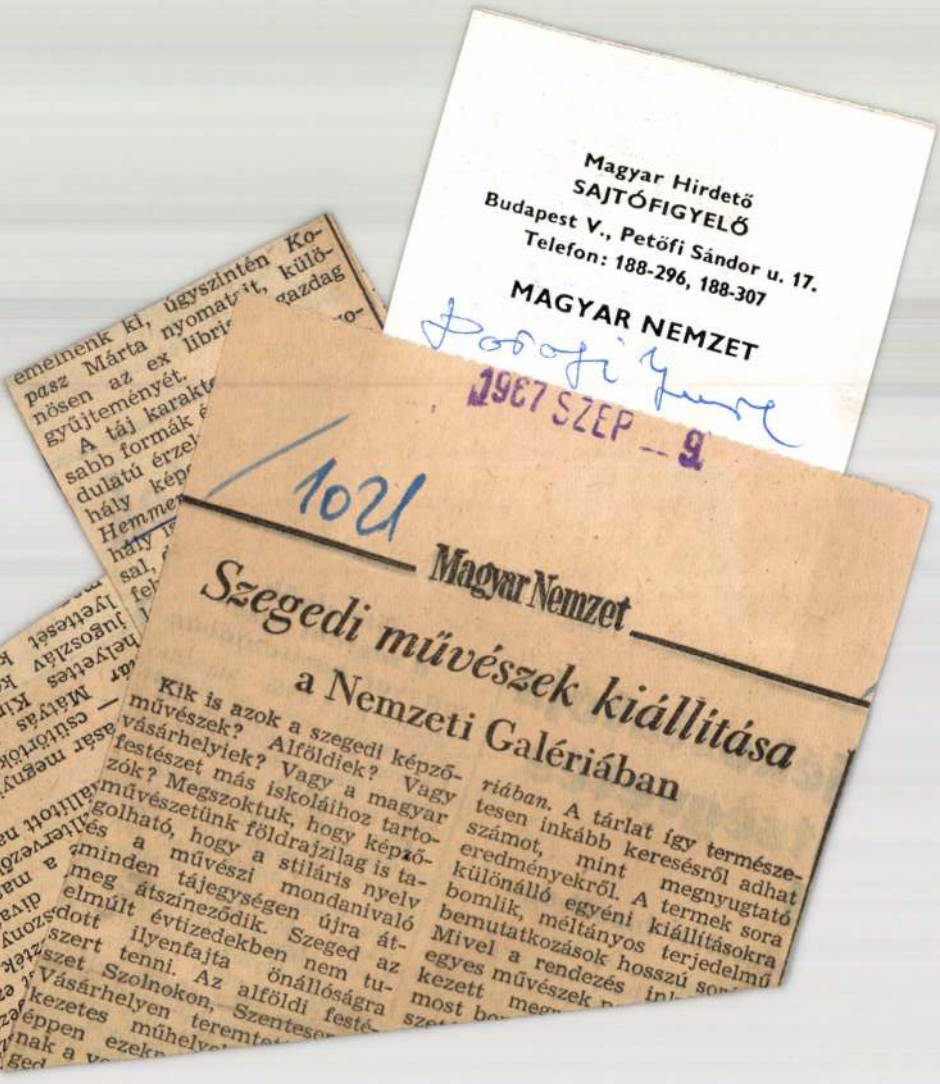

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1987 SZEP — 9

1021

Magyar Nemzet

Szegedi művészek kiállítása a Nemzeti Galériában

Kik is azok a szegedi képző-
művészek? Alföldiek? Vagy
vásárhelyiek? Vagy a magyar
festészet más iskoláihoz tarto-
zók? Megszoktuk, hogy képző-
művészetünk földrajzilag is ta-
golható, hogy a művészi
és a stiláris nyelv
minden tájegységen mondanivaló
meg átszíneződik. Szeged az
elmúlt évtizedekben nem tu-
szert ilyenfajta önállóságra
szert tenni. Az alföldi festé-
Vásárhelyen Szentes
kezetes műhely

riában. A tárlat így természe-
tesen inkább keresésről adhat
számot, mint megnyugtató
eredményekről. A termek sora
különálló egyéni kiállításokra
bomlik, méltányos terjedelmű
bemutatkozások hosszú sor
Mivel a rendezés in
egyes művészek
kezett meg
most bo

MDA

Dorogi Imre

Szent István végrendelete, olajf.
Árpádházi Boldog Margit, "

Magyar Képzőművészek szegedi reprezentativ kiallitasa. 1930.kat. 29.1.

MDK

Dorogi Imre

neve emlitve

Vinkler Lászlót tanitotta rajzolni

Szegedi Áll.Pedagógiai Főisk. müv.tanárainak
kiáll. Móra F.Muz.

Dorogi I.

Szegedi festő", képei: „Tiszai táj"
„Lovak a legelőn" a budapesti Nemzeti
Galériában rendezett kiállításon;
(1967. aug 12 - szept. 12-ig)
Ismertető cikk „-bm-" jéllel, „Szegedi
Painters' works on show in Budapest."
Daily News, Budapest, 1967. aug. 27
6-ik ~~oldal~~ l.

MDK

Dorogi Imre

Tápéi lányok, o.

20.sz.i m. festészet és szobrászat B.Gal. és Móra F.Kuz. Szeged 1966.

Dorogi Imre MDK

Tiszai táj, tempera

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

MDK

Dorogi Imre festő, Szeged

Dél-alföldi képzőm. kiáll. a szegedi Móra F. Muz.
Muz. 1961. jul.

M.D.K

Dorogi Imre
festő

Részt vett a szegedi
tárlaton.

Szelesi Zoltán: A Szegedi Téptáj új állandó kiállítása
Művészet, 1966. szeptember - 32 lap

Dorogi Imre MDK

Halászok, tempera

Mücsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

Dorogi Imre.

Szegeden, a „Független Művészek Társasága" – nak olasz-magyar barátsági képzőművészeti kiállításán művével szerepel.

Szegedi Uj Nemzedék, 1928. Nov. 7.

MDK.

Dorogi Imre

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1966 szept.p.749.

Boroçi Imre

Kiállítási kritika

Tiszatáj 1956 szept. p. 149.

Dorogi Imre MDK

Tiszai halászok, tempera

Műcsarnok 1941 Téli kiállitás

Dorogi Imre

MDK

Pásztorok imádása, tempera

Mücsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

MDK

Dorogi Imre

Kutnál, temp.

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. Műcs.

Dorogi Imre MDK

Piaci jelenet

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

Dorogi Imre

Kutnál, tempera

Mücsarnok 1940 Tavaszi tárlat

Dorogi Imre

MDK

Madonna, tempera

Műcsarnok 1940 Tavassi tárlat

MDK

Dorogi Imre

Falusi részlet, temp.

7o művész kiáll. Ernst.Muz. 1957. dec.

-

– készült egész sor érme

Pommayrac, Pierre Pa

Deregi Imre

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

PH 1931. II. 21.

MDK

Dorogi Imre

Asszony gyerekkel, festm.
Házak lovakkal, "
Tápéi Krisztus, "

Szegedi művészek a pécsi Városi Muz.ban. M.Képzm.
Szabadszervezete XLVII. pécsi kiáll. 1948. dec.

MDK

Dorogi Imre

Házak lovakkal
Asszony gyerekkel
Tápéi Krisztus

Nikelszky G: Szegedi festők tárlata a Városi Muz.ban
Dunántuli Napló 1948. dec. 7.

MDK

Dorogi Imre [festőművész]

rajza (illusztráció) repr.

(Fenákel Judit: A „szerencsét-len" asszony.)

Tiszatáj, szeged, 1958. jan. 9. l.

MDK

Dorogi Imre (festőművész)

két alkotással (tájképek) szerepel a szegedi képzőművészek a Móra Ferenc Múzeum képtárában rendezett kiállításán. Jakubéq c. műve repr.

Szelesi Zoltán: A szegedi képzőművészek kiállítása.
Tiszatáj, Szeged, 1957. nov. [3. l.]

MDK

Dorogi Imre [festő]

Műve: Tanyai jelenet – repr.

(képaláírás)

Tiszatáj, Szeged, 1958. szeptember.
2. l.

MDK

Dorogi Imre (festő)

Műve: Tápai utcarészlet — rajz.

(Képaláírás)

Tolnatáj, Szeged, 1958. július 5. l.

MDK

Dorogi Imre (festő)

A (szegedi) városi Tanács Művelődésügyi Osztálya, a Hazafias Népfront és a Móra Ferenc Múzeum közösen rendezték meg gyűjteményes kiállítását. A kiállítás körül negyven év munkáját mutatja be.

— ht —: Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása.
Tiszatáj, Szeged, 1959. június. 8. l.

ADG

Dorogi Imre (festő)

Tápai utcarészlet c. művé repr.

(képaláírás:)

Tiszatáj, Szeged, 1959. február: 10. l.

MDK

Dorogi Imre (festő)

Szegedi művész. Szerepelt a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában rendezett képzőművészeti tárlaton.

Néhány sorban.

Tiszatáj, Szeged, 1959. augusztus. 2. l.

MDK

Dorogi Imre (festő)

Megemlített művei: Klarinétos, Gi-
láros lány, Tárogatós, mint művé-
szete első korszakából valók; Hazatérő
pár, Mosónők, mint későbbiek; vala-
mint pasztelljei, elsősorban tiszai tár-
gyúak.

-ht-: Dorogi Imre gyűjteményes ki-
állítása.
Tiszatáj, Szeged, 1959. június. 8. l.

MDK

Dorogi Imre

Csányi: A szegedi festők kiáll. Független Néplap. Pécs 1948. dec. 5.

Dorogi Imre, Szeged

Pásztorok imádása, temp.

Magy. Képzőművészek Szabadszervezete I. kiáll.
Ernst Múz. 1947. jul. 6 l.

Dorogi Imre

MDK

Madonna, tempera

Mücsarnok 1938 Téli tárlat

Dorogi Lare

Madonna, Dompere

MDK

Dorogi Imre

Halászat, temp.

Tápéi utca, of.

Táj, "

Szegedi képzőművészek retrospektiv kiáll. 1945-58.
Móra F.Muz.

MDK

Dorogi Imre

Tiszapart napsütésben, repr.

Szegedi képzőművészek retrospektiv kiáll.
1945-58. Móra F. Muz.

MDK

Dorogi Imre

Tiszai bárkák, temp.

Tehenek, temp,

Ács György és felesége, of,

Képzőművészetünk a felszab. után kiáll. Szeged.
1960. jul.

Dosogi Imre Jestö

ukhivek nem emlitve

1966. màs 8. Dèl - Marjasorszàg

MDK.

Dorogi Imre

Müvei a Völgyessy gyüjteményben

Tiszatáj 1966 febr.168.lap

Dorogi Imre

A negedi Horváth Mihály
utcai Iskolában megrendezett
II. Dél-alföldi Tárlaton nevével.

Dél-Magyarország 1966. jún. 1.

Dorogi Imre
festő-

M.D.K.

Részt vett a tárlaton.

Pogány Ö. Gábor: A Délalföldi Tárlat
Művészet, 1965. aug - 45 lap.

M.D.K.

Dorogi Imre
festő

A szegedi tárlaton bemutatta
a világító koloritú „Tiszahanyar"
című művét.

Szelesi Loltán: Három szegedi tárlatról.
Művészet, 1965. szeptember – 47 lap

Dorogi Imre MDK

Tiszai csónakházak

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

MDK

Dorogi Imre

Tájképével szerepelt a „Szegedi Téli Tárlatra

Tiszatáj, 1965, 4 sz., 302 o.

MDK.

Dorogi Imre

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1965 nov. 86o lap

Dorogi Imre

MDK

Magdolna, olf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Dorogi Imre

Szerepelt a szegedi képzőművészek tárlatán a Nemzeti Galériában.

Csongrádmegyei Hírlap 1967 aug 13

Dorogi Imre

Szerepelt a VIII. Szegedi Nyári Tárlaton

Csongrádmegyei Hírlap 1967. aug 13.

Dorogi Imre, [ ] MDK

Kiállít.

— : Csepeli képzőművészek tárlata a Nemzeti Galériában 13.

Népszabadság Bp., 1967. aug. 12

Dorogi Imre

festőművész

Képzőművészeti Egyesület tárlata - Szegeden, a Kultur-palotában - képével szerepel. Uj utakon jár s problémáit meg is oldja. Magdalutja s a Modellek egyaránt demonstrálják ezt a nagy utat, amit ez a fiatal művész ebben az irányban már megtett.

Szegedi Uj Nemzedék
1929.V.26.

M.D.K.

Dorogi Imre, (szegedi) festő

„Tápéi gyérényszövőr" c. művén „a hulvuben technikis" művésnek az alkotói szenvedély hiányát" rója fel hibájául, Victor Kornél:

Az V. Megyei Képzőművészeti Kiállításról.
Vásárhelyi Szó, Hódmezővásárhely, 1955. ort. hó, 37 old.
3. sz.

Dorogi Imre

néhány nép műve dr. Völgyessy antológiai gyűjteményében van.

Géo-Charles: Egy francia költő jegyzetei a magyar művészetről. Magyar Művészet. 1948. 16. évf. 7-12. 68. l.

MDK

Dorogi Imre

Tisza, o.temp.

Szegedi O. Képzőm. kiáll. Szeged 1964.

MDK.

Dorogi Imre

Kiállitási kritika

Pestmegyei Hirlap 1967 aug.24.

M.D.Y.

Dorogi Imre
festő

„Falurészlet"-e atmosferikus
hatási.

Szelesi Zoltán: A VIII. Szegedi Nyári Tárlat.
Művészet, 1967. november – 42 lap.

MDK

Dorogi Imre

Kiállitási hir

Délmagyarország 1968 márc. 22

Dorogi Imre

Sugárzás a Tisza felett, és
Tiszai halásznak c. művekkel (eml.)
szerepel a szegedi tér. mův. kiállításán
a Nemzeti galériában

Jasnádi Attila: Kiállítási jegyzetek

Kortárs 1968 IV. 666 old.

Dorogi Imre

Arcrép, olaj, 25 × 17
Halászok, lemp. 100 × 115
Család, " 63 × 84
Hegenlőr " 74 × 100
Falusi vendéglőben, lemp. 70 × 84
Sugárzás a Tisza felett, " 100 × 116

Gonyrádmeggei képzőművészeti Ziáll.
Szeged, 1959. Kat. bev. Osváth Béla.

6.

MDK

Dorogi Imre

Mosónők,

Magyar Művészek szegedi reprezentativ kiállitása. 1930. Kat. 59.l.

MDK

Dorogi Imre

Piaci jelenet,

"A Magyar Művészetért" Képzom.kiall.kat.
Műcsarnok, 1940 Dec. 15 - 1941 Jan.12. 17.1.

MDK

Dorogi Imre

"Rakodómunkások", olajfestm.

Magyar Művészetek Reprezentatív Képzőm.
Kiáll.1947.Jan.Ernst Múzeum.kat. 9.l.

MDK

Dorogi Imre

szerepelt a kiállításon.

Szelesi Zoltán: A IV. Szegedi Nyári Tárlat.
Keletmagyarország, 1963. aug. 4. 6. lap.

MDK

Dorogi Imre

Madonna. Temp.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 26.l.
Mücs.

Dorogi Imre

Budapest. Temp.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 26.-i.
Nice.

MDK

Dorogi Imre

Uj magy.képzőm. Főv.Képt. vándorkiáll. 1948. jun.
PÖG. bevez. tanulm.

11 l.

MDK

Dorogi Imre

Kutnál. Temp.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 26.l.
Mics.

Dorogi Imre

Kutnai. Temp.

MDK

Dorogi Imre festőművész

Szegedi művész. Tápén, a fuhász Gyula művelődési otthonban rendezték meg legújabb kiállítását (1960.). A képeken a régi tápai gyékényszövők, a mai fiatalok vidám élete és a Tisza tájai elevenednek fel.

Drébány sorban.

Tiszatáj, Szeged, 1960. november. 2. l.

M.D.K.

Dorogi Imre
festő

A tájéi művelődési Otthonban
állította ki képeit

— 3+1 lap Művészete életünk.
Miskolc, 1960. decemberét. — 34 l.

M.D.K

Dorogi Imre
festő

Kévehőtök c. műve a
"második díjat nyerte el a
negedi pályázaton.

Művészeti életünk.
Művészet, 1961. május. – 41 l.

MDK

Dorogi Imre, festö

393. Tápéi leányok. Olf.

Bp.Mücs.-OMKT. Nemz.Képzömüv.Kiáll. 1934.ápr.29.-
Kat. 17.1. jun.17

MDK

Dorogi Imre

Tiszai halászok, temp.

MTárs kiáll. 1941. dec. Műcs. 14. 1.

Édes Csabám!

Szomoru, hogy hosszu éve
fájdalmas esemény

MDK

Dorogi Imre, Szeged

Ács György népműv. és felesége, of.

Vidéken élő képzőműv.kiáll. Ernst Muz. 1954. nov. 8. l.

MDK

Dorogi Imre, Szeged

Pásztorok imádása, temp.

Egig nőnek az árak... Kis Ujs. 1947. jul. 1o.
~~1o 1.~~

MDK

Dorogi Imre festő

Szerepelt a Dél-alföldi Kisplastikai művészek kiállításán, Szegeden.

Szelesi Zoltán: Dél-alföldi Kisplastikai művészek kiállítása Szegeden

Tiszatáj, Szeged 1961. szeptember. 9. l.

MDK

Dorogi Imre (festő)

Pályadíjnyertes alkotása, a Kévekötők, szerepelt a szegedi Felszabadulási Képzőművészeti Kiállításon. (repr.)

I.). : A Felszabadulási Képzőművészeti Kiállítás mérlege.

Tiszatáj, Szeged 1961. május. 11. l.

M.D.K

Dorogi Imre
festő

A megújhodott Alföldet ábrázoló
művein.

Szelesi Zoltán: Képzőművészeti napok Szegeden.
Művészet, 1961. október — 44 l.

MDK

Dorogi Imre

Tiszai táj, temp.

Magy. Művészetért kiáll. r. Mics. 1940. febr.

lo. 1.

MDK

Dorogi Imre

Művészet 1938. 12o.l.

DOROGI JÁNOS

VILLANÓFÉNYBEN

Barcsay-jutalmak

(MTI) A Magyar Képzőművészeti Egyetem diákjai közül az idén Pintér Balázs és Dorogi János szobrász-, Posta Máté, László Dániel, Siegmund Ákos festő-, illetve Hollósi Éva, valamint Szoboszlay Eszter képgrafikus-növendék részesül a Barcsay-jutalomban, a fiatal művészek pályázatának nyertese Kovács Lola festőművész lett. A Barcsay Alapítvány kuratóriumának díjait hétfőn – Barcsay Jenő születésnapja alkalmából – adják át a Magyar Képzőművészeti Egyetemen. Az alapítványt az 1988-ban elhunyt festő- és grafikusművész, a magyar és az egyetemes képzőművészet kimagasló egyénisége emlékére az alkotó testvére hozta létre. A díjazottak munkáit felvonultató kiállítást január 27-éig tekinthetik meg az érdeklődők a tanintézményben.

MDK.

Dorogi Lajos

Kiállitási kritika

Hevesmegyei Népujság 1967 juni.11.

Doroghy Zsuzsa

Budapesti tanuló.

Három kislányt ábrázoló müvével részt vett az indiai Nemzetközi Gyermekrajzkiállitáson.

/szines repr/

Rajztanitás 1963. II-III. hátlap

Dorogi Zsuzsi MDK

Szerepelt a moszkvai "Gyermekek Képzőművészeti Kiállitásán" /Szokolnyiki parkban/

—: "Magyar gyermekek rajzai"
Szovjet hirado, 1962. jul. Ø/ 8.

Dongó Zsuzsi, gyermekrajzoló 7 Dk

Értékes díjat nyert.
(A XIV. ker. Május 1. út 9-15. n. alatti
ált. leányiskola tanulója.)

–: Az indiai nemzetközi gyermekrajz-ki-
állítás magyar nyertesei 10. l.

NÉPSZABADSÁG, Budapest, 1962. április 28.

1983. IX.30. 21.00. TV.2.műsor.

1021

TV-híradó

- Olasz táj magyar ecsettel. Ez a cím illenék Dorogi Zsuzsa festőművész Szekszárdon megnyílt kiállításához. A fiatal művésznő csaknem 70 akvarellje, Dél- Itália mediterrán vidékéről fényben és színben gazdag erdőiről a napsütötte vagy alkonyi tengerpartról a felhő koszorúzta Vezuvról, a hegy lábához tapadó kisvárosokról szolgál híradással. A turista rácsodálkozásánál mélyebb és tartósabb élmények szolgáltak a képek alapjául. Dorogi Zsuzsa ugyanis a Budapesti Képzőművészeti Főiskola elvégzése után nem sokkal házasságának révén Dél-Olaszországban telepedett le. Itt kezdődött önálló művészi tevékenysége, amelyre mint képeiből kitűnik nagy hatást tett a táj felfokozott szinte harsány színvilága, a gazdag vegetáció a természeti kép szüntelen változása. Az új hazájában töltött 5 esztendő múltán most látta elérkezettnek az időt, hogy műveivel itthon is bemutatkozzék. Tárlata október 13.-ig várja az érdeklődőket Szekszárdon a Képcsarnok Szinyei Merse termében.

1983.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1967 AUG 12

NÉPSZABADSÁG

Dorogi Imre

Szegedi képzőművészek tárlata a Nemzeti Galériában

Huszonhárom, Szegeden élő festő, szobrász és grafikus több mint 300 alkotását mutatja be a Nemzeti Galéria ma megnyíló kiállítása.

A karakteres mai szegedi művészet körülbelül tíz év alatt fejlődött ki, zömmel ezt a tíz évet tükrözi a Galériában kiállított gyűjtemény az idősebb művészek — *Dorogi Imre, Erdélyi Mihály, Vinkler László* —, és a fiatalabb szegedi festők — *Fontos Sándor, Dér István, Pintér József* — művei. (MTI)

KONYH

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1970 JAN 23

Dorogi
Imre
1021

A képzőművészeti gyűjteményről

Negyedszer rendezték meg Budapesten, a Műcsarnokban az állami vásárlásokat bemutató képzőművészeti kiállítást. Ezen a tárlaton a Művelődésügyi Minisztérium, a Művészeti Alap és a Nemzeti Galéria által vásárolt alkotásokat mutatták be. Nagy várakozás előzte meg a bemutatókat, hiszen az állam mecénási tevékenységét ezek a tárlatok tükrözik legjobban. Felmérhető, hogy kultúrpolitikai jelszónk (támogatjuk, megtűrjük, ellenezzük) hogyan realizálódik az életben. E kiállítások mindig élénk vitát váltanak ki, hiszen az itt bemutatott művek egy része múzeumokba, egyéb közgyűjteményekbe, más része pedig a hazánk művészetét külföldön reprezentáló vándorkiállítási anyagba kerül. Így ezek a műtárgyak korunk dinamikus képzőművészetének hivatalosan is megőrzésre méltónak tartott darabjai.

Államunk mecénási tevékenysége megnyilvánul *a tanácsok képzőművészeti vásárlásainál is.* Városunk évente mind nagyobb összegért vásárol képzőművészeti alkotásokat helyi kiállításainkon és országos tárlatokon. Kevesen tudják, hogy milyen jelentős alkotások vannak a városi tanács hivatali szobáiban. A már évek óta folyó gyűjtőmunka eredményeként a helyi művészek legidősebbjétől, *Dorogi Imrétől* és a legfiatalabb *Zoltánfi* Istvántól is találunk képeket, *Dinnyés* Ferenc pedig egész kiállítási anyagot kitevő művekkel szerepel. De találunk képet *Kohán* Györgytől, *Szurcsik* Jánostól, *Kurucz D.* Istvántól, *Szalay* Ferenctől, *Németh* Józseftől, *Kajári* Gyulától és *Bazsonyi* Aranytól, rézkarcot és a miskolci *Tóth* Imrétől, szobrot és rajzot a római Amerigo Tottól és még számos művet jelentős mesterektől.

A jubileumi év nemcsak lehetőség, hanem kötelesség is. *Nem szabad elszalasztani e lehetőséget, hogy Szeged képzőművészeti gyűjteményét a város közönségének bemutassuk, katalógusban rögzítsük,* annál is inkább, mert a vásárlások egy része a városi költségvetésből történik (más része a Művelődésügyi Minisztérium pénzéből), tehát városunk dolgozói elvárhatják, hogy lássák, pénzükkel hogyan sáfárkodtak az illetékesek. Szükséges a kiállítás azért is, hogy az ösztönös — de egy jövőbeni állandó kiállítás reményében részben tudatosan folyó — gyűjtőmunka eredményét felmérhessük, és viták során a gyűjtés további irányát helyesen megszabjuk. Ismétlem, nagyszerű alkalom a jubileumi évforduló, hogy városunk mecénási tevékenységét kiállításon bemutassuk! Addig is, amíg nem készül el az új kiállítóterem és nem válik ható tényezővé, nem lesz állandóan kiállított közkincs e gyűjtemény.

Javaslom, hogy a Délmagyarország a nagysikerű „Szeged szobrai" után — mely lassan véget ér, még akkor is, ha a szobrok városa vagyunk —, a fenti alkalmi tárlat mellett új sorozatként közölje Szeged város képzőművészeti gyűjteményét. A műtárgy képe alá a művész nevét (születés és halál évszámát), a mű címét, nagyságát, anyagát, valamint méretét és jelzését, esetleg keltezésének vagy vásárlásának évét írják egy mondatos ismertetéssel. E közlés forrásként is szolgálhatna a mai művek idők során bekövetkező esetleges szétszóródásának nyomonkövetésére.

Meggyőződésem, hogy a városi tanács, a kiállítás megrendezésével, az újság a gyűjtemény közlésével nemes népművelő szolgálatot teljesítene.

Tóth Sándor

ÜGYELETES GYÓGYSZERTÁRAK

Klauzál tér 3. sz. (13/37-es) este 10 órától reggel 7 óráig és a Kossuth L. sgt. 31. sz. (13/67-es) este 8 órától reggel 8 óráig. Csak sürgős esetben.

BALESETI ÜGYELET

Ma a balesetet szenvedett személyeket Szegeden a Közkórház (Tolbuhin sgt. 57.) veszi fel.

ÁLLATORVOSI ÜGYELET

Szeged város területére

Január 24-ig este 6 órától reggel 6 óráig (vasárnap nappal is) elsősegély és nehézellés esetére ügyeletes dr. Rosti Ince állami állatorvos. Lakása: Szeged, Gogol u. 6. Telefon: 14-648. Az állatorvos kiszállításáról a hívó köteles gondoskodni.

RÁDIÓ

Kossuth

4.30 Hírek, időjárás. 4.33 Hajnaltól reggelig, zenés műsor 5.00 Hírek, időjárás. 5.30 Reggeli krónika I. 5.44 Falurádió. 6.00 Hírek, időjárás. 6.30 Hírek, időjárás. 6.45 Hallgatóink figyelmébe. 7.00 Reggeli krónika II. 7.15 Körzeti időjárás 7.30 Új könyvek. 8.00 Hírek, időjárás. 8.05 Műsorismertetés. 8.20 Nóták. 9.00 Egy különös vadászat. 9.10 Zenekari muzsika. 10.00 Hírek, időjárás. 10.05 Miért szép? József Attila Téli éjszaka című verséről beszél: Balogh László. 10.25 Ebe Stignani és Aureliano Pertile énekel. 10.59 Lottóeredmények. 11.00 Iskolarádió. 11.35 Édes anyanyelvünk. 12.00 Az ember élete. V. rész. 12.20 Tájak, városok, emberek. Az Atlasz-hegységen át... 12.50 Esti mese. 13.00 Gazdaságpolitikai kérdésekről. A Tv politikai tanfolyama. 19.30 Madridi fesztivál. Filmsorozat I. 20.00 Fekete, fehér — Igen, nem. 3. Középdöntő. A II. és XI. kerület vetélkedője. Kb. 22.00 Tv-híradó. — 2. kiadás. 22.10 Vezényel: Karl Böhm.

Belgrád

16.45 Tv-krónika, magyarul. 17.00 Tv-szemle, albánul. 17.30 Tv-újdonságok. 17.45 Hirdetések. 17.45 Walter Scott: Ivanhoe. Sorozatfilm gyermekeknek. A soron levő rész címe: A sütemények árus. 18.30 Fiataloknak és öregeknek. Balettműsor muzsikából. Közreműködik: Senka Veletanlic és Zafir Hadzimanov. 19.00 Hirdetések. 19.05 Tv-mozaik. 19.50 Hirdetések. 20.00 Tv-híradó. 20.30 Hirdetések. 20.35 Quiz-műsor. 21.50 Mannix. — Sorozatfilm. 22.40 Aranymikrofon. 22.43 Tv-híradó.

Női és férfikerékpár és egy szenes kályha eladó. Tisza Lajos u. 38. sz.

Szép női bunda, fekete velúrbársony kisestélyi, új férfi panofix bundabélés, férfiöltöny, női télikabát eladók. Széll u. 15.

Alig használt 30 négyzetméter parketta eladó. Közép u. 5. Alsóváros.

Nagyképernyős Orion tv és kétszemélyes kanapérekamié eladó. Püspök u. 11/b.

Két ágybetét, kisipari, alig használt eladó. Odessza 15/b, fszt. 1.

Hordozható Urán magnó eladó, érdeklődni 15 óra után mindennap. Szeged, Lehel u. 15.

Házasság céljából keresem hozzám illő lány vagy asszony ismeretségét 36 éves korig. 168 cm magas barna, komoly, rendezett körülmények között élő iparos vagyok, berendezett, összkomfortos házzal. „Egy pici gyermek nem akadály 77 347" jeligére a Hirdetőbe.

Középkorú, 31 éves, önhibáján kívül elvált, káros szenvedélytől mentes szakmunkás megismerkedne házasság céljából korban hozzáillő, független lánnyal vagy elvált asszonnyal. „Kékmadár" 3110. jeligére a Sajtóházba.

Magányosságom enyhítésére megismerkednék szerény, kedves, 20—25 év körüli leánnyal házasság céljából. Csak komolyra válaszra vá-[illetőség" 3133. Sajtóházba.

Hétfőn este a Páfkya Moziban, a 6 órás előadáson, erkélyen elveszett kékvirágos, összecsukható esernyőm megtalálóját jutalmazom. Alföldi u. 8.

Cipészműhely, forgalmas helyen, berendezéssel, szerszámokkal átadó. — „Üzlet 77 392" jeligére a Hirdetőbe.

Garázs Odessza 18—19. épület előtt kiadó. Érd. délután 5 órától. 19. épület, F. lépcsőház, Gregus.

Egy kh-tól 3-ig külterületen fekete földet bérbe vállalok. Ifj. Borbola János, Forrás kút, Petőfi u. 3.

Elveszett „Lédi" világosbarna magyar vizsla. Nyomravezetőt magasan jutalmazom. Balla, Hámán Kató u. 9.

Óriás virágú őszirózsa magkülönlegességek nagy választékú újdonságaim szállítását megkezdtem. Princess: Teltvirágú óriások: hófehér, tejfehér, kárminpiros, halvány és sötét rózsaszín, halvány- és sötétlila, aranysárga, kínai csecsebecse. Boglyosak: fényló rózsaszín, francia pompás színkeverék. Tüszirmúak: hófehér, francia színkeverék, tüskeszirmúak holland színkeverék. Óriás virágú Zinnia: a szivárvány minden színében vegyesen. Törpe dália vegyes színben: grammonként 4,— Ft-ért szállítok. Godóné, Szajol.

x

Német, angol nyelvtanítás, fordítás. Gutenberg u. 26., tanárnő.

Zsírszódával főzött szappant, illatosított mosóport, szappant cserélek hulladékzsírért. Rákóczi u. 33.

x

Garázs kiadó, fűtve, Feltámadás u. 9/a.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1967 AUG 27
DAILY NEWS —
NEUESTE
NACHRICHTEN

Dorogi Imre

Szeged Painters' works on show in Budapest

Modern art tendencies show conclusively that the creativity of painters and sculptors is inspired, animated and coloured by the region in which they live and work. Of Hungary's geographical regions, South Hungary strikes the spectator as the most lively one—yet, strangely enough, its largest city Szeged, and the Hungarian Plain areas surrounding it, reflect a certain sense of solitude and stark severity.

The current exhibition of works by painters of Szeged, staged at the National Gallery of Budapest between August 12—September 12, presents an abundance of landscape and still life subjects. Striking paintings are, for instance, a bouquet of dark blue pansies, flamboyant mallows set off by fawn-coloured wild flowers. The river Tisza, largest stream of the Plain, is softly reflected in the vibrant colours of the pictures by I. Dorogi (View of the Tisza, Horses on a Pasture), and M. Szabó (Boats on the Tisza).

The pictures of M. Pataj, J. Pintér, S. Fontos and J. Hemmert are rigorously composed of dark-hued planes, dramatically deepening into dark ink-blue and cold turquoise. "Willows" by J. Fontos is reduced to a sparkling series of circles and semi-circles, representing the Moon and trees against a nocturnal background. This picture gives the impression as being the starting point for this artist's recent creative period.

The brueghelesque purple dominating the pictures of M. Pataj (born 1921), one of the most representative artists in the Szeged colony, is interestingly set off by the work of L. Zombori (born 1937), presenting a striking coordination of contours and lights (Fisherman, Fishing-boat).

Works by L. Dér. L. Vinkler, M. Erdélyi, doyen K. Vlasics (Evening Glow), and many others, attest to the vigour and zest of contemporary painting in Szeged.

A word by Oscar Wilde would be in place here: "Knowledge would be fatal. It is the uncertainty which charms one."

The efficiently arranged show of works by the painters of Szeged reveals a broad vista of the polarity and sensitivity inherent in the outlook of contemporary artists.

—bm—

Buffaloes, by Mihály C. Pataj

River bank along Hétház Street, by András Vincze

GRICULTURAL SHOW

PHOTO MTI — T. FÉNYES

énárd

énárd

keit und niveauvolle kultu-

Düngemittel

Pflanzenschutzmittel

Landwirtschaftliche Maschinen

Vertrieb durch

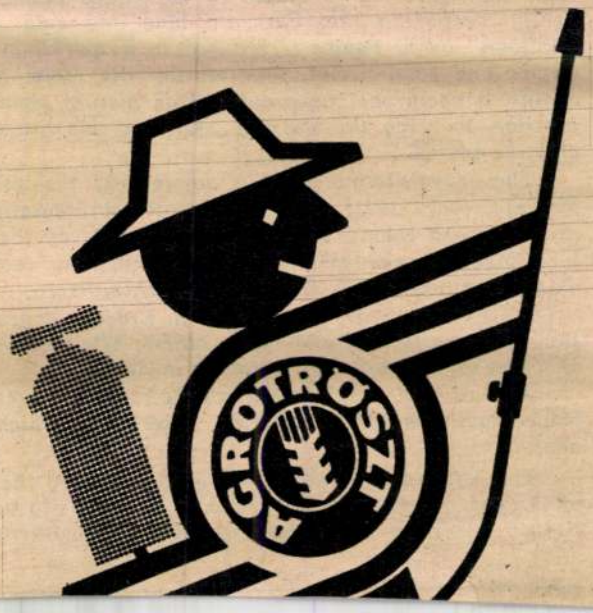

Budapest VI.,
Bajcsy-
Zsilinszky út 57.

Dorogi Imre festő '96.1.31
Délvilág

Siflis József felvétele: Sugárzás a Tisza felett

Dorogi Imre már húsz éve, hogy nincs közöttünk

„Szerencsés az olyan kultúrtáj, amelynek ilyen hiteles megörökítője van" – írta Pogány Ödön Gábor 1970 decemberében a Művészetben.

A szegedi festészet nagy egyénisége, a szegedi táj vászonra álmodója, Dorogi Imre festőművész húsz évvel ezelőtt, 1976. január 29-én, Czóbel Bélával egy napon távozott közülünk.

Emléke ma is élő. Képeit sok helyen megtaláljuk: kulturális intézményekben, a szegedi városházán, a családi házak szobáinak falain.

Élővé teszi emlékét az is, hogy sok tanítványa él Szegeden, akik szívesen mesélnek róla. A piaristák vezetése alatt álló városi Dugonics András Gimnáziumban harminc évig tanított, azután a Szegedi Tanítóképzőben, majd óraadóként a tanárképző főiskolán folytatta.

A visszaemlékezések megegyeznek abban, hogy nemcsak rajzolni és festeni tanított az órákon, hanem emlékezetes művészettörténeti előadásokat is tartott. Sokan hálával gondolnak rá, mert az ő órái ébresztették föl érdeklődésüket a képzőművészet s az építőművészet iránt. Különösen az idősebb, a képzős diákok mondják, hogy maradandó szellemi táplálékot kaptak tőle.

A tanárság azonban csak az egyik tevékenység volt az életében. A másik, az örök szerelem, a festészet volt.

Az 1890. február 17-én született Dorogi Imrét rajztanára, a nagybányai elveket valló Szunyoghy Farkas ismertette meg a festészet alapelveivel, a szabad világítás színeivel. A Képzőművészeti Főiskolán Balló Ede tanítványa volt. Az akadémikus beállítottságú Balló Ede a [illegible]tikai érzék kifejlesztésére ne[illegible]ítványait. Nála sajátította [illegible] hatáson alapuló Dorogiban mind[illegible]dött.

Első [illegible] Balló-féle hat[illegible] akkor is mesterien [illegible]kában a A húszas években készül már a kompozíció szerkezeti fölép[illegible]se, az emberi alakok térbeli viszonya, egymásközti kapcsolata és pszichológiai egybehangoltsága volt a fő téma.

A harmincas években a Tisza ejtette rabul. „A Tiszában a kiterjedtséget, a monumentalitást szeretetem, az varázsol el. A fények uralma foglalkoztat. A sejtelmesség, a p[illegible] párákon átcsillanó fények, [illegible]riedések, az Alföld ha[illegible] hatalmas és ala[illegible] lomhasága, az [illegible]lása mind [illegible] szá-momra" – mondta a Tiszára gondolva.

A harmincas évek elejének impresszionista tiszai képein a Tisza hangulatait élte át. Ezekkel a műveivel aratta nagy sikereit a fővárosi kiállításokon, a Műcsarnokban, a Nemzeti Szalonban, az Ernst Múzeumban. A fővárosi szereplések alkalmával a művészeti lapok gyakran reprodukálták műveit. 1940-ben a Művészet zsebkönyvben Pipics Zoltán Dorogi Imre [illegible] vízió"-ról írt, az 1942-[illegible] a modern [illegible] kiállítás alkalmával [illegible]sok között emlegették „Dorogi Imre [illegible]modozásai"-t.

Az impresszionista tiszai képek után az expresszívek jöttek. Az expresszivitás egész életművén végigvonult. Vallotta, hogy az expresszionizmus karakterisztikusan alakítja a valóságot. A tiszai képeknél az imresszionizmustól az expresszivitáson keresztül a szürreális próbálkozásokig is eljutott.

A Dorogi-életmű csúcsát jelentik legjellemzőbb alkotásai, a tiszai sugárzások. A Dorogi-féle sugárzást a valóságban ritkán látni. Amikor a sötét felhők alól kibukkan a Nap, akkor zuhan a fény ilyen nyalábokban a föld felé. Egyik legszebb, Sugárzás a Nemzeti Galéria tulajdona. Ez a kép a hetvenes években a Parlament külföldi delegációkat fogadó termében függött. E kép „testvére", egy hasonlóan kék tónusú sugárzás, Szeged város tulajdona.

Föltűnik a sugárzás azoknak a tiszai képen is, amelyeken dolgozó halászemberek láthatók. Ezeknél a kép fölső harmadában látható a fényzuhatag, s távolabbra viszi a látómezőt.

Életművének jelentős részét alkotják egyházművészeti képei. 1929-ben festette a Magdolnát, 1930-ban a Szent István végrendelete és az Árpádházi Boldog Margit című munkáit. Nagyméretű egyházművészeti alkotása a Szent Pompilius és a Kalazanti Szent József. Az utóbbi a Dugonics András Gimnázium kápolnájának oltárképe volt, ma a fölsővárosi Szent Miklós templomban látható. Legnagyobb sikerét is vallásos témájú műveivel aratta: 1938-ban a Velencei Biennálén szerepelt Szűz Mária a gyermek Jézussal és Keresztelő Szent Jánossal című alkotása. Gábor Jenő, a művésztárs azt írta szakrális műveiről, hogy „a legszebb magyar egyházművészeti alkotások közé tartoznak."

Önálló kiállításon először 1942-ben mutatkozott be Szegeden, a Móra Ferenc Múzeumban. Utolsó kiállítása 1975-ben volt. Sokan elmentek, hogy köszöntsék a nyolcvanöt esztendős művészt, közülük többen már az 1942-es kiállításon is jelen voltak.

1996-ban a Móra Ferenc Múzeum emlékkiállítására készül. Ismét együtt láthatjuk majd a hat évtized során festett alkotásait. Reméljük, hogy a munkásságáról készülő album kíséretében.

LACZÓ KATALIN

pénzvilág

A Cenzor Bróker Kft. jelenti az értékpapírpiacról

Január utolsó még egésznek számító hetében töretlen hossz uralta a Budapesti Értéktőzsde forgalmát. A tőzsdeindex egy hét alatt 1763,69-ről naponta emelkedve 1922,72-n zárta a hetet. A részvényszekció sztárpapírjai továbbra is a gyógyszergyári részvények voltak. Az Egis árfolyama pénteken átlépte a 4 ezer forintos lélektani határt, olyan magabiztosan, hogy a napi és egyben a 12 hónapos maximumon zárta a kereskedést. A Richter áremelkedése még intenzívebben alakult, heti záróára 350 forintra megközelítette az Egis-t. Talán nem puszta matematikai spekuláció, hogy a „Két testvér" útjai előbb-utóbb keresztezni fogják egymást. Az előzőekhez hasonló szakmai besorolásba tartozó Human szereplése szintén jónak mondható. Ára kezdi megközelíteni ezer forintos névértékét. A banki papírok közül egyértelműen az OTP viselkedése volt a meggyőzőbb folyamatos áremelkedésével. Az a hét közepén 13 ezer forint alá csúszott, de pénteken már 13 ezer 500 forintot is megadtak érte.

Érdekes papír lett a tőzsde újonca az Eravis. Igen kis mennyiségekben forog, de ára folyamatosan emelkedik. Jól szerepel a Mol, szerdán fél milliárdot meghaladó mennyiség cserélt belőle gazdát. A hossz előnyeiből sem részesülhet mindenki. A Pannonváltó 600 forintos ára és a gyenge forgalom továbbra is csak egy vevőt sejtet a piacon. A szebb napokat megért Soproni Sör az általános irányzattal dacolva, a hét egyik vesztese lett.

Az állampapírok heti aukcióin tovább folytatódott a hozamok csökkenése. A négy diszkont kincstárjegy aukción elfogadott 31,5 milliárd forinttal szemben több mint 400 milliárd ajánlat érkezett. Az egy hónapos kivételével minden aukción csak a minimumon fogadtak el ajánlatot, ami egyben a hozamszint 2 százalékos csökkenését jelenti. A rövid lejáratú állampapírok folyamatos hozamcsökkenése felkeltette az érdeklődést a hosszabb lejáratú, de lényegesen magasabb hozamú államkötvények iránt. A legutóbb jegyzett Z1, Z2 és 1999/B jelű papírokra, az összesen 24,5 milliárdos kibocsátást sokszorosan meghaladó 356 milliárd igény érkezett. Mivel az allokáció során a magánbefektetők előnyt élveznek, az AÉTF zárolta Kelerszámlákat a kiemelkedően nagy összegű ajánlatok kivizsgálásáig. A hét közepén megmozdult a kárpótlási jegyek piaca is. Minden bizonnyal a közelgő részvénycserékre való tekintettel emelkedtek az árak 200 forint fölé. A Borsodchem és a Démász papírjai közül az utóbbi került elérhető közelségbe a befektetők számára, mert ezek kárpótlási jegyes jegyzése február 12-én kezdődik.

A Magyar Nemzeti Bank valutaárfolyamai

pénznem	vételi	közép	eladási
	árfolyam 1 egységre, forintban		
Angol font	216,51	218,63	220,75
Ausztrál dollár	106,47	107,49	108,51
Belga frank (100)	471,15	475,72	480,29
Dán korona	25,04	25,28	25,52
Finn márka	31,61	31,92	32,23
Francia frank	28,19	28,46	28,73
Görög drachma (100)	58,45	59,02	59,59

A Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara által szervezett előadássorozat keretében tegnap délelőtt *dr. Horváth Gyula*, a Magyar Nemzeti Bank megyei igazgatója adott tájékoztatót a január elsejével hatályba lépett devizatörvényről. Előadásában főleg a jogi személyekre vonatkozó változásokat emelte ki, én azonban arra kértem, hogy a magánszemélyeket érintő új lehetőségekről beszéljen.

– A legmarkánsabb változás az, hogy megszűnt a régi 800 dolláros turistakeret, ehelyett belépett az egyszeri kiutazáshoz biztosított 1250 SDR, ami körülbelül 1800 USA-dollárnak, illetve 260 ezer forintnak felel meg. Ennyi pénzzel már egyszeri kiutazáskor Nyugat-Európában is lehet boldogulni. Nagyon fontos még, hogy az év akár minden napján, tehát korlátozás nélkül igénybe vehető ez az egyszeri valutaellátmány. Január elsejével megszűnt az addig érvényben lévő valutaalap, hiszen elvesztette jelentőségét. Arra azért szeretném felhívni a kiutazók figyelmét, hogy ha devizaszámlájukról vesznek fel pénzt, akkor egyúttal kérjenek hozzá kiviteli engedélyt, mert szükség lehet rá a határon.

– Mostanában gyakran olvasom és hallom az OTP reklámját, amely szerint több mint 240 ezer helyen vehető fel valuta az úgynevezett utazási forintkártyára.

Ez az utazási kártya két lehetőséget kínál. Az egyik, hogy fizetni lehet vele Nyugat-Európában olyan helyeken, ahol elfogadják, a másik lehetőség pedig, hogy a kártya birtokában pénzt is lehet vele fel az országból vehet fel az országból pénzt, aki olyan helyen akar költekezni, ahol nem fogadják el a forintkártyát. Ezzel annyi a korlátozás, hogy ki az automatából több pénzt vesz ki, mint amennyit elkölt, akkor azt haza kell hoznia, és vissza kell fizetnie forint ellenében, ez viszont árfolyamveszteséggel jár. Felhívom a figyelmét a forintkártya felhasználóknak, hogy csak annak érdemes kiváltani, aki évente 3-4 alkalommal többször utazik külföldre. Ez ugyanis nem olcsó mulatság, hiszen a kártyának kell egy bizonyos fedezet, amit egyszeri alkalommal el kell helyezni a bankban, és a kártyahasználattal kapcsolatosan is vannak kezelési költségek, amelyek csak 3-4-nél többszöri utazás alkalmával térülnek meg. Rövidesen megjelenik a piacon egy újabb kínálat, amely egy speciális forintbetétkönyv. Ezzel automatából nem lehet pénzt felvenni, viszont a külföldi kijelölt bankoknál a betétkönyv felhasználásával hozzá lehet jutni az illető ország pénzéhez a fedezet erejéig.

– Ilyen alapon, akinek van rá pénze, elindulhat akár 50 liós világkörüli útra is?

– A világkörüli Nyugat-forintért is megv[illegible] ha viszi magával beutazhatja. betétkönyvi útra egyelőre Euróval, mert nem valószínű, A Hondurasban vagy Hawaii szigetén elfogadnák a forintkártyát vagy a betétkönyvet.

– Biztos vagyok benne, hogy nem sokan „küzdenek" ilyen gondokkal... Térjünk át inkább a lakosság nagyobb részét érintő változásokra!

– Január elsejétől 50 ezer fo-

FEBRUÁR 6-ÁN magyar delegáció utazik Párizsba, hogy számot adjon arról: a január 1-jétől hatályba lépett devizakódex menynyiben teljesíti az OECD-

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

1969 AUG 17

Jubileumi kiállítás

A X. Szegedi Nyári Tárlatról

Meglehetősen hullámzó színvonalú és különböző okokban rejlő egyenetlenségek után érkezett el a Szegedi Nyári Tárlat-ok sorozata a X. jubileumi kiállításhoz. Az évek során sohasem rejtettük véka alá véleményünket az ezeken a tárlatokon kiállított művekről, sem a kiállításokon szerzett benyomásainkról. Volt ezek között a dicséret hangján szóló, de volt elmarasztaló is, melyet utólag maguk a kiállítók és rendezők is akceptáltak. Ez a jubileumi tárlat azonban — *valóban* — jubileumi — méltán szolgálja azt a célt, amiért tíz évvel ezelőtt létrehozták és méltóan képviseli a magyar képzőművészet pillanatnyi helyzetét. Ez utóbbi lényeges szempont, hiszen azok, akik e nyári napokra rögzített ünnepi rendezvényeken a megye székhelyén megfordulnak és veszik maguknak a fáradtságot a tárlat megtekintésére, azok képet alkothatnak maguknak képzőművészetünk állapotáról, alkotóink világlátásáról, gondolatvilágáról, s nem utolsósorban szakmai felkészültségükről. Végeredményben a nyári tárlat célja is ebben foglalható össze.

A kiállítás számszerűségében is impozáns: több mint 60 festő, mintegy 30 grafikus és 35 szobrász közel 300 alkotása tükrözi azt az intenzív munkát, ami a műhelyekben folyik. És hogy ez a munka értéket, színvonalat képvisel, az egyéni stíluson belül fejlődést, egyeseknél új törekvéseket takar, azt a tárlat megtekintése igazolja. És még valamit: az alkotások „tálalása", a rendezés nagyban hozzásegít e világos kép kialakításához. Dicséret illeti a kiállítás rendezőjét, *dr. Rozványi* Mártát, aki végre feltörte a kiállítási helyiség „börtöncelláit" és sok értékes ötletet magában rejtő megoldásaival új színt kölcsönöz a jubileumi tárlatnak.

A festők nyelve túlsúlyban a vásárhelyi iskola stílusában szólal meg. Az Alföld sajátos szépségeit, népének életét, környezetének alakulását tükrözteti. A szinte már lezárt életművel rendelkező tisztes öregek — *Dorogi* Imre, *Erdélyi* Mihály, *Frank* Frigyes — mellett a középkorúak és néhány egészen fiatal képviselő figyelemre méltó nívót. Valamennyiük a realizmuson belül vázolja fel belső élménnyé sűrítve a külső látomást: a kanyargó Tiszát, a gabonatermő földet, a szárkúpos rétet, a napsugarakban csillogó határt, a derűs vagy borongós parasztfejeket. A szinte harsogásig felerősített szín és a letompított kolorit, a szűkszavúság és a szenvedély egyaránt jelen vannak a kiállított művek között. Az egy alapról kiinduló egyéni stílusok alkotják a kiállítás változatosságát. Teljesen önkényesen kiragadott példákkal — *Almási, Dér, Fontos, Hézső, Kurucz, Magoss, Cs. Pataj, Szalay, Szurcsik, Zombori* — igazolhatók az elmondottak. Mindez nem jelenti azonban azt, hogy más művészi irányzatok megbecsülése hiányzik a tárlatról. *Zoltánfy* István festőisége feltétlenül figyelmet érdemel, akárcsak *Lorán* János, vagy *Mizser* Pál. Úgy véljük, hogy a jövőben is helyt kell kapniok hasonló — az új életérzést újszerűen fogalmazó — műveknek Szegeden — ezzel válik teljesebbé a nyújtani szándékozó élményanyag.

Nagyszerű anyaggal vonultak fel ezen a tárlaton grafikusaink. Lehetetlen ekkora cikk keretében még csak egy-egy művész alaphangjának elemzése is — de feltűnő az a kapcsolat, amely grafikusainkat a társművészethez, a zenéhez kötötte. Egyfajta mondanivalót és stílust képvisel *Ábrahám* Rafael, mást *Czinke* Ferenc. Ugyanilyen, vagy talán még erősebb szálakkal kötődnek egyesek a népköltészethez. *Kajári* „Felszállott a páva" sorozata, *Papp* György népballadák ihlette lapjai, *Ravasz* Erzsébet népmesékből táplálkozó fametszetei igaz élményt nyújtanak a nézőnek. Mindez csak szubjektíven kiragadott néhány példa, hiszen említésre méltó *Würtz* Ádám Shakespeare-sorozata, *Tóth* Imre „Értünk" rézmetszetei.

Ezúttal ismét tanúi lehetünk a magyar éremművészet európai színvonalának is. A kiállítók ötletgazdagsága, a bronznak, mint anyagnak fölényes ismerete és a témák megválasztása hiánytalan örömet okoz. Azt sem tudja az ember, kinek a nevét említse: az *Asszonyi* Tamását, *Fekete* Gy. Dezsőét, *Ligeti* Erikáét, *Lisztes* Istvánét, *Szabó* Gáborét, *Szöllösy* Enikőét? Megragadó plakettjeiktől alig lehet megválni!

Nemkevésbé színvonalas a szoboranyag. *Kiss* István komponáló készségére vet fényt a „*Lovak*" című alkotása. A rend figyelhető meg *Szabó* Iván „*Kórus*"-ában, *Nagy* Sándor „*Férfifej*"-e, *Simon* Ferenc „*Emlékmű-terv*"-e, *Tóth* Sándor „*Hegedűs*"-e, *dr. Kő* Pál, *Gyurcsek* Ferenc, *Rátonyi* József alkotásai, mint a legfiatalabbaké, őszinte elismerést kiváltóak. *Stefaniai* Edit tűzzománcai és *T. Nagy* Irén fa-interziái nagyban növelik a kiállítás változatosságát.

Úgy érezzük, hogy *ez* az a tárlat az, amelyik — a katalógus bevezetőjével szólva — valóban felzárkózott ama számottevők közé, melyek felhívják országosan is a figyelmet. Érdemes megtekinteni!

SZABÓ ENDRE

alapították, ugyan kosság részéről is ágnak meg kell é rapítania is kell

Látva a falu szövetkezeti mozgalmának szakos sikereit, el kell ismerni a tsz-elnök igazságát: a melléküzemek nélkül a mezőgazdasági termelés Szőregen sosem válhatott volna azzá, ami lett. Az egyesülések idején mindössze 7,5 millió forint érték jelentette a tiszta vagyont. Mostanára a tiszta vagyon már 27 millió 883 ezer forintot képvisel. Az összes vagyona a tsz-nek pedig meghaladja a 44 millió forintot. Az utolsó zárszámadásból kitűnik, hogy amíg a mezőgazdasági termelésből származó árbevétel tavaly 23,9 millió forint volt, a melléküzemek majdnem ugyanennyit, 21,3 millió forintot forgalmaztak. A két, egymást igen jól kiegészítő ágazat tette lehetővé, hogy egyetlen év alatt — pedig állítólag az emberek is nagyon sokat kerestek — 10 millió forinttal gyarapodott a közösség tiszta vagyona. Tulajdonképpen ezzel nyerte el a közösség a tesz-ek országos versenyében a Minisztertanács Vörös Vándorzászlaját. Amikor még nem ilyen volt itt az élet, évente másfél, kétmillió forint körüli állami dotációt kapott a falu mérleghiányok, különféle fedezetlen adósságok rendezésére. És mindez csak arra volt elegendő, hogy a következő termelési évet egyáltalán megkezdhessék.

A közelmúltban a Minisztertanács rendeletben szabályozta a mezőgazdasági üzemek kiegészítő üzemági tevékenységét. Kigyomlálják az olcsó haszonszerzés lehetőségeit. Sokszor megesett eddig, hogy mindeki gazdult, gyarapodott, csak épp a népgazdaság károsodott. A szőregiek soha nem léptek erre az útra. Épp ezért számukra most igazán kedvező ez a rendelet. Törvényes elismerését jelenti annak, hogy amit eddig tettek helyes volt, s az ő útjuk mások számára is járható.

CSEPI JÓZSEF

lemmája

s- teni hétezer forintot! Ha nem kellene előre fizetni, hanem csak beköltözés után, akkor a havi törlesztéseket még elbírnák. Részükről talán ez megoldást jelentene.

Özv. Kádár Józsefné a 7000 forint összegyűjtésére képtelen. Idős ahhoz, hogy ilyen nagy költséget tudjon vállalni.

Oláh László kubikos véleménye szerint — nehéz ügy ez. Aránylag csinos, szép kis háza van, megfelelő berendezéssel. Élete munkája fekszik ebben a kis házban. Már ötvenéves. Nem akar újabb terheket vállalni. Szerinte a fiatalok szorgalmazás nélkül is elköltöznek innen. De az idősek — azok már innen halnak ki! Ezt a vezetőknek is be kell látniok. Ezért biztosítani kell a szükséges ellátást e lakótelepen is.

A fejlődés előbb-utóbb utat tör magának. Ezt meg kell érteni minden érintettnek. Az az ésszerű törekvés, hogy a lehetőségekhez képest mielőbb emberhez méltó körülmények közé kerüljön Vályogostelep valamennyi lakója. Ezt segíti elő az említett állami rendelkezés, ezt akarják megvalósítani a város vezetői, és ezt a lakók egy része is szeretné. De mikor valósulhat meg? Erre senki nem tud még pontos választ adni.

VÉGEZETÜL a vályogostelepi tanácstag emberileg megérthető dilemmájához annyit fűznék hozzá, hogy bizony nem könnyű e lakókörzetben betölteni ezt a tisztséget, de választói igazi érdekeit csak akkor képviseli igazán, ha minél több vályogostelepivel érteti meg: elfogadható emberi körülmények közé csak akkor kerülhetnek, ha ők is akarják és dolgoznak érte.

FORGÓ MIHÁLY

5 után

iselői, a tanácskozáson tották meggyőződésüket, zovjetunióra, annak inlista politikájára, mint a világmozgalom legfonneghatározó tényezőjére teni.

világtanácskozáson szinnélkül minden delegáelőjellel, a Szovjetunió i szerepének igenlésével tt a kérdéssel, addig a s körül folyó polémiáek megkérdőjelezték ezt t. Mégpedig hogyan? A zgalom egyes szféráiban újra felüti a fejét az a idealista szemlélet, kényesen szelektálja a ó fejlődésének korszakítva az eseményeket az örténelmi tényezőktől és tól. A Szovjetunió szetív és negatív szakaszok ának tekintik, személntézményekhez kötik, s gfelelően jogot formálhogy a munkásmozgahez a meghatározó bázódó viszonyukat is pevagy ha úgy tetszik, rálisan alakítsák.

helyünk e kérdés teti-elméleti analízisére, gedjünk meg annak le-l, hogy akárcsak egyelmi mozzanat komoly ez is bizonyos történelk kellenek. Nemcsak az fordulópontok, mint az rradalom világtörténelégének, vagy a Szovsodik világháborús telek a szocialista világrejöttével betöltött szeléséhez kellenek eszndoljunk arra: ma már a nemzetközi kommulomban arról, hogy mie volt a Szovjetuniónak rszági szocialista rendszer megteremtésében. Pedig ez tizenhárom évvel ezelőtt — átmenetileg — negy egy pártban éles belső polémiát váltott ki.

Ugyan melyik pártnak használ, ha „távlatokra várva" függetleníti magát a kommunista mozgalom fő áramlatától, gyengíti ezzel a nemzetközi, s egyben a hazai kommunista mozgalmat?

IV. Moszkvából hazatérve,

Kádár János hívta fel a figyelmet arra, hogy „a tanácskozás előkészítő időszakában és a tanácskozáson egyaránt szemtanúi lehettünk annak és éreztük, hogy új, tisztultabb, bensőségesebb formában erősödött és növekedett a Szovjetunió iránti tisztelet, megbecsülés, bizalom és annak a különleges szerepnek a megértése, amit a Szovjetunió betölt a világ összes haladó mozgalmának és progresszív törekvésének segítésében".

Minden hadseregnek volt is, lesz is zászlóvivője. És meg kell mondani, hogy ez a szerep a jövőben is a Szovjetunióra vár. A kommunista világforradalom zászlóvivője, élen haladó csapata a Szovjetunió, és nyilván az lesz a jövőben is. „Ez az elismerés, ennek a szerepnek a méltatása a tanácskozáson — mondotta Kádár elvtárs — minden presszió, kincstári illendőség nélkül jutott kifejezésre, s ez rendkívül fontos. Azt hiszem, hogy ez nagy erőnyeresége mozgalmunknak. Azon kell munkálkodnunk, hogy ez a jövőben is így legyen. Bebizonyosodott, hogy lehetséges a pártok, a szocialista országok önállóságát, függetlenségét tiszteletben tartani és egyidejűleg fenntartani, ápolni a bizalmat a Szovjetunió iránt. Ez nélkülözhetetlen előfeltétele a kommunista világmozgalom eredményes működésének, ugyanakkor jól összefér a kapcsolatainkban megerősödő demokratikus módszerekkel".

SZABÓ L. ISTVÁN

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Dorogi Imre
ORSZÁG VILÁG
1963 OKT 16.

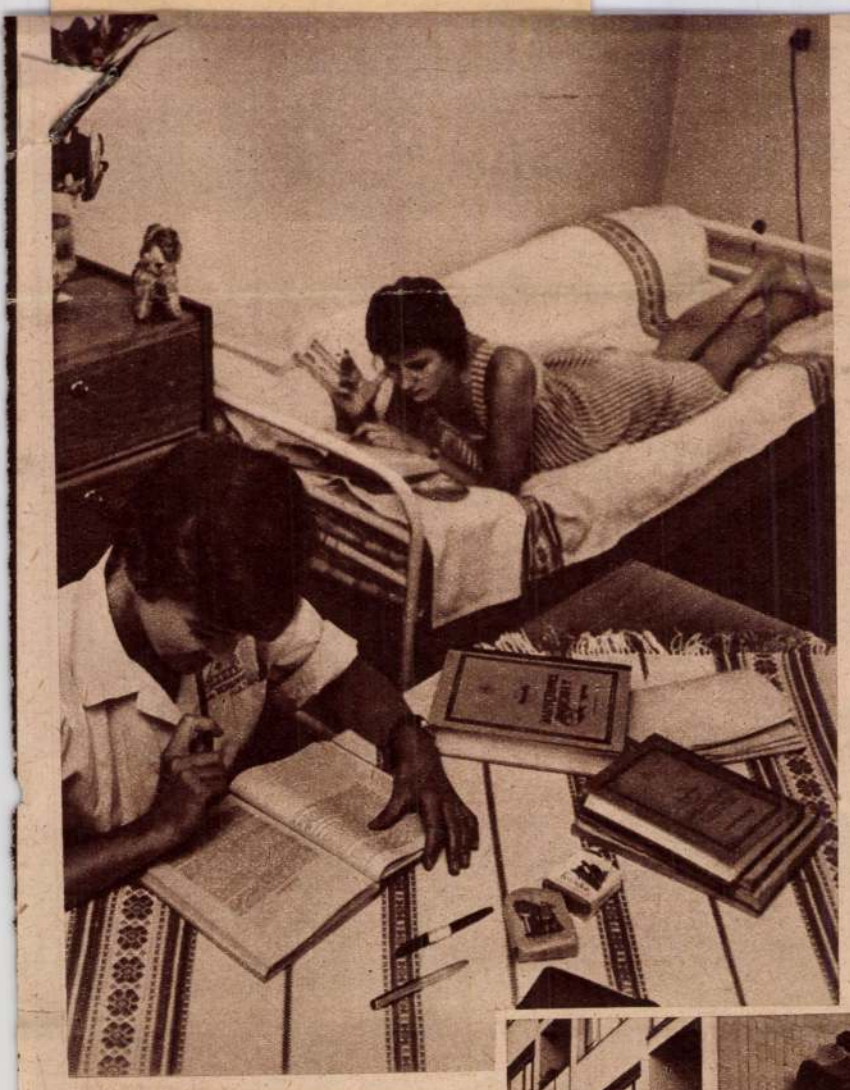

Az Orvostudományi Egyetem nagyszerű új diákszállójában lázas tanulással készül államvizsgájára két orvostanhallgatónő. Szijj Ilona a járványokról szóló tudományos munkákat tanulmányozza; Ábrahám Éva pedig az idegkórtant. Alig két hét a vizsgáig, így hát nem csoda, hogy ugyancsak idegesek mind a ketten

Szeged legidősebb és egyik legkiválóbb festőjét, a hetvenhárom éves Dorogi Imrét is meglátogattuk műtermében.

— Szerelmese vagyok én ennek a városnak — mondja a fehérhajú mester. — Egyebet sem festettem életemben, mint szegedi tájat, szegedi embereket. Iványi-Grünwald Béla volt a mesterem. Jól ismertem városunk elhunyt nagyjait, köztük leginkább Mórát és Juhász Gyulát. Én rajongtam írásaikért, ők szerették képeimet...

Sorra nézzük művészi alkotásait. Spatnival (palettakéssel) dolgozik Dorogi Imre. Festményein a szemcsék kiemelkednek s így a színek intenzitása sokszorosan érvényesül. A szegedi táj és ember lelke, a munka, az élet öröme, a Tisza sajátos hangulata sugárzik az ősz mester lírai ihletésű, szinte lebegő színekkel képzett temperáin.

Készül a híres, szegedi »fordított papucs«. A búzakalászokkal, pipacsokkal kihímzett bojtozott felsőrészt fonákján varrással erősítik a talpra s aztán a papucsot kifordítják

Az alig két esztendeje épült hétemeletes Sellő-ház a Tisza-parton

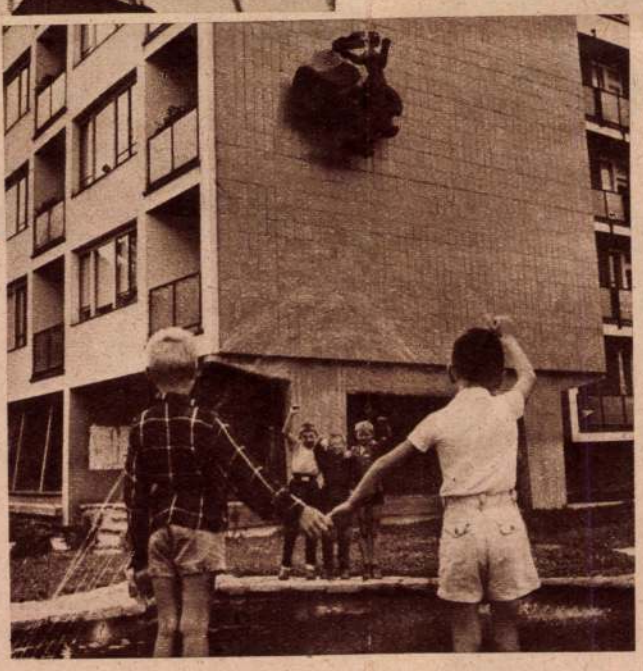

Este a »Kiskörösi Halászcsárdában«, a Tisza-parton Rácz Lajos prímás vérpezsdítő muzsikáját hallgatja egy vidáman vacsorázó szegedi társaság: (Tóth Benedek Éva, Bodó Matild, dr. Arany Béláné egészségügyi dolgozók búcsúztatják Borbás István műtőst, aki a szegedi klinikáról Pestre került). Külföldiek is szívesen látogatják a csárdát. A közelmúltban mongolok, cyprusiak, lengyelek, amerikaiak vacsoráztak, iddogáltak itt. Az amerikaiaknak annyira ízlett a halászlé, hogy még a bográcsot is meg akarták vásárolni!

Barát Endre írása
Iffabb Schiller Alfréd képei

Látkép a Hibiya-parki örömünnepről...

ÖRÖMÜNNEP
a Hibiya-parkban

A dolgozó tömegek kitörő örömmel fogadják a hírt: felmentették a Macukawa-ügy ártatlanul elítélt vádlottait

A Macukawa-ügy vádlottai — a Hibiya-parkban
(MTI—Külf. Képszolgálat)

***1949** augusztus 17-én súlyos vasúti szerencsétlenség történt Japánban Kanagava és Macukawa vasútállomások között. A reakció módszerei kísértetiesen hasonlóak minden országban. Ahogy annakidején nálunk a biatorbágyi merényletben való részvétel hazug vádjával rendeltek el statáriumot a kommunisták ellen, úgy akarta felhasználni a japán kormányzat a vasúti szerencsétlenséget a fellendülőben lévő demokratikus mozgalom elfojtására. Hamis bizonyítékok alapján szabotázs vádjával húsz szakszervezeti aktivistát tartóztattak le s helyeztek vád alá. A törvénytelen perben hozott halálos ítéletek és súlyos börtönbüntetések hírére azonban páratlan erejű tiltakozó mozgalom bontakozott ki. Szerte Japánban szolidaritási bizottságok ezrei alakultak a vádlottak megsegítésére. A harc hosszú és súlyos volt. Tizennégy évig tartott, míg 1963 őszén a reakciós erők súlyos vereséget szenvedtek. A Macukawa-ügyben letartóztatottakat a Japán Legfelső Bíróság kénytelen volt felmenteni a vád alól.*

Képriportunk a fokiói Hibiya-parkban készült, ahol húszezer ember gyűlt össze, hogy megünnepelje az ártatlanul elítéltek felmentését, s követelje az igazi bűnösök felelősségre vonását.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

Dorogi Imre
1967 JUN 30

Augusztus 12-én:

1021

Szegedi képzőművészek első közös fővárosi bemutatkozása

Vajon tudja-e a „tisztelt ünneplő közönség", amikor ünnepi ruhában és hangulattal kiállítás megnyitására indul, hogy mennyi fáradságos munka, előkészítés és szervezés, válogatás és osztályozás előz meg minden tárlatot? Hát ha még ilyen nagy jelentőségű kollektív kiállításról van szó, mint a budapesti Nemzeti Galériában augusztus 12-én nyíló *Szeged mai képzőművészete* című kiállítás, amely a város képzőművészeinek *első közös bemutatkozása* a főváros közönsége előtt.

A Nemzeti Galériában eddig két vidéki város művésztelepe mutatta be munkásságát: 1964-ben *Hódmezővásárhely* mindazoknak a művészeknek közreműködésével, akik a vásárhelyi tárlatokon szerepelni szoktak, és 1966-ban *Szolnok*, az ottani művésztelepen dolgozók szereplésével. A szegediek kiállítása ezektől annyiban különbözik majd, hogy a művészek részvételénél a szegedi lakhely, illetőség a döntő követelmény.

Tóth Sándort, a szegedi városi tanács munkatársát kérdeztük meg, kik képviselik majd Szeged képzőművészetét, hol tartanak az előkészületekben, milyen szempontok érvényesültek a gazdag és sokrétű anyag összeállításában?

— Azon igyekeztünk — mondja Tóth Sándor —, hogy ezen a kiállításon minél átfogóbb képet adjunk Szeged *jelenkori* képzőművészetéről. Szerepelnek az idősebb generációhoz tartozó, ismert nevű művészek mellett a még pályájuk kezdetén álló, sokat ígérő tehetségű fiatalok is. A kiállítók közül néhányan, mint például *Dorogi* Imre, *Vinkler* László, *Fontos* Sándor egy-egy önálló tárlatra is elegendő anyaggal, mások két-három művel vesznek részt.

Hogyan választották ki a kiállításra kerülő képeket és szobrokat? *D. Fehér* Zsuzsa művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria főmunkatársa a kiállítás rendezője az előkészítő bizottsággal együtt személyesen látogatta végig a szegedi műtermeket, hogy ott a már részben ismert, régebbi, részben az új, most készült művek között válogasson. Ezt az előzetes válogatást zsűrizte, nézte át még egyszer a Képzőművészeti Lektorátus bizottsága.

— A hely „szűke" megszabja lehetőségeinket is — mondja Tóth Sándor. Bármilyen nagynak és tágasnak tűnik is a Nemzeti Galéria *kilenc egymásba nyíló terme*, mégsem lehet elég arra, hogy az előzetesen kiválasztott több száz műtárgy mindegyike elférjen benne. A válogatásnak és rendezésnek szempontja, hogy a lehetőségekhez képest a szereplők *teljes művészi arculatát* megmutassa, s így minden korszakuk reprezentálva legyen.

Reméljük, hogy a katalógus is elkészül a megnyitás napjára. D. Fehér Zsuzsa előszavával, huszonhat reprodukcióval díszítve, francia—magyar kétnyelvű szöveggel. Tartalmazza majd a fontosabb életrajzi adatokat is.

A művek már ládákba csomagolva várják, hogy a helyükre kerüljenek. A katalógus anyaga már össze van állítva. És augusztus 12-én, amikor *dr. Biczó* György, a városi tanács vb-elnök megnyitja a szegediek első pesti kiállítását, majd eldől, hogyan honorálja a közönség a művészek és rendezők közös törekvését: megismertetni az országgal Szegedet a képzőművészetek tükrében.

Kulka Eszter

Péntek, 1967. június 30.

zönhető; nem feled
oanna barátnőjéről.
ökész és harcias
ienkiewiczről, s a
nd-re csábító hód
ejű férfiről, Andrz
ickiről sem.

J. Á.

RNYŐ

t szék

nűvészet tárgyköréből, va-
amint az utóbbi év szovjet
örténelméből állították ösz-
ze. A tízezer forintos díjat
égyheti versenyzés után
zerezheti meg az első szék
ulajdonosa: *Morvai* László
illanyhegesztő, aki az első
ét akadályait a régi „ve-
élkedős" rutinjával sikerrel
ette.

Igaz, sok zavaró körül-
ményt iktattak ki: nem volt
óra, se gong. Az első adást
zellemesen vezette a két
Tamás: az ezúttal láthatat-
an zsüriben elnöklő. a mű-
ort író *Dersi*, s a filmvetí-
éstől a barkópáig minden
átéklehetőséget jól kihasz-
náló *Vitray*. Erdemes lesz
zerdán esténként venni a
3. széket és leülni a tele-
vízió elé.

Veress Miklós

utóbb például a több mint 1200 jelentkező közül csak 500 gyereket vettünk fel. Minden félévben újabb vizsgát rendezünk, és akinek nem javul teljesítménye, a kívánt mértékben, az nem látogathatja tovább az edzéseinket. Most 2000 fiatal tanulja nálunk a különféle sportágak ABC-jét.

— Hány sportág szerepel a Központi Sportiskola tanrendjében?

— Tizenkettő: asztalitenisz, atlétika, birkózás, jég-

S=O=R=O=

Ma és holnap rendezik meg a szegedi városi felnőtt egyéni tekebajnokságokat. Ma, pénteken lesz a női verseny a Postás-pályán, délután 5 órai kezdettel. A férfi-bajnokságot két nap alatt bonyolítják le: az I. és II. osztályú minősítésűek ma délután 6 órakor kezdenek, majd holnap délután fél 4 órától versenyeznek, mind a két napon a ruhagyári-pályán. A III. osztályúak részére a SZAK-pályát jelölték ki. Részükre ma délután 4 órakor, szombaton pedig fél 4-kor kezdődik a küzdelem.

•

Magyarországon 1966 végén 3596 labdarúgó-szakosztályt és több mint százezer játékost tartottak nyilván. Minden negye-

---

ad

éjsza-
z égen
ak. Az
árókelő
elye is
utóbbi
akorolt

eg ra-
volna
tcában.
ndőrőr-
ályozta

agában
ugodva
őrünk?
vala-

olt ön-
dőrünk
köré-
es pol-

ideje
i. „Én
a rend-

őr — imigyen elmélkedett. — Nekem is van házam, nekem is van családom."

Es energikus, ám olykor cikk-cakkos léptekkel megindult a családi tűzhelye felé. Amíg Szamszon K. lábai felettébb bizonytalankodtak az éji utcán, addig a képzelete igen intenzíven dolgozott.

Felderengett előtte, hogy a felesége a küszöbön puha papuccsal fogadja. Az asszony átöleli fehér karjaival, lehúzza sáros cipőit, és amíg ő a karosszékben pihen, elkészíti neki a fürdőt. A szobából kikandikálnak kislányainak rózsás pofikái. — Apuci, anyuci vett neked egy orkán kabátot, azt mondta, hogy erről nem szabad beszélni.

És Szamszon megi
lány harmatos arcocsk
De lehet, hogy a
morúbb lesz. A feles
ban ül, kezébe temet
Erre ő mellé térdel, er
rébe fogja a fejét és
a kedves, ragyogó szer
— Ide hallgass, Ad
neki határozottan. — E
egyszer előfordulni. Vé
kortyot sem! Elhiszed?
— Persze, hogy elhi
zik majd Adél csendes

hiszen te
megígérted
— Egys
No, akkor
— Hisze
És megc
Erre ő k
— Mivel
abbahagyo
önts neker
ted, egy u
Szamszor
ábrándozás
te: ott áll
saját laká
meg a kili
megtért vá

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
BUDAPEST, VII., LENIN-KÖRÚT 9—11
TELEFON: 227-651, 221-285

Délmagyarország Szeged

1952 AUG. 7

Dorogi Imre.

CSÜTÖRTÖK, 1952. AUGUSZTUS 7.

276

A megváltozott tiszai táj

A szegedi képzőművészek a Megyei Tanács pályázatára készülnek

Csongrád Megye Tanácsa VB népművelési osztálya a megye képzőművészei között „Tiszai táj" címmel pályázatot hirdetett olyan képek festésére, amelyek a szocialista realizmus követelményeinek megfelelően tudják bemutatni a megváltozott hazai tájat. Pár napja csak, hogy a pályázatot meghirdették, de a szegedi képzőművészek máris nagy lendülettel készülnek a kiállításra. Ez azt mutatja, hogy megértették a kiállítás jelentőségét: tudják, alkalmuk lesz most bizonyságot tenni arról, hogyan alkalmazzák a szocialista realizmus alapelveit az alföldi táj ábrázolásában.

*

Dorogi Imre festőművész három képpel készül a kiállításra. A három kép Dorogi Imre művészetének fejlődésében jelentős állomást jelent, amennyiben azt igazolja, hogy több évi kísérletezés után Dorogi Imre jelentős lépéssel került közelebb a szocialista realizmushoz.

Az egyik képen nyaraló diákokat látunk, akik a Tisza füzeseiben pihennek. Az egész kép gazdag színekben, elömlik rajta a napfény, s mindez derűt, optimizmust sugároz a műből. A kép egyik legérdekesebb alakja a középen helyetfoglaló leány; egyszerű ruhájával, egyszerű hajviseletével szemléltetően mutatja be a megváltozott egyetemi ifjúságot.

A két másik, egyelőre még vázlatosan kidolgozott kép tiszai tájat ábrázol. Az egyik a Marostorok vidékét, a másik a hosszúra elnyúló folyót, háttérben a várossal mutatja be. Ezekre a képekre is jellemző a színek gazdagsága, melegsége. Érezni lehet, hogy alkotójuk szereti, s hazájának érzi a tájat.

Jánoska Tivadar festőművész, két, már majdnem kész képet fest a kiállításra. Az egyik a Rákosi Mátyás hidat mutatja be, az új hidat az egész tájban helyezve el. A kép elején a lerombolt vasúti híd romjai látszanak; a háttérben hatalmasan emelkedik a rombolás fölé a Rákosi Mátyás híd.

A művész alapos előtanulmányokkal készült a mű megfestésére: több szénrajzot, vázlatot készített. A késő délutáni időt ábrázoló képen a kissé sötéthatású égbolt mögül szinte világítva ível a híd.

A második kép a szegedi Dózsa tszcs földjeit ábrázolja. Előtérben hatalma[illegible] húzatábla, a kép [illegible]ája, háttérben a modern villanytelep hatalmas építkezései látszanak.

A művész képeiről a következőket mondja: *Elkészítésükkor a legnagyobb problémám az alföldi táj ábrázolása volt. Nem vagyok alföldi ember, hegyes vidéken éltem eddig s most állandó nehézségekkel kell küzdenem. Mivel a személyes élmények nem kiemelkedően intenzívek, műveimben érezhető más festők, elsősorban Tornyai János hatása. A hiányzó élményt az ő képeinek tanulmányozásából igyekeztem pótolni."*

Vinkler László festőművész, a Pedagógiai Főiskola rajz tanszékének vezetője is már majdnem teljesen befejezte a „Hajóácsok a Tiszaparton" című, a kiállításra készült képét.

Vinkler László a műről a következőket mondja: *„A szocialista realizmus nem öncélú tájképeket követel, de — mint a szovjet művészek alkotásai bizonyítják — nagy jelentőséget tulajdonít a tájképfestészetnek. A jó tájkép megmutatja a táj és az ember kapcsolatát, ábrázolja, hogyan alakítja át az ember a tájat. A jó tájkép hazaszeretetre nevel, mert megmutatja az ország, a táj szépségeit.*

— A kép megalkotásához fontos előtanulmányokat végeztem. Vizsgáltam az emberi test színeit az alkonyati napsütésben, s képeket készítettem a tiszai tájról is. Ennek szintézise a „Hajóácsok a Tiszaparton" című képem, amely az ácsok munka utáni megbeszélését ábrázolja.

— A véleményem szerint nem rosszul sikerült kompozíció a munkások aktív segítségének az eredménye is. Amikor az előtanulmányokhoz kezdtem, ismertettem a munkások előtt terveimet, ők készségesen segítettek. Spontánul, irányítás és külön magyarázat nélkül helyezkedtek el, minden mesterkéltség és póz legcsekélyebb látszata nélkül, úgy, ahogy a képen látható.

A képet eddigi alkotásaim jelentős állomásának tekintem. Sokat segített Horváth Márton elvtárs emlékezetes felszólalásának tanulmányozása is. Megfogadtam Horváth elvtárs tanácsát abban is, hogy igyekeztem a kompozíciónak középpontot adni.

— A megoldásban problémát jelentett a meghatározott esti idő ábrázolása. Ezt egyrészt az alakokon visszatükröződő napfény színével és a vörösödő-kékes égbolttal akartam ábrázolni."

[illegible]ői szeptember 12-re befejezik

CSÜTÖRTÖK, 1952. AUGUSZ

Az újítási bizottság jó

277 benyujtott újítási javaslat a Szegedi Paprikafe

1950 novembert írtunk még akkor. A Szegedi Paprikafeldolgozó Vállalatnál javában folyt az ötvenes termésű paprika feldolgozása. A hasítóban szorgalmas kezek hasították a paprikát, de az üzem többi részében is ugyanilyen serényen folyt a munka. A malomban a kövek durrzsolva őrölték finom liszté a már összetört paprikát, a csomagolóban apró papirzacskókba került a készárú, a raktárban szaporán tornyosultak a kövérre tömött piros paprikás zsákok. Ebben az időben még egyáltalán nem volt újítás a vállalatnál. A dolgozók csaknem ugyanolyan módon végezték munkájukat, mint azelőtt. Őrlés közben többször begyulladt a paprika, mert a malomkövek közé a paprikával apró vasdarabok is kerültek.

Megszületett az első újítás

A Paprikafeldolgozó Vállalat dolgozói azonban már nem „minden mindegy" kézlegyintéssel mennek el a hibák és a hiányosságok mellett. Már akkor érezték, hogy a gyár nem a régi korszerűtlen üzem többé. Hallották innen is, onnan is, olvasták a lapokban, hogy itt is, ott is jelentős újítást vezettek be a dolgozók és elhatározták, hogy ők sem alkudnak meg az üzemben lévő hiányosságokkal. November közepe felé megszületett az első újítás, amely jelentősen meggyorsította a termelést, könnyebbé tette a dolgozók munkáját.

Azóta két év sem telt el és az üzem dolgozói 277 újítással dicsekedhetnek. 277 újítási javaslatot nyujtottak be az újítási bizottsághoz, amelynek csaknem 60 százalékát elfogadták és megvalósították.

A pártszervezet segíti az újítási bizottságot

A pártszervezet és az üzem vezetősége jelentős segítséget nyújt az újítási bizottságnak. Nem zajlik le egyetlen újítási bizottsági ülés sem, ahol a pártszervezet és a vállalat vezetősége ne képviseltetné magát. Egy-egy újítás értékelésénél elmondja véleményét a párt és az üzem vezetősége is és gondoskodnak arról, hogy az elfogadható, értékes újítások mielőbb kivitelezésre kerüljenek. Az újítási felelős, Danyi Ferenc elvtárs, nem hagyja hosszú ideig a fiókjában heverni a benyujtott újítási javaslatokat. Az újítási bizottság havonta egyszer tart megbeszélést, de ha kell, akár naponta is összeül. Az újítási napló szerint legalább 70 százalékban olyan adatokkal találkozhatunk, ahol a tények azt mutatják, hogy ha az újító ma benyujtotta újítási javaslatát, másnap már össze is ül a bizottság és értékelte a beadott újítási javaslatokat. A dolgozók érezték és érzik ma is, hogy az üzem vezetősége törődik a benyujtott újításokkal, s szívesen újítanak és szívesen törik a fejüket észszerűsítéseken.

Az újítók között nincs ifjúmunkás

Igy születhetett meg például Engi János elvtárs szitálógép újítása, amellyel az üzem évente 9000 forintot takarít meg. Vagy ugyancsak

Fejlettebb munkamódszerek alkalmaz az augusztus 20-i felajánlások te a Ládagyár dolgozói

Egy júniusi napon megbeszélésre jöttek össze a Ládagyár népnevelői. Az összejövetel célja: megbeszélni, hogyan szervezzék meg az Alkotmány ünnepére a felajánlásokat. A pártitkár elvtárs elmondotta, milyen érveket használjanak, hogyan segítsék a szakszervezeti bizalmiakat a verseny szervezésében.

Az értekezletnek meglett az eredménye. Az üzem valamennyi dolgozójával ismertették az Alkotmány jelentőségét, politikailag alátámasztották a szakszervezeti bizalmiak munkáját. Az üzem dolgozóinak 85 százaléka tett munkafelajánlást Alkotmányunk születésének harmadik évfordulójára. A

írva, de nem biztos, hogy holnap is ott lesz.

— mindig akadnak jobbak.

Most a Sántha-brigád jár az élen 179 százalékos eredménnyel, de holnap már lehet, hogy a Simon-brigádé az elsőség, mert ők legutóbb 158 százalékra teljesítették tervüket.

A Szegedi Ládagyár dolgozói tudják, hogy nálunk az Alkotmány jogokat biztosít a dolgozóknak, de

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAPKIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

Budapest

1970 OKT 4

Dorogi Imre

— **Dr. Pogány Ö. Gábor,** a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója szombaton a szegedi képtárban megnyitotta Dorogi Imre festőművész gyűjteményes kiállítását.

1021

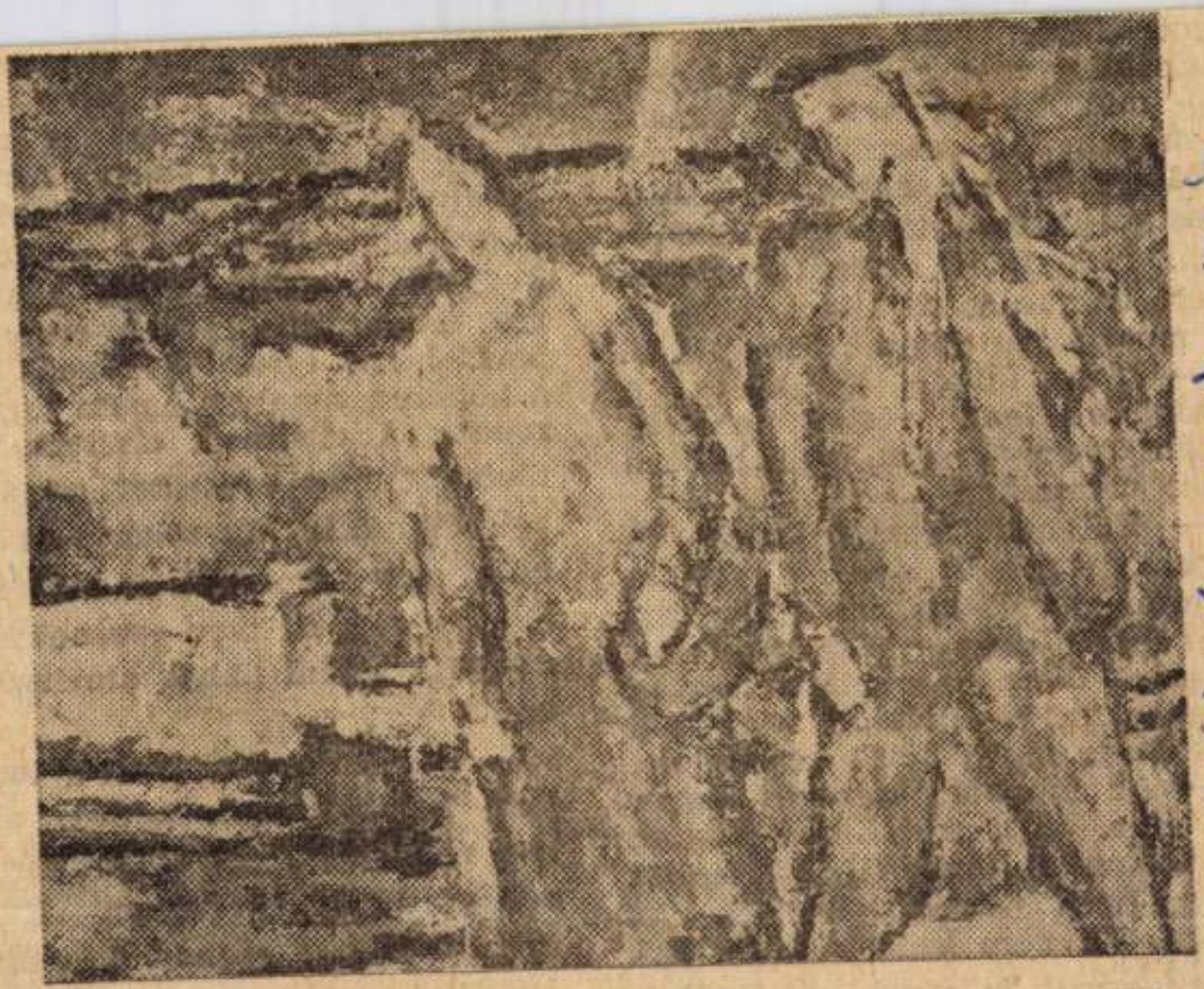

Házaspár

Dorogi Imre

Dél-Magyarország
1970 VIII. 9
Dorogi

gyott össze.

Csákány meg tisztogató kis söprűk nélkül elkezdtem én is ásni a magam kis kutatóárkát. Nem a földben, hanem hajdanvolt ősök mostani utódainak emlékezetében. Nekem is szerencsém lett, mert hamar észrevettem, hogy itt is megkoccan valami, meg ott is.

— Hogy mikor épült ez a templom? Igen régen lehetett, talán még az első világháború előtt valamikor.

— Bolondot beszél kend! Én most vagyok 77 éves, de mióta tudom, merről kel föl a nap, azóta annak csak a fala van, meg urasági disznóól belőle. Ugyan Kisteleken is épült az alapjából egy ház, nincs húsz esztendeje.

— Az én apám százéves lenne, ha élne, nagyapám meg 48-ban volt Kossuth katonája tizenkét évig. Isten nyugosztalja őt is, ámbár én nem ismertem, de ennek annál is régebben kellett megesni, a török alatt.

— Úgy mondják ezt, hogy együtt. Volt is nagy tiszteletük, amíg valaki el nem lopta őket.

— Hiábavalóságokat is mondanak persze a népek. Amikor az ányási kápolnából szétszórták a grófokat, hallatszott olyan is, hogy azok voltak talán a vezérek. Pedig abból csak annyi az igaz, hogy olyan bádogból volt a koporsó, amelyiket nem fogja a rozsda. A cigányok elvitték, itatóvödröt meg tepsziket csináltak belőlük. Akár hét vezér volt bennük, akár gróf, itt a majorban azóta cigánytól nem vesznek tepszit. Ki tudna abból almásrétest enni?

— Emlékszem rá, volt a templom falában egy üredék, abba lett volna állítólag valamikor egy gyönyörű Mária-szobor. Régen mise is volt a szobori búcsúban, járkáltak ott a papok, ott ébejgök körülöttük én is, hallom, amikor mondja az egyik a má-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Dorogi Imre festőművész

1971 DEC 5

Kiállítás a Művészklubban

A szegedi Sajtóház Művészklubjában ezúttal Dorogi Imre festőművész képeinek kamarakiállítására került sor. A 81 éves mester utóbbi években festett vásznai egyöntetűen bizonyítják festészetének megújulását. A posztimpresszionisták stílusjegyei kétségkívül érződnek alkotásain, mégis Dorogi folytatója mindannak, amit a század eleji szegedi festők elkezdtek. Műveinek anyagszerűsége, téma- és életgazdagsága, a sugárzást megörökítő színskálája egyaránt művészetének legfőbb erényei közé tartozik. Vinkler László festőművész érzékletesen elemezte a kiállított képeket, ezzel mintegy beavatva a hallgatóságot a műalkotás belső titkaiba, másrészt körülhatárolva Dorogi Imre eddigi munkásságát.

Az est második részében *dr. Péter László* Szeged utcaneveit vizsgálta a várostörténet szempontjából. A vitában elsősorban a helytörténeti kutatás és a publikációs lehetőségek kérdéseihez kapcsolódtak a hozzászólások.

A mintegy háromórás rendezvény vitájában felszólalt *dr. Geréb György, Hemmert János, Forgó Pál, Kopasz Márta, Szelesi Zoltán.*

formában.

Jelentéséről
névnapján vi
en, kardleve
gyünk neki
A Nap kél
és nyugszik
A Hold kél
és nyugszik.

WOLFGAN
ZART oszt
éve. 1791.
meg. Operá
nem a való
a művész
mását vitte színpadra: a szabad-
ság és a humanizmus hősi páto-

és az Atlanti fal. Francia—olasz film. (Fél 4, háromnegyed 6 és 8.) Hétfő: Idegen a cowboyok között. Amerikai film. Dupla helyár! (Háromnegyed 6.) Szabadság: Nagymamák és unokák. Szovjet film. (3, negyed 6 és fél 8.) Hétfő Az inkák kincse. Spanyol—olasz—perui film. (Negyed 6, fél 8.)

Szeged: Szabadság: Vesztesek és győztesek. Jugoszláv—olasz film. (Fél 4, háromnegyed 6 és 8.) Hétfő Lear király. Szovjet film. I—II. rész. Másfél helyár! (Fél 4.) Vesztesek és győztesek. Jugoszláv—olasz film. (8.) Vörös Csillag: A kalóz menyasszonya.

Dorogi Imre

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

DÉL-MAGYARORSZÁG
1900 JÚN 26

1021

DOROGI IMRE

TÁPLÁLÁNYOK

Manöken — civilben

Szépen berendezett, napfényes otthon. Mindenütt virág. A mama feketével kínál. Kati hosszú, karcsú alakján szürke pantalló feszül, nagy gyerekszemét kíváncsi-csodálkozón rámvillantja és várja a kérdést.

— Hogyan kezdte?

— Sohasem akartam manöken lenni. Békéscsabán jártam iskolába, aztán Pesten, kozmetikus szakmát tanultam. És egy telefonfülkében kezdődött. Megláttak a Női-ruha Nagykereskedelmi Vál-

Észreveszi, hogy csod kozom.

— Igen. 58 kiló vagyo 173 centi magas.

— Napi elfoglaltsága?

— Reggeli a férjnek, azt torna, fürdés. Három-ne próba egy délelőtt. Ebéd lamelyik bisztróban a f jemmel. Egy órai pihenés ha nincs bemutató, akk mosás, vasalás, egyebek. szeretek olvasni, örülök, otthon vagyunk, együtt.

— Naponta hányszor öl zik át?

— A próbadíjat és a b mutatók díját — ami ne havi fizetés — bizony kön nyebben összeszámolom.

— Utazás?

— Októberben Genfben mutattunk be. Meglepődtem, amikor nálam négy-öt kilóval karcsúbb, főleg idősebb kolléganőket láttam. De azért... sikerem volt.

— Mit érez, amikor felvesz egy szép modellt?

— Amikor kilépek a pódiumra és végigsétálok a fürkésző pillantások keresztтüzében, nem érzek, nem látok semmit. De a ruhát... azt, amit akkor viselek, a magaménak érzem, de sok-

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-774

Dorogi Imre

1971 FEB

Budapest 75., pf. 7—8." címzéssel adjanak postára.

— KITÜNTETÉSEK. A Népköztársaság Elnöki Tanácsa Dorogi Imre festőművésznek 80. születésnapja alkalmából művészi munkássága elismeréséül a Munka Érdemrend ezüst fokozata kitüntetést adományozta.

Dorogi Imre
MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726
1021 1970 SEP 29

Gazdag program a múzeumi hónapban

Októberben, a múzeumi hónapban, gazdag programmal várják a látogatókat az ország múzeumai. Szőnyben *emlékmúzeum* nyílik *Dobi* Istvánnak, az Elnöki Tanács egykori elnökének szülőházában. Pécsett október 4-én nyitják meg *a II. országos kerámia-biennálét*, amelyen a legnevesebb magyar keramikusok mutatják be új alkotásaikat. Szegeden, a Horváth Mihály utcai képtárban október 3-án nyílik *Dorogi* Imre festőművész tárlata. Ugyanitt 11-én a múlt századbeli *festett parasztbútorokból* nyitnak kiállítást. 18-án kerül sor a szegedi Képzőművészeti Galéria felavatására.

A hódmezővásárhelyi *Tornyai János Múzeumban* október 11-én nyílik a hagyományos *vásárhelyi őszi tárlat*.

Veszprém megyében október 4-én *Katona* László grafikusművész *101 plakát* című kiállításával nyitják meg a múzeumi hónapot. Pest megye kettős jubileumot ünnepel a múzeumi hónap keretében: megemlékeznek a váci *Vak Bottyán Múzeum* megalapításának 75., és a *nagytarcsai Falumúzeum* megnyitásának 10. évfordulójáról. A Fejér megyei múzeumi eseménysorozatot október 3-án a táci *Gorsiumban* dr. *Fitz* Jenő, a Fejér megyei múzeumok igazgatója nyitja meg. A miskolci *Herman Ottó Múzeum* a borsodi iskolákban folyó történelemoktatás segítése céljából a putnoki, a szikszói, a mezőcsáti és az edelényi gimnáziumban, valamint a kazincbarcikai és az aszalói általános iskolákban állandó helytörténeti kiállításokat nyit. A megyében egyébként az ünnepi hónap során több mint ötven kulturális eseményre kerül sor.

A luzitán szörny | *Peter Weiss-bemutató a Katona József Színházban*

MAGYAR HIRLAP

Október 6-án érkezik Pompidou Moszkvába

(MTI) Georges *Pompidou* francia köztársasági elnök október 6-án érkezik a Szovjetunióba — közölték hivatalosan Moszkvában.

Szovjet—NSZK tudományos együttműködés

(TASZSZ) Hétfőn Moszkvában véget értek Vlagyimir Kirillin, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökhelyettese, a Minisztertanács mellett működő tudományos és műszaki bizottság elnöke és Hans *Leussink*, az NSZK közoktatás- és tudományos kutatási ügyek minisztere közötti tárgyalások a kétoldalú tudományos, műszaki és gazdasági együttműködésről.

Ezt követően a szovjet fővárosban sajtóértekezletet tartottak Kirillin és Leussink részvételével.

Az UNESCO elutasította az NDK felvételét

Működik a Laagham-bizottság

Viszonylagos nyugalom

(AFP, AP, MENA, Reuter) A feldúlt jordániai fővárosban *megkezdték munkájukat azok a tűzszüneti ellenőrző csoportok*, amelyeknek felállításában az arab állam- és kormányfők kairói tanácskozásán állapodtak meg.

Ammanban egyébként viszonylagos nyugalom volt a nap folyamán — megfigyelők szerint szeptember 17-e, az ellenségeskedések kirobbanása óta, a legnyugodtabb. Ezt a viszonylagos nyugalmat azonban a rendkívüli feszültség jellemzi, nem lehet tudni, hogy a szembenálló felek egyike vagy másika melyik percben használja ismét fegyverét.

Visszaérkezett Ammanba *Husszein* király, kíséretében *Ladgham* tunéziai miniszterelnökkel, aki a kairói egyezmény gyakorlati végrehajtására felhatalmazott bizottságot vezeti. A bizottság palesztinai tagjává Arafat még vasárnap Ibrahim *Bakrot* nevezte ki. Husszein király még nem jelölte ki képviselőjét. A tunéziai miniszterelnök[illegible]

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

1970 OKT. 11.

A SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT LAPJA

1021

IMRE

DOROGI

Átadták a Szeged városi tanács alkotói díjait

Szeged felszabadulásának évfordulója alkalmából több ünnepi eseményre került sor szombaton a városban. Szocialista hagyományainkhoz híven ilyenkor adják át rendeltetésüknek az újonnan elkészült létesítményeket is.

A Szeged városi tanács minden esztendőben alkotói díjjal jutalmazza a város felszabadulási ünnepe alkalmából azokat az írókat, művészeket, műszaki szakembereket és újságírókat, akik kiemelkedő tevékenységet folytattak és nagyban hozzájárultak Szeged szellemi és gazdasági életének emeléséhez.

Az idei alkotói díjakat tegnap délelőtt a városi tanácsházán *dr. Biczó* György, a tanács vb-elnöke nyújtotta át. Jelen volt a kitüntetések átadásán *dr. Ozvald* Imre, az MSZMP Szeged városi bizottságának titkára is.

A városi tanács végrehajtó bizottságának határozata értelmében 1970-ben alkotói díjat kapott:

Ilia Mihály kritikus, a Tiszatáj rovatvezetője, a mai magyar irodalom kritikai népszerűsítéséért, az Új Írásban, a Kortársban és a Tiszatájban kifejtett kritikai munkássága elismeréseként;

Mocsár Gábor József Attila-díjas író, Égő arany című szociográfiai kötetéért;

D. Fehér Zsuzsa dr., művészettörténész és művészetkritikus, a Magyar Nemzeti Galéria főmunkatársa, a szegedi képzőművészet fejlesztése érdekében végzett művészetírói és művészetszervezői munkásságáért;

Dorogi Imre festőművész több mint öt évtizedes művészeti alkotómunkájáért és az 1970. október 3-án, életének 80. évében megnyílt gyűjteményes kiállításáért;

Dr. Tari János, a szabadtéri játékok elhunyt igazgatója posthumus alkotói díjat kapott a szabadtéri játékok népszerűsítése érdekében kifejtett több mint egy évtizedes áldozatos és kiemelkedően eredményes művészeti vezető tevékenységéért;

Kormos Lajos, a Szegedi Nemzeti Színház nyugalomba vonuló érdemes művésze Szegeden eltöltött másfél évtizedes színművészi tevékenységéért, kiemelkedő színpadi teljesítményeiért;

Fehér Kálmán, a Délmagyarország várospolitikai rovatának vezetője publicisztikai tevékenységéért, a várospolitika kérdéseivel foglalkozó színvonalas cikkeiért.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának megbízásából dr. Biczó György átadta Dorogi Imre festőművésznek 80. születésnapja alkalmából a Munka Érdemrend ezüst fokozata kitüntetést is.

A kitüntetettek nevében D. Fehér Zsuzsa dr. mondott köszönetet a figyelmes elismerésért.

Liebmann Béla felvétele

Dr. Biczó György átadja a kitüntetést és a díjat Dorogi Imrének

Az újjáalakított művelődési otthon

Művelődési otthon avatás a Ságváritelepen

Az elmúlt év nyarán használhatatlanná vált a Ságváritelep művelődési otthona. Átalakításához, felújításához lassan ugyan, de összegyűltek a szükséges forintok. A kulturális intézmény — a Mü. M. 600-as szakmunkásképző intézet oktatóinak, tanulóinak komoly segítségével — most elkészült. Avatására tegnap, szombaton délután került sor.

Az ünnepi megnyitó első aktusaként *Czakó* János képeiből nyílt kiállítás, amelyet *Zoltánfi* István festőművész adott át a közönségnek.

Az újjáalakított művelődési otthont, *dr. Király* Dezső, a harmadik kerületi tanács tagja avatta fel, majd műsor következett, amelyben többek között *Gyürki* István, a *Ságváritelepi általános iskola* énekkara, *Nógrádi* Beáta és *Murányi* László, a Liszt Ferenc Zeneiskola két növendéke, *Stanics* Andrea, *Aracsi* Lászlóné, *Fekete* Mária, *Fekete* Gizella, *Román* Zoltán, *Wéninger* Richárd és a *Minerva Színpad* lépett fel szavalatokkal, zeneszámokkal, irodalmi összeállítással.

A Ságvári Endre művelődési otthon megnyitásán ott volt *Papp* Gyula, a városi tanács vb elnökhelyettese.

Ma, vasárnap délelőtt filmelőadások várják a felújított intézmény ifjú vendégeit.

Előkészületek a gyermekek fogadására: a nagycsoportos óvodások termének sarkában már játékok várják a csöppségeket

Óvoda és rendelő Újszegeden

Tegnap eseménydús napja volt Újszegednek. Délelőtt 10 órakor a vadonatúj, tágas, kétszintes orvosi rendelőt adták át, délután 3-kor a József Attila-telepen épült óvoda megnyitó ünnepségére került sor.

A szakosított körzeti orvosi rendelő átadásán a városi tanács vezetői is megjelentek. Dr. Korek Józsefné, az I. kerületi tanács vb-elnöke adta át az intézetet az újszegedieknek, akik nevében Nitsinger Gyula, az újszegedi pártszervezet titkára mondott köszönő szavakat. A 444 négyzetméter alapterületű rendelő építészeti szempontból is figyelemre méltó.

Délután a Berkert utcai óvodában Hörömpő József, az I. kerületi tanács vb elnökhelyettese mondott megnyitó beszédet és jutalmat, okleveleket adott át azoknak, akik az 50 személyes óvoda tervezésében, építésében a legtöbb társadalmi munkát végezték.

Kovács József, a városi tanács művelődésügyi osztályának vezetője köszönte meg az I. kerületi tanács vezetőinek és végrehajtó bizottságának azt a bátor kezdeményezést, hogy a társadalmi munkára alapozva hozzáláttak az óvoda építéséhez. Egyúttal jutalmat adott át Benedek Gábornénak, az óvoda vezetőjének, aki nagyon sokat tett az óvoda megszületéséért.

Igaz, az óvoda még nem kezdheti meg működését. Az indulás időpontja azon múlik, hogy az Építő Ktsz a boilert mikor szereli be.

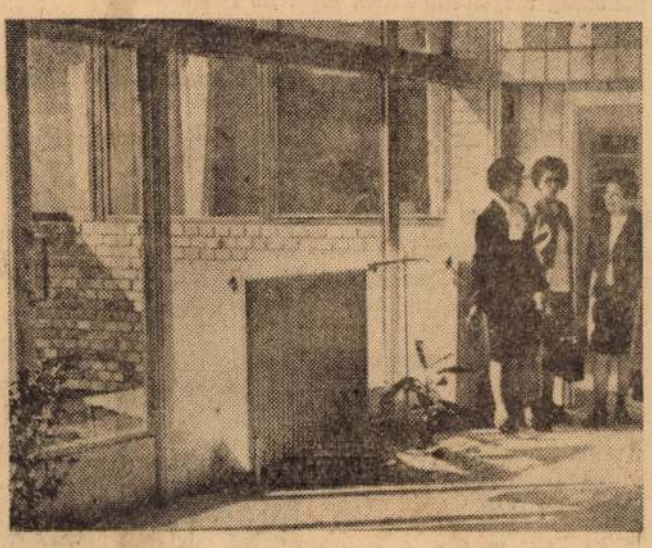

A rendelő tágas előtere, ahonnan a gyermek- és a nőgyógyászat váróhelyisége nyílik

emlékiratainak első kötete. Ebben a volt francia államfő többek között visszaemlékszik John Kennedy-vel való beszélgetésére és a tábornok-elnök idézi, miként fejtette ki véleményét az akkori amerikai elnöknek délkelet-ázsiai politikájáról. De Gaulle felhívta Kennedy figyelmét a vietnami kaland roppant veszélyére — akkor még „csak" 15 ezer amerikai „tanácsadó" volt Dél-Vietnamban. „Megjósoltam — mondta de Gaulle Kennedynek —, hogy lépésről lépésre egyre inkább belesüllyednek majd egy feneketlen katonai és politikai ingoványba." Példának hozta fel a francia vereséget Indokínában és követendőnek az értelmetlen algériai háború befejezését.

Porhintő javaslat

Azért idéztük a kilenc évvel ezelőtt elhangzott figyelmeztető szavakat, mert azok igazolódtak: most már 500 ezer az intervenciós csapatok létszáma Dél-Vietnamban, s három nappal ezelőtt Nixon „békekezdeményezést" harangozott be, ám nagyon hamisan szóltak ezek a harangok. Porhintés volt, semmi más, a tisztábban látó amerikai politikusok is így kommentálták a beszédet: lehet, hogy házon belül némileg lecsillapítja a kedélyeket (éppen a novemberi választások előtt!), de sem a VDK, sem a délvietnami szabadságharcosok számára nem lesz elfogadható.

Valóban. Mind Hanoi, mind pedig a DIFK visszautasította az ötpontos javaslatot, amelyben semmi új nincs és az egyáltalán nem válasz a hazafias erők képviseletének Párizsban nemrég előterjesztett kezdeményezésére. Leszűkítve: felétel nélküli teljes csapatkivonás, koalíciós kormány létrehozása Dél-Vietnamban — ez az alapja a békés kibontakozásnak.

Erről pedig nem beszélt Nixon, aki úgy látszik, nem képes kilábalni a posványból. És nemcsak az indokínai mocsárban, hanem a közel-keleti ingoványban is egyre mélyebbre süllyed.

Álszent manőverezés

Mahmud Riad, az EAK külügyminisztere és a Szovjetunió külügyminisztériuma a múlt héten félreérthetetlenül leszögezte, hogy az utóbbi időben terjesztett amerikai rágalmak tulajdonképpen Izrael agressziójának hosszabbítását, a tűzszünet valódi megsértőjének takarását szolgálja. A Szovjetunió nem vett részt a Rogers-féle tűzszünet feltételeinek megállapodásában, ennél fogva nem is sérthette meg azt. Riad pedig kijelentette: a legvédelmi rakéták a Szuezi-csatorna nyugati oldalán a tűzszünet előtt is ott voltak és ott is maradnak. Ez Egyiptom területe. Viszont a megszállt Sinai-félszigeten az izraeliek utakat, erődítményeket építenek, katonai felvonulást hajtanak végre — a tűzszünet fedezete alatt. Amerikai felderítő repülőgépek hatolnak be rendszeresen az EAK légiterébe: ezért Egyiptom az ENSZ jubileumi közgyűlése elé terjeszti a közel-keleti váltság jelenlegi körülményeit.

A nagy propagandával világgá kürtölt Rogers-tervet — amely szintén csak blöff volt — maga az Egyesült Államok „fúrta meg", miután Nasszer elfogadta a javaslatot. Most Nasszer váratlan halálát is ki akarják használni a Jarring-misszió kudarcának indoklására, holott az egyiptomi államférfi politikáját folytatja az EAK, s ezt erősíti meg minden bizonnyal a jövő heti népszavazás is.

Az álszent nixoni manőverezés eléggé átlátszó: európai körútja is inkább földközi-tengeri erőfitogtatás akart lenni, de beletört a bicskája. A jordániai polgárháborút az arab erők fejezték be, s kilőtték az USA beavatkozási tervét. A négyhatalmi ENSZ-delegátusok helyettesei közelkeleti tanácskozásának egyoldalú amerikai felmondása nemcsak a másik három társ, hanem az egész világ felháborodását váltotta ki. Ezzel is lelepleződik: az Egyesült Államok kormánya nem a békés megoldásra törekszik Közel-Keleten.

A bolíviai öngól

A világcsendőr kakastollát Dél-Amerikában is megtépázták a múlt héten. Bolíviában a CIA közreműködésével jobboldali katonai lázadók lemondásra kényszerítették az utóbbi időben haladó tendenciát mutató Ovandót — de öngólt lőttek. A tiszavirág életű katonai junta egynapos hatalmát az Ovandónál haladóbb irányzatot képviselő Torrez tábornok letörte. Új kormányt alakított, amelyben katonák és értelmiségiek kaptak pozíciót, s népérdekű programmal lépnek elő. Olyan jelenség ez az USA-szuronyok árnyékában, Latin-Amerikában, amely erőteljesebb, s hatásosabb, mint de Gaulle egykori intő szava.

A realitások irányába való lépések nagyobb hatással vannak a nemzetközi élet változásaira, mint az USA taktikázása, amely háborúba, útvesztőbe való táncolás. Ennek ellenkezője bontakozik ki Európában. Pompidou jelenlegi szovjetunióbeli látogatása, a múlt héten jelentősen előrehaladt bonni lengyel—NSZK tárgyalások, s a jövő héten kezdődő csehszlovák—NSZK prágai eszmecsere az európai biztonság megteremtésének erőteljes előkészítése.

Markovits Tibor

erőinek „Fe
fedőnevű hadg
kalmából Wal
admirális, az
néphadseregén
főcsoportfőnök
helyettes, Cot
zetközi sajtóé
tott.

— Az egy
nokság terveinek megfelelően kerül sor a gyakorlatra, amely az NDK nagy területeire terjed ki —, mondotta bevezetőben.

Verner admirális rámutatott arra, hogy a „Fegyverbarátság" hadgyakorlat méretekben túlnő minden eddigin, amelyeket a szocialista hadseregek az NDK-ban hajtottak végre: bejelentette, hogy a gyakorlat során új vezetési műszereket, és automatizált vezetési eszközöket is kipróbálnak majd.

„Fegyverbarátság" hadgyakorlaton: oldalt) és Heinz Hoffmann, az ND

Végül arról is szólott az rü
admirális, hogy a baráti had- m
seregek csapatainak megér- cs
kezése óta többszáz különbö- re
ző gyűlésre, találkozóra ke- m

Az EAK diplomáciai k

● **Kairó (MTI)**

Az ENSZ-közgyűlés közelkeleti vitáját nagyszabású egyiptomi diplomáciai kampány készíti elő. Az EAK külügyminisztériuma egyfelől széles körben ismerteti álláspontját, másfelől minél több állam támogatását kívánja megnyerni ahhoz a javaslathoz és követeléshez, hogy a közgyűlés ítélje el Izraelt az agresszió folytatásáért, s hozzon határozatot a megszálló csapatok visszavonásáról, a négyhatalmi tárgyalások folytatásáról.

A négy miniszterhelyettes megbeszéléseket folytat a közel-keleti államok nagyköveteivel, hogy mi az igazság az ideiglenes tűzszünet megsértése körül. Míg Tel Aviv és Washington alaptalanul Egyiptomot vádolja a tűzszüneti egyezmény megsértésével, addig Izrael valóban megsértette a megállapodást: helyreállította és továbbfejlesztette a Szuezi-csatorna keleti partjain húzódó erődrendszerét, Washington pedig megszegte azt az ígéretét, hogy a tűzszünet alatt nem szállít újabb Phantom-repülőgépeket Izraelnek. A közel-keleti kérdés ENSZ-vitája szempontjából Kairó k
k
l
é
a
r
i
l
s
i

Válási törvény Olaszországban

● **Róma (AP, Reuter, UPI)**

Az olasz szenátusban történelmi szavazás volt: a szenátorok — tizenöt évi harc és huzavona után — törvénybe iktatták a válást.

Az annyi vitát megért törvényjavaslat mellett 164-en, ellene 150-en szavaztak, senki sem tartózkodott. Ezzel bizonyossá vált, hogy a házasság felbontása két-három hónapon belül bekerül az olasz törvénykezésbe — először az ország egyesítése óta eltelt száz évben, és utolsónak a modern nemzetek között.

Mivel a szenátusi vitában a kilenc cikkből álló törvényjavaslatban néhány jelentéktelen módosítást eszközöltek, a megszavazott szöveg visszakerül a képviselőház elé, amely múlt év novemberében egyszer már kis szavazatkülönbséggel jóváhagyta. A módosítások fejében a kereszténydemokraták — a válás fő ellenzői — megígérték, hogy nem gördítenek további akadályokat a törvény útjába; így remélhető, hogy a képviselőházi szavazás már csak formaság lesz.

Várható, hogy a közeli hónapokban mintegy 5 millió olasz állampolgár, akik eddig nem tudták törvényesen felbontani házasságukat, folyamodik majd a törvényszékekhez válásért.

Nem elsősor ügyészi, ha politikai fela

Ahogyan előrehaladunk a építésében, akk
egyre bonyolultabbá a felad
következtében — azt is mond
lük egyenes arányban — *növ
zetés és ezzel összefüggésben
ka jelentősége.* A pártnak ezz
ban határozott elvei vannak,
sarkalatos pontja, hogy —
függetlenül — minden posztot
párttisztséget! — párttag és
egyaránt betölthet, *ha megfe
kai és szakmai alkalmasság,
zetőkészség hármas követelm*
párt káderpolitikai elveire ép
mélyzeti munkával összefüggő
deletek, amelyek az államhat
ról garantálják, hogy minde
nagy — vezető poszton tényl
derek álljanak, *akik becsület
és meggyőződéssel, tehetségük
maximumával szolgálják a sz
tés, a munkásosztály céljait.*
tehát, hogy csak a fenti köv
nek megfelelő emberek állhat
posztokon, és *csak addig, ami
követelményeknek megfelelne*

Az utóbbi időben azonban
tapasztalható, hogy egyesek f
vagy tudatosan félremagyaráz
ket a helyes elveket. *Úgy vé
gazdasági életben a nagyobb
demokrácia egyben a személy*

KILÉPÉSEK AZ FDP-BŐL. Szombaton Bonnban ülést tartott a Szabad Demokrata Párt 30 tagú országos vezetősége. Megtárgyalták a párt három parlamenti képviselőjének kilépése következtében előállott helyzetet. Mende, Zoglmann és Starke személyi okokból lett hűtlen a párthoz, s ezzel nem gyengült, erősödött az FDP. A képen: Walter Scheel (balról) pártelnök-helyettesével, Hans-Dietrich Genscherrel.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

TISZATÁJ
Szeged

1021

DOROGI IMRE

DOROGI IMRE: TISZAI CSÓNAKHÁZAK

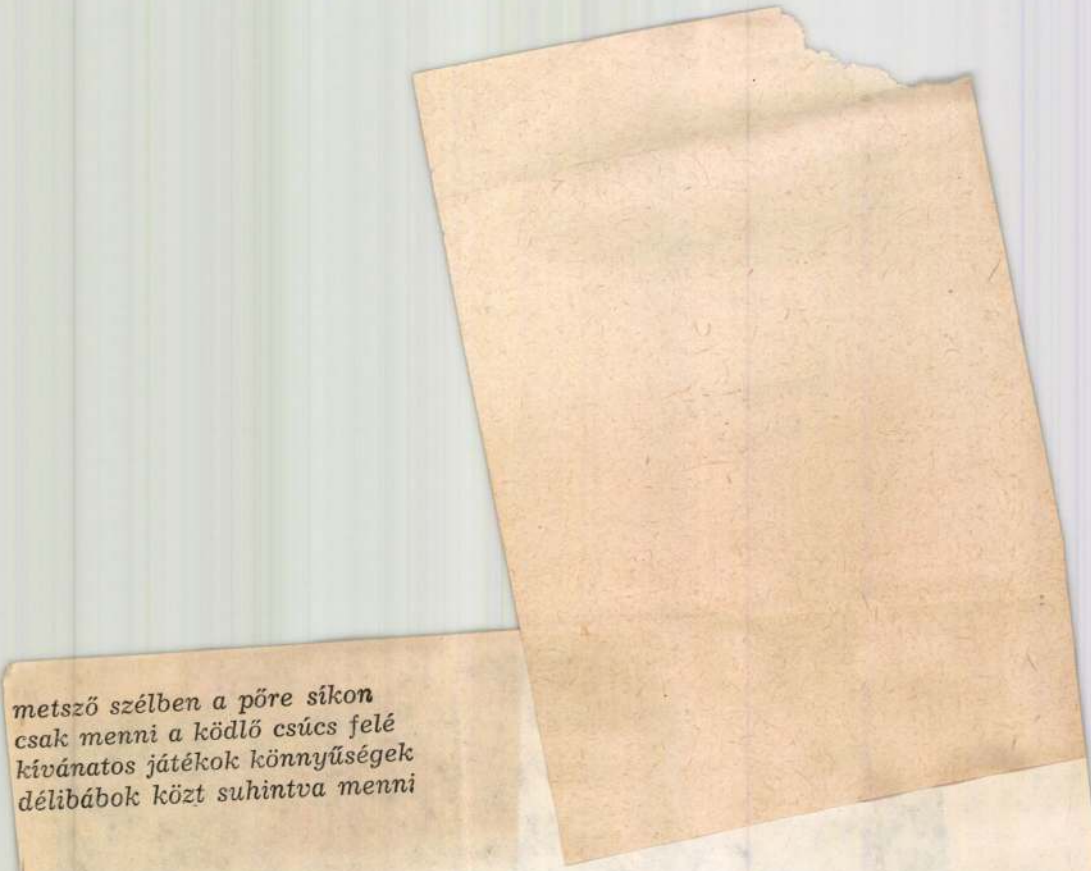

metsző szélben a pőre síkon
csak menni a ködlő csúcs felé
kívánatos játékok könnyűségek
délibábok közt suhintva menni

Fohász

Adj uram egy kis időt a tűnődésre
csak annyit míg e legéberebb
ébrenlétből magammá ébredek
s képzelődhet bennem a béke

uram adj nekem időt a tűnődésre
e könnyű zölddel hagyj magamra
nyelvemen a kimondhatatlan — most az egyszer
ne vágj bele a legcsöndebb szavamba

két őrült hangrobbanás között uram
engedd hogy ma ne válaszoljak
de hallgasd meg hallgatásomat
s a te országod

ha nincs is jöjjön el holnap

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

TISZATÁJ
Szeged

197° NOV

DOROGI IMRE

1021

DOROGI IMRE: ÁCS GYÖRGY ÉS FELESÉGE

defenzív frontjának utolsó nagy összecs
védelme lesz, csakhogy a bukott reakció eg
tes ellenállás szervezett leszámolássá válto

A modern kisregénynek, ha nem is
sajátossága a viszonylag zárt szituációtere
ellentmondások kiélezettsége. A kisregény
tabb történelmi megfelelője a történelem á
nyílt állásfoglalásra kényszerítő történelmi
példája e törvényszerűségnek. A szituáció a
lenül és egyértelműen megítélhető. Ebben
ségével az emberi magatartásra tevődik át, s ha Lengyel József a szituáció megteremtésével feladta az önéletrajza által kínált lehetőségeket, azt feltétlenül azért tette, hogy annak a sajátos ellenállásnak és forradalmi magatartásnak, amelynek legjobb műveiben érzékeny, morális rajzát adta, itt egy pontosabb történelmi képletét vázolhassa fel, általánosabb történelmi igénnyel. A végletes és könyörtelen harcban igazolja azt, hogy a kommunista ellenálás következetességében is mindenkor humánus jellegű. Ennek jelentőségére éppen az életmű egészéből lehet rávilágítani. Legjobb műveiben (az *Elejétől végig*, az *Igéző*, a *Kicsi mérges öregúr*), kommunista forradalmárai vagy ösztönös humanistái a személyi kultusszal szemben érnek tudatos ellenállóvá, vagy tisztul ki humanista magatartásuk: megvalósítva az ember morális küldetését, vagy csupán leszögezve az ehhez való jogait. Az „Ezek miatt ne lennék én kommunista?" *(Elejétől végig)*, világosan utal arra az ideológiai és morális bázisra, amelyből ez az ellenállás mint történelmi magatartás erejét meríti. Az ellenállás a humanizmus megvalósításának, morális tisztaságnak az egyetlen lehetősége, de ugyanakkor erre az ideológiai bázisra támaszkodva szolidaritásának, amely az életben maradás, az alapvető egzisztenciális érdekek megvédelmezésének egyetlen lehetősége, a legfőbb történelmi kohézióját is jelenti. A kor közvetlen és látszólag szinte feloldhatatlan ellentmondásán túl, tehát a személyi kultusz és a szocializmus ellentmondásán túl, felismerni a kommunista humanizmus lehetőségét, ez egyben a védekezés leghatalmasabb eszközét is jelenti, hiszen a spontán, szubjektív reflexeket tudatos harccá, stratégikus küzdelemmé változtathatja, s döntő történelmi fölényét perspektivikusan megteremti. Az ellenállás deffenzíváját éppen ebben a fölényben változtathatja át forradalmi offenzívává, a takticizmussal stratégiát, a diktatórikus önkénnyel történelmileg igazolt kommunista humanizmust állítva szembe. Így született meg a „Forradalmár Színjátéka", vagy ha úgy tetszik, az „Ellenállás Színjátéka", hiszen egyrészt a történelem által nemegyszer valóságosan produkált egybeesésről van szó, másrészt viszont — s ezt is a történelem igazolta — a kétféle harc között

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-796
197 NOV

TISZATÁJ
Szeged

DOROGI IMRE

1021

DOROGI IMRE: TISZAI HALÁSZOK

1052

... a marxiz
...epviselője a társadalomra, a pr
viszonyra, vagy magára a tiszta szubjektivitásra korl
pl. Sartre álláspontja, aki megkülönböztetve az *en so*
hogy az előbbi teljesen azonos önmagával (az, ami),
önmagától (nem az, ami és az, ami nem). A *pour so*
világa, ezen belül is az elidegenedéstől mentes szféra,
szabadság, végső soron a tiszta szubjektivitás és a tu

Senki sem vitathatja, hogy a társadalom — tehát a szubjektum objektum ontológiai egységeként értelmezett praxis, s nem a tiszta szubjektivitás! — par excellence módon dialektikus. A természetből nehezebb „kihámozni" a nem-azonosságot, az ellentmondást, a tagadást. Sok szerzőnél akrobatikus mutatványokat produkál az az igyekezet, hogy valamilyen konkrét természeti jelenségbe magyarázza bele a dialektika valamelyik törvényét. Mindez azonban nem változtat azon, hogy — Engels szavainál maradva — „Az elvont azonosság... nem alkalmazható a szerves természetben"; „már a szervetlen természetben az azonosság mint ilyen nem létezik"; és: „Hard and fast lines összeegyezthetetlenek a fejlődéselmélettel". A világ objektumai ellentmondással terhesek, s ezért születhetik meg bennük a tagadás. Az önmagával teljesen azonos, az önmagát abszolúte „kitöltő" *en soi* sohasem hozhatna létre valamit, ami önmagától különbözik, ami már önmaga tagadásával terhes, nem hozhatná létre a *pour soi* világát. Az állati evolúció (a természet mint *en soi)* nem hozhatná létre az emberi történelmet, az elidegenedés és a nem-szabadság (a társadalom mint *en soi)* a szabadságot, „az emberiség előtörténete" „az emberiség igazi történetét", az osztálytársadalom a kommunizmust.

Nincs itt helye elvont filozófiai fejtegetéseknek. Engels bizonyos szerzők részéről történő háttérbe szorításakor viszont nem árt ismételni, a dialektika forog kockán, s ezzel *minden.* Engelsnek Marxszal szembeni háttérbe szorítása — paradox módon — magának Marxnak a háttérbe szorítását jelenti.

Marx és Engels együtt haladtak, még csak „részlegesen" sem „jártak külön úton". Filozófiájukban — a *Feuerbach-tézisek*-ben foglaltaknak megfelelően — nem egyszerűen „a világ magyarázatának", hanem „a világ megváltoztatásának" programját követték. Ezt csak azért tehették, mert az összes eddigi filozófiai rendszerrel ellentétben — az objektív és szubjektív dialektikájának rögzítésével — reálisan rajzolták meg az emberi cselekvés helyét a világ erői közt. Azért tehették, mert egy adott társadalom konkrét elemzésére támaszkodva felismerték, s egy osztályban — a proletárosztályban — konkretizálták „a világ megváltoztatásának" szubjektumát. Azért tehették, mert megmutatták: minden, ami létezik, pusztulásra ítéltetett, hogy valami másnak adja át helyét, s bebizonyították: a tagadás magába a fennálló létstruktúrába épül. (Ez az, amit — a modern „késő-kapitalizmus" tényszerűségére

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DOROGI IMRE

DÉL-MAGYARORSZÁG

1970 OKT 10

TÁRLATVEZETÉS

Dorogi Imre festészetéről tart tárlatvezetéssel egybekötött előadást — a művész közreműködésével — Szelesi Zoltán művészettörténész ma, szombaton délután 5 órai kezdettel a múzeum Horváth Mihály utcai képtárában.

10/21

Fél hold föld eladó, vagy
bérbe kiadó. Érd.: Hu-

Földmüves u.
Miszlai.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DOROGI IMRE

DÉL-MAGYARORSZÁG

1970 OKT 28

Megjelent a novemberi Tiszatáj

Kormos István, *Simai* Mihály, *Takács* Imre, *Gutai* Magda, *Ágh* István, *Oravecz* Imre és *Utassy* József verseivel megjelent a *Tiszatáj* novemberi száma. A folyóirat gazdag válogatást közöl a mai román irodalom alkotásaiból. Tanulmány *Kassai Kelemen* János és *Suki* Béla tollából olvasható a lapokon, *Kamondy* László pedig változatos műfajú jegyzetso-

korral jelentkezik. A Figyelő rovat *Sütő* András romániai magyar írót mutatja be, a Kritika rovat számos új könyvről közöl méltatást. A Művészet rovat *Dorogi* Imre életművét elemzi a festőművész gyűjteményes kiállítása alkalmából.

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

1970 OKT

1021

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása

A Múzeumi Hónap Csongrád megyei eseménysorozatának kezdeteként nyílt meg tegnap, szombaton délben a szegedi festészet nagy öregének, *Dorogi* Imrének gyűjteményes kiállítása.

Dr. Trogmayer Ottó, a Móra Ferenc Múzeum igazgatója, majd *dr. Pogány* Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója egy olyan festőművész munkásságáról szólott, aki már hosszú évtizedek óta, s munkásságának lényege szerint is *szegedi* művésznek számít. A városhoz tartozása mind képeinek tematikája, mindpedig *stílusa* szerint könnyen felfedezhető, hiszen Dorogi Imre majd mindig Szegedet meg a fényes város nyugodt-szép környékét festi. Akár hagyományos tájképet készít, akár figurák, portrék kerülnek ki ecsetje alól, munkáinak mindegyikén ott vibrál a szavakban nehezen megfogalmazható, ám látványként annál inkább szembetűnő *szegediség*.

Hogy mégis, mi ez a nevén aligha nevezhető, de lényegadó sajátosság?

Leghelyesebb talán *csendes sugárzásnak* nevezni. Azt mondani róla, hogy olyan sziporkázás, amely egy sajátos vidék arcát egy őszi délután fényében villantja fel. Csendesen szikráztat, mélázva emlékeztet. *Nosztalgikus*.

Így aztán nem csodálnivaló, hogy *Juhász* Gyula költészetéhez hasonlítgatják ezt a jó fél évszázados életművet, azt mondva róla, hogy olyan, mint a nagy poéta verselése: minden ecsetvonásában át van itatva az az elmúlás szép szomorúságával.

Korszakolni, életszakaszokat megvonni? Kellő terjedelem és kellő utánagondolás híján felelőtlen vállalkozás lenne. S alighanem meddő is, hiszen Dorogi Imre már pályája kezdetén „dorogiul" — azaz a *magyar impresszionizmus* szegedesített nyelvén festett, s később, az utóbbi évek kiteljesedésének idején sem lett hűtlen ehhez az ábrázolásmódhoz. Azonos módszerrel, de egyre több gyönyörűséget okozva rakja egymás mellé a csendes festékfoltokat, s idézi meg témáit az ecset, tényleg Juhász Gyula-méretű, szegedi poétájaként.

Dorogi Imre most *nyolcvan*-éves. Gyűjteményes tárlatánál szebb ajándékot aligha adhatott volna híveinek, s mi sem tiszteleghetünk neki jobban, minthogy megnézzük, megcsodáljuk vászonra rögzített, festékszavú verseit.

*

A Múzeumi Hónap kezdete alkalmából *dr. Szalontay* József, a Csongrád megyei tanács vb művelődésügyi osztályának vezetője múzeumi dolgozókat tüntetett ki. A Móra Ferenc Múzeumban tegnap, szombaton délelőtt megtartott ünnepségen *Tóth* Ferenc, a makói József Attila Múzeum igazgatója Szocialista Kultúráért-érmet, *Strifler* Jánosné adminisztrátor (Sezged) Kiváló dolgozó, *Molnár* Lajos hivatalsegéd (Hódmezővásárhely) miniszteri dicséretet kapott.

Akácz László

DOROGI IMRE

825 gyalo
lölt átkelő
tisztikája
esztendőbe
letve Magy
jobban a
pában".

Folytatha
hazánkkal;
az idén sze
több mint
meg — aza
egész esztendőben; nem ritka az
a szombat, vasárnap, amikor 14
—17 baleset történik, köztük sok
súlyos. Annyi mint 5—6 évvel
ezelőtt egy hónap alatt!

És nincs igaza annak, aki a
járművek számának szaporodásá-
ban látja a legelső okot. Igaz, az
utóbbi esztendőkben lett hazánk-
ban a luxuscikkből autó, a mo-
torkerékpárból mindennapi köz-
lekedési eszköz. Ám ugyanakkor
alaposan emelték a vezetői vizs-
gák követelményeit is. Tény,
hogy a gyakorlottabb „állami so-
főrök" mellett egyre több „ma-
szek" ül a volán mögé — de ez
más országban is így van. Angliában, ahol jóval több járművet használnak, s arányaiban is jobban növekszik az autósok, motorosok száma, 1965-től 1970-ig 3 százalékkal kevesebb baleset történt, mint annak előtte! A helyzet nem sokkal különbözik az NDK-ban, vagy Csehszlovákiában sem.

Az egymással vitatkozó szakemberek is egyetértenek abban, hogy nálunk gyenge a közlekedési morál. Még inkább: aligha van. Természetesen a következmények nem kevésbé súlyosak — fegyelmezetlenek a gyalogosok és a járművezetők; a gépjárművezető szakmának nincs kellő megbecsülése. A legtöbb rendelkezés intézmény nem a közlekedés körülményeinek objektív mérlegeléséből indul ki, s ezért

balesetvizsgáló őrmest
nagy, százados és me
jelentést. A felelősségt
aztán a bíró vagy ítél
nem. Ám tény: a dolo
sajnos olyan hétköznap
nősebb vizsgálatot, el
vábbi megelőző intézk
von maga után. Még a
hogy a halálos gödröt
zepén az útjavító váll
messe! Mert csak a s
kell idézni: „Nem a
nyoknak megfelelően
Jellemző az általános
re, hogy a gödrök, út
sok ember életét el
ám egyetlen igazgatót
felügyelőt sem büntet
valódi felelősségük sz
sort lehetne folytatni
korszerűtlenségével,
színvonalú szervizmun
autólopások elleni te
günkkel stb.

„Mert nálunk minc
közlekedik, ahogy tud
neki tetszik." A vizs
szabályok szigorúak
büntetések esetleg sú
— de mindez nagyon
egyoldalú eszköz a
hez. Szilárd közleked
kell teremteni — ami
tozik a gépkocsivezető
csülése éppúgy, mint
sima országút —, me
mind több áldozatot
balesetek. A közleked
komolyan kell vennü
az életünk függ tőle.

KÉPZŐMŰVÉSZET

DOROGI IMRE GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

Évtizedek alkotómunkájának összegezése a kiállítás, melyet október elején nyitott meg dr. Pogány Ödön Gábor, a Nemzeti Galéria főigazgatója a Móra Ferenc Múzeum képtárában. A művész kis műteremszobájában mindig példás rendben sorakozó, szorosan összerakott művek most ismét találkozhattak azokkal az alkotásokkal, amelyek tíz, húsz vagy harminc évvel ezelőtt kerültek magán- és köztulajdonba Szegeden, Budapesten vagy az ország más városaiban. Százhuszonhat olaj- és temperakép és mintegy hatvan vázlat és rajz szerepelt a kiállításon. Természetesen ez csak egy része munkásságának, hiszen a képtár három szintje sem lenne elegendő minden művének bemutatására, alkotásainak egy része egyébként múzeumokban és magántulajdonban van.

Nagy öröm a szegedi tárlatlátogatóknak és a művésztársaknak is ez a kiállítás. Szeged nagy tiszteletben álló, legidősebb, de ma is fiatalos lendülettel alkotó nagy művészének műveit láthattuk. Egy olyan művészt köszöntöttünk, akit minden képzőművészet iránt érdeklődő ember ismer a városban, s aki annyit dolgozott a város képzőművészeti életének alakításán, az ízlésfejlesztésen, a régi szegedi művészek munkásságának a város életébe, illetve a magyar képzőművészetbe való beillesztésében. S valószínű, hogy egy ilyen jellegű reprezentatív, retrospektív kiállítás további ösztönző erőt is ad a művésznek, s elősegíti, hogy a jövőben is új alkotásokkal gazdagítsa a szegedi képzőművészetet.

1967-ben, amikor a szegedi művészek munkáiból kiállítás nyílt a Nemzeti Galériában, D. Fehér Zsuzsa dr. azt írta a *Művészet*-ben Dorogi mesterről: „a legszege-

századdal ezelőtti idők tablójának minden színével, az élet valamennyi akkor meghatározó mozzanatának felvonultatásával akarja tükröztetni a közzétett szövegekben; a politikai erővonalaktól kezdve az ellátási gondokig és egyéb, köznapinak látszó, de az összkép szempontjából nagyon is fontos kérdésekig. Ez általában kitűnően sikerült. Különösen jónak tartjuk a forradalmakat megelőző viszonyok érzékletes rajzát, a kommunista szervezkedés szegedi kezdeteinek bemutatását, a földkérdés március 21-e előtti alakulásának érzékeltetését.

A proletárhatalom győzelmétől 1919. augusztus 1-ig terjedő, leghosszabb részben a márciusi szegedi események dokumentálása, az ipari és mezőgazdasági munkások közellátási, kereseti és szociális viszonyainak javítását célzó intézkedések feldolgozása, a párt- és szakszervezetek agitációs tevékenységének ábrázolása, az április végi makói és vásárhelyi események rajza, a szegedi francia és úri magyar ellenforradalmi terror, s általában a június-júliusi helyzet nagyon sok újat hozó képe a legsikerültebb. Fennmaradt dokumentumok hiányában, a kötet zömével képest, kevésbé plasztikus az 1918 végi francia és jugoszláv megszállás többoldalú hatásának rögzítése, tényszegénynek látszik a proletárdiktatúra művelődéspolitikájának felvillantása. Valamivel több helyet kaphattak volna a Vörös Hadsereg Csongrád megye területén vívott harcainak, szervezésének részletei is. A témakör ismertsége miatt tűnik szürkének az áprilisi tanácsválasztások és a proletárhatalom idején végrehajtott szocializálások ábrázolása. A kötet egészéhez mérve csak egyes kisebb részek árnyalatnyi gyengéit jelentik a felsoroltak, s alapjában véve nem a szerzőn múlott, hogy a vonatkozó iratok hiányán alig lehetett segíteni. A mintaszerűen arányos tematikát Gaál Endre területileg is arányosan töltötte ki, a kötet minden várost és községet egykorú súlya szerint szerepeltet, amennyire a fennmaradt dokumentumok adta lehetőségek engedik. Említsük meg: A kiadvány közzétett irat- és sajtóanyaga — az egyébként kitűnő — bevezető tanulmány észrevehető Szeged-centrikusságát, általában városcentrikusságát — amelyet a szerző maga is érez és elismer — helyes arányúvá teszi. Megjegyzéseink a kötet kiemelkedő értékeiből mitsem vonnak le.

Gaál Endre könyvét végigolvasva elmondhatjuk, hogy ezzel a kiadvánnyal Szeged és Csongrád megye 1918—1919-es története a legmélyebben, legárnyaltabban és legkorszerűbben feldolgozottak közé tartozik az országban. Szeged sajátos helyzete, kiemelkedő szerepe, Csongrád megye proletárjainak hősies erőfeszítései, az e tájon történt események gazdagsága, a politikai küzdelmek bonyolultsága, az ellenforradalom korai jelentkezése miatt — többek között — a kötet az országos történetírás számára is jelentős kérdésekre ad választ. Ez a magas színvonalú, nagyon gazdag anyagú munka hosszú ideig mérce és példa lesz a más megyékben és városokban folyó kutatásokhoz. *(Szeged 1969 [1970].)*

SZABÓ FERENC

dibb festő". S a művész februárban a Bartók Művelődési Központban megrendezett estjének meghívója előszavában így vallott erről: „Én ennek örültem, hogy fölismerte gyökereimet. Szeretném, ha ezt a tartalmat és karaktert a művészetemben általánosan is elismernék. Ez a gondolat mind tudatosabbá válik bennem, és ebben az értelemben szeretném tovább mélyíteni piktúrámat és az új kvalitásokat beépíteni."

DOROGI IMRE: JUHÁSZ GYULA

A kétszintes kiállításon az 1930-as években keletkezett művektől a máig minden korszakát képviselik alkotásai. S bár a kifejezési mód változott az évek alatt, Dorogi mester hű maradt önmagához és az Alföldhöz, mely alkotásait ihlette és ma is ihleti. Életműve a magyar festészet sajátos megnyilvánulása, ugyanakkor egyéni. Az alföldi koloritban egyik legszilárdabb pont Dorogi művészete, sajátos magyaros festői előadásmód. Tudatosan merte vállalni, hogy önmaga legyen, s ugyanakkor a szegedi hagyományok folytatója. „Mindig törekedtem arra, hogy festészetemben a helyi jelleg kidomborodjék. Diákkorom óta az Alföld ihletett. Ezzel vagyok összenőve. Ennek formáit, hangulatait, embereit érzem át mindig... Úgy érzem, hogy szülőföldem átélése és tükrözése bizonyos stabilitást ad művészetemnek, az érzelmi mélységet fokozza, a vele való lelki kapcsolatomat szervesebbé és mélyebbé teszi, érezteti, hogy ez a piktúra nem egy divat vagy valami szellemi áramlat szüleménye, hanem a földé, amely kitermelte itt az embert és társadalmat és velük együtt engem" — írta a művész önvallomásában. A legrégibb gyermekkori emléktől — amely

egy kínosan nyöszörgő nagykunsági szélmalom égbe rajzolódó képe volt — az alföldi élet, az alföldi táj adták az élményanyagot, hiszen minden alföldi ember gyermekkorától kezdve együtt él, benne él a tájban. Műveinek témája a szegedi emberek munkás- és ünnepnapjai, a szegedi táj, a Tisza. Eggyé vált a művész az évek alatt Szegeddel, a Tiszával, közel férkőzött e táj embereinek lelkéhez. Képein megjelennek a szélmalmok — a szélmalom-motívum egyik legkedvesebb témája Dorogi Imrének — (Szélmalom ökrökkel, 1967), juhok, tehenek, lovak (Gulya, 1959; Tehenek,

DOROGI IMRE: MAGDOLNA

1960; Legelésző lovak, 1960), halászok (Halászok, 1928; Tiszai halász, 1950), tanyaházak, munkában megfáradt, elgyötört és munka közben ábrázolt emberek (Hazatérő pár, 1957; Munkáspár, 1957; Aratók, 1962; Kévekötő, 1961). S a legfontosabb az, hogy nemcsak szemléli az egyszerű emberek életét, hanem átéli gondjaikat, együtt érez velük. Amikor a megfáradt kisemberekről beszél, gondjaik átélése, a humánum a fő jellemzője. Ezeknek a képeknek láttán Juhász Gyula A munka című szép verse jut eszünkbe, de a lelki rokonság nem csak itt érezhető, hanem a művész egész munkásságában. Dorogi Imre személyes ismerőse volt Juhász Gyulának. Amikor 1928-ban Károlyi Lajos javasolta az Alföldi Művészek Egyesületének megalakulását, Juhász Gyula is támogatta a kezdeményezést. Nem véletlen, hogy Dorogi Imre művein több alkalommal jelenik meg a költő (Juhász Gyula, 1963; Juhász Gyula, 1966; stb.). Dorogi Imre a 30-as években került igazán kapcsolatba a Tiszával. Megismerkedett színeivel, párájával, tájképi szerkezetével, motívumaival, és ez évekig

lekötötte. Talán legszebb képei a Tiszáról készültek. Cs. Pataj Mihály festőművész írta 1968-ban a *Tiszatáj*-ban művészportréjában, hogy „a Tiszáról annyit és oly mélyen, mint dorogi, kevesen énekeltek. Tisza iránti szeretete a személyes ismerős Juhász Gyuláéval rokon". A tiszai panorámák harmóniát sugároznak, a lírai látványfeltárás speciális Dorogi-féle megfogalmazását adják. Képein megjelenik a Tiszapart, a Tisza számtalan variációja a híddal, a kanyarral, a folyó hátterében levő dóm épületével (Sugárzás a Tisza felett, 1958; Tisza-kanyar, 1962; Tiszai táj, 1965).

A gyűjteményes kiállítás lehetővé teszi a művek együtt látását, illetve annak meglátását, hogy mik a művész csúcsteljesítményei, s hogy hogyan kapcsolódnak össze, nőnek ki egymásból munkásságának egyes korszakai.

Első mestere a kisújszállási gimnáziumban, a Hollósi-tanítvány Szunyoghy Farkas, Nagybánya szellemében tanított. Tanára újdonsága, hogy a szabad világosság színeit figyeltette, a látvány valóságát igyekezett felfedezni és felfedeztetni. Arra tanította a hallgatókat, hogy a tárgyak színes sugarakat sugároznak ki és ezt vetítik rá a környezetre. Csodálkozást keltett, amikor nem romantikus tanyákat, hanem közönséges tárgyakat festett. Ezt a felszabadult festői látást a főiskolán Balló Ede akadémikus beállítottsága más irányba terelte. Balló minden ábrázolási tudás alapjául a plasztikus formák elemzését és síkokban való elrendezését tekintette és kifejlesztette a hallgatók érzékét a plasztikai ábrázolás, a szerkezetes felépítés iránt. A plasztikai problémák mindig izgatták a mestert és nem véletlen, hogy egy időben jobban vonzódott a szobrászathoz, mint a festéshez. Ebből a korszakból való művei már a mesterségbeli tudás, a biztos formaismeret jegyeinek megfogalmazásai. E korszakában főleg egyházi és történelmi témájú műveken dolgozott. Ebből az időből való művei közül szerepelt a kiállításon a Szent István végrendelete (1930), az Árpádházi Szent Margit (1930). Ezeken a képeken a szobrászat felé vonzódás látható, a csillogó barna alapon a rembrandti hagyomány, a fényárnyék hatáson alapuló plaszticitás dominál. Láthatjuk, hogy amikor vallásos témával vall a világról, érdeklődése középpontjában akkor is mindig az ember áll. A Madonna gyermekével című képének Madonnája (ezzel a képpel szerepelt 1938-ban a Velencei Biennalén) ugyanolyan szeretettel, féltő gonddal hajol a gyermekre, mint például az Anya és gyermeke édesanyája. Már a vallásos képeknél is realista törekvést érzünk, mely a későbbi években érlelődik majd be.

A húszas évek végén Révész Imre kecskeméti művésztelepe vezette el ismét a nagybányai természetelvűségen alapuló festészethez, tőle tanulta meg a plein air látást. Révész Párizsban ismerte meg az új törekvéseket, onnan hozta magával. Ennek hatására Dorogi Imrét már a húszas évek végén (1928-tól szerepelt budapesti kiállításokon) a kritikusok újszerű és modern festőként emlegették. 1934-ben Rónay Kázmér a Képes Krónika-ban ezt írta: „Legfrissebb terem a VII-es, melyben a fiatal Dorogi Imre visszaverhetetlen védi meg az igazi, komoly modernséget és műveivel nem vall szégyent előkelő... nagy művészek előtt." A kezdeti expresszivitás legszebb darabjait láthattuk a kiállításon, köztük a Budapesten is már többször bemutatott Magdolnát (1930). Ezeket a műveket — főleg az 1928-tól 33-ig terjedő korszakban — a kompozíció szerkezeti felépítése, az emberi alakok térbeli viszonya, egymás közti hangulata és pszichikai egybehangoltsága jellemzi. Ezekben az években sok budapesti kiállításon szerepelt, s az akkori művészeti lapok egymás után reprodukálták munkáit.

A kezdeti expresszív látást a 30-as években a Tisza hatására felváltotta az impresszionizmus. A 30-as évek impresszionista alkotásai közé tartoznak a kiállításon is látható Tápéi lányok (1934) vagy a Tiszai csónakházak napsütésben (1932).

A 30-as évek végétől érdeklődik ismét a kompozíciós problémák iránt, bár az impresszionista felfogással teljesen soha nem szakított. Az új problémák megoldásához, az újfajta megfogalmazáshoz azonban új technikát is kellett keresnie, és akkor tért rá a temperával való festésre. Absztrahálást, sommázást, egyszerűsítést hoztak ezek az évek. A művész újszerű meglátásairól, egyéni vonalvezetéséről írtak már az 1937-es Művészet-ben. Az új technika sikeres alkalmazását mutatják az akkori tiszai

képek. Szín-fény egységekre bontott kompozíciókkal szerepelt a budapesti kiállításokon, a Salonban, a Műcsarnokban, az Ernst Múzeumban, a Fővárosi Képtárban. Felfedezte az alföldi tájat, a párák, a fények, az Alföld nagy kiterjedése, határtalansága, az éggel való egybeborulásának expresszív megfogalmazása a felfedezés eredménye. 1940-ben a Művészet zsebkönyvé-ben Pipics Zoltán Dorogi Imre szín-fény vízióiról beszélt, s ez azóta is érvényes munkásságára.

A felszabadulás után a realista korszak következett, melynek egyik legszebb terméke Ács Györgyről és feleségéről, a tápéi kitüntetett népművészről készített munkája, melynek plaszticitása a főiskolai évek irányvonalának felhasználására utal. A Szabad Művészet 1955-ös számában reprodukálta a képet, és azt írta róla, hogy „a kiállításon az emberábrázolás inkább a kisszámú portréra korlátozódik. Kiemelkedik ezek közül Dorogi Imre kettős portréja, kitűnően egyénített lélekábrázolásban

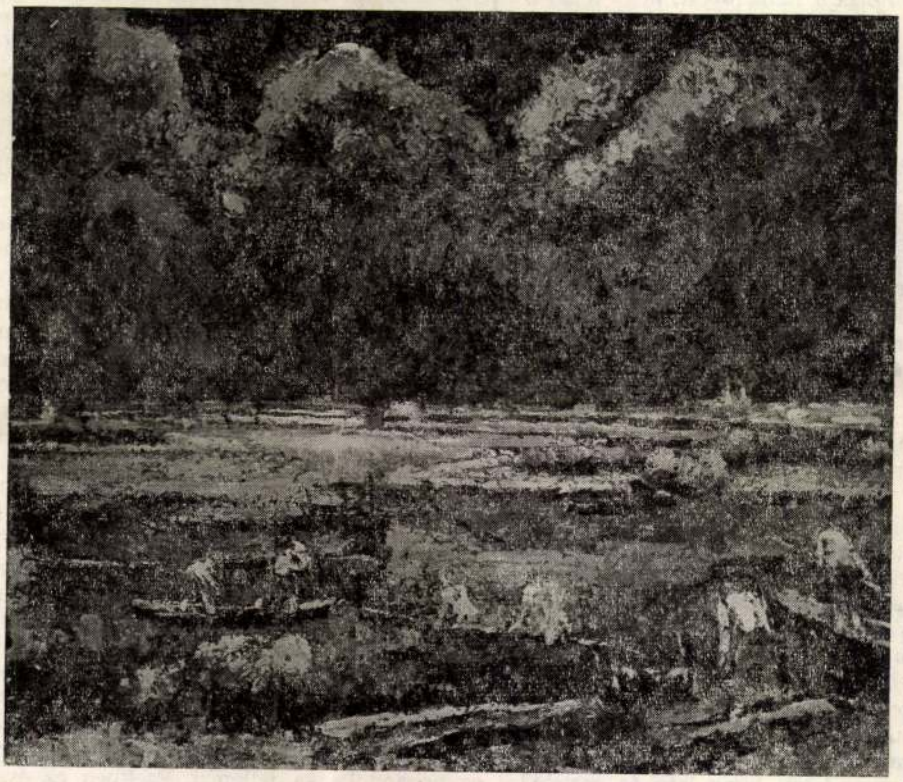

DOROGI IMRE: TISZA

gazdag alakjaival, képe színgazdagságával". Az 50-es évektől kezdve — a kiállítás legtöbb darabja ebből az időből való — az expresszív szemlélet ismét a jellemző, mely az utóbbi időszakban az absztrakt ábrázolás felé halad. A kompozíció szerkezetes hangsúlyozottsága, a térrészek szerves összefüggése, a kontúros ábrázolás, a belső tények feltárása jellemzi ezeket az alkotásait. A logikus képépítési mód, a foltok elrendezése, a kontúrok ábrázolása előrelépést jelent piktúrájában. Ide tartoznak többek között a Sugárzás a Tisza felett — mely lírai ihletésű tiszai tájkép, sugárzó fényekből áll össze — a Tanyán (1967), Halászok a vízparton (1967), Kévekötők (1961), Viszik a halat (1968) stb. Vinkler László, a művész tanítványa és régi

barátja erre a korszakára vonatkozóan írta a Művészet-ben. „Dorogi Imre színeiben, azoknak kontrasztjaiban a külső és belső tapasztalások egyesítésének problémáival tetézett dialektika van, s éppen ebben a kettős kontraposztrendszerben fogalmazódik meg nála az a szakadatlan mozgalmasság, melyben az oldottabb tárgyi valóság egy kötöttebb, ciklikus, kozmikus rendnek van alávetve."

Dorogi Imre rokonsága megtalálható a régi szegedi festőkkel, de az ő munkássága előbbre lépés. Nyilassynál például a tápéiak ünnepjei — s azok is idealizálva — jelennek meg, ezzel szemben Doroginál a realista munkás hétköznapok. Munkaábrázolása a valóság realista ábrázolása. Képein ott lappang az a drámaiság, amelyet a többi alföldi művész munkáiban is megtalálhatunk, de ezeknek a képeknek a színvilága más. A fények világa más Szegeden, mint a többi alföldi városban. A szegedi táj kissé mediterrán jellege, a színek melegsége, és ez az egész derűsebb színvilág kerül fel vásznaira. A drámaiság és a szín-fény vízió szintézisét tudta megteremteni a művész. Szinte külön tanulmány kellene a Dorogi-féle színvilág elemzésére. A tempera adta lehetőség művészi felhasználása, a színek áttetsző, szinte világító hatása jellemzi. A fények és színek teszik olyan csodálatossá képeit. „Ha színekre gondolok, vagy színeket látok, zenére gondolok" — mondta egy alkalommal a művész. A hideg és meleg színek találkoznak képein, s a levegő foglalja azokat egységbe. Lebegő színekből, sugárzó fényekből áll össze a kép. Az alapszínek mellett gyakori a lila. A tájképek színeinél ismét Juhász Gyula jut eszünkbe: „Az alkonyat, a merengő festő fest: Violára a lemenő felhőket, S a szürke fákra vérző aranyat ken: Majd minden színét a Tiszának adja; Ragyog, ragyog a búbánat iszapja."

Érdemes megnézni, végigvezetni, hogyan keletkezik nála az alkotás, hogyan lesz egy látványból vízió. Művei — főleg a temperaképek — igen sok vázlattal készülnek. Példaként a Viszik a halat vagy Napozók és az Anya és gyermeke című munkáját említhetjük. A vázlatokon a kép tematikája már megszületik, s a nagy mű elkészítésénél már nincs szükség a modellre, a vizuális jegyeket emlékezetében őrzi, s az emlékezés más, mint a modell. Valamikor a külső látványból indult ki, hiszen a plein air-képeknél igen fontos a valóság (ezek általában néhány óra alatt elkészültek), az expresszív műveknél viszont már nem a valóság, hanem a vízió kerül a vászonra. Ezekre a képekre gondolva írta az 1959-es kiállítás katalógusának előszavában Szelesi Zoltán művészettörténész, hogy „az ilyen felfogásban alkotott művek nem a lefestett, hanem az átköltött, a komponált képét adják a megjelenített valóságnak". Közben legtöbbször a vázlatok is önálló életre képes alkotások lesznek, mint például az említettek. A Juhász Gyula című képénél már inkább ellentétes folyamat játszódik le. A vázlatok mintha a messzeségből, az emlékezetből hoznák a művész elé a költőt, s fokozatosan bontakozik ki a kész mű, a költő külső és belső rajza.

A képek közül meg kell még említeni néhány szép portrét (Cigánylegény feje, 1932; A művész felesége, 1936; Női arckép, 1955; Lehel István arcképe, 1969). A kitűnő portrék elkészítéséhez az alapot bizonyára még főiskolai tanáránál, Balló Edénél szívta magába, aki maga is kitűnő portréfestő volt.

Az olaj- és temperaképeket mintegy hatvan rajz egészítette ki a kiállításon, amelyeknek egy része még főiskolai hallgató korából való, skiccek, mozdulattanulmányok, melyek a művész ábrázolási, rajzkészségéről tesznek tanúságot.

A műveknek az egész országból való összeszedése, a kiállítás rendezése Szelesi Zoltán művészettörténész munkája. Ő rendezte a művész 1959-es kiállítását is.

Dorogi Imrét gyűjteményes kiállításáért, öt évtizedes gazdag alkotómunkájáért a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány a Munka érdemrend ezüst fokozatával, Szeged Város Tanácsa pedig az 1970. évi Alkotói díjjal jutalmazta.

Reméljük, hogy a további évek is alkotásokban gazdagok lesznek, s itt üdvözölhetjük negyedik önálló kiállítását is.

LACZÓ KATALIN

ZENE

TISZATÁJ
Szeged
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-774

BARTÓK BÉLA

„Exegi monumentum aere perennius" – magamnak! — Így mondta ezt évezredek nagyságának is megváltoztathatatlan mér század egyik legnagyobb úttörő zsenije é emléket állított magának! Életműve, mely halálát követő esztendők során az egész e művelt zenésznek valló egyén, sőt mindaz haladó, fejlődő, modern, korszerű művés érteni és megérzik azt az alkotó hevüle mellyel művészi hitvallását élete minden mozzanatában, alkotómunkájának rezdülésében, remekműveinek minden ütemében legnagyobb következetességgel megvalósította.

Egy művész igazán akkor válik naggyá, ha azonosulni tud korának és alkotóterületének problematikájával, Bartók művészete abban az időszakban sarjadt ki a magyar talajból, amikor a Liszt utáni időszak németes komolyzenei gyakorlata elnyeléssel fenyegette a magyar zenei alkotóművészetet. Bartók igen helyesen látta meg Lisztben azokat az előremutató stílusjegyeket, melyek tovább fejleszthetők voltak és amelyek saját egyéni stílusának kialakításához hozzájárultak. Általában az alkotóművészetek fejlődésére jellemző egy olyan folyamat, amely részben magába szívja tudatosan az elődök pozitív eredményeit, részben pedig spontán alkotó ihletének erejével teremti meg azokat az új elemeket, melyek művészetének egyéni, jellegzetes vonásait adják, és amelyek ebből az újból adódó problematika megoldására kényszerítik és saját egyéni stílusát kialakítják. A másik jellemzője Bartók alkotói szemléletének a „magyar" népdalról vallott Liszt-féle felfogás helytelenségének felismerése. Ez is egyik belső kényszerítő tényezője volt annak, hogy a századforduló kezdő éveiben Bartók a magyar falu felé fordult és a parasztság dallamkincsét rendszeresen gyűjteni kezdte, majd ezeknek a törvényszerűségeit elemezve gyűjtött anyagot rendszerezte és ezen az úton olvasztotta be saját stílusába azokat az alakulatokat, amelyek számára szükségesek és amelyek alkalmasak arra, hogy egy magyar zenei stílusnak európai színvonalú elemei legyenek.

A Bartók-stílus kialakulásának vizsgálatában nem mellőzhetjük annak a megemlítését sem, amit maga Bartók is többször hangoztatott: Richard Strauss Zarathustrájának és Heldenlebenjének meghallgatása milyen nagy hatással volt harmonikus gondolkodásának kialakításában. Ezekből az elemekből, hozzávetve Bartók hatalmas barokk kultúráját, alakult ki az Ő jellegzetes hangja, amely a Cantata Profana szövegében így nyer megfogalmazást: Az öreg apó 9 szép szál fia — *„nem iszik pohárból, csak tiszta forrásból."* A mester 25 éve halott. Ez a 25 esztendő bebizonyította életművének időálló maradandóságát. Szerte a világon mindenütt játsszák alkotásait, ünneplik 25 éves jubileumát. Önkéntelenül felmerül bennünk egy kérdés: vajon szűkebb hazája, Magyarország megtesz-e és megtett-e mindent nagy fia életművének minél szélesebb körökben való terjesztéséért és ismertté tételéért. Sajnos, még mindig nagyon sokan vannak, akik elutasítják maguktól a Bartók-műveket, a Bartók-stílust. Ennek oka nemcsak a zenei közízlés bizonyos fogyatékosságaiban keresendő, hanem részben a zenekedvelők táborának konzervativizmusa is oka annak, hogy ami nem barokk, bécsi klasszikus vagy romantikus, azt élvezhetetlennek tartják. Pedig hol vagyunk ma, a mai avantgard zenei irányok útvesztőjében a *szolid* Bartók-stílustól. Vagy még mindig abban a ferde hiedelemben élünk, hogy a magyar nóta, a városi polgárság magyar nótája a maga bárgyú szentimentaliz-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1970 OKT 4-1

Dorogi Imre

1021

VASÁRNAPI **MOZAIK**

Dorogi Imre gyűjteményes kiállítása Szegeden

A Tisza festője, Szegedé. De ecsetje Európát is tudja. Tudja mindazt, ami előtte és életének nyolc évtizede alatt itt történt, és a világon történt. Életműve egy az alföldi festészet nagy életművei közül. Alföldi piktúra — drámai piktúra tehát. Ám úgy tud drámai lenni, hogy közben keretbe tudja fogni, anyagga tudja a fényt is. A szegediek közül a fény költője ő.

Dorogi Imre nyolcvanesztendős. Tárlatának anyaga mégis jó részt az elmúlt néhány év termeséből való, mert lehet, hogy az évek elszálltak fehér feje fölött, de az alkotó Dorogi Imre megmaradt kamaszosan, lázasan fiatalnak. Szerelmét, a Szeged környéki Tiszát, ma is olyan lángoló szerelemmel szereti, mint évtizedekkel ezelőtt ... talán ezért is.

A tárlat látogatója egy ritka tehetségű művész vívódását követheti nyomon a vásznakon, egy életformáét, a festőét; mert Dorogi Imre számára a piktúra nem feladat, hanem igazolt és egyedül lehetséges életforma.

Szokták mondani, hogy egyetlen város művészeti élete sem lehet meg értékes helyi hagyományok nélkül. Nos, az idős mester életműve ilyen hagyományteremtő jellegű lehet a Tisza-parti városban; és nemcsak témáiban, és azoknak e városhoz kötődő, ebben a szellemiségben fogant jellege miatt. Így is. De másképp is. Dorogi Imre festészete ugyanis arra is példa, hogy miképpen lehet helyi festészetet művelni úgy, hogy az egyszersmind modern és európai is legyen. Egyik szellemi elődje, Juhász Gyula, akit maga a festő is szeretve tisztel — alakját meg is festette — az egyik előképe Dorogi festészetének az előbb vázoltak miatt.

A nyolcvanéves Dorogi Imre kiállítását dr. Pogány Ödön Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója nyitotta meg Szegeden, a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában.

•

A megnyitó egyúttal a múzeumi hónap megnyitója is volt, amelynek alkalmából *Tóth* Ferenc, a makói múzeum igazgatóját a „Szocialista Kultúráért" kitüntetéssel tüntették ki. Molnár Lajos, a vásárhelyi múzeum dolgozója miniszteri dicséretben részesült, *Strifler* Lajosné, a szegedi múzeum dolgozója pedig a „Kiváló dolgozó" kitüntetést kapta.

PETRI FERENC

estő. A Dumas regényének z
és paródiája. 20.50 Melódiá
1.30 Hírek, sport.

SZÍNHÁZ

A Szegedi Nemzeti Színhá
műsora: **Luxemburg grófja.** Ka
ona J.-bérlet. Kezdés délután 3
órakor. Ady-bérlet. Kezdés este
órakor.

HÉTFŐ

RÁDIÓMŰSOR

Kossuth

4.30 Hírek, időjárás. 4.33 Haj
naitól reggelig, zenés műsor. 5.00
Hírek, időjárás. 5.30 Reggeli krónika I. 5.44 Falurádió. 6.00 Hírek, időjárás. 6.30 Hírek, időjárás. 6.45 Hallgatóink figyelmébe. 7.00 Reggeli krónika II. 7.15 Körzeti időjárás. 7.30 Új könyvek. 8.00 Hírek, időjárás. 8.05 Műsorismertetés, 8.15 Kedvelt régi melódiák. 9.17 Rádióbörze. 9.25 A hét előadóművésze. 10.00 Hírek, időjárás. 10.05 Kútban . . . Sarkadi Imre novellája. 10.25 Brahms: Kettősverseny. 11.00 Iskolarádió. 11.35 Operák Eugéne Scribe műveiből. 12.00 Déli krónika. 12.20 Ki nyer ma? 12.30 Melódiakoktél. 13.15 Lakatos Sándor népi zenekara játszik. 13.45 Válaszolunk hallgatóinknak. 14.00 Édes anyanyelvünk. 14.16 Karai József: Ifjúmunkások. 14.16 Bach: d-moll zongoraverseny. 14.39 Sáncalja. 15.00 Hírek, időjárás. 15.10 Tanyaiak kollégiuma. 15.40 Házy Erzsébet operettdalokat énekel. 16.00 A világgazdaság hírei. 16.05 A műhelyben beszélik. 16.20 Leonard Bernstein operanyitányokat vezényel. 16.43 Van új a Nap alatt. 16.58 Hallgatóink figyelmébe. 17.00 Hírek, időjárás. 17.05 Külpolitikai figyelő. 17.20 Bemutatjuk új Bartók-felvételeinket. 17.37 Könnyűzene Fáy András szerzeményeiből. 18.00 Sajtókonferencia a Pénzügyminisztériumban. 18.58 Hallgatóink figyelmébe. 19.00 Esti krónika. 19.25 Sporthíradó. 19.35 A Rádió Kabarészínháza .Welmari muzsikusok. 22.00 Hírek, időjárás. 22.20 Beszélgessünk zenéről. 22.40 A Stúdió 11 játszik. 23.00 Az NDK kultúrájának hete. 6.20 Torna. 6.30—8.05 Azonos a Kossuth-műsorral. 8.05 Zenekari muzsika. 9.00—10.00 Ezeregy délelőtt. 10.00 A zene hullámhosszán. 11.45 A gép parancsára tilos szemafor. 12.00 Kozák Gábor József népi zenekara játszik, Szepes Ildikó énekel. 12.30 Benjamin Britten kamarazenéjéből. 13.00 Hírek, időjárás. 13.03 Az NDK budapesti kulturális termében. 13.20 Richard Strauss: Ariadne Naxos szigetén — zárójelenet. 13.45 Időjárás- és vízállásjelentés. 14.00—18.00 Kettőtől hatig. A Rádió kívánságműsora. Közben: 14.30 Hírek. 16.30 Hírek. 18.00 Hírek, időjárás. 18.10—19.30 Közkívánatra. 19.30 Új könyvek. 19 óra 33-kor Latin-amerikai históriák. 19.53 Jó estét, gyerekek! 20.00 Esti krónika. 20.25 Haydn: B-dúr szimfónia. 21.34 Rádiószínház. 22.25 Gasparone. 22.40 Eisler: Woodburry daloskönyv. 23.00 Hírek, időjárás. 23.15 A hét előadóművészei: Kovács Béla, Ház Erzsébet operaénekes. 23.50 Toronyzene. 24.00—0.10 Hírek, időjárás.

TV

Magyar televízió

Adásszünet.

Jugoszláv televízió

17.15 Magyar nyelvű adás. 17.45 Tv-óvoda. 18.00 Gyermekeknek. — Európa öröme. 19.30 Rajzfilm. 19.45 Divatvásár. 20.35 Az aranyszájú — tv-dráma. 21.45 Jovan Jovicsics gitározik.

Román televízió

17.05 A foglalkozásokról. 17.35 Tudományos panoráma. 18.00 Gazdasági újdonságok. 18.20 A legkisebbeknek. 19.10 Pont és ellenpont. Folytatásos műsor. 19.55 Emlékezések az Arany Szarvas könnyűzenei fesztiválra. 20.55 Tv-glóbusz: az NDK.

SZÍNHÁZ

A Szegedi Nemzeti Színház **Párizs bolondja.** Déryné-bérlet. Kezdés este 7 órakor.

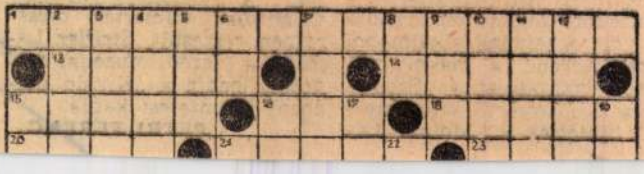

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR NAPLÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

1970. OKT.

Dorogi Imre

/1021

DOROGI IMRE KIÁLLÍTÁSA

A szegedi festészet egyik nagy öregének, Dorogi Imrének alkotásaiból nyílik gyűjteményes kiállítás holnap, szombaton délben a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában. Megnyitót mond dr. Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója. A tárlatnyitó egyben a Múzeumi Hónap Csongrád megyei eseménysorozatának kezdete is.

gondolta, érti a célzást, s egy 50 forintost akart átadni Petrovicsnak. Az eladó azonban elhúzta a száját. s ugyanígy a 100 (!) forintos bankóra is, azután közölte: neki 200 kell, mivel „ezer forintot megspórol a vevőnek". Hogy miért lenne „baj" a vásárlóéból

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged
1971 JUL 5

Dorogi Imre 1021

Árvíz

Dorogi Imre

mindketten a
r Állami Népi Együt-
ncosai, lakodalmuk pe-
csupán" színpadi pro-
. Ők ugyanis az Ecse-
odalmas című műsor
lmas jelenetének
sszonya, illetve vőle-

destova már négy esz-
e vagyok menyasz-
persze csak a szín-
— mondja Nagy Er-
. — Tíz esztendeje va-
az együttes tagja.
en kaptam meg ezt a
et. Akkori partnerem,
László 18 évig volt
ny, s ezalatt 9 meny-
t „fogyasztott el". Én
közöttük az utolsó.
egvan már a tizedik
valy ugyanis kisfiam
ett. Ő most a nagy-
nál van, én pedig is-
menyasszony lettem. A
lomba úgy látszik nem
belefásulni. Mindig ez
rep volt a vágyam,
gyermekkoromtól fog-
ióta csak népi táncos-
készültem. Sohasem
n annak idején arra
lni, hogy egyszer meg-
tom. Annak ellenére,
immár családanya va-
mindig újra élem.
Három éve táncolom,
m a lakodalmas vőle-
— mondja Incze Pé-
Egyébként tősgyöke-
udapesti vagyok. An-
dején műszerésznek
tem. A Bihari János-
esben szerettem meg a
áncot, innen kerültem
y tíz esztendeje a
r Állami Népi Együt-
1968-ban „vettem át".

— eléggé „stílustalan"

Karikó Teréz a

Ma, vasárnap este ismét a Magyar Állami Népi Együttes Ecseri lakodalma a Dóm előtti színpadra. Képünkön: jelenet a nyitótáncból, a F

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

1970 OKT 1 7

DOROGI IMRE

Dorogi Imre

A TISZÁNÁL

Tápéi lányok

Tiszai csónakház napfényben

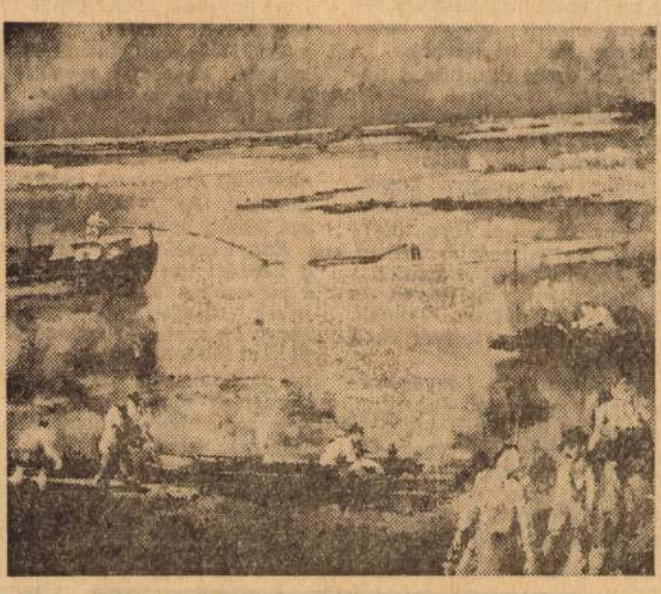

Tiszai halászat

Homokhordók

8

Horváth Dezső

RIZSARATÓK

— Lefagy a lába!

— Látott maga már cigányt megfagyni?

Térdigérő sárban járnak a rizsaratók. Cigányok és nem cigányok. Ketten vannak mezítláb, de ők is azt mondják, van csizmájuk, csak bent hagyták a szálláson. Ma jöttek, nem tudták, milyen a mező.

Idénymunka az őszi aratás. Nehéz lehet erre munkáskezet kapni, hiszen akárkit kérdezek közülük, messziről jött mind. Az árvizes Szabolcsból legtöbben. Timó Lajosék Túnyogmatolcsról, Farkas Ernőék Csengerből, de sok kilométert kellett egymás mellé rakni, mire ideértek a tiszaföldváriak, vagy a végegyháziak is.

De másképpen festett régen az idénymunka! Aki erre vállalkozott, rákészülhetett, hogy mindenfelől csípni akarnak a keresetéből. Ha nem hagyta, mehetett, mert volt, aki a helyébe lépett. Most legszívesebben cukorral csalogatnák az embereket, csak fogyjon a rizs. Holdanként kilencszáz-ezer forint a kereset, és ráadásnak utazási költség címén még ötven forintot fizetnek minden hold után, ha messziről jött valaki. A gazdaság emberei — a Felszabadulás Tsz földjét járom Baktóban — még mindig embercsalogató körúton vannak. Hívják a baksiakat is, majsaiakat is.

Reggel hattól este hatig dolgoznak a rizsaartók. Későn kelők nem tudják csak, hogy most ez a „látástól vakulásig". Nem hajtja, még csak nem is biztatja őket senki. Maguknak igyekeznek. Aki messziről jött, keresni akar, pihenni majd ráér otthon.

Timó Lajosékkal váltok szót először. Bőrük színe árulkodik. Valahol szőlőtermelő gazdaságban dolgoztak a nyáron, van munkájuk bőven, de ide harmadéve minden ősszel jönnek. A férfi kaszál, a feleség szedi a markot. A Farkas család fiatalabb. A 18 éves menyecske jócskán elmarad a kasza mögött. Most arat életében először, el is fárad, mire a nap lehanyatlik, szép dalok röpködnek mégis szájából. Csak úgy magának énekelget. Hogy mit jelent a dal? Azt mindenképpen, hogy jó együtt dolgozni a férjével, de azt is, hogy sokat marad egyedül. A dalra is rá kell szokni az embernek. Pestre jár egyébként a férj, a mélyépítőknél dolgozik, és csak kéthetenként megy haza. Amíg a rizs tart, itt lesznek.

— Otthon úgyis eltörölte a házunkat a víz.

A tiszaföldvári Juhász családnál hosszabb időt kell töltenem. Csak magyarázatra szorul az, hogy miért az asszony kaszál, mikor tanulta, és meg kell kérdezni, hogy fáradt-e. Úgy tűnik, ez a legszorgalmasabb brigád. Minden kaszapár külön parcellát vállal, hogy könnyebb legyen az elszámolás. Ők négyen vannak. A férj, a feleség, a testvér és a 14 éves Gabi.

— Azt nézze meg, hogyan kaszál a fiam! — biztat Juhászné. Meg is nézem, mert a kaszálás olyan mesterség, hogy évek óta nem találtam senkit, aki dicsekedett volna, hogy érti. Odaugrik a gyerek, átveszi a kaszát, és mintha mindig ezt csinálta volna,

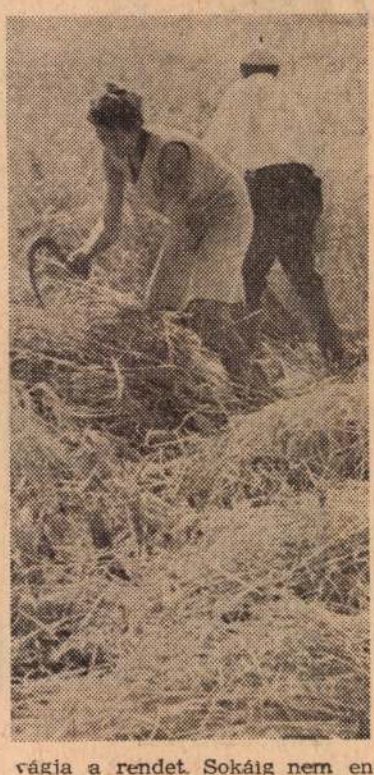

vágja a rendet. Sokáig nem engedik, mert mégiscsak gyerek é még, nem lehet tönkretenni id előtt, de reménykedik az asz szony, hogy két év múlva má kiveszi kezéből a fia a kaszá Már csak két évig kell neki csi nálnia ezt az embernyúzó férfi munkát. Akárhogy nézzük, el szoktunk már az ilyen világhá borús látványtól. De beteg a fér ő nem bírja, a testvérre nem le het rábízni, enni meg csak kel így aztán tíz éve minden eszten dőben kalapálja, feni, és széle mozdulattal húzza a kaszát a asszony, ha megérik a rizs. Mos éppen lóravalót keresnek, mer mindkét lovuk lába eltörött ott hon.

A mezítlábasok, akik ma jöt tek, még csak ismerkednek munkával. A könnyebb végét ke resték az ismerkedésnek is: leül tek a gátra, hogy előbb a sze mük szokjon hozzá a rizs látásá hoz. Pedig ha birkózni kéne, biz tosan ők lennének a legerősebbek. Gondolom, estére kelvén el döntik majd, maradnak, vagy el mennek máshova szerencsét próbálni. Ha maradnak, lábra kerül a csizma is, kézbe a kasza és a sarló, mert itt a nézelődésből egy huncut fillér haszon se csöppen.

A munkák rangsorában első helyen járt hajdan az aratás. A nyári. Most ugyanazt csinálják, levágják, marokba szedik, kévébe kötik, össze is hordják, gereblyézni is kell, sőt, ha az is hagy el kalászt, le kell hajolni érte, kézzel fölszedni, cuppanó sárban, nagyokat buggyanó békák társaságában. Az mégis könnyebbséget jelent, hogy nincsen kánikula.

Ennyi igyekezet láttán fölmerül a kérdés: ide még nem jutott el a gépesítése szele? Ha távolabb nézek, választ kapok, mert ott kombáin arat. Sárba lépő lánctalpakkal fölszerelt ügyes kis masina, de csak egy. Igértek a szezon kezdetére többet is, de legyintenek az emberek, hogy abból se lesz már semmi.

Ha tehát a gépkereskedelem kerül szóba, kórusban mondhatja a munkásokkal az újságíró: olyan az őszi aratás is, mint a nyári.

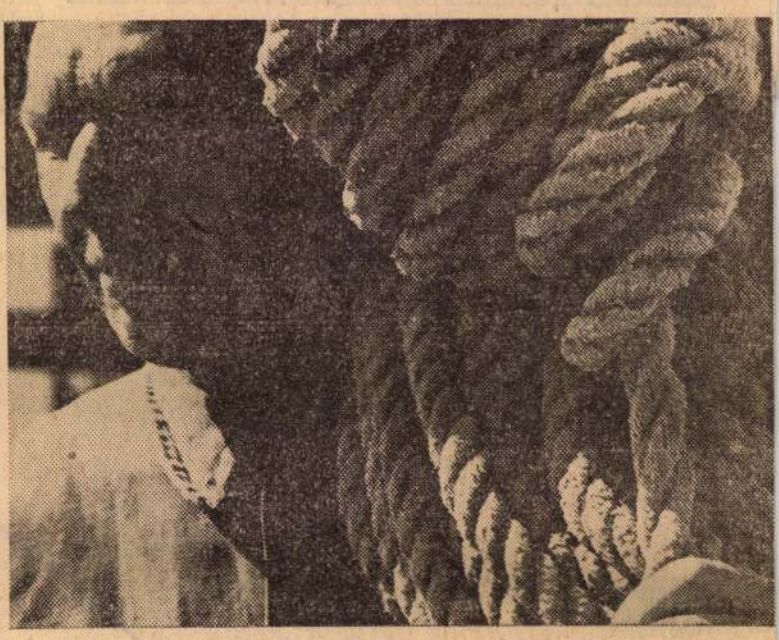

Kötél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Dorogi Imre
DÉLMAGYARORSZÁG
1965 NOV 13
1965 NOV 13
1021

SZEGEDI MŰVÉSZEK

DOROGI IMRE

Nem egyedül találtuk Vidra utcai lakásán. Tanítványai jöttek el a Pedagógiai Főiskoláról — ahol meghívott előadóként ma is tanít —, hogy felkérjék, tartson előadást nekik művészi pályájáról. Az 1959-es gyűjteményes kiállítása alkalmával Szelesi Zoltán ezt írta róla: „Az olykor borús égű vagy máskor szikrázó verőfényben úszó Tiszatáj helyi megörökítőinek népes sorából figyelmet keltően kimagaslik a hosszú évtizedek óta itt dolgozó Dorogi Imre, a Tisza—Maros-szög sajátos lelkületének maradék nélküli megértője és hivatott ecsetű tolmácsolója."

Dorogi Imre — Vinkler László festménye

Küzdelmes életút

A ma már ősz hajú művész valamikor az első világháború végén jegyezte el magát végleg a várossal. Fél évtizednyi katonáskodás, háborús sebesülés után Münchenbe és Párizsba vágyott, hogy félbeszakadt tanulmányait folytassa, mikor édesanyja kérésére Szegedre jött rajztanárnak, hogy az évek során egyre csak nosztalgikus vágyódássá merevülő külföldi út helyett szembenézzen az itthon szigorú nyomorúságával. Évekig festékre sem volt pénze! Életének ebből a nehéz szakaszából csak a húszas évek közepétől kezdve lábalt ki lassan, mikor kedvenc mesterének, Révész Imrének kecskeméti művésztelepét kezdte látogatni. Azóta munkában és sikerben bővelkedő 40 évet töltött el a Tisza partján, melynek eredményeiről többek között a Népművelési Minisztérium munkajutalma és Szeged város pályadíja tanúskodik.

Nincs ideálom

Egy ágy, üvegszekrény, három szék, két állvány — és sok-sok festmény, rajz, vázlat található elszórtan műtermében. Az asztalon egy Tintorettóról szóló könyv. Ő lenne a mintakép?

— Nincs és nem is volt soha ideálom. Úgy festek, ahogy kavarognak bennem az elképzelések, problémák. Saját útamon haladok. Éppen ezért nem kerestem soha a kategóriákat sem. Az írók örülnek, ha valakit beskatulyázhatnak valamilyen stílusirányzatba s annak képviselőjeként kiálthatják ki. Nos, velem rosszul járnának.

Sic itur...

Hogyan jut el egy ilyen gondolat a befejezett műig? Általában tehát milyen fázisokon keresztül alakul ki egy kész festmény?

— Mint már említettem, valamilyen gondolat vagy csupán egy puszta látvány indítja meg az emóciókat. Ez utóbbi a könnyebb eset, mert az ember kész formakincseket talál, míg a gondolati indítás után képelemekből kell felépíteni a témát. Ezután rengeteg vázlat következik — ceruzával, ecsettel, kisebb, majd fokozatosan növekvő nagyságokban. Itt kísérletezem ki a színkonstrukciókat és birkózom meg a közben felmerülő új meg új problémákkal.

Dorogi Imre, a 75 éves művész minden témát nagynak tart, minden izgatja. Ha valami új inspiráció éri, abbahagyja az addig félkész kompozícióit s ebbe fog bele, de ha visszatér valamelyik előzőre, azt hamar befejezi. A nyáron például Gyulán volt, s az ottani fürdőző emberek látása csalt ki ceruzájából vázlatokat. Jelenleg viszont a József Attila-portrét szeretné befejezni olyan színekkel, mint az egyik tanulmányában sikerült...

Nikolényi István

ktatási reform világa a

— Közoktatásunkból szerencsére kezd eltűnni a felületes jelszavak használata, az erőszakolt politizálás. Nevelőink döntő többsége tudatosan arra törekedik, hogy életünket a maga teljes gazdaságában és sokoldalúságában mutassa be. Ezt tiszta szívből üdvözöljük, mert *a szocialista nevelés a valóság megismertetése, életre nevelés.* Ez a gondolat azonban nem nyert még mindenütt polgárjogot.

világnézet

kezelnünk, ápolnunk és fejlesztenünk. Ez iskoláink kötelessége is.

A szónok megemlítette, hogy a szocializmus építése során ifjúságunknak már nincsenek emlékei a kapitalista múltból, de amibe születtek, az sem a megvalósult szocializmus. A nevelésben el kell kerülni a végleteket, a torzítás veszélyét.

— A mi iskoláinkban tudományos világnézetre és szocialista erkölcsre neveljük társadalmunk fiatal nemzedékét, de hatnak rá más nézetek is. Például a kispolgári életszemlélet, a burzsoá erkölcs maradványai, tudománytalan nézetek és szokások, köztük a vallásos szemlélet is. E kettős hatást — amikor az új már nagy vonzást gyakorol, de megvan még a régi és bár ennek hatása csökken, de itt van még és különböző csatornákon keresztül hat is — általánosan fogalmazva kettős nevelésnek nevezzük. És mert nem akarjuk, hogy gyermekeink belső konfliktusban éljék le iskolaéveiket, mert nem akarjuk, hogy munkásemberré fejlődve belső világukban törés legyen, ezért *kötelességünk még hatékonyabbá tenni iskoláinkban a tudományos világnézetű nevelést.*

Céltudatosan neveljük ifjúságunkat

— A mi ifjúságunk alapjában véve reálisan gondolkodik, magabiztos, nyíltszívű. Az iskolában döntően szocialista hatások érik, gondolkodásmódját főleg a szocializmus élménye alakítja. Magatartásukban egyre jobban érvényesülnek a szocialista erkölcs elvei és normái, a fiatalok mentesek a konzervatív gondolkodásmódtól, mindinkább elszakadnak a vallásos szemlélettől is. Ha összehasonlítjuk az előző nemzedékkel, azt is állíthatjuk, hogy *a mai fiatalok tudásban, felkészültségben is fejlettebbek.* Az iskolából kikerülő fiatalok eredményesen kapcsolódnak be az építő, alkotó munkába. Az iskolákban szerzett ismeretek jó alapok, lehetővé teszik, hogy rövid gyakorlat után teljes értékű dolgozóvá váljanak.

Cseterki Lajos a nevelés hibáiról szólva utalt rá, hogy van olyan középiskolánk és néhány egyetemünk, ahol a nevelés nem elég céltudatos, nincs kellő igényesség, elmosódik a kötelességteljesítésre való nevelés és a tanulási fegyelem, és ez különféle egészségtelen tulajdonságokat enged felszínre törni az ifjúság egy részében.

— A nevelés csak abban az intézményben lehet hatékony, ahol a kapitalista ideológiát, a kispolgári életszemlélet maradványait, ezek hatását az ifjúságra nem becsüli le és különböző megnyilvánulásai elvi, megalkuvás nélküli ellenállásba ütköznek. *Szembe kell fordulnunk velük azért, hogy tőlünk idegen nézetek, tudománytalan szemlélet, elavult szokások ne mérgezhessék a levegőt.*

A munka és alkotás légköre nagyszerű

— Az utóbbi hónapokban egész népünk, benne az if- vítására koncentrálni erőforrásainkat. Mostanában sokan

Losonczi Pál

Legfő
a hozzá

Felszólalásában a földmű velésügyi miniszter a szaktu dásnak a mezőgazdasági ter melés fejlesztésében betöltöt fontos szerepével és a mező gazdasági szakképzés helyze tével, feladataival foglalko zott. Bevezetőben utalt mezőgazdaságnak az utóbb három-négy évben elért je lentős fejlődésére, melynel során kialakultak és nag többségükben megszilárdul tak a szocialista mezőgazda sági nagyüzemek.

— *A meglevő lehetőségek jobb hasznosításának legfőbb tartaléka a hozzáértés, a szaktudás* — jelentette ki — Sajnos ezt a tény társa dalmi közvéleményünk mé nem eléggé ismerte fel, ső nem ismerték még fel egye mezőgazdasági üzemek dol gozói és vezetői sem. Két ségtelen eredmény, hogy a utóbbi öt évben mintegy 4 százalékkal növekedett a egyetemet és főiskolát vég zett szakemberek száma szakember-ellátottságunk azonban még egyáltalán nen kielégítő. Ezt bizonyítja hogy *a termelőszövetkezetek ben a több mint 42 000 egye temi és technikumi végzett séget igénylő munkakörne az elmúlt év végén is mind össze 22 százalékát töltötté be megfelelő képzettség szakemberek.*

Nem sokkal jobb az arán a szakmunkásellátás teré sem.

A miniszter a továbbiak ban hangsúlyozta: a mező gazdaság munkaerő-helyzet — a keresők létszámának á landó csökkenése és jelenleg kedvezőtlen korösszetétele -

Halmágyi Iv

Kultú

Ø Doromby László

Budai részlet.

Vitéz DOROMBY LÁSZLÓ aks. (II. főcsop.) olajfestménye.

Ludovikas Levente
1937/38. XVI. évf.
16. l.

Dorogsághy Dénes

rozsnyói építészmérnökön 1861-ben a kassai főreáliskolához a természetrajz tanárának nevezte ki a helytartótanács. D. 8 évi működése után 1870 tavaszán megvált az intézettől és elment Budapestre a földmüvelés, ipar és kereskedelmi minisztériumhoz fogalmazónak. Az 1890-es években a. o. minisztéri titkár volt.

Ger Emil

54. l.

87. l.

134. l.

Dorombi László.

V.Gy.: Lakk és Festékipari Vállalat /Budalakk/, Budapest. Építészek: Elekes Éva, Bastás Margit, Vedres Ö. Ürgy. Statikusok: Bede László, Kovács Gézáné, Ruzsai Géza. Gépészek: Doros Iván, Formanek Ferenc, Jezzenszky Jenő, Ughy András. Út- és közmütervezők: Aranykovács László, Dorombi László. /Tervismertetés, modellfotókkal./

Magyar Ép.műv. 1971.3.sz. 9-10. l.

Doromby László

központja.

V.Gy.: Budapest XVII. Rákoskeresztúr. Épitészek Rimanóczy Gyula, Vedres György. Városrendező: Kovács Balázs, statikus dr. Mihályi Pál, zöldterülettervező Szász Péter, mélyépitő Doromby László, úttervező Blahó János. Tervismertetés

Magyar Épitőművészet, 1971.6.sz. 6-8.l.

Dorouby László

az alábbi tervpályázaton kiemelt megvételt nyert egyik terv egyik szerzője.

dr. Reischl Antal: A budapesti Népliget rendezésének tervpályázata, 1970. - Magyar Ép.müv. 1971.4.sz.2-4.l.

Dr. Reischl Antal

az alábbi tervpályázaton kiemelt megvételt nyert egyik terv egyik szerzője.

dr. Reischl Antal: A budapesti Népliget rendezésének tervpályázata, 1970. - Magyar Ép.mův. 1971.4.sz.2-4.l.

Doromby László

III. díjat kapott az alábbi pályázaton

N.N.: Értékelték Sopron csak-nyugati városrészének szendrési tervpályázatát.

Magyar Nemzet 1969 XII. 30

Doromby Mária, iparműveń

L. Domanovszky E.

Torday Aliz: Iparműveńet a Vigadóban 2.

Esti Hírlap Bp. 1980 máj 10

Doromby Mónika, textiltervező

BONIN KATALIN ÉS DOROMBY MÁRIA textiltervezők kiállítása holnap délután 4 órakor nyílik a II. Kerületi Tanács művelődési központjában (II., Marcibányi tér 5/a.).

l: in

-: Hallottuk: Bonin Katalin 2.

Esti Hírlap, Bp. 1978. márc. 28

Doromby Mária (Bp. 1949 -
textiles

1976-ban végzett az Iparművészeti Főiskolán

Művei szerepeltek az V. Fal és Tértextil Biennálén
1978-ban, Szombathely - Savaria Múzeum.

- Katalógus a Könyvtárban -

T. Doromby Mária

A MAGY. IR. MŰV. AZ ERRE FORDULÓN

7 S.l.

8659

T. Doromby Mária, Textilművész

L. Szenes Zsuzsa

Vadas József: Festett Textil

13

Élet és Irodalom, Bp. 1984. júl. 27. XXVIII/30

Dorombi Mória

Műnészeti Akap napdija

Magar Nauzet 1984. XII. 8.

Doromby Mária

Szombathelyen a Savaria Muzeum rendezte meg a városi sportcsarnokban az "V. Fal- és tértextil biennálé"-t. Vadas József: "Ipari denevérszárnyak" címmel készült kritikájában "a szakma krémje"-ként az elsők között sorolja fel: Szilvitzky Margit, Attalai Gábor és Szabó Marianne nevét.
A fiatalok közül említi meg: Doromby Mária, Holb Margit és Kubinyi Anna művészeket.
Az ismertebb kiállítók között szerepel: Bajkó Anikó, Droppa Judit, Golarits Erzsébet, Lovas Ilona, Pauli Anna és Szilasi Anna.

Vadas József fenti című kritikáját lásd: Szilvitzky Margit nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. szept. 30. XXII. évf. 39. sz. 12. lap.

Doromby Mária

A mástelyi orsz. ifjúsági és képző-
művészeti tábor alkotói vásárhe-
lyen rendezték meg kiállításu-
kat, melyen művei szerepelnek.
Sikerrel felvételizett a főiskolára. Texti-
les, kézifestő, az első évet végezte.

Székely Gabriella: Randevu az ihlettel.
Magyar Ifjúság, 1942. aug. 25.

Doromby Mária, [ ]

L: Attalai G.

K. Kovalovszky M: V. Fal és Tértextil Biennálé 21.

Kritika; Bp. 1978- nov. 78/11

DORÓ JÓZSEFNÉ, népi iparmüvész

Dr.Németh Palné,népi iparmüvész,szakkörvezető és tars szerző-kivitelezői:Doró Józseſné,Szarka Eszter egyik falképük-rabaközi lepedőszélek mintaanyaganak adaptaci ója-sarga-zöld-barna harmonikus szinvilagaval mértanias, /madaras/ kompoziciójaval jól jelzi a kibontakozas utjat az uj népi iaprmüvészet felé. 87.old

MURAKÖZI ÁGOTA: Országos népmüvészeti kiállitás 1973, 86.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. VIII. 4.sz.

DORÓ JÓZSEFNÉ, népi iparművész

Dr. Németh Palné, népi iparművész, szakkörvezető, és tars szerző-kivitelezői: Doró Józsefné, Szarka Eszter/Szek szard/modern alapanyagra valtozatos öltéstechnikaval dolgoznak sarközi motivumanyag felhasznalasaval. 87. old

MURAKÖZI ÁGOTA: Országos népmüvészeti kiállitás, 197[illegible]. 86. old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973, VIII. 4.sz.

Dorosz János festőművész

◇ *Dorosz János festőművész munkáiból nyílt meg kiállítás tegnap a Dorottya utcai kiállítóteremben. A bemutatón vegyes technikával készült festmények és grafikák láthatók.*

Népszabadság, 1985. V. 31

Dorosz János

Dorosz János festőművész munkáiból nyílt kiállítás csütörtökön a Dorottya utcai kiállítóteremben. Dorosz Károly kiállítása június 2-ig látogatható.

Magyar Nemzet 1985. V. 31.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

Dorosz Károly

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Dorosz Károly rajza

MAGYAR SZERZŐK DALAI

Farkas Ferenc, Horusitzky Zoltán, Kadosa Pál, Kósa György, Ránki György és Ribáry Antal művei

KEÖNCH BOLDIZSÁR

— tenor

Elek Tihamér — fuvola, Mercz Nóra — hárfa, Ella István — orgona, Ribáry Antal, Rohmann Imre — zongora

Budapesti Kamaraegyüttes

vezényel: Mihály András

Angol, francia, olasz és német nyelven

SLPX 12455

AZ ÚJPEST GALÉRIA ÉS

DOROSZ KÁROLY

MEGHÍVJA A

„KINCS CSERÉPEDÉNYBEN"

CÍMŰ VIGASZTALÓ FESTMÉNYKIÁLLÍTÁSÁRA

NYITVA: AUGUSZTUS 4-27-IG 11"-18"-IG (HÉTFŐN ZÁRVA)

CÍM: BP. IV. ÁRPÁD ÚT 66. (3-AS METRÓ VÉGÁLLOMÁS)

medimpex – france

medimpex – france

Doros Kapos

ντε ηβεβτ ενεβιτ εφ

" Kincs Cseresznyeberu "

μεσπηβ ,

ενεν " Virsszeg, helyenként mennydörgés "

Mérete : 44cm×25cm×7-12cm 44"-18"-7" (hétfőtől csütörtök)

Ára : Ft. 17. 490,- (35 ner, negyvenes?)

TALÁLKOZÓ DOROSZLAI -
KOLLTAL AUGUSZTUS
9-ÉN 16-18 ÓRA
KÖZÖTT A
GALÉRIÁ
BAN

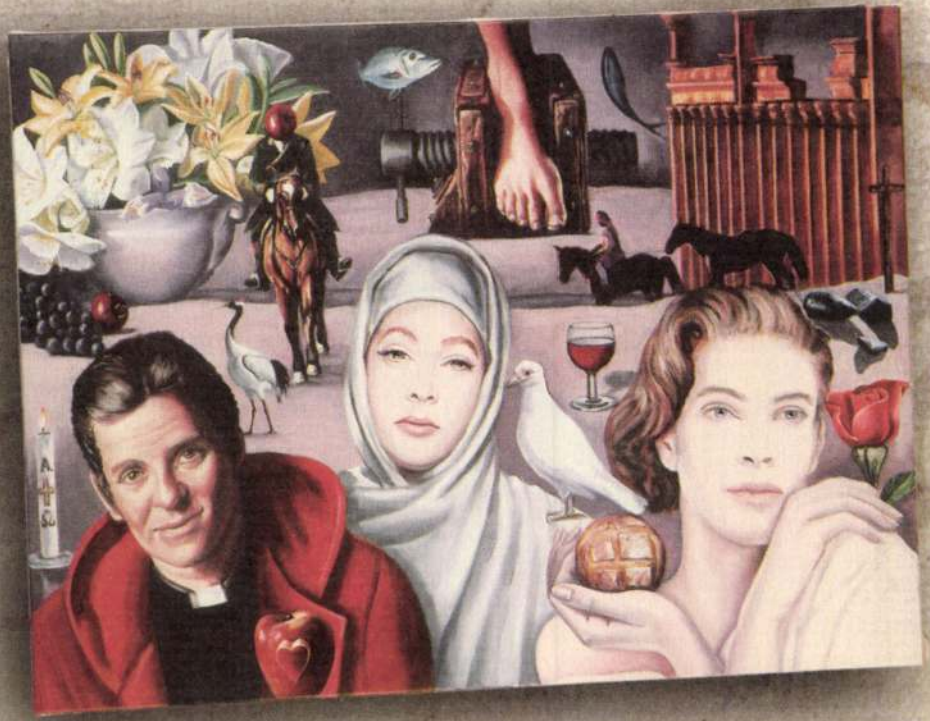

D.K.

DOROSZ Károly

KELECSÉNYI LÁSZLÓ:

LUCERNA

Hatvanhárom meleg nyarán Zénóval kimentünk a Tétényi-platóra Maák Tibihez, hogy visszaszerezzük a kölcsönadott regényciklust, *A három testőr* utolsó folytatását. Ketten indultunk, hogy közös erővel szállítsuk haza az itatós vastagságú papirosra nyomtatott, kemény táblás, régi köteteket, a *Bragelonne vicomte* tizenkét darabját.

Noha az általánosban is egy osztályba jártunk, Zénóval ezen a tavaszon lettünk jó barátok. Első gimiben egy vörös hajú gyerekkel, Lászlóval voltak együtt sülvefőve. Csúfolták is őket a többiek rendesen. Csupa István meg János járt az osztályunkba, kikezdték, megmarták a tőlük bármiben különbözőket. „Üssétek a paradicsomszőkét!", üvöltötték kórusban Gergő után az utcán, aki aztán a másodikban iskolát változtatott, a szüleivel vidékre költözött.

Most hozott össze minket a közös mozizások élménye. Március elején ott tolakodtunk, nyomakodtunk a Szikra előtt, hogy kirakatot betörő, botrányos sorban állás árán megnézhessük a *Cartouche*-t, életünk első nyugati, kosztümös kalandfilmjét. Mi még nem láthattunk ilyet; Gérard Philipe tulipános Fan-Fan jelmezében egy évtizeddel korábban hódította meg a nézők szívét — a mi hősünk Belmondo lett, és partnernője Claudia Cardinale, aki nem volt olyan szabványszépség, mint az „isteni Lolló", fojtott, rekedtes hangjával mégis belopta magát az álmainkba. Utána jött a többi, hasonló, korhatárhoz kötött (14 éven aluliaknak nem ajánlott!) filmszenzáció: *A korzikai testvérek* (ennek is Dumas volt a forrása, mint a testőrök végeérhetetlen történetének), *A púpos* (Jean Marais-val az átváltozós címszerepben), meg a *Mandrin kapitány*. Mindegyik színes, de fekete-fehér logikájú kardos-szerelmes moziálom. Ezt szerettük bennük, ezért élveztük végig valamennyit, de azért titkon tudtuk, hogy *A három testőr* az ős, belőle táplálkozik az összes többi kedvencünk. Maák Tibi nem volt a barátunk, még a kedvencünk sem. Fura viszony fűzött minket hozzá. A Tétényi útról járt be a nyolcadik kerületi gimnáziumba, mert nálunk tanított a nagybátyja, Boros, a némettanár. Ezzel az előnnyel nem tudott élni, holott nem volt buta fiú, csak ámulatra méltóan naiv. Bármilyen kérdés ötlött az eszébe, gondolkodás nélkül föltette. Nem tudta befogni a száját, ha úgy kívánta az illendőség. Tizenöt éves korunkra, kis képmutatók, már mind felkészültünk az efféle helyzetekre. Az osztályban jókat röhögtünk rajta, iskolán kívül azonban sokszor szerzett kellemetlen perceket.

Ha hiányoztam, mert elkapott a nátha, vagy egyszerűen földörzsöltem a hőmérőt, hogy Mamóka otthon tartson, ágyba dugjon, kiszolgáljon finom ebéddel, uzsonnával, hogy zavartalanul olvashassam kedvenc Jókaimat, Mikszáthomat, Maák Tibi tanítás végeztével rögtön megjelent az ágyamnál, s a házi feladat átadásának ürügyén végtelennek tűnő perceket töltött nálunk. Legelső látogatásakor alaposan körülnézett a szobában, majd rábökött az egyik bútorra. „Mi van ebben a szekrényben?", kérdezte halálos komolysággal, mint egy bírósági végrehajtó. Lehetett moziba lógni vele, operákról beszélgetni, színészek magánéletéről szerzett értesüléseinket kicserélni, mégis sokszor a pokolba kívántuk őt.

Hozzá igyekeztünk július közepén. A körtéren átszálltunk a 6-osról a 49-esre, aztán kutyagoltunk kifelé, végig a hosszú Tétényi úton. Átvágtunk a gazos réten, a bokáig érő aljnövényzet nadrágunk szárát csapkodta. Zénó hallgatag volt, magában dúdolgatott egy dallamot. Mindig így tett, ha távol a zongorájától eszébe jutott valamilyen zenei töredék. Ilyenkor nem lehetett hozzá szólni, úgyse hallotta meg, befelé figyelt, az agyában, fülében születő hangokra.

A kertes családi házak sorában nagy sokára felleltük Maákék otthonát, de üres kézzel tértünk haza a kirándulásunkról. Bosszankodtunk is miatta, mert a Dagályra is mehettünk volna a meleg délelőttön. Maák Tibi nem volt otthon, a nagymamája pedig nem tudta, hol vannak a kötetek. Athos, Porthos, Aramis nélkül baktattunk a villamoshoz, mégis velünk tartottak ők is, és természetesen D'Artagnan meg Bragelonne vicomte, Athos fia. Egyformán imádtuk a testőröket; rendíthetetlen igazságérzetükért, makulátlan becsületességükért rajongtunk. Jelmondatuk, „Mindenki egyért, egy mindenkiért!", megdobogtatta szívünket.

Először filmen láttam, s csak utána olvastam el *A három testőr*t. Néhány nap alatt többször is megnéztem a Filmmúzeumban, aztán hónapok múlva megint. A délután kettőkor kezdődő előadásokra lógtam el a tanulószobáról nyolcadikos koromban. Megtehettem, senki sem ellenőrzött. Otthon azt hitték, az iskolában vagyok, a suliban pedig, hogy nyilván odahaza készülök másnapra.

Franciák voltak a testőrök — más nemzetbéliek nem is lehettek volna — a happy enddel ellátott, majdnem tíz évvel korábbi filmváltozatban. A regénynek csak az első felét filmesítették meg az átdolgozók: a kis Bonacieux-nét, akit különben Constance-nak hívtak, de Dumas csak az asszonynevén emlegette, nem gyilkolták meg — életben maradt és D'Artagnanné vált belőle. Erre csak az után jöttem rá, amikor hatvanegy karácsonyára megkaptam a könyvet. Pár nap alatt felfaltam, az új évben, a szerencsére hosszú téli szünetben lassabban újra araszoltam benne, jóformán bele is költöztem egy időre.

Hatvankettőben aztán bemutatták az újabb, immár kétrészes változatot. Persze ezt is a franciák csinálták, de most már a teljes regényt dolgozták föl. Az első rész az eredeti címet viselte, a pár hónappal később műsorra kerülő második *A milady bosszúja* címmel került a mozikba. A Vörös Csillagban többször láttam, később a Csokonaiba ültem be megnézni. Nem kellett már ellógni a tanulószobáról, júniusban jártunk, kezdődött a vakáció.

Ez lett az igazi, véresen komolyan vehető testőrfilm. Tétje volt a harcnak, meg is lehetett halni az ügyért. A vívójeleneteket szerettem a legjobban, de szó sem lehetett róla, hogy sportszerűen vívni tanuljak. Mamóka attól féltett, kiszúrják a szememet. Be kellett érnem azzal, ha társam akadt, hogy a gangon vagy az iskolafolyosón vívjuk le Athosék párbajait. A négy testőr életeleme és legfőbb kedvtelése volt kardjuk használata. D'Artagnanék a pengéjükkel mindenkit legyőztek, közben, mintegy mellékesen, néha szerettek is, ám akkor rendszerint pórul jártak. Életre szóló tanulságot közvetítettek, de akkor még nem ismertük föl ezt.

Mi tagadás, mindketten csalódottak voltunk; a regényfolytatás egyre távolodott tőlünk. Pedig mielőbb szerettem volna kézhez kaparintani a hiányzó ezeregynéhány oldalt. A *Húsz év múlva már* megvolt, de a második folytatást, a *Tíz év után* címen ismertebb *Bragelonne vicomte*-ot még nem olvastam. Kisvártatva teljesült a vágyam. Maák Tibi még augusztusban visszavitte a kölcsönköteteket, Zénó azonnal átadta az imádott testőrök történetének több kilót kitevő folytatásait.

Alig félév múltán egy újabb francia filmben találkoztam egyikükkel. A rendkívüli erejű, ám kissé tán szűkagyú Porthos jelent meg egy párizsi kávéházban. Az ott üldögélő filozófus beszélt róla a véletlenül melléje telepedő fiatal prostituáltnak. Elbeszélésében az idősödő testőr a gondolkodás hősévé magasztosult. Mikor egy sziklarobbantás után Porthosnak menekülnie kellene, töprengeni kezd, milyen különös, hogy egyik lábát a másik után tudja tenni. Addig-addig mélázik a járás frissen megélt problémáján, míg megfeledkezik a veszélyről, s maga alá temeti őt egy hatalmas kődarab. Porthos meghal, mert gondolkodni kezdett — értelmezi a filozófus a balesetet. Bizony, a gondolkodás veszélyekkel jár. A film végén Nana, a prostituált is meghal, látszólag véletlenül, mert fellázad sorsa ellen.

A moziból hazaérve lassan keresni kezdtem a kávéházi filozófus okoskodásának alapjául szolgáló részletet a *Bragelonne vicomte* utolsó kötetében. Nem emlékeztem rá, pedig nemrég olvastam, s nem véletlenül. A regényfolyamban szó sincs a gondolkodás hőséről.

„Ami Porthost illeti, ő, miután az ellenség közé hajította a puskaporos hordót, Aramis tanácsa szerint rohanvást futott, el is ért a barlang utolsó részébe, amelybe a nyíláson át behatolt a levegő, a világosság és a napsugár. És alighogy befordult annál a kanyarulatnál, amely a barlang harmadik fülkéjét a negyediktől elválasztotta, száz lépés távolságban megpillantotta a hullámokon himbálódzó bárkát; ott voltak a barátai, ott a szabadság, ott az élet a győzelem után."

Ám Porthos mégsem érte el őket. Megroggyant a térde, összecsuklott a lába. De semmi gondolkodás. Egyszerűen nem tudott továbbmenni — elvégre több mint öt évtizednyi megélt idő ólomsúlya nehezedett rá — s a robbanás döreje nyomán legördülő sziklák betemették gigászi alakját.

Fél esztendő, de egy egész világ választotta el Porthos kétféle feltűnését. *A három testőr* és folytatásai regényben és filmen a megismételhetetlen és kitörölhetetlen gyermekkort jelentették. Brice Parain, a kávéházi filozófus belemagyarázó okoskodása a francia filmhéten vetített *Éli az életét* végén a felnőttség iskolájából adott ízelítőt. Láthattuk volna, hogy a gyerekkor a kényszer nélküli, szabad cselekedeteké: mehetek iskolába, ha akarok, de mehetek helyette moziba, vagy bárhová, ha úgy döntök. Belefér a lehetőségekbe ez is, az is; minden folytatható és visszafordítható. Megérezhettük volna, hogy nemsokára, pár esztendő múlva, kinek-kinek más-más időpontban elérkezik a filozófia ideje, a kényszerűségből megtett, csepet sem önálló, még kevésbé eredeti lépések kora. A valóságra fittyet hányó, a tényeket önkényesen, tetszésük szerint értelmező hatalmak, intézmények foglyai leszünk majd. Kitörési kísérleteink lehetnek csak, sikertelenek vagy kevésbé sikertelenek.

Sejtelmünk se volt a lassan érlelődő változásokról. Gyerekek voltunk még, tizenhat évesen is. Ifjúsági bérlettel kettő ötvenért (utánjátszókba egy ötvenért) moziba járó, szüleinkből élő srácok. Nem is akartunk felnőttek lenni, legföljebb belógni a tizennyolc éven felüli korhatárhoz kötött filmekhez. Ha bejutottunk, büszke elégedettség töltött el, s ha mégsem, fájó szívvel hagytuk veszni a jegy árát.

Már a magas fűvel borított réten jártunk. Valahonnét a távolból kiáltozás hallatszott, de rá se hederítettünk. Fontos döntés előtt álltunk: mit nézünk meg délután, lépést tartva a heti három-négy friss bemutatóval, s másodszor-harmadszor megnézendő kedvenceinkkel. Zénó augusztusban a Balatonhoz megy majd a szüleivel, addig szabadok voltunk.

A kiabálás csak nem akart szűnni, sőt egyre közeledett. Rajtunk kívül senki se volt a széles réten, úgy száz méterre tőlünk ágált egy fura alak.

— Az istenit maguknak! Süketek vagy vakok?! Azonnal menjenek ki a lucernából!

Emberünk a nagyobb nyomaték kedvéért egy vasvillát lóbált felénk.

Egymásra meredtünk, majd gyorsan a nyakunkba szedtük a lábunkat, miközben a gyomnak hitt zöld növénytakarót bámultuk. Ez lenne a lucerna? A XI. kerületben, pár száz méterre a Bartók Béla úttól?

Annak kellett lennie, mert az idős gazda felháborodását kis híján a bőrünkön éreztük.

Medicago sativa. Értékes szálas takarmányt termő pillangós virágú, évelő növény. Nem ismertük. Biológiából gyenge voltam, Zénó feltétlenül jobb, de a lucernát ő sem ismerte föl. A József körúton csak platánok (*platanus hispanica*) álltak, beljebb, a szűkebb utcák bérházainak udvarán egy-két ecetfa (*ailanthus glandulosa*) — hogy ennyi év után végre, ám valószínűleg fölöslegesen, egészen szakszerű legyek.

A gazda nem ért utol. Egyre halkuló káromkodása kísért utunkon darab ideig. Ebéd után elértük még a Balatonban a fél négyes előadást. Egy francia vígjáték ment, *A nagyváros örömei* Bourvillal a főszerepben.

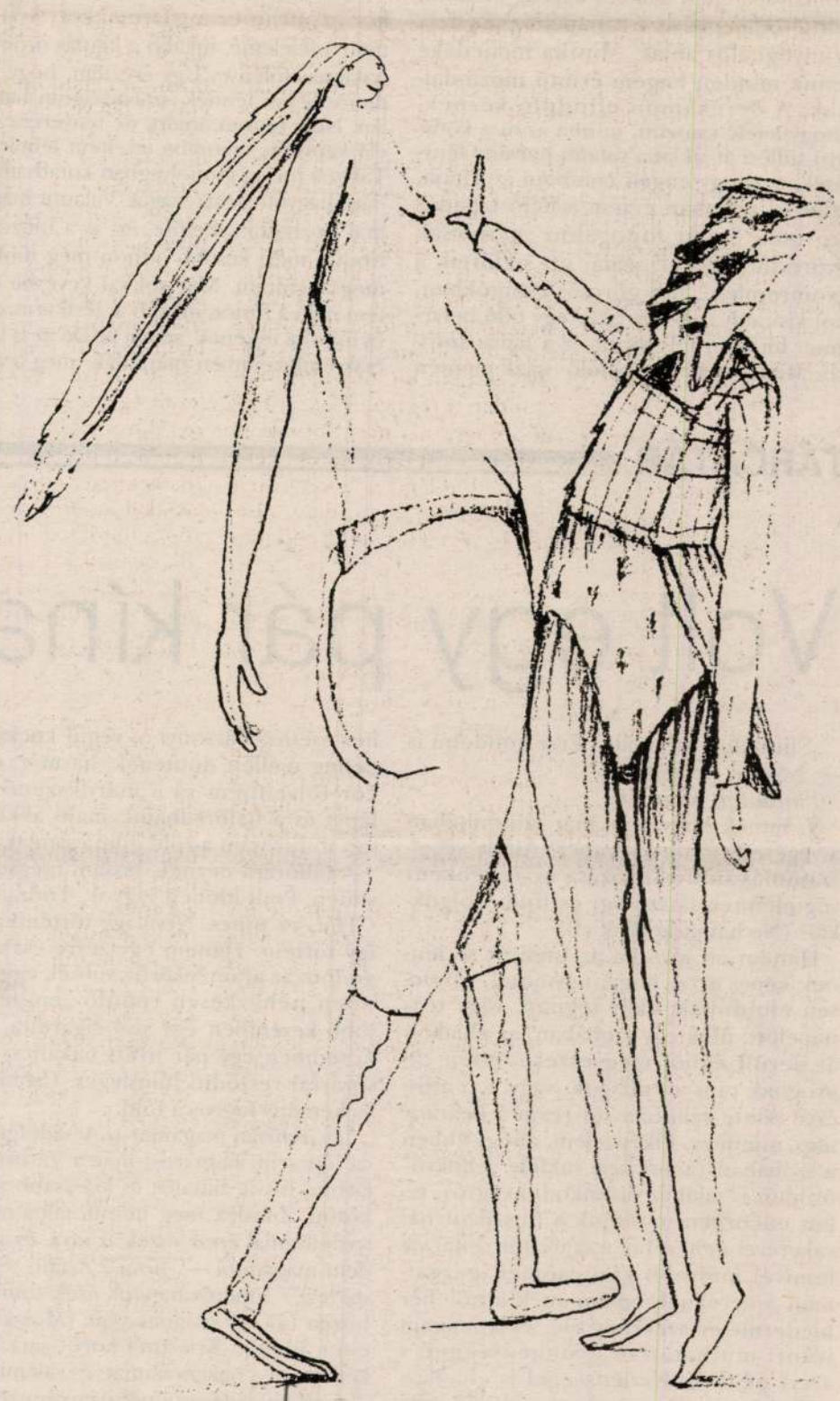

Dorosz Károly rajza

PÁLINKÁS GYÖRGY:

Felhők könyve

Incus*

Ahogy az alvó kiáltásának nincs visszhangja, úgy szökik el előlem az a szürkületbe hajló délután, s ha megidézem is, képtelen vagyok eltüntetni mellőle az azóta rárakódott emlékeket. Csak egy-egy villanásnyi részlet ragadható ki belőle, s az is megnevezhetetlen, mint a szemünk mögött átsuhanó kép, fotója valami láthatatlannak. Mint a függönyön áttörő árnyék, ami mögül egyszerre bámul be a félelem és a titok, nem tudva arról, hogy örökre magunkkal visszük azt a helyet.

Nem várt pillanatokban lép elém ez a néma történet, és szólít meg szócseppjeivel, kihallható egy derekamról lecsúszó kézből, egy nárcisztikus tapintásból.

Próbálom elsimítani szoknyámon aráncokat. Már jó ideje tehetem, de csak ahogy a szék karfájához ütődik a kezem, veszem észre elsüllyedt mozdulataimat. Mintha testem menedékén kívül kalandozna kezem, oly idegen számomra ez a tompa koppanás. Érzem, föl kellene állnom, de akkor széttörne bennem az a lánykori kép, s ami különös, hogy akkori félarcomat hozza elém.

A ház lassan kiürült, az ajtócsukogatások az áprilisi föld leheletpászmáit lövellték a szoba füst- és testszagába. A még hűvös légnyelvek, mint víz alatti titkos örvények csapkodják lábszáram. A kinti nevetgélés, akár az ezüstpapír zörgése, még cikkan egyet-egyet a kert fái közt, aztán a kapu utolsó csattanása felszúrja végleg az águegyekre a hangokat.

Ketten maradtunk. Mégis, csak a szoba homályába ejtett alakom dereng előttem, szinte odatapadva a kanapéhoz. És az a szúnyoghálós ablak. Mintha menedéke lenne minden engem érintő mozdulatnak. A derekamon elinduló kéznek, ahogy lefelé csúszott, minha azon a könnyű tüllön át siklana valami halvány fényjáték. S ahogy enged combom szorítása, szinte a számban érzem a háló tapadós szövetét. S már fojtogatón egyre csak gyűrődött belém, szálai ott siklottak a gyomromban, hol görcsös csomókban, hol kisimulva. Aztán, akár egy olló hersegése, hirtelen felszakadt ez a hálós szorítás. Mintha a belém hatoló ujjak mentén forró vízsugár törne át, s összerándult testem ezen siklana tovább.

Valami szélroham remegtette meg a szúnyoghálót, mintha az utcai lámpák fényeit szitálta volna a plafonra. Egyszerre fázni kezdtem.

A kabátomba már kint bújtam bele, egyedül akartam eljönni a házból. A hűvös estében éreztem, ahogy szoknyám lebegése még egy darabig őrzi combjaim között a nyirkos meleget.

Azt hiszem nem találkoztam senkivel. Bár nem lehet, hogy teljesen néptelen volna az az utca. Talán én vágytam valami elrejtő űrre. Egy darabig lépteim üteme foglalt el, az a rázkódás, amit sarkam közvetített a koponyámnak. Aztán, akár egy fényképen, megjelent előttem saját arcom, az is inkább egy ajtórésbeli archoz volt hasonlatos.

Mindig beleborzongok, ha visszagondolok arra, amikor nem tudtam kijönni a szobából. Egy percig sem tarthatott az egész, de mintha nem is belőlem szakadt volna ki az az állati, nyüszítő sikoly, amikor nem engedett az ajtó. Mintha valami irdatlan bála, vagy amorf vattatömeg dőlt volna az ajtónak, s benne csak kis résnyit türemkedhetett előre, s máris visszalökte. Eszeveszett rángatásomra aztán elakadt egészen, amikor az ajtószegély alatt megláttam a felgyűrt szőnyeget. Még mindig zsibbadt volt a szám széle a pálinkától, ahogy térdre ereszkedve, remegő ajakkal kirángattam a szőnyeget az ajtó alól. Csuklómat mélyen bevágta az ajtóél.

Mint valami lövedék fúródott belém akkor az utcán ez a gyermekkori kép. De nem a félelemé, inkább a kijutás öröme és hatalmas fölénye. Úgy éreztem, hogy mindenre képes lennék, szabadságom határtalan. Nem tudom, miért, de tenyerem szám elé kapva az orromba tereltem leheletem. Talán a meleg gomolyagban kutathattam a hátrahagyott szoba szagát. Valamit magammal hozhattam belőle, azt is a blúzomba ivódva, mert később otthon még többször megszagoltam. Már sokkal kevésbé éreztem rajta a füstöt, inkább a férfi arcszeszét, és mintha testének szagát is. De az is lehet, csak emlékeimben maradtak meg azok az illatnyomok, ahogy felidéztem simogató mozdulatait. Ahogy ujjai néha elakadnak és számomra rossz irányba futkosnak combom között. Aztán egy ponton megfeszül izmom, már nem tudok, nem is akarok őrá figyelni, s egyszerre egyedül maradok, egyedül vagyok ezzel az ismerős, mégis ismeretlen érzéssel.

Meg kell dörzsölnöm csuklómat, az iménti ütés a székkarfától, csak most kezd el fájni. Futtatom rajta ujjaim, az alatta el-elsikló ínszalagok bizsergésétől halvány izgalom kerít hatalmába. S szoknyám öblére tekintve, valami távoli melegség ébred bennem. Ez a mély hullám combjaim között nagy barna völgyek emlékét idézi, ahová fény alig hatol be. A hangok, mintha vatta közt, verődnek a dombok oldalán felfutó fák szürke kérgein. Lecsusszan olykor egy göröngy a lejtőn, s elakad aztán valami fűcsomón, egymásra nyomva sűrű szálait. Elemelve róla, még hosszan őrzi az iménti súly nyomát. S mintha fényét is vesztené, vagy inkább elrejtené egy tompább csillogás alá.

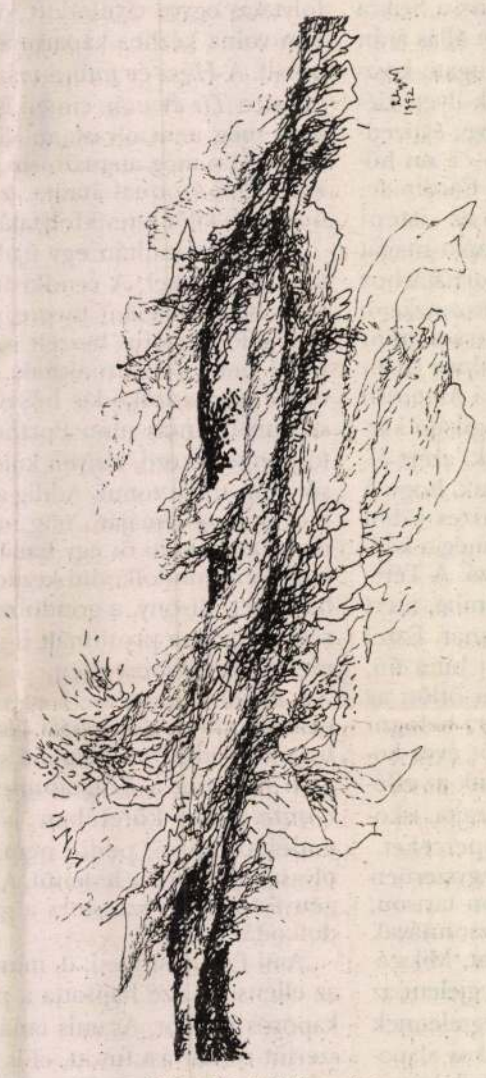

Sulyok Gabriella rajza

Gyermekkorom fényjátékai jutnak eszembe, mintha kicsiny réseken törnének át a nyári éj pulzáló csillagfényei. Állok hátraszegett nyakkal, s egyre nyom lefelé, egészen bele a földbe a szúró kis pontokkal átütött koromfekete égbolt. Mikor ruhám is levetettem abban a szobában, úgy éreztem, hogy a tárgyakról verődő apró fényszilánkok mind-mind átszúrnak rajtam, s testem begyűjtve fényüket pőrén világít a homályban, mintha valami belső fény feszítené bőrömet. Nem vetkőztem még le addig férfi előtt, s különös, hogy akkor sem így éreztem ezt. A ruha elváló surlódása, ismert utolsó érintése, ahogy lábfejem áthúztam, s megszabadultam minden darabtól, mintha vizek csobogását hallottam volna, talán ezért hatott ez oly természetesnek számomra akkor. Nem kerültem a másik tekintetét, azt hiszem, fel sem fogtam.

Milyen lassan tűnik el ez a folt a csuklómon. Megnyomtam hüvelykujjammal, s az a rózsaszín szegély, amit ujjam hagyott, még mindig kivehető, pedig a közepébe már visszaszivárgott bőröm sárgásbarna fénye. S alatta valami cseppfolyós kékség, mintha az erek árnyéka terülne szét. Ahogy harisnyám görgettem, egy pillanatra akkor is szembe ütközött valami ovális, lila folt. Beüthettem korábban, de a zúzódás emlékét egy villanásnyit sem kutattam, inkább mintha el akartam volna takarni, aztán mégis abbamaradt ez a mozdulatom.

Ez a kép is, mintha egy ajtórésben — szemem még elkap valami töredéknyi részletet, s tétován próbálja kiegészíteni, aztán egy erősebb lélegzetvétel valami távoli, életlen lebegésbe úsztatja át.

Nincs mihez igazodni, ahogy keze alatt végigfolyt combjaim simasága, mintha magam lettem volna a férfi, meztelenségem belegabalyodott saját leheletembe, és az a folt a bőröm alatt egyre nőtt, már ott pulzált egész bensőmben, hogy végül elnyeljen, magába fogadjon egészen.

A felhőkön áttörő hold fénye valószerűtlen ragyogásban lebegette a szobát, mikor beléptem. Az út haláig, a járdaszegély monoton csíkja, cipőm kopogása a betonon, majd a kulcscsörgés, amit igyekszem tenyerembe rejteni, nehogy felébredjenek — egyszerre mögöttem maradt, elpattant, felitta ez a földöntúli ragyogás.

Most csak gyorsan bebújni a csendbe, majd később, félálomban szedegetem elő a történteket, mikor szemhéjam mögé csúsznak az aranyszélű felhők.

Még láttam, ahogy fénytócsában hever a padlón valami sikító fehérség. Az a vérpiros folt rajta talán csak a szememben lüktet.

(Részlet egy készülő könyvből)

TÁRCATÁR

Volt egy pár kínai

„Elindulok mezítláb." Erre gondolni is —, hogy az milyen?

Elindulni, mezítláb?

V. minek hogy épp' már elindultában a végére is járna az ember? Afféle végelszámolás indítványozása az egyébként végtelennek látszó égi és földi dolgokkal? (Ne hamarkodjuk el!)

Hanem én mintha az istenért se lennék képes arra, hogy, úgymond, rendesen elinduljak; akár tegnap, vagy tegnapelőtt; ülök egy szobában, az ablakon át derült égből megveszekedetten ragyognak rám a csillagok, vagy a zenitre érve szinte vakítóan süt reám a *bearany* nap, mindegy. Elképzelem, ahogy ebben a szobában (amelyben sokféle „elfekvő" örömöt is talál az örömködni vágyó), tehát miközben mondjuk a fluszpapírnál valamivel nehezebb, a skarlátpirosnál valamivel mélyebb köntösömet igazgatnám a deréknál, odamennék a hófehér biedermeier szekrény elé, és a magam iránti múlhatatlan gyöngédséggel, s azért némi kedvetlenséggel is elméláznék, hogy miféle inget vegyek föl, fölé bőrmellényt vagy kötöttet, vagy a jeanshez esetleg bársonyt...; végül kockás flaneling mellett döntenék, ha már, és akkor fölvenném rá a marokszedő mellényt és a halőrkabátot, majd akkurátusan fölhúznám a zöld gumicsizmát...

A faliórára néznék, lassan, megsemmisítően. Pont időben vagyok. Tudtam.

Hát, ez nincs. Nem így történik; nem így történt. Hanem egyszerre csak kivágódom az ajtón, akárha volnék egy feltűnően nehézkesen repülő „emberfia"; jobb kezemben egy szál cigaretta, a bal kezemben egy pár nyűtt bakancs, az ajtózárral vesződni fölösleges. Csönd van, és kemény fagyos a föld...

Így indítván magamat az Acsádi Ignác utca lépcsein, hamarost már a Városmajort járom, futva, fiatalos és korosabb szálfák között. Zúzalék meg *hónyál* talpaimon. A templomnál *érett* leszek az útra, és azt kérdem magamtól — „hová"? Aztán, „és most mi lesz"? Ismerős hangok ezek számomra, hiszen (a) egy világnak vége (Moszkva tér) előtt állok, a Krisztina körút sarkán; föl kell venni a bakancsaimat, és valami célt is illenék kitalálni a minél nagyobb kerülőutak megtételéhez...

Nagyszerű hely ez bárkinek; sokat lehet álldogálni, várni, hallgatózni, úgy, hogy szinte semmit meg nem lát, hall az „emberfia". Most ellenben, ezen a nevezetes helyen, az utcai árusok lármájából s flaszterkutyák ugatásából kivál' a megszokottnál fentebb méltatlankodó, sértett hang, majd nyomban feltűnik a sűrű forgalom nyiladékában egy alak, elképzelhetetlen magánya folytán egyszerre ijedten és vad bátorsággal tekinget jobbra meg balra, s kezét kifinomult következetlenséggel időnként a magasba lendíti (ahogy én innét látom, *fűzve*). És most aztán az is kiderül számomra, valamely tulajdonát képező tárgynak a visszaszerzése utáni egyáltalában nem ritka vágy szüli e hevesnek mondható indulatot, aminthogy nem lusta képzelődés szüli az ácsmestert sem, ki a Krisztina körutat szeli át keresztben, s minden erejének „másságát" a legmesszebbmenőkig figyelembe véve — *halad*. Halad, mert bizony őt, az ácsmestert a gyanú árnyéka sem érheti, és az az apró sárga valaki sem érheti el, aki őt fennhangon ágálva egy ideje követni látszik, miért, ki tudja...?

Érteni azt valóban nem lehet. Magyarul. Hogy mit kiabál. És akkor eszembe ötlik ez a szó, *szeretet*, amit mi a megill. egyetértés teljes hiányának a kifejezésére szoktunk használni. Szóval — ahogy én tudni vélem, a kínai papucsárus szeretete nem érzelmes, hanem realisztikus szeretet, olyan szeretet, amelyik az emberi sors adottságaként tudomásul veszi, hogy egyikünk sem válthatja meg a másikat, de mégis... Mit tudom én... *Hogy ő az ácsmester helyett azt az egy pár kínai papucsot, magának, nem tudja visszaadni.* Az ácsmester meg nem akarja; ez onnét is látszik, hogy látszik pufajkájának a hónaljában az egy pár kínai papucs, és mint valami érdemes „emberfia" nyakát, szorítja baljával erőst, míg jobbjával könnyed és lemondó mozdulatokat tesz, mint ki végérvényesen az eszébe vette (míg átért a Krisztinán), hogy *minden csak fikció.*

Valaki nyugtassa már meg végre azt a kínait. (Akit egyébként nem neveznék idegesnek. Nincs is ideges kínai. Nem jellemeznek irreális kilengések egy kínai papucsárust — ahogy én tudni vélem.)

És mégis — amikor azt mérlegelvén, hogy ha ma már nem jutok sehová, az sok lesz megint vagy kevés nekem, s inkább hazaindulok (üsse kő!), akkor első pillantásra még csak magamra gondolok, de nyomban aztán a kínai papucsárusra, az úttest közepén áll a sárhóban, majd elindul, vissza, mezítláb, látni...

DOROMBY MÁRIA

Textiltervező

Az Iparművészeti Főiskola kézifestő és nyomottanyag-tervező szakán 1976-ban diplomáztam.

Kiállításokon, pályázaton rendszeresen részt veszek. Egyedi tervezésű, kézműves kivitelezésű lakástextilek (függönyök, terítékek, párnák...), valamint nyomott és vegyestechnikájú faliképek készítésével foglalkozom.
Alkalmanként a kézinyomás egyedi lehetőségével élve ruhamodelleket is tervezek.

Békéscsaba,
Munkácsy-Mihály
Terem
1984. okt. 4-13.

KIÁLLÍTÁSOK:

1978 Budapest II. ker. Művelődési Központ – (egyéni)
1978 VIT kiállítás – Nemzeti Galéria
1978 V. Fal és Tértextil Biennálé, Szombathely
1979 Velem – alkotótelep, Graz
1980 Tárgyak-Alkotások, Vigadó
1980 Kéz intelligenciája, Műcsarnok
1981 Függönykiállítás, Fényes Adolf Terem
1982 Derkovits Terem, Szombathely
1983 Tervezés, értékteremtés, Műcsarnok
1984 VIII. Fal és Tértextil Biennálé, Szombathely
1984 Bp. I., Vári Galéria

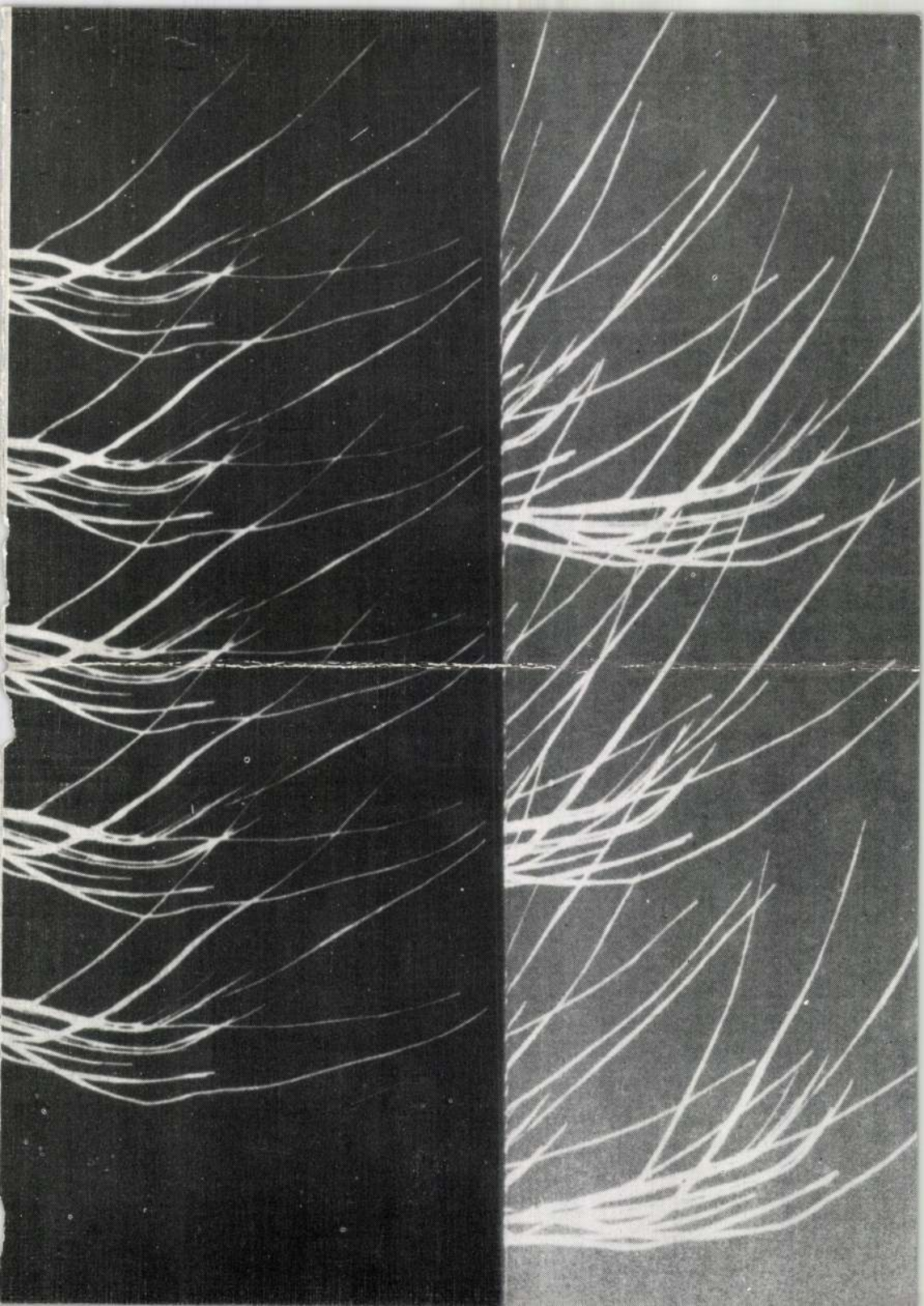

Dorsch Ferdinánd

festő szül. Pécs 1875.

L. megyvár

Szendrey – Szentiványi

394. l.

Zenei vonatkozású régi fafaragványok a
Kölni Zenetörténeti Múzeumban VIII. 22.

Csalódott főszereplők

Körösényi András az új politikai elitről, az idealizált demokráciáról, népszerűségről és kiválóságról

Magyarország, akárcsak a többi volt szocialista ország azzal a hátránnyal indult neki a rendszerváltoztatásnak, hogy az új politikai erőknek nem voltak ehhez igazán profi politikusai. Azóta is sok kritika, szemrehányás éri őket, hogy nem igazán hozzáértéssel teszik a dolgukat. Két év elteltével mit mondhatunk, menynyire tanulták meg új szakmájukat azok, akik a politizálást választották fő hivatásukként? – erről beszélgettünk *Körösényi* András politológussal.

– Az új politikai elit döntően az értelmiségből, a képzett emberek közül került ki. Ha összehasonlítjuk a régi és az új parlament összetételét, azt látjuk, hogy az újak sokkal iskolázottabbak, magasabb a diplomások aránya. Az értelmiségen tágabb értelemben a *diplomásokat* értjük. A modern világban a vezető pozíciókban mindenütt diplomások ülnek. Az értelmiségnek azonban van egy szűkebb, Kelet-Közép-Európában használatos értelme, amely az *intelligenciát* jelenti. Ez az értelmiségi típus az utóbbi évszázadokban a szívén viselte a nemzet gondját-baját, politikai küldetéstudattal rendelkezett. Az intelligencia nem valamilyen szakmának a legmagasabb szintű ismerője. A demokratikus politikai rendszerek hiánya miatt az autoriter rendszerek alatt ez a réteg a politikai küldetéstudatából következően úgy érezte, hogy neki kell képviselnie a társadalmat, azokat, akik nem szólalhatnak meg, akik ki vannak rekesztve a politikából. A politikai átmenet során ennek az intelligenciának *főszerep* jutott. Nem utolsósorban ez a kislétszámú, főként társadalomtudományi beállítottságú, kritikai értelmiségi megoldani, és ezekben dönteni. Ilyen szerepre alkalmasabbak lehetnek olyan emberek, akik az élet más területein hasonló szerepet játszottak, például az apparátusban.

Tovább élő hatalomellenesség

– Ezért érezhető annak az értelmiségi rétegnek a csalódottsága, amely mozgatója, élharcosa volt az átalakulásnak?

– Ez az értelmiség – ideértve végül a pálya szélén maradókat is – *elégedetlen és frusztrált*. Nem elsősorban az új rendszer alacsony materiális teljesítménye miatt, amiért az átlagember elégedetlen, hanem mert a kialakult politikai demokrácia *nem felel meg az ő demokratikus eszményeinek*. Ez az egykori urbánus és az egykori népi értelmiségre egyformán igaz. *A politikai demokrácia lényegében döntéshozatali eljárások, mechanizmusok összessége: hogy milyen szabályok szerint születnek a döntések és hogy a politikusok felett milyen kontrollja van a választóknak*. Az értelmiség azonban a demokráciát valamilyen *ideális berendezkedésnek* képzelte. A pártállam időszakában a hatalom volt az egyik oldalon, s vele szemben a társadalom, amelyet ez az értelmiség reprezentált. Az új demok-

kívánatosnak a polgároknak, számára a decentralizáció és az autonómiák az értékek. A pártállami rendszer nagyon hosszú évtizedei alatt a kritikai értelmiségben kialakult *egy erős hatalomellenesség*, ami megnyilvánult

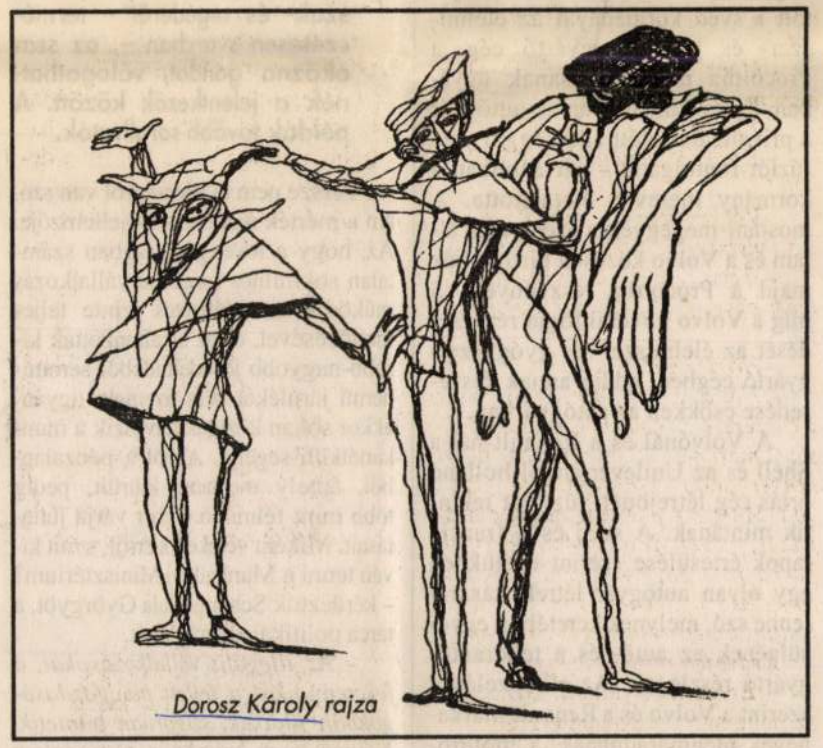

Dorosz Károly rajza

államellenességben, megnyilvánult abban, hogy a hatalmat minél inkább

az SZDSZ elveszítette a választásokat, s olyan koalíció kezébe került a végrehajtó hatalom, amelynek az értékrendje, politikai preferenciái számára idegenek voltak. A kormánykoalíció intézkedéseinek jelentős részét úgy tekinti, mint amely az általa kívánatosnak tekintett politikai intéz-

vető hivatalnokok döntenek, s nem azok, akik hivatottak erre.

– Az intelligencia mindig elitet és elittudatot jelentett. A kommunista nómenklatúra mellett benne voltak a régi elitben, viszonyítási pontot jelentettek nemcsak a saját körük számára, de a hatalom birtokosainak is. A demokratikus politikában azonban a professzionális politikai elithez tartozásnak új kritériuma a politikai népszerűség, hogy mennyi szavazatot tud szerezni az adott politikus és a pártja. *A népszerűség pedig nem mindig azonos a kiválósággal, különösen nem a szellemi, tudományos vagy irodalmi kiválósággal.* A demokratikus rendszerben azok tudnak politikai népszerűségre szert tenni, akik a szavazók nyelvén tudnak beszélni, akiket a szavazók elfogadnak. A demokrácia gyakran a középszerűség uralma. A múlt század elején az Amerikában járt Alexis *Tocqueville* is elborzadva tapasztalta liberális francia arisztokrataként, mennyire középszerű embereket emel fel a demokratikus Amerika. A demokratikus politikusnak tömegekre kell hatni, ő – leegyszerűsítve – szavazatokkal kereskedik, s ebben egészen másfajta kvalitásokkal és értékekkel lehet sikereket elérni. Ez olyanfajta szerep, amelynek az értelmiség, *a szűk elit nyelvét beszélő entellektüel*

tudtak megfelelni a tömegpolitizálás igényeinek. A Fidesznek viszont nőtt a népszerűsége. Szerepe van ebben annak is, hogy a demokrácia által kívánt politikai szerepnek jobban meg tudtak megfelelni. Köszönhető ez a szakmai és életkori háttérnek is: amíg az SZDSZ régi vezetői filozófusok, szociológusok, írók, addig a fideszesek praktikusabb szakmákkal rendelkeznek, közgazdászok és jogászok, s hiányzik náluk egyfajta erős ideológiai előélet.

– Hogyan boldogultak a politikában az úgymond egyszerű képviselők, akiket – különösen a kormánypártiakat – sokszor vádolnak azzal, hogy szavazógépként viselkednek?

– A képviselők a parlamentáris demokrácia pragmatikus rendszerét, szabályait, ha úgy tetszik, politikai törvényeit egész jól megtanulták. Ez nem mindig szimpatikus, a közvélemény sokszor rácsodálkozik, hogy mik történnek a parlamentben, például, hogy hiába az ellenzék minden érve, a koalíció tagjait nem győzik meg a logikus és vállalható érvek, mindig a miniszterek előterjesztésére szavaznak. *Ez a demokratikus Európában mindenütt így van.*

A szakértő számol

– Hogyan alakul át a politikus- és a tanácsadó réteg viszonya?

– A parlamenti demokráciákban létrejön a politikusi garnitúra és mögöttük van a szakemberekből álló tanácsadó réteg. Ez utóbbiaknak a dolga kiszámolni, hogy ha itt ennyi szavazatot szerzünk, akkor hány mandátumhoz jutunk, ha ilyen és ilyen adó-

javaslattal állunk elő, azzal hány sza-

DOROSZ Károly

A világ negyedik legnagyobb gépjárműgyártója

Küszöbön a Volvo–Renault házasság

Ha minden a tervek szerint halad, a közeljövő egyik legjelentősebb egyesülése lehet a svéd Volvo és a francia Renault autógyárak fúziója, mellyel a világ negyedik legnagyobb gépjármű-, valamint a legnagyobb busz- és teherautógyára jönne létre.

Bár az érdekeltek szerint a jövőbeni együttműködés végleges formája nem biztos, hogy a fúzió lesz, mindkét fél optimista a kapcsolatok szorosabbra fűzését illetően. Raymond *Levy*, a Renault nyugdíjazás előtt álló, 65 éves elnöke azt nyilatkozta a *Financial Times*nak, hogy más lehetőségek is kínálkoznak közös szervezet létrehozására. Mindkét vállalatnál készen állnak egy ilyen jellegű lépésre, annál is inkább, mivel mindkettejük további sorsa is függ az egyesüléstől.

Francia parlamenti döntés

A Renault 80 százaléka a francia állam tulajdonában van, a fennmaradó 20 százalékot pedig a Volvo még 1990 februárjában megvásárolta. A Renault elnöke nemrégiben megismételte korábbi kijelentését, mely szerint lehetséges, hogy a vállalatot idei év folyamán 400 millió svéd koronás költségcsökkenést fog jelenteni a skandináv autógyárnak.

A már említett, 1990-ben létrejött megállapodás értelmében a francia cég 45 százalékos részesedést szerzett a Volvo teherautógyártó, 25 százalékot az autógyártó részlegében, és 8,24 százalékra tett szert a Volvo AB-ben, a svéd cég holdingvállalatában. A Volvo ennek fejében a Renault SA részvényei egyötöd részének tulajdonlása mellett 45 százalékos részesedéshez jutott a francia cég teherautógyártó részlegében.

A két évvel ezelőtt kezdődött együttműködés sikere felülmúlt minden előzetes várakozást, bár az előjelek nem voltak a legkedvezőbbek. Korábban az autóiparban sorra meghiúsultak az egyesülésre tett kísérletek. Egyetlen más iparág sem számít annyira nemzetinek, mint az autógyártás. Ez a túlzott nemzeti büszkeség akadályozta meg például a hatvanas években a Fiat házasságát a Peugeot-val, majd az elmúlt évtizedben ugyancsak az olasz autógyártó cég összeolvadását a Ford európai részlegével.

Kontinensünk hat legnagyobb európai autógyárának sorában (a Renault-n kívül a Volkswagen, a General Motors, a Fiat, a Peugeot és a Ford tartozik ide) a franciák hogy a Renault-val történő együttműködéstől várt évi kétmilliárd svéd koronás megtakarítás az évtized vége felé akár a duplájára növekedhet.

Az egyesülésekről folytatott megbeszélésekre egyébként néhány nappal az után került sor, hogy a Volvo megállapodásra jutott a svéd kormánnyal az élelmiszer- és gyógyszergyártó cég, a Procordia megvásárlásának ügyében. Ez év januárjában az autógyár a privatizálás előtt álló céggel való fúziót fontolgatta – ezt azonban a kormány mereven elutasította. A mostani megegyezés szerint az állam és a Volvo közösen birtokolják majd a Procordia részvényeit. S míg a Volvo növelni fogja részesedését az élelmiszer- és gyógyszergyártó cégben, addig annak részesedése csökken az autógyárban.

A Volvónál és a Renault-nál a Shell és az Unilever angol-holland óriás cég létrejöttét, fúzióját tekintik mintának. A svéd és a francia lapok értesülése szerint esetükben egy olyan autógyár létrehozásáról lenne szó, melynek keretében egyesülnének az autó- és a teherautógyártó részlegek. Az elképzelések szerint a Volvo és a Renault márkanevek megmaradnának, a motorokat, sebességváltókat és egyéb alkatrészeket azonban közösen szereznék be.

Munkanélküliség – feketemunka

Ki fizeti az extraprofitot?

Jó minőségű ingemet a Kossuth téri metrókijáratnál, zoknimat a fehérvári úti piacon, cipőmet pedig a Blaha Lujza téren vásároltam, természetesen utcai árusoktól, akik között – legalábbis gyanítom – jó néhány bejegyzett, segélyezett munkanélküli akad. Ha építkeznék vagy éppen kerti munkához keresnék szak- és segéderőt – természetesen svarcban –, az sem okozna gondot, válogathatnék a jelentkezők között. A példák tovább sorolhatók.

Persze nem új jelenségről van szó, ám a mérték már napjaink jellemzője. Az, hogy a feketegazdaságban számtalan sokmilliós forgalmú vállalkozás működik az adófizetés szinte teljes mellőzésével, és az alkalmazottak kisebb-nagyobb jövedelmükből semminemű járulékot nem fizetnek, ugyanakkor sokan közülük felveszik a munkanélküli-segélyt. Abból a pénzalapból, amely mostanra kiürült, pedig több mint félmillió ember várja juttatásait. Miként vélekedik erről, s mit kíván tenni a Munkaügyi Minisztérium? – kérdeztük Schamschula Györgyöt, a tárca politikai államtitkárát.

– Az illegális vállalkozásokat, a feketemunkát a fejlett piacgazdaságokban üldözik, szigorúan büntetik. Nálunk meg mintha a társadalom összekacsintana a törvényszegőkkel, hasonlóan, mint a számlát nem adó iparosokkal, kereskedőkkel, holott küzülük, ha megszedték magukat, átteszik működésüket a legális gazdaságba, minden különösebb presszió nélkül. Nézzen körül a fővárosban és a Dunántúlon, a Duna–Tisza közén, a prosperitás rengeteg jele látható, tapasztalható. Én nem állítom, hogy az új vállalkozásokhoz, üzletekhez mindenki az illegális szférában hozta össze a tőkét, de az biztos, hogy számosan közülük ott alapozták meg jövőjüket. Immár törvénytisztelő állampolgárokként az alkalmazottaikat is – legalábbis azok többségét – bejelentik, így megszüntetve munkanélküli státusukat.

Még egyszer hangsúlyozom: mi nem az üldözést, hanem a felderítést szorgalmazzuk, az illegális vállalkozásokat arra kell késztetni, hogy beilleszkedjenek a törvényes keretek közé. Adják meg a császárnak, ami a császáré. Mert valakinek mindenképpen fizetnie kell!

– Van valamilyen adat arról, hogy a félmilliós munkanélküli-seregből hozzávetőleg hányan találnak munkát és jövedelmet a feketegazdaságban?

– Nincs adat. Területileg azonban jól meghatározható, hogy az ország mely részein vannak kitörési lehetőségek, és hol találhatók a tömeges munkanélküliség reménytelen vesztesei. Szerte az országban a lakótelepi népesség a legkiszolgáltatottabb. Ez fokozottan érvényes Északkelet-Magyarország iparvárosi lakosságára, amely nem rendelkezik hasznosítható, tőkésíthető tulajdonnal. Még akkor sem, ha a lakótelepi ötven négyzetméter a saját tulajdona. Hiszen ki vesz ma telepi laszen az átmeneti minimális létfeltételek biztosítása mellett a munkavállalásra való ösztönzés a célja. A megoldást csak a gazdaság fejlődése nyújthatja. Ennek révén jönnek létre új munkahelyek, amelyek azután a megnövekedett vásárlóerő nyomán újabb munkahelyeket teremtenek.

– Akkor nyilván a munkaügyi tárca is elégedetlen a pénzügyi politikával. Komoly viták lehetnek Kupa Mihállyal.

– Nincs közöttünk komoly vita. Egyetértünk vele, hogy a legfontosabb az infláció mérséklése, mert csak így válunk vonzó területté a tőkebefektetők számára. A gazdaság élénkítését a közmunkák, a nagy infrastrukturális beruházások megindításával kell megkezdeni. Ennek érdekében létre kellene hozni a közmunkatanácsot.

– Volt már ilyen történelmünkben és igen eredményesen működött. A munkaügyi tárca vezetője nem tagja a gazdasági kabinetnek. Képesek enékül érdekeik megfelelő érvényesítésére?

– Kiss Gyula miniszter úr nagyon határozott, és jómagam is igen erőszakos ember vagyok – legalábbis ebben a vonatkozásban – és ezt respektálják a kabinet tagjai. De folytatom az előző gondolatot. A közmunkák mellett hasonlóan fontosnak tartjuk a magánlakás-építés pénzügyi feltételeinek megteremtését. Ez is egy kitörési pont lehet a lakótelepek reménytelen fogjai számára, növelve mobilitásukat, vállalkozási lehetőségeiket.

– De miből lehetne ezt finanszírozni? Miből telik egy munkanélküli-

DOROSZ Károly

M. Nemzet 1992. ápr. 28.

Dorosz Károly rajza

112. Jakoby 1756-tól állt Esterházy Pál Antal, annak 1762-ben bekövetkezett halála után pedig öccse é örököse, „fényes" Miklós szolgálatában, ahova eredetileg Esterházy Miklós hozta magával, fran ciaországi útjáról. Bécsben, Kismartonban, Lakompakon, Eszterházán dolgozott, főleg azonba mindenütt a parkok, vadaskertek építésén. Az erre vonatkozó irodalom: Valkó Arisztid: Jakob Jakoby Miklós mérnök magyarországi szereplése és működése, különös tekintettel a fertődi kas tély építésére. Művészettörténeti Tanulmányok, 1956–1958. Bp. 1960., 131. és ugyanő: Újabb ada tok a fertődi (eszterházi) kastély építéstörténetéhez. Ars Hungarica. X. 2. sz. 1982., 75–84.).
113. Esterházy-lt. P. 154. Cs. 8. No. 15.
114. Ugyanott, P. 150. Cs. 231. No. 9. az alábbi szöveggel: „Administrator Uram Installáltatta magát Egyházi és Világi személyek ebéden voltak 60. Azonfőllül a sok Deák udvarlo Inasok ...Plebanu Uraimék ... Simontornyáról Barátok ... Ozorai Tisztek ... Feleségeik ebédre nem invitáltatván azután estvére tánczra hivattattak, következőképpen a sok táncz, s muzsika megvolt, s taraczkok kal a Várnál lövöldöztettek..."
115. Ugyanott, P. 154. Cs. 2.
116. Ugyanott, P. 153. Fasc. 43. No. 39.
117. Ugyanott, P. 154. Cs. 6. No. 3.
118. Ugyanott, P. 150. Cs. 232. No. 14.
119. Ugyanott, P. 154. Cs. 48. Fasc. 1582.
120. Ugyanott, P. 150. Cs. 235. No. 1. A hitbizomány kormányzását még 1762-ben szervezte át Esterházy Miklós azzal, hogy a kismartoni központ élére régenst nevezett ki: Kállay István i. m. 54
121. Ugyanott, P. 150. Cs. 233. No. 13.
122. Ugyanott, P. 150. Cs. 234. No. 41.
123. Ugyanott, P. 154. Cs. 48. Fasc. 1582.
124. Ugyanott.
125. Ugyanott, P. 153. Cs. 4. No. 15.
126. Illés Mátyás tiszttartó 1772. március 28-án írott jelentésében az alábbiak olvashatók: „Ozorai plébánia háznak, melly úgy annyira megh rongyolot, hogy nem érdemli az reparatiot, és ara tetendő expensát, én ugyan az kümüves mestert Fejérvarul le hivatván ... azon házat megh vizsgáltottam,

DOROSZ Károly

ÉS 1992. május 1

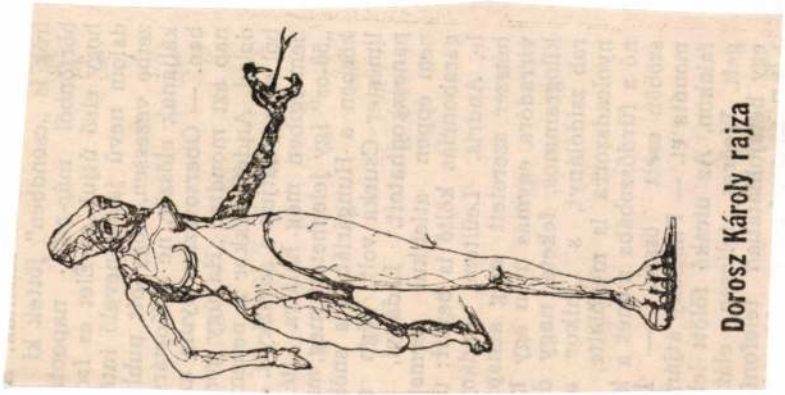

Dorosz Károly rajza

2. LANGER, (Antal) Anton

Karte des Kőnigl. Lippaer Verwalter Amts Bezirks. (Kéziratos térkép). H. n. (1) 820. A. L. ...Lippaer...Bezirks Ingenieur.
12 szelvény (vászonra vonva). 66 x 63 cm. Ezen belül a térkép: 38 x 63 cm.
Maasstaab von 4000 Wiener Klaftern,...
Színes, hibátlan dekoratív lap. A hátlapon Lippa felirattal. **6000**

. LEHÁR Ferenc (1870–1948, zeneszerző) tintával írt ajánlott fényképe Pásztor Árpádnak.

Tartalom: „Pásztor Árpád úrnak! Igaz híve Lehár Ferenc XI/29. (1) 911 Bécs.
A fénykép Elliott V. Fry. Ltd. felvétele. A paszpartu bal felső sarka megtörött.
Hozzátartozik:
Képes levelezőlap: Operettenkönige: Franz Lehár nyomtatott felirattal az arckép alatt.
Dedikált: "Ez nem én vagyok!" Néhány ütem kottázva, Lehár F. sk. Kelt: ...1911.
Verlag "Der Floh" Kunstdruckerei Frisch, Wien.
A címzett oldalon megsemmisült postai bélyeggel. A levelezőlap bal felső sarka hiányos. **5000**

4. (levelezőlap)

Fakéregből készült hadilevelezőlap

Dorosz Károly rajza

DOROSZ Károly

Magyar Nemzet, 1992. á[illegible]

. sz. ? fele. Jelzett: HE_C

festve

, csorba, pótolt

ztikus díszü tál, melyet a

", "fantasztikus" jelzők -

igavonaluan hajlott fülek.

összélü fedelének fogója:

s. Festése: lila rózsás

k.

A.: Deutsche Fayencen und

, 192o., p. 1oo. kép: hasonló

na Hrubková: Holičská Fajansa,

sonló levesestál.

B., előzőleg Wartha Vince

DOROSZ Károly

M. Nemet

1992
ápr. 16.

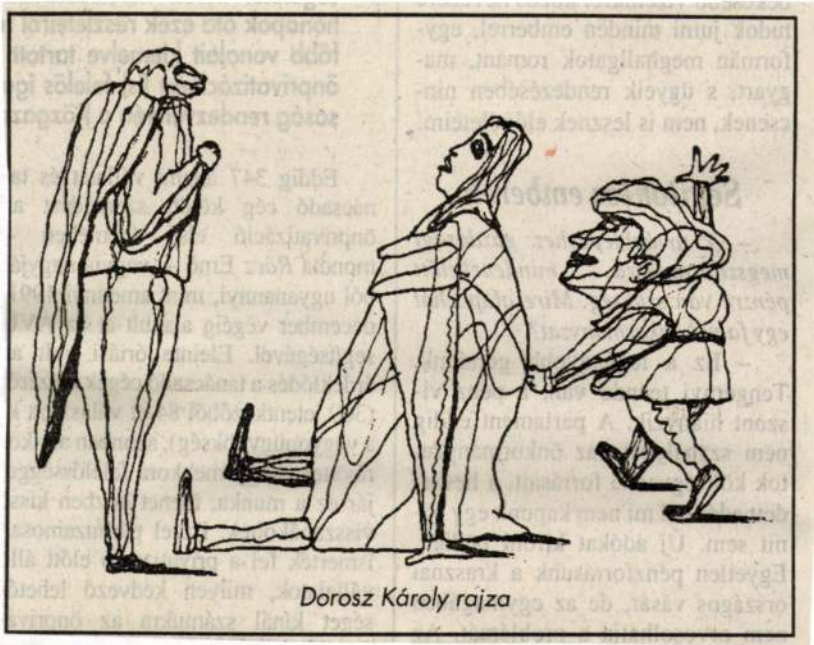

Dorosz Károly rajza

hibákat, s annál kirívóbbak, mert Szandai arányé
bon. A művész kitűnő szobrászi ötleteket fecsére
hogy kibúvik érzékletesebb megmunkálásuk alól. A
elevenségéből, sőt hellyel-közzel lanyhán hat az e
találékony tagolása azokon a kis bronzokon is, a
Női mozdulatok címet adott. Pedig Szandai lelemé
csa taglejtésében lappang. Kiviláglik ez abból is, h
és férfiakt groteszkül roggyant testtartása értelmes
kidolgozásban. Mosolyra derítő báj van tetemesen
ban. Ezek közül a 12. sz. kislányfej a legjobb, a *T*
női portré pedig a kiállítás legkiemelkedőbb szob
terpeszkedik megint a *Ruszin* című bronzon. Kár,
síkokkal feszesített testet miként rázza életre a kez
mozdulata, határozottan érdekes, az elnagyolás m
ben az esetben is csak vázlatos vázlat marad. Siker
a szilárd állás közötti táncmozzanatnak ilyetén m
nagyon is hű, s épp ezért művészi értelemben élett

DOROSZ Károly

Kukucskáné hirdetett Békéscsabán

A választási bizottság elutasította a tiltakozást

(MTI) Egy békéscsabai, keresztény hívekből álló öntevékeny csoport a Békés Megyei Hírlapban saját pénzén hirdetést jelentetett meg, amelyben a híveket Kádár Béla MDF-jelölt támogatására hívta föl. Mint ismeretes, ennek nyomán Futaki Géza SZDSZ-es képviselő és több képviselőjelölt választási csalással vádolta meg a helyi MDF-et, s a kört fantomszervezetnek minősítette Harmati Béla evangélikus püspök is. Kukucskáné dr. Bonca Ibolya, a világi testület szóvivője, aki nem tagja az MDF-nek, visszautasította a vádakat, mondván, a hirdetéshez a helyi MDF-nek semmi köze. A testület kizárólag világi gyakorló kereszténykből áll. Hozzátette: sajnálatos, hogy nyilatkozatunk aláírása megtévesztő, mert kimaradt belőle a „világi" szó.

Csütörtökön hatáskör hiánya miatt a békéscsabai választási bizottság tíz igen és egy nem szavazatarányban elutasította hat országgyűlési képviselőjelölt beadványát, amelyben a választási törvény megsértésével vádolták a Kádár Béla (MDF) kampányát szervező helyi MDF-szervezetet. Az országgyűlési képviselőjelöltek azért terjesztettek elő kifogást, mert Kádár Béla MDF-képviselőjelölt kampánya során a helyi sajtóban a választópolgárok megtévesztésére alkalmas információk jelentek meg. Miután etikai kérdések vizsgálata nem tartozik a bizottság hatáskörébe, a kifogást el kellett utasítani – mondta ki a választási bizottság. Ugyanakkor a választási bizottság felhívja a Kádár Bélát jelölő Magyar Demokrata Fórum helyi szervezetét, hogy a későbbiekben tartózkodjon hasonló cselekedetektől.

APEH-feljelentés

Az ügyészség nem nyomoz

(MTI) Nem állapítható meg bűncselekmény, ezért a büntetőeljárásról szóló törvény értelmében meg kell tagadni a nyomozást azokban a feljelentésekben, amelyekben az APEH több igazgatósága azt állítja, hogy sikkasztást és hűtlen kezelést követtek el az általuk feljelentett vállalatok, mert a munkavállalók munkabérének kifizetésekor a munkabért terhelő személyi jövedelemadót levonták ugyan, de azt az adóhatóságnak nem fizették be. A Legfőbb Ügyészség álláspontjáról dr. *Fábián* János, a legfőbb ügyész helyettese elmondta: az adózási kötelezettség nem teljesítése esetén büntetőjogi felelősség csak akkor terheli, ha terhére az adócsalás bűntettét meg lehet állapítani. A büntető[illegible] pedig – a Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint – a feljelentett vállalatoknál nem állapítható meg. A Legfőbb Ügyészség szerint abban az esetben, ha valamely vállalat a munkabért ugyan kifizette oly módon, hogy a bért terhelő adót formálisan levonta – noha azzal valójában nem is rendelkezett, mert nem volt elegendő pénze –, e magatartásával sem a sikkasztás, sem a hűtlen kezelés bűncselekményét nem valósította meg. Az adózás rendjéről szóló törvény késedelmes fizetés esetére nem helyez kilátásba büntetőjogi szankciót. A törvény indokolása egyértelműen kimondja, hogy az adóügyi jogszabálysértésekhez – az adócsalás bűncselekményt kivéve – kizárólag

Segít a reklám

Megalakult a 24. óra alapítvány

A Magyar Újságíró Szövetség Nonprofit Szakosztálya szervezésében *dr. Hoffmann* Istvánné egyetemi tanár, a kuratórium elnöke és *Nagy Péter*, a Reklámszövetség főtitkára tartott tájékoztatót a 24. alapítvány céljairól, illetőleg a nonprofit reklámtevékenységről, amelyet az alapítvány egyrészt támogat, másrészt felhasznál a saját céljaira. Fő célja rávenni az embereket, hogy éljenek a demokrácia adta lehetőségekkel, kis közösségeket alkotva rátaláljanak egymásra, érdekeik védelmében, segítőkészségük érvényesítéséért.

A kuratórium elnöke példaként elmondta, hogy lényegében mindenkinek érdeke volna *az üzleti tisztesség*. A vásárló, ha a boltban becsapják, reklamál, de ha mást károsítanak meg, azzal nem törődik. Holott közös felépéssel többre mennének. Az alapítvány tíz működési területet jelölt meg, amelyek lényegében a családok, a lakóhely jobblétét tartják szem előtt, *és meghirdette első pályázatát a gyermekbalesetek megelőzésére*. Egyébként továbbra is célja, hogy pályázatokkal irányítsa a társadalmi problémák megoldására a figyelmet.

A nonprofit reklámtevékenységről szólva Nagy Péter elmondta, hogy a fejlett országokban egy hirdetési kampányt megrendelő vállalat társadalmi feladatok népszerűsítésére is költ. Továbbá: mintegy a fogyasztók kényszerének engedve a marketingmunkánál az adott áru társadalmi hasznosságát is megemlíti, vagy értelmes, takarékos használatára tanít.

(k. j.)

Egy év alatt

Egyharmadával növekedett a minimális megélhetési költség

Az Újpesti Családsegítő Központ nyilvánosságra hozza létminimum-számításának eredményeit 1992. május 1-jei árakon számolva.

Családtípus	Családtagok létminimuma	Összesen	Egy főre
Egyedülálló nő	15 185 Ft		15 185 Ft
Nyugdíjas nő	12 148 Ft		12 148 Ft
Egyedülálló férfi	15 011 Ft		15 011 Ft
Nyugdíjas férfi	12 009 Ft		12 009 Ft
Anya + 1 gyerek	12 096 Ft + 9 951 Ft	= 22 047 Ft	11 023 Ft
Házaspár	11 922 Ft + 12 096 Ft	= 24 018 Ft	12 009 Ft
Nyugdíjas házaspár	9 537 Ft + 9 677 Ft	= 19 214 Ft	9 607 Ft
Házaspár + 1 gyerek	11 012 Ft + 11 186 Ft + 9 041 Ft	= 31 239 Ft	10 413 Ft
Anya + 2 gyerek	11 186 Ft + 2 x 9 041 Ft	= 29 268 Ft	9 756 Ft
Házaspár + 2 gyerek	10 647 Ft + 10 821 Ft + 2 x 8 676 Ft	= 38 821 Ft	9 705 Ft
Házaspár + 3 gyerek	10 408 Ft + 10 581 Ft + 3 x 8 436 Ft	= 46 297 Ft	9 259 Ft

Egy négytagú családban az egy főre eső létminimum vészesen közeledik a 10 000 Ft-hoz, mint a táblázatból kiderül, 9705 Ft. Emlékeztetőül 1991 májusában a létminimum 7197 Ft volt. Ez azt jelenti, hogy az elmúlt év alatt több mint egyharmadával (34, 8 százalék) növekedett a minimális megélhetés költsége.

Kétségkívül a létminimum áprilisi növekedése hozta az utóbbi hónapok megélhetési költségeinek az egyik legcsekélyebb mérvű – 1,3 százalékos – drágulását. Az általunk figyelt árucikkek, szolgálttások árainak egyharmada az elmúlt hónapban is változott. Ami az utóbbi hónapokhoz képest újdonság, először tapasztaltuk, hogy több árucikknek csökkent (83), mint növekedett (66) az ára. Igaz, az eredmény ennek ellenére egy kismérvű árnövekedés.

Különösen az újonnan megjelenő szezonális ruházati cikkekre igaz ez. Jellemző, hogy egyes magyar és kelet-európai gyártmányú háztartási cikkeknek pár hónapon keresztül csökken az ára, majd eltűnnek a piacról, átadván helyüket a más árfekvésű s minőségű nyugat-európai termékeknek.

A folyamatos elszegényedés mellett egyre több szó esik a szociális célú pénzeszközök felhasználásáról. 1991-ben a fővárosi önkormányzatok 1,8 milliárd Ft-ot osztottak ki segélyként. (Összehasonlításul: 1992-ben a fővárosi lakosság lakáscélú esedékes törlesztési kötelezettsége – csak az OTP-nek – több mint 4 milliárd forint.) A hagyományos rászorultságot vizsgáló segélyezési rendszer, a lakosság alig több mint 10 százalékát (214 ezer embert) érte el. A tavaly folyósított egy főre eső átlagos segélyösszeg 8440 Ft volt. 1991-ben 92 675 Ft kellett a létminimum eléréséhez. A segélyezettek így átlagosan a létminimum 9,1 százalékát kapták kézhez állami segély formájában.

Idéznénk egy jelenleg folytatott vizsgálatunk részeredményét: közel 300, önmagát létminimum alatti szinten élőnek minősítő újpesti család, átlagosan a létminimum 73 százalékából fedezi megélhetését.

Orvosaink az EK-bizottságban

Miként segíthetik a nemzetközi tapasztalatok a hazai egészségügyi ellátás gondjainak megoldását? – ez a kérdés állt Magyar Orvostudományi Társaságok és Egyesületek Szövetsége (MOTESZ) elnöke, dr. *Fehér* János meghirdette sajtótájékoztatón ismertetett valamennyi témakör mögött, A beszámolónak az adott aktualitást, hogy a MOTESZ élénk nemzetközi tevékenysége, az Orvosok Világszövetsége, valamint a WHO Európa Fóruma keretében kifejtett munkája elismeréseként *áprilisban felvették a szövetséget az Európa Közösség Állandó Orvosi Bizottságába, megfigyelői státuszban.*

Az áprilisi brüsszeli és lisszaboni ülésen több olyan kérdés is szerepelt, amely hazánk számára nagyon fontos, így – többek között – az egészségügy szerkezetéről és a betegbiztosításról, a gyógyszerek regisztrálásának technikai összehangolásáról, az orvosképzés etikai problémáiról, a diplomák és szakképesítések kölcsönös elismeréséről, valamint a társadalom, a környezet és a betegségek közötti összefüggésekről tárgyaltak az ülés résztvevői.

A sajtótájékoztatón elhangzott kérdésekre válaszolva *dr. Szalma* Béla, a MOTESZ ügyvezető igazgatója elmondta, hogy a szövetség hatvannál több tagszervezete mintegy 32 ezer orvost fog össze. Az eddigi tapasztalatok szerint nem sikerült a tagok véleményét és szakmai állásfoglalásaikat kellő hatékonysággal képviselni az egészségügy jelenlegi reformjában. Mindenesetre arra törekednek, hogy a bőséges külföldi tapasztalatokat és szakmai kapcsolatokat, a hazai orvosképzés nemzetközileg elismert színvonalát a hazai egészségügyi ellátás javára kamatoztathassák.

(m. é.)

Ifjúsági érdekegyeztető

Állományt

Magyar Nemzet
„...a dolgot őt magát nézzük..."

Szerbek és szankciók

Helsinki, Brüsszel, Lisszabon, Belgrád, Szarajevó. A nemzetközi közvetítési kísérletek legfontosabb színhelyei. E városokban folynak az alkudozások, a békítgetések, itt hangzanak el az utolsó utáni figyelmeztetések is, ma már valóban rutinszerűen, hogy az ENSZ-, az EBEÉ- és az EK-tagállamok megnyugtassák háborgó lelkiismeretüket: ők mindent megtettek, ám be kell látni, *tehetetlenek*.

Szlovénia, Horvátország, Bosznia-Hercegovina és Macedónia kiválásával a régi Jugoszláviából mind nyilvánvalóbbá válik a világ- és az európai hatalmak előtt, hogy a felelősség java része Szerbiát terheli az elhúzódó polgárháborúért, sőt most már agresszióért, de kénytelenek belátni Brüsszelben és Helsinkiben is, hogy Horvátország is elmarasztalandó a feszültség éleződéséért, vagyis még nehezebb az érdemi cselekvési programot kidolgozni.

Az eddigi erőfeszítések jobbára a tűzszünet kicsikarására irányultak. Ljubljana és Zágráb elismerése sem simította el a válságot, inkább azt jelezte, hogy a régi Jugoszlávián belül sem képzelhető el etnikai alapú rendezés. Persze a belső határvonalak átrajzolása beláthatatlan folyamatokat indíthatott volna el Európában, akkor, amikor a kommunizmus felbomlását követően a földrész keleti felében fellángoltak a nemzetiségi indulatok. Ekként viszont a szerb érdekek sem vehetők igazán figyelembe, s nem szerezhető érvény, kellő eszközök hiányában, a kisebbségi jogoknak sem.

De hogyan állíthatók meg a szerbek? – kérdi a londoni *The Economist*, rámutatván a Nyugat felelősségére, amiért késlekedett és bizonytalankodott a délszláv krízis elmélyülésekor. S a válasz kijózanító: *sehogy*. A gazdasági szankcióknak nincs értelmük, katonai beavatkozásról szó sem lehet, elvégre Belgrád nem Bagdad. Marad a diplomáciai fenyegetőzés. Az Egyesült Államok, amely kezdetben kudarcot vallott a diplomáciájával a még egységes Jugoszláviában, kissé felélénkült, hogy ismét tapasztalhassa: e térséghez semmilyen érdek nem fűzi, s ha a harcok nem terjednek át Magyarországra vagy a környező államokra, akkor nem is fogja.

Az új Jugoszlávia nem lehet a régi jogutódja, nemzetközi elismerésért kell folyamodnia, kizárják az EBEÉ-ből. Ezek azok a diplomáciai szankciók, amelyek megállásra és megfontoltságra kellene ösztönözzék *Milosevicset*. A figyelmeztetésözön eddig sem izgatta Belgrádot, s nagy kérdés, az újabb fenyegetés a vérontás láttán szörnyűlködő, de alapjában véve érdektelen nemzetközi közösség részéről most hatással lesz-e rá.

Blahó Miklós

Emberjogi pingpong

Ellentmondásos hírek érkeznek letemberek százai előtt nem átallot-

Keserű közbeszólás

A forradalmat felfalják gyermekei?

Az 1956-os magyar forradalom emléke halványodni látszik: az ország szelíd demokrata többsége elhidegül tőle, még mielőtt spontán érzelmi kötődéssel nemzeti szabadságünnepként birtokba vehetné. Ha ugyanis forradalmunk ma is élő harcosai, vezetői és egyesületei politikai állásfoglalásaikkal, megnyilatkozásaikkal hiteltelenné teszik magukat a mai társadalom, főleg a fiatalabb generációk előtt, az óhatatlanul kivetül a nemzeti közérzetre. Sajnos az események azt mutatják, a nagy többségükben tönkretett életű emberek ezt a hatalmas felelősséget nem képesek méltósággal elviselni. Fájdalmas ez, amellyel keserűségükben vagy zavarukban láthatóan nem szívesen néznek szembe az ügynek elkötelezett írástudók.

A nyolcvanas évek elején a hozzám hasonló ellenzéki gondolkozású fiatalok szamizdatból ismerték meg 56 megrendítő eseményeit. Később, még a fordulat előtt mind többen személyesen is meghallgathattuk a forradalom köztünk élt főszereplőit – valódi hősökként tiszteltük, igazmondó példaképeknek tekintettük őket. Félve mondom ki: talán mi, a rajongó ifjúság is okozói voltunk annak, hogy közülük néhányan illúziókba ringatták magukat és nemzedéktársaikat.

A felkelés tíz napig tartott. Vidéken még kevesebb ideig, s fegyveres összecsapások ott alig voltak. Az utóvédharcokat egy–másfél hónap alatt elfojtották, a véres és aljas leszámolás a társadalom többségétől elszigetelten zajlott le. Ezután pedig harminc éven keresztül folyt a kíméletlen ellenpropaganda és az agymosás. 56-nak – az 1848-as szabadságharccal ellentétben – alig maradtak gondolták végig a társadalom állapotát és a változások irányát sem. Nem értették, hogy itt milliók számára élhető világot teremtett az ellenforradalmi rezsim. (Tudjuk, milyen áron!) Ezek a milliók három évtizeden keresztül abban a tudatban éltek és cselekedtek, hogy belátható ideig a rendszer megváltoztathatatlan. S a többség még gesztusokhoz vezetett. Csupán azok jutottak mandátumhoz, akik csatlakoztak valamelyik párthoz. A csalódás, a parlamenten kívül rekedt erők számára drasztikusan összeszűkült politikai mozgástér és a meghurcoltak anyagi kárpótlásának elmaradása végképp frusztrálta az amúgy is kiegyensúlyozatlan embereket. Állandósultak körükben a szervezeti szahogy hamisan cseng azonban a „helyettünk senkinek nincs joga megbocsátani" kihívó igazsága is. Egy életünk van, s ha ezt megnyomorítják, bizony nagyon nehéz túltenni rajta magunkat. Mindennél nagyobb érték viszont a tiszta élet, az erkölcsi hűség, az emberi szeretet és megbocsátás példája. A tisztesség és az önfeláldozás önérték – bármily súlyos hátrányokkal is jár –, mert mások megbecsülése érhető el általa. S erre épül a jövőnk, mert példát nyújt az emberi együttélés farkastörvényeivel szembeni küzdelmünkhöz.

Dorosz Károly rajza

A vérrel győztes forradalmak a történelem tanúsága szerint nagyon gyakran a korlátolt bátrak egymással szembeni erőszakos leszámolásaiba torkollnak. A mi forradalmunk tiszta maradt! Nem is adódott persze idő hatalmi marakodásra és anarchiára. Lehet, hogy most kapunk enervált bemutatót abból, mi történt volna később, ha szabadságharcosaink győznek 56-ban? (Hisz lám, milyen ádáz harcot vívnak egymással napjainkban a 88–90-es, igazán békés forradalom főszereplői is.)

Mi hát a megoldás? Hogyan akadályozhatnánk meg, hogy 56 erkölcsi tőkéjét feléljék saját gyermekei? Nem csaphatjuk arcul magunkat azzal, hogy kitagadjuk őket valamiből, ami testestől-lelkestől az övék. (Ha már nagyon nehezen viseljük az indulataikat, gondoljunk a hősi halált halt szabadságharcos ifjakra, akiknek sajnos nem adatott meg a vesszekedős öregkor.) Enyhítené az indulataik erejét, ha az állam a kívánságaiknak megfelelően rehabilitálná őket, anyagilag is; számítsunk ugyanakkor arra – a kisgazdák példája ezt mutatja –, hogy sokan közülük vereségként élik meg a

DOROSZ Károly

ZALÁN TIBOR:

Elhitte: létezik

A kivonulás sem rendítette meg.
A hódítók, ahogy rendben vonultak —
megfegyelmezett csürhe — a keleti horizont
felé; inkább komikusnak tűntek fel, sok rosszkedvű
törpe, aki csak parancsra volt elnyomó.
Ellenőrizte magában a képet, megpróbálta hozzá-
rendelni a többieket. Csatornába lőtt szürke kis
falujegyzők, eltört gerincű asszonyok, vérükből
feltápászkodó, megöregedett arcú kislányok . . .
Rájött, az erőszak képek nélkül is látható, akár
egy hajdani karosszék, teniszlabda, a tehén
megértő tekintete, mielőtt hasába fúródik a bicska.
És nem találta ezt sem elégnek, látható, de nem
leírható (a képek végül mind elégnek). Sőt,
zavarosabbá vált, akár a felkavarodott
tartósítószer poshadt sör alján, legalább így
megundorította ez is.
Kívül maradni a félájultan bálozók, harangozók,
csarnokokban bömbölők megrészegült osztagain.
Magyar, hajnal, a, hasad. A nyomor tátott
szájjal nézi a sikátorból az össznépi rajcsúrt.
Vállal a kirakatnak dől, üres szájjal nevet.
Kívülmaradni sem elég már. Az se. Nagy
léptekkel távolodik, belül távolodik kifelé,
kijutni nem mer. Már nem elég hozzá. Se itt,
se ott, két oldalról záporoznak rá a kövek.
Így kell ennek lennie, ha omlik a bánya

Dorosz Károly rajza

ESTERHÁZY PÉTER:

Egy kékharisnya följegyzéseiből

Uff

Kékharisnyába búni jó. De azt nyilván nem gondolhattam, hogy *el*búni is lehetne (illetve el lehet, de: minek).

Ma úgy döntöttem, nem gazember leszek, de elő fogok fizetni a Hunniára, igaz ugyan, hogy egy magas rangú MDF-es ismerősöm szerint a lap egy okádék, pontosabban, hogy neki okádhatnékja támad tőle folyamatosan, de, mondom, angyalom, az lehetetlen, az egy kizárt dolog, há'szen amikor, igaz, hogy egy eszdéeszes, de azért azt mondták, hogy ez egy neonáci vagy milyen újság, akkor a te pártodból való ezt visszautasította, sőt azt állította, hogy az a lap az a magyar szellem önvédelme, és erre figyeltem én föl, mert-

fontos és makulátlan lapot, a Hunniát — melyről ugyan mindenki, akivel beszéltem, persze ez engem is minősít, hogy kivel beszélek, azt állítja, hogy egy okádék, pontosabban, hogy nekik egyenként okádhatnékjuk támad folyamatosan tőle —, és védelmezi a sajtószabadságot, a sajtószabadság olykor valóban vitatható határait éppen eme lap kapcsán védelmezi, mindeközben már nyilván azon agyaz, hogy tán nálunk is jó volna egy ilyen náciellenes törvény, és milyen hasznos volna, ha ezt épp az ő pártja szorgalmazná, hiszen ezek a neók szívesebben sunnyognak a konzervatívok farvizén, mint a liberálisokén, jó volna, mert

A korintusi érc (vita)

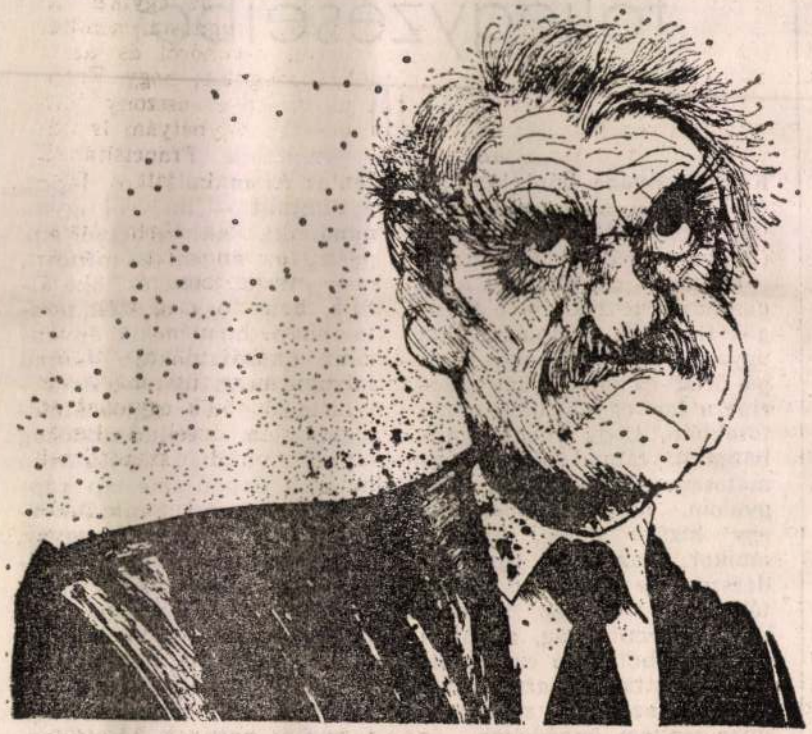

Pápai Gábor: „További késlekedés csak árthat az ifjúságnak"

Szabadságiszony és gyanakvás

Mint azok egyikének, akik Önnek előadásokat szerveztek '90—91-ben, amikor még minden olyan „egyszerűnek" látszott, amikor azt hittük, hogy az oktatásügy lesz az új magyar demokrácia sikerágazata, engedje meg, hogy nyilvánosan mondjam el gondolataimat, amelyek egy része régen motoszkált bennem, más részüket az Ön széljegyzetei váltották ki belőlem. A meghívás a cikke végén. Kezdjünk el együtt gondolkodni, de ne egyformán.

A megközelítésem más, mint az Öné, lévén, hogy nem vagyok pedagógus, bár felmenőim mind azok voltak, közöm az önkormányzati törvény révén is van az iskolához, egy önkormányzati oktatási bizottságban dolgozom, de hogy a legfontosabbat említsem, magam is voltam gyerek, iskolás, és vannak gyermekeim, iskolások.

Ez az a pont, ahonnan a törvénykoncepciónak és a vitáknak el kellene indulniuk. A pedagógusok, a minisztérium, az érdek-képviseleti szervek leginkább *Pedagógus Törvényként* kezelik az oktatási törpontját! Azután jöhetnének a tantervek. (A fenti logika kitűzi azok kezdőpontját is: Először a testnevelés...)

A második helyen azért áll a szülő, mert neki a legerősebb a kötődése a gyerekéhez, ő tesz meg mindent annak boldogulásáért. Ő hozza a legnagyobb anyagi áldozatot, és szerepe meghatározó a gyerek nevelésében. Nélküle vagy ellenére a pedagógus nem sokat érhet el az iskolában. Azért, mert nem minden szülő tud egyformán, anyagi helyzete, személyes adottságai, lakóhelyi hátrányai miatt megfelelni optimálisan a gyerek érdekeinek, a szülőket segíteni is kell.

Ezért áll a harmadik helyen a társadalom, amelynek, mint már nemcsak a biológiai reprodukciótól függő, hanem egyének felett álló organizmusnak elemi érdeke, hogy magát lehetőleg minél magasabb szinten termelje újra. Ezért van felelőssége

Minden szakma törekszik arra, hogy autonómiáját a lehető legnagyobb fokúvá tegye. Ebbéli sikere attól függ, hogy „munkaanyaga" mennyire kiszolgáltatott neki. Erre láthatunk példákat az e téren legsikeresebb orvosoktól kezdve egészen a néha mellefogó vízépítőkig. A pedagógusok bizonyos értelemben a lista elején vannak, ami a gyerekek és a szülők napi életét illeti, bizonyos értelemben hátul, hiszen oly sok minden befolyásolja az oly sokára megfogható eredményt, hogy a társadalom csak kevéssé érzékeli az összefüggések közvetlenségét a pedagógusok munkája és az élet minősége között.

Pedig hosszú távon az szolgálná a pedagógusok szellemi önállóságát, erkölcsi és anyagi megbecsülését, ha társadalmasítva, a szülőket egyik legfőbb támaszuknak tekintve, velük korrekt partnerségben dolgoznának. Ehhez persze sokszor vitákon keresztül vezetne az út, amikben a pedagógusoknak fel kellene ismét vállalni a 'lámpás' szerepét is, ahol a „lámpa" fényét életmódjuk, szakmai hozzáértésük

Dorosz Károly kiállítása

Dorottya utcai Galéria, 1985. május 30–június 22.

Nem sokat árul el magáról a kiállítás katalógusában *Dorosz Károly*, csupán annyit, hogy 1948-ban született Újpesten, a Művészeti Alap és a Szövetség tagja. Mesterei: *Frank Zappa* és *Josef Švejk*. Ez az ötödik egyéni kiállítása. Kétségtelen, hogy a szöveg a legfontosabb adatokat tartalmazza, de például egy műtárgylista nem ártott volna. A közölt fotók ugyan sejtetik, hogy milyen irányba változik a grafikus művészete, de távolról sem adnak pontos információt róla. Pedig ez a tárlat – amellett, hogy bizonyos alapvetően fontos összetevők változatlanok maradnak – jelentős elmozdulásokról beszél: a technika, az anyaghasználat, a méretek terén bekövetkezett módosulásról, arról a szándékról, amely manapság egyre több hazai grafikust jellemez, hogy az egyedi rajz méreteit, hatását illetően közelítsen a táblaképhez. E szándék együtt jár a korábbi intimebb kapcsolatról való lemondással, a változtatással elérhető nyereség a grafikai és festői eszközök ötvözetében rejlő gyorsabb, elementárisabb erejű hatásban rejlik.

Már csak azért is helye lett volna a katalógusban a bővebb tény- és adatanyagnak, mert bár Dorosz Károly jó évtizede jelen van a magyar grafikában, sajátos karakterű lapjai másétól az első pillanatban megkülönböztethetőek, de ez a jelenlét ez idáig nem azt jelentette, hogy a nagy nyilvánosság előtt átütő erejű anyaggal mutatkozott volna be. Eddigi egyéni kiállításait az újpesti Derkovits Klubban (1975), az újpalotai Lila Iskolában (1977), a Ferencvárosi Pincetárlaton (1980), a kecskeméti GAMF-ban (1982) rendezte, olyan kiállítóhelyeken tehát, amelyeket a közönség meglehetősen szűk köre látogat.

Mindenesetre az a kör, amely figyelemmel kísérhette Dorosz munkásságát, bizonyára nagyra becsüli teljesítményét, az egyéni hang kimunkálására, illetve e hang megőrzésére irányuló szándékát, s ezen túl – vagy éppen: elsősorban – az irónia, a groteszk iránti fogékonyságát, a lapjait jellemző játékosságot, humort. Dorosz rajzi világának kialakulása részben nyilvánvalóan azokhoz a változásokhoz köthetők, amelyek a hetvenes évek első felében, derekán következtek be a magyar grafikában, az expresszív lendület, az ellentéteket direkt módon tükröztető megoldások háttérbe szorulásával, az árnyaltabb fogalmazásmód, a meditatív hang, az irónia, a groteszk, az abszurd elemek szerepének megnövekedésével, a neveket illetően *Újházi Péter, Banga Ferenc, Szemethy Imre, Dienes Gábor, Nagy Gábor* művészetének kibontakozásával. E vonulaton belül azonban Dorosz Károly lapjai sajátos színt képviselnek. Talán abszurd miniszociográfiáknak is nevezhetők, hiszen grafikáin olykor több tucat, szálkás vonalakkal rajzolt figura

Dorosz Károly: Au diable,
vegyes technika, 61x87 cm, 1985

jelenik meg, kerül egymással különböző jellegű kapcsolatba vagy végzi a többiek között is magányosan a rámért feladatokat: lábujjhegyre áll vagy éppen fenékre esik, a távolba néz vagy a többiek felé, állatfejjel vagy farokkal változtatja el külsejét, gesztikulál, s főként: mutogat. Az égre vagy a többiekre, mintha a felelősséget akarná áthárítani, azért, ami van, vagy éppen azért, ami nincs.

Dorosz kinevetteti ezeket a furcsa figurákat, de kétségtelenül szereti őket, s az utóbbi időszakban a legjobbat tette velük, amit tehetett: mielőtt ezt a zűrzavarból, tanácstalanságból szerveződött, furcsaságával együtt vonzó mikrovilágot az elemek ismétlődése miatt a néző megunhatta volna, nekilátott, hogy bizonyos elemeket megváltoztasson. Az 1982-es Stúdió-kiállításon például egyik esetlen figurájának nagyméretű festményportréját különböző síkon mutatta be, majd

Dorosz Károly: Briós, vegyes technika, 70x90 cm, 1

62 old

Napló

Dorosz Károly: Au diable, vegyes technika, 61x87 cm, 1985

jelenik meg, kerül egymással különböző jellegű kapcsolatba vagy végzi a többiek között is magányosan a rámért feladatokat: lábujjhegyre áll vagy éppen fenékre esik, a távolba néz vagy a többiek felé, állatfejjel vagy farokkal változtatja el külsejét, gesztikulál, s főként: mutogat. Az égre vagy a többiekre, mintha a felelősséget akarná áthárítani, azért, ami van, vagy éppen azért, ami nincs.

Dorosz kinevetteti ezeket a furcsa figurákat, de kétségtelenül szereti őket, s az utóbbi időszakban a legjobbat tette velük, amit tehetett: mielőtt ezt a zűrzavarból, tanácstalanságból szerveződött, furcsaságával együtt vonzó mikrovilágot az elemek ismétlődése miatt a néző megunhatta volna, nekilátott, hogy bizonyos elemeket megváltoztasson. Az 1982-es Stúdió-kiállításon például egyik esetlen figurájának nagyméretű festményportréját különböző síkon mutatta be, majd a „csoportkép" méreteit növelte meg: néhány évvel ezelőtt készült *Békeidő*jén egy 160x530 cm-es vásznon jelenítette meg hőseit.

Ezt a nagyméretű temperaképet láthatták a nézők a Dorottya utcai Galéria kirakatában, hogy a kiállítótérben újra intimebb hatású részletek fogadják őket. Az intim hatás megteremtésében jelentős szerepe volt a kiállítást rendező *Jean-Louis Murris*nak: az egész termet sötét drapériával vonta be, mindegyik mű külön megvilágítást kapott a szemből, alulról ráirányított lámpától a teremben egyébként „kellemes" félhomály uralkodott. Erre a megvilágításra azt hiszem, már csak technikai szempontból is szükség volt, teljes fényben valószínűleg igen zavaróan tükröztek, csillogtak volna a grafikák. Dorosz ugyanis úgy készítette el vegyes technikájú munkáit, hogy a rajz alapját adó papírra átlátszó műanyag lapot helyezett, s az erre festett motívumokkal alakította ki a mű végleges formáját. Ebben a megvilágításban – egy-egy kivételtől eltekintve – a műanyag torzító tükrözése alig volt érzékelhető, egységes kompozícióvá álltak össze. (Kérdéses, hogy hogyan hatnának a lapok a sötét térből kikerülve, természetes környezetben, mondjuk egy közgyűjteményben vagy egy műgyűjtő lakásában? Elképzelhető persze, hogy úgy sem veszítenének hatásukból.)

Mintegy kéttucatnyi hasonló technikával készült munkát állított ki Dorosz Károly. A megnövelt méretű, körülbelül 70x100 cm-es lapokon összefogottabb, nagyobb egységekből álló, néhány figurás kompozíciók szénnel és sötétebb színekkel vagy éppen arannyal festve, a papírra helyezett, azonos méretű műanyag lapon pedig erőteljes, tiszta színekkel festett dinamikus, apró egységekből építkező ábrák, amelyek olykor az alattuk levő rajz különös részleteit emelik ki, máskor pedig külön életet élve egészítik ki, ellenpontozzák a mögöttük zajló cselekményt. Különös, azonosíthatatlan állatfigurák, félig emberi, félig állati lények kavarognak, harcolnak vagy éppen barátkoznak egymással, szembesülnek különböző tárgyakkal ezen a síkon. Sokszor erős ellentmondásba kerülnek a mögöttük levő sötétebb, komorabb árnyalatokkal, a háttérfigurák statikusabb hatásával. Ennek a naiv, a gyermekrajzokat idéző bájnak a leegyszerűsített formája oldja fel a sötét háttér ünnepélyességét, vagy éppen a háttér egészíti ki komorabb árnyalatokkal az előtérben megjelenő játékos-önfeledt világot? Ki tudja, mi történik *A madárház mögött?* – kérdezhetjük Dorosz egyik munkájának címével. Az is lehet, hogy nem különbözik egymástól az, ami elöl és az, ami hátul játszódik le. Az állatkert hatkor bezár, a látogatók hazamennek, s az az élet, ami ezután kezdődik itt és ott, talán azonos törvények szerint alakul.

Dorosz figurái egyéniségükkel, határozott, másokétól különbözőnek érzett céljaikkal együtt olykor éppen olyan esendőek, nevetségesek, mint mi vagyunk. De talán éppen ezért lehet elviselni az embert, sőt ezért lehet akár szeretetre méltónak is tartani.

P. Szabó Ernő

évben deficittel veszünk részt ezen a nagy seregszemlén, hangsúlyozva, hogy nem a siker, hanem a részvétel a fontos (attól függ, kinek).

Az Art, bár gigantikus méretű vásár, pillanatnyilag nem tudja kielégíteni az igényeket. Több mint százhatvan galéria várakozik a részvételre. A lemorzsolódás pedig nem olyan nagy, hogy gyors előrejutásra számíthassanak. Él bennem a gyanú, hogy előbb-utóbb egy másik nagyváros is megnyit egy hasonló vásárt. Milyen csodás lenne, ha éppen Budapest adna otthont egy hasonló vállalkozásnak.

Pátzay Mária

Eszik Alajos kiállítása
Vác, Könyvtár Galéria, 1985. május

Eszik Alajos grafikái évek óta sikerrel szerepelnek az országos tárlatokon; legutóbb a Nagykőrösi Grafikai Tárlaton nyerte el műveivel a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának díját, s láthattuk lapjait az Ernst Múzeumban, a Derkovits-ösztöndíjasok 1985-ös beszámoló kiállításán is.

A fiatal grafikusművész a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola rajz–földrajz szakán szerzett tanári képesítést, majd ezt követően a Képzőművészeti Főiskolán nyert diplomát. A hosszú felkészülésnek is köszönhető, hogy szakmai tudása magas szintű s rajzkészsége bravúros.

Váci kiállításán egyedi rajzainak válogatása szerepelt. E munkákon az alkotó szubjektum sokkal inkább jelen van, mint bármely más grafikai eljárásnál. Ebben a gesztusban tévedés lenne tisztelenséget látni, sokkal inkább egy fiatal utód erőpróbájának minősíthető e teljesítmény vagy ha úgy tetszik, csínytevésnek. Az irónia felszíni rétege alatt azonban mély megbecsülés, a közös sors vállalása, a közös európai kultúra tudata húzódik meg.

Két erőteljes jellemző jegyre hívhatjuk fel a figyelmet Eszik rajzai kapcsán. Az egyik a végletekig fokozott rajzi feszültség: figuráinak görcsei, pózai, létpillanatai mindig intenzíven hatnak a nézőre. A másik ismérve lapjainak a festői kockázatvállalás. Egy-egy narancs- és türkizszín együttes szerepeltetésével hatalmas képi energiákat képes felszabadítani. Ám ennél sokkal fontosabb Eszik Alajos intellektuális programja, amely aktuális és örök igényű egyszerre.

Példaként említhetjük az *Alkotmányos diszkó, A jó közönség,* a *Héroszvágy* és a *Sport a császárkorban* című lapokat. Mint a többi Vácott bemutatott alkotáson,

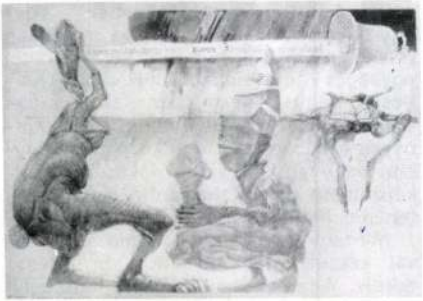

Eszik Alajos: A Tisza Szolnokig alacsony, lejjebb még alacsonyabb, akvarell, 28x53 cm, 1984 (fotók Csomor L.)

Dorosz Károly kiállítása
Dorottya utcai Galéria, 1985. május 30–június 22.

Nem sokat árul el magáról a kiállítás katalógusában *Dorosz Károly,* csupán annyit, hogy 1948-ban született Újpesten, a Művészeti Alap és a Szövetség tagja. Mesterei: *Frank Zappa* és *Josef Švejk.* Ez az ötödik egyéni kiállítása. Kétségtelen, hogy a szöveg a legfontosabb adatokat tartalmazza, de például egy műtárgylista nem ártott volna. A közölt fotók ugyan sejtetik, hogy milyen irányba változik a grafikus művészete, de távolról sem adnak pontos információt róla. Pedig ez a tárlat – amellett, hogy bizonyos alapvetően fontos összetevők változatlanok maradnak – jelentős elmozdulásokról beszél: a technika, az anyaghasználat, a méretek terén bekövetkezett módosulásról, arról a szándékról, amely manapság egyre több hazai grafikust jellemez, hogy az egyedi rajz méreteit, hatását illetően közelítsen a táblaképhez. E szándék együtt jár a korábbi intimebb kapcsolatról való lemondással, a változtatással elérhető nyereség a grafikai és festői eszközök ötvözetében rejlő gyorsabb, elementárisabb erejű hatásban rejlik.

Már csak azért is helye lett volna a katalógusban a bővebb tény- és adatanyagnak, mert bár Dorosz Károly jó évtizede jelen van a magyar grafikában, sajátos karakterű lapjai másétól az első pillanatban megkülönböztethetőek, de ez a jelenlét ez idáig nem azt jelentette, hogy a nagy nyilvánosság előtt átütő erejű anyaggal mutatkozott volna be. Eddigi egyéni kiállításait az újpesti Derkovits Klubban (1975), az újpalotai Lila Iskolában (1977), a Ferencvárosi Pincetárlaton

DOROSZ Károly

— Ezt a barátságot annak köszönheti, hogy ön is kapcsolatban állt a párttal. Milyen viszonyban volt az íróknak és a művészeknek a csoportjával?

— Nem állíthatom, hogy különösen tevékeny lettem volna ebben a csoportban. Akkoriban Yorkshire-ban éltem, az összejövetelek azonban Londonban voltak: az utazás sokba került, meg fárasztó is volt. Különben is, Dorothyval felosztottuk egymás között a feladatokat: ő a történészek összejöveteleire járt, én meg, hébe-hóba, az írókéra. Igaz, hogy nem egy olyan író látogatta ezt a kört, aki igen nagy hatással volt rám: így a költő Randal Swingler, a költő-regényíró Montague Slater, és más neveket is említhetnék, olyanokét, akik meghatározó személyiségei voltak a harmincas évek végének, és akik a negyvenes-ötvenes években is jelen voltak az irodalmi életben. Részt venni részt vettem az írók összejövetelein, de, azt hiszem, egész mítosz szövődött e köré a csoport köré. Némely párttagok igen nagy hatással voltak rám, de én inkább barátot és kollégát láttam bennük, semmint kommunistát. Akkoriban sok volt a nyári egyetem, sok volt a rendezvény. Egy alkalommal el is mentem az egyik nyári egyetemre, és mondhatom, hogy nagyon gondolatébresztő volt. Sok tehetséges emberrel találkozhatott az ember ebben a miliőben. Ha nem csal az emlékezetem, olyan emberekkel ismerkedtem itt meg, mint Victor Kiernan és Eric Hobsbawm.

„Én az elvontság ellen lázadok"

— Ön marxistaként határozza meg magát?

— Nem, ezt a meghatározást mindig is visszautasítottam, mint például a *The Poverty of Theory* (Az elmélet nyomora) című művemben is. Ma már nem úgy fogom fel a marxizmust, mint valami vitathatatlan elvet, amely egyfajta mindent legitimáló posztulátumon alapszik. Az a véleményem hogy valóságos vallás lett ebből a rendszerből. Úgy látom, létezik valamiféle nemzetközi marxista hagyomány, és ennek a hagyománynak van egy gondosan kidolgozott fogalomkészlete, amely azután számos mű alapzatát alkotja. Azt hiszem, ha már valami, én inkább posztmarxista vagyok, bár nem nagyon szeretem ezt a kifejezést. Hogy minek vallom magam, az attól függ, éppen kivel beszélek. Ha elvakult antimarxistákkal állok szemben, akaratlanul is a marxista ortodoxia híveként lépek fel. Ha viszont dogmatikus marxistákkal van dolgom, sokkal rugalmasabb vagyok. Amikor, még a háború alatt, Cambridgeben elkezdtem a tanulmányaimat, az emberek nem is marxisták voltak, sokkal inkább kommunisták. Mindannyian tevékeny részt vettek az antifasiszta mozgalomban, a marxizmus viszont valamiféle nehezen körvonalazható értelmiségi irányzat volt. Tartottak ugyan ismeretterjesztő előadásokat, de értelmiséginek kellett lenni, hogy valaki átlássa a marxizmus jelentőségét. Körülbelül a hatvanas években történt a változás, akkor tértek át a lényegében véve politikai elkötelezettségről egy olyan értelmiségi elkötelezettségre, amelynek egy sajátos értelmiségi szemlélet az előfeltétele.

— Azt akarja mondani, hogy ma már eltávolodott mindattól, amit marxista vallásos hitnek nevez, és hogy ma már sokkal dialektikusabb az álláspontja?

Nagyon sokra becsülöm a marxista hagyományt, és ennek a hagyománynak a sikereit. De ma már rettenetesen unom a marxizmusról való végehosszatlan vitákat. Mihelyt a nagy E-vel írandó elméletre fordul a szó, én már semmivel sem értek egyet. Ezzel kapcsolatban már elmondtam, mi is az álláspontom *The Poverty of Theory* című könyvemben; ebben elmondom, hogy néha egy-egy útkereszteződéshez ér az ember az életben. Én korántsem ízlésbeli okokból utasítottam el a marxizmusnak ezt a vallásos formáját, mindez abszolút szükségszerűség volt számomra, mivel egyfajta védhetetlen irracionalizmust láttam benne, és látok ma is.

— Mikor ment végbe ez a változás a gondolkodásában? Lehet, hogy jóval azelőtt, hogy írt volna róla?

— A *The Making...* polemikus mű, egyszerre két ortodoxia ellen irányul, a kvantitatív gazdaságtörténet és a dogmatikus marxizmus ellen. Az ellen az elképzelés ellen például, hogy a gőzmalom meghatározott számú proletárt hoz létre, és hogy ezeknek a proletároknak a tudatát is meghatározza. A kritikám részint azon az elképzelésen alapult, hogy van valami spontán a munkások tevékenységében, részint azoknak az értelmiségi hagyományoknak a hitelességén, amelyek közül nem egy sokkal korábbi a gőzgépnél, mivel a XVIII. századig nyúlik vissza. Ebből a szempontból nézve a dolgot, én már a *The Making...* írásának idejére erősen eltávolodtam a marxizmustól. Ez az eltávolodás azonban nem volt olyan tudatos, mint a hatvanas évek végén és a hetvenes években; akkor egy tekintélyelvű elméleti marxizmus megteremtésének kísértését kellett legyőzni; az én szememben ez volt a határ, itt ért véget a marxizmus nélkülözhetetlen nyitottsága. Én azonban nem magát az elméletet utasítottam el. Az a véleményem, hogy a történettudománynak igenis szüksége van valamilyen armatúrára. De ezt már sokszor megírtam: csak jót tesz az elméletnek, hogyha a kritika meg a polémia közegében formálódik, semmire se jók viszont azok az elméleti struktúrák, amelyeket kritikátlanul, minden empirikus kutatás nélkül dolgoznak ki. Mindez kétségbeejtően meddő az én szememben. Én épp az elvontság ellen lázadok, és az a véleményem, hogy Marxnál is és Engelsnél is kritikai és polemikus formát öltöttek az elméleti okfejtések. Mindebből az következik, hogy nekem egészen más az elmélethez való viszonyom. Az embernek nagyon kell rá vigyáznia, hogy ne valamilyen készen kapott előfeltevésből induljunk ki; ami azt jelenti, hogy a társtudományok körébe vágó könyveket sem szabad elhanyagolni. Az antropológia és a szociológia legújabb eredményeivel is lépést kell tartani, de óvatosan, mert nem szabad egy tömbben elfogadni ezeket az eredményeket.

— Mindenesetre, a brit hagyomány mindig is közelebb állt az empirizmushoz, mint az elméleti szélsőségekhez.

— Ebből a szempontból nagyon is brit vagyok. Főleg, ha az elméletnek olyan formáival találkozom, mint amilyen a Foucault-é, Derridáé vagy másoké. Ilyenkor rohamlépésben menekülök vissza az empirizmushoz, amelynek azért igen nagy az ereje. De — így vagy úgy — mindig kell lennie valamilyen elméleti keretnek. Ebben biztos vagyok. Az üres empirizmus minden formája előtt. Mindamellett, fenn kell azért tartani az elméletről való gondolkodás lehetőségét. Ennek ellenére az a véleményem, hogy olyan időszakot hagytunk magunk mögött, amelyben az elvontság volt az uralkodó. Az én szememben az elvont tudás nem tudás. Csak önreklám, amelynek bizony nem sok értelmiségi tud ellenállni.

— Ahelyett, hogy megmaradna a struktúráknál, igen érzékenyen reagál a megismerés kérdésére. Lehet, hogy ez az ön marxizmus-értelmezésének „mondanivalója"?

— A lényeg, azt hiszem, az egyéni tevékenységben van. A lényeg az a tény, hogy az emberek, bár korlátozottan, de mégiscsak cselekvő egyedek, még akkor is, ha legtöbbször a különböző determinációk kerekednek felül. Olyan cselekvő egyedek, akik mégiscsak a maguk képére formálják tulajdon történelmüket. Itt kapcsolódik össze a probléma a megismerés problémájával, ez utóbbi azonban korántsem automatikus. A megismerést a személyes tevékenység alkotja meg, állítja elő. Nekem legalábbis ezt jelenti az „alulnézetből" felidézett történelem. Azt hiszem, ide vezethető vissza ebben az országban a marxista történészek közötti testvériség: ez egészen a Hammondsék időszakáig nyúlik vissza. Fél évszázad óta (még akkor is, ha túl erős ez a kifejezés), valóságos háborút folytatnak az ortodox egyetemi oktatás pozíciói ellen a radikális történészek és a marxisták. Az utóbbiakat valójában sohase fogadta be a felsőoktatás világa.

A munkásosztály olyan mentális konstrukció, amelyet férfiak dolgoztak ki

— Mi a véleménye a legújabb feminista történetírás támadásairól?

— Ennek az új történetírásnak Joan Scott a vezéralakja, és főleg ő áll a támadások mögött. Emlékszem egyik előadására, amelyben ízekre szedte az angol munkásosztály kialakulásáról szóló könyvemett. Sohase válaszoltam Joan Scott bírálatára; de tény, hogy ettől fogva az amerikai radikális feministák engem teljesen levegőnek néztek. Szerintük teljesen figyelmen kívül hagytam a nőket ebben a könyvemben. Nagyon is igazságtalan ez a vád, mivel igenis sok nő van ebben a könyvben; már csak azért is, mert Dorothy, aki az egészet olvasta, figyelmeztetett volna, ha netalán megfeledkezem valakiről. De van itt egy technikai probléma: ha olyan időszakot dolgoz fel az ember, amelyben mind az intézmények, mind a legfontosabb dokumentumok kizárólag férfikézben vannak, akkor ez valahogy a korszak történelmi feldolgozására is rányomja bélyegét. Mindamellett azt hiszem, hogy igen jelentősek Joan Scott kritikai megjegyzései, és hogy nagyon is meg kell szívlelnem őket: arról van szó, hogy a munkásosztály olyan mentális konstrukció, amelyet a férfiak alakítottak ki. Én ezt valahogy nem láttam ilyen világosan, erre ő hívta fel a figyelmemet. Ami az egyéb vádjait illeti, nem szívom mellre őket, egyszer talán válaszolok is neki, mert nincs mindenben igaza. Belekeverte ebbe a vitába az egész dekonstrukciót meg tudom is én még micsodát, hogy azután egy olyan irracionális struktúrát bíráljon a könyvben, amelyet tulajdonképpen ő maga hozott létre. Akárhogyan is, nagyon fontosnak tartom leszögezni, hogy mindig is férfijelentése volt az osztály és az osztálytudat fogalmának. És ha ennek nincsenek tudatában a történészek — bár mostanában már kezdik sejteni —, annak bizony csak torz történelemértelmezés lehet a következménye.

— Ha az egész életművét nézzük, ez az életmű mindig is viták kereszttüzében állt, és ezek a viták, végső soron, nagyon is gyümölcsözőnek bizonyultak. Ön hogy viselte el ezeket a disputákat?

— Inkább örültem nekik. Nagyon élvezem a vitát, vagy legalábbis élveztem. De még most is felvillanyoz.

Ádám Péter fordítása

*** Penelope Corfield a jelenkori történelem tanára a Londoni Egyetemen.**

Dorosz Károly rajza

KISGYÖRGY RÉKA:

A bosszú

A cím azok számára sejtet vagy vetíthet előre borzalmakat, akik tudják, hogy a bosszú kiérlelése és kiforralása akár egy élet tervének mozgatórugójaként tekintélyes energiahányadot is felemészthet. D. Jenő bácsi, aki az S. utcában lakott, nyugdíjaztatása után, ahogyan ő mondta: „élete hátralévő napjait" például azzal kívánta tartalmasan eltölteni, hogy folyamatosan bosszút állt azon a macskán, aki holt feleségére úgymond ittmaradt és hontalan szellemeként naphosszat az udvaron ődöngött. Hogy milyen terveket forralt D. Jenő bácsi, arról egyelőre halvány sejtelmünk sem lehet, annyi azonban bizonyos, hogy „élete hátralévő napjai", amennyiben a célorientáció jegyében, annyiban igen eredményesen teltek el. És a cél nem a macska elpusztítása volt; ha csupán ez lett volna, azt is mondhatnánk, hogy D. Lajos bácsi a közönséges gyilkosokhoz hasonlóan megérdemli méltó büntetését. Arra vonatkozóan is vannak információink, hogy a Dél- és Latin-Amerikában honos ún. vendetta közvetve és közvetlenül hány emberéletnek volt kioltója. Nem tudnám megmondani azt sem, hogy hányan halnak meg tétlenségben, hogy az elaggott test, miután egy hosszú élet folyamán fokozatosan és ugyancsak célirányosan elpárologtatta energiáinak jelentős hányadát, miként válik olyan földdé, minőből vétetett. A sejtek, ezek a kis védtelen tömlők, helyes kis maggal a kocsonyásnak hitt citoplazmás tengerben, milyen zajjal és milyen életfunkciók folytán mondják fel a szolgálatot?

William Suckerry, a Super Chanel '92-es, december 8-ai adásának *commercial-presentation* műsorában egy olyan — egyébként méregdrága — késpengét reklámozott, amely nemcsak húst és primőr zöldséget szeletelt döbbenetes finomsággal, hanem drótot, falemezt, mi több, márványt is. Ugyanez a kés jelent meg pár hónap múlva az S. utca sarkán létesített CROMAR nevű vegyeskereskedésben; s mivel az áru újszerű volt, a tulaj a kirakatba függesztett egyetlen darabot a spenótkonzervek és olcsó dezodorok közé. Déli tizenkét órakor, amikor az S. utca a nagymamák és unokák sétálóutcájává alakult át, a sápadt tavaszi napfény táncra lobbantja a speciális késpenge körül a porszemeket. A penge maga is furán kilendül, mintha a napfény és a jóféle acél déli játéka figyelmes üzenetközvetítés volna a fiatal és különben is jól konzervált William Suckery és D. Jenő bácsi között. A járókelők mit sem észlelnek e diszkréció rejtjeleiből: csak D. Jenő bácsi torpan meg sétáját félbeszakítva déli tizenkét órakor a CROMAR kirakata előtt. Ismét, mint annyiszor, elhunyt feleségére és erre az undok, vöröses szőrű dögre, a szőrét hullató macskára gondol. És hosszasan nézi, nézi a pengét.

A lány inas és tagbaszakadt. Lesz bizonyíték arra, hogy az egész családot behálózó bosszú szövedéke miként keríti őt is hatalmába. Félhosszú, varkocsba font hajának vöröses színét még anyjától örökölte, nemcsak D. Jenő bácsi, hanem az egész S. utca vélekedése szerint a lány kissé hasonlít ahhoz az elhízott macskához is, kinek „hátralévő napjait" D. Jenő bácsi szándékában áll megkeseríteni. Nem csupán a lány megkínzott, ám mégis sunyi tekintetére gondolok, hanem arra a mozdulatra is, amint végigsimít vöröses haján és ivás után termetéhez képest túl kicsi mancsával végigtörli bajuszkája helyét, azt a kis puha nyerget az orra és ajka közt, amelyet oly nagy előszeretettel vesz birtokba jövendő férje nyelvével behatolván a szintén puhácska ajkak közé, követvén az első fogak ívét, megpördülve a zománcozott ívek között, a kis nyergen percekig rostokol óvatosan kitapintva az eltávolított szőrtüszők helyén kialakult kis mélyedéseket. Mindezt szerelemből teszie? Vagy csak a szokás uralja ezt a helyzetet is, mint annyi mást? Ha csókolózás közben ezeken és más hasonló ilyesmiken tépelődik a lány, benne is felpezsdül a bosszúvágy; nem ölni szeretne, ez erkölcsileg kifogásolható és a kivitelezés tekintetében túlzottan egyszerű cselekedet lenne, csókok helyett inkább tejet kíván és szíve szerint kinyújtózna a napon, varkocsainak vöröses teaszínét a napfény elmélyítené, hosszú ujjainak gyöngyházfényű körmei növekedni kezdenének, s a gyermekkor rossz emlékezetű beidegzettségeinek következtében — hatalmasakat ásítana.

Keserűségről van szó. Olyan keserűségről, amely a torkot szorongatja, amely a gyomor és főként a máj tájékáról húzódik föl a mandulák irányába, berezegteti a hangszálakat — innen a már-már elhaló, rekedtes hang —, a szívverés szinte hallható lesz és a testet — nyilván az előzményeket elmosó, nyilalló fájdalom és görcsökkel járó rosszullét következtében — lucskos veríték lepi be. A bosszú gondolata azonmód felötlik az emberben; és ettől a felindultságtól a legtávolabb áll bármilyen halál kívánásának a gondolata. Azt akarod, hogy mindenekelőtt éljen az a másvalaki, akinek a halálát semmiképp sem kívánod; s hogy általad éljen, azaz minden gondolata, szándéka, tette, lépése, lélegzetvétele, mozdulata és kívánása előtt, az ösztönök működésének pillanatában ott állj te, ott legyen egy általad kiötlött gát, amely arra sarkallja azt a bizonyos valakit, hogy több erővel és odafigyeléssel — nyilván most már csak Terád koncentrálva — hidat, hidat és hidat építsen az akadályelhárítás, vagy ha úgy tetszik, a megértés irányába. Úgy is mondhatnám, hogy ha szeretet van — nincs semmi. Viszont ha gyűlölet van — gondolta D. Jenő bácsi és a lány (hiszen az azonos származás sok esetben meghozza a közös konklúziók gyümölcsét is), ha gyűlölet van, akkor minden bizonnyal létezik a gyűlölet mindenáron való meghaladásának az akarása is. No nem szeretni kívánod a macskát meg a vőlegényt, hanem fokozatosan, több-kevesebb intenzitással, színesen és szívesen gyűlölni, gyűlölni. Gyűlölni mindörökre. És a kihunyó, újratámadó, heveny és olykor már-már alig létező gyűlölet, ez, ez hozzátapaszt.

Mondjuk, a holt feleség emlékéhez. Aki számára nem volt elegendő egy egész kettesben eltöltött élet kölcsönös gyűlölködése ahhoz, hogy életben maradjon még egy ideig. A várakozás pedig, a lány folytonos várakozása, hogy vajon eljön-e, s a vőlegény, aki mindig eljön, és a csók, ez a hatalmas úr, ez a két ember ajka közt feszülő hatalmas hiány, ez maga a semmi; vagyis magyarán az, hogy nem történik semmi.

És persze, az udvaron föl és alá, nyugodtan ott sétál a macska.

Szőrének vöröses árnyalata lassacskán fakóba vált át, bajuszkája hegyén a csöppnyi tej, az alattomos nyújtódzás a gyepen, a gyanús ásítozások, ez az itt maradt élő emlék, az ösztön, hogy odacsalogasd és aztán elrúgd magadtól, hogy imáid végén, az „úr"-be az ő nevét helyezd az elhunyt becézett neve helyére, hogy legalább őt életben tartsd, akár úgy is, hogy a rúgást folyton kilátásba helyezvén távol tartod magadtól, hogy majd visszahívhasd és az dorombolva odajön majd hozzád, a lábadhoz simul és akkor, akkor elkaphatod azt a lompos farkát. Akkor majd belerúghatsz.

A kora esti várakozás félhomályában ott gőzölgött a tea; ez a nagy, száraz ember, D. Jenő bácsi pedig nem megoldást keresett mindannyiuk számára, hanem olyan terveket kovácsolt, melyek célszerűen és viszonylag hosszú távon a gyűlölködő együttélés gyümölcseként meghozhatták volna a kiteljesedést. D. Jenő bácsi, a vöröses lány, meg a vöröses macska a várakozás béklyóiban, a mindig eljövendőt megelőlegező unalom, undor és üresség hétköznapjai során, a hármas magány és a meddő tépelődés óráiban valami olyat kerestek, mint amilyen valami a sebtapasz vagy mint ami a gyerekek számára egy röpke pofon, vagy mint ami egy tizenhatodik századi poéta mostanság újraolvasott versének mondjuk, utolsóelőtti, gyönyörű szép sora. Ha bizonyítékot mondanék, úgy az nem volna igaz. A következtetések szigorú rendjén nem szabad űrnek esnie, a tervnek kivitelezhetőnek, logikusnak, frappánsnak és igen, bizonyító erejűnek kell lennie. Vagyis, gyilkos bosszúvágy helyett mindig ott áll az áldozat csúfos megtréfálásának lehetősége.

Mi történne, ha a macska — akár a halott anya és feleség szellemét megcsúfolva is — hazaállítana kilenc csimbókos, vöröses szőrű macskakölyökkel? A halotton azonban, ki bevégezte küldetését, ily módon aligha lehet bosszút állni... A macskakölykök, melyek az angol népmese tanulságával szolgálnának, már a hím kvalitásait is magukban hordoznák, D. Jenő bácsi erejét pedig e meghitt, személyes bosszúterv kiforralásán túl, meghaladná a macskák által az egész faj képében az egész állatvilágon való bosszúállás gondolata. Mi történne, ha mindközönségesen állatkínzásba kezdene? Vagy ha belépne az Állatvé-

TARCATAR

A kereszteződés

Hajnali fél öt. A tejszállítók teherautója áll meg a sarkon. Letesznek öt mázsa tejet az élelmiszerbolt elé. Az ő zajuk az első igazi zaj az éjszakai autók után, amik inkább még kísértetek, mint lények. A tények fél ötkor kezdődnek. A szomszéd utcából idehallatszik az első troli. A kereszteződés négy nagy sarokházában összesen két ablak világos.

Háromnegyed öt. Két járókelő találkozik a sarkon, és itt, ma ez az első ilyen találkozás. Kissé nevetséges helyzet, mert mindketten el akartak vinni egy zacskó tejet a bolt elől, de így egymás miatt nem merik. Az egyik most megy dolgozni, a másik soha nem fog. De a tejet mindketten elvitték volna.

Háromnegyed hat körül matatnak odalent. Autóik zárjaiban, legalább hárman, és a boltajtó is nyitva már. Két eladólány cipeli be a tejesládákat éppen. Az átellenes sarkon is bolt van, zöldségesbolt, maga a zöldséges pedig most érkezik meg a furgonjával a nagypiacról. Arra, hogy ő mikor indult, nincs adat. A zöldséges kövér, mogorva, de központi ember. A ládákat a segéd pakolja le, ő maga mára végzett. Később már csak a kutyát fogja sétáltatni, bár azt szinte folyamatosan. Így jelen lehet a kereszteződés társasági életében, és van alibije, hogy miért nem áll a felesége helyére, a segéd mellé olykor. Bár alibire nincs is szükség, mert a feleség meg éppen így vehet részt a kereszteződés életében. Ez a munkarendszer régi, régebbi a kutyánál, nemzedékekre megy vissza, és jó.

(Meleg március van, nyitott ablakok.) Fél hétig a négy sarokház összes kisbabája felsír, négy vagy öt lehet belőlük, és mindegyik komolyan veszi feladatát, a szülők felkeltését. Fékcsikorgás, két autó majdnem összecsúszik. A kereszteződésben könnyű karambolok gyakran történnek, nem egyértelműek a táblák, és nem is lehet oldalra látni az eszeveszetten parkoló többi kocsitól.

Hat után már komoly forgalom van: autók, gyalogos átutazók és a lakók, akik a kereszteződés négy sarokházában élnek, vagyis a kereszteződés nekik otthonuk. Ebben az órában a hagyományoknak megfelelően felerősödik, majd beáll a város alapzaja.

Háromnegyed hét, még szürkület. A nagy, kivilágított zöldségeskirakat csodálatosan szép.

Fél nyolc és tíz között rajzanak ki a négy sarokház idős úrnői bevásárolni. Elegáns sétálásuk az ötödik emeletről már jól megfigyelhető, az eszeveszetten parkoló gépkocsik között is élményszerű. A kora délelőtt bármely pillanatában lenézve is látható e hölgyek közül kettő-három, átlóban a zöldségestől a boltba vagy a boltból a zöldségeshez. Vagy állva és beszélgetve. Odabent pedig — bár ez nem tartozik szorosan a kereszteződés leírásához — tegeződnek a zöldségesnével, viszont túl szigorúan bánnak az átellenes élelmiszerbolt kamasz eladólányaival.

Negyed tíz után három perccel valaki üvölt, mert egy tilosban parkoló miatt nem tud kiállni a kocsijával.

Kilenc óra húszkor néhány szem eső esik. Társalgási téma.

Tíz óráig tizenhétszer történik a kereszteződésben olyan találkozás, hogy a felek meg is állnak. Ebből hatszor támad csoportosulás három vagy annál több résztvevővel. Ebből az első öthöz a zöldséges és a kutyája is csatlakozik. A beszélgetésekből hangos nevetés igen jó arányban, háromszor

A HÓNAP MŰTÁRGYA

1986. május

DOROSZ KÁROLY

KÉPREGÉNY

VEGYES TECHNIKA

82 x 62 cm

DOROSZ KÁROLY

1948-ban született Újpesten. Kirakatrendezői iskolát végzett, művészi készségét autodidakta módon fejlesztette. Önálló kiállítása 1975-ben az újpesti Derkovits Klubban, 1978-ban az újpalotai Lila iskolában, 1981-ben a Stúdió Galériában, 1982-ben Kecskeméten volt. Résztvett a nürnbergi rajzbiennálén, a berlini (NDK) Intergrafik kiállításon, a Stúdió kubai kiállításán. Tanulmányúton járt Bulgáriában és Párizsban. Főleg figurális ceruzarajzokat, egyedi grafikákat készít. Groteszk különös alakjait tér, díszletek és kellékek nélkül, pusztán szcenikus módon komponált drámai helyzetekben ábrázolja. Rövid ideig Békéscsabán élt.

Egyetlen műfajban sem érhető úgy tetten a képzőművész, mint rajzaiban. Aki nem ismeri az alkotót, az is következtetni tud rajzai alapján személyiségére, az életben vállalt magatartására. Ez a megállapítás általános érvényű, arra a művészre is vonatkoztatható, akinek egyik alkotását "A hónap műtárgya"-ként most bemutatjuk.

Dorosz Károly grafikai lapjaival több mint egy évtizede találkozhatunk különböző csoportos kiállításokon, grafikai seregszemléken. Egyéni kiállításait eközben olyan kiállítóhelyeken rendezi, amelyeket meglehetősen szűkkörű közönség látogat, ezért munkásságának változásait nehezen tudjuk követni.

Kezdeti munkáira az expresszív részletformálás mellett a kompozició zártsága jellemző. Rajzi világában a 70-es évek hoznak változást, melyek elkísérik a művészt békéscsabai letelepedéséig, ez azonban csak átmenetinek bizonyult. Ekkor készült munkáin a szálkás vonalakkal rajzolt figurák cselekvései akár valamilyen mini szociográfiának is minősíthetők. Furcsa alakjai a legképtelenebb helyzetekben, egyedül vagy csoportosan végzik reájuk mért feladataikat úgy, ahogy ezt a zűrzavarból, tanácstalanságból szerveződött társaságot Dorosz Károly mozgatja.

Itt kiállított munkája már napjaink terméke. Ezen a képén s legújabb munkáin megváltozott a technika, az anyaghasználat, módosultak a méretek, a gondosan megmunkált rajz hatásaiban is közelíteni kíván a táblaképhez.

A leggyakrabban 70 x 100 centiméterre növelt lapokon változatlanul megmarad a gyermekrajzok bája, de a korábbi ceruzarajzokat szénnel, arannyal vagy sötétebb színekkel kialakított kompozició váltja fel, amely tovább gazdagodik az egymásra helyezett azonos méretű műanyaglapok apró egységekből épitkező ábráival. A motívumok egymás alatti-melletti és a díszítésnek a figurákkal való azonos értéke a képalkotás olyan szövevényét teremti meg, amelynek csak a papír sikja szab határt. Az így kialakított díszítettség gazdagságában elmerülő szemlélő motívumról motivumra haladva bonthatja ki azokat a történeteket, melyeket Dorosz Károly képeiben, — az itt kiállítottban is — elrejtett.

Várjuk ez alkalommal is olvasóink véleményeit.

Dorosz Károly

Alakokat ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Benkő Viktor montázsa hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1980. febr. 16.
XXIV. évf. 7. sz. 6. lap.

Dorozs Károly, szobrász

L. Gulyás Gyula

Vadas József: Móka az egész világ

13.

Élet és Irodalom, Bp. 1986. júl. 18. XXX/29

DOROSZ Károly

Es 1992 febr. 14.

Dorosz Károly rajza

287

DOROSZ KÁROLY

Dorosz Károly rajza

Kukoricaszárak
Aranyló állván
meg ezer töltet!
Élet robbanófej
Üdvözlégy any
s mind a többi r
Üdvözlégy Mag
kukorica-rakéta
Üdvözlégy Bábc
Egyházashetye
Üdvözlégy Burg
Üdvözlet nektek
teremtő földmű
bronzképű kuk
Üdvözlet védőin
ti célra tartó re
búza rozs kisrak
ti tökaknák répa
alma-körte s toj
vető- s aratógépek
százcsövű páncélosai
Üdvözlet nektek s béke béke!
Aranyősz takarószövői
réteken fekete-tarka tehenek
új vetések tájak hímzése

Üdvözlégy
magvetés jó
e támaszpo
gyönyörű t
Üdvözlégy s
életre robb

1981 NOV 2 8

ÉLET ÉS IRODALOM

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DOROSZ Károly ÉS 1990. jan. 15

Dorosz Károly rajza

DOROSZ Károly

A tudomány az élet jobbításának eszköze

Az Akadémia rendkívüli közgyűlése

(Folytatás az 1. oldalról)

Az elnök hangsúlyozta, hogy az MTA támogatja a kormány tudománypolitikáját, segít az új tudománypolitikai elvek megfogalmazásában, amelyek közül az egyik legfontosabb éppen az, hogy *a tudomány nem „termelőerő", nem a gazdaság szolgálólánya, hanem az emberi élet jobbításának legfontosabb tényezője, amelybe természetesen beletartozik a gazdasági növekedés előmozdítása is.*

Göncz Árpád köztársasági elnök arra kérte a testületet, őrizze meg szellemi, erkölcsi integritását és nyitottságát. Mádl Ferenc a miniszterelnök és a kormány nevében köszöntötte a közgyűlést. Biztosította a résztvevőket arról, hogy *a kormány ellenáll minden olyan kísérletnek, amely megpróbálja szembeállítani az akadémiai és az egyetemi kutatószférát.* Az egyetemi kutatás kiemelt fejlesztését, a felsőoktatás és kutatóintézetek közötti szerves együttműködést, a tudományos minősítési rendszer átalakítását, az MTA köztestületi autonómiájának kimondását, a törzsvagyon átadását jelölte meg fontos feladatul. Szólt az anyagi és egyéb gondokról is, amelyek a felsőoktatási törvény – elfogadása a jövő év első felében várható – egy sor problémát old fel. Az eddigi rendszerrel szemben az egyetemek ítélik majd oda a doktori fokozatot és visszkapják a habilitáció jogát, az *MTA* pedig önálló fokozatot adományoz. (Az eddigi tudományos minősítést nem az *Akadémia*, hanem a *TMB*, azaz állami szerv végezte!) A két fokozat nem lesz egymással hierarchikus viszonyban.

Láng István főtitkár elmondta, hogy a székház rekonstrukciójához hiányzó összeg pótlására *Szentágothai* János akadémikus, országgyűlési képviselő költségvetési módosító indítványt terjesztett a parlament elé.

A vitában elsőnek felszólaló *Michelbelger* Pál, a *BME* rektora azt emelte ki, hogy megfelelő infrastruktúra nélkül nem tudják ellátni a feladatokat, s hogy ma egyedül a hallgatói juttatás tart lépést az inflációval, a professzorok, kutatók fizetése nem. *Solymossy* Frigyes akadémikus a kutatóintézeti hálózaton belüli bérfeszültségekre hívta fel a figyelmet. *Márta* Ferenc, a *Központi Kémiai Kutatóintézet* igazgatója elmondta, nem sújthatják elv[illegible] sokkal azokat az intézete[illegible], amelyek[illegible] *IGSU* [illegible] tudományos szer-

Országszerte tiltakoztak az egyetemisták a tandíj bevezetése ellen

(MTI) A tervezett tandíj bevezetése elleni tiltakozásként az ország több felsőoktatási intézményének diáksága kedd délelőtt megkezdte korábban kilátásba helyezett *figyelmeztető demonstrációját*. A hallgatói gyűlésekre az OFÉSZ november 28-i, rendkívüli közgyűlése szólította fel a hallgatói önkormányzatokat. Az OFÉSZ-től kapott információ szerint a szövetség és a művelődési tárca november 27-i tárgyalásán az 1993 szeptemberétől esedékes tandíj ügyében számos kérdés maradt nyitva, így az Országos Felsőoktatási Érdekképviseleti Szövetség – az elmaradt társadalmi egyeztetés miatt – további tárgyalásokat tart szükségesnek.

Bakos István, a művelődési minisztérium e témában illetékes főosztályvezetője elmondta, a közeli napokban több hallgatói fórumon vett részt. Az ott szerzett tapasztalatok arról győzték meg, hogy a diákság *keveset tud a tandíjjal kapcsolatos tárgyalásokról*. A főosztályvezető úgy látja, hogy a diákok nyitott kapukat döngetnek, mert követeléseiket a készülő felsőoktatási törvény, valamint a felsőoktatás 2000-ig szóló fejlesztési terve tartalmazza.

A szegedi Szent-Györgyi Orvostudományi Egyetem több száz hallgatója kormánygaranciát követel a tandíjkötelezettséget ellensúlyozó kompenzációkra. A Miskolci Egyetemen is tiltakoztak kedd délelőtt az intézmény hallgatói a tandíj bevezetésének tervezett módja ellen. Az egységesen megállapított kétezer forintos havi tanulmányi díj helyett intézményenként és karonként differenciáltan kellene megállapítani az összeget a képzési költségek fix százalékában – mondták a miskolci diákok. Állami garanciával támogatott hitelkompenzációt kérnek a pécsi egyetemisták. Szorgalmazzák továbbá, hogy a tandíjbevétel *egésze* maradjon a felsőoktatási intézményeknél, s azok eddigi költségvetési támogatását se csökkentsék, mert csak így lesz finanszírozható a képzéssel összefüggő fejlesztés. Szombathelyen a Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola ezernyolcszáz hallgatója közül mintegy kilencszázan csatlakoztak a tandíjrendszerrel szemben kezdeményezett megmozduláshoz. A győri Széchenyi István Főiskola hallgatósága kedden 10 és 12 óra között bojkottálta az előadásokat.

Nem tartja viszont időszerűnek az Országos Felsőoktatási Érdekképviseleti Szövetség (OFÉSZ) által december 1-jére meghirdetett országos hallgatói demonstrációt a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem diákönkormányzata, mert úgy ítéli meg, hogy a tárgyalások még eredményre vezethetnek.

Finnugor világkongresszus

Az oroszországi Komi Köztársaság fővárosában, Sziktivkarban kedden ünnepélyesen megnyílt a finnugor népek első világkongresszusa, amelyen 43 fős magyar küldöttség

Aláírásgyűjtést kezdeményeznek

Véget ért az éhségsztrájk

Országszerte befejezték 41 napja tartó éhségsztrájkjukat a kétkulcsos áfa bevezetése ellen tiltakozók kedden. Az akciót szervező Létminimum Alatt Élők Társasága ugyanis

minimum Alatt Élők Társasága ezért december 7-én *aláírásgyűjtési akciót indít az Országgyűlés feloszlatásáért és új választások kiírásáért*. A parlament döntésével ugyanis bebi-

HÍREK

GÖNCZ ÁRPÁD a Jogállamiság útján – felzárkózás Európához című tudományos ülés keddi megnyitó beszédében egyebek között elmondta: a társadalomban még mindig él az a hit, hogy a bíróságok hatalmi szóval befolyásolhatók, hiszen olyan kor után vagyunk, amelyben a bírókat utasítani lehetett, a bíróknak „súgni" lehetett. A jogállamiságnak át kell itatnia mindent – a társadalmat és a politikai szférát –, mert enélkül európai jogrendet, jogállamiságot létrehozni nem lehet – szögezte le a köztársasági elnök.

SZABAD GYÖRGY, az Országgyűlés elnöke kedden fogadta az Interparlamentáris Unió brit csoportjának képviselőit, akik Roger Moate-nak, a brit alsóház tagjának vezetésével tartózkodnak Magyarországon. A megbeszélésen a magyar házelnök kifejtette: törvényalkotásunk arra irányul, hogy egyrészt stabilizáljuk az alkotmányos parlamenti működéshez szükséges jogintézményeket, másrészről pedig dinamizáljuk az átalakulásban lévő gazdaság és társadalom erőit. E törvényalkotó munka alapozza meg – mondta Szabad György – Magyarország megújhodását és visszatérését az alkotmányosság alapján álló szabad nemzetek közösségébe. Válaszában Roger Moate kifejtette azt a meggyőződését, ha Magyarország sikert ér el a demokrácia teljes kiépítésében, ez erőteljes üzenet lesz azon országok számára is, amelyek most lépnek rá a nemzeti és demokratikus fejlődés útjára.

MÉG NINCS DÖNTÉS a tárcánál Rolek Ferencnek, a Munkaügyi Minisztérium felmentett közigazgatási államtitkárának utódjáról, az utódra tett javaslatról.

Magyar Nemzet

„...a dolgot őt magát nézzük..."

„... a víz az úr!"

Hát megtörtént. Megunta a Duna „a percemberkék dáridózását" és megmutatta az erejét. Nekigyürkőzött, talán nem is a teljes energiájával – mértek már a térségben a minapiaknál magasabb vízállást is – és lefricskázta magáról mindazt, amit ostoba gőgjében az ember „örökkévaló" alkotásnak hirdet. Többtonnás zsilipkapuk, betontömbök sodródtak a magától megduzzadt és nem felduzzasztott vízben, kiszolgáltatva a folyónak, mely ott tette partra azokat, ahol éppen jónak látta.

A technika, a mérnöki tudás csodája? A természeté inkább, mely ezúttal csak figyelmeztetett törvényeinek betartására. Hiszen valójában az a csoda, hogy nagyobb tragédia nem történt sem most, amikor nagy volt a víztömeg, sem annakelőtte, amikor szinte kiürült a folyó és mellákágainak medre. Még nem történt semmi jóvátehetetlen a szörnyű pusztítás ellenére, amit a folyó elrablása, a jog és az ésszerűség szabályainak ellentmondó átöltése eredményezett. És nem következett be most sem, amikor a félig elkészült, szigeteletlen és alapvető biztonsági berendezések híján lévő létesítmény feszült szembe a folyóval és maradt alul annak erejével szemben.

A károk itt is, ott is óriásiak. Igazán hatalmasak csak akkor lesznek, ha a presztízsveszteségtől való félelem az Európai Közösség tanácsai és a londoni konferencia határozatai ellenére a C változat befejezésére sarkallná a szlovák felet. Talán a lezajlott események, az elszenvedett technikai kudarc előmozdíthatja a józan belátást, a megegyezésre való készséget, amit – fájdalom – mindeddig nélkülöznünk kellett.

A felelősség áthárítása az – úgymond – szokatlan időjárásra, a dunakiliti duzzasztás, illetve a nagymarosi erőmű elmaradása miatt nem vezet semmire. Annál kevésbé, mert hidrometeorológusok szerint hasonló vízállás egyáltalán nem szokatlan ez idő tájt a Dunán, s ami talán még ennél is fontosabb, a C változat építését egy még érvényben lévő szerződés és a magyar fél álláspontjának ismeretében kezdte meg a szlovák fél. Hogy az idő előtti, s a félig kész létesítmények lehetséges veszélyeinek ismeretében szinte kikényszerített áttöltés hova vezetett, a bekövetkezett események mutatják.

A természet, a Duna egyszer már megmutatta az erejét, mintegy mellékesen azt is bizonyítva, hogy a C változat

Játsszunk-e indiánosdit?

Keressük legszebb szavunkat

In medias res: „az elmúlt két évben szinte használhatatlanra zsolozsmáztuk a *magyar* szavunkat", értesültem a nyár derekán riadt meglepetéssel egyik legjelesebb írónktól. Ellepett minket „a *magyarsághőbörgők* raja", hangzik a diagnózis; a terápia pedig az lenne, hogy ne próbáljuk valami esszenciaként meghatározni nemzeti identitásunkat és ebből nyerni orientációt a cselekvéshez, hanem *„Éljünk!* – (mert) ennyi állítható hazafias programként, és ez nagyraláló terv volna".

Hát igen. Amivel élni lehet, azzal természetesen *visszaé*lni is lehet, ahogyan azt a nyárutó „magyarsághőbörgő" skandálumai is megmutatták. A szótárak azonban egykettőre kiürülnének, ha elkezdenénk belőlük kihúzgálni az olyan szavakat, amelyekkel rendszeresen visszaélnek, visszaélünk.

Lehet, hogy üldözési mániám van, de mintha hasonló kísérlet – pszichológiai nyelven *averzív kondicionálás* – áldozataivá kezdenének válni nálunk a sajtóban és a hazai szellemi életben a *„magyar"*, a *„magyarság"*, a *„nemzet"* és a hozzájuk kapcsolódó fogalmak. Hanna *Segal*, a neves pszichoanalitikusnő írja egyik – szimbolizációról szóló – tanulmányában, hogy az *abipono* indi-

említett előítéletességről azonban mostanában aránytalanul kevesebb szó esik, a társadalmi diskurzus résztvevői ezt a problémát kiszorítják a nyilvánosság szférájából, így inkább csak – a pszichoanalitikus terminológiát alkalmazva – *tünetszinten* találkozthatunk vele. Nem ritka például az, hogy fogalmi dis-

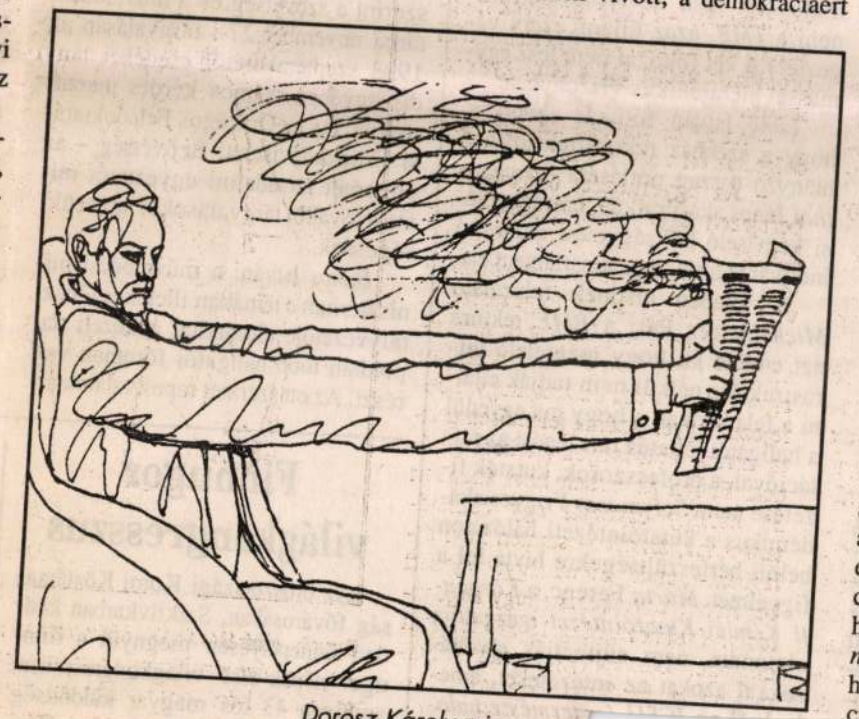

Dorosz Károly rajza

vagyis van, de felesleges vagy inkább *káros* beszélni róla (v. ö. *magyarsághőbörgők!)*. Nemzeti szájaknak mindenképpen. Köztársasági elnökünk természetesen utalhatott erre a habitusra a – félrevezetett és naiv nép által, valamint a véletlen szeszélyéből megválasztott – miniszterelnök ellen vívott, a demokráciáért

csen csak kettő. Az egyik a bornírt nemzettudattól megszabadult, boldogabbik nyugati fele a kontinensnek, az az Európa, amely felé kompországnak haladnia kell, a másik pedig a nacionalizmus barbár mocsarába süllyedt, törzsi, szinte megrekedt Kelet-Európa, más néven Mucsa, ahogyan tavasztájt erősítette meg derűs biztonsággal két évvel ezelőtti verdiktjét egyik liberális plitikusunk. Maximum, ha szerencsénk van, a határt el lehet tolni az Elbától a Dunáig, mint bizonyos szavazási elemzések erre már utalni is látszottak.)

Richard *Rorty* a francia posztmodern filozófusokról írt esszéjében megjegyzi, hogy a társadalmi kérdésekben való állásfoglalásukat alapvetően befolyásolja az a törekvés, hogy bizonyos lejáratódott szavaktól menekülve mindenáron elkerülni igyekeznek az azokhoz kapcsolódó primitív „törzsiséget". Mint láthattuk, az *abiponok* a civilizáció egy sokkal alacsonyabb fokán már felfedezték ezt a megoldást. Kérdésünk így már csupán az, hogy játszható-e egy, hogy is mondjam csak, *nagyobb nyelvi közösség* (a „nemzet" szót a hozzá fűződő szerencsétlen konnotáció-

A MŰCSARNOK

MEGHÍVJA ÖNT

DOROSZ KÁROLY

KIÁLLÍTÁSÁRA

1985. MÁJUS 30–JÚNIUS 22.

DOROTTYA UTCAI KIÁLLÍTÓTEREM

BUDAPEST V., DOROTTYA UTCA 8.

NYITVA: VASÁRNAP KIVÉTELÉVEL

NAPONTA 10-TŐL 18 ÓRÁIG

F. k.: Néray Katalin – 85-850 GENERALART Dorogi Ny

8 8 Dorosz Károly: Egyszerű rajz I., ceruza, 70x50 cm

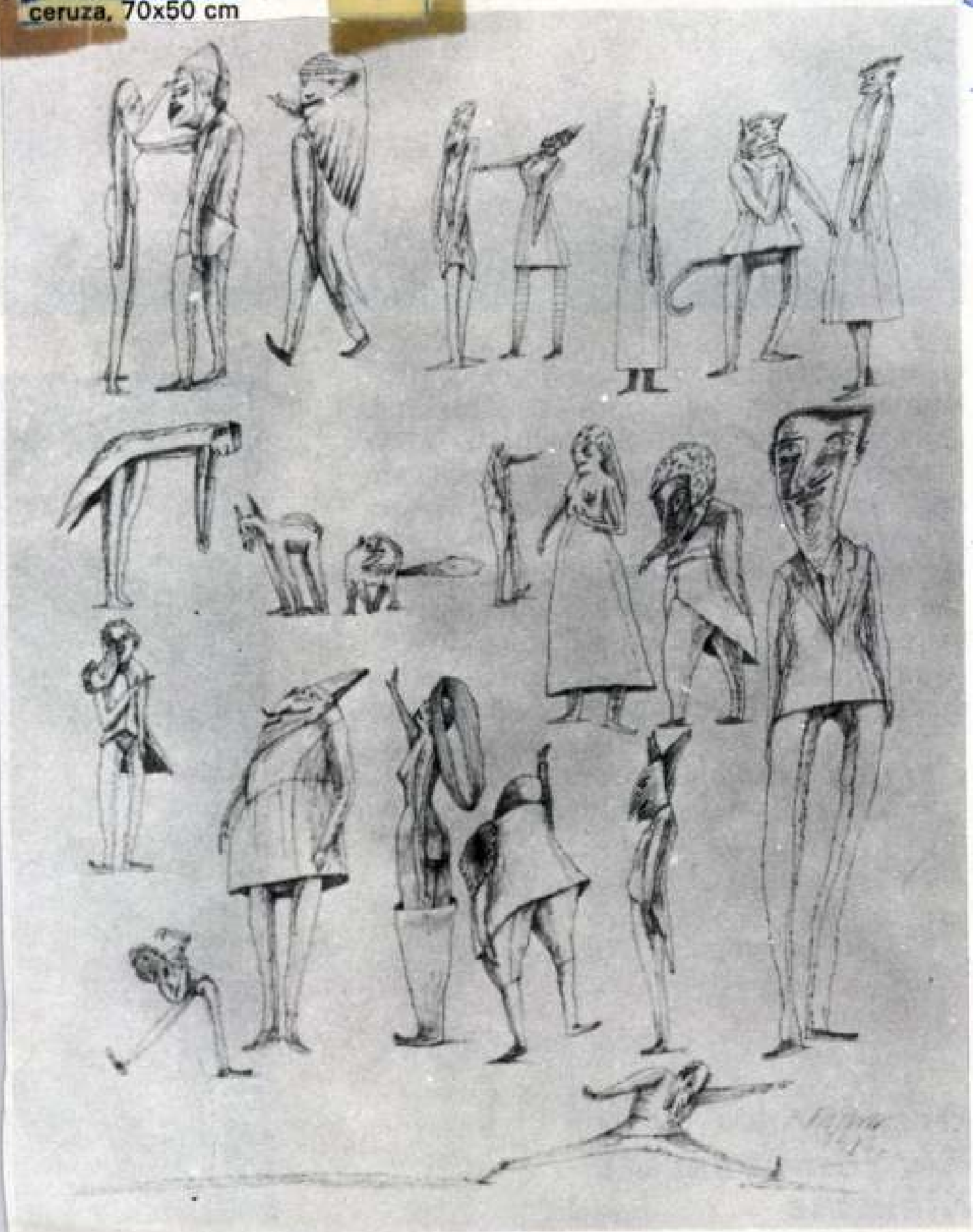

elvarázsoltság képzeleti felhangjaival örökítette meg, egyfajta szürreális többlettel, amit különösen akkor érzékelhettünk, ha mindezt például *Szikora Tamás* józan, objektív tárgyleírásával vetettük össze. A képzeleti elem olykor nem hiányzott a mechanikus eljárással készített művekből sem, amelyek a fotónak képköltészetté való alakításával *(Gémes Péter)*, fikcióteremtő képességével és különféle célok érdekében való manipulálásával kísérleteztek *(Pinczehelyi Sándor, Szirányi István, Valkó László, Kalmár István)*.

A rendezés, már amennyire ezt a ren-

Országos Képzőművészeti Kiállítás

XXXVI. ÉVFOLYAM, 12. SZÁM ÁRA: 24 FT 1992. MÁRCIUS 20.

Dorosz Károly rajza

zött mély, kideríthetetlen, sőt misztikus kapcsolat áll fenn.

Tekintsük, példának okáért, a pacsnit.

Bizonyítható, hogy a pacsni léte feltételezi a centralizált, tervutasításos gazdasági mechanizmust. Jött a reform — a hatvannyolcas —, a pacsni odalett. Ha pedig egyszer itt valami eltűnik, többé nem kerül elő, lezajlott a visszarendeződés, az elvtársi dölyf újfent virágba borult, ám sohasem tért vissza a pacsni.

„Továbbörökítjük!" — mennydörgi a szónok, közben egy feketerigót látok ijedtségtől sokkos állapotban lefordulni a fáról.

Három évvel ezelőtt ezen a környéken kétfajta kenyeret lehetett kapni — ha lehetett —, meg háromfajta péksüteményt, úgymint kifli, nagy kifli, zsömle. Aztán történtek bizonyos dolgok, a kommunista pékek felfedezték a lelkükben lakozó keresztényt és néhány hónap leforgása alatt megtanultak kenyeret sütni; most olyan a kínálat itt, a Józsefvárosban, hogy már-már a baden-württenbergi aprófalvak ellátottságára emlékeztet. Attól, persze, még messze van, de a különbség most már csak fokozati, nem pedig elvi és alapvető.

Ennyire ordítani mégse kéne.

Amikor volt az Öböl-háború, Colin Powell egyszer se üvöltött. Cheney se, sőt Schwartzkopf se, pedig ő volt a hadvezér. Bushnak minden oka meg lett volna diadalittasan kurjongatni, amikor a győzelmet bejelentette, mégse ő rivalgatott, hanem a tömeg. Nálunk ez valahogy fordítva van, itt a szónokok bömbölnek, a nép meg gyanakodva fülel.

Mert mi az, hogy értékválság?

Nincs sóskifli. Semmi köze nem volt szegénynek a kommunizmushoz, Krúdynak majd mindegyik gasztronómiai írásában szó esik róla, nemegyszer a régi jó világgal — értsd: a monarchiával — összefüggésben, ezzel együtt a sóskifli nem felelős se Trianonért, se a vörös terrorért.

Meg mernék esküdni, hogy Kun Béla direkte utálta a sóskiflit.

Mindazonáltal a Lenin-szobrokkal és a tudszoc-tankönyvekkel együtt a sóskiflit is elnyelte a történelem hulladékőrlője. Betemette a politikai földcsuszamlás,

DOROSZ Károly

...g a tisztességes álmodozás is kevés. S az a vidék régóta e szint alatt él.

Efelől nincsenek kétségeink, hisz egyikőnk, Bencze János, az Ormánságban született, s ott élt — részben gyerekként, részben felnőttként — huszonkét évig, s ma is havonta többször visszajár. Nem hatásvadászni, hanem szereti és magáénak érzi azt a vidéket. Legalább annyira, mint az Ormánság Alapítvány, ami egyébként ugyanazt vette észre, amit mi is: a Dráva-menti térség reménytelen helyzetét. Rossz földek, elcigányosodott falvak, amelynek lakói nem kapnak majd az átalakuló tsz-ektől vagyonjegyet. Munkát se. Pedig megint drágább lett a kenyér, s azon tűnődünk, lassan miből fizeti ki majd a gilvánfai polgármester. Aki szintén csak élni akar, és nem megváltódni.

De ehhez több kell: gazdasági háttér. Ám tény, ennek megteremtése valóban nem az Ormánság Alapítvány feladata.

Bencze János—Pauska Zsolt

Befürdött-e Für Lajos?

Engedtessék meg, hogy fogadatlan prókátorként megvédjem Für Lajost, a történészt, habár nem kért fel rá. Teszem ezt azért, mert a témát — mármint őstörténetünket — magam is ismerem egy kissé, nem úgy, mint a Berkes Tamás, aki jól bevált

számát, mert — helyesen és méltánylandóan — a szalmazsákból és asztalfiókból, évtizedmély-emlékezetből előhúzott strófákat is közreadja."

Tóth Bálint válogatott és új verseinek gyűjteménye, a *Krisztinavárosi körmenet*, nemcsak a költő 45 évnyi poétikai munkásságának, de erkölcsi életprogramjának is summázata.

Ez a könyv több, mint a tartalma. Ünnep mindazok számára, akiknek a szellemi honvédelem, a magyarságért érzett aggodalom, a hazához-tartozás még nem kiüresedett, idejétmúlt fogalmak a vajúdva változó Magyarországon. Olyan férfi teszi le könyvét a nemzet asztalára, aki egész létezését ama NEHÉZ ÖRÖKSÉG vállalásának szentelte, amit a szovjet megszállással, a kommunista diktatúrával, az Európától való brutális elszakítással szembeni ellenállás jelentett. A konok virtust, a soha bele nem törődés génekbe vésett parancsát hordozza ez a költészet.

Reményt adó bizonyságként állítja elénk: örökös történelmi árnyékban, folytonos negligáció, belső száműzetésbe kényszerítés, ellehetetlenítés közepette is lehet távlatos művet építeni az életünkből. Reményt adó, mert bizonyítja, árulónak, megalkuvónak, a hatalom cselédjének lenni nem kötelező. Ha valahol, akkor itt, a Kárpát-medencében érvényes: a tehetség és a jellemesség egységének igénye nem romantikus allűr, hanem reálpolitikai stratégia, a magyarság megmaradásának alapja és záloga. Ezt örökítette át és adja tovább Tóth Bálint a nagy elődöktől és példaképektől: Balassitól, Zrínyitől, Petőfitől, Bajcsy-Zsilinszkytől és az édesapától, az első világháborúban vitézi címet kiérdemelt Tóth Zoltántól.

Rákosiék börtönében kezdte meg

ban. Valló nyilatkozata viszont nem erre vallott.

Az történt, derül ki egy újabb Baán-interjúból, hogy Vallóék jelezték igényüket, majd a főváros kérte őket, mint bárki mást hasonló helyzetben, hogy írják le elképzelésüket. Ezt az anyagot elküldték a szakmai szervezeteknek, amelyektől az a meglepő válasz érkezett, hogy egyetértenek a Vallóterv*vel*, ugyanis *nincs a fővárosnak szüksége önálló gyerekszínházra.* Minden színház, ha gondolja, s némelyikük gondolja, tartson gyerekelőadást is, s ha így felszabadul az Arany János Színház, legyen a nívós produkciók otthona. Ez az állásfoglalás nem érinti Meczner János szerződését, inkább csak az 1994-ben kiírandó új igazgatói pályázat alapfeltételeinek tisztázásáról van szó. *(A Mai Nap információja.)*

Még egyszer az aprítékcsirkékről

A Csodálatos ember című írásomban (ÉS, 10. szám) azt akartam érzékeltetni, hogy még a legcsodálatosabb ember is e földön, mint ahogyan minden lény: élőből élő. De, nem az ember tehet róla, hanem a teremtés. Kámán István azonban mégsem élő csir-

egyszer csak váratlanul véget ér . . ." És feltételezi éleslátóan, hogy talán a nyomda, vagy esetleg a szerző (!) — köszönöm, hogy nekem is adott esélyt — „döntött úgy", miszerint egy *befejezetlen mondattal hirtelen abbahagyja a regényt.*

Ne haragudjon, kedves főszerkesztő úr, hogy most egy kicsit eltérek a tárgytól, *az ön szerkesztősége által támogatott* nagyszabású kritikai kísérlettől, csak a tények kedvéért hadd jegyezzem meg — de egyáltalán nem akarva kísérletük helyénvalóságát kétségbevonni —, hogy nem, nem, dehogy kedves kritikus hölgy, kedves szerkesztő urak, nem művelek én ennyire korszerű regényírást (de talán a következő regényemben . . .).

Szóval, főszerkesztő úr, igazán tiszteletre méltó szerkesztőségi szellemre vall, hogy azonnal felkarolták kiváló műbíráló hölgyük invenciózus leleményét, pártolták, eszükbe se jutott javasolni neki holmi ósdi szellemben, hogy talán próbáljon megbizonyosodni, valóban a 198. oldalon és *így* fejeződik-e be a regényem — tudatom, az én példányomban a 200. oldalon, és teljesen véget is ér, de hát velem nyilván kivételezett a nyomda —, s egyáltalán nem oktatták ki, dacolva a megcsontosodott hagyományokkal, teret adva az újnak, hogy az *ő példányán kívül léteznek még más példányok is*, így aztán merészen közölték elmélyült bírálatát.

Nem tudom, eszébe jutott-e főszerkesztő úrnak, hogy javasolja nagyra becsült Szekrényesy

DIPPOLD PÁL
hétfő 10–12, szerda 10–13
Vers:
ORAVECZ IMRE
kedd 10–12

Kiadó és szerkesztőség:
Budapest,
Széchenyi utca 1.
1054
Telefon:
153-3122
153-3287
153-3590
111-3221
Fax: 111-1087

Igazgatóság:
dr. Bakonyi Péter
dr. Kovács Zoltán
dr. Matkó István
Pánczél Géza
Vas Gábor

Kiadja:
Az Élet és Irodalom Kft.
Felelős kiadó:
az Élet és Irodalom Kft.
ügyvezető igazgatója

Lapterjesztés:
BARÁNYI ÉS TSA.
Budapest,
Asbóth utca 18. 1075.
Telefon/fax: 122-6034.

Hirdetés:
VIPRESS Kft.,
Kondorossy István
ügyvezető igazgató:
A PLAYBOY
MAGYAR KIADÓJA,
reklámigazgató:
Poór Ernőné.
Telefon: 132-7514, 132-9634.

Terjeszti a Magyar Posta.
Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, ...hírlapüzleteiben és

DOROSZ Károly

ÉS
1991. 51/52. sz.

Dorosz Károly rajza

KÁNTOR PÉTER:

Egy szivárvány margójára

„Készíts feljegyzéseket."
E. P.

Vízhatlan, csuklyás, hosszú, kék köpenyek.
Itt most nem számít, jó házasságban élsz
vagy rosszban.
Elváltál? Zugivó vagy? Radír-kedvelő?
Mindenki hosszú, kék köpenyben.

Hogy kell néznem, hogy ne egy klisét lássak?
Mi különbözteti meg a klisét a valóditól?
Mindenki a saját várakozása foglya.
Mindenki hosszú kék köpenyben.

Láttam egy kis mókust egy kertben.
Ha ugyan mókus volt.
Kert volt az? fűnek olyan szaga nincs, tudom.
Közvetlenül a temető mellett.

A marengói csatáról szól az a könyv.
Átaludta az egész II. Világháborút,
és most a szégyentől könnyek szöknek
a szemébe.
Kedves Rosetta. Ne bánkódjunk.

Na és a Niagara! Emlékszel?
Az a kis fekete, hosszú farkú? Hát persze!
Hogy ne emlékeznék a Niagarára!
Mindenki hosszú, kék köpenyben.

SIMONFFY ANDRÁS.

JÉZUSKA-LEVELEK

Anyám hagyatékából előkunkorodtak régi füzeteim, Jézuskának írott leveleim, papírhajtogatások, rajzok, firkák, miegymás.

Olvashatom az első iskolai tollbamondás szövegét, 636-os tollheggyel: „A népi demokrácia halálos csapást mér a gaz imperialistákra."

Egy két másodperces novella is akad:

„A TYÚKOK

Apának volt száz tyúkja. Megdöglöttek. Vendégeket hívtunk a döglött tyúkra. A tanító bácsit is. Nem jött el. De Apa meg Anya nem evett semmit, mert nem esznek döglött tyúkból." (Alatta piros tintával a meghívott Bencze tan'tó bácsi szerkesztői megjegyzése: *„1/2* (értsd: 4/5) *Ej, ej! Andris! BF."*

Szakmai értekezés is olvasható:

„HOMLÍTÁS

Apa a szöllő tövéből árkot ásott. Aztán keresett a tőkén egy jó hosszú vesszőt. A vesszőt belefektette az árokba, és betemette. Egy karót dugott melléje. Kész van a homlítás." (1948)

Leginkább azonban a Jézuskának írott „leveleim" leptek meg. Az első még ötéves koromból származhat, felnőtt kézírás, a rajzok sem enyémek, s mintha diktálták volna a szöveget hozzá: „Kedves Jézuska! Kérem ilyet hozzál nekem. Jó kisfiú leszek. Andriska." (1946)

1947-ből már saját kezű mozdonnyal rendelkezem. Jóságom is sajátos variációt nyer: „Kedves Jézuska! Ha nem tudod hozni, amit kérek, akkor én sem tudom teljesíteni egészen a jófiúságot. Megint kérném a mozdonyt vagy egy fa tűzoltóautót, aminek létra van a tetején és ki is lehet húzni. Andriska."

1948: „Kedves Jézuska! Kérlek szépen, hogy a tűzoltóautóval most már ne törőggy! Laposelemre lenne szükségem és négy zseblámpakörtére. Namukának kérek tőled új szemüveget, mert az orránál eltörött neki, meg egy új lavórt, mert lyukas az, amibe csöpög az esővíz. Nanókáéknak azt kérem, hogy Tücsköt eresztjék ki a börtönből. Különben nem mindig tudok egésszen lyó lenni. Csókol Andriska."

1949: „Kedves Jézuska! Köszönöm, hogy Tücsköt kieresztetted a börtönből, de most szeretném azt kérni, hogy Apa hazajöhessen meg hogy ne csúfoljanak itt. Mehessek Debrecenbe a nagyvonattal is, és legyen villanyunk. Szeretnék egy igazi karácsonyfát is. Andriska. Rossz itt, de Apát engedd haza."

1950 — nem maradt fenn Jézuskának írott levél.

1951: „Kedves Jézuska! Nem akarok többé jó kisfiú lenni. Nem is kérek semmit, majd te meglátod, mit hozol. András."

1991: „Kedves Jézuska! Sapienti sat. Ölel: András bácsi."

FERENC GYŐZŐ:

A pillanat ünnepe

Kép egy leuveni söröző falán. Fapadlózatú helyiség, szedett-vedett berendezéssel, hátul levedlett karosszék. Valaki beleülhet. Semmi vendégcsalogató fényűzés; a világítás is egyszerű, fehér fény. A söntés mögötti lemezjátszóról Mozart szól vagy Schubert, ha pedig az ember párszor előfordult már, kérheti Bach 106. kantátáját is, Gottes Zeit ist die allerbeste Zeit. Nem kell sietni, végig lehet hallgatni, van idő. A festmény — az akvarell — a pulttal szemközti falon lóg: fiatal, szakállas férfi, haja rőtes, zöld overallban, mögötte szabad mező. Esik. Nyakában kislány ül, szőke fürtök kunkorodnak elő esőkabátjának kapucnija alól. Apa és lánya? A férfi a tulajdonos, ott áll a túloldalon most is, önmagával szemben. Közelkép. Áznak, néznek vizesen és vidáman. Különös: először mintha arra, aki éppen nézi őket; valójában árnyalatnyit félre. Hasonlítanak, ahogy így néznek. Alkalmi kép, aki festette, gyorsan elkapta a pillanatot — a pillantásukat. A férfi szemében némi fáradtság. Tapasztalat. Törtebb. Mensch, du muzt sterben. A kislány diadalmas magasban, tekintetében bizalom, biztonság derűje. Ja, ja komm, Herr Jesu, Komm. A két szempár, amint a képen kívülre néz, és mégis összeér. Az ismeretlen művész, a mindenkori szemlélő mellé. Vajon ki állhat ott? A kislány anyja, a férfi felesége? Attól kötődik így egybe kettejük szemsugara? Attól ez a hullámrezgés, ami kifut a képből, attól az összetartozás mélysége és meghittsége? És attól ez a vibráló feszültség, hogy a harmadik személy kívül áll, számunkra láthatatlan — és mégis velük, mégis, mindig ott? Ki az a művész, aki ezt így megfestette? Valaki a baráti körből? Olykor ő szedi le a poharakat. Most is ott sakkozik a sarokasztalnál. Az ismeretlen, névtelen nagy művész, aki észrevette, aki megörökítette. Dehogyis, csak épp lekapta. Mit Fried' und Freud' ich fahr' dahin . . . Az apa már akkor is tudta, a képen. És a kislány is megérti egyszer, ha majd az ő vállára nehezednek terhek, majd megtanulja megfogalmazni az összetartó pillantások jelentését. A pillanat ünnepét.

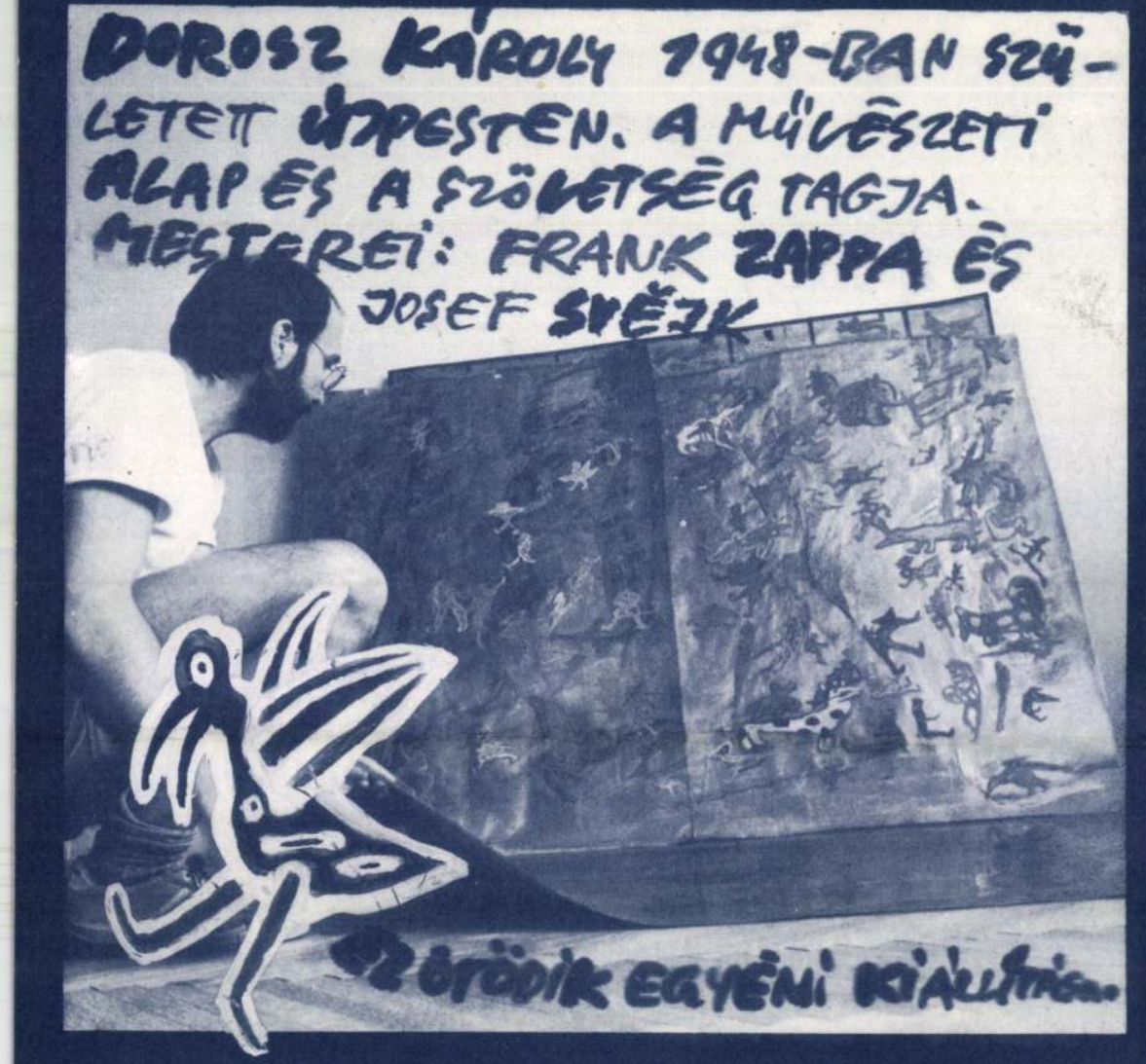

Dorosz Károly kiállítása
a Műcsarnok Dorottya utcai kiállítótermében
Budapest, V. Dorottya utca 8.

A Műcsarnok kiadványa
Felelős kiadó: Néray Katalin igazgató
A kiállítást rendezte: Jean-Louis Murris
A fotókat Cserba Aurél készítette
ISBN: 963-7161-60-0
Ára: 15,– Ft

Dorosz Károly grafikus

festőművész

a művésza kiállítását a Dorottya u. i kiállítóteremben,
1985. máj. 30. – jún. 22. ig látható.

Művészeti és Kamaraterem
1985 május

FERENCVÁROSI PINCETÁRLAT
Budapest, IX., Mester u. 5.
A kiállítás nyitva:
naponta 14—19 óráig, vasárnap 10—12, 14—19 óráig

79-3935 FNYV 16

Donosz
Károly
portré
kiállítása—
1980.
I. 17-30-ig.

FERENCVÁROSI PINCETÁRLAT

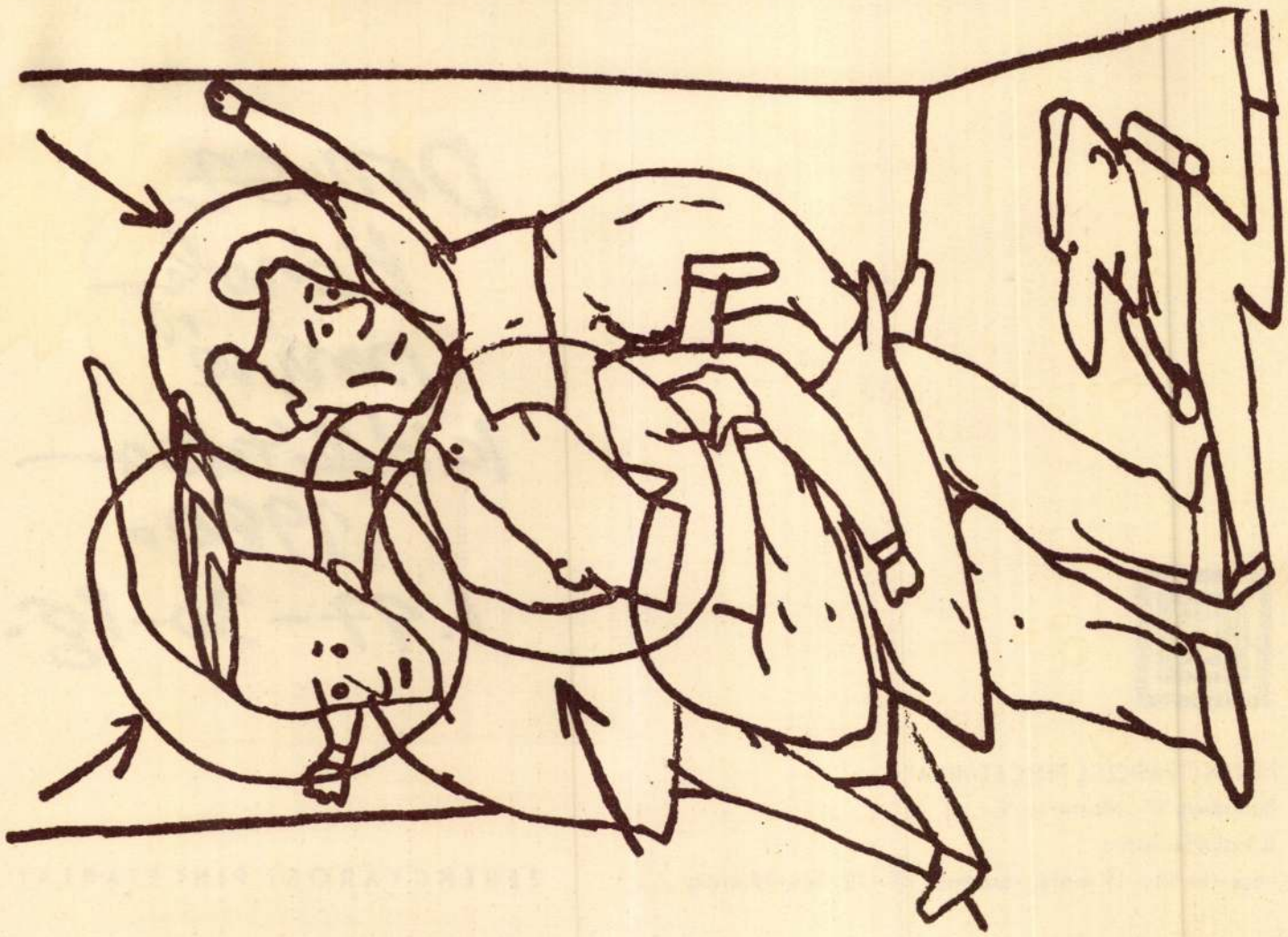

Dorosz Károly, grafikus

A FESTŐMŰVÉSZ

Történelem, munka

Dorosz Károly a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának fiatal tagja. Az Alkotó Ifjúság kiállításra készített munkái ösztöndíjhoz segítették.

KIÁLLÍTÁS

Grafikáinak címére figyeltem fel: *Történelem, Munka, Álom, Meseház.* Az emberiséget kísérő valóság, a pillanatokkal múló ábrándokkal. Együtt? Lehet? Kerestem: Újpesten a Derkovits Művelődési Klubban — rajzszakkört vezetett — már nem volt ott. Az Ady Művelődési Házban találtam: *kiállítás nyílik a békéről,* a képeket — sajátjait is — rendezte, keretezte, szöggel, zsinórral, kalapáccsal dolgozott.

— Tehát: együtt Munka és Álom?

— *Az élet nem bonyolult?* — kérdez vissza. — *S ha hitvallásomul a képzőművészetet választottam, nem feladatom-e az élet egészét ábrázolni?*

HÁTHA SEGÍTHETEK

— Ami engem leginkább érdekel, az az ember legértelmesebb feladata: szolgálni a közérdeket. Kedvelt témám az emberi kapcsolatok ábrázolása. Fiatal vagyok, hátha segíthetek a javításában.

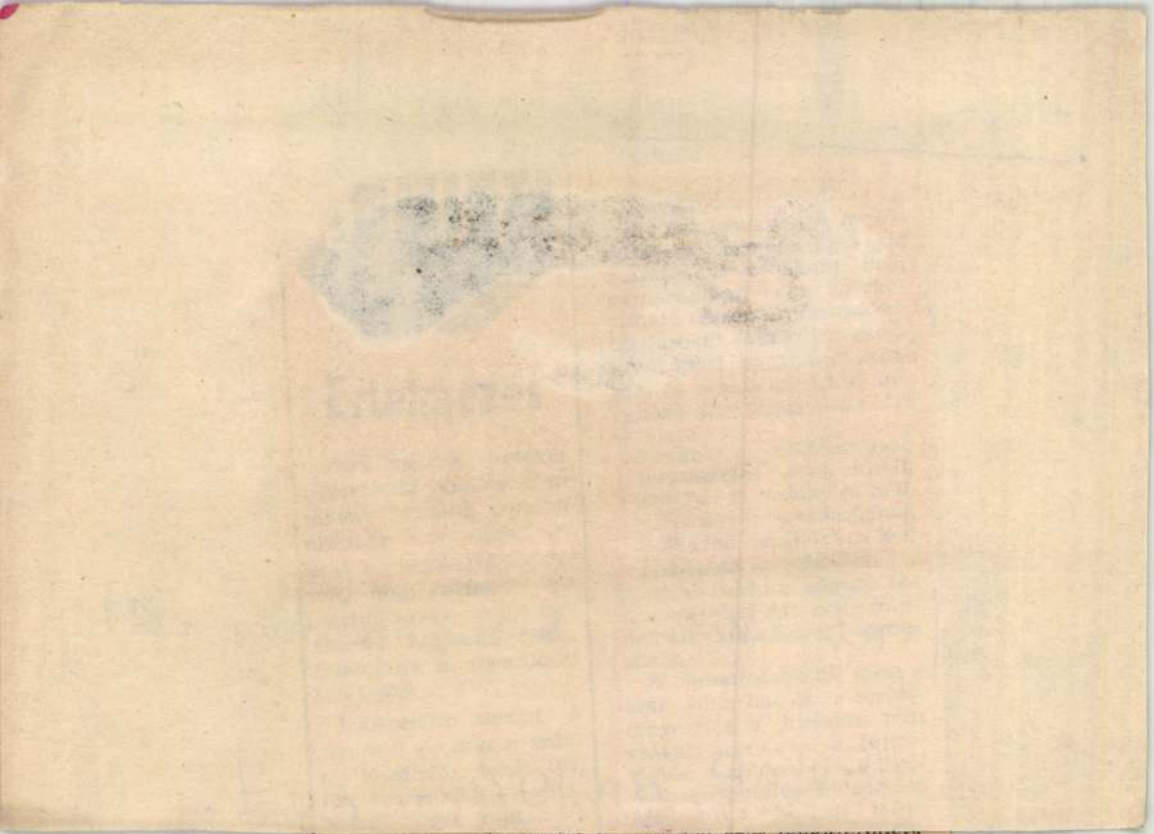

gyorsjárat elnevezést, mert csak a fontosabb megállóhelyeken kell megállniok, ezért me-

egy 120 ezer tehenészeti lyel s mintegy 860 ezer ser- téshizlaló férőhellyel gyara- podik majd a gazdaságok

Dorosz Károly

Szörnyeket ábrázoló rajz "Illusztráció" cimmel
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. szept. 7.
XVIII. évf. 36. sz. 11. lap.

Dorosz Károly

Két szörnyeteget ábrázoló rajzának cimet nem adott a müvész.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. szept. 28.
XVIII. évf. 39. sz. 7. lap.

Dorosz Károly

karikatúrája (Dobronszky)

Magyar Hírlap, 1970. V. 26. 8. l.

Dorosz Károly

"Szivélyes emberek" cimmel két integető alakot ábrázol a müvész rajza.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. márc. 16.
XVIII. évf. 11. sz. 7. lap.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 MÁJ — 4

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Dorosz Károly

1021

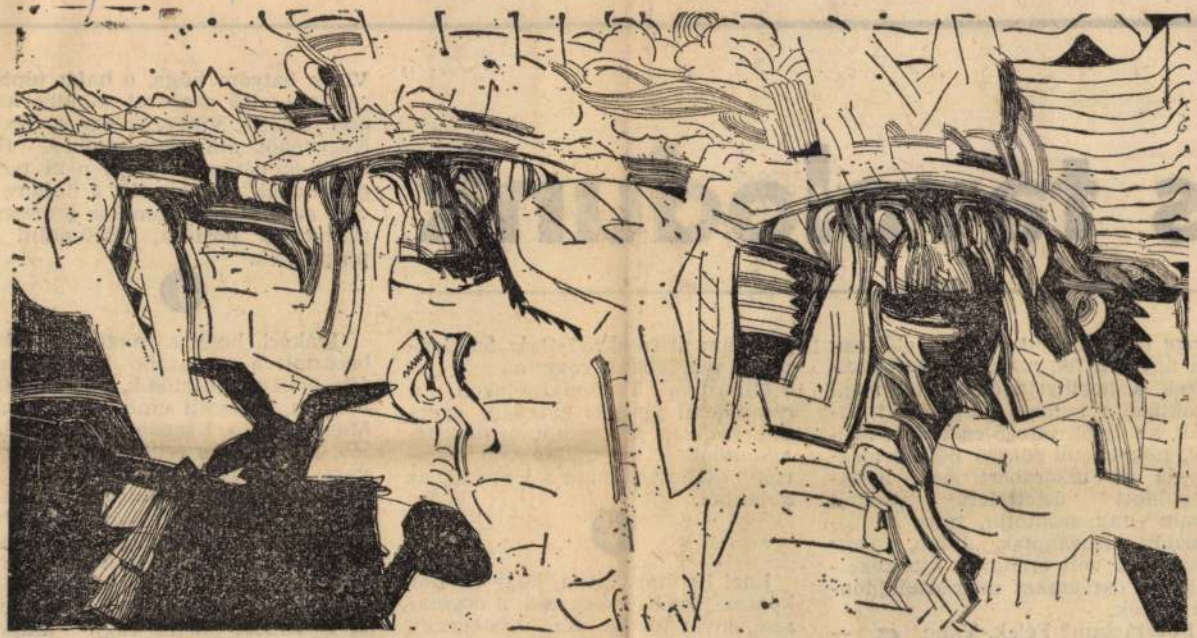

Dorosz Károly: Az útmutató

SZOBOTKA TIBOR:

és távolodunk

hogy eszembe jut, világos előttem: ha úgy lép fel, miként a volt zsellérek a horthysta őrnagytól megszokták, a tegnapi megalázott bakák, az úrtól rettegő cselédek, felétől, negyedétől zokszó nélkül megkapja az uzsorabért. Ám lerongyolódott üzletfeleit „tisztelt uram"-nak szólította, mire az újgazdák észbekaptak, „hohó, ez egy senki", a volt őrnagyot kitessékelték, az öszvéreket magántulajdonba vették.

Folytassam? Félek. Tánc ez — borotvaélen!

Kimondom a szót: „Szocializmus". Értem? Látom Európa, Ázsia, Amerika térképét, zászlókat, címereket, felvonulásokat, munkásokat, pártvezetőket, gyárakat, erőművet, kolhozt, szovhozt, Szabjam át frakkra? Száz feljelentéssel sem lehetne rávenni.

Kinéztem a vonatablakon, a rámpáknál járunk: gyorsan, gyorsan, gyorsan. Összekaptam magam, elköszöntem, és leugrottam. „Várom" kiáltott utánam a járásbíró az ablakból.

5

Laci barátom látva, hogy Sándor kocsmájában haverkodok a dögészszel, lávát lövell: Az úristenedet, lenézeted magad, összeállsz mindenféle takonnyal? Társalogj a párttitkárral, a tanácselnökkel, a tanárokkal, az orvosokkal, azok valók tehozzád!

Kiemel a kocsmából, szemei szikráznak, a kezo ökölbe szorul, [illegible]

pap temette. Vincének egy se jár!? Negyvenöt óta első ember. Ha azoknak két pap jutott, neki püspök dukál." Égnek állt a hajam, s volt egy pillanat, amikor éreztem: megyek a postára, telefonálni a püspöknek.

6

Gyakori, hogy a rangnélküli, kis beosztott a magasabb beosztásban álló előtt megilletődik, elgyámoltalanodik, elveszíti emberi tartását. Megy a kínos, tisztelettudó gazsulálás, a készséges felugrálás, a zavart, egyik lábról a másikra állás. Eleget láttam: a miniszter, a megyei pártbizottság titkára kínlódva fáradozik, hogy feloldja a hajbókoló feszességet, erőlködése hányszor hasztalan. Körülugrálják, képtelen „én is felnőtt ember vagyok, te is felnőtt ember vagy" alapon tárgyalni.

Elvtársak!

A szerepet el kell játszani? Nem szabad! De próbálná a megyei vezetők bármelyike, hogy gyalog, munkaruhában, s kapával a vállán

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 AUG 17

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Dorosz Károly
1021

Dorosz Károly: Esti táj

delmi érdekeiket érvényesítsék az igazi irodalom kárára — állami támogatással. Néhány irodalmi lap szerint a legjobb megoldás az volna, ha az írók összefognának, maguk alapítanának kiadókat, és kikapcsolnák a kizárólag anyagi haszonra törekvő könyvkereskedelmet. Mások ezt képtelenségnek tartják: az írók írjanak és ne kereskedjenek. — A vitát a svéd parlamentnek júniusban kell eldöntenie.

FILMCSERÉK

Bonnban márciusban rendezték az első hivatalos *szovjet filmhetet*. Azonos időben vetítették Hamburgban s utána Münchenben is a nyolc játékfilmből álló műsort. Válasz ez a múlt évi moszkvai és leningrádi német filmhétre. A szovjet delegáció vezetője elmondta a megnyitón, hogy remélhetőleg a két ország nagyobb méretű filmcseréjének

Franciaországnak jellegzet
guráit mutatja be.
Pagnol több újságot is sze
tett, így 1932-ben a Cahie
Film című lapot. Filmírók
jelentős sikereket aratott
olykor maga vitte filmre n
Legemlékezetesebb filmje
felesége — melyet nálun
bemutattak — és A kútás
nya, Raimu, illetve Fern
főszereplésével.

Leghíresebb színműveit Magyarországon is játszották. A Topázt 1955-ben, A szép Fábient 1963-ban, a Dicsőségárusokat 1947-ben, A pék feleségét pedig ebben az évadban mutatták be.

ARAGON ÖSSZES VERSEI

A francia könyvkiadás jelentős eseménye: a Diderot Könyvklub kiadásában tizenkét kötetben megjelennek *Aragon* összes versei. Az író prózai munkái könnyen hozzáférhetők a francia könyvesboltokban és könyvtárak-

tikusan tagjává válik. Elsősorban az anyagi érdekvédelem a célja — amolyan írószakszervezet-féle. Olyannyira, hogy szeretnénk csatlakozni az Országos Szakszervezeti Szövetséghez is.

— Kielégítőnek érzi-e a holland irodalom nemzetközi kapcsolatait?

— Nem. Valóban komoly kapcsolataink csak az úgynevezett „nagy irodalmakkal" vannak: az angollal, a franciával, a némettel. Elsősorban a lefordított könyvek határozzák meg ezt, de ugyanez a helyzet a személyes kapcsolatokkal és a szellemi kölcsönhatással. Kis

Dorosz Károly

"Esti táj" cimmel hozza a lap müvész képét.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. ápr. 27.
XVIII. évf. 17. sz. 5. lap.

Dorosz Károly

A Ferencvárosi Pincetárlaton Pethő Vali június 22.-től,
a Műcsarnokban Galamb Erzsébet /Grossova/ június 23.-tól,
a Keszthelyi Balatoni Muzeumban Boér Ferenc június 24.-től,
a Velencei Galériában Drégely László június 25.-ig,
a Győri Muzeumi Képtárban Koppány Attila július 2.-ig,
az Ujpalotai Lila Iskolában Dorosz Károly július 5.-ig,
a Studió Galériában Eisenmayer Tibor július 8.-ig mutatja be műveit, mint a lap közli a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juni. 24. XXII. évf. 25. sz. 8. lap.

Dorosz Károly grafikus

„Capriccio" akvatinta 23x33 cm

szerepelt a Studió 1978-as kiállitásán
-katalógus a könyvtárban-

Dorosz Károly

Cimnélküli rajzát hozza a lap.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Cseh Gusztáv: "Szeben" c. rajzának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. nov. 4.
XXII. évf. 44. sz. 8. lap.

Dorosz Károly

Dorosz Károly portrékiállitása megtekinthető a Ferencvárosi Pincetárlaton január 17.-től

Záborszky Gábor: a Studió Galériában január 16.-tól,
Galántai György: a Csepeli Papirgyár Ifjusági Klubjában január 17.-ig,

Szabados Margit: a szegedi Ifjusági Házban január 27.-ig,

Kocsis Imre: a Pécsi Galéria Szinház téri termében február 10.-ig mutatja be müveit,- közli a lap a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1980. jan. 12.
XXIV.évf. 2. sz. 8. lapp

Dorosz Károly, grafikus

L: Lacza Márta

Rózsa Gy: Farmernadrágba bújt felhő 7

Nérszabadság, Bp. 1979. dec. 30.

Dorosz Károly: grafikus

L.:Melocco Miklós

Láncz S.:Képzőművészeti krónika 533-537
Jelenkor,Pécs,1977.junius XX/6.

Dorasz Károly.

Ebben az évben „Ember és környezete" címmel hirdettek meg a fiatal képzőművészek harmadik országos pályázatát. A győri múzeumi képtárban állították ki a pályázati műveket. — A művész műve szerepel a kiállításon: „Környezetünk I–IV." (említve)

(Kloss): A nosztalgiától az iróniáig. Kisalföld, 1978. okt. 18.

Dorosz Károly

„Illusztráció - Grafika" c. cikkei
a 107. oldalon

Valóság 1977/5

Dorosz Károly

Grafikusművesek kiállítása a
Poscher János u-i munkásszállodába

Wejszarne 1985. XII. 28.

Dorozs Károly, festő

Li Jovián György

Vadas József: Csöndes morbid 13

Élet és Irodalom Bp. 1985 jún 14. XXIX/24

DOROSZ Károly grafikus

....

"....a grafikák, rajzok hosszu sora Bangha Ferenctől Böröcz Andrásig, Drosz Károly lapjaiig a meséből, az elmesélt, elbeszélt dolgok folyamatosságából táplálkozik."

Kovalovszky Márta: Századvég előtt. In. Életünk, 22.évf. 10.sz. 1985. 929.p.

Dorosz Károly festő

KISS ORSOLYA, ZALAEGERSZEG. Olvasónk szóvá teszi, hogy múlt heti számunk képzőművészeti kritikájában alighanem tévedés történt. Dorosz Károly **nem** járt Bécsben képzőművészeti főiskolára. Igaza van. A sajnálatos hibáért a művésztől és olvasóinktól is elnézést kérünk.

– Szerkesztői üzenet

2.

Élet és Irodalom Bp. 1985. jún. 21. XXIX/25

Dorner Károly

mita

→ Fajó János †

MŰVÉSZET 1985/5/60

Dorosz Károly

XXV. Nyári Tárlat Szegeden

Magyar Nemzet 1986. VII. 12.

Dorosz Károly

Ezüstgerely-díj — Testnev. és Sportmúzeum

Képzaan
1986.V.9.

KIÁLLÍTOTT MŰVEK JEGYZÉKE

Csók 1984
vegyes technika, 69 × 89 cm

Négerek az alagútban 1985
vegyes technika, 61 × 82 cm

Box 1985
vegyes technika, 62 × 78 cm

Bugyorban 1985
vegyes technika, 62 × 86 cm

Mondj valamit! 1985
vegyes technika, 88 × 69 cm

Szurka – piszka 1985
vegyes technika, 89,5 × 69,5 cm

Csúnya nagy kutya 1985
vegyes technika, 88 × 69 cm

Ördögök III. 1985
vegyes technika, 60 × 83 cm

Zoo I–II. 1986
vegyes technika, 62 × 86 cm

Ária 1986
vegyes technika, 69 × 86 cm

Káosz II–III. 1986
vegyes technika, 92 × 69 cm

Görbe tükör 1986
papír, ceruza, 620 × 580 mm

Nagy totál VIII–X. 1987
papír, ceruza, 610 × 870 mm

DOROSZ KÁROLY

grafikusművész kiállítása
ÚJPEST GALÉRIA
(Bp. Tavasz u. 4.)
1987. szeptember 1. – október 4.

DOROSZ KÁROLY

1948-ban született Budapesten.
A Művészeti Alap és a Képzőművészek Szövetségének tagja.

Egyéni kiállításai:

1975 Derkovits Klub, Újpest
1977 Lila iskola, Újpalota
1980 Ferencvárosi Pincetárlat, Bp.
1981 Stúdió Galéria, Bp.
1982 GAMF Galéria, Kecskemét
1985 Dorottya utcai Kiállítóterem, Bp.
Neue Galerie am Landesmuseum Joanneum, Graz

„... De furcsa dolog a kultúra. Az a Dorosz, aki a közelmúltig eminens mestertudást bizonyított, fanyar, kicsit feminin rajzolásból, az bemázolt, kiöltözött, handabandázó figuráival sem tud – valószínűleg nem is akar – szabadulni műveltségének levehetetlen bizonyítékaitól. Konfliktushelyzetbe hozza őket: harcolják ki a nehezített feltételek között a maguk igazát. Egy-egy új Dorosz-mű tehát összecsapások színtere: a vadság és a civilizáció, azaz ördögi és angyali világ kozmikus dimenziójú harcának terepe. Nyafogásnak itt már nincs helye. Inkább káromkodásnak. De a figurák nem is szöveghasábok között élnek, hanem – mint azt a rendező helyesen fölismerte – katedrálisban."

P. Szűcs Júlianna
A kárhozat katedrálisa
Dorosz Károly kiállítása a Dorottya utcai Galériában
Népszabadság 1985 június 21.

„... Szálkás vonalakkal készült, finoman rajzolt, groteszk pózokban, gesztikulálva megmerevedő emberi alakokkal, állatfejű vagy -testű lényekkel benépesített kisebb méretű lapjait felváltották a nagyobb méretű művek. Az újabb munkák sötét hátterűek, a lapokra átlátszó celluloid került. Az aprólékosan rajzolt figurák helyébe, a megnövekedett mérethez is jobban igazodó, a lap terét kitöltő, expresszív színekkel, hangsúlyozottabb, szélesebb vonásokkal festett és rajzolt nagyméretű alakok léptek. A sötét háttér térnélküliségében néhány lény zsúfolódik egymásra. Különös ruhákba bújt, tollas fejdíszt viselő, maszk-arcú emberek élik mindennapjaikat. Mellettük, rajtuk, a félig emberi – félig állati lények, mintha valamilyen 18. sz. matróztörténetből bukkantak volna elő. A különös ember és állatalakok mozdulatlanok, terük szűk, de világuk mégis kavargó, mozgalmas, színes és fantasztikus. Bár egzotikus világban élnek teremtményei, mindennapjaik mégis hasonlóak a miénkhez..."

Ladányi József
Idézőjelben
A székesfehérvári Csók István Képtár Idézőjelben c. kiállításának katalógusa 1986

Dorosz Károly

Dorosz Károly grafikus műveiből rendezett kiállítás tekinthető meg október 4-ig az Újpest Galériában.

Magyar Nemzet 1987. VIII. 31.

Donáth Károly (grafikus)

1975. ápr.-ban Újpesten, a Dereglye-klubban kiállítása nyílt.

Népszava, 1975. ápr. 24. 103. évf. 95 sz. 6 p.

Doros Károly, grafikus

† Derkovits Gyj. Klubban (IV. ker.)
nyilik meg kiállítása.

– : Hallottuk 2.

EST I HIRLAP, Bp. 1975. ápr. 9.

Dorosz Károly grafikusművész.

A Derkovits Ifjusági Klubban rendezett kiállitását május 2o.-ig tartják nyitva,-közli a lap a Kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. ápr. 26.
XIX. évf. 17. sz. 8. lap.

Dorosz Károly

Hullámvonalakból összerótt, két szembenálló torzalak.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. nov. 2.
XVIII. évf. 44. sz. 7. lap.

Dorosz Károly

Két falusi ember alakját ábrázoló rajz.
Repr.

Élet és Irodalom , Bp. 1974. okt. 26.
XVIII. évf. 43. sz. 10. lap.

Dorosz Károly

Két torzalakot ábrázoló rajz "Illusztráció" cimmel.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. nov. 9.
XVIII. évf. 45. sz. 6. lap.

Dorosz Károly

Férfi és nőalakot ábrázoló rajzát "Társak" /részlet/ cimmel bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. nov. 23.
XVIII. évf. 47. sz. 2. lap.

Dorosz Károly

"Az utmutató" c.rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. május 4.
XVIII. évf. 15. lap. 18. sz.

Dorosz Károly

Romvári János és Tasi Tibor művészek három különálló kép alá irták: "Közös kiállitási meghivó".
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. május 25.
XVIII. évf. 21. sz. 4. lap.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Dorosz Károly

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1980 JÚN 28

10.21

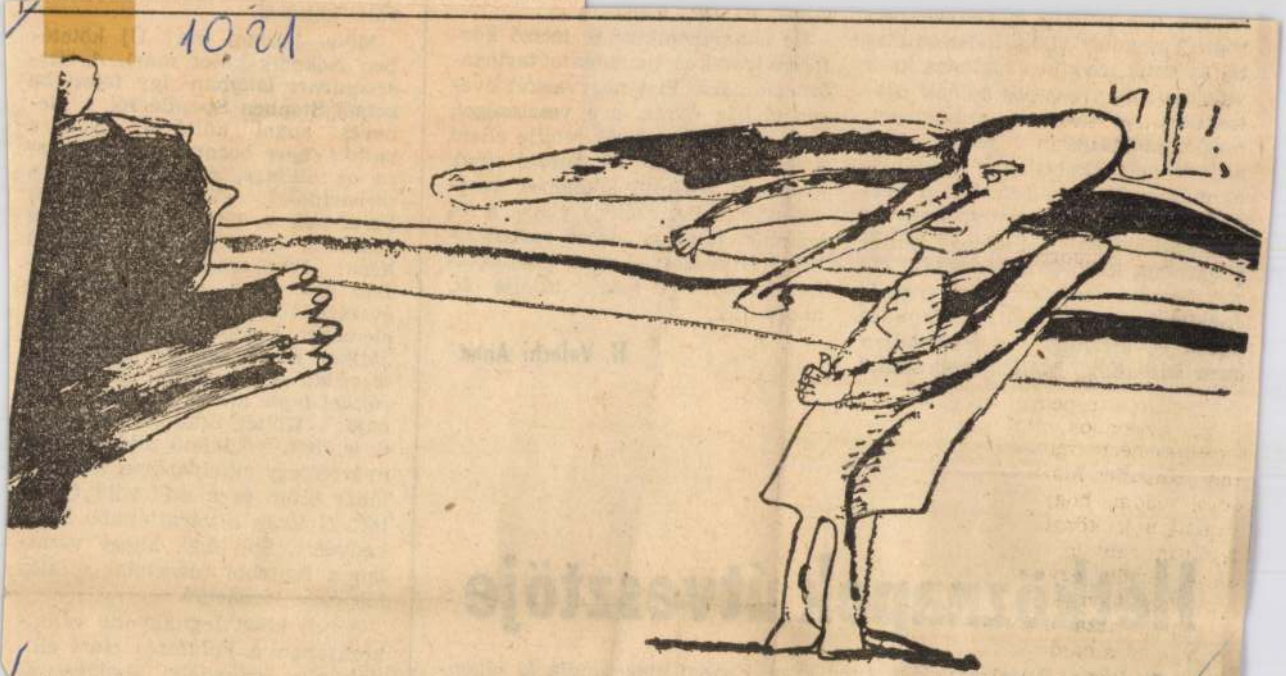

Dorosz Károly rajza

kedése óta vonzza a könyvekben rögzült régmúlt világ. Létszemléletét az antik irodalom tágította ki, s versírásra is évezredes példák ösztönözték. Követve a mestereket, megszámlálhatatlan emlékművet állított már akaratlanul, magának és másoknak verseiben. Túl a hetvenen pedig természetes, hogy a „halhatatlanítás" tudatos költői programja lett. *Ősz Korcsulán* című, hetedik verseskötetében meg is fogalmazza feladatát: *„Magadat égesd el, kifaragd / a senkimásra nem hasonlító / időtlen szobrodat."*

a mag, az összet azonosr

De a harmonikusnak forgás tragikus mozzan tott számára. Fiát negy sen elvitte a rák, s a mint a természet örök szabotázst élte át. *Férfisirató* című, gyászszín borítójú kötetének versciklusában fiát szólítja vissza a feledésből, hogy a „dacos rászedettként" eltávozott — igaz, műalkotás formájában — mégis túlélje őt, ahogy illik.

H. Valachi Anna

Hétköznapok útvesztője

■ *Lilija Beljajeva: Hét év nem számít (Európa, 252 old.)*

gyen, hanem megragadja és elgondolkoztassa az embereket". Kár, hogy a kötet hibái, amelyek a túl-

vállott fehér bozontja, professzorra az öltönye, és fájós lábra a tornacipője". Van Saint-John Perse-nek a létezés öntudatlan öröméről beszélve egy gyönyörű képe: „Fésülködnek a föld zöldszín gyönyörei egy hosszú nap évszázadában". Orbán Ottó rokon elemeket hordozó sora így szól: *„Mikor az öntudatlan öröm még mezítláb járt a fűvön, és zöld fésűkkel tépte a szél a kamasz föld haját".* Költői ősképzetből fakad ez is, de a fésülködő zöldszín gyönyörből egy áthelyezéssel a mezítlábas öröm és a szél zöld fésűje lett. Nyilván a váratlanabb hatás kedvéért. Épp úgy, ahogy váratlan a fentebbi idézetben a fájós láb és a tornacipő.

Az új kötet legnagyobb vállalkozásában a *Folytatás* című ciklusban a századelei Budapestről ez áll: *„A tőke palotákba fekteti*

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1980 JUL 19

ÉLET ÉS IRODALOM

Dorosz Károly, grafikusművész

1021

Dorosz Károly rajza

te

tt,

„tehermentesítik a budapesti táv
beszélő-hálózatot". Egy főszolgab
ró megtiltja vaj, túró, tejföl és tc
jás, kiszolgáltatását. „Nem visel
csillagot, ismerősei átadták a rend
őrnek." „Harmincöt mázsás kőke
rekek megkezdték félmillió zsidó
könyv őrlését". Egy néni pedig, ö
vegy Czinner Béláné, levelet ír
szegedi alispánhoz: „Pár évvel e

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

MAHIR MAGYAR HIRLAP

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Dorosz Károly,

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1980 MÁJ 24

1021

Dorosz Károly rajza

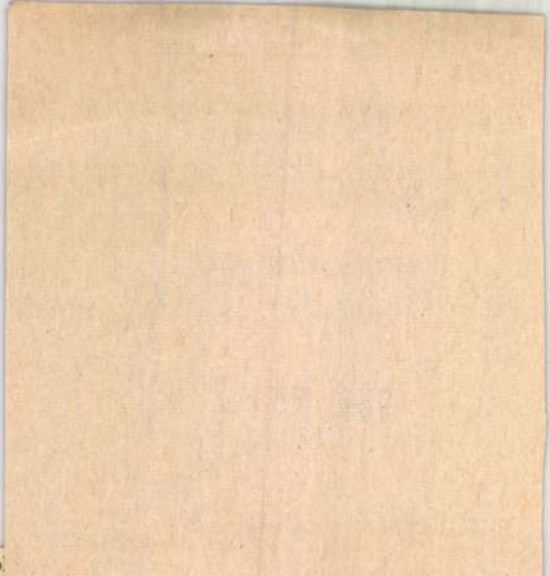

zínházi élvezetet o

Nem mintha A d
éből készített, s a
Tabakov-rendezte
ióban — cím szer
Maugli-ban — bárn
aláltam volna. Maguk a Szovre-
nennyik-ifjak egyszerűen életre-
zóló élménnyel ajándékozták
meg a közönséget, amelyet nem-
udomkik ismét csak késedelme-
en és slendriánul szerveztek meg.
Az együttes színpadra hozta a tö-
téletes csoportjáték s a lélegzetel-
illító egyéni teljesítmények lenyű-
göző összhangját.

Az elkeseredés azért vegyül ki-
osan a dicséretbe, s társul az elő-
adás átélése feletti örömhöz, mert
z a huszonvalahány főiskolás és
matőr minden megmozdulásával

mikor fölrohan három métert
díszletfalra is, hogy onnét zuha
jon le a színpad közepére, ha
mondja neki egy rendező, h
most ő lesz Akela, a *legyőzött*
zérfarkas. Ezek a színésznők f
kasmód tudják tisztára nyalni
láthatatlan kisgyereküket. Éppú
nem gond számukra megjátszani
fölöttébb férfias természetű n
ténypárducot sem, mint ahogy h
szonöt éves flútársaik érzékelt
tik egy ostobán hatalmaskodó ör
tigris szenilis affektálását.

De ami az egyéni bravúrok
meg az illúziót keltő magán

Dorosz Károly

Tájkép előtermében fantasztikus rajzu növényfélékkel.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juni. 8.
XVIII. évf. 23. sz. 11. lap.

Dorosz Károly

Cimnélkül bemutatott rézkarca fantasztikus, riasztó szörnyet ábrázol.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juli. 6.
XVIII. évf. 27. sz. 6. lap.

Dorosz Károly

Rajz, mely egy csorba, borzongató fogsort és kusza vonalakat mutat.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. aug. 3.
XVIII. évf. 31. sz. 2. lap.

Dorosz Károly, [ ]

L. Huber András

-: A hétvégi kult. prog.

Népszabadság, Bp. 1981 jún. 13.

9

Dorosz Károly

Medvetáncoltató komédiást és másik két ember-
alakot ábrázoló karcát -cim nélkül- hozza a
lap. / réz /
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juni. 22.
XVIII. évf. 25. sz.7. lap.

Dorosz Károly

"Lendület" cimmel, valamilyen sok lábu, rémlényt ábrázol szárnyszerü tartozékkal, mely irányát tekintve, repülni látszik.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. aug. 31.
XVIII. évf. 35. sz. 3. lap.

Dorosz Károly, grafikus

Dorosz Károly: Strandon

Doroh

6.

XXVII/41

lárma, Sanyika fejéből saját ordítása mossa ki a csak csendben élődő gondolatokat. A romok egyik őre ott van a közelben, nevetséges marionettmozgással próbál utánuk kapkodni... talán, ha rá hallgatnának, mesélne valamit, ha érdeklődnének, megmagyarázná... de

nod a folyóvíz

Dorosz Károly, grafikus

Rajz : rep.

Dorosz Károly: Rajz

Élet és irodalom, Bp. 1983. ápr. 29 XXVII/17

4.

Dorosz Károly, grafikus

1 rajz : rep.

6.

Galántai György: Rajz

Élet és Irodalom Bn. 1983. máj. 27. XXVII/21.

Dorosz Károly, grafikus

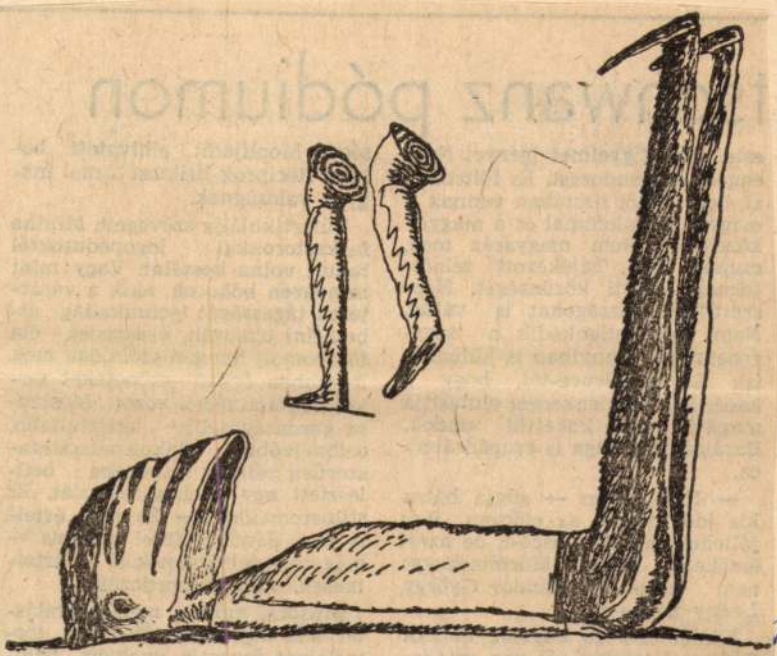

Dorosz Károly rajza

Dorosz

Élet

11.

25 - XXVII/12

nen. A hitetlenség korának ne-
vettetője. Cinizmussal palástolja
érzékenységét és agyonüthetetlen
hitét, miszerint a világ változat-

getr. jok-e még közlésre a szá-
vak. Az elrontott-elrongyolt-ki-
térdelt szavak vihetnek-e még
embertől emberig. Hanyatló szín-

Dorosz Károly, grafikus

Dorosz Károly rajza

4

22. XXVII/29

ATALIN:

er való

lenleg is működő kotrógép. A tó partján rengeteg ember, a terület egésze nem látható át innen, de hat-nyolc ezren bizonyosan vannak.

Készségesen igazít útba az a tizenöt-húsz meztelen polgártársunk, akik körbefogtak, mikor a „vezérkar" hollétét firtattuk. Itt ért bennünket az első meglepetés. Pár percig roppant feszélyező volt a ruhátlan emberek látványa, de kis

kat a községbeliekben, kinek-kinek a magánügyeként tartják számon. A megkérdezettek jószerivel ugyanazokat a botrányos eseteket mesélik, s inkább maguk is csak hallomás, semmint személyes tapasztalat nyomán. Ártalmatlan leszólításból is olykor kiszínezett rémtörténet válik. A „szűzanya-meztelenül" motorzó fiatalembernek is csak egy szemtanúja volt a strand gondnok-

rce" betartására szólítanak fel. ológiájuk szerint azért mások, bek a nudistáknál, mert míg az bbiak csak magukkal törődnek, aturisták védik, szeretik a természetet, magasabb erkölcsi normákat képviselnek, és kiszűrik a felelőtlen elemeket. Ebbéli igyekezetüket tükrözi megalakítani kívánt Szövetségüknek 1982. szeptember 15-én a Belkereskedelmi Minisztériumhoz továbbított alapító okirata, amelyben meghatározzák Szövetségük nevét: MAGYAR NATURISTA SZÖVETSÉG, székhelyét: BUDAPEST, emblémáját:

Dorosz Károly

"Vita" cimmel két szemben álló szörnyalakot ábrázoló rajz.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1975 márc. 8.
XIX. évf. 10. sz. 10. lap.

Doroz Károly, grafikus

Kiállít a Derkovits Ifj.
Klubban. (IV. ker.)

– : □ Doroz Károly ?.

EST 1 HIRLAP, Bp. 1975. ápr. 22.

Dorosz Károly, grafikus

Dorosz Károly rajza

Dorosz Károly 14.

Élet és J. ro ... 13. XXVIII/15

DOROSZ Károly

EMBER Mária: Kiállítási körjárat : Szentendrétől Újpestig.
= M.Nemzet, 1985. július 11. 6.

Dorottya u. Kiállítás 1985

Kerentlevétel (nalmekép

le Brun után (?) B. A

DOROSZ Károly

kiáll. Bp., Dorottyau ., 1985. május 30 - junius 22.

ism. P.SZABÓ Ernő: Dorosz Károly kiállitása. =
Müvészet, 26, 1985, 10. 61 - 62., ill.

DOROSZ Károly

P. Szűcs Julia

A kárhozat kalendáriuma

Dorosz Károly kiállítása a Dorottya utcai galériában

Népszabadság, 1985. június 21. 7.

ebenso klar die notwend
adäquaten Verhalten, de
ven, zu dem Werk. In d
28 Einseitigkeiten überwun

Finally, it
direct influence that L
ordinary significance o
element of Popper's wor
"contrast between Impre
idea was most thoroughl
29 "Sculpture, Rodin and Ma
mark in his study on Bru
attributed to Cézanne ar

DOROSZ Károly

Bp. Dorottya, 1985

Vadas József: Csendes morbid.
= ÉS 1985. június 14. 13.

Élet és Irodalom 1985

Thu Mar 21 08:02:49 1991 SZ-1 c:/muveszet/5/20-21

Borsa Károly

Bakos Katalin: A II. Nürnbergi Nemzetközi
Ifjúsági Rajztriennáléról

Miskolc, 1983 február

Dorosz Károly

Kiállítás a Dorottya utcában

Magyar Nemzet 1985. VII. 11.

Dorosz Károly, grafikus

Dorosz Károly rajza

Dorosz

Élet

7

XXVIII/18

Dorosz Károly, grafikus

Dorosz Károly rajza

Dorosz

Élet

2.

XXVIII/21

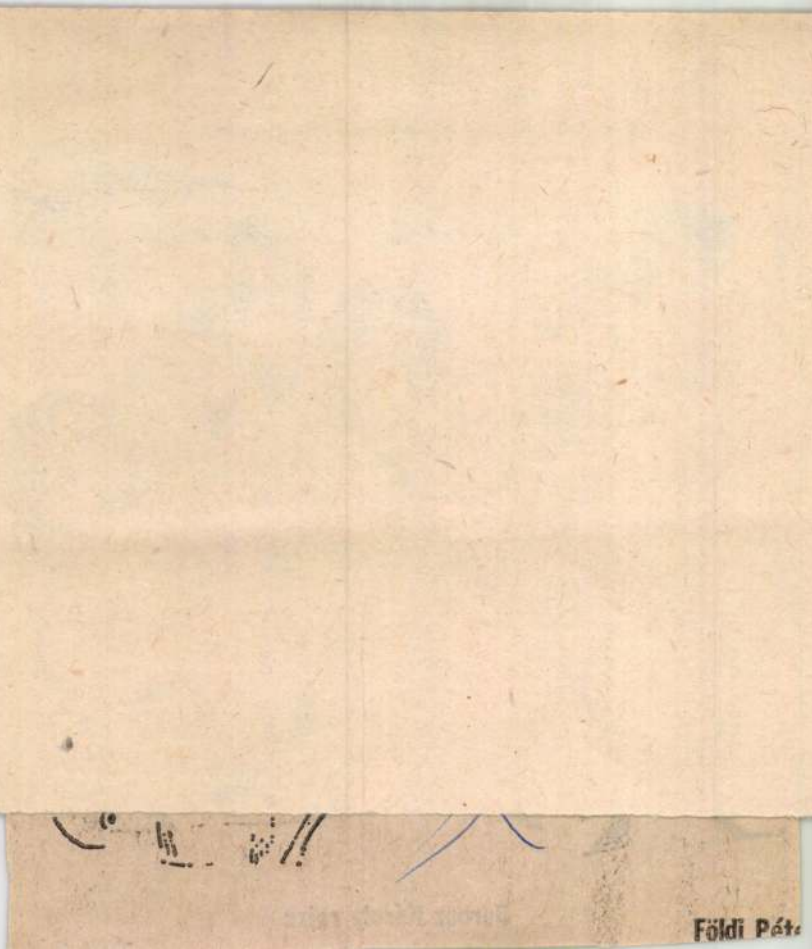
Földi Pét

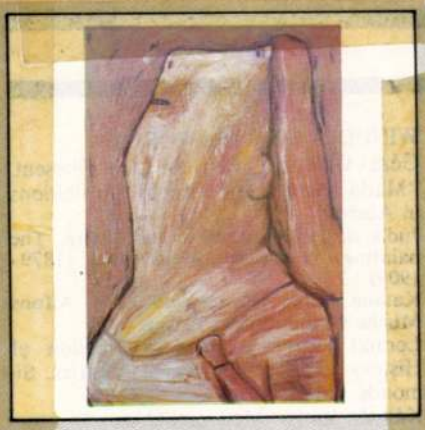

Dorosz Károly

A grafikusként ismert *Dorosz Károly* ezúttal festőként mutatkozik be a Stúdió Galériában.

A reneszánsztól napjainkig kívánja nyomon követni képein az arcmások ikonográfiai alakulását, fejlődését. Kiállításán azonban a „mennyei, tiszta más" groteszkké, karikaturisztikussá, abszurddá válik. Arcképgyűjteményében mindössze a gesztus, a nekilendülés elszánása marad meg a régiek vállalkozó szelleméből. Arcmásai csupán közérzetet, állapotot jelölnek, a naponta cserélhető álarcot tudatosítják, és ezt sem minden előkép nélkül. A grafikában Sáros András Miklós és Szabados Árpád munkái példázzák, hogy amit a megnyilatkozási szándék már-már fárasztó egyhangúsággal és egyre hevesebb izgatással megdöbbentő hatásúvá sikeríthet, az az új hangját kereső Dorosznál még nem válik tökéletessé. Egyes vásznakon még érződik a csoportképjelleg, s a szétdarabolt, különálló értelmezés csak részleteket villant fel az egészből. Az akarat megreked a begyűjtésnél, a festő-grafikus nem rendelkezik a mesterségnek annyi tapasztalatával, mint a már említett pályatársak, s így kevésbé képes társadalmi érvényességű véleménynyilvánításra. A nekiveselkedés mindenesetre rokonszenves. Dorosz Károly vállalkozásának további sikere mindenekelőtt erejének tartósságától és közvetlen előképeinek képi tartalmakká való átgyűrásától függ.

Molnár Zsolt

Stúdió Galéria,
1981. június

Dorosz Károly: Női portré,
olaj, 80x50 cm, 1980
(fotó Prohászka J.)

Dorosz Károly

Molnár Zsolt: Dorosz Károly
Művészet, 1981. június – 61. lap.

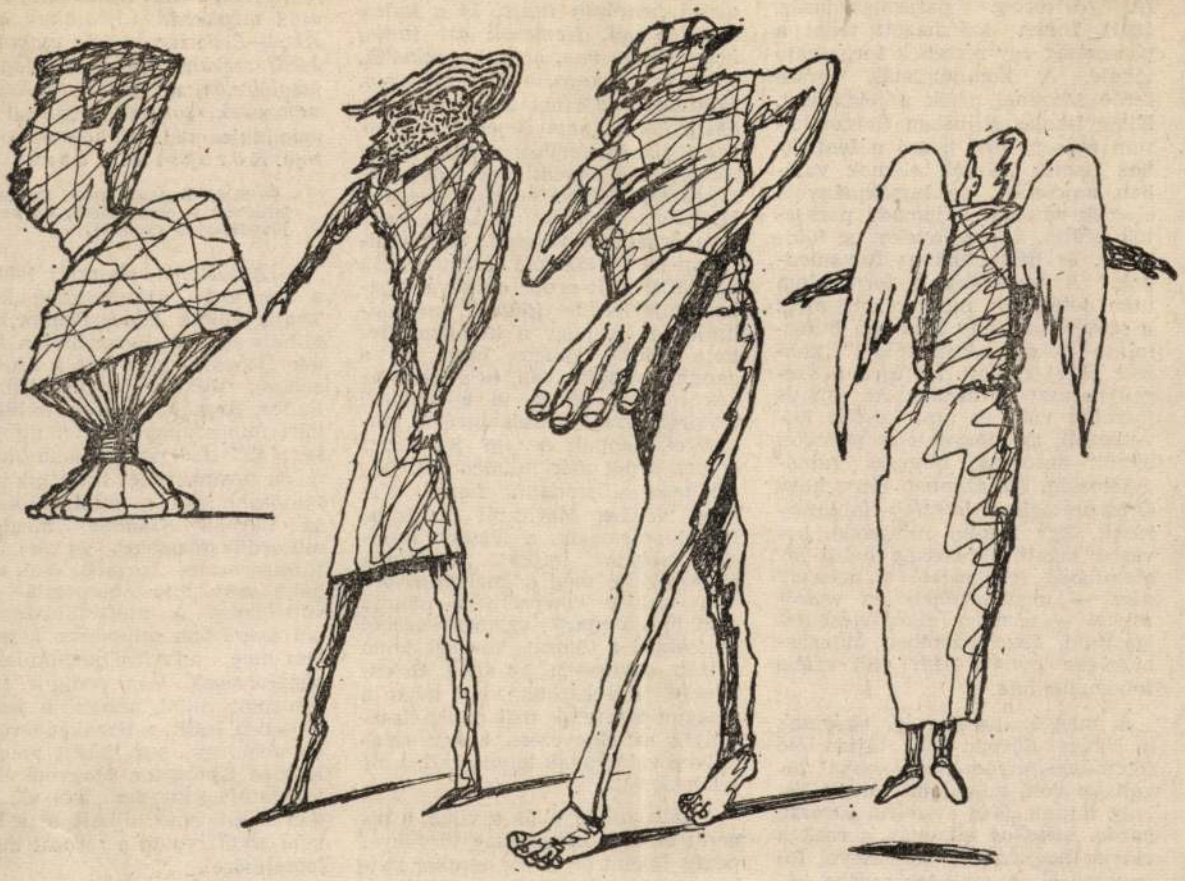

Dorosz Károly rajza

vanana." — írja V. J. Posztnyikov (A dél-orosz parasztgazdaság, 1891). Innen származott tehát a parasztság egy részének forgatható tőkéje. A kommunisták persze ferde szemmel nézik a jelenséget. Kissé iskolás stílusban (huszonhárom évesen) fűzi hozzá a fentiekhez Lenin: „Kulák elemek valóban nincsenek, de kizsákmányoló elemek vannak: a jómódú parasztok elütik a szegényeket a földtől... és bérmunkához folyamodnak." A rosszallás a forradalom után tettekben mutatkozott meg: a szovjet kormány 1918-ban ötvenmillió hektár „kulákföldet" kobzott el és osztott fel újra a szegényparasztság között. Az eljárás jogtalan volt, és ami később következett, az szégyenletes politikai bűnök sorozata, tömeges rablógyilkosság. Az azonban tény, hogy Oroszországban *léteztek* földuzsorások. Egy frissen rétegződő, kevésbé tagolt parasztság belső átalakulását igyekezett a bolsevik párt — megengedhetetlen eszközökkel — a maga elképzeléseihez igazítani. Ezzel szemben Magyarországon nyoma sem volt efféle folyamatoknak.

A magyar parasztság, akárcsak a Nyugat-Európa más tájain élő földműves-társadalmak, sokkal tagoltabb volt, mint amit tőlünk keletre látunk. Még a *cseléd, paraszt, gazda, birtokos* felosztás is csak a tények nagyvonalú kezelésével fogadható el. A cselédek sorába kéne számítanunk az uradalmi cselédtől a napszámosokig sokakat; azonban a kubikosok vagy a ván-

fel a kérdést, kiderül, hogy mindenki pontosan tudja, ki a kulák a falujában. Nemcsak azt tudja, hogy bérese van, hogy kupeckedik, spekulál, uzsorás, kizsákmányoló. Pontosan tudja azt is, hogy ki az, aki a lányát nem engedi középparaszt fiához férjhez menni, vagy fiának nem engedi meg, hogy középparaszt lányát vegye feleségül." Nyilvánvaló, hogy Rákosit vagy nem érdekli a valóság, vagy cinikusan nem vesz róla tudomást. Ha az MDP agit-prop. osztálya tájékoztatóját is ide idézzük, megtudhatjuk még, hogy a kuláknak fekete földje, gangos háza, és a ganghoz rangja van, és a húsosfazék mellett együtt ül a helybeli úribirtokossal, főszolgabíróval, intézővel, pappal. Az így jellemzett ember pedig már minden elmélettől mentes, irodalmi figura. Néhány vonása Móricztól és Szabó Páltól származik, a legtöbb azonban szovjet import. (Jellemző, hogy eleinte még a karikaturisták sem tudták elképzelni a nálunk nem létező típust; egymás kezéből szedték ki a figurát. Vasvári Anna rajzán egyenesen az öreg Brezsnyevre ismerhetünk.) Ha tehát a magyar parasztok mai napig használják az elnevezést, akkor valamilyen valóságnak lennie kell, amit jelölnek vele.

A falu, mióta világ a világ, a piacról él. A piacgazdaság törvényei pedig, főként olyankor, amikor nyílik az agrárolló, kegyetlenül érvényesülnek. A harmincas évek gazdasági válsága idején, amikor nőtt az ipari munkanélküliség, és ezzel

fogta fel a Fiatal Írók József Attila
után mégiscsak újjáalakult a Kö
Ákos—Elek István-féle csapat egy
JAK szerkesztésében, a Magvető
meglódulás, sok siker és kínlódá
nemzedéki sorozat, tavasszal azo
magánkiadónál. Utóbbinak egyik
tője Kőrössi P. József költ

— Miért éppen a Pesti Szalon vál
lalta ezt a megtisztelő, de nem tú
jövedelmező munkát?

— A történet elejéről: 1985-be a Kör élére új vezetőség kerül Tagjai voltak Agócs Sándor, Bel Mihály András, Berta Zoltán, Cse gey Dénes (ő már volt a JAK ve zetője), Hekerle László, Mányo Endre, Szokolay Zoltán (KISZ-ti kári minőségben), és én mint ti kár. Az első periódusban háro dolog továbbvitelét tartottuk a le fontosabbnak: a műfordítótábo az Európa Kiadónál megjele műfordításfüzeteket és a JA füzetsorozatot. Igazából csak a n hályi műfordító-táboroztatás so volt biztos. A műfordításfüzete ből akkoriban mindössze kettő lent meg, annyira beszűkültek pénzforrások. Ami pedig a füz sorozatot illeti, annak a kiadá 1984-ben leállt, a tizenkét tervez kötetből egy sem jelent meg, Kardos György, a Magvető Kia igazgatója soha nem írta alá az szerződést, amit a JAK és a Ma vető kötött volna a sorozat megj lentetéséről.

— Miért?

— Konkrétan soha nem válaszo rá. Gondolom, az volt az indítéka

TÉREY JÁNOS:

Vesztegzár

Hófúvásban evickélek a Belső-Terézváros szíve felé. Hajszolt, nemes vadnak látszom, ahogy kapualjtól kapualjig araszolva küzdöm magam előre, egyre ernyedtebben, bár egyre bódultabban is ettől a friss mámortól: szabad vagyok. Időnként meghúzom laposüvegemet, harákolva köpök a csatakos makadámútra.

A Danzig zenés-táncos mulató, mozgalmas hétvégéinknek e kikerülhetetlen állomáshelye előtt nyugtalan varjak csüngenek a korláton: bebocsátást nem nyert, koromszín mezű éjszakázók. „Na mi van, Termannkám, hogy megy a tépéscsinálás?", tudakolja egyikük, félrelököm, majd elsurranva az álmos kidobóemberek mellett, lebotorkálok a frekventált pincelokál csorba lépcsőin.

Három órája nincs már január, Istennek hála, nyugtázom, miközben fröccshöz jutok a bárpultnál. Gyors szemlét tartok, ismerős sehol.

Átvészeltem őket. Gondolom kegyesen. A Szív utcai csőcseléket, a Nyáky kollegához tapadó ázsiai hordát. Ezentúl nem hergelhetnek föl éjszakai telefonjaikkal déli akcentusban áradozó rajongólányok, akik megtöltik a Vígszínház elülső zsöllyéit, ha hitvány lakótársam hóhérsegéd egy ásatag darabban.

Nem ámíthatom magam, szökésemmel összes mostani nyűgömet nem ráztam le. Pompás akció volt, szó se róla. Viszont hulla vagyok, végig izgultam, hogy minden körülmény híven illeszkedjék múlt heti terveimhez. Nem motivált túlságosan, hogy legutóbbi horribilis telefonszámlánk rám eső hányadát is megúszom önkényes távozásommal. Ez csupán részeredmény. Elvégre is, én spongyát dobtam a Nyáky-slepp arcába, s e nagyszabású gesztussal egy csapásra meghiúsítottam összes le- és elszámolási kísérletüket. Nem kínálkozik mód, hogy pókerpartyjaik ricsajával ingereljenek, hogy pedzegessék állítólagos tartozásaimat, hogy megalázzanak mocskos, apró rágalmaikkal, hogy föltúrják fiókomat, hogy megbosszulják magukat őrizetlen javaimon.

Alkalmi papírmunkákból tartottam el magam akkoriban, az ágrólszakadt déliekhez képest mégis aranyéletem volt. Kanovitsot Csillebércről ismerem, ahol szobatársak voltunk, még mint vidéki úrifiúk — közösen zártuk szekrénybe a táborvezető unokaöccsét, szabotáltuk a Rafael-napi pásztorjátékot stb. — tizennégy évünk izgága lázával kezdtünk levélváltásba kicsapatásunk után. A mediterrán megyeszékhelyen valaha palotát mondhatott magáénak Kanovits családja, melyből a kétszáz négyzetméteres, koloniál garnitúrákkal zsúfolt és biedermeier vásznakkal teleaggatott utcai lakrész a tulajdonukban maradt, nyaranta néha vendégeskedtem ott. A kilencvenegyes Kanovits már nem a táborbeli odaadó bajtárs volt, legjobb barátja, egy bizonyos Nyáky rontotta meg, ez a színészi ambíciókat dédelgető autószerelő, akit a Kanovits-házból kitiltottak. Nem használt, Kanovits küllemben és habitusban egyaránt Nyákyhoz idomult a költözés idejére: sörényt növesztett és favágóingbe bújt, lépten-nyomon lejmolt, dézsmálta cigarettáimat. Dreschler, a harmadik déli: ártalmatlan, cingár figura drótkeretes szemüveggel, emlékezetesebb polémiám vele nem volt.

Két dugig zsúfolt szobánk átmeneti szállás képét mutatta, a mennyezetet göcsörtös dúcok támogatták, a beléjük vert szögekre mindenféle tarka göncöt, lim-lomot aggattak bárdolatlan lakótársaim. A koszlott falakra Nyáky függesztett filléres reprodukciókat, melyek miatt nem győztem eleget pironkodni néha fölmerészkedő ismerőseim előtt. A földön vetetlen szivacságyak, a sarokban tamtamdobra állított kisképernyős Junoszty, mint valami házioltár.

Nyilvánvaló összeférhetetlenségünk a tél beálltával harci helyzetet teremtett. Éjjeli szcéna: vágni lehet a füstöt a nagyszobában, mikor megérkezem, a déliek óbégatva pókereznek, mosatlan tányérok, borosüvegek garmadája között. Nyáky félresöpri zsíros loboncát, homlokán láthatóvá válik a csúf májfolt, kétdekás vodkát kortyol, burjánzó szőrökkel befutott álláról lecsorran a szesz. Nem pillant föl, úgy vakkan rám: tudtem, kezem elkalandozott a billentyűkön. Az egyik főripők, aki éltes jellemszínészekhez törleszkedett egész éjjel, megelégelte „méla akkordjaimat", és fojtogatni kezdett. Kitántorogtam a szakadó esőbe, és fogtam egy taxit.)

A fürdőszobát Kanovits uralta öntudatosan, másfél mondatos szerepeit a kádban magolva órák hosszat. Ő volt egyben a szobatársam is, s ha néhanap hajnalban kellett kelnem, biztosra vehettem, hogy lektűrjeibe fog temetkezni, és kettőig nem olt villanyt. A tábori tradíciókra tekintettel igyekeztem elnéző lenni, de belefáradtam. Barátom már a fölsőbb osztályokat végezte Nyáky kurzusán.

Ádvent tájékán Venczel Hedvignek dolgoztam, e megcsappant népszerűségű díva műsorába írtam kuplékat. Karácsonyi munkamegbeszélésünkön a Múzeum kávéházban, kissé besörözve, fölvázoltam neki a Szív utcai frontvonalakat. „Maga szegény". Megcirógatott, s fogadkozott, hogy följön és szétcsap a statiszták között, erre azonban nem került sor. Mire hazaértem, üres volt a lakás, a slepp leruccant Délre, ünnepelni. Föltéptem az ablakot, hogy megtisztuljon utánuk a légtér. Úgy határoztam, agglegényként ülöm meg a szentestét, lemondtam nagynéném meghívását és magam főztem vacsorát, testi épségem sokszoros kockáztatásával tűsténkedtem a konyhában, Nyáky hifitornyában Wagner-nyitányok dübörögtek, pocsék kedélyemet egy flaska Vodka Gorbatschow orvosolta. Ősszel néhány köteg csillagszórót hoztam a szülői házból, egyik-másik velem volt egyidős, ezekkel szórakoztattam magam az ünnepi hangverseny közben. Rám csöngetett Juráti és Gyenes, lementünk éjféli misére a Rózsák terére. Legfurcsább szentestém volt ez a mama halála óta.

Másnap füstízű női hang a telefonban: főbérlőnk, a mérnökasszony fölmond, mert válik, és februártól neki kell a fészek.

Nyákyék végső dobása a nagy apparátussal szervezett pókerbajnokság volt január közepén, sejthették, nem lesz több ilyen remek alkalom, hogy borsot törjenek az orrom alá. Ezt gyűlöltem a legjobban, összecsődült egy tucat bohóc, reggelig tusakodtak és vedeltek és rikácsoltak, én párnát gyűrtem a fülemre, és tűrtem a szomszéd szobában. A döntő napján öt fejlé dőltek le. Aznap apámhoz utaztam a hetes expresszel. Kievickéltem a padlón heverő barmok között, az asztalon kallódó kártyalapok közül elcsentem a kör dámát, összegyűrködtem, cafatokra téptem, maradványait kéjelegve húztam le a vécén.

Az utcáról tárcsáztam az otthoni számot, Dreschler méltatlankodó hangja volt hallható, aki megunván szótlanságomat, lecsapta a kagylót.

Ismét egy belakott térség, ahonnét szedelőzködni kényszerülök. Egész délelőttöket töltöttem a New Yorkban apróhirdetések fölött, tétován és gyanakodva tárgyaltam a potenciális főbérlőkkel, végül Juráti anyja, a kozmetikusnő ígérte meg, hogy pár hétre befogad.

Az utolsó hétvégén mindannyian belelovaltuk magunkat a végjáték-hangulatba. Az éretlen, agyafúrt kekeckedések napjai következtek. Megilletődve láttam, hogy a három főre apadt kommunában sincs összetartás, már gyufaszálak segítségével sorsolták ki esténként, melyikük mosogasson.

Szombat reggel einstandolom a mosógépet, délután hazalopakodom, hogy kiteregessek, összébb tologatom Nyákyék száradó rongyait a fregolin, így szorítva helyet a magaméinak. Nyáky bluest bömböltet odabenn és szalonnát fal, farkasszemet nézünk, majd magamra zárom a kisszoba ajtaját. Íróasztalon felejtett kézirataimon borfolt szárad. Bakapcsolnám a rádiómat, ellensúlyozandó a kinti ricsajt, kehes kis rádióm azonban végleg berekedt ma délutánra. Fölfeszítem a fedelét, nedves mind a négy tartóselem. A jó kurva anyádat.

Telefon csörren odaát, a ripők már elkotródott hazulról, pedig őt keresi egy sipító férfihang. Grünfeld, a Vígszínház homokos bonvivánja, köpcös, kövérkés fickó gyér, rőt fürtökkel, egy őszi mesejáték sztárja, Nyáky mellette tündökölt, mint ötödik gnóm, vagy mit tudom én. Hallom, azóta fűzi szőrmók lakótársamat, lakással és dotációval kecsegteti, futtatná örömmel. Az úgy halaszthatatlan: Nyákynak szerződést kell aláírnia hétfőn. Itt jutok szóhoz, és tudatom Grünfelddel, ez a csehszlovák követség száma, majd kihúzom a telefont.

A fürdőszobában nyugtalanító látvány fogad: imént kiteregetett ruháimat a mosógépbe gyömöszölte vissza valaki.

Ingóságaimat csomagolom össze egyik este, besurran Dreschler, és ultimátumot intéz hozzám. Sorsolás útján rám jutott a fürdőszoba, péntek délutánra föl kell mosnom, továbbá ki kell sikálnom a kádat. Egy megszeppent cseléd alázatával bólintok.

Péntek délben: a kongó, csupasz fészek.

Mire fölébredtem, szétrajzottak. Ötig kaptam haladékot.

Hát akkor rajta. Összeszíjaztam vulkánfíber bőröndömet, kabátot vettem, és kereket oldottam a Szív utcából.

A bőröndöt a közeli pályaudvar csomagmegőrzőjében helyeztem el. Délután egy névtelen herminamezei kávéházban gubbasztottam, este pedig a körúton lófráltam, már mint örömittas szökevény. Talponállóba tértem be, hogy elverjem éhségemet, s már a kávénál tartottam, mikor a megvilágosodás ért: irattárcám nincs velem. Csakis a Szív utcai íróasztalon felejthettem.

Előkotortam zsebórámat: fél hét. Ha odahaza van a slepp, kirabolnak, összevernek, meglincselnek bizonnyal. Pirosban loholtam át a zebrán, a Szív utcában nyugdíjasokat döntöttem föl, és láttam: sötétek a harmadik emeleti bérlemény ablakai. Följutottam, sötétben tapogattam ki a testes tárcát.

A legalsó lépcsőfordulóról vettem észre, hogy volt lakótársaim hangoskodva, demizsonokat lóbálva vágnak át a kapualjon. Lármájukból mint refrént hallottam ki vezetéknevemet. Visszavonultam a harmadikra, nem volt mód följebbszökni, több emelet nem lévén a házban, s a szomszéd lakás ajtómélyedésébe húzódtam be fogvacogva. Ott szobroztam, elkészülve rá, hogy keresztülmegyek rajtuk. Aztán hallottam, hogy becsapódik mögöttük az ajtó. Lábujjhegyen indultam lefelé.

(Fülembe jutott: Nyáky egy hónapon keresztül ütötte a nyomomat bottal, törzskávéházaimat látogatta, melyeket persze gondosan kerültem akkoriban. Miután Grünfeld kidobta az ágyából, a színházban sem termett számára sok babér. Visszatakarodott Délre, benzinkutasnak. Kanovits, aki ádventistává és vegetáriánussá lett, nem érintkezik vele.)

Doroszi Károly rajza

A lakást Kanovits találta kilencvenegy nyarán. Két cimborájával költöztek föl Délről, hogy egy privát „bohócképzőt" látogassanak, s hogy legalább statisztaként tapodhassák a Vígszínház deszkáit.

Kényszerűségből csapódtam hozzájuk. A Mexikói úti cselédszoba, melyet egy kese bajszú nyomdász bocsátott rendelkezésemre, beázott, könyvtáramat ládákba menekítettem és kisebb adagokban helyeztem el legjobb embereimnél. Albérletem az elhárító munkálatok után is lakhatatlannak bizonyult, a megsárgult falakból csípős szagok szivárogtak, kétségbeesésem mélypontján ért utol Kanovits telefonja.

Szeptemberben költöztünk be, közös háztartást vittünk, a mosogatás vetésforgó-mintára kiosztva, ha valaki nőt hozott föl, a többiek levonultak a közeli mozik vagy kávéházak egyikébe. Csupán a fürdőszoba meg a mosógép használatáért folytatott feszült viták sejttettek valami eljövendő vihart.

ja, hogy törtem elölhagyott csokoládéjából. A fölbátorodó Dreschler cérnahangon kéri számon kötelezettségeimet, „fájó szívvel tapasztalom, hogy ezúttal sem hoztál kenyeret, Dezső, a teafűhozzájárulással is el vagy maradva." Hasztalan hivatkoznék őszi lakomáinkra, melyekre dőrén ételhegyeket hordtam föl — extrák özönét albán fügedzsemek és tőkehalmájak formájában —, azzal is csak annyit értem el, hogy a maradványok napokig szaglottak az asztalon, s minden reggel orrba vágott a bűz, ha megindultam a fürdőszoba felé. Nem vágok több józan érvet Nyáky sunyi, savanyú pofájába, a sokadik bagatell tétel citálásakor ezrest dobok az asztalra, közlöm, hogy a kommunából ezennel kilépek, és rájuk csapom az ajtót.

(„Mi tartottuk el", állította később a baromarcú Nyáky többeknek.)

(Hogy engeszteljen, hétvégi mulatságra invitált, ahol lihegő pojácák közt kellett lerészegednem. Egy Bösendorferre dől-

ÉS
IRODALOM

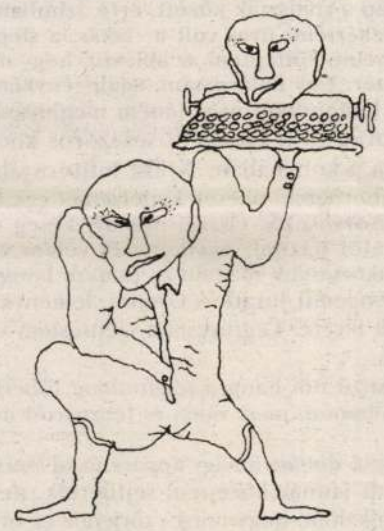

KÁNTOR PÉTER:

Néhány probléma

Van néhány probléma:
J. lába túl vastag,
ezt valaki
fel is írta egy falra,
meg hogy le a szőkékkel,
M. is megéri
a pénzét, azt hiszem,
M. vagy M.,
és túl sok
a koldus,
és nincs hol parkolni,
és a por ellen
hiába szívózol,
és a cigi árt,
és a hideg-meleg frontok,
és mosni kell,
mosni, Bach,
és olyasmiket csinálnak
az emberrel
emberek,
hogy igazán ki lehet,
ki kell
akadni,
és T. túl jó.

Nyári anakreon

Nyáron hosszú az élet,
mint rétestészta, nyúlik
a perc, akár az óra,
árnyéktalan, csupasz dél,
oszloptalan nagy oszlop,
esztendő-lassú este,
melynek nincs célja semmi,
mégis pihenni nem vágy,
a nap nyugodni nem bír,
alig bukik le, felkel,
s mintha pezsgőspalackból,
fröccsenve szétsugárzik,
de elröpül a nyár is,
viszi zöld selyemingét,
töltésen vonat kattog.

SZŰCS LÁSZLÓ:

Mondjuk azt, hogy mozi!

Nagypapa Zentán született, nagymama meg Mindszenten. Nagypapa édesapja gimnáziumi főigazgató volt, nagymamáé kalapos. Nagypapa édesanyja nagyon fiatalon halt meg, nagymamáé nagyon öregen. Nagypapa harmadik gyerekként, végre fiú lett, nagymama másodjára újból lány. Nagypapát Baradlay Eugén után nevezték el Jenőnek, nagymamáéknak akkoriban volt egy Vilma nevű lovuk. Nagypapa nővérei egyetemet végeztek, nagymamának az öccsei is csak tanítóképzőt. Nagypapa deklasszálódott a házassággal, nagymama emelkedett. Nagypapa a Hangya Szövetkezetet vezette Kápolnásnyéken, nagymama érettségire készített fel magántanuló lányokat. Nagypapa főtanácsos volt a Földművelési Minisztériumban, nagymama trafikot nyitott a minisztériummal szemben. Nagypapa édesanyámat szerette jobban, nagymama a nagybátyámat. Nagypapa egy idő után nagyon szégyellte nagymamát, amiért is nagymama megutálta nagypapát. Egyebekben magázódtak, őrületes vágyakkal mentek a házasságba, és míg rá nem untak a dologra, a mennyországban éltek. A második világháború után nagypapa anyagkiadó lett a Csavarárugyárban, nagymama varrónő egy ruhaipari szövetkezetben. Nagypapa hetvenkét éves korára szerezte meg a nyugdíjjogot, nagymama is. Nyolc év korkülönbség volt közöttük. Mindketten hetvennyolc éves korukban haltak meg agyérelmeszesedésben.

Amióta az eszemet tudtam, ők csak veszekedtek, mindig és mindenen, nem csak a kis dolgokon, de a nagyokon is.

— Maga sohasem mond igazat — vádolta nagymama nagypapát.

— Mert mindig eldugja a táskáját.

— Hogy még abban is kotorásszon?! Azt már nem! Jézusom, hova tettem a táskám? — kapott észbe nagymama. Negyed kettő volt, és indulnia kellett a szövetkezetbe. — Maga miatt fogok elkésni.

— Énmiattam ugyan nem — felelte nagypapa.

— Mozijegyet sem vesz nekem, és a táskámat is eldugja.

— Hohó! A táskát maga dugta el, és ezért nem tudtam magának mozijegyet venni — mondta nagypapa.

— Ne mondja már, hogy nincs tíz forintja a mozijegyre!

— Nem is mondom. De a bérlete a táskában van. Egy bérletre hogy' vegyek két jegyet?

— Egyet vett volna bérletre, egy másikat meg csak úgy.

— De akkor azokat nem adják egymás mellé.

— Na hiszen, nekünk aztán nagyon fontos, hogy egymás mellett üljünk. Akkor a legjobb, ha nem látom.

— A moziban úgysem lát, ha maga mellett ülök.

— Akkor meg minek nem vett nekem is mozijegyet? Úgysem látjuk egymást a film alatt.

— Mert eldugta a táskáját.

— Maga dugta el. Ha én dugtam volna el, már megtaláltam volna. És a kulcsom sincs meg — mondta nagymama. Most már tényleg ideges volt.

Mind a hárman a táskát meg a kulcsot kerestük. A leglehetetlenebb helyeket vettük célba, mert nagymama tényleg el szokta dugni a táskáját, amit aztán a nagypapa talál meg, de hogy nagypapa meg ne találja újból, még elképesztőbb helyekre teszi. Megnéztük mindenhol, de nem találtuk.

— Megvan — kiabált nagymama, és kezében egy gombócra göngyölt pulóverrel jött ki a kisszobából.

— Akkor adja ide a bérletét! — mondta nagypapa.

— Beágyaztam. Vagy maga ágyazta be? Mindegy, fő, hogy megvan.

— Na mi lesz? Kérem a bérletét.

— Nem adom. Ha nem vett mozijegyet, akkor most vállalja a felelősségét és mulassanak nélkülem.

— Nincs is meg a táskája. Csak úgy csinál, hogy megvan. A pulóverében nincs is semmi.

— Én nem szoktam hazudni, mint egyesek — felelte nyagymama lángvörösen, és már nyitotta is a bejárati ajtót.

— A kulcsa sincs meg — kiabált utána nagypapa.

— Hogy nincsen? — jött vissza a folyosóról nagymama, a kulcscsomót csörgetve. — Akkor ez mi? Bent volt a táskában.

— A zárban volt.

— De nagy a fantáziája — felelte lesújtóan nagymama, és elviharzott.

— Most átmegy Endreszékhez a szomszédba, és elkéri a táskát. Te meg menj le a kapuba és kérd el tőle a bérletét — mondta nagypapa.

A kapuban már ott várt nagymama. Karján a retikül, meg a pulóver, kezében a bérlet.

— Mondd meg neki, hogy ne merjen mozijegyet venni. A pulóvert meg úgy vidd vissza, hogy ne lássa — azzal megcsókolt.

A pulóvert visszacsempésztem a kisszobába, és a mozibérletet betettem nagyapa zakójának a zsebébe. Nagypapa ebédhez terített. Zöldborsóleves volt meg spenót bundászsömlével. Leszedni nekem kellett, meg törölgetni is. Mosogatni nagypapa szokott. Délután fél órát tanultunk, többet nem volt szabad, mert vagy hülye az ember és akkor minek erőlteti, vagy nem, és akkor félóra pont elég. Tanulás után lexikonoztunk. Egészen véletlenül, ezt csak nagyobbacska koromban vettem észre, mindig olyan szócikknél ragadtunk le, ami a leckével volt így vagy úgy kapcsolatos.

— Sétálunk vagy alszunk? — kérdezte nagypapa.

— Hát persze hogy .... — néztem kérdően nagypapára.

— Na mi lesz?

— Te mit szeretnél?

— Amit te. Aludni.

Én nagymama ágyán aludtam a kisszobában, a sezlonon. Nagypapa a nagyszobában aludt, a kanapén. Férfiak csak a katonaságnál aludjanak egy szobában, ez volt a jelszó, meg aztán nagypapa horkolt is. Nagypapa még a Csavarárugyárban is aludt délután, volt neki egy fotelágya a raktárban, na meg az a nagy délutáni alhatnékja köztisztviselő korából. Általában egyszerre ébredtünk és ugyanarra, nagypapa addig-addig forgolódott, míg abbahagyta a horkolást, ettől aztán kipattant a szemünk. Következett a séta. A séta tulajdonképen a hazaút volt a Vadász utcából az Október 6. utcáig. Lehetett vagy nyolcszáz méter nagypapáéktól a szüleim lakásáig, de mi ezt másfél óra alatt még télen sem jártuk meg. Hol a csarnokon keresztül mentünk, hol a Toldi mozi felé, hol meg az amerikai nagykövetség irányába. A csarnokban a halaknál, a moziban a filmképeknél, a követség előtt a világ csodáiról kitett fotóknál ragadtunk le. Na és amúgy sem siettünk. Nagypapa ilyenkor mesélte el a fél életét, azért csak a felét, mert a nagymamáról sohasem mesélt egy szót sem. Ma azonban nem hazamentünk, hanem a Csokonai moziba, venni még egy jegyet a nagymamának. Gyalog kisétáltunk a hatosig, azzal végig a Nagykörúton a Nemzetiig. Míg a moziig értünk, nagypapa kitalált egy mesét az unokatestvéremről, aki délutáni vonattal jött, és akinek nem vettünk mozijegyet, mert nem tudtuk, hogy jönni fog. Márpedig egy ilyen kicsi gyerek nem ülhet külön a moziban, erre aztán kicserélik a jegyeinket három egymás mellé szólóra.

— De hogy veszel az én unokatestvéremnek nyugdíjasbérletre jegyet?

— Miért, hogy veszek a nagymamának nyugdíjasbérletre jegyet, amikor még ő sem nyugdíjas — felelte a nagypapa.

— A nagymama úgy néz ki, mint egy nyugdíjas.

— Az unokatestvéred meg nem lesz ott. Majd azt mondjuk, hogy már elmúlt tizennyolc éves, de rokkant.

Ezt mondtuk, meg azt is, hogy egyedül nem tud kimenni, ha film közben pisilnie kéne, meg hogy fél is a sötétben a balesete óta. Nagypapa elmesélte az egész balesetet, úgy, mintha a Csavarárugyárban történt volna. Azután a pénztárosnő, meg a jegyszedőnő is mesélt egy-egy történetet. Jó félóráig tartott a dolog, és muszáj volt kapkodva búcsúznunk, mondván, hogy lekéssük a vonatot. A nagymama elé mentünk. Nagymama már messziről észrevett minket. A szövetkezet egy nagy bérház egybenyitott üzlethelyiségeiben volt, közvetlen bejárattal az utcáról. Nagymama még köpenyben ugyan, de az utcán várt minket.

— Maga ide nem jön be! — fogadta nagymama nagypapát. — Engem itt tisztelnek, becsülnek. Nem fog lejáratni.

— Na hiszen, de odavan a süketnémáival. Vakok között félszemű a király!

— Maradjon már csöndben! Még leolvassák a szájáról. Menjen el a sarokig, és ott várjon.

Én bemehettem. Nagymama saját kérésére került a süketnéma varrónők közé. A normális varrónőkkel nem tudott kijönni.

— Azoknak be nem áll a szájuk, mindenféle közönséges dolgokat fecsegnek — mondogatta.

— A süketnémáknak meg maga fecseg mindenfélét — mondta erre nagypapa.

— Az lehet, de ők legalább nem hallják.

Tényleg nem hallották. Ha nagymama azt akarta, hogy hallják is, amit mond, mindig nagyon lassan, elhúzott artikulációval beszélt. Szeretett közöttük dolgozni, egy-két jelet is megtanult. Nekem az volt a munkatársaival kapcsolatban a legnagyobb élményem, hogy ők a feliratos filmeket szerették. Ha nagy néha nem szinkronizált filmre mentünk, a felénél elfáradtam, és nagypapát kértem meg, hogy olvasson. Mindaddig, amíg meg nem tanultam, hogy nagymama kolléganői csak a feliratos mozit tudják élvezni, utáltam a nem magyarul beszélő filmeket. Utána sokáig meg attól volt rossz érzésem, ha szinkronizált filmet láttam. Aztán egy zseniális ötletem támadt.

— Mi lenne, ha feliratoznák is a szinkronizált filmeket? — kérdeztem nagypapától.

— Az lenne a mennyország — válaszolta nagypapa. — Nyugaton biztos úgy van.

Nagymama nagyon lassan készülődött. Komótosan átszámolta az elkészített fürdőruhákat, külön gyűjtötte a piros meg a kék gombokat, felgurtnizta a pántokat, egy szó mint száz, szöszmötölt. Arra várt, hogy nagypapa mikor unja el magát. Kis idő múlva a kirakatban megjelent nagypapa, és elkezdte nyílt tenyérrel verni az üveget. Aki csak nézte, és nem hallotta nagypapa tenyerének csattanását, úgy gondolta, hogy csak integet. Ráadásul nagypapa mosolygott is hozzá. Nagymama kolléganői visszaintegettek neki.

— Menj ki és mondd meg neki: még egy csattanás, és nem megyek moziba.

Kimentem és megmondtam neki, mire nagypapa még tízszer rávágott az ablakra. Az egyik kezével ütött, a másikkal mutatta, hogy hányadik. Pont annyit ütött, ahány kolléganője volt nagymamának. Az egyik kislány nagyon torz torokhangon azt mondta, hogy a nagypapa mindenkinek külön köszönt. Nagymama nem mondta, hogy nem.

A moziban a jegyszedőnő régi ismerősként köszöntött minket, furcsálta, hogy nincs velünk a rokkant unokatestvérem. Nagypapa elmagyarázta, hogy lekéste a vonatot, mert nem volt senki sem, aki kikísérje az állomásra.

— Egyedül meg nagyon bizonytalan.

— Szörnyű lehet ilyen fiatalon — sajnálkozott a jegyszedőnő.

— Arra gondoltam, hogy elhozom helyette a feleségem — folytatta nagypapa.

— Nagyon jól tette. Legalább nem vész kárba a jegy.

— Ő is nyugdíjas, és így neki is érvényes a bérlet — fűzte tovább a szót nagypapa.

— De jó neki — sóhajtott egy nagyot a jegyszedőnő. — Én hatvankilenc vagyok, és még hátravan három év.

Nagymama is hatvankilenc volt, és még neki is hátravolt három év a nyugdíjig.

— Irigylem Önt, asszonyom — mondta a jegyszedőnő.

— Mit lehet tenni — tárta szét karját nagymama. — Ki kell bírni és kész. Az ostromot is kibírtuk.

— Meg még mennyi minden mást.

— Most kéne születni — simogatta meg a fejemet nagymama.

— Vagy soha — felelte a jegyszedőnő, és jó szórakozást kívánt.

A híradó alatt nagymama nagypapát szidta.

— Maga mindig lehetetlen helyzetbe hoz engem.

— Maradjon csöndben! Nem lehet figyelni — pisszegett nagypapa.

— Ezt a híradót már kétszer láttuk.

— Tehetek én arról?! Nem csinálhatnak mindennap újat.

— Hát azt nem is. Nem lenne annyi új gyár.

— Mi a baja a gyárakkal? — kérdezte mosolyogva nagypapa.

— Az, hogy mindig átadják őket.

— Fejlődünk — válaszolta nagypapa.

— Maga ugyan nem.

— Nem is én, hanem ezek. Ezek fejlődnek.

— Ha egy kis szerencsénk van, akkor igen.

A világhíradó alatt nagymama kiment pisilni. A szünetben meg kaptam egy perecet. A film jó volt. Nagymama egyfolytában beszélt.

— Ez a nő olyan, mint Maca. Kövér és buta.

— Azt miért nem mondja, hogy gonosz is? — kérdezte nagypapa.

— Mert ez nem gonosz, nem úgy, mint a maga nővére.

— Maca sem gonosz — mondta nagypapa.

— Csak szeretné, hogy ne legyen gonosz, de az — suttogta nagymama.

A vita abba maradt, mert hátulról ránk szóltak. A mozi után a nagypapáékhoz mentem haza. Anyu Brnóban volt a nemzetközi vásáron, apu meg Bonyhádra ment kiküldetésbe. A vacsora fokhagymás pirítós volt, rumaromás teával.

— Jóllaktál? — kérdezte nagymama.

Én a nagypapát néztem, aki a fejét rázva mutatta, hogy mit kell mondanom.

— Nem — nyögtem ki nagy sokára.

— Mit biztatja a gyereket?! Azt hiszi, nem tudom, hogy maga akar befőttet enni. És milyent akar?

— Cseresznyét — mondta nagypapa.

Nagymama őszibarackbefőttet hozott be.

— A cseresznyét már mind megette, ami maradt, az kell a pitébe.

— És ha a nagypapa őszibarackot kért volna?

— Akkor sem kapott volna cseresznyét.

— És miért nem? — kérdeztem nagymamát.

— Mert minden neki sem sikerülhet.

Folytatjuk a Westel-pályázat írásainak közlését, ezúttal Szűcs László novelláját adjuk közre.

AZ ÚJPEST GALÉRIA ÉS

DOROSZ KÁROLY

MEGHÍVJA A

„KINCS CSERÉPEDÉNYBEN"

CÍMŰ VIGASZTALÓ FESTMÉNYKIÁLLÍTÁSÁRA

NYITVA: AUGUSZTUS 4-27-IG 11"-18"-IG (HÉTFŐN ZÁRVA)
CÍM: BP. IV. ÁRPÁD ÚT 66. (3-AS METRÓ VÉGÁLLOMÁS)

Dorosz Károly

medimpex – france

medimpex – france

ذات : طب ال. بكلوريا سنة ٤٥ (٣ سنوات علوم، رياضيات)
عنوان : مقيم بشارع ٢٠ شارع ١٨ رقم ٤٠ (عمارة حمامي)

تلفون ، ميكانيكي سيارات، عاطل عن العمل، لا يملك

= Kinés Célibataires Belges

بلجيكية ،

Docteurs Kinés

سنة مزدادة في ٤

TALÁLKOZÓ DOROSZ LÁSZLÓVAL AUGUSZTUS 9-ÉN 16 ÉS 18 ÓRA KÖZÖTT A GALÉRIÁBAN

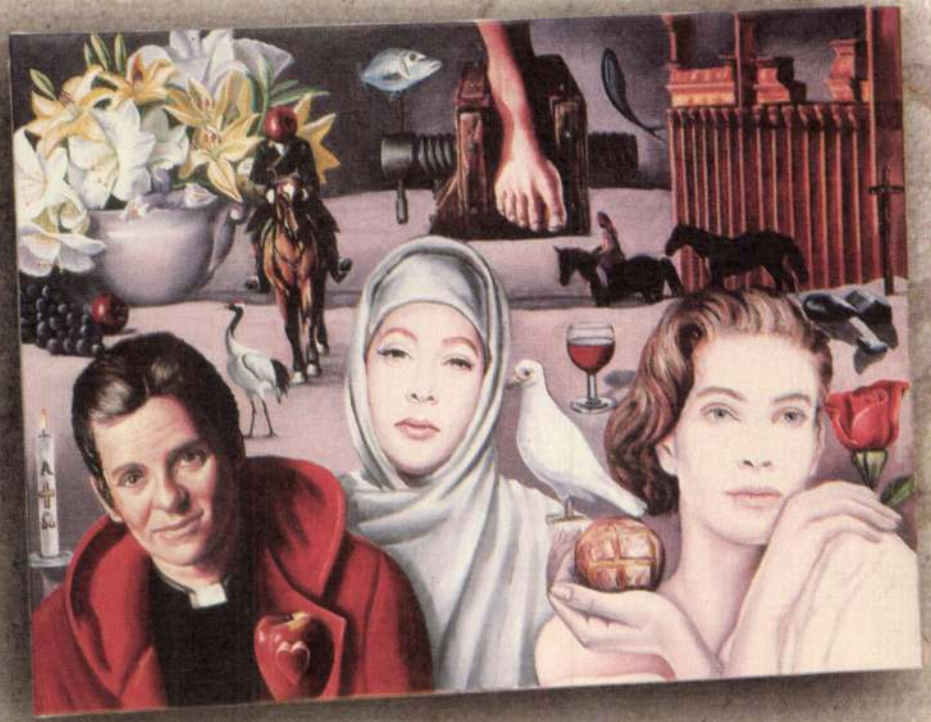

D.K.

Doroszlói templomrom

DOROSZLÓ. (Bács.)

Templomrom, a mai Zsarkovác pusta (egykor helység) mellett a szentiváni út mentén. (1768. térkép.)

Gerecze, 1906, 1731,

Doroszlói kegykép

(Kalocsai érsekség)

Repr.

Schaefer kegyk

24, 25. l.

Dorottya, nent

hermája és sodrony-
zoniancos Eoroñaja
a Boroszlói Mú-
zeumban -

Repr -

Arch. Ert 1887

119. l.
123. l.
129. l.

Dorsics Gabriella,

Széki mintával hímzett fejkendő és szoknya, baranyai mintával hímzett cell-juta futó csíkos, szőttes tarisznya. (említve és repr.) Ezek voltak Dorsics Gabriella, Ónodi Rita, Nagy Andrea pályamunkái, amelyekkel benevez-tek az „alkotó ifjúság"-pályázatra. Valamenynyi munkájukat díjazták. Gabriella és Rita másodikosok, Andrea már az érettségire készül

Dunántúli Napló, 1978. nov. 11.

Dorozsmai rk. templom

Csongrád vm

szép toronysisakkal.

képe repr.

Zsil Csong

III. 345. l

forditott

bra, ker. lefelé.

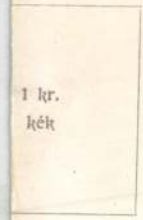

Kor. jobbra, ker. felfelé.

Dorsch Eduard

später

1865

1.

Evang. Templ.

~~St~~ 198. L.

DORSTMÜLLER JÓZSEF,asztalosmester

Pesti aztalosmester volt 1828-ban.Józsefvárosi lakos.-Helyrajzi szám 677.-Segédek száma 1.-Összeirási szám 1337. 44.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban 39.old

AZ IPARMŰVÉSZETI MUZEUM ÉVKÖNYVEI, XIII. 1971.
Népmüv.Propaganda Iroda,Bp.1971

Dorth Johann Christian

potsdami születésü 1787-ben polgárjogot kapott
pesti ötvös

Budapest régiségei a tört. muz. évkönyve
XVII. 1956. évf. 294 l

Ø Dortner

órás Kassa

XIX. sz. vége -

Pritz 53. l.

Bécsből hozatott

órákat árult.

1910.

~~ről~~.

L van ábrázolva,

ssé jobbrafordult és szembenéz, ~~[illegible]~~
vid haja, lelógó bajusza és kör-
öldöke ~~[illegible]~~ és szeme barna.
érral és fekete kabát prémmel. Fel-
NDREAS DVDITH.4. Kapiteldren.

5:46.2 cm.

ius 18-án 150 K-án(459-910).--El-
5-án (774-910).

z Béla (Sz. Mehalán-- Temesvár megyé-

2

febr. 5-én. + 1589 február 23-án

Dortner

Iras Kassa

l.

Pritz 47 l.

Tekintetes

S z a b ó

Dortner

órás Kassán

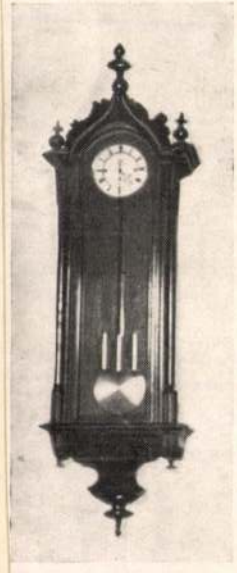

49

Falióra

XIX. sz. vége

Pritz

XI. tábla

49. sz.

long standing, stretching as it does over a period of more than 900 years.

The study of these contacts is, for us Hungarians, as interesting as it is instructive. The influence exercised on us by the admired genius of the English people may have been episodic and incidental, but it struck deep. There was a time, in the first decades of the last century, when the influence of British modes of thought formed one of the most valuable factors in the development of our national culture. England and the name of Stephen Széchenyi are indissolubly linked together in our minds; the age of reform which he inaugurated and which transformed Hungary into a modern State drew its inspiration and vivifying spark from the English example; without a knowledge of the latter the essence of Széchenyi's reformatory ideas would be a closed book to us.

For the rest, we venture to believe that the interest attaching to these intermittent Anglo-Hungarian contacts is not con-

Dortner órás Kassa.

Pritz 47. l.

F falióránál

Hogy a jelzés nélküli órák között is vannak magyar művek, bizonyítható a Koncz Gyula tulajdonában levő preciziós neo-barok ingaórával, melynek ingáján a lencse fölött rézből kifűrészelt, aranyozott és áttört magyar címert találunk.

A neo-barok sem őrizte meg mindig tiszta stílusát. A sima vagy félkörös lezárás helyett némely F óránál már esztergált és felrakott díszítőtagokkal is találkozunk. (49. kép.) A Tost Barna prelátus (Kassa) tulajdonában lévő példány számlapján ugyan „Dortner Kassán" jelzés áll, magyar volta mégis kétséges. Az idegen órák magyar jelzéssel való behozatala a XIX. század vége felé mind nagyobb mérveket öltött, nemcsak a belső, hanem a zsebóráknál is. Kassán már a század első felében is sok órás Bécsből hozatta az eladásra szánt órákat. Hogy jelzéssel ellátták-e, nem tűnik ki a kassai céh okmányai között őrzött kérvényből.[21])

a német birodalom területén megjelent nagyszámú, a fölszabadító hadjárattal foglalkozó francia nyelvű művek pedig bizonyára éreztették hatásukat a francia közvéleményre, amelynek — legalább a török kiűzésével kapcsolatban — ez időben kevés köze volt XIV. Lajos politikájához. A sok egymást ismétlő politikai mű közül a »Le Turc subjugué . . .«[219])

ségek borzalmas szorongatottságukban kénytelenek lennének a francia Lajoshoz könyörögni segítségért s hogy ezt könnyebben elérjék, fel kellene ajánlani neki a római császári koronát, vagy legalább is a dauphine-t kellene római királlyá kikiáltani. Nyilván ez volt a francia cselszövények igazi célja, mert Franciaország remélte, hogy »oblique force« útján elérheti azt, amit az elmult években nyílt erővel, fegyverekkel nem tudott magának kivívni. A francia miniszterek e ravasz államcsínye azonban balul ütött ki. Mikor kieszelték, nyilván nem gondolták meg »quod Imperia sint fatalia« és hogy a legbölcsebb intrikák is csak akkor termik meg gyümölcsüket, ha az idő kedvez nekik, különben azoknak gyümölcsét más aratja le. A Szent Ligának azonban győzedelmeskednie kell a török birodalmon és mindazoknak pirulniok kell, akik ily magas célokat emberi erőszakkal meghiusítani merészkedtek.

A francia politika játéka az egész felszabadító hadjáratot végigkíséri. A német irodalom állandóan rámutat XIV. Lajos és a francia diplomácia ellenséges magatartására, amely a hadjáratok folytatását annyiszor megakadályozta és a török ellenállóképességét megnövelte. A francia »Staats-

Dorzsoly János

órás, Erdélyből, 1821-ben
24 éves. Rézm. szakosztály.

Dorzsoly János, órásmester, Erdélyből, 24 éves korában, 1821-ben iratkozott be a rézmetszők szakosztályába.

1821
24
1797

lásd Fleischer Béla 38. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

kerete sávos. —

– Tischdecke u.

Blumen.

ı Molnár Viktor-

ss József hagya-

Dorzsoly János
réim.
l. Pataki 57
56, 106. l.

nagyatékából. —

– Kissen, Brand-

l. — Ploster mit

adár. Kiss József

nagyatékából. —

etében rozették.

– Kirschir Gebet-

ben fehér alapon

llon. — Orienta-

Népszabadság
1985. június 21., péntek

A kárhozat katedrálisa

Dorosz Károly kiállítása a Dorottya utcai galériában

A belépőt fogadó sötétben, a műveket borító lapok csillogásában, a festmények zárványos üvegszínében van valami templomi. Az áhítat másodpercei után a felismerés hirtelen szakad a *Dorottya utcai galéria* nézőjének nyakába: a kárhozat szentélyét rendezte meg *Dorosz Károly* képgrafikáiból a Műcsarnok tehetséges munkatársa, *Jean-Louis Murris*. Csúnya bűnöket követő szorongások nyomán, istent komolyan félő szerzetesek képzelnek ilyen víziót. De ők is csak a pokoltól rettegés legreménytelenebb pillanataiban, a bűnbocsánat reményétől a legtávolabb.

Bevallom, nem néztem volna ki Doroszból a metafizikus szűkölésnek ezt a lenyűgöző ciklusát. Kismesternek ismertem. Jópofa, nyafka figurákat láttam tőle. Olyan alakzatokat, amelyek az Élet és Irodalom hasábjai közé tördelve lebegővé, ironikussá és főleg nagyon „értelmiségivé" tette a kolumnák vizuális arculatát. Elkönyveltem tehát: bár a szögletes, groteszk rövidülésű, bonyolult rajzok — az egyéni kézjegy áldásaképpen — száz hasonló ábra közül is megkülönböztethetők, azért a teljesítmény egésze megmarad annak, ami. Az új manierizmus kulturált, nagyon elegáns példájának, a Kondor utáni magyar grafika jellegzetes teljesítményének.

És akkor a kritikusi előítéleteket megcsúfolandó, találkoztam két tucat olyan kompozícióval, amely minden, csak nem finom és nyűgös. Sőt. Még az egyéni kézjegy jelenlétére sem nagyon ad. Ha Dorosz majd megkapja a maga monográfusát, annak bizonyára első dolga lesz az „Antikrisztus székesegyházához" készített sorozat elemzéséhez érve az ihletőerőt adó kortársak listáját összeszedni. Mert — hogy ötleteket adjak — lehetetlen emberszerű kutyái és kutyaszerű emberei kapcsán nem megemlékezni az egyik legerőteljesebb egyéniségű hazai kollégáról, El Kazovszkijról: *(Burokban.)* A több rétegben megoldott grafikák az utóbbi idők egyik legtehetségesebb Derkovits-ösztöndíjasát idézik, Romvári Jánost. *(Négerek az alagútban.)* És a rend meg a kellemetlenkedés kedvéért még kiírom Ef Zámbó István, Újházy Péter, Széchy Beáta neveit is, csak hogy bizonyítva legyen: immár vége annak a Dorosz Károly-féle stílusnak, amely a könnyen felismerhetőség révén szerzett magának érdemeket.

Az egyéniség elhalványulásáért más dolog azonban bőségesen kárpótolhatja a pályájának érett korszakába lépő művészt. Egyéni stílus helyett korstílusra talált. Vékonyka hangú, tiszteletre méltó rutinszólózás helyett kórustagságot vállalt. Sokadmagával együtt hirdeti, de nagy hatásfokon az erő diadalát a finomkodó forma fölött.

Hát igen, van ebben némi posztmodern durváskodás. Ahogy a *10 000 volt* figura-körvonalai színesen megsokszorozódnak, ahogy a *Nagyária* felületét a festéknyomok virágszirom-szerűen bepettyezik, ahogy a *Briós* kompozícióját az éles — és csak az ötvenes évek eszpresszódíszleteiből ismerős — háromszög-ornamentika összevissza szegecseli, az bizony vad látvány. Mintha a képzeletbeli modell a butikeredetű diszkóruházatot felcserélte volna az újhullámos fenegyerekek deviáns toprongyára.

De furcsa dolog a kultúra. Az a Dorosz, aki a közelmúltig eminens mestertudást bizonyított fanyar, kicsit feminin rajzolásból, az bemázolt, kiöltözött, handabandázó figuráival sem tud — valószínűleg nem is akar — szabadulni műveltségének levehetetlen bizonyítékaitól. Konfliktushelyzetbe hozza őket: harcolják ki a nehezített feltételek között a maguk igazát. Egy-egy új Dorosz-mű tehát összecsapások színtere: a vadság és a civilizáció, azaz ördögi és angyali világ kozmikus dimenziójú harcának terepe. Nyafogásnak itt már nincs helye. Inkább káromkodásnak. De a figurák nem is szöveghasábok között élnek, hanem — mint azt a rendező helyesen fölismerte — katedrálisban.

P. Szücs Julianna

Külügyi tárgyalások Ausztriával Bécsben

Horn Gyula külügyminisztériumi államtitkár az osztrák külügyminisztérium meghívására június 18—19-én látogatást tett Bécsben.

Megbeszéléseket folytatott *Gerald Hintereggerrel*, az osztrák külügyminisztérium főtitkárával és a külügyminisztérium más vezető képviselőivel, a nemzetközi helyzettel, elsősorban az európai biztonsági és együttműködési folyamattal, így a budapesti kulturális fórummal kapcsolatos és más, kölcsönös érdeklődésre számot tartó kérdésekről.

A magyar külügyminisztériumi államtitkárt fogadta *Leopold Gratz* külügyminiszter. Találkozott *Heinz Fischerrel*, a tudományos és kutatási ügyek miniszterével. A megbeszéléseken részt vett *Nagy János*, hazánk ausztriai nagykövete. (MTI)

Térképek — bő választékban

A Kartográfiai Vállalat új kiadványai

(Munkatársunktól.)

A hazai és a külföldi idegenforgalom, továbbá az iskolák, a hivatalok s az érdeklődő nagyközönség igényeit térképekből, atlaszokból hagyományosan a *Kartográfiai Vállalat* elégíti ki. Arra kértük *Domokos György* igazgatót: tájékoztasson a vállalat kiadói tevékenységéről, terveiről.

Megtudtuk, hogy az 1960-as évek közepén indult el az *autótérkép-sorozat*, s jelenleg Európa valamennyi, magyar idegenforgalmi szempontból fontos országáról van — rendszeresen korszerűsített — autótérképünk; rövidesen a könyvesboltokba kerül a Közel-Keletről készült is. Keresettek a *Magyarország-* és *Európa-atlaszok*, amelyeket — az időközi változásokat figyelembe véve — évről évre megjelentetnek. Ugyanez a gyakorlat a leglátogatottabb hegyvidékeinket ábrázoló térképeknél. *A turisták* nyilván örömmel fogadják, hogy teljesül régi vágyuk, s a korábbi 50 méteres helyett az idén már 20 méteres szintvonal-sűrűségű domborzati térképpel a zsebükben vághatnak neki a *Budai-hegyeknek*, a *Mátrának*, a *Pilisnek*, *Sopron*, *Szombathely*, *Kőszeg* szép környékének. E korszerű térképek a továbbiakban újabbakkal egészülnek ki. A nyár közepén már lesz *Börzsöny-térkép* is, melynek új kiadása a közbenső sok változás miatt késett meg.

Az elmúlt évek során lényeges közigazgatási változások történtek hazánkban. Ezeket tükrözi majd *Magyarország új államigazgatási térképe*, illetve a *megyetérképek;* még az idén beszerezhető lesz valamennyi. 1980 óta — az oktatás korszerűsítésének a segítésére — tizenkilencféle történelmi és huszonnégyféle földrajzi *iskolai falitérkép* készült, illetve készül el a következő években, s a történelmi atlasz mellé egy *művelődéstörténeti atlaszt* is kibocsátanak majd. Elsősorban a diákoknak a térképpel való barátkozását segíti a *Magyarország zsebtérképe* s az egész világról képet adó *Miniatlasz*. Régi hiányt pótolva, karácsonyra megjelenik az új nagy *Világatlasz*, 136 térképoldallal, névmutatóval, a legfontosabb földrajzi adatokkal, a zászlókkal és állami címerek feltüntetésével, állat- és növényföldrajzi térképekkel. Diákok és felnőttek körében egyaránt népszerűek a részben NDK-kooperációban előállított különböző átmérőjű politikai, valamint hegy- és vízrajzi *földgömbök*.

A vállalat igazgatójától megtudtuk, hogy a Kartográfiai Vállalat fenntart egy *földgömb- és térképboltot* (VI., Bajcsy-Zsilinszky út 37.) is, mert — az igények jobb megismerése érdekében — szükségesnek tartja az ilyenfajta közvetlen kapcsolatokat a felhasználókkal, a nagyközönséggel.

Tolvajokat

MEGAY LÁSZLÓ:

Egy táncosnő az Imperiálból

A víz forrt a maszatos gáztűzhelyen, már csak a színes zacskóból kellett volna beleönteni a port, és egyenletesen kevergetni tíz percen át a fedő alatt. A biztonság kedvéért elolvasta még egyszer a használati utasítást: valóban az állt benne, hogy tíz percig, fedő alatt... A kakas a zacskón röhögni látszott, ő pedig hol a fedőt emelgette, hol a fakanalat; majd letette mind a kettőt, és a vízbe zúdította az iszonyú, ragadós port, amelynek állítólag tyúklevessé kellene tíz perc alatt változnia.

Ez volt az egyetlen, ami a magányból fájt: hogy időnként levest kellett főznie. Azt már nem lehet megtanulni negyvenévesen, mint a túrós csuszát; maradnak a pótszerek, amelyeket azért találtak ki, hogy bizonyos sorsú férfiakat a magányra emlékeztessenek, vagy legalábbis arra a baljós pillanatra, amelyben az asszony ugyan már néma szemrehányással pucolta a konyhában a tyúkot, de ennél nagyobb csalárdságra még nem vetemedett.

Emlékeztethetett volna a gyanús, zavaros, gőzölgő lé kellemesebb dolgokra is — az első, egyedül töltött este mámorára például, mikor sétálni ment a Körútra, és úgy érezte: valamennyi nő, aki megmegáll egy kirakat előtt, vagy egyedül sétáltat egy szobafogságba hülyült, elhízott ebet; az bármikor az övé lehet.

Azért még várt velük; nem akarta elkapkodni a dolgot, inkább felhívta a kis gépírólányt, aki már régóta szemezett vele. Az csodálkozott egy kicsit, aztán egy- másfél óra múlva csöngetett; egy nagy szatyrot cipelt, azzal nagy titokzatosan a fürdőszobába vonult, hogy rövidesen úgy libegjen ki onnan, ahogy Kleopátrát Kőbányán elképzeli valaki. Ő teljesen megkövült — hisz neki Antoniust, vagy valaki hasonlót kellett volna eljátszania; csak azt nem tudta, hogyan.

Így sem volt rossz az este rövidebb fele; csak azután telt nehezen, és kínosan az idő — mert nem lett volna illendő elővenni a megkezdett detektívregényt. Legközelebb óvatos volt: egy érettebb, nagyfeneků, sokat csalódott özvegyet talált magának, aki meglepően lelkes volt az együttlétek alatt — azt követően viszont szó nélkül a konyhába vonult és rendet rakott. Ő főzött is volna; de ettől meg kellett tartóztatnia magát: nem lett volna célszerű annyira átengedni neki a terepet.

A mostani leves felől szemlélve persze a dolgokat: nem biztos, hogy okosan cselekedett. Bár nőre vágyni, nyugalomra meg meleg ételre egyszerre nem lehet.

Ez tüstént bebizonyosodott. Csöngettek, jött a fiatal szomszédasszony; egyenesen a konyhába csörtetett. — Jézus Mária — mondta —, azt hittem, hogy tűz van, pedig csak kifutott ez a szar! Kevergette a lábast, vakargatta a tűzhelyet, közben pedig valami furcsa cinkossággal figyelte őt. Nem magát kínálta fel a sejtelmes mosollyal, hanem valami titkot, amit csak ketten tudnak.

Itt volt! — bökte ki végül. — Kicsoda? — Hát az a fekete táncosnő. A táncosnő az Imperiálból. Magát kereste, de mondtam neki, hogy csak estefelé... Tudta, hogy egészen fehér a tenyere? ... Na, jónak mondom!

Csípőjét ringatva elment a nő — még kétszer kacéran visszanézett, mintha kíváncsi lett volna: mit eszik ezen a pasason az Imperiál fekete táncosnője, akinek fehér a tenyere, de talán még a talpa is.

Már rég az odakozmált, porból főtt levest kanalazgatta, és még mindig nem ment ki a fejéből az egész hülyeség. Másnapra elfelejtette a dolgot.

Valamit olvasott, amikor kopogtak. Jött megint a nő a szomszédból — ezúttal egy tányér pörköltet hozott —, máris mondta, mielőtt a tálcát letette volna: — Megint kereste... — Kicsoda? — Hát a Míra! Úgy hívják, nem?! ...Hogy lehet ilyen megbízhatatlan valaki? Ha egyszer megbeszélték, hát legyen itt. Ezt a levelet hagyta...

A nő az asztalra tett egy borítékot — és azon valóban az ő neve volt. Az asszony várt egy kicsit; hogy talán előtte bontja fel, de csalódnia kellett. Kitessékelte, és csak aztán tépte fel a borítékot. Egy üres lap volt benne. Valaki szórakozik... Azért nem hagyta nyugton az üzenet. Más dolga nem lévén, sétálni ment. Hamarosan ott állt az Imperiál bár előtt. Nézte a kivilágított vitrinben a fényképeket. Ott voltak szép fekete táncosnők. Talán az a vékony... Odament a tengerésztiszti uniformist viselő portáshoz: — Van ezek közt egy Míra nevezetű? — A tengerész vigyorgott: — Rengeteg. De csak nyakkendőben lehet bemenni!

Abbahagyta a nyomozást. Másnap még eszébe jutott Míra, aztán legyintett. A hivatalban valamelyik hülye... Harmadnap este a szomszédasszony dörömbölt az ajtaján — a csengő egy éve rossz —, aztán csípőre tett kézzel benyomult: — Maga is megéri a pénzét! Mit művel azzal a szegény lánnyal? Jó, az Isten nem néz a paplan alá, de ami sok, az sok! Amiket az a szerencsétlen árva mesélt! Tudta, hogy árva? Nekem eszembe sem jutott eddig, hogy egy fekete lány árva is lehet. Hát nem furcsa?!... Igazán bánhatna vele jobban. Úgy zokogott, hogy megint hiába jött... És egész biztos, hogy a magáé a gyerek. Már mozog.

Mikor végre egyedül maradt, a szobába ment, lekapcsolta a villanyt, és leült az ágy szélére. Életében nem látott fekete táncosnőt — legfeljebb fényképeken. Ez eddig rendben. De mi van akkor, ha Míra valóban létezik; ő pedig tényleg a gyerek apja?!

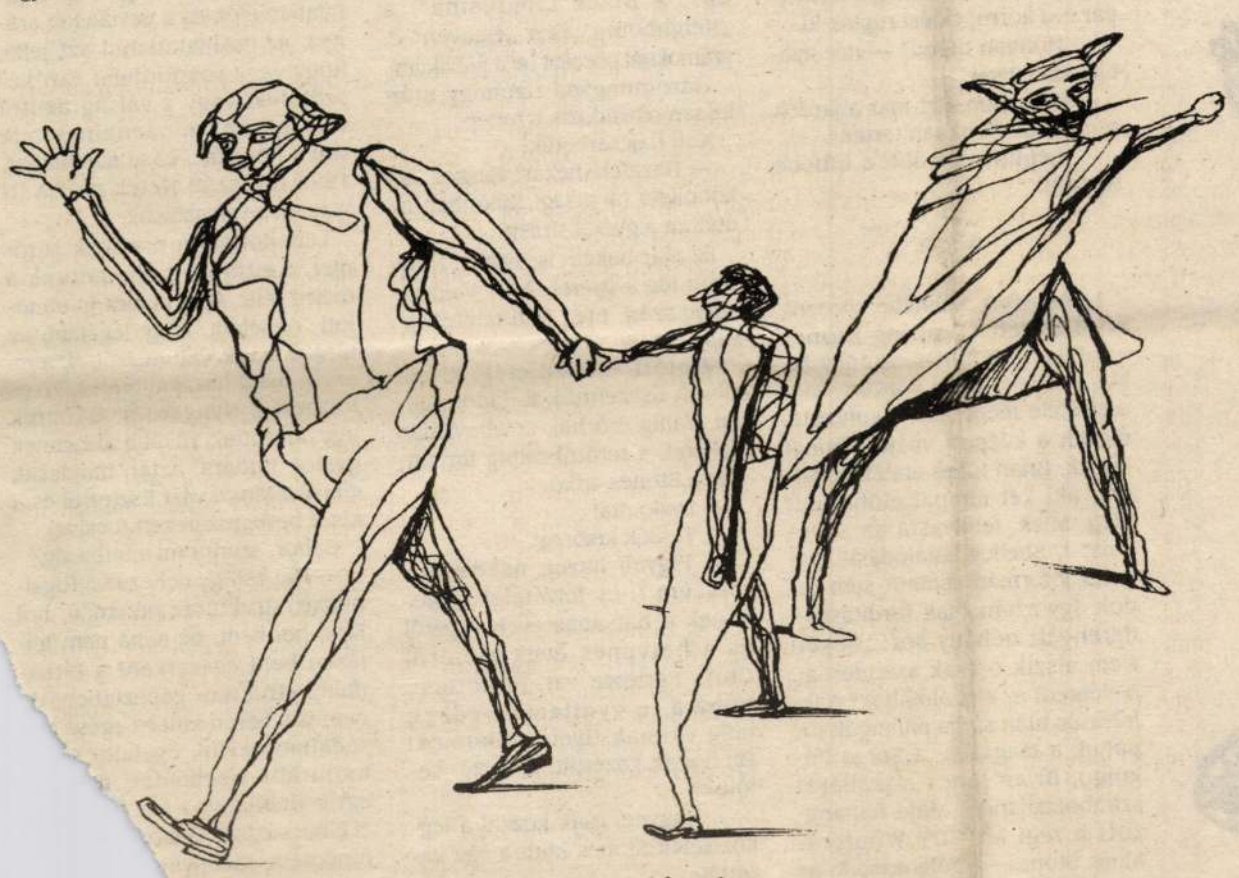

Dorosz Károly rajza

KÁROLYI AMY:

A MÁSVILÁG teremtése

Gyík-alakban futott felém,
figyeltem lázas lihegését,
iszapos, vulkános tájat idézett.
Felidézte Mahruh veszését.

Emberlét-előtti tájra
tűzött kíméletlen holdvilága.
Majd lassan ember-létbe fordult,
az első kő-dobás megindult.
Megszólaltak sziklák, repedések,
az első felhő vízesés lett.
A lét még nem volt parcellázva,
Gyíknak, báránynak egy a háza.
A fa nem ismerte a fejszét,
nem sebesült még az öröklét.
Az első, aki gyereket szült,
még nem volt asszony, még csak készült.
Még rajzolgatta rovátkáit,
az agy, mi öröklétre vágyik.
Még elég volt szomjúság, éhség,
s mit később szerelemnek hívtak,
vad volt, ruhátlan, leplezetlen.
Még nem rejtezett el betűkben.

Panasz

Csupa tökéletlen kezdet
És semmi vég
De ennyi panasz
Untig elég.

Jelenlét

Nem csipkebokorban volt jelen,
de a halottasház derékszögeiben.

Még nem láttam, de ráismertem: Ő.
Az arctalanul belénk-kémlelő.

S a minden eleventől elhagyott,
most szentségtartó lett, miben
Isten lakott.

Mert minden eleven közül,
a teremtő holtat választ lakóhelyül.

És hozzá többé nem lehet közöm,
elválasztja az isteni közöny.

Létünk

Atomjai világ-nagy fénynek,
ha elsóhajtjuk gyufa-létünk,
A Kölcsönzőbe visszatérünk.

Echo

Mért tettem azt ,mit nem akartam,
s mért akartam, amit nem tettem.
Nem valósultam meg a tettben,
s még kevésbbé a nem-tettben.
Lépek érbe és országokba,
világokat hordok magamba.

MARCZINKA CSABA riportja:

„Te is Bubu vagy?"

— Te is Bubu vagy? — köszöntött Gáborka a magyar Rolling Stones—klub egyik tavaszi buliján, a Kosztolányi-udvar római kori pincéjében a büfénél. A kis klub két részből állt: egy nagyobb dühöngőből, ahol a zenekarok léptek fel, s ahol a klubtagok és egybegyűltek pogózási hajlamaikat kiélték; a másik helység volt a videorészleg, ahol a büfé is működött. A két helyiség — sajnos inkább odú — között egy lépcső vezetett le a fenti világból a Rolling Stones-pincébe. A lépcsővel szemben egy Rolling Stones-poszter még a 60-as évekből (Brian Jones még rajta van), tőle balra Mick Jagger, az énekes, kissé elszállt állapotban énekel egy koncerten, jobbra pedig Keith Richard, az egyik gitáros és zeneszerző látható némileg heroinos állapotban. A klub régebben szemben, az utca másik oldalán működött a Kosztolányi művházban, de az épületben lakó polgárok addig rinyáltak meg jelentgettek a jardnak, míg át kellett költöztetni a szembenlévő — enyhén romos — ház pincéjébe és udvarára. — Helló Gábriel! — köszöntöm én is Gábort. — Befizetted a lóvét? — nyomul oda Ottó darkszemüvegben soros csajával a hóna alatt.

— 21 óra elmúlt, Főnökgábor azt mondta, bemehetek.

— Te mindig csak akkor jössz, a klub meg a csőd szélén! — idegeskedik Ottó.

Ottó és Gáborka rendezők, Főnökgábor a főrendező és ajtónálló, Árpi Nagyfőnök — klubvezető — művházigazgató helyettese. Haggyad Ottó, ez a Bubu, nem Köcsög! — szól neki Gábor.

— Ahogy mondod, Maci! — felelem Gábornak, utalva az amerikai rajzfilmsorozatra.

— Szia Csaba, apuskám! — ugrik a nyakamba Kati, a büfés-lány.

— Csóközön, Honky Tonk Woman!

— Apus, néha azért anyagiakban is fizess, ne csak természetben!

— Nem lehetne az egészet természetben törleszteni?

— Nem, Apus.

***

Közben a dühöngőben megy a slum dancing. A mai program a Kevés Bölények Utcája nevű együttes. Nagyrészt Jimmi Hendrix, Creám és más blues — rock számokat játszanak, és egy-két saját számot. Elhangzik természetesen a „Hey, Joe" és a „Red House" is. Zoli, a kövér tűzszerész-zsernyák is ott ropja egy kis csajszival — a lassan fullasztóvá váló — cigaretta (nagyrészt!) és egyéb anyagfüstben. Pista, a kövér hentesgyerek elüvölti magát a már lankadó Zolit bíztatva:

— Indujj beee! (Start me up!)

Majd felhangzik az itt gyakorta fellépő Tengs Lengs jelszava:

— Állat! — Anyád!

Közben Pista tovább akciózik:

— Halál a májra! Agysejtjeinket falhoz állítjuk — s rögtön lehajtja maradék sörét. Megy vissza a büfébe, rendelni valami töményebb vegyszert.

Közben Kati tündér, a csaposlány (hanky tank woman) is bekattant, úgyhogy a büfét a segédcsaposlányra, Erára hagyva beugrik pogózni. Én is bevetem magam a slum dancingba, rövid ideig Kati közelében denszölök, aztán elszakadunk egymástól. Belecsókolok a nyakába.

— Naa, apus!

— Ne bántd a barátnőmet! — veti közénk magát Egérke, Ottó többé-kevésbé állandó, bár kissé megúnt barátnője, mire arrébb kalibrálom magam, s denszölök kicsit Pirossal, de vele óvatosabban kell bánni, mint Katival, ő Ottó legújabb szerzeménye, gyűjteménye fénye, úgyhogy itt már kevesebbet akciózom.

***

Megunva a pogót, — melyben igyekeztem keveri a pogó, rep, népi táncok, valamint az indiai klubban látott sivatánc elemeit — felmentem egy kicsit az udvarra levegőzni.

— Hé, haver, mikor hozod le azt a szép szőke lányt ismét a klubba?

— Mondtam neki, hogy jöjjön, de nem akar Éva tündér lejönni. Mi újság a zsaruknál?

— Én itt most csak mezei állampolgár vagyok, Stones-klubtag. Persze van balhé...

— Ki vele, pajtás!

Péter láthatóan zavarban van, de ha már elkezdte, kiböki:

— Az ezredes úr — a főnököm a gazdasági rendőrségnél — fejbelőtte magát. Korrupciós balhé. Tegnap történt.

— Sejtettem. Magyar gazdasági rendőrség!

Tóth Ferencet, az akkori gazdasági rendőrégi nagykutyát is pár éve korrupcióért rúgták ki.

— Honnan tudod? — néz gyanakodva Péter.

— Olvastam. Ezt már a jardok sem tudták titokban tartani.

— Lépjünk inkább a büfébe sörözni!

***

Lemegyünk a büfébe sörözni, ahol éppen a Rolling Stones egyik legjobb bulija, az 1969 július 5-i Hyde parki koncert videofelvétele ment, azé a koncerté, melyet a kilépett, majd elhunyt társuk, Brian Jones emlékére adtak, aki két nappal előbb halt meg. Mick, felolvasta az „ADonais"-t, Shelley halálódáját. Angolul jóformán semmit sem tudok, így aztán csak fordításban derengett néhány sor: „Békét! Nem alszik ő csak szendereg.. /Felébredt az élet álmából!" A felolvasás után sárga pillangók röpültek a magasba; a.Sárga Pillangó, Brian Jones elszállását szimbolizálandó. Majd felhangzott a régi MUDDY Woutersblues Stones—átdolgozásban az „Oh, honky tonk women.../ Gime, gime honkytonk blues" kezdetű dal. Majd sorra (nem sorrendben) a többi Stones-dal: „I cant get no Satisfaction", „Jumping Jack Flash", „Paint it Black", „Sympat for the Devil" kibaszott jó néger ritmusszekcióval!) „Heart of Stone és a" Time is on my Side", meg még jó néhány szám. Elkezdtünk erre is denszölni, már amennyire a kisebb videóteremben a székek, az asztalok és a kis büféasztal meg a videoberendezés engedték. Főleg a „Satisfaction"-nál kezdett bepöccenni a közönség, hiába ez talán az első — mai értelemben vett — rockszám, legalábbis az egyik legrégebbi, méghozzá a csukaszájú sátáni fattyú, Mick Jagger előadásában. Egyébként a sokat kárhoztatott, állítólagos sátánista hatás sok Stones-számban szerintem könnyen lehet, hogy Bulgakov „Mester és Margarita"-jának hatása, ami Mick kedvenc olvasmányai közé tartozott, tudtommal.

— Ottó kezd nagyon beindulni, legújabb egyéjszakás barátnőjével már az asztalon ugrálnak. Én Gabival denszölök, ő eléggé ős-stonesos, majdnem negyven éves és már huszonöt éve Stones-rajongó, de nem látszik öregnek, jól tartja magát, pedig piál, ha nem is a részegségig.

***

Este fél tizenegy, a Kevés Bölények már tízkor abbahagyta, ők már pakolnak a dühöngőben, Főnökgábor felbukkan a büfé — kocsma ajtójában.

— Már fél tizenegy! Söprés haza, mert balhé lesz!

Gáborka kedélyesen megveregeti Főnökgábort:

— Te is Bubu vagy, mester! Hadd „nyomassunk még néhány Stonest a „Tattoo you-ból!

— Oké, de utána húzzatok innen!

Közben Kata már elkezdte a rakodást, s hamarosan bezárt a büfé. Jöttek az újabb Stones-számok az 1981-es „Tattooyou" (Tetováld magad) c. lemez CD-változatáról. Főleg a „Start me up", a Black Limousine", a „Neighbours" és a ,,Heaven" c. számoknál pöccent be a publikum.

Háromnegyed tizenegy után lassan oszladozik a jónép.

Kati hajcsárkodik:

— Hazafelé hékás! Részeg, alkoholista társaság! Különben is: utálom a gyereksírást!

Ez már nekem is magas! Hogy kerül ide a gyereksírás? Valószínűleg azért, mert Kati tanítóképzőbe jár.

Mielőtt elkezdenék kifelé menni összefutok Kalapos Atával. Vállig érő haj, cowboykalap (fekete), s tetőtől-talpig farmer, alatta Stones-trikó.

— Hello Ata!

— Tessék kisöreg!

— Figyelj haver, nekem Colosseum I.-es felvételek kellenének a hatvanas évek végétől és a hetvenes évek elejéről Chris Farlowe-val. Hallottam, hogy a te gyűjteményedben még vannak ilyen unikumok! Ha hozok kazettát, átveszel belőlük?

— Hogyne, csak hozzál a legközelebbi Stones-klubra egy kazettát.

— Oké, Hello!

Reménykedem, hátha eljön legközelebb.

Némi készülődés után Gáborral, Ricsivel és Eszterrel mi is útrakelünk, s bemegyünk a közelben lévő Berlin Sörkatakombába sörözni. Ottó eltűnt soros barátnőjével, majd talál valami kéglit éjszakára. Egérke kissé elhanyagolva lépett le. Anita és András között — szokásos piálás és némi veszekedés után szent a béke. Így a társulat egyelőre szétoszlott — jövő keddig a bazár bezárt.

***

Igaz, lehet, hogy csütörtökön is beugrom, mert akkor nem Rolling Stones-klub lesz, hanem Rock út-klub. Ezt magyarázza nekem Gábor!

— Bubukám, aztán csütörtökön is told ide a képedet, mert lesz egy csomó banda CD-ről: Black Á Sabbath, Deep Purple, Rolling Stones, zz Top, AC DC, Nirvána, Gun's n Roses, Doors és még egy csomó! Én meg Ottó szervezzük.... Talán lesz — esetleg — meghívott zenekar is.

— Figyelj Gábor, miért nevezel te valakit Bubunak és miért másokat köcsögnek vagy másképp?

— Az a helyzet, hogy először csak magamat meg az Ottót tekintettem Bubunak, de aztán felbukkantak mások is. A Bubu szerintem olyan mérsékelten deviáns személyiséget jelent, aki az úgynevezett társadalmilag normális, decens viselkedéstől függetleníti magát bizonyos határig, s ezzel szemben renitensen viselkedik és anómiában él.

— S mi a véleményed az ultradeviánsokról és az autistákról?

— Azok szerintem kicsit a másik véglet; ők teljesen kivonulnak a társadalomból, s könnyen önmaguk gettójába kerülhetnek vagy, — ami még rosszabb —, mások zárják őket zárt osztályra örökre. Anómiában, korlátozott mértékben deviánsan úgy is lehet élni, hogy egyensúlyozunk a decens konformisták és az ultradeviánsok, valamint az autisták között. Ha valamikor egy adott társadalomban megnő az anómiában élők és a deviánsok aránya, az csalhatatlanul azt jelzi, hogy vagy sorsfordulat van készülőben vagy a válság akuttá vált, s ettől mindenkinek tele van a hócipője. Lásd napjainkat, 1994 tavaszát! Hetek múlva itt vannak a választások.

Lehajtottam a maradék sörömet, fizettünk, s elindultunk a metró felé. Már 11 óra is elmúlott, remélem, hogy legalább az utolsó észak-déli metrót elérem, aztán majd hazakalibrálok 91-es busszal a Nyugatitól. Gáborék úgy döntöttek, inkább átmennek gyalog Budára, aztán majdcsak elérik a Moszkvást Eszterrel és a kissé bevegyszerezett Ricsivel.

Gábor, szerint mi a bubuság?

— Hát ezt így nehéz megfogalmazni, struktúrák peremén, hol kint, hol bent, de soha nem teljesen bent csavarként a társadalmi struktúra gépezetben, d nem is teljesen kint az egész t sadalmon kívül; egyfajta s kulturális viselkedés, n egyik alternatíva a sok

Elbúcsúztam Gábo tűnődtem, mennyir gyok én attól, ho lehessek.

Gaál József rajza

MOLNOS LAJOS:

Majdnem-történetek

Hétköznapi

Egy ember érkezett a faluba. A késő délutáni busszal jött. A falu kicsi volt; kicsi hegyi falucska. Az újonnan érkezett ember egy nagydarab, mackó járású férfi volt, akiről nehezen lehetett volna megmondani, hogy hány éves, milyen idős; és nem volt semmi batyuja, még egy ütött-kopott, horpadt válltáska sem fityegett a vállán, ahogy az elvárható lett volna. Estefelé járt az idő, a falucska mégis néptelennek tetszett.

Az idegen végigment az egyetlen utcán, az elejétől a végéig. Alaposan szemügyre vett mindent. Visszafelé jöttében betért a vegyesboltba, ahol a falubeli férfiak poharazgattak. Málnasziruppal édesített gabonapálinkát ittak mind, kivéve a kántort, aki rumot vedelt. Ez a kántor azonban mindig is ilyen volt; különcködő és szerfölött nagyravágyó. Az asszonyok, a pultra könyökölve, a boltosnéval tereferéltek.

Az idegen férfi, amikor belépett a boltba, egy pillanatra megállt, körülhordozta a tekintetét, aztán, anélkül, hogy köszönt volna, odalépdelt a pulthoz, s kért egy vizespohárnyi pálinkát, amelyet egy hajtásra le is húzott. Mintha vizet ivott volna, pontosan úgy. Mikor a boltosné újratöltötte az eléje tolt vizespoharat, az idegen férfi, a boltosnéhoz intézve a szavait, ezt mondta: „Én vagyok az új kútású. Kutakat fogok tehát ásni" — s azzal felhajtotta a pálinkát.

Később, mikor már egészen beesteledett, a boltosné bezárta a boltot. „Nálunk fog lakni — mondta a kútásónak már kint, a lelakatolt ajtó előtt. — Minden kútású nálunk szokott lakni, amióta a kántornénak is meglett már a harmadik gyermeke..."

Ez a boltosné erőteljes, tömött fehérnép volt, jóval innen még a negyvenen. Az ura, a boltos, évek óta ágyban fekvő beteg. Állítólag vízkórságban szenved az istenadta.

Élettörténet

Volt egyszer egy asszony meg egy férfi. Szóval, egy házaspár. Született egy gyermekük. Egy szép, nagy, mosolygós fiúgyermekük. Ez a fiúgyermek később szófogadó, okos legényke lett, majd istenfélő, jókedélyű, mértéktartó s illemtudó legény; legeslegvégül pedig házasember.

Valamikor később, állítólag, azt mondta: „Így jár, pontosan így mindenik szép, nagy mosolygós fiúgyermek, ha idejében nem patkol el..."

Őszelő. Csütörtök

Petrás Gergő a háza előtt ült, a lócán. Kedves, hangulatos őszelő volt, csütörtöki nap, nem sokkal a déli harangszó után. Petrás Gergő békésen ült a kedves ősz eleji hangulatban; azt nézte éppen, hogyan sárgulnak a diófán a levelek, amikor egyszerre csak belényilallt valamiféle rádöbbenés, mégpedig az, hogy ő tulajdonképpen nem is annyi idős, ahány esztendős, s ahogy ő ezt mindig is hitte. Sokáig eltöprengett, hogy miként lehetséges ez a már-már lehetetlenség, de mert nem talált rá semmi elfogadható magyarázatot, azon kezdett tűnődni, ha mégsem olyan idős, ahány esztendős, akkor, ugyan bizony milyen idős lehet? Már túl fiatal? Még mindig öreg? S merthogy erre a kérdésre sem lelt választ, elővette a pipáját; rágyújtott, pöfékelt, és tovább figyelte, hogyan sárgulnak a diófán a levelek.

Egy jó vásár

Picuj Gergő Eszös a nyolcharmincassal ment be a városba. „Ha minden jól megy, a déli járattal már itthon is lehetek" — mondotta feleségének, aki épp libát tömött a nyáriházban.

Minden jól ment (mint mindig): könnyen rátalált az újságban megadott címre; a két öreggel is hamar megegyezett a vételárban — úgyhogy a déli busszal már indulhatott is haza, Likatosra.

Likatos kicsi falu, buszvégállomás fent, a hegyek között. Majdnem minden likatosi szénégetéssel meg erdőléssel foglalkozik már emberemlékezet óta.

Picuj Gergő Eszös meginvitálta a fiatal sofőrt egy pohár pálinkára a vegyesboltba, de az azt mondta, hogy sajnos, most épp nem tud inni, merthogy ismét kiújult a gyomorfekélye. Ettől függetlenül estefele már mindenki tudta a faluban, hogy milyen „jó vásárt csinált ismét" a Picuj Gergő Eszös.

„Ammán úgy igaz, hogy szemeseké a világ..." — mondotta Picuj Gergő Szeplős a vegyesboltban, egy pohár pálinka mellett, nem sokkal az esti harangszó után.

„Ilyen vót mán a nagyapja is; nem oktalanul mondták vót eszösnek az öreget; Picuj Gergő Eszösnek..." — magyarázta-forma ismét Picuj Gergő Decka.

„Újságot járat..." — jegyezte meg, csak úgy, mintegy közbevetőleg Picuj Gergő Sánta, s eltűnődve nézett maga elé, a félig üres pohárba.

„Hülyeség az egész, meg egy nagy marha felvágás, jobb, ha tőlem tudják meg! „ — kezdett el rikácsolni később, a méregtől elvékonyodott hangon Picuj Gergő Istenes, a harangozó, s idegesen, reszkető kézzel öntötte magába a vizespohárnyi pálinkát. — „Mert kérdem én — folytatta nekidühödten —, van-e itt Likatoson csak bolhaszökésnyi vasút is?! Na, ugye!... Ha pedig nincs vasút, akkor meg honnan lenne mozdony, ami levágja az ember lábát?!... Na, ugye!... Ha pedig nincs mozdony, ami levágja az ember lábát, akkor meg mi a jófenének kell a műláb? Hát annak. Hogy legyen mivel felvágni... S ha valaki nem tudná, hát még azt is megmondhatom, hogy az a műláb negyvenhatos, a Gergő lába pedig csak negyvenhármas, ha valaki nem tudná!... Mondhatom, jól fog kinézni: az egyik lába negyvenhatos lesz, a másik pedig negyvenhármas... Tiszta csúfság lesz, nem egyéb... S ha valaki nem tudná, hát még azt is megmondhatom, hogy az a műláb bal műláb. Az. Tisztára bal. Na, ugye...! S kérdem én: honnan a jófenéből tudja ez az Eszös, hogy pont a bal lábát fogja levágni a vonat? Sehonnan. Mert a mozdonnyal sohasem lehet tudni előre s pontosan, ha valaki nem tudná... Mondhatom, jól fog kinézni majd két bal lábbal, ha a vonat mégis a jobb lábát vágja le!... S miért ne pont a jobb lábát vágná le?! — kérdem én... Na, ugye... — hangoskodta egyre dühödtebben a harangozó, Picuj Gergő Istenes, de senki sem figyelt rá. Mert hogy ilyen volt ez mindig. S ilyen volt már a nagyapja is. Ilyen pulykatermészetű és iszákos.

„Újságot járat..." — ismételte meg jóval később Picuj Gergő Sánta — de nem lehetett tudni, hogy elismerőleg mondja-e azt, vagy pedig elmarasztalólag.

A vegyesbolt ezen az estén is kilenckor zárt; pont úgy, mint máskor is.

Karrier

Volt egyszer egy családban hat testvér. Mikor akkorára nőttek, elmentek vadászni. Az egyik testvér hahózott egy jó nagyot, amitől valamelyik bokorból kiugrott egy ijedt nyúl. A másik testvér ekkor nosza, elő a puskát, s bumm!, belé a nyúlba. A harmadik testvér felkapta a nyulat, s mentek haza. Otthon a negyedik ízletes paprikást készített a nyúlból, az ötödik pedig mind egy falásig megette.

S így ment ez napról napra. Az öt testvér felváltva hahózott, lőtte le a nyulat, készítette az ízletes paprikást, s ette meg jó étvággyal.

— Hát én mit csináljak? — kérdezte egyszer az édesapjuktól a hatodik testvér, amikor már nagyon megkívánta a nyúlpaprikást.

— Te, fiam, énekelj — válaszolta az apja. — S ha éhes vagy, egyél köménymaglevest; az nagyon egészséges.

És a hatodik testvér énekelt, énekelt. Mert szófogadó volt. S mert neki csak ez jutott.

Teltek a napok, hetek, hónapok, esztendők, mígnem egyszer egy tehetségkutató ember nem érkezett a faluba. A hatodik testvér akkor is épp énekelt. A tehetségkutató ember ámulva hallgatta, majd azonnal fel is fedezte mint őstehetséget.

Azóta abban a családban öt testvér él. Hahóznak, nyulat lőnek, paprikást készítenek a nyúlból és jó étvággyal megeszik. Felváltva. Néha a hatodik testvérükre gondolnak, akiből híres énekes lett. Olyan híres ember, hogy a testvérek már lassacskán kételkednek abban, hogy ez a nagyon híres ember valaha is a testvérük volt. A hatodik testvérük. És alighanem eljön majd az az idő is, amikor úgy fogják hinni és tudni, hogy mindig is csak öten voltak testvérek.

A hatodik testvér pedig csak énekel, és egyre híresebb lesz. És egyre gyakrabban fog eszébe jutni az a hajdani nyúlpaprikás, s egyre többet fog töprengeni azon, hogy vajon, milyen is lehetett az íze? És ilyenkor nagyon szomorú lesz, mert sejti: ő már sohasem tudhatja meg, hogy milyen íze volt annak a hajdani nyúlpaprikásnak. S mentől inkább szomorú lesz, annál inkább a „lelkéből" fog énekelni. „Micsoda hang!... Minő hihetetlen művészi átélés!... Fenomenális!... Fantasztikus!..." stb., stb. — írják majd a kritikusok; s nyilván, fogalmuk sem lesz róla, hogy ez a nagyon nagy művész nem más, mint a hatodik testvér, aki hovatovább egyre gyötrőbben vágyakozik arra a réges-régi nyúlpaprikásra, amelyből neki soha nem jutott még falásnyi sem — mert neki már akkor is énekelni kellett; énekelni, énekelni, énekelni...

PETRI LUKÁCS ÁDÁM:

Néha igazat beszél az ember

A Vondele-parkban fekete hattyút etettem délelőtt. Délután Kosztolányi Aranysárkányát olvastam; majd vásároltam a töröknél darált birkahúst, a spanyolnál pastát, a piacon fűzfű paprikát és édes holland paradicsomot. Finom vacsora. Már megint Amszterdamban vagyok. Már megint jó.

Nyilván éppen meghal valaki otthon, akit szeretek. — Szeretek? — Próbáltam szeretni.

Mikor először voltam itt — legszebb napjaim —, egy márciusi hajnalon telefonált a nagymamám, hogy tűzzek haza, mert eltűnt a mamám. Százötvennel söpörtem át Európán, hogy majd egy rendőr társaságában kifeszítsük a lakása ajtaján a zárat. Kár volt úgy sietni; végül is mindegy, hogy az ember negyven- vagy ötvennapos hullaként látja viszont az anyját. Megpuffadt, vizenyős, lila szövet.

Hánytam. Magamba a zöldszilvánit. De. De hazafelé — pedig szinte biztos voltam abban, mire megyek haza — élveztem az éjszakai vezetést az autópályán, mint mindig. S valahogy élveztem a telefonálgatásokat is: „azért hívlak, mert meghalt az Éva". Mindenki gügyögött a telefonba, aki, míg élt, sohasem szerette; nagynéném sürgött-forgott, intézkedett, holott eddig kiváltképp gyűlölték egymást.

. (Nota benne: egy kádárista-karrierkommunista és egy maoista guevarista-kommunista. Tizenkilenc, egy híján húsz? Lehet, de az egyik momentán kapitalista üzletasszony, a másik a Farkasréten porlad.)

Csak a papa tartotta a formáját: „halálában sem tudom szeretni" — mondta.

Lehet, hogy most Ő hal meg?

Napok óta ezt álmodom. Nem is álom ez, amikor lefekszem és eloltom a lámpát, lassan megtelik könnyel a szemem, és könnyfátyolon át látom a halott papát. Ő szép és komoly halott. Szürke, bécsi öltönyének szivarzsebében ott lapul a négyrét hajtott, vasalt zsebkendő, keményített fehér ingére lágyan omlik selyemnyakkendője.

Ha már sokat nézem az én szép, halott papámat — elalszom.

— Hess picsába. Hűzz el, mint a vadlibák! — papa.

— Menjél, kisfiam, apád fáradt! — nagymama.

Úristen, hogy tudta mondani az én papám, hogy hess picsába! Mosolygott a szeme, valóban szeretett, s ha nem voltam ott, azt hiszem, még jobban. Meg aztán vigasztalt is:

— Húznak már a vadlibák?

— Igen.

— Mit?

— Semmit.

— Jól van, kisfiam, hozz egy sört.

Olyan kínos dolgok ezek. Mindig minden fontos dologban segít nekem. És az is milyen kedves tőle, hogy gyakran találkozunk, bár ez csak számomra fontos.

Teher. Mamám mondta volt, mikor még kisebb voltam, egy-egy szuicid, hisztériás jelenet után, amit előttem rendezett: teher alatt nő a pálma.

Pár év múlva békében leszek, itten, a hidegségében is fűszerszagos Amszterdamban; nem lesz már kinek meghalnia.

A papám, a papámnak remélem még van egy kis ideje.

— Még van egy kis időd, papa, igyunk valamit néha.

STEIN IMRE:

A könyvégető

Anya: Nincs már
Wladzio: Nem
Hendrik: Semmi
Apa: Átalakult
Anya: Kifordult
Wladzio: Lerombolták
Hendrik: Kiforgatták

(W. Gombrowicz: Slub)

Felségsértő tónusban lépett később a térre. Bíborárnyalat vette körül. Valószerűtlen. Történetellenes. „Áthullok eszméletemen. Állandóan következem" vagy Átbukom eszméletemen. Állandóan következem" — járt pontatlanul a fejében, de ezt már mondták, úgy tűnt, kiszellemizték, jól meglényegítették előtte. Két sarkot fordult, a híd felé közeledett. Városban volt. Kis sikerélmények tartották jó ideje életben. Könyörflekkek itt-ott, zúzmara. Másokat figyelni, figyelni, hogyan is építkeznek. Szövegben, egyéb helyeken. A város alatti folyosókra vágyott, elveszni, lavírozni, végleges üzenetet hagyni penészes falon.

Egy nap budai lakásának kamrájából elfogyott az utolsó PÓTINDIÁN kétszersültcsomag. Cikóriakávé maradt, süvegcukor, meg valami zabizé. Bevette magát az utcára nyíló panorámaablak mögé, leste a sárga villamos tévedéseit. Felszállók, leszállók ciklotimiás mozgásait. Úgy látta, leginkább, sőt mindenképp elvegyülni akarnak, mintha a sínpártól mért távolsággal játszanának kiszorítósdit, lappangó térfeleken. Csak önmagát volt képtelen meghatározni ebben a tájban. Többször felfedezőútra indult a lakásban, számolta, hányféleképp lehet visszatalálni az ablakzónába. Ott jó volt, kiolvadt belőle a lendület, a fűtőtest bordáiba kapaszkodva távolinak tűntek az izgató perspektívák. A langymelegből ijesztgette a kívüli világot. Most akkor depressziós vagyok? — kérdezte hétfő este az üvegen kimúló vízhordától, mert úgy vélte, a nagy őszi rothadás békéltető üzenetét hozza eltévedt rajokban a váratlan zápor. Kedd este vágta át a telefonzsinórt. Nem volt könnyű a papírvágó késsel.

Kedden reggel arra ébredt, hogy kezdik sarokba szorítani a könyvek. Épp időben eszmélt. Sunyi óvatossággal közeledtek az absztrakt meghatározások, mögöttük lapuló csatárláncban az életrajzok, főművek. Oldalt, elől a periodikák, az irodalmi alvilág mozgósított felderítői kúsztak meglepő ügyességgel. Az elhanyagolt magyar klasszikusok tűntek a legveszélyesebbeknek. Nem volt kétséges, mit akarnak tőle. Pontosabban, nem volt kétséges, hogy valamit akarnak tőle. Lehetetlennek tűnt kivenni a rendeket, de a konyhába vezető ajtó mellől, az elvadult sarokból mindenképp amerikai léptékkel közeledtek, talán a transzcendentalisták, büszkén, mezőszagúan, a waldeni vízpart locsogott egy szakállas fickóhoz, mögötte, tompán, valaki a szerelemre és Swedenborgra tett kritikai megjegyzéseket, egy Emily nevű nő négysorosokat terelt maga előtt szemlesütve, két feldúlt aggastyán vakon és tévedhetetlenül slattyogott felé egymást méltatva — Milton és Borges, Borges és Milton, Lao Ce is megindult, Bernhardt azt üvöltötte: Miért nem voltál ott a temetésemen!, Hajnóczy pár.káp.pir.burg.-ja szétömlött a padlón, növekedni kezdett, egy élő kortárs megilletődve okádott a szőnyegre, pénzt kért, mexikói sört azonnal, Foucault és Paul de Man régi emlékekről zagyváltak, gyalázni kezdték, egyikük feléje köpött, egy preszókratikus a vékony gyűjteményes kötetből elnézően legyintett, szólt is, nem értette, Handke hirtelen előretört, rüszttel célzott és orrba rúgta...

Élesen beverődő fényben tért magához — a nap, gondolta —, görcsösen fuldoklott. A nap, gondolta, görcsösen fuldoklik. Szájában a torok kettős járatáig beágyazódva az Enciklopedia Judaica selymes, famentes lapjai, és a Rilke Összesből néhány vers. Orrtöve kegyetlenül pumpált, háton fekve számlálta a garatcsatornán leszánkázó vércsöppeket. A hasára hengeredett. Most megbízható pontnak tűnt az ágy. Lassan nekikészülődött, nézte, hogyan nyer egérutat a vízfűtés a radiátorlemezeken. Erről Brecht jutott eszébe, régi déltengeri időhúzás egy kajütös vitorláson, és, hogy csellel vagy rohammal, de vissza kell találnia az íróasztalhoz.

Számozatlan, kihűlt kéziratpapírok siklottak át kezén, rálelt egy üres lapra és írni kezdett:

„Feljegyzés 1. Ma: kiélezett helyzet — Rilke-sorok a számban. Der Tod ist groß."

A híd felé közeledett. A híd felé közeledem — gondolja —, látom a tiszta, sós hullám-rózsafüzért, amit a Vízen morzsolgatunk. Lassít egy kirakat előtt, gyerek ágaskodva obszcén kifestőkönyvet emel le a pultról, „Transz-Atlantik „Játék", anya fizet, a rúzs száján: szétkenődött indulat. Gombrowicz, hát persze, persze Gombrowicz, pillant most át a part felé. Karbolfényben lapoznak a fák, nyilván szél fú, a fák mögött a folyó. Ha nem is tenger — gondolja ismét —, de víz. Gombrowicz. Továbbindul. Kezének árnyéka ottragad a flaszteren.

„Feljegyzés 2. Most: relatív nyugalom. Ébredés óta a tizenhetedik villamos. Megtéveszt a csönd. Valami készülődik."

Amikor az ismerős polcról döndülve lehullott az Üveggyöngyjáték és a Hesséről szóló kritikai tanulmány, épp a százhuszonkettedik villamos riadt el a ház előtt. Az ablak, mellyel napok óta sakkban tartotta magát. „Vendégszövegeket fogadnék: átvitelfélén dolgozom" — föladta a hirdetést, elvágta a telefonzsinórt, és pakolni kezdte a könyveket a polcokról a dús asztrahán szőnyegre.

A folyó eltévedt úton jár, a part beomlana, ha nem tartanám, itt minden felszámolásra vár, gondolja, és megszigorítja lépteit.

Mindig késésben volt, most sietett. Hettita guggol a szőnyeg marján, kencés, faggyúszagú barbár hatszögű babilóniai könyvtárteremben. Kint dúl a horda, őrült neszek, a szobában csönd, tér, papírmocorgás. Hátralép, cigarettára gyújt, méregeti a geometriai rendnek álcázott előkészületet.

Kiért a fénysávból. A hídra oldalt lépcső kapaszkodik. Mögötte hunyorognak az Elektromos Művek megfigyelői. Egy stalker a nehézkedési gyorsulás törvényét teszteli a fordulóban. Áthalad, fölér, orrába gyűrkőzik a por, melyet a város felé rohanó tűzoltóautó ver fel a sínek közül.

„Feljegyzés:... A villamos tévedett... Babilon kegyes."

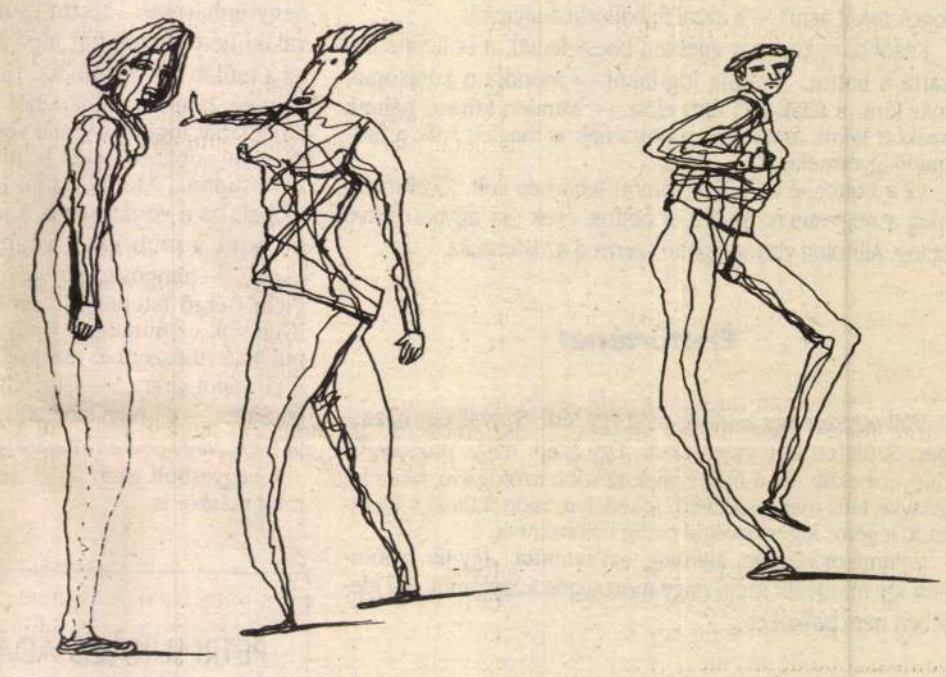

Dorosz Károly rajza

TÁRCATÁR

A hangszórós autó

„Figyelem! Figyelem! A Kalifornia Nagycirkusz megkezdte nyári turnéját! Kivételes alkalom! Idén először éppen az önök városában a Kalifornia Nagycirkusz! Szelídített tigris idomított őzek között! A Négy Bátori trapézművészete! Lélegzet-elállító óriáskígyók! Szépség és kacagás! Komplett erdei málnást valódi medvével varázsol a porondra Husszein, az illuzionista! Tűznyelő majmok, röplabdázó fókák, uralkodó királykobrák a Kalifornia Nagycirkusz műsorán holnap estétől, összesen mindössze három alkalommal! Mélyen tisztelt nagyérdemű közönség, helyi lakosok és itt nyaraló vendégek! Ne mulasszák el a kedvező alkalmat! Hozzák el gyermekeiket is, mert felejthetetlen élményt nyújt majd nekik is a Kalifornia Nagycirkusz idei műsora! Az előadások időpontjáig az állatok ingyen megtekinthetők! Macskákról beszélgető papagájok, papagájokat számláló macskák! Pónifesztivál, kolibrifelhő, vidám vetélkedőműsor bohócokkal! Máté, az alvóbohóc, Benő, az evőbohóc, Kleofás, a névtelen bohóc! Carlos, a rejtőzködőművész, Magda, a késdobáló-művésznő, Júliusz, a meglepetés! Igazi szenzáció! Idén először a díszpáholyban (avagy ha kedve tartja, hát bárhol másutt is) külön, szerződtetett díszvendégbohóc a Kalifornia Nagycirkusz minden előadásán! Gyilkos megjegyzések! Ne mulasszák hát el megtekinteni a Kalifornia Nagycirkusz felülmúlhatatlan új műsorát! Csütörtökön, pénteken és szombaton este fél nyolc órai kezdettel a vasútállomás melletti réten felállított, korát messze megelőzően korszerű, új sátrában várja önöket hihetetlenül izgalmas új műsorával a Kalifornia Nagycirkusz!"

Figyelem. A Kalifornia Cirkusz egy csendes, augusztus végi, eső utáni napon a Badacsony-hegy alá érkezett. Nyolc kocsiból állt mindössze, minden kocsin évtizedes pingálások nyoma. A Kalifornia Cirkusz körülvett egy kis területet, ahová aztán gyorsan és ügyesen fölverte sátrát. Vándorcirkuszos filmekből jól ismert, csíkos de fakó sátra volt a Kalifornia Cirkusznak. A műútról a széthúzott ponyva nyílásán át órákig látszott, hogy bent fapadokat állítanak föl, és a tegnapi felhőszakadás sarát próbálják poronddá alakítani. Ez sikerült is csütörtök estig, ahogy minden más cirkusznak is sikerült, mióta a világ világ. E munkálatok közben, illetve ezek részeként indult el a hangszórós Lada a hangszóró tetején egy leláncolt cerkóffal, hogy hírét vigye az eseménynek a faluban. Két pocsolyán bukdácsolt át az autó, és már fenn is volt a műúton, ahol a vezető bekapcsolta a hangszórót. A főtéren és néhány forgalmasabb helyen meg is állt, mert ide kerültek a karton hirdetőtáblák. Ezek elmosódott, de azért még olvasható betűkkel, képekkel illusztrálva hirdették a tizenöt évvel ezelőtti Kalifornia Cirkusz vendégszereplését. A tizenöt évre az alacsony árakból lehet következtetni, és abból, hogy a táblák szerint még ingyen tekinthetők meg a cirkusz állatai az előadások kezdetéig. Az egyik kocsi árnyékában három kétpúpú teve pihent. Nem messze két póni legelt valamit, és hevert egy angol szetter is a tevék másik oldalán. Tigris valószínűleg nem volt, viszont éppen ennyire valószínű, hogy kígyók tényleg voltak valahol. A pénztárkocsi egyik végén volt a pénztár. Itt lehetett elolvasni, hogy az állatok megtekintése 40 forint, és itt voltak a jegyárak is, természetesen. A felnőtjegy pedig így, egyetlen t-vel. Ez az eddig látottak alapján jóleső érzést keltett. A második t megtört volna valamiféle varázst. A pénztároslány éppen kikönyökölt az ablakon, hogy a német asszonynak és hajlott hátú kamasz fiának elmondja a főbb tudnivalókat németül. Szép arca és válla volt, de amikor visszament a kocsi belsejébe, látszott, hogy kövér. A nap utánasütött a kocsiba, és pár perc múlva leáldozott a kialudt vulkán mögött.

Figyelem. Aznap este nem volt előadás, és a másnapról beszélni mindig kockázatos.

„Figyelem, figyelem! 1994 is lassan a vége felé közeledik! Ne habozzanak! Aki csak kívülről látta, nem is látta! Kivételes alkalom! A lehető legkorszerűbb év, benne a múlt összes rekvizitumával és úgyszintén a jövő zálogaival! Ne gondoljanak rosszra! Ez van, ezt kell szeretni! Ki gondolta volna, hogy a vándorcirkusz még ma is megdobogtatja a szíveket?! Ki gondolta volna, hogy a Nérókor összes bűnével kettőezer éves vállán vánszorog és vezekel a cirkusz még ma is itt, köztünk?! Ki gondolta volna, hogy a környék kutyái egész éjjel vonítanak?! Figyelem, figyelem! A Kalifornia Cirkusz úgyszólván házhoz jön! Hangszórós Lada személygépkocsi bukdácsol be a cirkuszkocsik fénykörébe! Mielőtt kiszáll belőle az a valaki, térjenek nyugovóra, de ne feledjék: a Kalifornia Cirkusz holnap este fél nyolc órai kezdettel a vasútállomás melletti réten várja önöket!"

Kemény István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-176
1975 MÁR 8
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
Dorosz Károly
2021

Dorosz Károly: Vita

végre felnőtte vala?

.- máriássy -

KÖLTŐI SZÖVETKEZET

Egészoldalas hirdetés, budapesti lapban. Így kezdődik: „Elegáns cégjelzés a széles, belvárosi utcában magasodó épület falán: Váci Mihály Lakásfenntartó és Lakásépítő Szövetkezet. Talán már gondolják, ha másról nem, a névadóról, hogy Nyíregyházán vagyunk". Álljunk meg itt egy szóra. Ha másról nem, a névadóról nekem nemcsak Nyíregyháza jut eszembe. Hanem az is, hogy Váci költő volt. Iskola, művelődési otthon, könyvtár, úgy hiszem, szép és igaz „cégérként" használhatja nevét. De milyen összefüggés lehet a költő s egy lakásfenntartó és lakáskarbantartó szövetkezet között? Ne töprengjünk — semmilyen. Ezért nincs nálunk Jókai Mór vas-,

mondó. „
tor X. Y
zölte a n
porter, a
zal a k
sohasem
címét. D
közhírré
mölcsét,
vább él.

Adalél
„Kónya
szélget
mi történt volna, ha a
nyos riporter lemond titulusáról?
S mi történik, ha tudós partnerét
is megtiszteli a legalább ennyire,
csak régebben kiérdemelt címmel?
Egyáltalán: mi legyen azokkal az
írókkal, újságírókkal, politikusokkal, művészekkel, akik gyakorta
szerepelnek a nyilvánosság előtt,
mégis — vagy talán éppen ezért?
— beérik vezeték és keresztnevükkel, anélkül, hogy orvosi, jogászi végzettségüket, tudományos
minősítésüket mellékelnék? Kevésbé tiszteljük őket? Hitelüket
vesztenék? Aligha.

Egyébként doktor *Eke* a tudományos minősítés *időszerű* kérdéseiről folytatott párbeszédet a rádióban.

— zil —

velte
yeze
r há
őbb
t d
éksor
rint.

rmész
ebizo
nem
ban. E
arra hivatkoznak, go
ügyelő, a színészbüfében szár
szendvics, a nézőtérre minde
alakok beülnek, folyton n
őket előadás közben — ilyes
Megpróbálkoznak az Akadé
nagytermével. Aztán a R
kórház röntgenlaboratóriuma
vetkezik, az Eötvös Loránd T
mányegyetem aulája, majd
igazi tájolás: a piszkéstetői
szervatórium. Meg kell v
kedveltetni a színházat. Vág
janak vissza otthonukba. Fok
tosan. Teátrofil haladvány
rint. (Ha van ilyen.)

Bizonyára akad ésszerűbb
gyarázat is. De arra nem gya
szunk.

— ó

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 [illegible] 9

ESTI HÍRLAP

Dorosz Károly grafikus

□ DOROSZ KÁROLY grafikáiból nyílik kiállítás április 11-én, este 6 órakor a Derkovits Ifjúsági Klubban (IV., Csokonai utca 38.).

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Dorosz Károly grafikus

Magyar Nemzet

1975 APR 23

♡

Két kerületi tanács rendez kiállítást ezekben a napokban. A Derkovits Ifjúsági Klubban (IV. kerület, Csokonai u. 38.) Dorosz Károly grafikáit állítják ki, a Ferencvárosi Pincetárlat Mester utcai helyiségében Vida Zsuzsa képei láthatók péntektől.

1021

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 NOV 9

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Dorosz Károly

1021

Dorosz Károly: Illusztráció

1974. NOVEMBER 9.

kormányszerkezetében a gyári záróplomba volt) egy oda nem ta csavart talált. A korn gaslécén pedig karcol árulta, hogy oda szor rábbi rejtekhelyéről kiszabadult idegen cs tette lehetetlenné a j mányzását. Alaposa után a helyszín is azt ta, hogy a busz nem a kanyarban a nagy hanem az út egyenes szakasza után egyszerűen nem kanyarodott.

A szerencsétlenség következtében három utas halt meg, és épen szinte senki nem maradt az autóbuszon.

A balesettel kapcsolatban megtudhattuk azt is, hogy a busz egészen új volt, csupán 28 ezer kilométert futott Ennyi út megtételéhez egy magánautónak általában másfél évre van szüksége. Busznak, taxinak, vállalati kocsinak sokszor csak néhány hónapra. 28 ezer kilométeren át lapult az a csavar. Vagy meg se moccant, vagy ártatlanul csúszkált ide-oda. Míg azután egyszer odakerült a fogasléchez, beékelődött és rögzítette a kormányt.

Amikor a hír megérkezett Budapestre a leplombált kormányműben lelt idegen csavarról, a VOLÁN Tröszt nyilatkozatot adott ki, hangoztatva egyrészt a busz vezetőjének, másrészt a tröszt szerelőinek föltétlen vétlenségét. Bár a vizsgálat még nem zárult le, a felelősség jogi tisztázása pedig el sem kezdődött (feltéve, ami aligha kétes, hogy a szakértői bizottság megállapítása

jelentést tett közzé az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt Schönherz Zoltán utcai székházának építése közben történtekről. Mint emlékezetes, a készülő székház tizedik emeletének leomlása — egyebek között — hónapokig tartó forgalomelterelést tett szükségessé a főváros egyik igen forgalmas részén. Amikor most a bizottság 3,8 millió forintos kárt állapított meg, hangsúlyozta, hogy ez a bontásból és az újjáépítésből származó közvetlen kár. Valószínű, hogy a forgalom hátráltatásából és a székház elkészültének késedelméből fakadó közvetett kár felülmúlja a közvetlent.

Mint a vizsgálat megállapította, „a tervezésben méretezési és szerkesztési hibákat követtek el", „a kivitelezésnél betonvasszerelési és szerkesztési szabályokat hanyagoltak el", és a beruházó „műszaki ellenőre átvette a nyilvánvalóan hibás vasszerelést és nem intézkedett bizonyos ellenőrző vizsgálat elvégzéséről". A felelősség megoszlása 80—10—10 százalékos.

Az épület megrogyásának időpontja egyébként egybeesett egy

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 OKT 26

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Dorosz Károly

1021

Dorosz Károly rajza

jár dióra és mandulára.
hány-szemet, s vagy k
a pofájában. De tegnap
melyik szerelőt is látta
alatt gyűjtögetni. Teler
osonva távozott. Nem al
níteni. De csakugyan, n
kus ellen?

— A dió tekintetében

— Igen.

— Hát, kérem tisztel

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 NOV 2

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Dorosz Károly

1021

Dorosz Károly rajza

1974. NOVEMBER 2.

zése.

A realizmus történelmi kategóriájának kibontakozásáról és megújúló képességéről szólva Almási Miklós Garcia Marquez Száz év magány című regényét említette példaként. Ez az izgalmas és találnyos mű lecke is a kritikusoknak: milyen kategóriákkal tudja leírni ezt a furcsa regényt. A mű megértéséhez csak a realizmus korszerű értelmezése nyújt segítséget. Helytelenül járna el a kritika, ha Marquez harcos frói világát kidobná az ablakon azért, mert mesebeli, csodás elemeket használ a történetben az fró.

A tanácskozás gondolatmenetéből logikusan következett az igény: szocialista irodalmaknak még obban

neg kell ismerniük egymást

zok a vázlatos beszámolók, meeket a hozzászólók saját irodalmi etükről adtak, további érdeklőst keltettek. *Dzsarbasjan*, a jereni egyetem professzora az örény költészet elmúlt két évtize-

NAGYEZ

Halló, itt Ivan car!

A 16. és 20. század randevuja
Filmbohózat
BULGAKOV szinműve nyomán

Rendezte: LEONYID GAJDAJ

MONOLÓG

A professzor magánélete

Rendezte: ILJA AVERBAH

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Dorosz Károly

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1974 SEP 28

1021

Dorosz Károly rajza

Allen Campbell tiltott kábítószer-élvezetér
A harmadik, Brian Courtland az új fegyőr.
Mindhárman különös világba kerülnek, a

ÜVEGHÁZ

Truman CAPOTE, a Hidec
mond el az amerikai fegyh
„Ez a film túltesz valame
írta az l'Humanite Dimanche kritikusa.

ÜVEGHÁZ

Tom Gries, a rendező és Jules Brenner, az operatőr me
mutatja meg egy szuperbörtön kísérteties világát.
„Legyűgöző élmény, kínzó és kísértő film..." irta a Lo

ÜVEGHÁ

Egy film, amelyre vil
Rendezte: TOM GR
Csak 18 éven felülie
Gyártó: Tomorrow E
Forgalmazó: World
Bemutató: október 3

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 NOV 23

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Dorosz Károly

1021

Dorosz Károly: Társak (részlet)

(3. old.)

YIRA

(5. old.)

heti jegyzet

HŐMÉRŐ

Ha volna kulturális meteorológia, elmés tanulmányokat olvashatnánk az olvasás és az időjárás összefüggéseiről. Arról például, hogy esős nyáron felszökik a könyvtárak és könyvesboltok forgalma, verőfényes nyáron lecsökken. Még szemléltetni is lehetne a matematikai biztonsággal működő törvényt: minél feljebb kúszik a hőmérő oszlopa, annál lejjebb csúszik az olvasási grafikon. (Vagy a színház-, múzeum- és mozilátogatás, sőt a tévénézés grafikonja.) A tudományos babérokra vágyó kultúra-meteorológus legalább két következtetést vonna le ebből. Egy elhamarkodott praktikusat: a jó idő árt a kultúrának. És egy elhamarkodott művelődéstörténetit: azok az országok jutottak magasabb műveltségszínvonalra, amelyeknek rossz az időjárásuk.

Az idén mindenesetre nagyon rossz telünk lesz.

Sok hó, sok köd, sok hideg *— ezt ígérik az időjósok, akiknek szavában most épp azért nem érdemes kételkedni, mert már évek óta egyetlen jóslatuk se vált be. Lehetetlen, hogy végre el ne találják. Kívül tél, belül mi — ez a következő hónapok alaphelyzete, kénytelenek le-*

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Dorosz Károly, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 NOV 26

1021

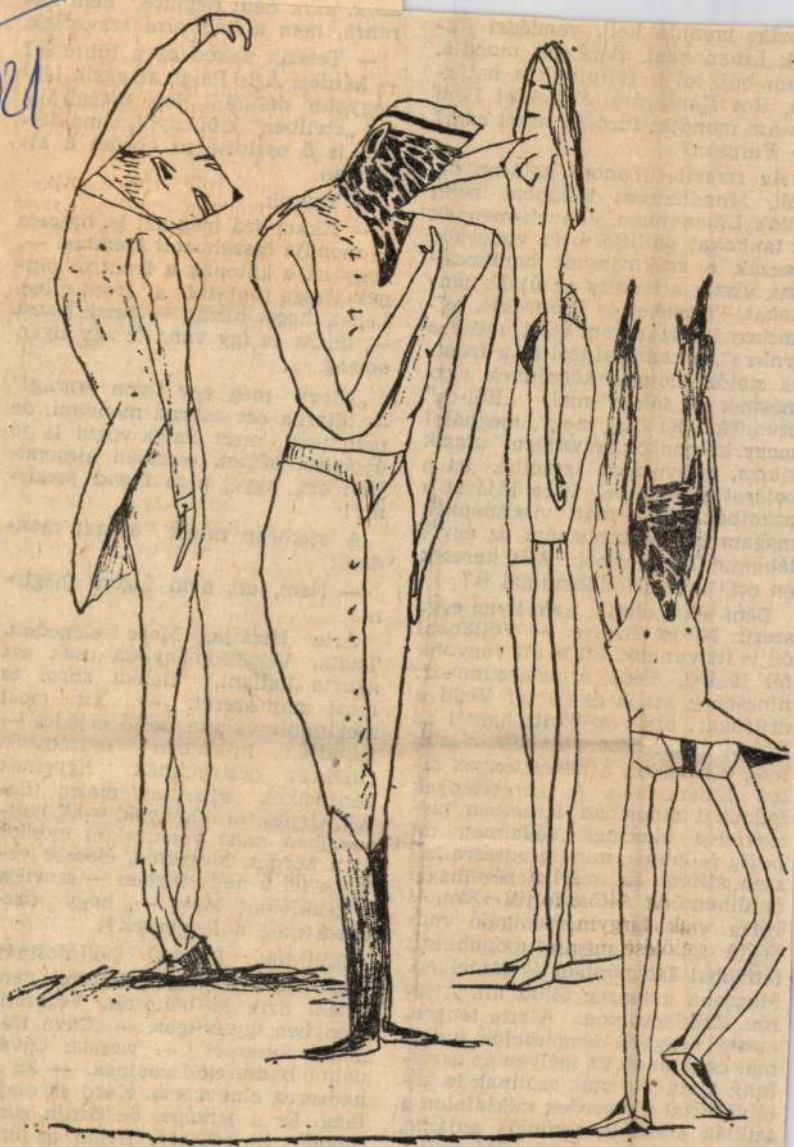

Dorosz Károly rajza

1982. NOVEMBER 26.

kozik: mennie kell, vendégei jöttek Libanonból. Béni azt mondja, nem baj, mi is fölfutunk a határra, Ros Hanikrára. Föltekint Béni és azt mondja: furcsán nézel rám? — Furcsán?

Az izraeli—libanoni határon állok. Mondhatom: féllábbal benn állok Libanonban. Jönnek-mennek a tankokat szállító óriás vontatók, hozzák a zsákmányolt harckocsikat, viszik a frontra az újabb tankokat, lövegeket és lőszereket, miközben itt az orrom előtt megy a „ról-ra", a szabadságról és a frontra sietők előttem köszönnek egymásnak „sálom"-mal. „Ról-ra" üzennek. Ki ölni megy, meghalni megy, ki pedig „hétvégézni" utazik vissza, eltávozásra Izraelbe. Itt a bejárat a pokolba. Itt a kijárat a pokolból. Most már visszalépnék magam is. Visszahúznám az egyik lábamat Libanonból. Mit keresek én ott, akár a féllábammal is?

Béni azt mondja: nem ilyen egyszerű. Nézek Bénire. — Féllábbal ők is itt vannak. Mi is ott vagyunk fél lábbal. Vedd a palesztinokat: nincsenek ott is és itt is? Vedd a drúzokat: egy részük itt harcol az izraeli hadseregben, a másik részük meg ott harcol, a keresztények ellen Libanonban. A keresztények féllábbal állandóan Izraelben tartózkodva keresnek védelmet, mi pedig féllábbal, mindig ugrásra készen állunk. És azért a pénzért le is ülhetnénk — mondja Béni, és igaza van: egy önkiszolgáló vendéglő áll a határon, mondhatni: féllábbal Libanonban és Izraelben. Magasan a tenger fölött áll. Átjárón. Sziklacsúcson. Alatta tengermosta hegybéli tengeröblök hullámai csapódnak itt mélyen az asztalunk alatt. Turisták szállnak le kötélvasúttal a meredek sziklafalon a sziklák alatti tengeröblök auláiba, hogy a porzó, a becsapódó hullámok habfüggönyén keresztül nézhessenek ki a nyílt vizekre. A hadihajókra, naszádokra. De én itt humuszt eszem pitával, vagyis lángos-darabkákkal fogyasztom el a

[illegible] Lehet, hogy túlzás — teszi hozzá —, de itt ez így van. Ez egy ilyen ország.

„Nincs még egy ilyen ország!" — Mintha ezt akarná mondani, de nem teszi, mert Palgi végül is jó újságíró. Mások azonban kimondják: ezt, ugye, nem fogod megírni?!

A szemébe nézek és azt mondom:

— Nem, ezt nem fogom megírni.

Árie barátja, Mose elégedett. Tudta. Végeredményben csak ezt akarta hallani. Belém karol és most már szeret. — Itt most megindult valami belső erjedés — mondja, miközben sodródunk. Diszkrét óriáspálmák figyelnek bennünket. Fűszeres, meleg illatok. Örjítő torokhangok. — A hadseregben most vetődik fel először ez a kérdés. Megérted, először vetődik fel a hadseregben — szorítja a csuklómat Mose —, hogy tiszták-e még a fegyverek?!

Bólintok. Rosszul bólintottam, mert Mose úgy érzi, semmit nem értek. Erre is bólintok. Végeredményben így is igaz. — „Cává, Hágánát löiszráél" — vagyis: önvédelmi hadsereg Izraelnek. — Ez a hadsereg elnevezése. Kard és olajfaág. Ez a jelképe, de Begin sose mondja ki egészen. Begin az önvédelmet kihagyja. Észrevetted? — kérdezi Mose. — Nem vettem észre. Begin 1982 szeptemberében hadseregnek nevezi Izrael hadseregét.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Dorasz Károly, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 MÁR 12

mostól Németh Lász
ndoron keresztül N
ig — „tani-tani" ak
ıt, s ha az olvasmár
tében vannak is elté
erb Antal és Rába
ött, egy értelmes, tiz
volc éves fiatalemb
iket képes megérte
jegyzetelni.

Tüskés „közérthető
y újabb vonás, mel
egezett követelmér
het, de kritikusi normaként na-
on is kívánatos); számos passzu-
t idézhetik a tankönyvírók: föl-
nerhető portrévázlatot vagy ár-
ékrajzolatot kínálnak Csorbáról.
ldául: „Csorba költészetében a
lasszikus« mindenekelőtt az asz-
tikus belső fegyelem és egyen-
ly megteremtését jelenti. (. . .) A
ció és a szenzualitás feszültsége
ti költészetét, a szív és értelem
rmóniáját, a gondolatiság és az
dulat szintézisét valósítja meg."
Elismerésemet félig sem akarom
sszaszippantani de a szintézis"

ban nem annyira az idős Kassák-
hoz, mint inkább a prózaverseket
is író Illyés Gyulához hasonlíta-
nám; egyik gyors folyású patak-
ként végigszaladó verstípusát Szab-
bó Lőrinc és Illyés „iskolájához"
tartozónak vélem. Kitűnő észrevé-
tel, hogy Csorba versei „gondolati
meglepetések". De ez is, nem Illyés-
sel rokonítja-e őt?

A versek legjellemzőbb szavai-
nak kikeresése is szerencsés eljá-
rása Tüskésnek. Nem a leggyako-

Dorosz Károly rajza

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 MÁR 16

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Dorosz Károly

1021

TÁJÉKOZÓ

Dorosz Károly: Szívélyes emberek

kor rámutatott a vázára, az
ı eladó?
fem.
Képzeld, ezt feleltem, magam
ı értettem, miért, és azonnal
ıondtam, értéktelen, mert ra-
ztott a talpa.
ızt mondta, nem baj, ha a vá-
odaadom, elviszi a többi cuc-
is, pénzt is ad.
Újra azt akartam mondani, a
zát nem adom, eszembe jutott
is, hogy most biztosan „át-
rnek", de elszégyelltem magam.
t megbolondultam? Egy ilyen
ıda váza? Amitől szabadulni
artam, azért még pénz is kell?
gye, mondtam.
Az ócskás embere néhány óra
ılva elvitt mindent, a vázát is.
ıdig ültem a földön, és néztem.
ronda vázát.
Éjjel nem nagyon aludtam.
ásnap délelőtt felhívtam az ócs-
ıst — magam se tudtam, mit
inálok —, kértem, adja vissza a
ızát, fizetek, többet fizetek, mint
nennyit ő adott, csak a vázát
lja vissza.
Nem adja, elvitték már, mond-
, és letette a kagylót.

*

Öregedés? Nem tudom.
Új tárgyak között élek, mind-
yiket szeretettel raktam ma-
ınk köré, ragaszkodom is hozzá-
k. Ha kérdeznének, ma is azt
ondanám, nem lehetünk rabjai
tárgyaknak, bár őszinte lennék,
ert így gondolom, hazudnék is.

SÁRÁNDI JÓZSEF:

Kinyílt idő

Növénygyűjtemény a táj,
remény-zöld a búza, árpa,
kinyílt időben száll a nap,
freskó-kék az égi tábla.
Akácok erdejéből bódítva jön
gömböcnyi illatsziget,
a keménység tüskés virágfáin
méhek, fullánkos fellegek.

Amott a fűben nyúl fülel,
tapsra vár s én tapsolok,
nyomában szirmuk-vesztve
rémült, legázolt pipacsok.
Ösvény marad a nyúl után —
s kutyatejfű a pázsiton
buggyant, keserű nedvekkel

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Dorosz Károly,

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1980 FEB 1 6

1021.

Dorosz Károly rajza

kosság és megaláztatás, az értelmetlen áldozat víziói peregnek elénk.

Hosszú haj? • Jelképe lehetett egykoron a kispolgári társadalommal való szembefordulásnak, az ifjúsági mozgalmak előretörésének. A hetvenes években már a kijózanodás hűvös szelei fújnak. Mintha esztendőkbe tellett volna felfogni 1963 párizsi májusának üzenetét. A nyugati ifjúság nagy kalandja, a „képzelet lázadása a valóság ellen" sortüzek fenyegetésére összeomlott. A berlini diákvezér, Rudi Dutschke negyvenévesen halott: a polgári Anglia nem fogadta be lakosának a fejlövés utóhatásaitól szenvedő anarchistát; a dániai Aarhusból pedig nem volt elég ereje igéit szertehinteni a világon. Eltűnt a francia vörös Danny is, el a chicagoi yippik megannyi vezére. • Egy évtized minden ifjúságon legalább egy évtizedet öregít, de a hetvenes években mintha minden esztendő dupplán számítana. Ez a kor keményen bánt el lázadó fiaival. A lázadás hitelétől fosztotta meg a nyugati

futurológusoknak ez
mely más irányzatok
„zero growth", vagyi
vekedés stratégiáját
A föld tartalékai az
ra kimerülnek, a
energiaforráson kívül még nem áll rendelkezésünkre újabb, növekszik a születések száma, csökken a halálozásoké: a földgolyóbis nem lesz képes a lélekszámban növekedő emberiség el- és fenntartására.

A hatvanas évek korláttalan technikai optimizmusára válasz ez a kultúrpesszimizmus. Leleplező a „nulla növekedés" teóriája. A korlátlan növekedés paródiája. A hetvenes évek a futurológia bukása is: a jövőtudomány jóslataiból alig teljesült valami. Nem valósult meg a kompjúter fordítógép, a szintetikus klorofill előállítása, semmi sem lett az ultrahanggal működő mosogatógépből, s voltaképp vége a holdraküldött emberek rakétaprogramjának is.

Nemcsak azért, mert a holdutazást épp a futurológia tartotta lehetetlennek. Talán azért, mert a holdutazás is inkább jelképes vállalkozás volt, semmint tisztán tudományos értékű expedíció. A hazsargonjában arra, hogy alapeszméjének optimizmusát aprópénzre váltsa, s automatikus kényszernek vélje a fejlődést, növekedést. Történetének talán egyik legkirívóbb torzulása éppen az „ökonomizmus" volt: a gazdasági erők önálló erejét túlbecsülő revizionizmus. Az „ökonomizmus" Szküllájával szemben a voluntarizmus Karübdiszére állt: a gazdasággal szembeni önkény.

A hetvenes évek szocialista közéletének szellemét azonban egyre inkább jellemezni kezdte a valósághoz igazodó helyzetértékelés.

A 80-A

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Dorosz Károly

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1979. XI. 24.

1021

Dorosz Károly rajza

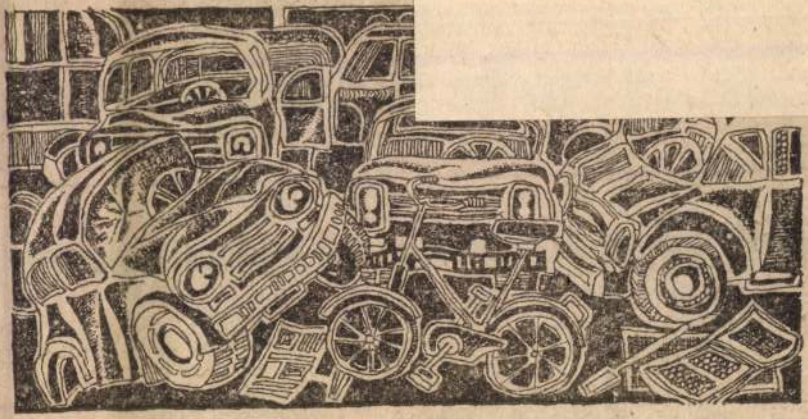

Dévényi János: Bádoglavina

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Dorosz Károly,
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 MÁJ 10

1021.

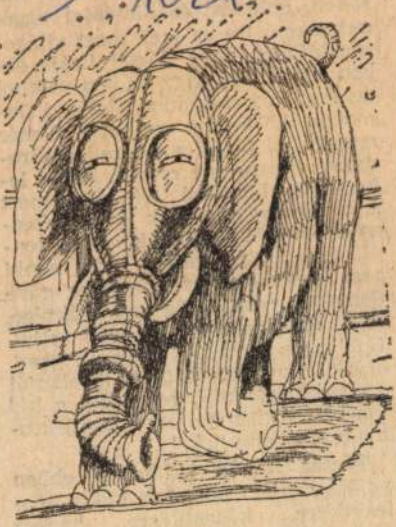

Dorosz Károly rajza

denkinek csak addig van szüksége, míg valahonnan valahová eljut. Ha igazán irodalom akarunk lenni, akkor nem mondhatunk le alkotói szubjektumunkról, márpedig a híd inkább objektuma, mint szubjektuma a közvetítésnek."

Tőzsér Árpád költészete ebben az értelemben nemcsak híd a közlekedésre, közvetítésre, hanem olyan tájék, ahol elidőzni is érdemes, sőt előbb-utóbb *illik* is.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

19/4 JUL 6

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Dorosz Károly

1021

ÉKOZÓDÁS

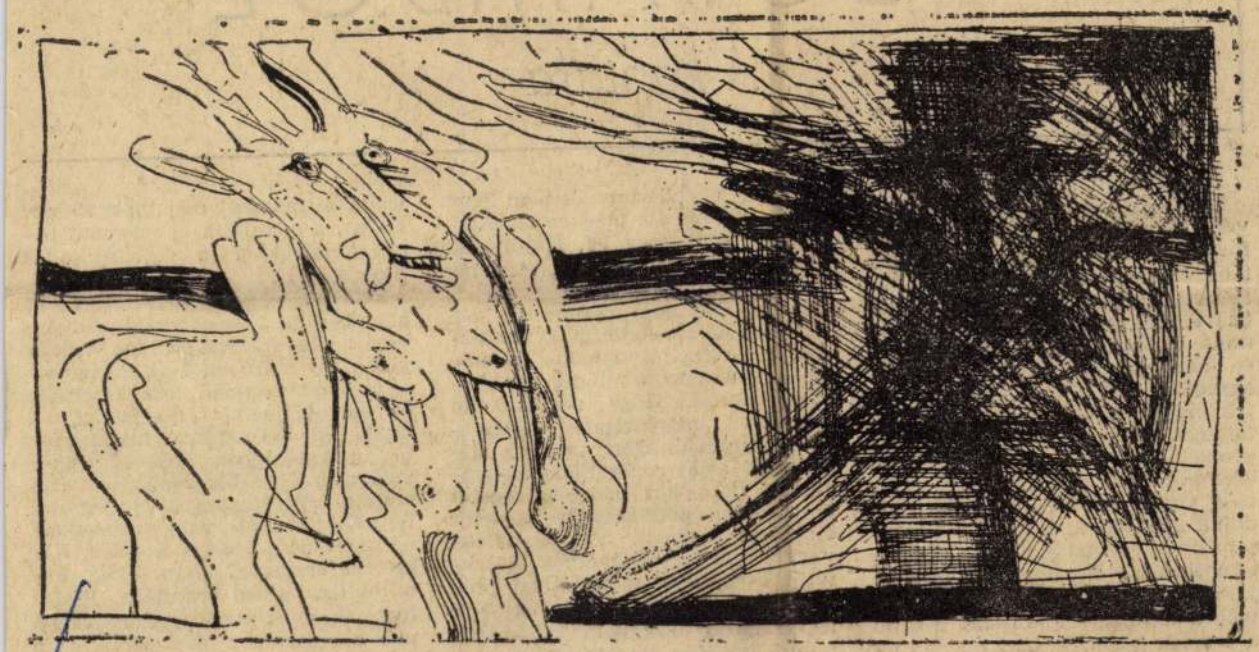

Dorosz Károly rézkarca

POSTÁNKBÓL

A kaptafa

Igen Tisztelt Főorvos Úr!

Mint látja, szinte postafordultával válaszolok levelére, s ennek a foglalkozása iránt érzett különleges megbecsülésen kívül — életem úgy alakult, hogy a két utolsó évtizedben többet találkoztam orvosokkal, mint írókkal vagy szerkesztőkkel — még egy oka van. Nem Ön az egyedüli, aki a levelében foglaltak miatt megkeresett, gyakran felbukkannak postámban hasonló problémákat érintő írások. Am ezek közül egy sem kérdezett, mind csak közölt valamit, többnyire küldjük nézetét egyik-másik írótársam munkásságáról, illetve a sajátomról. Megesett, hogy a levél írója elismerését fejezte ki, de ez volt a kivétel. Tipikusnak inkább a levelek ingerült hangját nevezném, a feladók számonkérték azt a „garázdálkodást", amit az írók csak egy, egyetlenegy, és nem lehet más-más arca itt meg amott Kossuthnak sem vagy IV. Károlynak, csak azonos, csak egyféle, mert így kívánja az igazság.

Gondolom, magyaráznom se kell, mit akarok érzékeltetni a fentiekkel: a történelmi témához forduló író valamiképpen mindig az igazságot keresi. Hogy napjainkban nagyobb intenzitással, szenvedéllyel, nyilván azért, mert az idősebbeket saját romantikus életrajzuk, a fiatalokat pedig a réginél lényegesen politikusabb nevelés szoktatta rá arra, hogy a világ vagy a magyar történelmet dialektikus egységben, mozgásában próbálja szemlélni: s ennek egy-egy izgalmasabb szakaszát, figuráját, mint a hirtelen megállított képet a filmen, bárki kimerevítheti magának, hogy körbejárhassa, megnézze, ha akarja, a másik oldalról is. Ez a történelmi regény, a történelmi dráma, a történelmi film lényege, ez a műfaj törvénye. Ez a kaptafa, amelyre a történelmi témát húzzák.

Ezt a kaptafát használja Sarkadi Imre is, amikor a Fiatalok című regényét írja. Ezt a kaptafát használja Fábri Zoltán is, amikor a Fiatalok című filmet rendezi. Ezt a kaptafát használja Kardos László is, amikor a Fiatalok című kritikát írja. Ezt a kaptafát használja Kovács Imre is, amikor a Fiatalok című könyvet írja. Ezt a kaptafát használja Kovács Imre is, amikor a Fiatalok című könyvet írja

Dorosz Károly

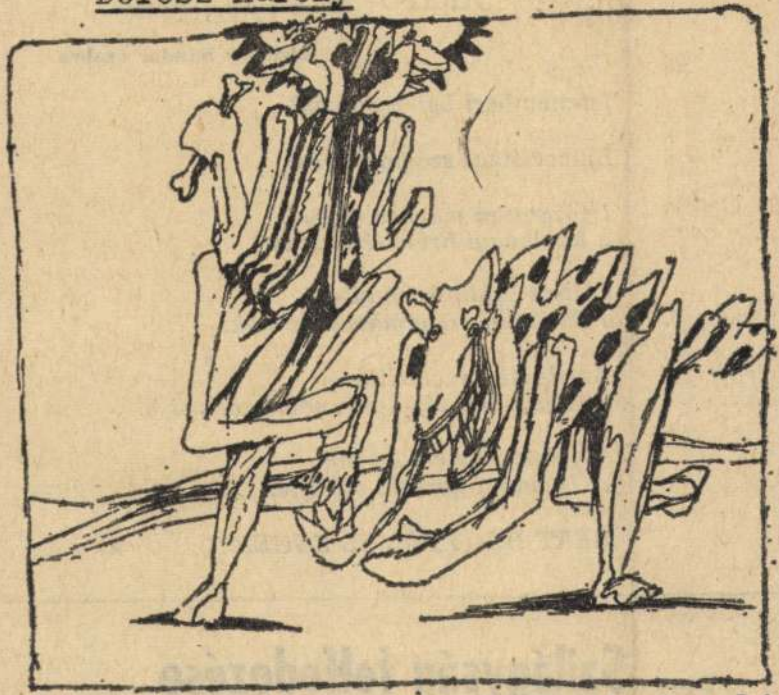

Élet és Irodalom, Bp. 1975. junius 14.

Dorosz Károly: Groteszk

XIX. évf. 24. sz.9. lap.

ná egy kis kitérő szóra sem ér-

PÁKOLITZ ISTVÁN:

Jajszó

Rétfalvy Sándor szobra

Istenemberi belenyugvás?

Emberisteni számonkérés!

Irtózatosan magára maradt
a havihegyi bronz-Krisztus.

Fojtott-jajduló csöndje
a Többéhelyrenemhozható-nak.

Az elvetélt megváltás
reménytelen-tébolyult néma zokogása.

Atyaisten-szakállba tép
az Iszonyat görcsös tíz ujja.

MÉRT HAGYTÁL EL ENGEM!?

Szilágyság felfedezése

Dr. Kós Károly — Szentimrei Judit — dr. Nagy Jenő: Szilágysági magyar népművészet (Kriterion, 229 old.)

Bármilyen meglepő, de Magyarország és Románia *néprajzi* térké-

Enciklopedica kiadásában lát napvilágot.

A kutatócsoport frissen közreadott munkája, a *Szilágysági magyar népművészet* szerkezete igen világos, beosztása példamutatóan arányos. Az első és a harmadik fe-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-776
1974 AUG 3

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021 Dorosz Károly

Dorosz Károly rajza

1974. AUGUSZTUS 3.

(7. old.)

Garai Gábor, Tóth Eszter és Zelk Zoltán

VERSE

Galgóczi Erzsébet

ELBESZÉLÉSE

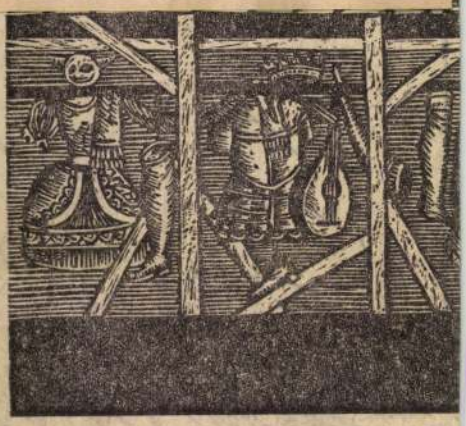

heti jegyzet

MIKOR LESZ NYÁR AZ IDÉN?

Május óta tudom, milyen nehéz istennek lenni. Április végén még gyanútlan voltam, azt kívánván ugyanezen a lapoldalon, hogy a téli-tavaszi aszályt enyhítendő, zúduljon ránk eső a májusi felvonulás után, bugyborékoljon a víz a talpunk alatt, és zuhogjon aztán napokig az árodat. Zuhogott is. Igaz, hogy már a felvonulás előtt rákezdett, de ezt még apró műhibának gondoltam, egy kezdőnek megbocsátható az ilyesmi. Nyugtalan csak június elején lettem, még mindig zuhogott, a kollégák szemrehányón néztek rám, egy agronómus olvasónk köszönőlevelet írt: jó volt, elég volt, most már hagyassam abba, kapálni is kéne. Július elején megáradtak a folyók, a Tiszántúlon belvizek gyülekeztek, tétlenül áztak a kombájnok, a zöldségpiacon nyoma se volt a szántóföldi paradicsomnak, az étteremben húsz forintot kértek büntetésből egy falatnyi paprikasalátáért, a kukoricások riadtan lapultak az északi szelekben, áztak a néptelen strandok, lacipecsenyések-kabinosok-emlékkártyárusok rázták dühösen az öklüket, egy üdülőgondnok felháborodott levelet írt: „Ezt jó elintézte, uram!"

Most augusztus eleje van, a aratás már biztosan belenyúlik a szeptemberbe, a kukori

ÁRA: 2,50 Ft

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Dorosz Károly, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 MÁJ 9

/ 1021

Dorosz Károly rajza

JIMMYT

annak az amerikai újságírónő-
sorozata körül támadt botrány
ni friss Pulitzer-díját. Az eset
ázó riportsorozatot készített bi-
es fekete kisfiúról, akit kábító-
életveszély fenyeget. A riport-
s részvétet támasztott Jimmy
unka lévén, Pulitzer-díjjal ju-
igázta a szakma és a közvéle-
Vezesse elő az újságírónő, ho-
orsáért egy egész ország aggó-
ott az ország színe elé, hiszen az
hogy nem is létezik. A riport-
ülötte, első sorától az utolsóig.
botrány — Pulitzer-díj, vissza.
az esetből egy magyarországi
ómagam legalább hármat, de
an vagyok, inkább kérdezve

VENDÉGÜNK:

Per Wästb

A közelmúltban Budapesten tartózkodott Per Wästberg, a Nemzetközi PEN Club elnöke, svéd regényíró, a Dagens Nyheter című stockholmi napilap főszerkesztője.

— A Nemzetközi PEN Club az idén ünnepli megalapításának hatvanadik évfordulóját. Nemigen van nemzetközi szervezet, amely ilyen hosszú, immár több emberöltőnyi múltra tekinthet vissza; az írók azóta is egyetlen világszervezete átvészelt két háborút, egy hidegháborút ...

— Hogy épp egy irodalmi szervezetnek sikerült ilyen hosszú időn át megőriznie magát, azt tekintsük talán szimbolikusnak. Nem volt könnyű; sok mindenen átment a PEN — történetéből pontosan kiolvasható az elmúlt hatvan év történelme. Nem árt rá emlékeztetni — épp most — hogy alapítói annak *vérkeringésen, mi mégis úgy érezzük, hogy — talán elsősorban a nyelvi nehézségek miatt — irodalmunk legnagyobb értékeit sem tudjuk átadni a világnak.*

— Igen, ez közös gondja a „kis nyelveknek", bár a PEN-ben kerüljük ezt a kifejezést, mert óhatatlanul is valamiféle nem létező hierarchiát sejtet. A PEN igyekszik megtenni, ami tőle telik, hogy változtasson a helyzeten, mert ezeknek a népeknek sok esetben évezredes múltú irodalma nélkül nincs értelme világirodalomról beszélni. Legaktívabb és egyik legfontosabb bizottságunk a Fordító Bizottság, amelyben az én közv

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1974 SEP -7

Dorosz Károly

KÖNYVEK

1021

Dorosz Károly: Illusztráció

MŰVÉSZET

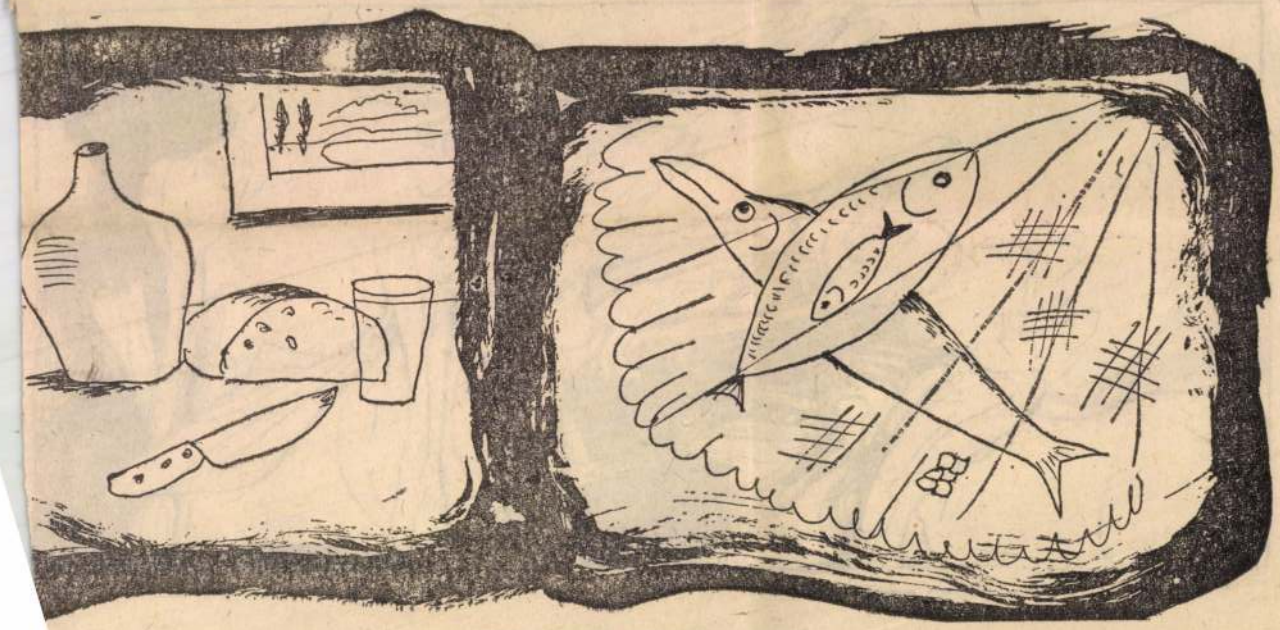

Képzőművészet

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ULLOI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1980 OKT 11
ÉLET ÉS IRODALOM
Dorosz Károly
grafikus
1021

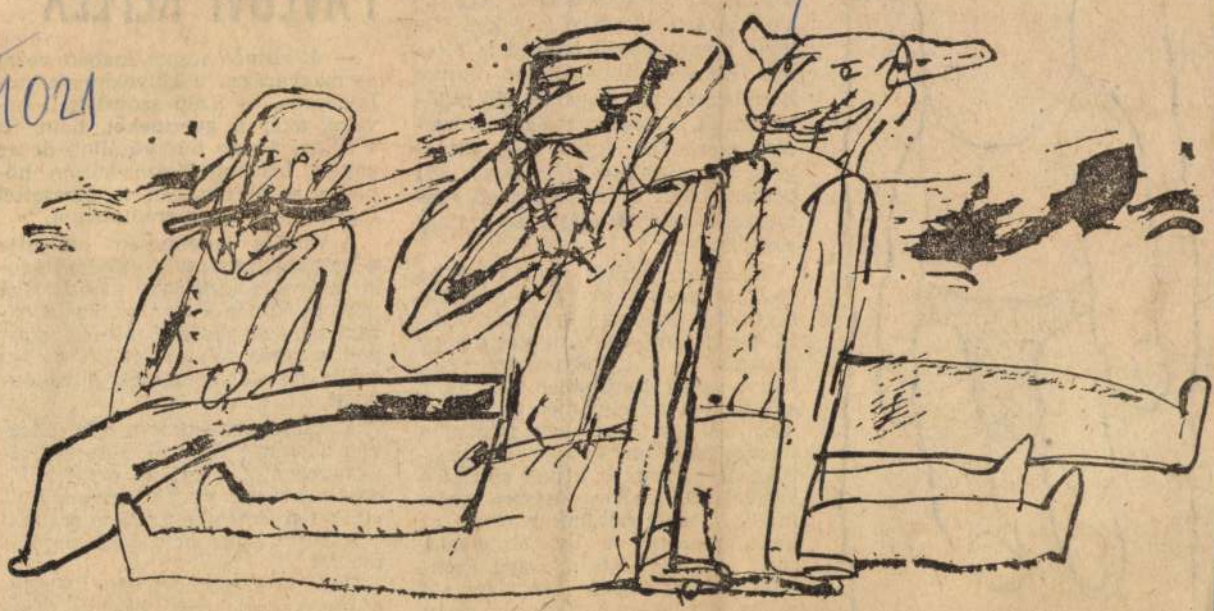

Dorosz Károly rajza

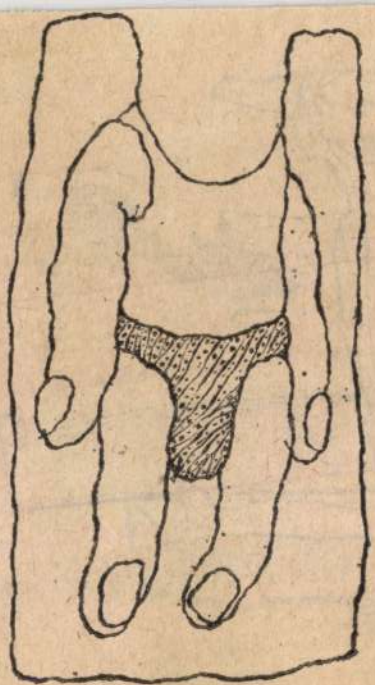

Tettamanti Béla rajza

Még attól sem állt belém igazán a félsz, mikor megtudtam, hogy az akut bronchitiszemre jutó kén- illetve szénmonoxid hányad is tetemes. Kereken ötvenötezer illetve harminchétezer vagonnyi jön belőle fentről, ahonnét az említett szerény mérgeken kívül még nitrogénoxid, ammónia, klór, savgőz, oldószer cianid és nehézfém (?) szemerkél reánk. Ráadásul egyenetlen eloszlásban.

És ez az, amitől most kissé be vagyok rezelve. (A réz a nehézfémek közé tartozik.) A FÖKÉTÜSZFLÁ-sok táblázata kimutatja, hogy az egyik mellhártyalyukasztó koszból a másik kerületben van több, a másikból az egyikben és a harmadikból így tovább. Én például a tizenkettedikben kacaghatok keserűen azon, hogy a közhit szerint e kerület: zöld. Keserűségem azért indokolt, mert nekünk jutott ki az ipari mannából a legtöbb cianid, mely keserű(mandula) szagú. Ezenfelül természetesen vegyület, sőt alighanem heterociklikus, ám ez itt tökmindegy.

Lényegesebb, hogy a gonosz kriminiszerzők embert, a jótét írtók bo-

a kutyatulajdonos kiseloadasat, tekintetével a kiskutyát keresi. Meg is látja. Éppen akkor amikor a paradicsomevő állatka jóízűen eszegeti a piros telefonzsinórt, s rágcsálja annak ugyancsak piros dugóját.

A tulajdonos ekkor megfeledkezvén humánus elveiről, alaposan elagyabugyálja a kutyát, orrát többször a lerágott dugóhoz nyomja, és erélyesen ismételgeti: Nem szabad!

A kutya azóta nem eszik paradicsomot.

Csak telefonzsinórt rág. Véletlenül sem pirosat, csak fehéret, feketét, zöldet. A nevelés sosem haszontalan.

—y —t

Dorosz Károly

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

grafikus művész

1983 MAJ 27

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Dorosz Károly rajza

nyílegyenes és törésmentes. D egyértelműbb és határozottab politikai tartalmakat hordozott mint számosan még ma is vélik Tévednek például, akik az 193 őszén megjelent *Mi a magyar?* című tanulmánykötetben — amelynek nemcsak részszerzője, hanem szerkesztője és sugallója volt — egy olyan nemzeteszmény felvázolását látják, amely nem sokban különbözött, az 1919 fojtó

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Dorosz Károly
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 MÁR 28

1021

Dorosz Károly rajza

LENGYEL BALÁZS

Pályafordulat

■ *Rákos Sándor: Harc a madárral (Magvető, 320 old.)*

Rákos Sándor első kötete, Az eb válaszol, 1949-ben jelent meg. Nem tudom, észrevettük-e akkor (roppant rossz időpont volt ez), észrevette-e a kritika azóta is, hogy a kötet milyen erőteljes, szenvedélyes költőt szólaltatott meg. Hogy a felszabadulást követő évek néhány nagyszabású első-kötete után, őket két-három év távolságból követve, ez a kis könyv talán még végletesebben, még darabos-nyersebben tárja elénk az átélt véres történelmi forduló költőkre tartozó következményeit. A háborúnak az emberi legbelsőt alakító megbillentő hatását.

java teljesítményéhez tartozik (Aknamező, Arlak, Szamjusag stb.), de az önkifejezésnek az a *teljesebb* szintje, ami megvolt, elmaradt. Rákos Sándornak újra fel kellett fedeznie. Le kellett küzdenie elmenyvilágától való részleges elidegenedését, melyet a megzavart értékelő szempontokat követve, így dicsért meg még 1965-ben is az Irodalmi lexikon: „...az 50-es években... a magányos eleterzes válságát bizakodo utkereses váltja fel."

Pedig Rákosnak a Szegények vonulásában (1959) egy új belső honfoglalással szinte újra kellett kezdenie a költészetét. Abból az elnémított-elnémult költőből kellett kilépnie, Lázárként belőle új-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Dorosz Károly
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 ÁPR 29

1021

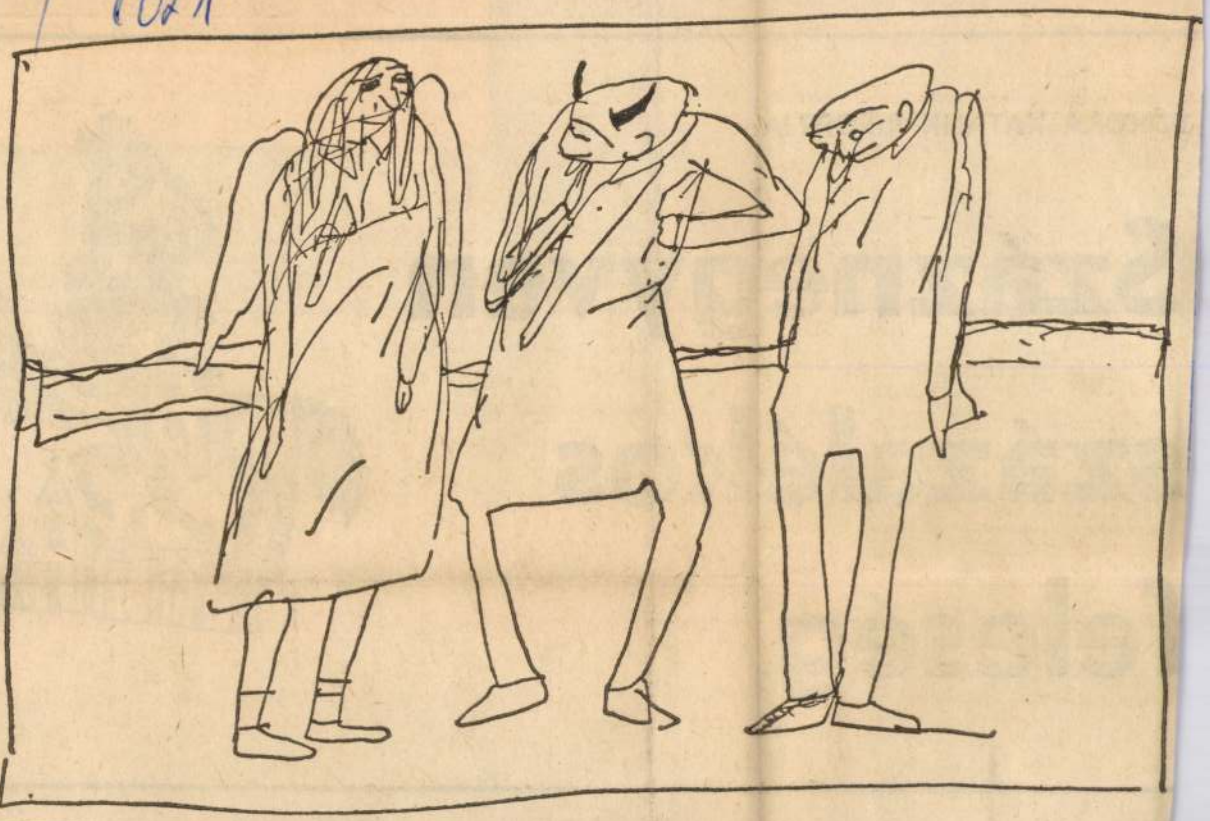

Dorosz Károly rajza

SZIKORA KATALIN RIPORTJA:

Százegyven százalékos feleség

mert abból a pénzből nem adom le

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Dorosz Károly, grafikus
ÉLET ÉS IRODALOM
1984 MÁJ 25
1021

Dorosz Károly rajza

Földi Pé

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

Dorosz Károly, grafika

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 OKT 14

1021

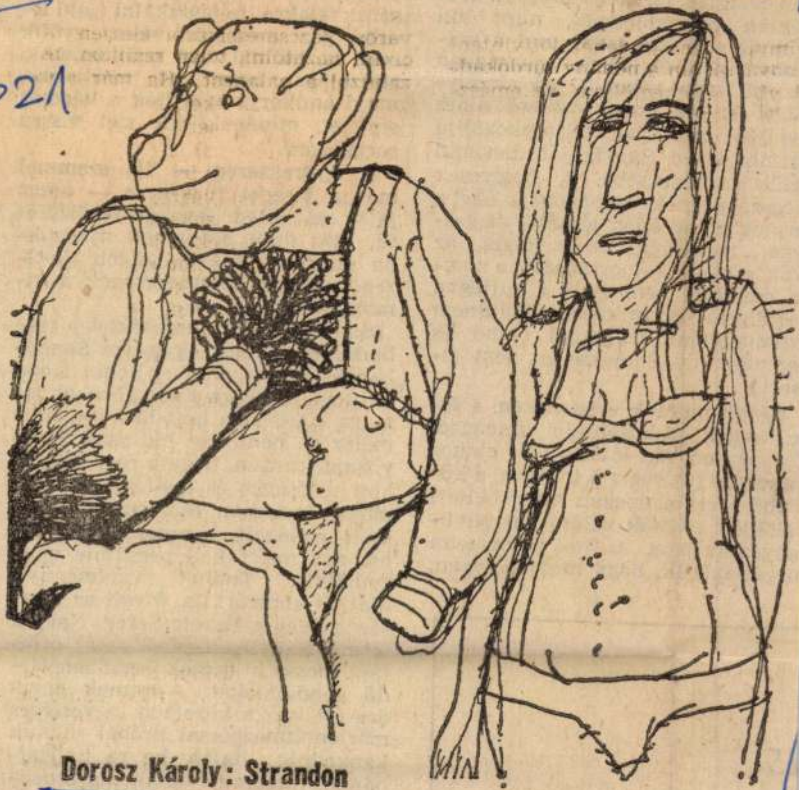

Dorosz Károly: Strandon

ban Sanyika törékeny szégyen-csónakján hánykolódnék, mint aki semmit sem tud arról, ami a művészetekben (nélküle), a világban történt vagy történik. Az osztályfőnök is érzi, hogy valami nincs rendjén, ezért hát felsorakoztatja harmincnyolc Sanyikáját, bevonul velük a múzeumba. A hétévesek megszeppennek: nyomasztja őket a termek embertelen léptékű magassága, tágassága, megriadnak az őrök szigorú komorságától, a tompa csendtől, nem értik a suttogva beszélgető látogatókat. (Majdnem azt mondtam: templomi csend és hangulat, de Sanyika ezt sem ismeri.)

Végigvonulnak a termeken, s feszültségük fokozatosan felenged. Egy-egy női akt láttára már cinkos kuncogás fut végig a sorokon, a különböző csataképeken megörökített öldöklő harcosok valósággal felvillanyozzák őket. A fiúk hamarosan megállapítják, hogy minden olyan,

jelre szétszéled. Recsegő térdizületű, idős őrök próbálnak nyomukba szegődni, hogy legalább tíz-tizenöt téglát megmentsenek a kimozgatástól.

Sanyika élvezi a mértéktelen szabadságot, ő most egyszerre Sandokan és Blazej doktor, Robin Hood és Bors. Sanyika csak köveket lát maga előtt, nem hatódik meg, nem méláz el, nem érez indítékot, hogy visszatekintsen, hogy a régi lépcsőkön valóságos és szellemi lábnyomokat keressen. Nem szeretheti a múlt emlékeit, honnan is tudhatná, mit miért kell becsülnie vagy gyűlölnie. Tudhat valamennyit Mátyás koráról? Ja, ő volt az igazságos. Meg a Fekete Sereg. Nagy a lárma, Sanyika fejéből saját ordítása mossa ki a csak csendben élődő gondolatokat. A romok egyik őre ott van a közelben, nevetséges marionettmozgással próbál utánuk kapkodni... talán, ha rá hallgatnának, mesélne valamit, ha érdeklődnének, megmagyarázná... de

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

Dorosz Károly
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 JUL 22

1021

Dorosz Károly rajza

KŐHÁTI ZSOLT—ZOMBORI KATALIN:

Pucér való

Aki vonattal vág neki a magyar nudista paradicsomhoz vezető útnak, már az erzsébeti vasútállomáson furcsa izgatottságot érzékelhet. A pénztáros mindenkit jól megnéz, amikor Délegyházáig kér jegyet, a közelben levők „nem figyelnek oda" vagy cinkosan kacsintanak.

Toronyiránt, úttalan utakon indul meg az embersereg a délegyházi állomásról, a Kavicsbánya Vállalat veszélyes, művelés alatt álló területén. Negyedóra múlva elérkezünk a „textiles" tóhoz. Ez afféle purgatórium. Sokan járnak ide is, még zömmel fürdőruhában, de szemmel láthatóan nem zavarja őket a közéjük keveredő ruhátlan „nudik" látványa. Rengeteg ember, rengeteg gépkocsi, lakókocsi, sátor. A bejáratnál — ami az úton keresztbe fektetett gerenda — tábla: Családi naturista strand. Az ábrán áthúzott fürdőruha. A bejárat mögött már egy másik tó, az ún. Osztályozó. Bányató ez is, mint az is, mint az egész délegyházi törendszer. Túlsó felén jól látszik a jelenleg is működő kotrógép. A tó partján rengeteg ember, a terület egésze nem látható át innen, de hat-nyolc ezren bizonyosan vannak.

Készségesen igazít útba az a tizenöt-húsz meztelen polgártársunk, akik körbefogtak, mikor a „vezérkar" hollétét firtattuk. Itt ért bennünket az első meglepetés. Pár percig roppant feszélyező volt a ruhátlan emberek látványa, de kis

Az persze nekik sem tetszik, ha valaki meztelenül megy a boltba vásárolni, ahogyan egy ötven körüli férfi tette.

Benyomásunk szerint a nudizmus nem kelt különösebb indulatokat a községbeliekben, kinek-kinek a magánügyeként tartják számon. A megkérdezettek jószerivel ugyanazokat a botrányos eseteket mesélik, s inkább maguk is csak hallomás, semmint személyes tapasztalat nyomán. Ártalmatlan leszólításból is olykor kiszínezett rémtörténet válik. A „szűzanya-meztelenül" motorzó fiatalembernek is csak egy szemtanúja volt a strand gondnokasszonyán kívül; az állomás pénz-

mérce" betartására szólítanak fel. Ideológiájuk szerint azért mások, többek a nudistáknál, mert míg az utóbbiak csak magukkal törődnek, a naturisták védik, szeretik a természetet, magasabb erkölcsi normákat képviselnek, és kiszűrik a felelőtlen elemeket. Ebbéli igyekezetüket tükrözi megalakítani kívánt Szövetségüknek 1982. szeptember 15-én a Belkereskedelmi Minisztériumhoz továbbított alapító okirata, amelyben meghatározzák Szövetségük nevét: MAGYAR NATURISTA SZÖVETSÉG, székhelyét: BUDAPEST, emblémáját: „Kerek kék mezőben a

Dorosz Károly
Művészet 1965/1/63

Hozzászólás

Elolvastam Fajó János és Hegyi Loránd írásait. Sajnos egyik sem tetszett, bár a vitaindító fontos kérdéseket vetett fel, ám a lényeg helyett egymással vannak elfoglalva, mint a szerelmesek. Ez egyébként majdnem érthető, hiszen a kérdéskörről – ismereteim szerint – nemigen jelent meg marxista igényű értékelés művészeti íróink tollából. Annak ellenére, hogy végül is egy szocializmus felé tendáló társadalomban élünk. Ez a néhány mondat nem irányul senki ellen. Ellenkezőleg: szándéka szerint azok érdekében íródott, akikről szól.

A köpönyegforgatásról

Vége a festészetnek – hangzott a jelszó néhány évvel ezelőtt. A külföldi jelszavak iránt fogékonyak teátrális mozdulattal dobták el ecsetjeiket, s ezzel az élre kerültek (lásd avantgarde). Kis idő múlva odaát (nyugaton) újból festeni kezdtek. Az ecsetek eldobói lázasan keresni kezdték, hová is dobták az ecsetet. A megtalálás mozdulatával, nem utolsósorban a művészeti írók segítségével újból az élre kerültek az „új festészet" hazai képviselői. A kritikusok ugyanis nem mondhatták, tévedtünk, még sincs vége a festészetnek (mellesleg szólva, aki ezt elhitte...). Ha egy pszichológust kérdeznénk erről a jelenségről, bizonyára rögzült gyermeki lelkületre gyanakodna azokról szólván, akik mindenáron, még a köpönyegforgatás vádját is kockáztatva, az élen és mindig az élen akarnak maradni, ellensúlyozandó bizonyos vagy esetleges belső bizonytalanságot. A felnőtt személyiség el tudja viselni, ha vállalt lényege időről időre háttérbe szorul, de akkor is csinálja tovább saját dolgát (ha van). Aki eddig avantgarde volt, és így tudta legjobban kifejezni a csak rá jellemző világát, maradjon is az, és fejlessze tovább életművét, becsülni is lehet érte, de ha elkezd „újfesteni", egyszersmind hitelét veszíti az előző tevékenysége is. Mérei mondta: Nem kell mindig jól járni (vagy élen – D. K.), ez a rendes élet titka.

Az újdonság értékéről

A művészet, ezen belül a képzőművészet, a festészet stb. lényege szerint konstans jelenség, alapvető nembeli értéket demonstrál. A társadalomban tudattalanul ható folyamatokat teszi láthatóvá, ezért szerepe és lényege állandó. Értékőrző funkciója jelenlegi érték-vákumos világunkban is pótolhatatlanná teszi.

Ahogy Keserü Katalin írja a Művészet és/mint kommunikáció című kiadványában: „A jövő minősége... az emberi minőségtől függ, s a művészet az egyetlen tevékenység, mely mint állandó, az emberi minőség hordozója, esszenciája, alkotója és mértéke, azon képességek és lehetőségek megfogalmazója, melyek az emberi minőség (az ember) megőrzésére, megújulására vonatkoznak." A Valóság című folyóiratban viszont megjelent egy tanulmány, amelynek írója szerint a művészet lényege megváltozott (!?), és most az állandó változás és az újdonság lett az alapvető. Gondoljunk az új festészetre mint újdonságra, ami az is volt *Munch* és *Nolde* idejében (ez a szűk nadrág, bő nadrág jelenség). Az újdonság nem alkalmazható értékmérőként, legfeljebb a tinédzserdivatban.

A radikális eklektikáról és a szellemi áramlatokról

A szavakkal nem lehet játszani: az olyan változásokat, amelyek a miénktől eltérő társadalmi körülmények között jöttek létre és amelyek teljesen ellentmondanak egymásnak (nincs festészet – van festészet) és nem következnek minimális elfogadhatósággal az egyes alkotók eddigi életművéből, személyiségéből, radikális eklektikának nevezni (ami lehet, hogy csak az alkotói autonómia hiánya), etikailag azonban elfogadhatatlan visszaélés a fogalmakkal. Az ilyenfajta gyakorlat nélkülözi mint alapot a biztos viszonyulási pontot: a humánus jövőképet, és viszonyítási alap híján puhán idomul a konjunkturális változásokhoz.

„Benne lenni egy aktuális szellemi áramlatban" – olvastam a válaszcikkben. E szellemi áramlatok egy – úgyszólván a lehetőségei végére érkezett – fogyasztói társadalom termékei, nem alkalmazhatók szolgai módon, egy lehetőségeit még minimálisan sem felhasználó társadalomban, a miénkben. Ezek különben manipulált látszatújdonságok, amelyeket az uralkodó körök engedélyeznek, lévén veszélytelenek a társadalomra, és így a „mindent szabad" illúzióját keltik. Tehát nálunk nem hasznosíthatók – zsákutca jellegük nyilvánvaló.

Aki olvasott valamit az alkotás lélektanáról, az tud róla, hogy az igazi művészek nem programozhatók, és mindenkitől különböző saját világuk van. A „szellemi áramlatok" legfeljebb érettségig vagy érettségiig befolyásolhatnak egy autonóm személyiséget, de legalábbis bakugrásokra nem kényszeríthetik őket. Az alkotó személyiséget a saját különlegessége és a humánus progresszió iránti elkötelezettség kell hogy foglalkoztassa, nem az antihumánus negáció, ami ezekben az áramlatokban megtestesülni látszik. Reakciósak, nem politikai értelemben, de az általános humanitás szempontjából. Folyamatos követésük – viszonyaink között – krónikussá vált gondolkodási rövidzárlatnak tűnik. Hazai propagálásuk antidemokratikus jelleggel is bír, mert kizárásos alapon folyik. Amit ez a kör (tudniillik a követők köre) és elméleti támogatóik csinálnak, az minden ÚJ: új festészet; új szenzibilitás. (És a régi?) Kisajátítják a mai valóságra egyedül hitelesen reagálók szerepét, mert a többiek szerintük lemaradtak vagy elmaradtak.

Innen van egyesekben – egyébként tévesen fogalmazva – a „presszió" érzése. Az új irányzatok követői és támogatói felértékelésüket mások leértékelése útján akarják elérni (lásd Hegyi cikkét a Művészetben egy korábbi Stúdió Kiállításról). A megítélés alapja a jó vagy a nem jó, nem pedig az új és a régi. Hogy mi jó vagy mi nem, annak megítélésében az intuíciónak és a fentebb említett igazodási pontok kitűzésének lenne szerepe, mert a jelenlegi művészeti kritika impresszionisztikus jellegű – hiányzik a tánciskolai kályha. Összegezve: cél (minden ellenkező híreszteléssel ellenére) van, az út nehezen, de járható, úgyhogy jó utat kívánok a rajzolóknak és az íróknak és azoknak, akik nem rajzolnak és nem írnak.

Dorosz Károly

Művészet

Rideg Gábor főszerkesztő
Menyhárt László rovatvezető
Sinkovits Péter rovatvezető
Kovács Gyula főmunkatárs
Lóska Lajos rovatvezető-helyettes
Székely Ágnes tervező tördelőszerkesztő
Acsay Judit munkatárs
Nagy Zoltán munkatárs
Somfai István képszerkesztő-fotóriporter

Napló

– a konstruktív, majd a szürrealisztikus törekvéseket – tartotta a legfontosabbaknak, de ahogyan Forgács Éva fogalmaz: „ez inkább a fogalmazás- és látásmódra vonatkozott, s nem egy művészeti izmusra. Kállai a Minőség- és értékteremtés gesztusát – ha jelen volt – minden személyes teljesítményben meglátta, ítélete mindig ezen alapult és nem stíluselőítéleteken."

A Grafikák Kállai Ernő hagyatékából című, az Óbudai galériában rendezett kiállítás is több szempontból megvilágítja Kállai egyéniségét. Jelzi természetesen a pálya főbb állomásait, a kritikus érdeklődésének logikus módon bekövetkező változásait, új adalékokkal gazdagítja a legkülönbözőbb értékek iránt nyitott szakemberről alkotott képet, harmadrészt arról tanúskodik, hogy a művészeti folyamatokkal, alkotókkal napi kapcsolatban volt mindvégig, az esetleges nézetkülönbségek ellenére is az új értékek megszületését a maga módján elősegítő művészetbarátként, sok esetben pedig egyszerűen: barátként. Gyarmathy Tihamér szerint Kállai „...műtermeket látogat, bírál, buzdít, s a betiltott modern művészekben nemcsak a hitet és a lelket tartja, de szinte arra ösztönzi őket, hogy csak azért fessenek, hogy ő nézhesse. Az ő jelenléte mindenkinek erőt adott, vagy legalábbis sokaknak, hogy hittel tudjanak tovább dolgozni..."

Nyilvánvalóan jóval több mű dokumentálhatta hát azokat a munka- vagy éppen baráti kapcsolatokat, amelyek Kállai és kortársai között kialakultak, mint amennyit az Óbudai Pincegaléria kiállításán bemutathatnak. A grafikák – *Max Bill* három lapja kivételével – az MTA Művészettörténeti Kutatócsoport Archívumában vannak, feltételezhetően egykor Kállaihoz került többi mű lappang, elveszett. Ahogyan a kiállítást rendező *Andrási Gábor* írja a katalógusban, Beöthy és Moholy-Nagy Kállainak dedikált alkotásai például ma budapesti magántulajdonban, illetve Nyugat-Berlinben vannak.

Tizenhét művész mintegy huszonöt műve rajzolhatja meg tehát a tárlaton Kállai pályaívét, kapcsolatait. Az első grafikák a húszas évek első felében keletkeztek, és a Bauhausszal való kapcsolatát, a konstruktivizmus iránti elkötelezettségét dokumentálják. *Bortnyik Sándor* kisméretű térkonstrukciója mellett a Gropius-tanítvány *Ferbát Alfréd* két kisméretű munkája maradt fenn a hagyatékban. Szellemiségét tekintve idetartozik azonban Max Bill három jóval később keletkezett lapja is, amely azt jelzi, hogy noha Kállai érdeklődése a húszas évek közepe táján a konstruktivizmustól a szürrealisztikus törekvések, a „bioromantika" felé fordult korábbi alaptulajdonságát, a valódi értékek iránti fogékonyságát megőrizve a stílustól függetlenül kész volt elismerni minden jelentős teljesítményt. „A legkövetkezetesebb konstruktivisták közé tartozik – írta Billről 1943-ban –, amennyiben az abszolút tisztaság, a tudományos törvényszerűség, a mérhetőség iránti kérlelhetetlen akarattól vezérelve alkotja képeit, rajzait, szobrait..." Ahogyan Kállaié, úgy változott néhány, a Bauhaus-körből vagy más konstruktivista csoportból indult művész érdeklődése a húszas-harmincas évek fordulója körül. *Fritz Kuhrt* például, aki a kritikus 1929-es, Fiatal Bauhaus-festők című cikke szerint „...egyedül a bauhauszosok közül teljesen egyéni absztrakt festővé fejlődött", egy monotípia és egy fametszet képviseli. *Georges Vantongerloo*val való hosszú ideig tartó kapcsolatáról három igen tömör tuskompozíció tanúskodik.

Kállai 1935 utáni itthoni tevékenységét a kiállítás egy kivételével a negyvenes években készült munkákkal dokumentálja. (A kivétel *Tihanyi Lajos* önarcképe a húszas évekből – Párizsban ajándékozta Kállainak.) Arra az úttörőjelentőségű munkára, amit például Mednyánszky Lászlóról szóló, nem csupán szakszerű, hanem mély beleérzéssel, magával ragadó stílusban megírt monográfia elkészítésével végzett, három olyan rajz emlékeztet, amely nyilván az előmunkálatok közben került a birtokába: egy levél mellékleteként érkezett hozzá *Koszta József* 1941-es vázlata. *Ferenczy Béni, Borsos Miklós* és *Pap Gyula* rajzai is levél illusztrációjaként jutottak el a címzetthez. Pap művészetét hosszú ideje kísérhette figyelemmel, hiszen majdnem egyidőben kerültek a Bauhausba, Borsos munkáit azonban nemrégiben fedezte fel: „...mű-igényessége – írta róla 1941-ben – manapság meglehetősen ritka, szigorú magasságokban áll."

A felszabadulást követő évek nagy lehetőségeket, biztató távlatokat ígértek Kállainak. 1945–49 között végzett munkájáról négy művész – Lossonczy Tamás, Fekete Nagy Béla, Martinszky János és *Martyn Ferenc* – grafikái tanúskodnak. Másokkal együtt ők is részt vettek Az elvont művészet első magyarországi csoportkiállításán 1946-ban, egyikük-másikuk szerepe meghatározó jelentőségű lehetett a Galéria a négy világtájhoz munkájában. Tevékenységüket Kállai már a korábbi években is figyelemmel kísérte, Lossonczyról például már 1943-ban leírta, hogy a „legtisztább szellemi elmélyülés és a festői kifejezés üdítő közvetlensége jellemzi. Martyn Ferencnél kiemeli, hogy „...a szabadság elragadtatott, lelkes örömét kelti bennünk...".

Lossonczy Tamás karikatúrája magányos lovasként ábrázolja Kállait, amint „minden bátor és új törekvésnek telhetetlen étvágyú és engesztelhetetlen ellensége a gres-HAM-HAM sárkány ellen harcba indul". Akkoriban sajnos a sárkány háta mögött olyan erők lapultak, amelyek ellen egy-egy magányos lovas mindenképpen kevésnek bizonyult. Mára azonban az is kiderült – az óbudaihoz hasonló kiállítások jelzik –, hogy a lovasnak egyre kevésbé kell magányosnak éreznie magát.

P. Szabó Ernő

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 387-748, 340-726
1978 JUL 8

ÉLET ÉS IRODALOM

Dorosz Károly

1021

Dorosz Károly kiállításáról

Fürtös Sándor igazgató nemrég jött meg: a külsőségen működő alsó tagozatos osztályokat látogatta.

— Féloldalasra rakott szekér ez a mienk — hasonlata mindenképpen találó. — Először azért, mert kevesebb értelmiségink van, mint kellene. Másodszor, mert jó hetven százalékuk Debrecenből utazgat ki naponta. Harmadszor, mert az a néhány ember, aki innen jut el a diplomáig, általában másutt talál helyet. Esetleg éppen Debrecenben. Beköltözik, vagy bejár.

Pál Lajoshoz, az állatorvoshoz igyekszem. Még nem vághatok át az úton, mert előttem tömött autóbuszok lassítanak és kanyarodnak el egymás nyomában. Munkásokat hoznak valamelyik debreceni üzemből. Naponta huszonhét különjárat térül-fordul a község meg a város között.

Bent a lakásban leülünk. Kavargatjuk a kávét.

Éppen csak körbefordulva, a fotelből a következőket látom: Kovács Margit tizenegy kerámiáját, Derkovits kalapos önarcképét. Ber-

tot fektettek eg
Persze, a szakemb
hérvárról hozták.
szándék, az öntöde
termelt, a szövetk
pénzét is elvonta.

Se egyik, se má
gult.

— Közben az e
rogtak. Tíz év alat
dolgozó tagságunk.

— Egy ilyen k
kétezernél több cs
kezetek csak nég
számíthattak. A hetvenes években
megérett a helyzet a gyökeres változtatásra. Egyesültek a gazdaságok, külső segítséget is kaptunk, érvényesíteni kezdtük adottságainkat, tudomásul vettük lehetőségeinket.

— A fémöntödéről lemondtunk. Új gazdája, egy ipari szövetkezet talpraállította és kétszáz embert foglalkoztat benne. Nagy ára volt ennek, gondolható! De több forgott kockán, mint csupán egy üzem.

— Mi meg tejet, húst, takarmányt, kenyérgabonát, gyümölcsöt húznánk ki ebből a homokból. Szamócát, meggyet, almát telepítünk.

dálkodott, tizenöt éve meg a s
vetkezetben dolgozik.

— Mióta hazajöttem a hadifogsá
ból, nekem a munka meg a csal
a mindenem. Januártól nyugdíj
lehetnék, de nem akarok mást, mi
dolgozni. Megtanultam a tehen
szetben a gépkezelést, megszokta
a műszakbeosztást. Csak az ittho
dolog maradt a régi. Kaszálás, ete
tés, fejés, trágyázás. Így élünk.

Jól, szépen élnek. Háromszobá
tágas házukon friss a festés: ber
új minden bútor; a fürdőszobát hal
ványkék, fehér és mintás csemp
borítja. Nemrég vásároltak házhe
lyet az idősebb fiúnak is.

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

Főszerkesztő: JOVANOVICS MIKLÓS. helyettes főszerkeszt
Szerkesztősége: 1054 Budapest Széchenyi utca 1 Telefon: 310—920 31
KÉZIRATOKAT ÉS RAJZOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM
Kiadja: LAPKIADÓ VÁLLALAT Budapest VII Lenin krt 9—11 Levélcím:
Felelős kiadó: SIKLÓSI NORBERT igazgató. 78—2768 Szikra Lapnyomda. Budapest
Terjeszti a Magyar Posta Előfizethető: a helyi (Budapester kerületi) kézbesítőhivatalokna
Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat. H—1389 Buda
Előfizetési díj: egy hónapra 10 forint, negyedévre 30 forint, fél évre 6
INDEX 25 944
HU ISSN 0424—8848

Dorosz Károly

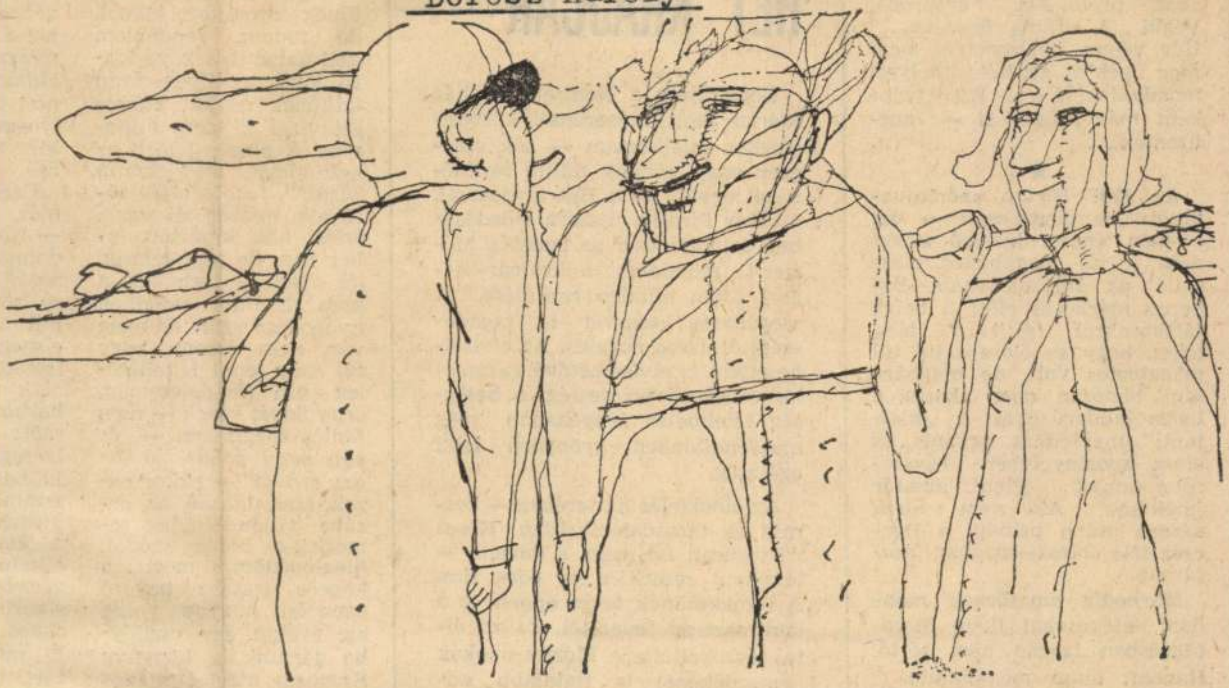

Dorosz Károly: Üzletelők

Élet és Irodalom, Bp. 1979. juli. 14.
XXIII. évf. 28. sz. 1o. lap.

dul elő
challen
ültetés
adat, próbatétel, erőpróba. Végül „A dráma üzenete...” Úgy vélem, helyesebb a *message* gépies átvétele helyett *mondanivalót* írni. Ezt egyébként már mások is — megüzenték...

★

Az *Esti Hírlap* sportrovatából: „A dilettánsok — ezt a nem éppen hízelgő nevet adta a túl magabiztos olasz sajtó az Internazionale—Beveren mérkőzés előtt a belga játékosokról *(sic!)*...” Nos, lehet, hogy az olasz sajtó túl magabiztos volt, de megbántani biztosan nem akarta a belga labdarúgókat. A „dilettanti” megjelölés ugyanis az olasz sportnyelvben egyszerűen annyit jelent: amatőr játékosok. Aki nem hiszi, nézzen utána például a Herczeg-féle olasz—magyar szótárban.

Márpedig amatőrnek mondani játékosokat ilyen összefüggésben igazán nem sértő. Hanem: tényt megállapító.

Balabán Péter

HÉT KRAJCÁR

Legutoljára a Nemzeti Színház Móricz emlékműsorának közvetítésekor találkoztam — sok százezer vagy néhány millió tévénézővel együtt — a Hét krajcárral. Molnár Piroska újszerű előadásában felfénylettek az ismerős Móricz-i mondatok: a krajcár-kergető öröm minden rezdülése. A szegénység keservét is tagadó szépítő, dacos nevetés. Az elviselhetetlent is elviselhetővé varázsoló, védekező bölcsesség, a betegség félelmetes árnyékában még megrendítőbben gyönyörű lelki egészség.

Az elbeszélés hátterében — korrajz és társadalomkritika. Keserű vádirat. De maga a novella — lélektani remeklés és édes líra. A remekműnek talán éppen ez a kontraszt ad fedezetet. És ezt élte, érzékeltette a Móricz-unokák nemzedékénél is fiatalabb színésznő olyan tökéletesen, hogy maga Móricz is gyönyörűségét lelhette volna benne.

régi, dohos ház melyébe éházban egy st lelek.

Legszívesebben csak ülnék kinyújtott lábbal, de tudom, rendelnem kell valamit, a kávé forró lötty, az ilyen-olyan üdítőnek csúfolt cukros szikvizet ki nem állhatom. A pincér letörli az asztalomat, *„mit tetszik kérni?”*, fekete cipő, sötétkék nadrág és zakó, óriási has, kihajtott fehér ing, de úgy tetszik, jól viseli a terheket, a kora délutáni csendben nyugodtan szólt, és most vár, nem érzem, hogy túl akar lenni feltehetőleg piti rendelésemen, *„egy kávét kérek* — nem fontos meginnom —, *és egy nagy pohár, jó hideg szódát”* — ekkor nézek csak igazán az arcába, vajon tényleg reméljek-e hideg szódát. Meglepődöm, mert a köpcös testhez tartozó ismerős, hogyne volna az, évekig egy osztályba jártunk a hírneves Kazinczy utcai általános fiúiskola patkányszagú

tompa
lott k
ványm
nadrá
vézna
aki a
mászo
ablakr
neti v
lyosra
kirepü
ra.
Csak
még
— fűz
donná
sorát
se rö
nul a
elszom
ismerő
akik
bárhos
szót: b
leöreg
jukba.
semmi
küzdés
a csal
kötelm
génysé
sikerbe
dekes
ki, mi
tárt, n
ahhoz

Dorosz Károly

Dorosz Károly kiállításáról

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juli. 8.

XXII. évf. 27. sz. 15. lap.

ÉLET ÉS IRODALOM

Választ csupán erre várnék, de többre kapok.

Fürtös Sándor igazgató nemrég jött meg: a külsőségen működő alsó tagozatos osztályokat látogatta.

— Féloldalasra rakott szekér ez a mienk — hasonlata mindenképpen találó. — Először azért, mert kevesebb értelmiséginek van, mint kellene. Másodszor, mert jó hetven százalékuk Debrecenből utazgat ki naponta. Harmadszor, mert az a néhány ember, aki innen jut el a diplomáig, általában másutt talál helyet. Esetleg éppen Debrecenben. Beköltözik, vagy bejár.

Pál Lajoshoz, az állatorvoshoz igyekszem. Még nem vághatok át az úton, mert előttem tömött autóbuszok lassítanak és kanyarodnak el egymás nyomában. Munkásokat hoznak valamelyik debreceni üzemből. Naponta huszonhét különjárat térül-fordul a község meg a város között.

Bent a lakásban leülünk. Kavargatjuk a kávét.

Éppen csak körbefordulva, a fotelből a következőket látom: Kovács Margit tizenegy kerámiáját, Derkovits kalapos önarcképét. Berprobálkozunk meg mi is az iparosítással. Tizennyolc millió forintot fektettek egy fémöntödébe. Persze, a szakembereket Székesfehérvárról hozták. Hiába volt a szándék, az öntöde rosszul, silányul termelt, a szövetkezet kevéske pénzét is elvonta.

Se egyik, se másik nem boldogult.

— Közben az emberek elszívárogtak. Tíz év alatt felére apadt a dolgozó tagságunk.

— Egy ilyen községben, ahol kétezernél több család él, a szövetkezetek csak négy-ötszáz kézre számíthattak. A hetvenes években megérett a helyzet a gyökeres változtatásra. Egyesültek a gazdaságok, külső segítséget is kaptunk, érvényesíteni kezdtük adottságainkat, tudomásul vettük lehetőségeinket.

— A fémöntödéről lemondtunk. Új gazdája, egy ipari szövetkezet talpraállította és kétszáz embert foglalkoztat benne. Nagy ára volt ennek, gondolható! De több forgott kockán, mint csupán egy üzem.

— Mi meg tejet, húst, takarmányt, kenyérgabonát, gyümölcsöt húznánk ki ebből a homokból. Szamócát, meggyet, almát telepítünk.

— Úgy tudom, sok bajt okoz erefelé az ital?

— Ezen mindenki maga segíthet. Én is elhatároztam, hogy vigyázok. Most már az öntödébe szegődtem el, betanított munkás vagyok, négy hónap után emelték a fizetésemet is.

Mutatja a gépelt értesítést. Órabérét kilenc forintról tizenkettőre toldották, kérve, hogy „munkáját a továbbiakban is odaadóan végezze". Így lett Sós Imre parasztból munkásféle, negyvennyolc éves korában.

Dancsó Sándor töretlenebb úton járt és jár. Tizenöt évig a földosztáskor kapott három holdján gazdálkodott, tizenöt éve meg a szövetkezetben dolgozik.

— Mióta hazajöttem a hadifogságból, nekem a munka meg a család a mindenem. Januártól nyugdíjas lehetnék, de nem akarok mást, mint dolgozni. Megtanultam a tehenészetben a gépkezelést, megszoktam a műszakbeosztást. Csak az itthoni dolog maradt a régi. Kaszálás, etetés, fejés, trágyázás. Így élünk.

Jól, szépen élnek. Háromszobás, tágas házukon friss a festés: bent új minden bútor; a fürdőszobát halványkék, fehér és mintás csempe borítja. Nemrég vásároltak házhelyet az idősebb fiúnak is.

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

Főszerkesztő: JOVANOVICS MIKLÓS. helyettes főszerkesztő:
Szerkesztősége: 1054 Budapest Széchenyi utca 1. Telefon: 310—920 310—(
KÉZIRATOKAT ÉS RAJZOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM K
Kiadja: LAPKIADÓ VÁLLALAT Budapest VII. Lenin krt 9—11 Levélcím: 190
Felelős kiadó: SIKLÓSI NORBERT igazgató. 78—2768 Szikra Lapnyomda. Budapest Fel(
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a helyi (Budapesten kerületi) kézbesítőhivataloknál é
Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat. B—1389 Budapest
Előfizetési díj: egy hónapra 10 forint, negyedévre 30 forint, fél évre 60 fo
INDEX 25 944
HU ISSN 0424—8848

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Dorosz Károly

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 JUN 30

1021

Dorosz Károly: Séta

érzéseink és gondolataink elérnek benneteket, történelmi optimizmusunkat bizonyítja... Ne állítsátok szembe egymással az értékeket, melyeket az emberiség napjainkig létrehozott. Ne osszátok fel a népek civilizációját és kultúráját fehér, sárga, fekete vagy másféle, egymásnak ellentmondó kultúrákra. Szenteljétek munkátokat és minden erőtöket a harmónia visszaállítására, az emberi személyiség és a társadalom fejlődésére."

A résztvevők felhívják valamennyi ország minden íróját, aki támogatja a nyílt üzenet gondolatait és szellemét, hogy csatlakozzon hozzá, írja alá és terjessze. Bulgária kötelezettséget vállal, hogy az üzenetet most, 2000-ben és 2050-ben kiadja és terjeszti. Javasolja, hogy az ENSZ kérje föl tagállamait, cselekedjenek hasonló módon.

halat, amit aztán akvár
szünk, hogy megvizsgálh
hoz azonban, hogy a gy
tatás továbbra is jól szol
gyógyszeripart, alkalmazl
az új követelményekhez.
kológia talán a leggyors
lődő tudományág. A gyors állapotváltozások oka az, hogy egy-egy felfedezés szinte átmenet nélkül tehet túlhaladottá vagy megengedhetetlenné akár több évtizedes terápiás gyakorlatot is. A gyógyszeriparban zajló heves nemzetközi versenyben még a jót is állandóan kiszorítással fenyegeti a jobb. A világ gyógyszeripara hatalmasan koncentrálódik, mammutkonszernek alakulnak ki.

— A magyarországi tudományos erők összefogása révén hazánk az ezredfordulón egyike lehet annak a kevés „mammutnak", amely a világon a gyógyszerkutatást és az erre épülő ipart „a kezében tartja majd"?

— Igen, de ehhez meg kell változtatni a mai kutatási struktúrát, mert túlhaladott korszak igényeit tükrözi. A biológiai feladatok megnövekedése miatt talán az volna az eszményi, ha a kutatók többsége az orvosok és biológusok közül kerülne ki.

számának kialakulásában, a
gos életkor megnövekedésében. Hogy hol húzódik az életkor végső határa, azt nem tudjuk. Csak annyi biztos, hogy nem ott, ahol ma. Nem ismerjük még pontosan azokat a finom változásokat, amelyeket a szervezet öregedése folytán elszenved. Érdekes egyébként, hogy az öregedés során föllépnek olyan jelenségek, amelyek intenzív formában megtalálhatók a betegeknél. Ez a tény megalapozza a reményt, hogy tovább növeljük az életkort, még inkább a termő időszak arányát.

— Ez a remény valóban lelkesítő. Mindazonáltal túl sokat tudunk a kábítószerekről, mérgekről, hadászatban fölhasználható gyógyszerekről ahhoz, hogy bizakodásunk felhőtlen legyen.

— A hadászat mindig fölszívta a tudomány eredményeit. Világszerte így van ez ma is. De remélhetőleg a fegyverré változtatott gyógyszert sosem fogják alkalmazni. Persze, a

nepségek

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 JUL 14

ÉLET ÉS IRODALOM

Dorosz Károly

1021

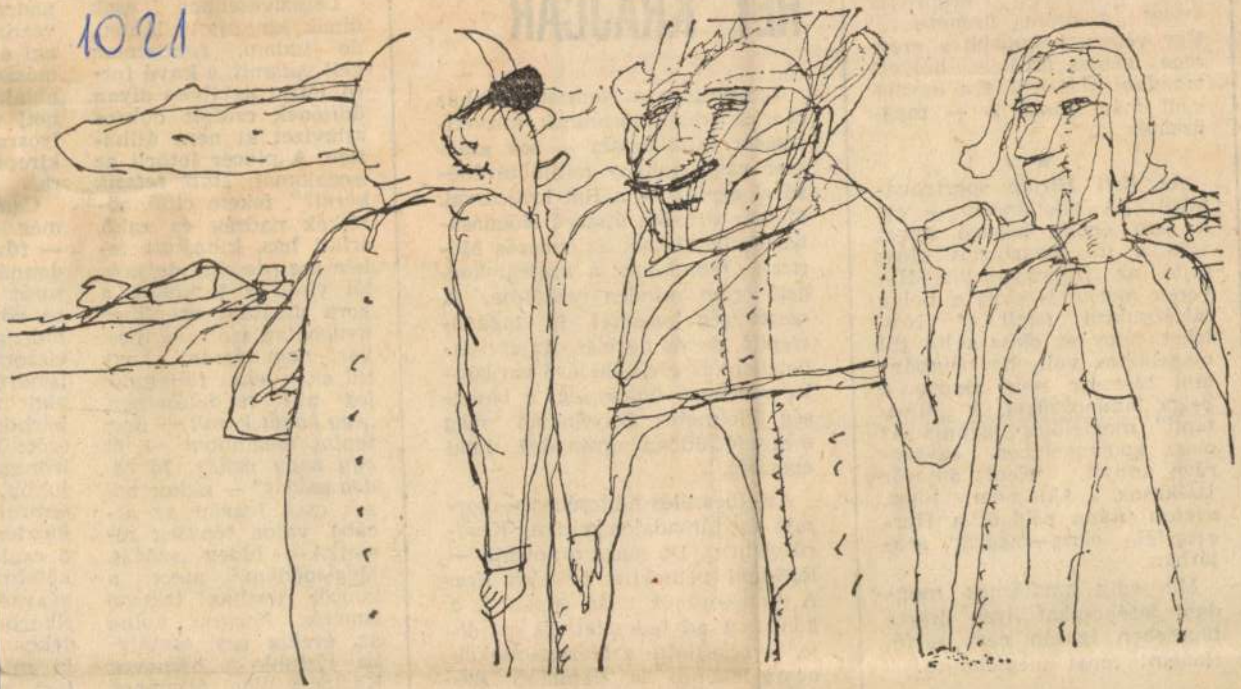

Dorosz Károly: Üzletelők

adat, próbatétel, erőpróba. Végül „A dráma üzenete...” Úgy vélem, helyesebb a *message* gépies átvétele helyett *mondanivalót* írni. Ezt egyébként már mások is — megüzenték...

★

Az *Esti Hirlap* sportrovatából: „A dilettánsok — ezt a nem éppen hízelgő nevet adta a túl magabiztos olasz sajtó az Internazionale—Beveren mérkőzés előtt a belga játékosokról *(sic!)*...” Nos, lehet, hogy az olasz sajtó túl magabiztos volt, de megbántani biztosan nem akarta a belga labdarúgókat. A „dilettanti” megjelölés ugyanis az olasz sportnyelvben egyszerűen annyit jelent: amatőr játékosok. Aki nem hiszi, nézzen utána például a Herczeg-féle olasz—magyar szótárban.

Márpedig amatőrnek mondani játékosokat ilyen összefüggésben igazán nem sértő. Hanem: tényt megállapító.

Balabán Péter

HÉT KRAJCÁ

Legutoljára a Nemze
Móricz emlékműsorána
tésekor találkoztam —
ezer vagy néhány mill
zővel együtt — a Hét
Molnár Piroska újszerű
ban felfénylettek az isi
ricz-i mondatok: a krajcár-kergető öröm minden rezdülése. A szegénység keservét is tagadószépítő, dacos nevetés. Az elviselhetetlent is elviselhetővé varázsoló, védekező bölcsesség, a betegség félelmetes árnyékában még megrendítőbben gyönyörű lelki egészség.

Az elbeszélés hátterében — korrajz és társadalomkritika. Keserű vádirat. De maga a novella — lélektani remeklés és édes líra. A remekműnek talán éppen ez a kontraszt ad fedezetet. És ezt élte, érzékeltette a Móricz-unokák nemzedékénél is fiatalabb színésznő olyan tökéletesen, hogy maga Móricz is gyönyörűségét lelhette volna benne.

ner ing, de úgy tetszik, jól viseli a terheket, a kora délutáni csendben nyugodtan szólt, és most vár, nem érzem, hogy túl akar lenni feltehetőleg piti rendelésemen, *„egy kávét kérek* — nem fontos meginnom —, *és egy nagy pohár, jó hideg szódát”* — ekkor nézek csak igazán az arcába, vajon tényleg reméljek-e hideg szódát. Meglepődöm, mert a köpcös testhez tartozó ismerős, hogyne volna az, évekig egy osztályba jártunk a hírneves Kazinczy utcai általános fiúiskola patkányszagú

donnas
sorát -
se röp
nul a
elszom
ismerő
akik n
bárhog
szót: b
leöregé
jukba.
semmit
küzdés
a csalá
kötelm
génysé
sikerbe
dekes
ki, mi
tárt, n
ahhoz

Dorosz Károly

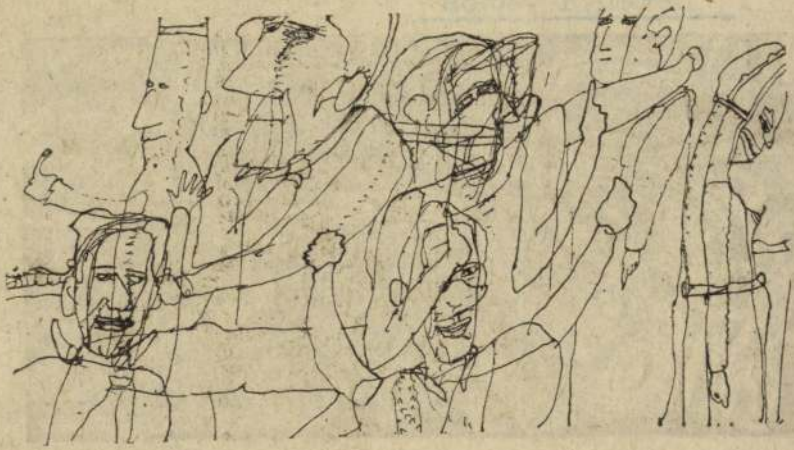

Dorosz Károly rajza

Élet és Irodalom. Bp. 1979. nov.24.
XXIII. évf. 47. sz. 9. lap.

1979. NOVEMBER 24.

A tuloldalon lás: Dévényi János: "Bádog-lavina" c. rajzát.

Dévényi János

Dévényi János: Bádoglavina

Élet és Irodalom. Bp.

1979. NOVEMBER 24.

XXIII. évf. 47. sz. 10. lap.

dők nehezen csillapítható kíván csiságát. Olyan tudománynépsze rűsítő folyóiratot bocsátott az or

Vállalat gondozta perfektika szerkesztői és szerzői komolyan veszik a tömegigényt, megpróbálják

javára válna a Historiának és az olvasónak.

Zöldi László

Dorosz Károly

Dorosz Károly: Séta

Élet és Irodalom, Bp. 1979. juni. 30.
XXIII. évf. 26. sz. 8. lap.

Szerzői jogdíj, kölcsönzés után

hozzátok, bízva abban, hogy mai érzéseink és gondolataink élernek benneteket, történelmi optimizmusunkat bizonyítja... Ne állítsátok szembe egymással az értékeket, melyeket az emberiség napjainkig létrehozott. Ne osszátok fel a népek civilizációját és kultúráját fehér, sárga, fekete vagy másféle, egymásnak ellentmondó kultúrákra. Szenteljétek munkátokat és minden erőtöket a harmónia visszaállítására, az emberi személyiség és a társadalom fejlődésére."

A résztvevők felhívják valamennyi ország minden íróját, aki támogatja a nyílt üzenet gondolatait és szellemét, hogy csatlakozzon hozzá, írja alá és terjessze. Bulgária kötelezettséget vállal, hogy az üzenetet most, 2000-ben és 2050-ben kiadja és terjeszti. Javasolja, hogy az ENSZ kérje föl tagállamait, cselekedjenek hasonló módon.

nnepségek

olvasottsági vetélkedőt, valamint a Móricz Zsigmond nevét viselő középiskolák és kollégiumok képviselőinek találkozóját. Kisújszállás volt a színhelye a Magyar Rádió Móricz-estjének is. *Móricz a*

— Nem akarom lebecsülni a ve-

ki az anyagok tengeréből azt a kis halat, amit aztán akvárjumba teszünk, hogy megvizsgálhassuk. Ahhoz azonban, hogy a gyógyszerkutatás továbbra is jól szolgálhassa a gyógyszeripart, alkalmazkodnia kell az új követelményekhez. A farmakológia talán a leggyorsabban fejlődő tudományág. A gyors állapotváltozások oka az, hogy egy-egy felfedezés szinte átmenet nélkül tehet túlhaladottá vagy megengedhetetlenné akár több évtizedes terápiás gyakorlatot is. A gyógyszeriparban zajló heves nemzetközi versenyben még a jót is állandóan kiszorítással fenyegeti a jobb. A világ gyógyszeripara hatalmasan koncentrálódik, mammutkonszernek alakulnak ki.

— A magyarországi tudományos erők összefogása révén hazánk az ezredfordulón egyike lehet annak a kevés „mammutnak", amely a világon a gyógyszerkutatást és az erre épülő ipart „a kezében tartja majd"?

— Igen, de ehhez meg kell változtatni a mai kutatási struktúrát, mert túlhaladott korszak igényeit tükrözi. A biológiai feladatok megnövekedése miatt talán az volna az eszményi, ha a kutatók többsége az orvosok és biológusok közül kerülne ki.

— A farmakológiának melyik területére összpontosul ma a kutatók figyelme? Miben várható gyors fejlődés?

— A laikus természetesen azt várja, hogy a tudomány most már gyorsan számoljon le olyan súlyos és mindenkit rettegésben tartó betegségekkel, mint a rák, vagy az

zzel a felfedezéssel alighaj szabályozási lehetőségre ert az orvostudomány. Lemagukat az életfolyamatokat gy optimalizálni, hogy az ember egészségesebben és tovább éljen?

— Ez volna a lényeg. Még többnyire betegségeket gyógyítunk, azaz megszüntetjük az abnormális állapotot. De már ennek a munkának az eredményei is fontos szerepet játszottak az emberiség létszámának kialakulásában, az átlagos életkor megnövekedésében. Hogy hol húzódik az életkor végső határa, azt nem tudjuk. Csak annyi biztos, hogy nem ott, ahol ma. Nem ismerjük még pontosan azokat a finom változásokat, amelyeket a szervezet öregedése folytán elszenved. Érdekes egyébként, hogy az öregedés során föllépnek olyan jelenségek, amelyek intenzív formában megtalálhatók a betegeknél. Ez a tény megalapozza a reményt, hogy tovább növeljük az életkort, még inkább a termő időszak arányát.

— Ez a remény valóban lelkesítő. Mindazonáltal túl sokat tudunk a kábítószerekről, mérgekről, hadászatban felhasználható gyógyszerekről ahhoz, hogy bizakodásunk felhőtlen legyen.

— A hadászat mindig fölszívta a tudomány eredményeit. Világszerte így van ez ma is. De remélhetőleg a fegyverré változtatott gyógyszert sosem fogják alkalmazni. Persze, a veszély nagy, mert semmi sem lehetetlen azok után, amik megtörténtek. A fasizmus a tudományosan megszervezett kegyetlenség olyan sorozatát állította elénk, amelyre

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

19/3 OKT 11

ÉLET ÉS IRODALOM

Dorosz Károly
1024

Dorosz Károly rajza

kor jelenlegi állapotában — Szilágyi logikájával — még nem is kommunista, legföljebb kommunisztikus. Lehet, hogy csak nyelvérzékének kihagyása okozza, de nagyon összekuszálja a megvalósult kommunizmus emberét a kommunista pártállású, meggyőződésű, világnézetű emberrel, az osztályharcot pedig az embertelenséggel. Néhány bekezdéssel arrébb ezt mondja: „A *kulcs* a gyakorlati materialista szerint az ember tevékenység, amely szabad a külső céloknak (pénznek, hatalomnak stb.) való alávetettségtől". Lám csak, az imént a kommunista még élt a „birtoklás, rang, erőszak" „embertelen" eszközeivel, most meg már *szabad* ezektől. Vagy ezek *által*? Szilágyi nem tudott dön-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

VALÓSÁG

Dorosz Károly
1978 MÁJ

1021

Dorosz Károly rajza

anyban előírt 200 luxnál
en így ír az 1793-as koll
ly miatt setét lévén a h
sztalra faggyút csepegtetv
a megvilágítás körülbelül
luxnál *kisebb* megvilágítá
ációk általában igényeseb
k tömeges életformaváltása, a többségnek az elmaradott, főleg
ló városiasodása persze itt is úgy érvényesíti hatását, hogy ezek-
az ízlése, a lehetőségeken belül formálódó környezetteremtő
n. Itt volna óriási szerepe például a kereskedelem kínálatában
snak is.
ny, hogy a lámpák, különösen a „szép, modern", újszerű típu-
igaz. De miért van így? Az egyik fő ok, hogy az üzletekben be-
rtással készült lámpák, csillárok jó része külföldi importból
jelek szerint az esetleges hasonló színvonalú hazai terméknél
magasabban árazandók. Vagy inkább az esztétikai minőséget
ényesebb vásárlónak? De hát miért nem készülnek itthon is
gyar üvegipar évi termelésének túlnyomó része nyugati export-
honi olcsóbb munkaerő és a nyugati országokban jobban (és
t kézi munka miatt jövedelmezőbb, mint a hazai piac. És nem-
nanem a valuta miatt „népgazdasági érdek" is. Mivel a gyárak
nek, nem is veszik kellőképpen figyelembe a hazai piac igényeit.

Nyolcszázötven, kilencszáz forintos jó csizmákat és rossz minőső-

M. I.

Dorosz Károly

Dorosz Károly: Cirkusz

Élet és Irodalom, Bp. 1977. febr. 5.

XXI. évf. 6. sz. 9. lap.

9

fontos hasznos gondolatok emésztését.

Alapélménye az a felfedezés, hogy a közhit szerint nyersanyagban és energiahordozókban szegény Alföld nemcsak az elmúlt századokban volt képes gazdaságilag fejlődni, városokat (mezővárosokat) létrehozni, hanem óriási lehetőségei vannak a jövőben is. Ha meg tudunk szabadulni a nyersanyaghiány-energiahiány — kapitalizálódás-iparosodás szülte — bűvöletétől és belátjuk, hogy az Alföld mérhetetlen nyersanyagforrás, akkor ki tudjuk bontakoztatni iparosításának célszerű, urbanizáló hatású, modern formáit.

Már a század első negyedében világos van, hogy Budapest gyár ipari élete (malom-, sör-, bor-, szesz-, likőr-, hús-, növényolaj-, szappan-, konzerv- és édesipar) az Alföld nyersanyagainak a feldol-

rások lényegesen megváltoztatták az ország energiatérképét is — az Alföld javára.) A területfejlesztés túlkoncentráltsága már eleve akadályozta az elméletileg-gyakorlatilag megalapozott munkát.

★

A szerző következtetése tulajdonképpen közhely: fejlett gazdaságú ország nem szakosodhat kizárólag nyersanyagtermelő és tőle távol külön koncentrált ipari feldolgozó területekre. Bár szempontjai természetesen elsősorban közgazdaságiak, gondosan mérlegeli annak a társadalmi hatását is, hogy egymillió ember nem ott keresi meg a kenyerét, ahol a lakóhelye van. Sokmillió ember sorsa függ hát attól (családtagokkal), hogy ezt a példátlan méretű, kultúra-gátló inga-vándor forgalmat felváltsuk a tájkörzetek komplex iparosításával és urbanizációjával. Nem tudom a két kö-

bőripar
tést stb.
gázás,
feloldódn
gazdaság
körzetek
sem érzé
anyagi
egészíten
deménye
zetet kö
ismerők

Valami
— legalá
nas évek
ben, ahol
számos (
ri üzem
nyító- és
hűtő-tárc
majonéz,
vább.) Ez
nagyrészt
lami ipa
újabb kis

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Dorosz Károly

1975 AUG 30

1021

Dorosz Károly: A festő és modellje

nytalanság bizonyos „jelképszerű
ngulati értelmet” társít (Béládi
klós szava), olyan jelentést,
elyhez ugyan aligha találok bár-
konkrét megfelelést, de amely
a legjobb írásokban — mégis ké-
s fölemelni tárgyát (az író látta
lóságdarabot) a létérzés mélyér-
műbb tágasságába, általánosabb
menzióiba.

A tárgyilagosság kényszerűsége

Ez a belső bizonytalanság Mé-
ly Miklós talán legigazibb szel-
ni tulajdona. Mert nem jelent
talmi elhatároltságot, egészében
a „létezés tónusára” vonatkozik.
srészt, hogy Mészöly önmagát
ntegy közvetítővé lefokozva, nem
lal az általa ábrázolt világgal
mmiféle kapcsolatot, az ugyan az
belső tanácstalanságát rejti, de
pvető félreértés volna közöny-

Filozófikus jegyzete
fogalmilag is rögzít
„Elveszítettük ártatl
abszolútra nincs
ajánlatunk, csak ny
nyünk.” De ha nin
lág értelem nélkül
univerzum, amelybe
kitüntetett: emberte
szöly remény-elve
abszolút értékére épül. S bár kény-
szerű szenvtelenségén sokszor át-
sugárzik mély, emberi részvéte is
(A három burgonyabogár), művé-
szetének végső becsvágya aligha-
nem az, hogy a lét objektív, mond-
hatni „magánvaló” természetéből
ellessen annyit, amennyit tud,
s amennyi egyáltalán érzékel-
hető. Az író helyzete azért
is nehéz, mert a lét kényes
szövetéhez a tiszta logika dur-
va eszköze sem használható (a logi-
kus közelítés csődjéről szól többek
között *Az atléta halála* is). A pilla-
natról pillanatra változó tárgyila-

betus Asszony és Ferri — s sze
ben velük a mindennapos kisvil
(Balkon és jegenyék).

Persze az írói prekoncepci
végső próbája mégiscsak az olv
sók élménye. S innen nézve M
szöly Miklós pozíciója az én olv
satom szerint is egyértelmű: ré
óta prózánk legjobbjai közé tart
zik. Igaz, inkább csak azokkal
műveivel, amelyekből kihallom
író személyes erkölcsét, személy
ségét is, mint a *Magasiskola*, a *J*
lentés öt egérről, *Nyomozás* stb.
tudnám még hosszan folytatni
sort.

Dorosz Károly

Dorosz Károly rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1978. ápr. 8.
XXII. évf. 14. sz.
13. lap.

Megvárt.

Az előszobában várt rám barna csomagolópapírba beburkolva. Akárcsak egy felöltőben, amit úgy gyorsan rádobtak és aztán kifelé tuszkolták. A csomagolópapíron kartonlap, kissé ferdén rátűzve. Dr. Marosvári Béla. XV. Perczel Mór utca 12. A cím. Ahova majd elviszik. Az új gazdája, aki majd ajtót nyit neki és befogadja.

De ő azért még megvárta a régi gazdáját. A szobaajtó becsukva mögötte, az előszobaajtó nyitva. Jönnek érte. Mindjárt jönnek érte.

Kicsit közelebb mentem a pálmához. Én se tettem le a kabátomat. Ezzel talán megbántanám. Ha ugyan még egyáltalán megbánthatom valamivel.

A konyhaajtó résnyire megnyílt. Egy női hang a résből.

— Még mindig nem vitték el. Elviszik egyáltalán?

— Elviszik.

Legszívesebben visszanyomtam volna azt a nőt a konyhába. De ő kijött bekötött fejjel, kék tréningruhában, valamilyen porronggyal. Megállt a pálma mellett.

— Egyedül csinálta?

— Mit csináltam egyedül?

Emlékszel rá? Emlékezned kell!

Ott térdeltem előtted és azzal a ro
meregettem ki a vizet. Belecsorgat
tálkába. Azt a szürkésfekete vizet
apró, nedves földdarabbal. A pa
úszott. És hát valahogy én magam is

A lány, aki megajándékozott veled
re ritkábban jött. Eltűnt. Megszűntek
togatások. Az ellenőrzések. De te ittn
tál. És én most már magamtól indul
feléd az öntözőkannával. Ezt is a
kaptam, tőle maradt rám. Közben a
ját is hallottam. A tövénél öntözze!
csak a tövénél! Hát úgy öntöztem. Al
kimásztam az ágyból. Rosszkedvű re
ken, rosszkedvűen. Éppen csak ma
kaptam a házikabátot, és már indul
a kannával. Be se ugrottam a fürdőb
se tettem a teát. Hozzá se kezdtem
nyérpirításhoz. Le se ültem az asz
hogy mégis megpróbáljak összepofoz
novellát vagy egy rádiójátékot vagy
talán valamit! Veled indult a nap.

MÁNDY IVÁN ELBESZÉLÉSE

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1977 FEB 5

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Dorosz Károly

1021

Dorosz Károly: Cirkusz

...az a fe...
hogy a közhit szerint nye...
ban és energiahordozók...
gény Alföld nemcsak a...
századokban volt képes ...
gilag fejlődni, városokat (...
rosokat) létrehozni, hane...
lehetőségei vannak a jöv...
Ha meg tudunk szaba...
nyersanyaghiány-energiah...
kapitalizálódás-iparosodás...
— bűvöletétől és belátjuk, hogy az Alföld mérhetetlen nyersanyagforrás, akkor ki tudjuk bontakoztatni iparosításának célszerű, urbanizáló hatású, modern formáit.

Már a század első negyedében világos volt, hogy Budapest gyáripari élete (malom-, sör-, bor-, szesz-, likőr-, hús-, növényolaj-, szappan-, konzerv- és édesipar) az Alföld nyersanyagainak a feldolfeldolgozó területekre. Bár szempontjai természetesen elsősorban közgazdaságiak, gondosan mérlegeli annak a társadalmi hatásá... is, hogy egymillió ember nem ott keresi meg a kenyerét, ahol a lakóhelye van. Sokmillió ember sorsa függ hát attól (családtagokkal), hogy ezt a példátlan méretű kultúra-gátló inga-vándor forgalmat felváltsuk a tájkörzetek komplex iparosításával és urbanizációjával. Nem tudom a két kö-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

1972 JUN. 2

Dorosz Károly

egboltomon a csillagokat

1021

aztán esténként azt kiabálta a fiának:
„Na, gyerünk, öcskös, üss meg!"
A fiúnak, ha még kedve is lett volna

ta, ez az egész csak játék
gépe képtelen a levegőbe emelkedni.

DOROSZ KÁROLY RAJZA

GYEREKEKNEK, FELNŐT
MINDEN ALKALOMRA V

SZÉPIRODALOM

- ... pld. Abody Béla: Mindent bele 12,50
- ... pld. Druon, M.: Ősi törvény 32,–
- ... pld. Édes élet I–II. (Filmforgatókönyv) 84,–
- ... pld. Feuchtwanger, L.: Az Oppermann testvérek 33,–
- ... pld. Illyés Gyula: Petőfi 35,–
- ... pld. Illyés Gyula: Hunok Párizsban 32,–
- ... pld. Passuth László: A lombard kastély 41,–
- ... pld. Passuth László: Fekete bársonyban 60,–
- ... pld. Radnóti Miklós: Bori notesz 35,–
- ... pld. Steinbeck, J.: Érik a gyümölcs 34,–
- ... pld. Vörösmarty Mihály: Összes versei 68,–

IFJÚSÁGI KÖNYVEK

- ... pld. A török Magyarországon (Képes történelem) 29,–
- ... pld. Dékány András: Az elveszett sziget 28,–
- ... pld. Gárdonyi Géza: Egri csillagok 38,–
- ... pld. Fekete István: Ke
- ... pld. Hevesi András: András kalandjai
- ... pld. Ignácz Rózsa: O
- ... pld. Mark Twain: Tom Sawyer kalandjai 38,–
- ... pld. Ordas Iván: Damjanich tábornok 15,–

ISMERETTERJESZTŐ KIADVÁNYOK

- ... pld. Bános Mária: Kézikötés 36,–
- ... pld. Keszi Imre: A halhatatlanság szamárfülei 64,–
- ... pld. Ried: Modern szobrászat 95,–
- ... pld. Széchenyi István: Denaturált Afrika 52,–

ÚTIKÖNYVEK

- ... pld. Ausztria 103,–
- ... pld. Szovjetunió 100,–

tai levelezőlapon.

CÍMÜNK:
Vác, Széchenyi u. 6

- A könyveket postai utánvétes szállítással készpénzfizetéssel rendelem meg,
- A könyveket részletre rendelem meg,

200,— Ft feletti megrendelés esetén 2 havi, 400,— Ft feletti megrendelés esetén 4 havi, 500,— Ft feletti megrendelés esetén 6 havi részletfizetési kedvezményt adunk. 3% kezelési költséget és a postai szállítási költséget felszámítjuk. Az első részlet a könyvek kézhezvételekor fizetendő.

- Nem kívánt rész törlendő!

Olvasható aláírás: .....

Pontos cím: .....

Csak részletvásárlás esetén:

Szül. hely: .....

Anyja neve: .....

odorú, fejlett
, modern fia-

eteleket, kor-
örülményeket
t biztositunk

akosok
érjük
en:

ATÁRU
VÁLLALAT

utca 1.
y.

sának e sorai nem azért kerültek most az ÉS-be, mert Nagylaki József nemrég bemutatott beatoratóriumának történetesen ÉS a címe — egészen másról van szó. Arról, hogy valóban „érthetetlen", miért csak most született Magyarországon beatoratórium. Annyira érthetetlen — hogy nem is így van.

1969 végén született az Illés-együttesben az a gondolat, hogy az ENSZ Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának szövegére beatoratóriumot csináljanak. A *Human Rights* című kompozíció számos alkalommal elhangzott Illés-koncerteken, majd Mensáros László közreműködésével elkészült az Angela Davisnek ajánlott, fehér borítójú, SLPX 17 410 számú nagylemez, egyik oldalán a 25 perces oratóriummal. Később néhányszor a rádióban is hallható volt.

Mindezt nemcsak azért kell felidézni, mert a történeti — a zenetörténeti — igazság így kívánja. Hanem azért is, mert Illések e nagy igényű, s az együttes legjobb szinvonalán alkotott kompozíciójának kritikai visszhangja alig volt, s az értékelés és a hírverés hiánya ezt a művet szinte eltemette, a nagylemez — bár a másik oldalán a szokásos, „könnyű" Illés-számok voltak — a megszokottnál sokkal gyengébben fogyott. Mondhatni: megbukott.

S aligha tévedünk, ha ezt a meg nem érdemelt kudarcot azok

Dorosz Károly

Dorosz Károly rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1975. okt. 11. XIX. évf. 41. sz. 9. lap.

ADY —

„külső" szabadsággal: mindnyájan törekszünk rá válságos óráinkban, cselekvésünk korlátozottságában.

De hát hogyan is értelmezi Szilágyi a kommunista ember fogalmát? A „gyakorlati materialistával" azonosítja, aki „a jövőbe, a kommunista emberhez nem a lélekbe fúrt alagúton át" jut el, „hanem a külső érvényesülés negatív, embertelen »különútján«, amely birtokláson, rangon, erőszakon át vezet". Szilágyi — szemben Weöressel — nem „ügyel a fogalmazásra". Mert ha a gyakorlati materialista csupán majd *eljut* a kommunista emberhez, akkor jelenlegi állapotában — Szilágyi logikájával — még nem is kommunista, legföljebb kommunisztikus. Lehet, hogy csak nyelvérzékének kihagyása okozza, de nagyon összekuszálja a megvalósult kommunizmus emberét a kommunista pártállású, meggyőződésű, világnézetű emberrel, az osztályharcot pedig az embertelenséggel. Néhány bekezdéssel arrébb ezt mondja: „A *kulcs* a gyakorlati materialista szerint az emberi tevékenység, amely szabad a külső céloknak (pénznek, hatalomnak stb.) való alávetettségtől". Lám csak, az imént a kommunista még élt a „birtoklás, rang, erőszak" „embertelen" eszközeivel, most meg már *szabad* ezektől. Vagy ezek *által*? Szilágyi nem tudott dönteni. A szabadság fogalmát egyszer tevékenységnek fogja föl, melyben a mai ember is részt vehet, másszor pedig transzcendens állapotnak, teleológiának, mégis

Szilágyi véleménye szerint a költő egyénisége a versekből nyomtalanul felszívódott. „Miért rakja záróljelbe egyéniségét, ha egyszer a lírát választja?" — kérdezi, gyanakvást keltve, hogy a líra műfaja és Weöres költői magatartása kölcsönösen kizárja egymást. (Azt a mondatot már idéztem, amelyben „valódi lírai tartalom és eredetiség hiányát" emlegeti.) Alaposabb filológiai tájékozódás esetén vitába bocsátkozhatott volna azokkal, akik az ellenkező véleményre jutottak. Héra Zoltán írja: „Szerintem ezek a költemények nemcsak remek szó- és hangalakzatok, hanem egyetlen nagy, tüzes lélek, tehát jelentékeny egyéniség vallomásai is". Másutt: „Meg kell látnunk egy mind jobban körülhatárolható személyiség erőinek a mozgását. A művészi hitelességben a személyes hitelességet" — és így tovább. Hozzátenném: a költői egyéniség a tartalmi szempontokon túl azon ismerszik meg, hogy saját nyelve, a hagyományhoz sajátos viszonya, saját hangja, stílusa, verstani leleménye van-e. Ha ezek fölismerhetők a művön, költői karakterről beszélhetünk. Weöres egyénisége Psyché hangján, észjárásán épp úgy fölismerhető, mint amikor Arany János Toldijára ír parafrázist, vagy Petrarca himnuszait választja modelljének. Utánzásai körülbelül úgy utánzatok, mint Bartók népdalfeldolgozásai, vagy Mozart „variációi". Lírája középpontjában egy olyan *fölöttes én* áll, aki biológiailag és történelmi-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JUL 24
ÉLET ÉS IRODALOM

Dorosz Károly
1021

Vita

Dorosz Károly rajza

Rényi Katalin:

. férfiak tekintetük tendenciá-
an is különböznek a nőktől: ki
e figyel a világban?
ázunk sarkán egy nagy cserép
skátli áll. Előtte elhaladtomban
esen szemügyre veszem érett
gjainak nyári pirosló örömmá-
rát.

DÉRY TIBOR:

EGY N

MDK

Dósa

Ebédlő. Tervezték Fejérkúthy és Dósa.
Repr.

Magyar Iparművészet, 1907. 149.l.

MDK

Dósa építész

tervével a II. 200 koronás díjat

nyerte Fehérkuthy é.-el közösen

(Gregersen cég)

Eldöltpályázatok.

„Magy. Iparmův." 1905. 80. l. - Szálloda-szoba pályázat

a kar. kiáll. alkalmából.

MDK

Dósa

Az Iparműv.Társ. interieur kiállításának megnyitása 1909.márc.24.-én volt. A kiállításon szoba-tervével vett részt.

Magy.Iparművészet, 1909. 38.lap

MIK

Dósa

Margitay E: A Műhely kiállítása.

Magyar Iparművészet. 1908. évf. 347-349 l.

MDK

Dósa

uri dolgozószoba

Magyar Iparművészet. 1908.évf.

MDK

Dósa

Bútorait nagyon erős tektonikus tudással, a térkihasználás elvének lehető keresztül vivésével tervezte. Fémtárgyai ötletesek és anyagszerűek.

Margitay cikke.

Magyar Iparművészet, 1908. 181.lap

MDK

Dósa

Kettős arckép, festm. repr.

Magy.remekművek. Ernst-Muz.47.kiáll. 1921. máj.

2. tábla

MDK

Dósa testvérek

Gaul K: Butorip. diszitőip. az ezr.éves o.kiállo.on.
MMÉKözl 1897, 6.füz. 263-276 l. képek

Dósa testvérek

aortalosok

l.

Közlezrkiáll

1387. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

MDK

Fejérkuthy és Dósa, ép. ip.müv.

2e5. úri dolgozó-szoba. Kép.

Tervezték: Fejérkuthy és Dósa.
Készitették: Radócz János és Keresztessy Károly.

Magyar Iparművészet. 19e7. 15e.1.

Dósa

Margitay Ernő az "Iparművészeti kiállitás"-t ismerteti, átfogó képet adva a résztvevő művészek munkájáról:
Nádler Róbert, Pálinkás Béla, Jánszky Béla, Menyhért Miklós, Faragó Ödön, Fehérkuti és Dósa, Mérő Jenő, Majoros Károly, Lakatos Artur, Fischof Jenő, Rauscher Lujza.
Dósa és Fehérkuti: Butoraiknak meg van az az előnye, hogy tervezőire rá lehet ismerni. "Nem kalandoznak el semerre" Van karakterük és kitünően használhatók.

ÉLET, Bp. 1909. május 2. I. évf. 18. sz. 591-592. lap.

Dóza

č.

Lykanemzromantika
88,117. č.

MAGYAR KIR. POSTA
20f

Dósa Ágnes grafikus

Dósa Ágnes rajza

Dósa A

Élet é

11

XXX/26

Én, a törvénytudó, törvénnyel alkuszom:
Végre-tavaszom. Az jöjjön. Kezemmel kezében

BOR AMBRUS: **Rádió**

Mozaik, magazin

Egy hete nyitva minden ablak. A lakásban mozdulatlanul áll a forró levegő, viszkózus közeg. Központi kérdés: helyes-e sört, fröccsöt, Schweppest inni, vagy túlterheli a szívet, vagy kiszárad-e elenkező esetben a szervezet? Központi gond: kezdődik a nyári távízvezeték-karbantartás, egy hétig em lehet üdítőt, langyosat zuha-

forint negyven a káposzta kilója, egy liter tejföl ára tizennyolc forint. Amerikában megkezdték s színes tévé tömeggyártását. Merés: a nyári női divat, a szoknya térdi sem ér. Füst Milán Karinthy Frigyesre és Kosztolányira emlékezik az első elvesztett ezer pengőt kár tyán, aztán derűsen töpörtyűt va csorázott staniclból Füsttel, a má

Dósa Ágnes, grafikus

Dósa Ágnes Rojz

Élet és Irodalom Bp.1986. aug.22. XXX/34

apom meg a fagylaltomat?" A
özlekedési káosz, melytől féltek,
lmaradt. Ezzel szemben: „Még a
rónikus pénzszűkében szenvedő
Magyar Posta is felülmúlta ma-
át, a sajtóközpont tökéletesen
nűködik, a telefonfülkék a főtri-
ün bejáratánál a mostohán ke-
elt magyaroknál kifogástalan
illapotban vannak. A kész ele-
nekből összeállított toalettek
zinte klinikai tisztaságban ra-
yognak...". Igaz viszont, hogy
csütörtökön megnyílt Pipa csár-
ában egy órát kell várakozni a
iszolgálásra és az italok langyo-
ak.

A verseny után, az augusztus
1-i számban Josef Metzger cik-

ben (Élet és Irodalom, 1986. augusztus 3.) című írásához nyomasztó élményem kapcsolódik. Új lakótelepen jártam, melyre az illető kerület nagyon büszke. A házak között a kiégett fűterületen felfedeztem sok kis fiatal fát, sok kis felkiáltójelet. Egynek sem volt lombja. Főiskolások ültették el szakszerűen, társadalmi munkában a fákat, de a locsolást már nem szervezte meg senki. Az itt élők közül pedig senkinek sem jutott eszébe, hogy akár csak egy vödör vizet is odaloccsantson. Marco Polo írja egy helyen: »A nagy Kán annál is szívesebben rendeli el a fák ültetését, mert csillagjósai és bölcsei szerint a fák ültetői sokáig élnek.«

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

95. /1923 szám

Érk.: 1923 év március hó 8 án.

i

ása

Dósa Farkas A.

l. Dósa-Farkas

A m. kir. vall. és közokt. mi
kelt s a IX. ker. m. kir. áll
másolata:

tár

1922/23. évi költségvetés, XVI

A zsámbéki templom-
rekonstrukciós tervei elkészí
K-t engedélyezvén, utasitom az
a Műemlékek Országos Bizottsága
Róbert min. tanácsosnak hivata
sége mellett fizesse ki s tár
számolja el.

Dósa Géza /1846-71/ MDK

Repr.

36. Bethlen Gábor tudósai között. 1870.
o.v. 72x100. Szépm. Muz.

Aradi Nóra: Száz kép a magyar történelemből.
Bp.1955.

M.D.K.

Dósa Géza, festő

a kiegyezés utáni művészet körében a történelmi festészet megújhodásával kapcsolatban említés történik róla

Bényi László: XIX. századi magyar festészet kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei,

1960. II. sz. 93. old.

MDK

Dósa Géza festő

(1847 – 1871) Marosvásárhely

Munkácsy és nagyon értékelt.

„Bethlen Gábor tudósai körében" – legjelentőzebb műve

(Székely B. és Madarán V. – vel együtt vett részt vele pályázaton)

Déri Museum Képtára, Debrecen, 1954. 24. lap

J Dósa Bertalan

Unnartalos

C.

Közlerkiall

672. l.

Ez Fehérkuti

4 ársa 22

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Dósa Géza festőművész

"Kettős arckép" c. művét kapta a Szépművészeti Muzeum, Nemes Marcel hagyatékából.

B.H.933.XII.24.

M.D.K.

Dósa Géza, festőművész

"Nővérek" c.képe. Fekete repr. 307.o.3.kép
olaj, vászon 1871, 162.5 x 121 cm

M. Kiss Pál: Művészetről mindenkinek. Corvina, Budapest, 1966

M.D.K.

Dósa Géza, festőművész/1846-1871/

Poétikus festőiséggel átitatott képei. Kép, 307.o.

M. Kiss Pál: Művészetről mindenkinek, Corvina, Budapest, 1966

Dósa Géza

Műcsarnok kiállításán: "A magyar művészet 1850-től — 1932-ig" neve szerepelt.

NM. 932. II. 21.

Dósa Géza (nagyenyedi) - F.M.19.2.

1866 bécsi ak. előkészitő oszt. növ. Iskolá fiuként kezdett rajzolni Székely B. utmutatása mellett. (Ly.N.r. 117.)

+1871

Jogán szabód. (Ly.N.r. 88.)

Wagner/Sándor
Apple Winkelmot.

F. 8/9. 19. 2.

tatan a füstködokádó kamionokon is lehet segíteni, s akkor azok vihetnék a „hátukon" a pakurakibocsátó vízi járműveket Budapesttől Passauig...

(g. l.)

(Fábry János rajza)

A színházak csütörtöki műsora

Operaház: Mario és a varázsló — Ördögváltozás Csíkban (a Kolozsvári Állami Magyar Opera vendégjátéka, bérletszünet, 7) — **Erkel Színház:** Pillangókisasszony (Bérletszünet, 7) — **Nemzeti Színház:** Figaro házassága (7) — **Várszínház:** Döglött aknák (du. 4) — **Katona József Színház:** Karneválvégi éjszaka (a Barcelonai Lliure Színház vendégjátéka, 7) — **Madách Kamara:** Aranytó (7) — **Vígszínház:** III. Richárd (7) — **Pesti Színház:** Rózsakiállítás (XII., bérl. 3. ea. 7) — **Fővárosi Operettszínház:** A nagymama (7) — **Thália Színház:** Magyar Táncpanoráma; Közép-Európa Táncszínház (7) — **Thália Stúdió:** Az égből pottyant nagyapa (du. fél 3) — **Játékszín:** A néma levente (7) — **József Attila Színház:** A hölgy fecseg és nyomoz (7) — **Radnóti Színház:** Kísértetek (a Miskolci Nemzeti Színház előadása, 7) — **Budapest Kamaraszínház — a Józsefvárosban:** A csodálatos nyúlcipő (du. 3) — **Vidám Színpad:** Minden kegy elkelt? (7) — **Ódry Színpad:** Fame (du. 3) — Tribádok éjszakája (Rákóczi út 21., 7) — **R. S. 9. Stúdiószínház:** Operetka (8) — **Szkéné Színház:** Aztán megdöglünk (a H Csoport — Újvidék — előadása, 7) — **Arany János Színház — kamaraterem:** Test-Vér-Harc (7) — Ál-

— Jogi tanácsadó szolgálatunk az Almássy Téri Szabadidő Központban március 23-tól — technikai okok miatt — szünetel.

— Kampányzáró választási nagygyűlést tart a Fidesz március 21-én, csütörtökön 17 órakor a VII., Nefelejcs u. 8. sz. alatti Fidesz-irodában. Vendég: dr. Fodor Gábor. Házigazda: dr. Illés Zoltán.

— Képzőművészeti portrék Kassákról címmel kiállítás nyílik március 21-én este 6 órakor a Kassák Emlékmúzeumban (Budapest III., Fő tér 1., Zichy-kastély). Beszédet mond Kristóf Károly költő, újságíró, közreműködik Havas Judit előadóművész.

— A Reguly Társaság első rendezvényét ma, csütörtökön 16 órakor tartja az MTA Nyelvtudományi Intézetének tanácstermében (I., Szentháromság u. 2.). Schmidt Éva néprajztudós videofilmmel kísért előadása az obi ugorok mai helyzetéről szól.

— A Nap Tv pénteken reggel 5.30—8.50 között ismét Worldnettel, CNN-világhíradóval, Sport plusszal jelentkezik. A tervezett témák: Nyolcan egy

Kultúránk egyik külföldi barátj nak haláláról kaptunk hírt. A svá dr. Werner Fuchss, aki hazájában v gezte zenei tanulmányait, majd dipl máciai pályára lépett, nyolcvannyo esztendős korában elhunyt. 1963 és 19 között Budapesten volt nagyk vet, és ezeket az éveket arra is fe használta, hogy zenei végzettségét magyarországi koncertélményeit has nosítva fölkutassa Bartók svájci ka csolatait. Így született meg a magy ron kívül több más nyelven is kö readott, Bartók és Svájc című köny ve, amelyet hézagpótló biográfia ki vetett a lengyel államelnök-zongor művész, Ignacy Paderewski életéről

— A frankfurti Johann Wolfgar Goethe Egyetem énekkara vendégsz repel március 24-én, vasárnap este budavári Mátyás-templomban. A h órai misén Max Reger-műveket én kelnek, a miséhez kapcsolódó egyhá zenei hangversenyen pedig Schü Durufly és Günther Bialas kórusm vei mellett megszólaltatják Johar Christoph Friedrich Bach 1975-b föl fedezett Miserere-jét a SOTE k marazenekarának közreműködésév

— A Keresztény Értelmiségiek Sz vetsége környezetvédelmi vitaes tart március 22-én 18 órakor. Már

DÓSA Ágnes
Magyar Nemzet 1991. III. 21.

Dósa Ágnes rajza

elég — úgy, ha fizetik a színészeket, esetleg a villanyszámlát, a gázt már nem. Március 28-án bemutató — e pillanatban nincs pénzük a rendező, a tervezők, a koreográfus, a zeneszerző munkadíjára. Egyelőre úgy dolgoznak, mintha mi sem történt volna és nyolcvanmillió lenne a támogatás. Szerződtetik a színészeket a jövő évadra. Abból indulnak ki: ha már egy forint sem marad, majd eldől, kell-e színház Zalaegerszegen. Ám ha mégis kerül pénz valahonnan a nyáron, honnan vegyenek színészeket, ha most szélnek eresztik a társulatot?

Győrben — a balettel is számolva — *hatvanmillió hiányzik.* A megye tárgyal ugyan a várossal a közös fenntartás lehetőségéről, de egyelőre nála marad a színház. Olyan automatizmussal számította ki viszont a színház költségvetését, hogy a végeredmény *a normatív állami támogatás összegénél is kevesebb.* Júniusban átadnák az új színészházat — nincs meg a szükséges pénz. Az energiaár-emelés fedezetét nem kapták meg. A balettiskola speciális kiadásait sem tudják miből állni. E pillanatban vagy világítanak és elbocsátják a színészeket — vagy társulatot tartanak fenn, de nem játszanak. Az épület fenntartására ugyanis nem futja.

Dósa Géza

Függetlenség, II.é
934.VI.21.

ség.

II. ÉVFOLYAM, 138. SZÁM

1934 JUNIUS 21.

CSÜTÖRTÖK

Dósa Géza: Kettős arckép

Műcsarnok

Az arénauti nagy kiállítóépület hosszú esztendők után, talán évtizedek után, megint egyszer méltó a nevéhez s érdekes keresztmetszetben mutatja be az egész magyar művészetet gondos, jó együttesben. Az 1850-től kezdődő muzeális és retrospektiv anyagon kívül, (amely Barabástól Rippl Rónaig egy-egy nagyobb sorozattal, *Majovszky* Pál összeválogatásában igazi nagy élményt ad s olyan finom meglepetéseket, mint *Dósa* Géza kétfigurás kompozíciója), végre egyszer sikerült a mai élő magyar művészetet is találkozóra csábítani itt. Kétségkívül a tárlat rendezőjének, *Petrovics* Eleknek személye és tudásának szuggesztivitása simított el minden ellentétet és tette lehetővé, hogy a legkonzervatívabb árnyalattól a legmerészebb törekvésekig itt legyen jóformán minden komoly név, még pedig egyetlen, de művészetét leginkább jellemző alkotásával. Tizenegy terem gazdagsága hozza a mai magyar pikturát és szobrászatot, olyan pompázó felsorakozásban, amely gyönyörűsége lesz minden művészet iránt érdeklődő nézőnek, akármilyen irányú az ízlése és hajlandósága.

Egyrészt a *Csók, Rudnay, Réti, Glatz, Iványi-Grünwald, Fényes, Magyar-Manheimer, Koszta, Katona, Szlányi, Zombori* és *Hári* vezetésével ott találjuk mindazokat, akik a naturalizmus vagy impresszionizmus iskolájából indultak el, indulásukhoz való ragaszkodással, vagy tovább haladással. Itt vannak *Hatvany, Czencz, Szüle, Gábor, Zádor, Hermann, Kuk án Márton, Vidovszky, Benhardt, Tolnay, Áldor, Thurmayer* Sándor s az idősebb és fiatalabb nevek légiója, teljes átmenetet adva a retrospektiv anyag és a legújabb rész között. A későbbi termek pedig ugyanilyen gazdag változatossággal mutatják meg a magyar művészet legkülönbözőbb utjait. *Vaszary, Márffy, Aba, Novák, Szőnyi, Berény, Kernstock, Bernát, Czóbel, Basch, Egry, Kmetty* és *Perlott* Csaba körül a fiatalok egész légiója, mint *Pajzs, Göbel, Föglein, Patkó, Derkovics, Szobotka, Molnár* C. Pál, *Vörös* Géza, *Medveczky, Heintz, Klie, Róna* Emmy, *Dullien* Edith, *Cselényi Walleshausen, Snoby* Angela, *Bartoniek* Anna és mind a többiek. A szobrászati rész, *Zalától* és *Rínától* kezdve, *Kisfaludy Stróbl, Szentgyörgyi, Sidló, Lán* munkáin át *Beck* Ö. Fülöpig és *Csorba* Gézáig hasonlóképpen szinte teljes névsort ad reprezentativ munkákkal.

Ez a tárlat az idei képzőművészeti év legérdekesebb eseménye.

B. L.

8.0.U.932.II.21.

Dósa Géza

8.0.U.932.II.21.

leplezni a megfelelő fórum előtt, hogy mást ne mondjunk, erre a célra ott van az összeférhetlenségi bizottság, de a parlament munkarendjén végre valóban munkát akar látni az ország. Semmi kifogásunk, ha mindenekelőtt az összeférhetetlenségi reformot alkotják meg, de botrányokkal nem lehet tovább halasztani a közérdekű dologtevést, a legégetőbb gazdasági, pénzügyi és szocialis problémák megoldását. Hogy csak a legfontosabbakat említsük: a részvényjogi reform, az uzsoratörvény, az agrárblokk kívánságai legalább oly sürgős törvényhozási munkára várnak, mint X képviselő úr adatai Y képviselő úrról. S talán az ország is joggal követelheti, hogy parlamentje foglalkozzék s ne mindig csak önmagával!

MDK

Dósa Géza

Deák József kolozsvári tanár felesége, cer

Szépm. Muz. Graf. Oszt. 82. kiáll.
Hoffmann E. eml.kiáll. 1948. dec.

M.D.K.

Dósa Géza, festő

mult század elejei „eléggé ismert művészt ... egy női portré emeli magasba" a Szépművészeti Muzeum újabb szerzeményeinek kiállitásán.

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 458. o.

/a cikk megj.: „Világ" 1917. máj. 26. /

Dósa Géza

Kettős arckép c. műve Nemes Marcell hagyatékából a Szépműv. Múz.-ba került.

NM 1933. XII. 24.

Dósa Géza

festőművész

Hogy immár teljes fogalmunk alakulhatott olyan korai művészekről, mint a művész, azt is Petrovics Elek muzeumigazgató munkájának köszönhetjük.

Ujság
1935.VI.25.

Dósa Géza (1847-1871)

Mitológiai jelenet. Vázlat.
Olj f. 31x21 vászon. Ltsz:5654.

Kalapos férfi profil
Pastel 31x34 vászon. Ltsz:5650.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Dósa Géza

Mitológiai jelenet, o.

Kalapos férfi. p.

Fővárosi Képtár háborús veszteségeinek jegyzéke
Sp. 1952

M.N.K.

Dósa Géza festő

Müve a kiállitáson

a Lotz-teremben

Zongoránál cé képe nem szerepel

Bényi László: XIX. századi magyar festészet/ kiállitása a MNG-ban

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI II. Kötet. 1960.

133-134.l.

Dósa Géza

Székely Bertalan festőtársa volt.

Székely Bertalan válogatott művészeti írásai. (Vál. és ker.: Malasay Tamás.) Bp. 1967. Képzőműv. Alap Kiadó. - 214 l., 32 t. (A művészettörténet forrásai)

Dósa Géza (1847-1871)

„ahi Benczúhoz hasonlóan München sajátitotta el a festészet ismeretét, a neves mesternél bátrabb vált az új utak keresésében.

Négrány Lajos: Munkácsy és kora, Bp. 1962
TIT József A. szabadegyetemének előad. 51.

Dósa Géza

24 éves korában meghalt.
Egy portrét mutattak be tőle a modern magyar müvészet 1920-ban trendezett kiállitásán.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán. Bp. 1965. 28

Dósa Géza (1847 - 1871)

Bethlen Gábor tudósai Tört.
1868 - 1870. Vázlat. Tus, toll, 258 x 334 mm.
Ltn.: 1935 - 2932.

Magyar rajz. és arvaréll. a XIX. és a XX.
szerad. a Tát. ben Oelmacher Anna 27
Bp. 1959

MDK

Dósa Géza, 1847-71.

Kettős arckép

Nagy.remekművek. Ernst-Muz. 47.kiáll. 1921.
máj. 22.1.

MDK

Dósa Géza, festőm.

Magy.remekművek. Ernst-Muz. 47.kiáll. 1921.máj.
7 l.

MDK

Dósa Géza, sz. 1847 Nagyenyed, +1871.ápr. Marosvásárhely

Női arckép, olaj

Szépműv. Múz. uj szerzemények kiáll. 1924-26.
1926. okt. lo l.

és magas homlokzatán romantikus sisaku
homlokzatán ión falpillérek. A torony
esarkított szentélye előtt a a hajó
os hajó. Mennyezetfreskók G. Darlach-
r és Nagyvárad templomainak képével.

– 20 l. – Stippel József, 1945 – Erdőszárd

M.D.K.

Dósa Géza: Bethlen Gábor tudósai kört vázlata
(Szépművészeti Museum)
Repro

M.M.M. Évkönyv 1952. XLV. Képtábla.

M.D.K.

Dósa Géza, festő

Zongoránál c. képét említi

Bényi László: XIX. századi magyar festészet kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában,

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei,

1960. II. sz. 96. old.

Dósa Géza

2.

Partravetettek c.komp./Ceruzar./

Erdélyi Müv.Kiáll. 1941. Kolozsvár

Dósa Géza festő
/1847-1871/

Erdélyi táj /vizf./
Anya gyermekével /Szépia/
Templomban imádkozó nő /Tusr./
Tanulmányfej. Szakállas férfi vérttel /Olajf./
Tanulmányfej. Szakállas férfi barettel /Olajf./
" Szakállas férfi turbánnal/Kréta/
" Szakállas férfi /Olajf./
Bethlen G. tudósai körében /Olajf./
Tudós hosszu talárban és kezében könyvvel/Kréta/
Nővérek /Olajf./
Vázlatok a "Nővérek"c.kompozicióhoz /Ceruzar./
Akttanulmány/Tollrajz/
Férfi akt./Ceruzarajz/
Férfi fej /Cerizar./
Vázlat a "Nővérekhez" c.komp.
Erdélyi Müv.Kiáll. 1941.Kolozsvár

M.D.K.

Dósa Géza /1847-1871/

162. Mitológiai jelenet. Vázlat. Olajf. 31x21 vászon.
163. Kalapos férfi profil. Pastel. 31x34 vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 11. 1.

MDK

Dósa Géza, 1847-71.

Bethlen Gábor tudósai között

Magy.Művészet 1800-tól. Szépműv.Muz. 1949.

7. l.

MDK

Dósa Géza, 1847-71.

Női arckép

Uj szerzemények kiáll. Szépm. Muz. 1918.

8 l.

Dósa Gyéra családja

** *(Dósa Elek)* elhunyt hazánkfia hagyományából fia, Miklós több becses régiséget ajándékozott a maros-vásárhelyi főtanoda könyvtárának, melyek közül legnevezetesebb azon eredeti rézpecsét, melyet a megboldogult szabadságharczunk alatt, mint brassói kormánybiztos használt, és a melyen Magyarország koronátlan czimerét e körirat veszi körül: „Brassóvidéki kormánybiztosság.“

Vas. Ujs. 1868.
409 l.

DÓSA Géza festő

TATARU, Marius: Art et histoire: étapes de développement dans la culture visuelle de la Transylvanie du XIXe siecle. - Revue Roumaine d'Histoire de l'Art

1. XVII, 1980
2. XVIII, 1981 98. p. + ll

DÓSA Géza

M.Kiss Pál: Dósa Géza 1846-1871

In. Marosvásárhely és vártemploma.Szerk. Medvigy.E. Bp.: Ráday Kollégium, 1990
287-298.p. ill.

utánközlés!!!

M.D.K.

Dósa Géza: Bethlen Gábor tudósai kört vándorlása
(Fővárosi Képtár)
Repro

M.M.M. Évkönyve 1952. XLV. Képtábla

M.D.K.

Dósa Géza: Férfifej tanulmány

Repro.

M.M.M. Évkönyve 1952, XL III. Képtára

M.D.K.

Dósa Géza: Zongorával 1870?
(Fővárosi Képtár)
Repro

M.M.M. Évkönyve 1952, XLII Képtábla

M.D.k.

Dósa Géza: Önarckép 1869?
(Történeti Múzeum)
Repro.

M.M.M. Évkönyve 1952, *1 Képtábla

M.D.K.

Dósa Géza: Vőrének 1871?

(Szépművészeti Múzeum)

Repro.

M.M.M. Évkönyve 1952, XLI · Képtábla

M.D.K.

Dósa Géza: Anya gyermekével 1870?
(Marosvásárhely)
Repro

M.M.M. Évkönyv 1952 XLIV. Képtábla

MDK.

Dósa Géza: Kislány tállal 1869 z
(Marosvásárhely)
Repro

M.M.M. Évkönyv 1952. XLIV. Képtábla

M.D.K.

Dósa Géza:

Bethlen Gábor tudósai kört 1870

(Szépművészeti Múzeum)

Repro

M.M.M. Évkönyv 1952. XLVI. Képtábla

M.D.K

Dósa Géza
festő
(1846-1871)

M. Kiss Pál: Dósa Géza
M.M.M. Évkönyve 1952/66 l.

M.D.K.

Dósa Géza
festő

"Bethlen Gábor tudósai kört"
"

M. Kiss Pál: Dósa Géza
M.M.M. Évkönyve 1952, 168 l.

Dósa Géza, festő, sz. 1847. (mh. 24 é.)
Bethlen Gábor tudósai körében"
"Két ceruzarajz, 15 vázlat

Győri Mihály:
Marosvásárhely régi és uj képzőművésztehetségei.
Székely Nép, 1943. augusztus 18. 4 l.

MDK

Dósa Géza

L.É.

Uj szerzemények a Szépmüv. Muzeumban. B.H. 1934. jun. 17. 2o 1.

Dósa Géza
festő

MDK.

Bécsben és Münchenben több kitüntetésben jut.

dr. Kiss Pál: Dósa Géza
M.M.M. Gyűjtemény 1952. 167 l.

M.D.K.

Dósa Géza
festő

1869-ben történelmi pályázat eredménye a „Bethlen Gábor tudósai között" című kompozíciója.

M. Thiss Pál: Dósa Géza
M.M.H. Évkönyve 1952, 168 l.

M.D.K.

Dósa Géza
festő

1867-ben Wagner tanítványa lett.

M. Thiss Pál: Dósa Géza
M.M.M. Évkönyve 1952, 167 l.

M.D.K.

Dósa Géza
festő

1866-ban Pestre megy és a Képzőművészeti akadémián 1868-ig van.

M. Kiss Pál: Dósa Géza
H.M.M. Évkönyve 1952, 167 l.

MDK

Dósa Géza

Biró Béla dr.: Sikó Miklós élete és művészete 1818-1900. Kolozsvár, 1944.

MDA

Dósa Géza

"A partravetettek" c. művével gyarapodott a Szépművészeti múzeum modern képtara 1926.-ban.

Cikk: A Szépműv.Múz.gyarapodasa 1926-ban.

Magyar Művészet,1927.2.sz.111.1.

MDK

Dósa Géza

Alaktanulmány a "Bethlen Gábor tudósai körében" c. festményhez. -Kréta-1935.

Alaktanulmány a "Bethlen Gábor tudósai körében" c. festményhez.-Kréta.-1935.

Szépműv.Múz.graf.oszt. 76.kiáll.(1940)
Erdélyi művészek, erdélyi tájak.

MDK

Dósa Géza festő

M. Kiss Pál: Marosvásárhely. Szépművészet, 1943.
161-164 l.

MDK

Dósa Géza

Székelyföldi Művészeti Év Műsora. Bp. 1943. 13.l.

MDK

Dósa Géza

"Bethlen Gábor tudósai körében"c.kompozició Szakállas férfit ábrazoló tanulmány a Képtár kiáll.-án.

Cikk: Kiállitások.

Magyar Kulturszemle 1941.7.sz. 168.l.

M. D. K

DÓSA Gésa festő

(1847 – 1871)

Erdélyi származású

„Bethlen Gábor tudósai körében"

(1870.) ~~[illegible]~~.

Arcképek.

Kettős arckép: „Nővérek" repr.

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar müvészet 1800-194

Bp. 1958. 216, 217, 248. l.

MDK

Dósa Géza

Női arckép /1868/.

A Szépmüvészeti Muzeum gyarapodása 1925-ben. Magyar Müvészet 1926. 41.l.

MDK

Dósa Géza, festöm.

5. Bethlen Gábor tudósai körében. Olf.

Budapest, Szépm. Muzeum.

Balástörtfest.

MDK

Dósa Géza

A Szépmüv.Múz. modern képtára Dósa Géza: Női arckép (1868) c. művével gyarapodott.

Cikk: A Szépmüv.Múz. gyarapodása 1925.-ben.

Magyar Művészet, 1926. 1.sz. 41.1.

3/.

MDK

Dósa Géza, festöm.

Bethlen Gábor tudósai között c. kompozicijához modellt keresve megszólitott egy idös urat. Mosolyog va háritotta el a kérést azzal, h. igen sürgös arcké megrendelést kell megcsináljon. Az illetö Voitz, hires tört. festö volt./Mint késöbb egy általa küldött e hozzá hasonló barátja révén kitudódott./

Kacziány Ödön: I. München a Pilety-korszakban. Emlékezések a mult századból. Müvészet. 1912. 401-407.l.

2/.

MDK

Dósa Géza,festöm.

alig 26 éves korában öngyilkos lett 1870-ben /Ezzel sulyos veszteség érte a magyar müvészetet./ Az 1870-re hirdetett történelmi képpályázaton szerepelt egy müvével: Bethlen Gábor tudósai között. Jelenleg a Szépmüvészeti Muzeumban látható. Kacziány Ö.-nek volt alkalma tapasztalni milyen lelkiismeretes tanulmánnyal dolgozott e müvén. Több rajzot és szinvázlatot készitett, mig végleg megállapodott a kompozicióban.

Kacziány Ödön: I.München a Piloty-korszakban. Emlékezések a mult századból. Müvészet.1912. 401-407.1.

1/. MDK

Dósa Géza, festöm.

Wagner tanitvány szintén Münchenben volt mikor K.Ö. odament tanulni a Piloty-iskolába. Szinyei ajánlására D. legszivesebben felajánlotta segitségét mindenben K.Ö.-nek . Nagy és igazán finom érzésü szinezö volt Dósa, ki hivatva lett volna Lenbach és Müller Viktor véleménye szerint maradandó nagy alkotásokkal megörökiteni nevét.

Kacziány Ödön: I.München a Piloty-korszakban.
Emlékezések a mult századból.
Müvészet.1912. 4o1-4o7.1.

MDK

Dósa Géza

Gulyás K.: Bolyai Farkas egyetlen müvészi arcképtanulmánya. Pásztortüz 1924. dec. 25. 284-287.l.

MDK

Dósa Géza

Művészet 1917. 61.l.

MDK

Dósa Géza, festőm.

1847-1871

Női arckép. Olt. Repr.

Elek Artur: A Szépmüv. Muzeum uj szerzeményei. Magyar Müvészet. 1926. 551-552.l.

Dósa Géza MDK

festő

Az erdélyi művészeti kiállitás.
Magyar Kulturszemle 1941. 227.o.

M. D. K.

DÓSA Géza festő
(1847 – 1871)

„Bethlen Gábor tudósai körében"
(1870)

bicébre visszavonulva gyötrődött
és viaskodott a magyar elmara-
dottsággal
„Nőnérek" (rezi) triképek

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar művészet 1800-194
... 1962. 214, 215, 247.

Dósa Géza

Magyar Művészet
1934. 164, 165.

Elek A:

A trépan. Muz.
mi szerzeméjei,
képpel

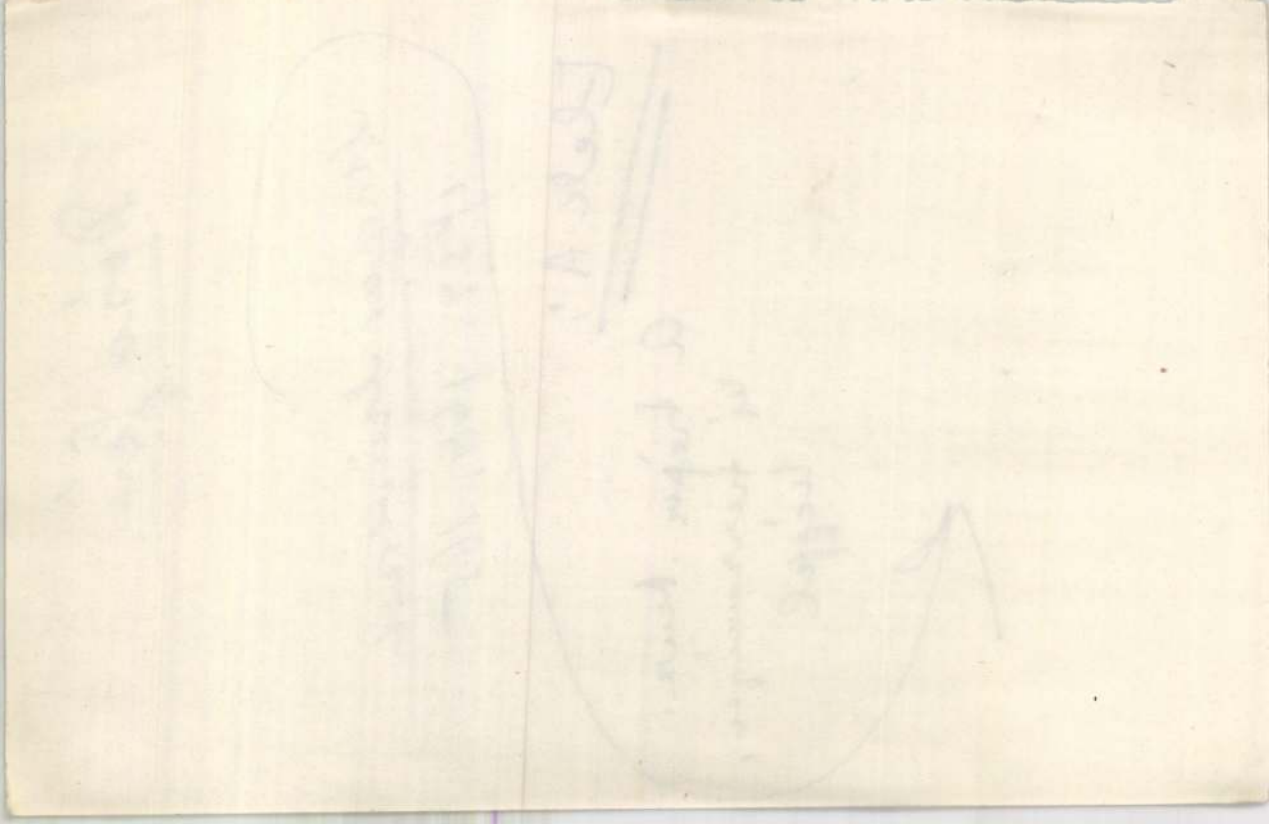

Dósa Géza

Gulyás Károly: Egy elfelejtett festőnk. (Dósa G. 1847–1871.) Uránia. 1918. 233–238. l.

Dósa Géza
családja

** *(Dózsa Elek hülttetemei)* nov. 25-én este 7 óra tájt érkeztek meg Kolozsvárra. Útközben Élesden, Feketetón, Bánffy-Hunyadon, Gyaluban ünnepélyességgel fogadták. Kolozsvár határára érve, kivétel nélkül minden hitfelekezet harangja zugni kezdett. Nagy sokaság gyült össze fogadására; a ref., valamint a többi főiskolák tanári kara és ifjusága, a városi képviselők stb. testületileg jelentek meg, az egyházi és világi hatóságok is képviselve voltak. A város végén diszöltözetü ifjak kivont karddal képeztek tisztelet-őrséget a koporsó körül, mely gyászlobogók és az ifjuság által vitt fáklyák fénye között roppant néptömeg kiséretében vitetett a monostor-uteán s főtéren át a Biasini-szállodába, honnan másnap reggel tovább vitték Maros-Vásárhely felé. A holttestet a képviselőház két tagja: Ottlik és Szolga Miklós kisérik.

Vas. Lpj. 1867
593. l

Dósa Gerő családja

Vas. Ujs. 1867 580.l

Dósa Elek temetése

nagy tisztességgel és díszszel történt meg f. hó 22-én. Holtteste kora reggel átszállittatott szállásáról a muzeum kerek termébe, mely egészen gyászba volt burkolva. Ott déli 12 óráig tiszteletőrséget állottak mellette a képviselőház hivatalnokai.

A temetésre kitüzött időben, déli 12 órakor, megjelentek az országos hatóságok: a képviselőház lehető teljes számban, a felsőház itt levő tagjai, a magyar tud. akademia, az egyetem tanári kara, a prot. egyházak hivatalnokai és számos közönség ezeken kivül. A gyász-szertartás elkezdődvén, *Török* Pál ref. superintendens tartott alkalmi imát és egyházi gyászbeszédet, szive megindultságából emlékezvén mindkettőben a haza és egyház nagy veszteségéről, az elhunyt jeles férfiról. Utána *Gajzágó* Salamon országgyülési képviselő tartott megható gyászbeszédet.

Ezek végeztével megindult a menet a reformatusok temploma felé következő rendben:

Elől két városi lovas katona, utána 12 megyei huszár gyalog, ezután a képviselőház szolgaszemélyzete, következett a halottas diszkocsi, mely mellett jobbra-balra a ház hivatalnokai égő fáklyákat vittek, a kocsi után közvetlen az elhunyt fia és itt levő rokonai, majd a fekete gyász-zászlót

vitte egyik országházi tiszt, ezután a ház elnökei és tisztviselői, az alsó- és felsőház tagjai, az akadémia és egyház küldöttei, ezután a végtiszteletre megjelent összes közönség. A menet a nemzeti muzeum kertjétől az országuton haladott egyenesen a szénatéren át, a ref. egyház elé, hol a halott a kocsiról leemeltetvén, képviselőtársai által viteték a sirbolt ajtajáig, honnét rövid ima kiséretében a sirboltba tétetett. Nov. 23-kán a halott a ház küldötteinek kiséretében vasuton Nagyváradig, onnét Maros-Vásárhelyre vitetik.

Dósa Géza

családja

** (*Dósa Elek holt teste*) Erdélybe szállításáról már közöltünk némi részleteket. A holt test kiséretében az országgyülés részéről Ottlik Géza terembiztos és egy szolga volt, nem pedig Szolga Miklós képviselő, a mint több lapban hibásan állott. Nagy-Váradon jogtanárok és jogászok jöttek elébe a halottnak. A kolozsvári fogadtatás fényes volt. Tordán a főispán maga vezeté a város végére érkező halott elé a tisztviselői kart s a város egyéb testületeit. Maros-Vásárhelyen pedig nemcsak a város népe, hanem Marosszék, Küküllő és Torda megyék közelebb fekvő részeinek értelmisége is nagy számban jelent meg. A város határán az országgyülési biztos megindult lélekből származó szavak mellett adta át a városi küldöttségnek.

[illegible] mátus [illegible]

Vas. Ujs. 1867.
605. l.

ársam !

i kérésemre - melyben kérdést intéztem
s munkájában aktivan résztvenni - sajnos
lletőleg értesitettél elhatározásodról.
légy szives
ontosan 8 órakor a Turulvárban
ásodról,különben kénytelen lennék az Egye-
re illetőleg kizárásodra a megfelelő lé-

,hogy Egyesületünk Női Törzse
8 órától a Turulvárban
ndez,A meghivókat . ismerőseid részére

régi bajtársad

Taszler Jóska

XII.,Böszörményi-ut 2.I.2.
Távbeszélő: 351 - 474.

Dósa Géza

Krück I. 244. l

Dósa, Géza, Maler, geb. 1847
in Nagyenyed, gest. 1871, w-

Dósa Géza

Székely Bertalan követője. Nehány rajza és festménye a marosvásárhelyi közművelődési ház képtárában van. Nőverék és festmenyeher vázlatok vannak itt s nehány akt - és más tanulmánya

Kis P. 156. l.

Marosvásárhely Tört.
4. o. 1942

(Dósa Géza)

vrőd

Kiss Pál:* ( )

Bp. 1946. (Kézirat)

* Gerevichnél doktorált.

Tombor 1947

bontékon

etlen festő.

ázadból.

rczélben és tojásdad medail-
ranygyapjas-rend jelvényét
hajat, bajuszt és szakállt
ete kalapjának zsinórdísze
rja himezett, piros köntöse
alástja prémgallérú. Kör-
ON HVNG)«.

éretei 7 : 5·6 cm. — Lelt. sz.
emzeti Múzeum régiségtárától
prilis 14-én (97–885 rgst. sz.
8 október hó 15-én vétetett át

tok. 1894 : I. 41. *Ismeretlen :*

Dósa Géza

1846 – 1871

vrád

M. Kiss Pál: Erdélyi festők és a nagybányaiak. Rádió előadások. Bp. 1946–47. 91–102 l. Gépelt kézirat a szerző tulajdonában.

M. Kiss P:

D. G.

M. Mnotört Mikaköj

Tóth. 1952. Bp 1953

166-177. l.

Vasárnap délelőtt tartotta az [illegible]
gos Bizottsága negyedik előad[illegible]
mal Möller István műegye[illegible]
kori építészetünk legkiválób[illegible]
tott előadást az elszakított [illegible]
veretesebb műemlékeiről.
Képpel kísért előadása során
mi korok építészeti alkotá[illegible]
Erdély, azonyosú emlékeit is m[illegible]
példákkal mutatta ki, hogy n[illegible]
korott ezekre a nyugoti ~~[illegible]~~
zetek műrészete és arányla[illegible]
terjedt el nálunk az épi[illegible]
irányzat, melynek csak egyes
találjuk. Részletesen ismerte
korának nagyszabású épith[illegible]
és a vajdahunyadi vár ép[illegible]
korszakait, a vár Mátyás
[illegible] [illegible]kóknak tör[illegible]

Dósa Géza

1847 - 1871.

Zongoránál, olaff. vázlat

Székesfőv. Képtár tulajd.

(Repr. u. o. LV. tábla

Kopp J. Ismeg. 35. l. LV, LVI. t.

rétlen m. festők a 19. sz. első felében

Bp. 1941.

Szakállas férfi, olaff.

Székesfőv. Képtár tulajd.

Repr. u. o. LVI.

tábla.

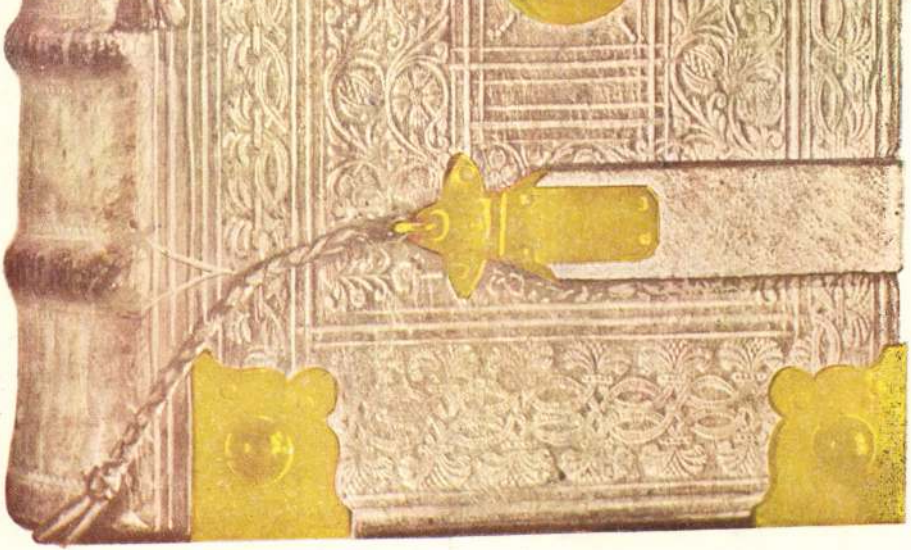

AZ ERNST-KÓDEX XVII—XVIII. SZÁZADI KÖTÉSE

Dósa Gerá

festő

1847—1871.

~~[illegible]~~ cród

z Krück. I. 244. l.

olaz festő

Guido, Reni, II. 209.

Dósa Géra

nagrobb čikk fenti-
ről
Művészet 1904.
342-343. l.

(d.b.: D. G. festő)

Cím és szerző
nélkül türegel
Sz-G-ben
arért adtam

A szent ünnepekre, Szilveszterre, ujévre és minden egyéb alkalomra méltóztassék nagybecsü megrendeléseit — miként a multban is — lehetőleg **két nappal** előbb eszközölni, hogy a zavartalan és pontos szállitásban fennakadás ne álljon be.

Telefon: 58-1-63.

K. KOVÁTS KÁLMÁNNÉ

I., HORTHY MIKLÓS UT 52.

Dósa Géra

M. művélet

Lyka München ben

1951

30. l.

Dósa Géza

MAGYAR MŰVÉSZET

~~1926. 41. 548, 551~~ [Elek Artur]

~~1927. 111.~~

~~1928. 464~~

MM.

1926. 41. l. (A trépen. Muz. maragodása.)

1927. 111. l. (u. a.)

ész csapat szervező bizottsága.
. 5. sz. — Telefon: 86—4—85.

legalább hozzá, hogy minden
idei Világjamboree-ra!

Asszonyunk!

esz a magyar cserkészmozgalomnak.
Jamborre, magyarországi megrendezése rend-
lít minden magyar cserkész csapat elé.
:ei is kíszeretnék venni ebből a munkából
:, mely parancsolja, hogy az élen járó csa-
a Jamborre megrendezésében, másfelől pedig
alálkozó lelki értékeiből, minél gazdagabban

jóbarátok áldozatkészsége és a magunk be-
tettünk, — hogy anyagiak hijján, egyetlen
jon ebből a nagy munkából.
ı ez fokozottan nagy feladatokat ró reánk.
igod-
hoz, hogy ha csak egy pengővel is, jut-
méltóztassék eldobni az ide mellékelt csekk-
zívesen áldoz a csapat szegény cserkészeinek

Dósa Géza

Perállag III.

1400. l.

etére pácolt faragott fa, gobelinszövettel kárpitozott ... und Tisch. Holz, geschnitzt und schwarz gebeizt, mit Gobelin-

al, mintás zöld ripszkárpitozással. — SOFA UND ZWEI FAU-

1805. **Ebédlőszekrény,**

mahagónifaborítással. Háromajtós alsórész, lapján hajlo goni. Der Unterteil dreitürig, auf der Platte von gebo

1806. **Redőnyös íróasztal,**

fényezett diógyökérborítással. Kétajtós alsórész, írólapja — SCHREIBTISCH mit Rollverschluss, Nusswurzel, kleine und eine grosse Lade. Zweite Hälfte XIX. Jah

1807. **Íróasztalszék,**

vörösre pácolt, fényezett fa, forgatható üléssel. XIX. sz. politiert, mit drehbarem Sitz. Mitte XIX. Jahrhunder

1808. **Asztal és három támlásszék,**

fényezett diófa. A székek sárga selyembrokátkárpitozás Nussholz, politiert. Die Sessel mit gelbem Seidenbroka

1809. **Virágvödör,**

cloisonné, barna, csigás alapon, színes medaillonokba Blumenmedaillons auf braunem, mit Spiralenmotiven

1810. **Butorkészlet,**

1 kanapé, 2 karosszék, gazdagon berakott stilizált virág kiegészítés. — MÖBELGARNITUR, 1 Kanape, 2 Faute

1811. **Láda,**

rézlemezzel borított, préselt alakos díszítéssel. — KASS

1812. **Női szalongarnitura,**

darabjai: kanapé, két karosszék, két szék és asztal. Arai brokát kárpitozással. Rokokó stílusban. — DAMEN SA zwei Sessel und Tisch. Versilberte und vergoldete Hol

1813. **Széles vitrin,**

fényezett cseresznyefa borítással, palmettás berakással. politiert, mit Palmettenintarsia. Erste Hälfte XIX. Ja

1814. Szál-

Mur és kol. Ért

Dósa Géza-féle kép X. 79

Dósa Géza

Kettős arckép (Wittich József marosvásárhelyi könyvkereskedő leányai) Olajf. 162·5 × 121 cm. A művész utolsó, befejezetlen munkája. A Szépművészeti Múzeumban. Életrajz.

Petrjszer 1931–34. 18. l.

O. M. Szépm. Muz. Uj szerzemények. (1931–34) Dp. 1934.

Dósa Géza

Petrovics MM 106. l. 1936

25, képpel

TARTALOMJE

DÓSA GÉZA: NŐVÉREK. *Szépművészeti Múzeum.* Dósa Géza (1847—1871) sokat ígérő tehetség volt, de 24 éves korában önkezével vetett véget életének. Ez a képe 1870 körül készült és a kifejezés gyöngédségével, könnyű és széles festésével kiváló alkotása az akkori idők arcképfestészetének s szép emléke egy kettétört tehetség rövid pályájának. A képet annak idején Nemes Marcell, a híres műgyüjtő vette meg a művész családjától gyüjteménye részére és az ő hagyatékából került múzeumba.

25

Herz Miksa. *Arab diszitmények IV.* 56

Huszka József. *Magyar nép- és renaissance-diszitményeink* 1

Jakabffy Ferencz. Az ötvösel

ALOMJEGYZÉK.

SODIK SZÁM.

45 Két diszítmény kovácsolt vasból. JAKABFFY F.-től 66
46 Irodalom :
56 Könyvismertetés : Eugène Fontenay, *Les bijoux anciens et modernes.* RADISICS JENŐ-től --- 69
60 Folyóiratok --- --- --- --- --- --- --- 79
65 Különfélék --- --- --- --- --- --- --- 81

RMADIK SZÁM.

Irodalom :
85 Könyvismertetés : Edmond Bonnaffé, *Le Meuble en France au XVI-e siècle.* P. Gy.-tól --- 128
92
99 Új könyvek --- --- --- --- --- --- --- 129
112 Folyóiratok --- --- --- --- --- --- --- 13
Az országos m. iparművészeti muzeum és társulat ügyei --- --- --- --- --- --- --- 132
119
Különfélék --- --- --- --- --- --- --- 139

GYEDIK SZÁM.

141 *czélokra való alkalmazhatósága.* PAP (POPP) JÁNOS-tól --- --- --- --- --- --- --- 159
149
153 KARL LÜTZOW, *Die vervielfältigende Kunst der*

Dósa Géza
festő -

Dósa Géza 1846-ban született Nagy-
enyeden régi erdélyi nemes családból.
A Dósa familia az 1514-es parasztve-
szény hartotta leszármarását.

Dévényi Iván: Dósa Géza

Művészet, 1971.március - 27.lap

5. Régi magyar énekek Bartók, Kodály, Szabolcsi, Kern, Molnár feldolgozásában (Basilides).
6. Liszt: Mephisto-keringő (Károlyi).

A hangverseny ismertetése a 78. oldalon.

MÁRCIUS 1.

11 óra A Maros-Torda vármegye, Marosvásárhely thj. sz. kir. város és a Teleki-Téka oklevéltárának anyagából rendezett **OKLEVÉLKIÁLLITÁS** megnyitása az Iparmúzeum helyiségében.

Nyitva: naponta 10—13 óráig.

Zárul: 1944 március 20-án, 13 órakor.

(A kiállítást a Művészeti Év keretében a város rendezi.)

1944 **MÁRCIUS 5.**

11 óra **A VIDA ÁRPÁD—DÓSA GÉZA FESTÉSZETI KIÁLLITÁS** megnyitása a Közművelődés Házában.

Nyitva: naponta 9—16 óráig.

Zárul: 1944 március 31-én.

(A kiállítást a Művészeti Év keretében a város rendezi.)

MÁRCIUS 7.

17 óra **MAGYARSÁG ÉS MINŐSÉG AZ ÉPITÉSZETBEN.** Előadás a Közművelődés Házában, vetített képekkel. Tartja: **Padányi Gulyás Jenő,** műépitész, orszgy. képviselő.

MÁRCIUS 14.

19 óra **HANGVERSENY** a Közművelődés Házában. Közreműködik: **Kresz Géza kamarazenekara Kresz Géza,** az Orsz. M. Kir. Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanára, a Nemzeti Zenede főigazgatója vezényletével és **László Magda,** a M. Kir. Operaház tagja közreműködésével.

Székelyföldi Művészeti Év
Emlékkönyv. Bp 1943.

Műsor:

1. Kodály—Kresz: Adagio (kamarazenekar)
2. *a)* Bach—Kresz: E-dur praeludium,
   b) Bach: Hegedűverseny, E-dur, (Kresz Géza).
3. Mozart: A pásztorkirály, ária, hegedű és vonószenekar kíséretével (László Magda).
4. Mozart: Kis éji zene (kamarazenekar).
5. Dalok Kodály—Bartók népdalgyüjteményeiből (László Magda).
6. Régi dallamok és táncok:
   a) Lully: Sarabande et Bourrée,
   b) Boccherini: Menuetto,
   c) Schubert: Balett a »Rosamunde« c. műből,
   d) Grainger: Irlandi tánc. (kamarazenekar).
7. Veress: Lassú és gyors. (kamarazenekar).

A hangverseny ismertetése az 76. oldalon.

MÁRCIUS 21.

17 óra **A MAGYAR TEXTILMŰVÉSZET.** Előadás a Közművelődés Házában. Tartja: **Csernyánszky Mária dr.,** múzeumi őr.

ÁPRILIS 4.

19 óra **HANGVERSENY** a Közművelődés Házában. Közreműködik: **Schmidthauer Lajos** orgonaművész, az Orsz. M. Kir. Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanára és **Sch. Robonyi Ilona** énekművésznő.

Műsor:

1. *a)* Vivaldi—Bach: 4. sz. Koncert,
   b) Händel: Variáció (Schmidthauer).
2. *a)* Szabados Béla: Ima,
   b) Hummel: Alleluja (Robonyi).
3. *a)* Antalffy-Zsiros Dezső: Madonna,
   b) Pikéthy Tibor: Téma és változatok (Schmidthauer).

Dósa Géza

festő

Műcsarnok

1932. febr – márc. Eiáll.

35.

Dósa Géza

DÓSA GÉZA: KETTŐS ARCKÉP

Kiállítás 1932. febr. – márc. Kiáll

BÁRÓ MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ: MUNKÁCS VIDÉKE

Dósa Géza, festő; szül. 1847-ben Nagy-Enyeden, megh. 1871 áprilisában Marosvásárhelyt. Középiskoláit Marosvásárhelyen és Pesten végezte, s még mint a pesti ev. ref. főgymnasium növendéke Székely Bertalan útmutatásai alapján képezte magát a festészetben. 1865-ben Bécsbe ~~utazott~~ a képzőművészeti akadémia növendéke lett. ~~Itt ismerkedett meg Munkácsy Mihálylyal, akivel~~ 1868-ban Münchenbe ment s ettől kezdve két éven át ~~H~~ (Wagner Sándor vezetése alatt) és Drezdában folytatta tanulmányait. Ez idő alatt készült Bethlen Gábor tudósai között cz. vázlata, melyet 1870-ben a kultuszminiszter által történeti festményre kitűzött pályázatra küldött be, de a díjat olyan művekkel szemben, mint ~~például~~ Benczúr Vajk keresztelése, nem nyerhette el. Az elismerésből azonban neki is megfelelő rész jutott s a dícséreten kívül Eötvös József báró még abban az évben 500 frtos ösztöndíjat engedélyezett számára. Művét Soós Kálmán dr. vette meg, kitől e kép 1872-ben csere útján a Magyar Nemzeti Múzeumba jutott, s jelenleg a Szépművészeti Múzeumban van.

1870-ben D. Münchenben műtermet nyitott s több történeti festmény tervezetén kívül ekkor készítette az Ónodi országgyűlés cz. képét, s mellesleg arczképfestéssel is foglal-

16 Ga

H a Képzőművészeti Academian

1862
184.6
16

Dósa Sára

önarckép

Tóth. Képes.

T.

Journals.

Dósa Gerá

Marosvásárhely
tulajdonában
fenti rajzai
l.
Imi

Át. Képt. 46.

lben látható.

ből kopasz, gyér haja, szemöldöke és ba-
retvált. Sötétpiros mentéje prémes.

—

ch-nyjeményből 103.

datok.
.41. - 1870: I. 28. - 1871: I. 28. - 1873: I.
1880: VIII. 38. - 1881: VIII. 38. - 1883: VIII

: III. 50.

Át. Kép 46

Jankovics 103

DÓSA GÉZA / 1847 - 1871 / :

29. Férfi arckép. - Olajf.,v.méret 52.5 x 65.5 cm.Jelz.b.k. "Dosa".

Dósa Géza

Kapp 1939/40. szerint I.

I.

FESTMÉNYEK, RAJZOK, METSZETEK

DÓSA GÉZA / 1847 - 1871 / :

50. Bethlen Gábor tudósai körében. - Olajvázl., v., 35 x 39 cm. Jelz. nélkül.

51. Férfi fejtanulmány. - Olajf., v., 35 x 41 cm. Jelz. nélkül.

52. Koponyák. - Olajf., v., 40 x 30 cm. Jelz. nélkül.

Dósa Géza

Kopp 1939/40. Szerem II

XIV. KOVÁCS-KARAP ERNŐ GEMMA-GYÜJTEMÉNYE

(3602)

3602. A gyüjtemény mintegy 1800 darabból áll. Képviselve van benne minden kor és pedig az ókortól (kaldeai, szasszanidai, egyiptomi) kezdve az antik (görög-római), ó-keresztény, bizanci, reneszansz és empire izlés, egészen a XIX. századig. Szinte egyforma gazdagon találunk a gyüjteményben domborúan (cameák) és homorúan (intagliók) vésett köveket. Mintegy 200 darab részint gyűrűbe, részint melltű, vagy csüngő gyanánt, végül néhány darab karkötőbe van befoglalva. Ugyancsak képviselve vannak a drágaköveknek és a féldrágaköveknek mindazon típusai, amelyeket cameák és intagliók céljaira használni szoktak. Vannak ezenkívül borostyánból, lávából, gyöngyházból és egyéb

Dósa Géza

l.

Szépm. Muz. Évk.

X 208. l.

1941 XII. t. kép

A szépm. Muz. 1940-ben

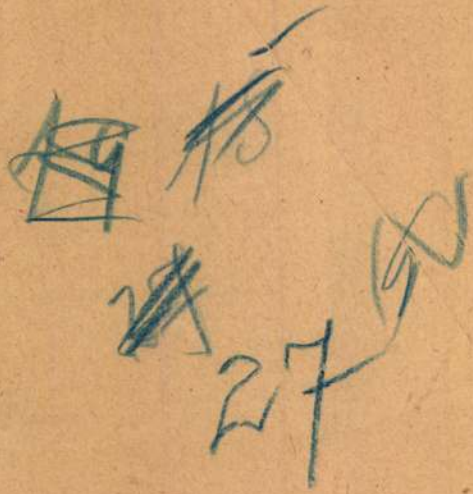

Dósa Géza
festő.

A művész ingyjelhosságainak azát
M. Kiss Pál, Dósa tanulmányában,
Kovács Éva a Művészeti Lexikon-
ban, Lyka Károly a Művészetben
fejtegeti.

Dévényi Iván: Dósa Géza

Müvészet, 1971.március - 27.lap

Dósa Géza
festő

Dósa halála után münchni
műtermére és az ott őrzött képek-
re idegenek tettek vá a kéznek és
a hagyatékot elkotyavetyélték.

Dévényi Iván: Dósa Géza
Művészet, 1971.március - 27.lap

Dósa Géza

Erdélyi Müvészeti Kiáll.1941./Kolozsvár/: Tanulmányfej/Szakállas férfi/,Tanulmányfej/Szakállas férfi vérttel/,Tanulmányfej/Szakállas férfi barettel/, Nővérek, Bethlen Gábor tudósai körében/vázlat/,of.; Erdélyi táj,vizf.; Anya gyermekével,szépia; Templomban imádkozó nő,tusr.; Tanulmányfej/Szakállas férfi turbánnal/, Tudós hosszu talárban,kezében könyvvel/tanulmány a Bethlen Gábor tudósai körében c.képhez/, kr.r.; Akt-tanulmány/1869/,tollr.; Vázlat a Nővérekhez I-II., Férfiakt, Férfifej, Tanulmány a Partravetettekhez, cer.r.-

III. 1. 6. DÓSA GÉZA (1846–1871)

Bethlen Gábor tudósai között
Vázlat, 1870

Gabriel Bethlen inmitten seiner Wissenschaftler
Skizze, 1870

XXIII. sz. színes kép

olaj, vászon; 72 × 100 cm
j. n.

K.

Dósa Géza 1869-től látogatta Wagner Sándor osztályát a müncheni akadémián, s onnan küldte az 1870-es történeti képpályázatra Bethlen Gábort tudósai között ábrázoló képtervét. Zsánerszerűen felfogott jelenetet festett: feketeruhás, fehérgalléros protestáns tudósok és papok között ül a virágos selyemkabátot viselő Bethlen, elmerülve egy irat olvasásában. Dósa Géza – történeti festményének hitelességét fokozandó – felhasználta a főalak megformálásához Lucas Kilian (1579–1637) 1620-ban készült metszetét: az erdélyi fejedelem viselete, kalapja és kabátja is e metszetet követi. Az egykorú kritikus, Maszák Hugó mégis kifogást emelt, hogy képe a kornak nem megfelelő, s hogy ezzel a festő „a társaságot egészen az új kor ölébe tette át". Dósa képe a történeti festészettel kapcsolatos műfaji elvárásoknak nem felelt meg: inkább történeti zsánerképnek, mint akadémiai értelemben vett históriai műnek tekintették, így pályadíjra nem számíthatott.

Irodalom

Ecset: Történelmi festmények pályázata. In: Ellenőr 1870. nov. 8., 1; V. U. 1870, 249, 329; Áldor 1870, 249; Maszák 1870; Lyka 1982² (1947), 55; Bellák 1986, 76–78.
MNG ltsz.: 2710

S. K.

Dósa Géza
festő.

Életműve korai halála folytán
nem lett-teljes. Szár évvel ezelőtt
hunyt el Dósa Géza 25 éves korá-
ban.

Dévényi Iván: Dósa Géza
Művészet, 1971.március - 27.lap

Dósa géza
festő-

A művész legszívesebben portrét festett.
A Történeti Múzeum tulajdonában van
a „Nővérek" című hettős arcképe, ez Wittich
marosoásachelyi könyvkereskedő leányait
ábrázolja.

Dévényi Iván: Dósa Géza
Müvészet, 1971. március - 27.lap

Dósa Géza
festő

1847–1871.
1870 – „Bethlen Gábor tudósai körében" c.
műre. München ben tanult
Vidékre visszavonulva élt. Portréi.

A magyarországi műv. tört. I. 421.
Corvina 1970.

Dósa Géza
festő

~ ról: M. Kiss Pál / Művtört. Munkaközösség
Évkve 1952. 166-176./

A magyarországi műv. tört. I. 441.
Corvina 1970.

Dósa Géza

Bibliográfia: M. Kiss Pál: Dósa Géza 1846-1871. A Magyar Művészettörténeti Munkaközösség Évkönyve. 1952.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XIX században, Budapest, 1970.

401

Dósa Géza

„Bethlen Gábor tudósai közölt" cimű elképzelését küldte be a történelmi fest mény pályázatra.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészeta XIX században, Budapest, 1970.

281

Dósa Géza

25. sz. színes reprodukció egész táblán:
„Zongorától", 1870 k. Olaj, vászon, 29×21 cm.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XIX. században, Budapest, 1970.

Dósa Géza
festő.

Zongoránál. 1870 körül.
O.V. 29x21 cm. Budapest MNG. Repr.

A magyarországi mův. tört. II. Kép n. 641
Corvina 1970

Dósa Géza

Új Magyarság

1942. máj. 12.

Marosvásárhelyen megtalálták Dósa Géza eltünt festményeit

A marosvásárhelyi városi képtár igazgatója, *Bródy* András megtalálta a tragikus körülmények között fiatalon elhunyt neves székely festőművész, *Dósa* Géza több képét, amelyek a megszállás alatt idegen kézbe kerültek. A kilenc megtalált képet a városi képtárban helyezték el. Dósa Géza *Székely* Bertalan tanítványa és *Munkácsy* Mihály barátja volt. Mint nyolcadik gimnazista „Bethlen Gábor tudósai körében" című képével megnyerte *Eötvös* József akkori kultuszminiszter pályadíját. Ösztöndíjjal Bécsbe, majd Párisba került és *Munkácsy* Mihállyal együtt hosszabb időt töltött Münchenben. Legsikerültebb alkotása az „Önodi országgyűlés".

→ Bordy

emberéket, hogy csak küldjék adomá-
knak a Fővárosban most kell minden
ahol bántalom érné a gyermeket, azon-
Ne engedjék magukat könnyen elutasi-
mbán bánnának velük, előre mondjuk
znak ilyen esetekkel is. Nem mindenki
ogy alkalmatlan időben ne menjenek.
után a kiküldöttek számoljanak be
ól.

us Életben a vezércikk is és a hir
fogja hivni a hivek figyelmét, hogy
ják őket.

n szives segitségét. Ha ebben a mun-
ttek a legnagyobbat, amit megtehet-

Atyafiui szeretettel:

S z a b ó I m r e s. k.
esperes

Fordits!

Dósa Géza

Lexikon

Thieme-Becker

IX. 492. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bethlen Gábor halálának háromszázadik évfordulója, amelyet országos ünnepséggel ültek meg. Bethlen Gábor tudósai körében. Dósa Géza festménye a Szépművészeti Múzeumban

Amit mindenkinek tudnia kell

A történelemről

Irta: **Marczali Henrik,** egyetemi tanár

Cicero a történetet az élet mesterének nevezte. Újabban az igaz historikusban visszafelé látó prófétát keresnek. Valóban oly fontos, annyira kiható és hasznos-e a mi mesterségünk?

A történet eseményekről, állapotokról, személyekről számol be. Minden eseménynek megvan a következése, amennyiben változást idéz elő az állapotokban. Ha már ismerünk minden tényezőt, mely akár hanyatlást, akár megmaradást, akár emelkedést és haladást jelöl: nem állapíthatjuk-e meg a következést a jövőre nézve is?

Igen, ha minden tényezőt ismerünk és mindegyiknek hatóerejét pontosan kiszámíthatjuk. Ez esetben úgyszólván csak aritmetikai műveletre van szükségünk. De vajjon ismerhetjük-e mindazt a történeti anyagot, mely elénk tárul. Csak egy lényeges eseménynek, vagy fejlődésnek tekintetbe nem vétele is megsemmisítheti minden következtetésünket. A tárgyi nehézségekhez azonfelül a nagy X is járul: a személyiség. Enélkül pedig nemcsak hézagos, hanem meglehetősen puszta is lenne minden vesződségünk és tanulmányunk.

A föld minden részén, minden percben történik valami, de minden ami történik, még nem történet, különben a cserjétől és avartól nem látnók nem csupán az erdőt, hanem a fát sem. Csak az méltó feljegyzésre, ami az emberiséget mai helyzetéhez vezette. Amint csak a mult alapján ismerhetjük meg a jelent, úgy csak a mostani történeti erőknek, az embernek és a nemzeteknek ismerete szolgálhat biztos alapul a mult felvilágosítására. Magam részéről soha nem bíztam olyan tudósnak régi történeteket tárgyaló kutatásaiban, aki szóval, vagy írással bebizonyította, hogy nem érti azt, ami most megy végbe. A jelentől kell kiindulnunk a mult és jövő összekötő küszöbétől. Hiszen minden tudományban sarkalatos elv, az ismerttől átmenni az ismeretlenre és a történetben sem lehet másképp.

Amit Cicero kimondott, annak ma is teljes az értéke. De csak úgy, ha a historikus becsületes. Minden más tudományt művelő lehet más is: de a történetírónál a jellem a legelső kellék. Az, hogy ne mondjon semmit, ami nem igaz és ne hallgasson el semmit. Lehet kiváló, kedvelt író, de karakter nélkül, a szélkakas módjára változtatva meggyőződését, amint érdeke kívánja, sokkal nagyobb kárt okozhat, mint akár a gyujtogató, avagy fosztogató, mert egy nemzet lelkét mérgezheti meg. Az igazi történetíró Horatius szellemében él és hal: sem a zsarnok parancsoló tekintete, sem a gonoszat forraló polgárok heve nem téríti el feltett szándékától.

Savoyai Eugén hercegnek egyideig könyvtárosa volt Jean Baptiste Rousseau, híres francia lirikus költő. Megelégelte poétai babérjait és kijelentette urának, hogy történetírásra adja magát. A bölcs államférfiú és nagy hadvezér lebeszélte őt szándékáról és azt tanácsolta neki, ha már mindenáron historikus akar lenni, csupán ókori történettel foglalkozzék. „Mert mindig vannak és lesznek népek és fejedelmek, kik nem birják el az igazságot."

Nincs másképp. A történet vagy valóság, vagy rosszabb, mert veszedelmesebb a mesénél.

Uj Idők, 1929, nov. 17. 47. sz. 8 kép

Rendszert a történetben hiába keresünk; ez az előbbiekből is teljesen kiviláglik. Még kevésbbé találunk benne logikát. Meg kell elégedni a módszerrel: az igazság kifejtésének szabályaival. Először is tudni kell az igazat: az egyes adatokat és eseményeket. Aztán meg kell érteni őket, megállapítani összefüggésüket és jelentőségüket az egészre nézve, végre világosan és érthetően megírni a megismert, megértett, feldolgozott anyagot: megírni, harag és kedvezés nélkül.

A legfőbb tehát az igazság megtudása. Sohasem könnyű, legnehezebb ott, ahol nagy, vagy legalább nagynak vélt érdekek követelik az elhallgatást, a megmásítást, a túlzást vagy a kicsinylést, ami mind egyaránt a való rovására megyen. Aki a történetben csak események sorozatát látja, vagy alkalmat egyes személyiségek érvényesülésére, nincs tisztában lényegével. A történelem a nemzet lelkiismeretes öntudata, a multnak a jelenen át a jövővel összekötése, annyi viszontagságon és fejlődési fokon át fenntartott azonossága. De csak az igazi történet.

Ezért az igazságtól semminő más okért eltérnünk nem szabad. Az igazság magában foglalja a kegyeletet is. Mert lehet-e nagyobb kegyeletlenség annál, feltenni, hogy nemzetünk nem birja el az igazságot? Lehet-e nagyobb kegyeletlenség, mint annak csak sejtetése is, hogy nagy férfiaink emléke szenved az igaznak, a nap fényének világítása alatt?

Még egy más fontos szempont is reánk parancsolja a legszigorúbb tartózkodást minden ámitástól és önámitástól. A tudomány épp oly kevéssé ismer ürt, mint a természet. Ha magunk nem dolgozzuk fel tudományosan történetünket, mások fogják azt megtenni, kellő belátás és megértés nélkül. Mulasztásunk, vagy gyöngeségünk e téren szellemi függetlenségünk kockázatával jár.

A történeti igazság kikutatása sohasem könnyű. Legnehezebb akkor, ha az eredetek homályát feszegetjük. Alig van vonzóbb, mint meglesni egy nemzet, egy eszme első lépéseit, amidőn a történet szinhelyére lép, körülményeit, melyek e lépéseket vezetik. De minő nehézségekkel találkozunk, minő veszélyekkel kell megküzdenünk, míg eredményhez jutunk! A nehézség főképpen a források hézagosságában, fogyatékosságában mutatkozik, a veszély az eddig elterjedt tévedésekben és előitéletekben. Az előitéletek többnyire a nemzetek azon természetes törekvéséből származnak, hogy az ősök lehető legdicsőbb sorát biztositsák maguknak, akár Nimródot, akár Aeneast. Az eljárás ugyanaz, mint mikor a nagy családok legalább is Noéig viszik fel származásuk rendjét.

*

Földindulás, napfordulás recsegtette, rázkódtatta meg vén földanyánkat. Amire addig hiába áhitoztak bölcsek és jámborok, valóvá lőn. Az emberiség egységét nem a filozófia és a vallás, hanem a háború teremtette meg. Ami a művelt Európa, a gazdag Amerika szívében történik, visszahat az afrikai őserdőknek, a braziliai őserdőknek, a szibériai tundráknak és a sivatagok gyér lakóinak jólétére vagy pusztulására. Változtat-e ez a páratlan felbomlás a történetírás lényegén?

Hány millióezernyi elemből áll össze a világháborúnak nevezett egység. Az összefoglalásban ezek nem mellőzhetők. Ezek alkotják azt a milliárd külön hangból sűrített egységet, melynek diszharmóniáját csak a szorgalom és belátás csodája kovácsolhatja szimfóniává. Az utolsó tiz év alatt mennyi leleplezés és helyreigazítás! Valóban a történetírás olyan fa, mely nemcsak fölfelé nő egyre és terebélyesedik, hanem lefelé is egyre sűrűbb és vastagabb gyökereket hajt.

Tudhatjuk-e ezt mind? A kérdésben megvan a felelet. Csak az Isten mindenható. A mi tudásunk, mint az irás mondja, rész szerint való. De szükséges-e tudnunk minden részletet, hogy irhassunk és jóhiszeműen itélhessünk? Kétségtelenül nagy veszedelem kevés adatból vonni le messzemenő következtetéseket és kevés tapasztalásból általánosítani. Ebben csak a historikus lelkiismeretessége dönt. Neki kell tudnia, mennyi anyagon kell átrágódni, hogy legalább nagy és fontos dolgokban lehetőleg kikerülje a tévedést és ne ismételje, amit mások már elvégeztek.

Itt is az a helyzet, mint a háborúban. Ott abban a mértékben van szükség kevesebb gyalogságra, amely mértékben túlnyomó „az okos, kigondolt szerszám", a gép, a tüzérség, a repülő, a gáz. Itt a történetiró egyénisége, belátása, tapasztalása és kritikája sokszorosan pótolja azt, ami az anyagban hézagos és hiányos. Az egyes adat magában nem számit, jelentőségét csak más adatokhoz, eseményekhez, vagy gondolatsorokhoz való kapcsolatában nyeri. Ez az összekötés, a látszólag igen távol állónak is egymással szoros kapcsolatba hozása, a kombináció, a történetírás legigazabb, sőt egyetlen megengedett művészete. Igaz, hogy tévedéshez is vezethet, de kellő önbirálattal ez az egyetlen célhoz vezető mód. A nivellálás eseményeknél épp oly hibás és tudománytalan, mint személyeknél, gondolatoknál és érzelmeknél, amellett leszállító, nem felemelő. Ha az adat mind egyforma jelentőségű, — attól Isten mentsen.

A tudományt elsősorban az igazság kedvéért műveljük, mert minden bebizonyított igazság egy-egy tévedésnek végét jelenti. A magam részéről életem legfőbb eredményét minél több ilyen tévedés kiirtásában látom. Igaz, hogy nem lehet mindig a valóságot a tévedés helyére állitani. Amint a mese mondja, a hamisság megkötözi, megvakítja az igazságot, világért sem engedi át neki az oly régtől gyakorolt uralmat. Az igazság kiderítésénél magasztosabb feladatot nem ismerek.

Az igazság pedig nem terméketlen istenasszony. Minden egyes igazság egyuttal terjedését jelenti az erkölcs birodalmának. Az államférfiut lefoglalja a mindennapi munka, a valóban államfenntartó erők és azok fejlesztése csak ritkán ragadhatják meg figyelmét. A historikusnak ellenben mindentől el kell tekinteni, ami csupa napi és pártpolitika. Neki csak éppen azt kell kikutatni és kimutatni, ami egy bizonyos államnak minden változás közt is fennálló alapja, életfeltétele, még nem is született nemzedékek jövőjének biztosítása. Mi állapitjuk meg a diagnózist. Az, akinek cselekedni kell, kész eredményt kaphat tőlünk.

Nem szende lantot, hanem hegyes vésőt, a fennmaradást jelölőt tart kezében Klio, a történelem múzsája. Vajha eljönne a kor, melyen dicshimnuszt zenghet.

Minden művészet végcélja, hogy megtanitsa a magányos embert arra, hogy nincs egyedül.

*

A szegénység nem szégyen, csak a jótékonyság bizonyos fajtái teszik azzá.

*

Annál a proceduránál, melyet úgy nevezünk, hogy „kéz kezet mos", rendesen egyik kéz sem lesz tisztább.

*

A legtöbb ember elpirul, ha szint kell vallania.

Fligl József

Dósa Gerá

1847 – 1871

Pirg L: a m.

wód

Balástőtfest. a 19. sz-ban

1932

29 – 30. l.

völgy Veresmartnál Magyarországban. Természet után felvette Illincz János bányamérnök, Bécs, 1863. Reif & Hösel. 34.9×52.3 cm. — M. Tört. Képes. Graf. Gyüjt.

ILLYÉS ÁGOSTON piarista rajztanár, kőrajzoló Szegeden és Vácon a 19. sz. elején. Kőrajzai közül említésre méltó a Váci templom. — M. T. Kpcs. Graf. Gyüjt.

JANKÓ JÁNOS (1833—1896.) illusztrációi, rajzai elsősorban fametszetekben jelentek meg, de ismerünk tőle néhány kőrajzot is. A SzM. Graf. Osztályában őrzik egy lapját, amelyen négy kisméretű kőrajz van: humoros illusztrációk lehetnek. — Bibl.: Szana: Jankó János élete és művészete, Bpest . . . — Th-B. Kstlex. XVIII. 388. l.

JASCHKE, FRANZ (1775—1842) tájfestő és grafikus Bécsben. 1825-ben magyar tájsorozatot kezdett kiadni, amelyből ez évben a következő lapok jelentek meg: 1. Czim levél, 2. A Somlyai hegy 's ruinái, 3. A körmötz-bányai nevezetes hegyomlás, 4. Besztercze-bánya' városa, 5. Körnötz Bánya' városa, 6. Selmetz bánya városa, 7. A körmöczi kastély, 8. Az olvasztó huta Selmetz mellett. — További magyar vonatkozású kőrajza: 9. Dévény. „Ansicht des Ruinen von Thöben, gezeichnet von Fr. Jaschke." Fol. Kézzel színezve. — 10. Rézmetszetsorozat: „National Kleidertrachten und Ansichten von Ungarn, Croatien, Slavonien, dem Banat, Siebenbürgen und der Bukovina." 30 színezett rézmetszet. 1830 körül. — Bibl.: Műgyüjtő, V. 1931. 150. l. — Magyar Művészet VII. 486—87. l. — Művészet, VIII. és X. évf. — Lyka: Tbv. m. I, III, IV. —

JOBBÁGY KÁROLY 1860 körül Pesten működött, s szerepelt a Műegylet kiállításain. — Lőnyai Menyhért kőnyomatú mellképe. Jelz.: „rajz. Jobbágy, 1860." 16×20 cm. — Kun S.

Dósa Gerá

l.

Szépmüvèszet

Bertalan V 1943. 232. l.

A m. graf. 150 éve
a Föv. képt. leiáll.
II.

BUDAPEST
42 I 10-8

Dósa Géza

2 portréja

Biró József

A marosvásárhelyi Képtár

MAGYAR MUVESZET

1937. 176 l.

ind

Cinpe 1934

-2

1470

Donátor?

F

Dósa Géza

tud
=
Csánky Dénes:
Erdély az újabbkori
magyar festészetben -
Művészeti kézek.
Kolozsvár 1942.
29. l.

DÓSA *Géza*, festő. * Nagyenyed 1847. † Marosvásárhely 1871 ápr. Bécsben, Münchenben és Drezdában tanult s 1870. tűnt fel Bethlen Gábor tudósai közt c. festményével. Néhány arcképet is festett. Hét festménye (melyek közül kettős női arcképe válik ki) a Szépművészeti Múzeumban, önarcképe a Magyar Történelmi Képcsarnokban van.

E. gy. I. 257 l

…é balra fordulva. Jobb kezében nyitott órá-
…t mutat s baljában bársonykötésű ima-
Haja s szemöldöke sötétbarna, szeme szürke. Fökötő-
…és bal kezén hordott gyűrűi ékkövesek. Elől fűzős
…yal van kihimezve. A derék fölső körözese s a bő
fehér brokát s sötét szoknyája paszománt betétű.
…okorra kötött szalagot s mellén zsinórra akasztott
…t szorító piros övet fehér gyöngysorok futják körül.
…rágokkal s a háttérben lévő oplopon innen rojtos
…iratból ez olvasható el:

…GENERO SÆ DNÆ EVÆ BEZEGH de HAJNYIK SPECTABILIS
. . . . . ERO SPECTABILIS . . . . 1604.

…szonra, méretei 99.2 : 77.4 cm
…. gyűjteményéből 140/95 N:662.

140/95 : 662

Dósa Géza

festő, Nagyenyedről, 1866-ban 21 éves

Dósa Géza, festő, Nagyenyedről, 21 éves korában, 1866 okt.-ben iratkozott be a festészeti előkészítő szakosztályba, melynek 1868 máj.-ig hallgatója volt.

lásd Fleischer Béla 38. l.

1866
21
1845.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Dósa Géza

Lásd
2

Györi Mihály:
Marosvásárhely régi
és új képzőművészeti
hetségei kötelesek.
Székely Nép
1943. aug. 18.

Lásd a cikket
Boér Máton
csomagjában

5^2

2^2

$2 \times 2 \times 5$

5^2

1×2

2^2

$2 \times 25 \times 6$

$\times 12 \times 5$

6^2

5^2

256^3

2^3

$3 \times 2^2 \times 5$

$3 \times 2 \times 5^2$

5^3

$3 \times 35^2 \times 6$

$3 \times 35 \quad 6^2$

6^3

Dósa Géza

DÓSA: KETTŐS ARCKÉP

Ernst Museum Eidl. 47. sz.
Magyar remekművek
1921. máj.

GYÁRFÁS: TANULMÁNY A TETEMREHIVÁSHOZ.

Dósa Géra

1

Szépmüvèszet

1943. 60. 62. l.

Kanizsai Nan H

A tifoi képtár
1941-42 évi
uj szerz.

Dósa Gerá

1.

Szépmüvèszet

1943.52.6

M. Kiss?

30 éves a Marosokaki
közmüv. Ház képtára

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Kopp Jenő

Dozsa Dóra Géza

Kimeritő adatközlés
és helyésbitések
Kopp Jenőnek
1941. ápr. 10-én

Dóra Géza

	2.50
	1.50
	2.—
művészetben	0.80
	2.—
l értékeléséről	6.40
	1.—
	2.—
es	2.—
	0.40
	0.60
	2.—
	1.20
	3.—
	2.—
	1.50
ildai Erdélyben	1.—
	0.80
e	

Dósa Géza

festő

10 éves korában a kolozsvári Normal Rajzodában Simó Ferencnél kezdte művészeti tanulmányait.

Biró Béla dr:
A kolozsvári Normál Rajzoda. Erdélyi Helikon. 1943. jun.

~~Rajzoktatás. 1943. 63. l.~~
~~(P. A.: Könyvismertetés — Laponcnule.)~~ átírva

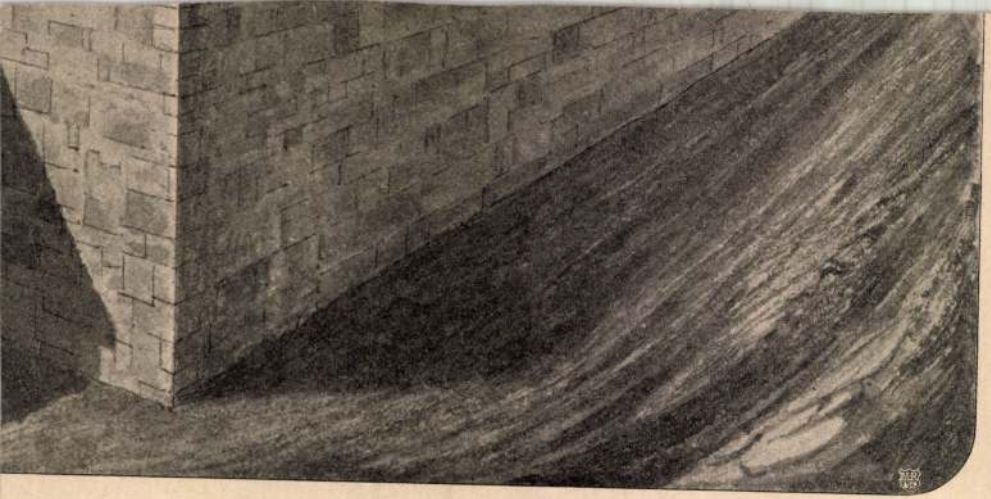

von Persepolis. Rekonstruktion.

18 cm breit
12 cm hoch
ca. abschneiden

Dósa Géza

Fův. képt:

~~Férfi arckép~~
Szakállas férfi
Kecskeszakállas férfi
~~Férfi tanulmány fej~~
} of

Béthlen Gábor tudósai körében
~~Zonsoránál~~
~~Krisztus~~ } olajvázlat

Kompozíciovázlat két alakkal
Női fejtanulmány
~~Koponyák~~
~~Tudós~~
} of
} of

Rajztanulmányok I-XXXV.

toll, szén, ceruza, szépia

415. n. 190

87864. Szám

1909.

Mult évi október
sére tudatom a bizot
Az 1900 évi 17321. sz.
felügyeletével Salamon
lő tiszt évi 100 kor. Jo
által is használt vár
bízatott meg.
Az említett rendel
szóban forgó vár körül
elvező köteles megtéri
Ezért s mert az

Dósa Géza

~~Müvinet~~

Magyar Müvinet

1926 41 548 ⇄ 557 - Elek

1927 111 - A Frépm. Kurz nevap

1928. 464 ⊖

Kossuth - asztaltársaság, Naladrai

VI. 227

Dósa Géza

Zongorámál

Repr.

Szépmüvèszet

1943. 62. l. után

(nép)

Átirve

T8

Dósa Géza

Deák József
arcképe, ceruzar.
repr.

Szépm. Muz. Évk

X. k) XII. tábla

1941

átírva

Dósa Géra

4 képe felsorolva

lásd

Jul

T — Magy. Képtár 278. — Uj lelt. sz. 536. — 1905. átv. jegyz. 550. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 2177. és a leltárban 3117. — A znyo-váraljai zárda oratoriumából küldetett be 1872 április 22-én.

Mk. 278
Uj lelt 536.

Znyovaraljai orat. 1872

578

Dósa Géza

Tanulmányfej
Tanulmányfej

Cinpe Cat

~~Wécsi Tan~~

2925

38. Francesco Hayez.

(Sz. Veneziában 1791. február 15-én. † Milanoban 1882. február 11-én.)

Beatrice di Tenda végperczei.

A menyezetes ágyon, fejjel balra, fehér párnákon és kék lepellel letakarva, fekszik a végperczeit élő Beatrice di Tenda. Jobbján a mellette ülő hölgynek kezét tartja és balkezét egy, térdeire ereszkedő ifju csókolgatja. Kibomlott szőke haja vállaira omlik, melyekről patyolatinge kissé lecsuszott. Az ifju jobbján egy agg férfiut; az ágyban fekvőnek lábánál zsámolyon ülő és balkezével könyöklő hölgyet, a ki hátra néz, hol a nyitott ajtóban egy lovag busul a falnak támaszkodva, jobbra egy piros köpenyt és szük újju kék kabátot viselő férfit, a ki barettjét, melyet baljában fog, a csapó-léczszék karfájára tette és nézi F. M. Visconti ártatlan nejét; a nyitott ablak előtt egy kezeit összekulcsolva tartó s imádkozó hölgyet látunk. A czimeres ágy fölött triptychon lóg, melynek középső része a Madonnát ábrázolja ölében a

2710

Dósa Géza 200

2 Dósa ~~Gusztáv~~: Géza

Bethlen Gábor tudósai körében. (Vázlat).

A drága szőnyeggel bevont teremben, az aranyrajtos zöldterítővel letakart asztalnál balról ül a fejedelem. Jobb kezébe (a piros bársonynyal bevont támlásszék karfájára nehezedik) ludtollat, s baljában írást tart. ~~Prém~~ Kucsmáját ékkövés boglár díszíti; rövid haját, bajuszt és körszakált hord; prémes köntöse aranybrokát. Mellette két tudós áll. Az egyik, kinél könyv van, kissé meghajolva figyel s a másik baljával az írásra mutatva besiél. Az asztal körül még hatan foglaltak helyet. Előtte írátok fekszenek. Körülöttük egy balját a terdére támasztott könyvön nyugtatja; egy állát megtámasztva gondolkozik; kettő hallgat, egy ír s egy magyaráz, Mögöttük tudós társuk nézi kíváncsian, hogy mit csinálnak. A háttérben balra ketten s jobbra négyen vannak. Az előbbiek valami írattal foglalkoznak; az utóbbiakból pedig egy könyvet hoz, egy foliánsokat adogat, a le az állványról, a melyeket a mögötte lévő elszed. A faragott butorzatú szobában az asztalon könyv és írás, nem közt óra, a falon több kép, gyertyatartó, díszes lustre égő gyertyákkal, globus, a földön s a székben támasztva több egyes kötet tűnik szemünkbe. Jelzése alól balra: „G. Dósa"

Vászon, méretei 72: 100 cm.
Dr. Soós Kálmán tól csere 1872. „A szoptató tigrisért".

92

~~A. Epist. 292.~~
Hymn 200.
~~I: 2.~~

I: 41.

Dósa Géza festő, szint.

1847 Magyenyeden, megh.
1871 IV. Marosvásárhelyen.
Bécsben, Münchenben és
Drezdában végezte tanul-
mányait. Bethlen Gábor
fudósai közt a festnyérd
1870-ben szint fel. ~~[illegible]~~
Archipeket is festett.

32

199.

zolva, áll és szemközt néz. Jobb kezét
é dugja s balját kardjának már-
a. Haja, szemöldöke s hegyesre pödrött
kálla leberetvált s szeme barna. Kö-
kendője fekete, zsinóros dolmányán és
én a gombok ékkövesek; derekát öv
ától ~~ta~~ jobb csipője felé paszománt
j vonul nagy csattal és végén arany-
kalpagjának forgója látszik.

ei 85·5 : 67 cm.

Ad. Kept. 198.

Dósa Géza

d.

H. Rapaics (Ligeti) Aulal

26.I 1938

Dósa Géza

l.

Rajzoktatás

1943. IV. cit. 8 sz

63. l.

(P. Á: könyvismertetés.-
lapszemle.)

A MAGYAR KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISTERIUM

MŰEMLÉK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
192 /1925 számú
É. k.: 1925 év július hó 6 n.

Dósa Géza, festőművész

Művészet Magyarországon, 1830–1870. Kiállítás a Budavári Palotában.

Tükör, 1981. nov. 8.

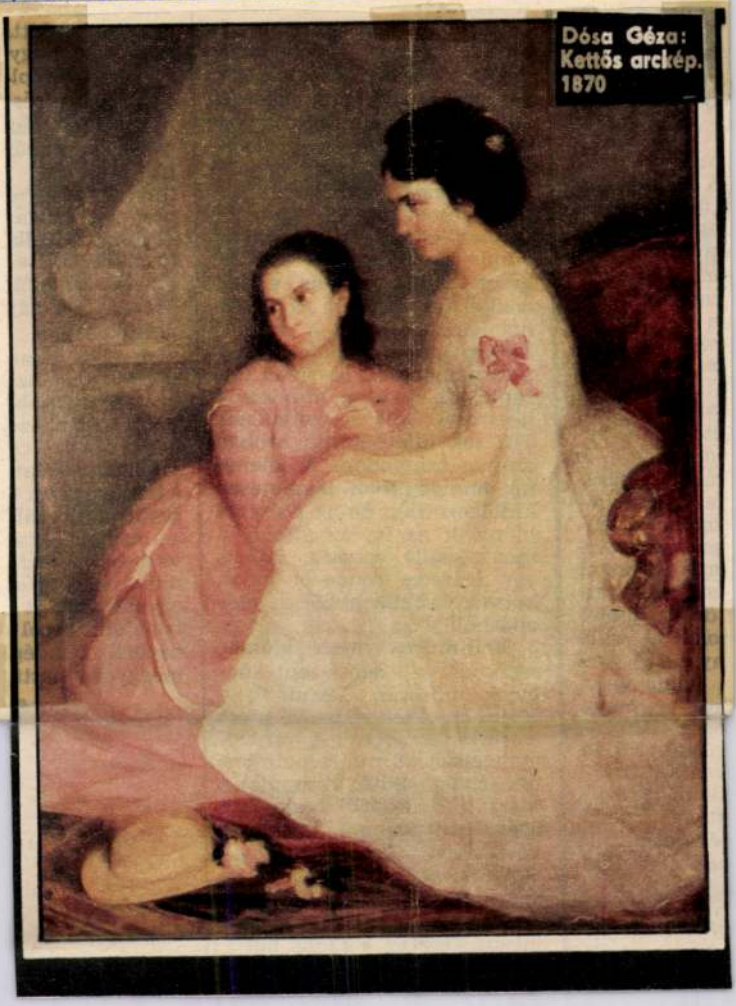

Dósa Géza: Kettős arckép. 1870

sség illúzió-
nagányról, a
agájkalitkás-
thoni krecli-
ítőan nagy
ség láthattuk
uant, az Egy

nber...?"
t volt között-
ban: Anatolij
TAI TAMÁS

Kain és Abell hoztak, most a legfrissebbet. *A szúzai menyegzőt*. E mű a hatalom és egyén Sütő drámáiban visszatérő konfliktusát egy egész nép drámai küzdelmévé tágítja.

A darabot a sepsiszentgyörgyi színház az eddigi legteljesebb változatban játssza, így az előadás hosszúra sikerült, különösen a harmadik rész jelenetváltó-

Föv. Képtár

kréta, ceruza rajzok.
tollr. szépia.

~~Ádám és Éva kiszetése a paradicsombot mérolat, olajf.~~

~~Koponyák, of.~~ ~~Férfi fejtanulm. of.~~

~~Tudós, of.~~

~~Mitologiai jelenet, of.~~

~~Kompajelenet, szépia.~~

~~Lelkiismeret furdalás (szépia)~~

~~Férfi arcktép, of.~~

~~Krisztus olajvázlat.~~

~~Krisztus megkisertetése olajv.~~

u. a. ceruza vázlat és részlettanulmányok (13 rajz)

~~Bethlen Gábor tudósai körében, olajvázl.~~

~~u. a. szépiavázlat.~~

u. a. feltvázlat

~~Zongoránál, olajvázlat,~~

u. a. ceruzav.

A hétetűrő fiú, szépia
u. a. ceruzavázl.
Lázár feltámasztása rajztanulmányok.

~~Leanyarcktép, olajvázl.~~
Nőverek, tollr. vázl.

szeti Muzeum könyvtárának a magyar m
teljességben való gyüjtésére és művé
kiegészitésére; - nemkülönben az Ors
nak fejlesztésére 100.000-100.000 ko

Hozzájárulok egyben a t.
sitásához, hogy a budapesti Belváros
Ferenciek templomában Nagy Sándor fe
üvegfestő-művésszel egy üvegfestmény
számszerüleg megállapithatók nem lév
ti alapul, amely az előző módon kiut
a 10 %os jövedelemrészesedéstől fenn
szükségeltetik. Az üvegfestmény költ
hogy a fennmaradó összeg miként való
intézkedhessem.

Ezen elhatározásomról a t.
illetve felhivással értesitem, hogy
fizetéseket a pénztári állományhoz k

A hivatalos másolat hiteló

Dósa Géza

DÓSA GÉZA / 1847 - 1871 / :

70. A béketürő Jób. - Szépiafestm., p. 22x15 cm. Jelz. nélkül.

71. Krisztus megkisértése. - Tollr.,p. 17x18 cm. Jelz.nélkül.

Koppmagygraf 150 éve

FERENCZY ISTVÁN / 1792 - 1856 / :

90. Önarckép. - Vizf., p. 9,5 x 13 cm. Jelz. nélkül.

FERENCZY KÁROLY / 1862 - 1917 / :

91. Tanulmány a Hegyibeszédhez. - Szénr., p. 21.5 x 24,8 cm. Jelz.nélkül.

92. Női arckép boával. - C.rajz, p. 15,2 x 19,7 cm. Jelz.nélkül.

93. Akt-tanulmány. - Ceruza és vizf., p.30 x 23 cm. Jelz.nélkül.

Dósa Géza

** (*Öngyilkos művész.*) Maros-Vásárhelyt *Dózsa Géza*, jeles készültségü fiatal festész ismeretlen okból pisztolylyal véget vetett életének. Dózsa a történeti festmények pályázatán Bethlen Gábor által gerjesztett átalános figyelmet. A tehetséges ifju csak 25 éves volt.

Vas. Ujs. 1871

214 l.

Sz-Sz

Kassa, dám

684, 685, 686,
686, 689, 691, 693, 696,
Képe 685

Dósa Géza

Sz-Sz
395-96. l.
(korábbi
kiadás)

kozott. 1871-ben szülői látogatására Marosvásárhelyre utazott, s ugyanitt, állítólag szerelmi bánatában, önkezűleg vetett véget életének. Legutolsó festménye Wittich József marosvásárhelyi könyvkereskedő leányainak közös arczképe volt, melyet közbejött halála miatt már be sem fejezhetett.

Albuma, A magyar festőművészet —. A Pesti Napló előfizetőinek készült kiadás. Budapest, é. n. 101. l. — *Ernst Lajos:* A magyar történeti festészet. Budapest, 1910. 75. l. — *Kacziány Ödön:* Emlékezések a mult századból. *Művészet.* 1912. 401—405. l. — *Művészet.* 1904. 342—343. l. — *Peregriny János dr.:* A M. N. Múzeum képtárának leíró katalogusa. Budapest, 1900. 34. l. — *Somogyi Miklós:* Magyarok a müncheni képzőművészeti akadémián. *Művészet.* 1912. 181. l. — *Szépművészeti Múzeum.* A modern képtár lajstroma. Budapest, 1908. 32. l. — *Vasárnapi Ujság.* 1870. 249, 421. l. — 1871. 214. l. — *Wurzbach:* Biographisches Lexikon. Wien, 1872. XXIV. 393. l.

Dózsa, l. *Dósa.*

Dósa Géza

Művészeti Lexikon 190. l.

Somogy vármegye Tv. 261

Dósa Géza (Gerlé)

Művei közül több a marosvásárhelyi városi képtárban volt 1943-ban.

A Hét, 1974. aug. 2. 5. cs. 31 m. 11 p.

Dósa Géza, Jestő

Megem litve.

Dévényi Iván: Képzőművészeti könyvnem le
– Szabó Júlia: Magyar rajzművészet
859–862.
XVI
9.

JELENKOR, Pécs, 1973. nevt.

DÓSA Géza festő

365. szept. 23. 1870	Néhai Dósa Géza Rubens utáni festménye „Kölykét mosdató tigris" a minisztérium által küldetik. 90 p

M.É.L. 1991. 1-2.

Dosa Géza, festő; sz. 1846.
Nagyenyeden, mh. 1871. ápr. 12
Marosvásárhelyt. 1836-tól
a kolozsvári normal rajzo-
dában Simo Ferencnél pezdet
rendszeresen rajzolni. 1862-
ben a marosvásárhelyi kolle-
giumban Péteiffy Károlyvolt
a rajztanára. 1864 alapa
Pistre ville sa VIII. osztályt a
pesti ref. Kollegiumban végez-
te. Czidőtől [illegible] Székely Bertalan
tanította. 1866-68. a bécsi
képzőmüvészeti akadémiai
Wurzinger tanítványa volt.
Bécsben [illegible] Rubens
Szoptató tigrisét. Visszatérve
Erdélybe, Disen arckép festei-
sel és rajzaival keresete meg
a tanulmányai folytatására
szükséges összeget. 1869 ápril-
sában iratkozott a müncheni
akadémiára s Wagner Sándor

Fazorgalmasan látogatta
a képtárakat s itt

tanitványa lett. A barbizoni
mesterekhez 1869. a münchni
Glaspalastban rendezett ~~kiáll~~ tárlatán
~~tásán~~ Courbet Kötörök c. képe
kiállitott
bázba ejtette a Münchenben
tanuló münüzetjszágot s
köztük Dosát is. ~~Tébb társ~~
~~ával együtt~~ Kilépett a münchni
iskolából, s nehany társával
együtt külön mintemet nyitott.
Eötvös József kultusminister
1869 pályázatot hirdetett m.
történelmi tárgyu festmény-
re, melyen D. Bethlen
Gabor tudósai közt c.
kompoziciójával vett rész.
F A százarany első dijat
Benczur Gyula Vajk meg-
keresztelésének ítélték, de
D. további kiképzésére
500 frt öszton dijat kapott

F E kép c. hez (20 tott mint) Vázlatot kérzítet
A pályázaton rögtön vett vázlat Lovos
Kalmán mennyiszerre helyi gyűjtő sulajdonai
legkerül ~~ekkor~~ 1871. a Nemzeti Muzeum
D. egyik Kilenszmiásolatnak
szerezte meg.

München ben több erdélyi
történeti eseményt fest is
itt készült az Ónodi ornag-
szules c. nagyobb szabasu kom-
pozíciója, és a Katonai to-
borzó, melyek csak leírás-
ból s egy vázlatból ismere-
tesek. Sok ~~[illegible]~~ kompo-
zíciója az elsó vázlatnál tö-
vább nem futott. Kompo-
nált kolgári és mép élet-
képeket (A zongoránál,
Tányért tartó kis paraszt-
lány); biblai tárgyú ké-
peket (Krisztus megkísérte-
tése, Beketuró Jób, Lázár
feltámasztása), sok tanul-
mányfőt, több arcképet
és két önarcképet is készített.
A német francia háború
kitörése előtt alyja hívá-
sára hagyta el Münchent
s tert hasa Marosvásárhely

re; hol anyagi és csalá-
gondok közt ~~dolgozott~~
lenül dolgozott. Arch-
festett, Sándor János v.
nisztar Julcit br. Bánffy-
szót, br. Apor-Csalad tor-
, at, gyermekarcképeket s
Wittich (Jozef) marosvásárhelyt
kereskedő megbízásából
~~[illegible]~~ festette
két lányának arcképét mely
befejezetlenül [illegible] kiválva al-
kotása az akkori idők [illegible] arc-
képfestészetének. Ekkor je-
lent meg [T] váratlanul D.
Münchenni modellje, aki
~~[illegible]~~ fellépésével, a bekö-
vetkezett tragédia okozója
lett. A művész a feléje tor-
nyosuló bajok elől a halál-
ba menekült. Münchenni
műternét a modell hozzá-
tartozója lefoglalatta s D
ottlevő és edeti ónuveit és má-
solatait [L] értékesítette.

T vásárhelyt

L potomáron

A művészt tőzsét kora művészeti érdeme szerint a csak évtizedek múlva a Wikidi kánonból [illegible] szerepelt [illegible] rajzolt [illegible] pozitívabb mértékben [illegible] [illegible] [illegible]

Rendezvous/
Elettrajza és ismert művei-
nek jegyzéke (az immerit (1953)
jelent meg nyomtatásban.

Dósa Géza

"Nobilis, vert vörösréz tárgyakat" tervezett a "Mühely" név alatt megalakult müvészcsoport tagjaként.
A müvészek által tervezett lakásberendezést az Uránia helyiségeiben rendezett kiállitáson mutatták be.
Müvészet c. rovat közleménye.

A HÉT, Bp. 1908. márc. 8. XIX. évf.
10. sz. 160. lap.

Dósa Géza

Szabó Júlia: A XIX n. festiszeta Mon.
Bp. 1985

42, 248 (231-as kép)

magyar

Dósa Kálmán

épitész

lásd élet.

Lex Magy Tárb

126 b. l.

Csontrejlesucsok VII. 242

Dósa Kálmán

építész.

Szül. Budapest 1876.

Oklevelet nyert 1898.

Műegyetem 5. l.

Bejelet Sz

T. l., hogy gyárunkat

így ~~módonkban van~~ áll

ésegben olcsón vásárló

ezésére bocsátani.

ttfogását és v

k t.

3 4 a.

1500

60 2

1 9

Dósa Kálmán, építész;

sz. 1876 nov. 28. Bpesten,

Az ütem műegyetemen tanult, ~~hét~~ s 1898. szerzett építészi oklevelet. Rövid ideig a fő-város mérnöki hivatalában majd a kir. várépítés műveztőségénél dolgozott. 1901. Szombathely város másodmérnöke, 1903. Jászberény város tisztimérnöke, 1909 óta Budafok város főmérnöke volt.

Az említett városokban utak és középületek tervezésében és kivitelezésében volt részt.

u belül, az egyik iroda
aktár céljára szolgált. A
ezt a két épületet nem
ben elhelyezést nyert a
i minőségben, a másik
enne hagytak az építők
erszámokat, köteleket.
ennek a raktár épület-
enda már leszakadt és a
szen elkorhadt és félő az
roppanása, gondoskodni
kerüléséről.
a maga részéről hajlan-
nek a következő ajánlatot
arangozói lakást a hit-

MDK

Dósa Kálmán főmérnök

Városalakulás és városalakitás cimén mondja el tapasztalatait a Városépitésügyi Törvényalkotás c. könyvben.

Dr.F.G.: A városépités időszerü kérdései.

Épitő Ipar - Épitő Művészet 1932.14.1.

DÓSA Kálmán

MUHORAY György: Helytörténet képeken. „Felette Dósa Kálmán amateur Kocsévon..." = Fotó, 1989/9. 405–411. ill. rez. R. E. G.

XIX. sz. / XX. sz. 1800–1945 / Fotómiv. ?

M.É.V.

Dósa Károly épitész

irányitásával készült terv

Terve dijazva

a salgótarjáni Zománcipari Müvek
üzemi csarnoka

Napló

Magyar Nemzet 1967. jan. 1. 11.1.

Dósa Károly

a miskolci Kilián-városrész
építészeként neve említése a
138. oldalon

Magyar építészet 1945-70

Dósa Károly

Dézsi János- Dósa Károly: Ipari épülettervezés a Miskolci Tervező Vállalatnál. - Műszaki Tervezés, 1968. 6.sz. 25. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz. 149-152. l.

152. l.

Dósa Károly

:ervét, ill. épületét közli illusztrációként

Virágh Pál: A családi- és társasház-épitás tervezése és telepitése.

Magy-Ép.ip. 1972. 2-3.sz. 78-88.

Dósa Károly

D.K.: Ózd, Tanácsháza. Épitész Dósa Károly, statikus Szabó József, mélyépitő Árvai Károly. Belső képzőmüv. diszités: Patay László /secco/, Rác András /mozaik/. - Képes ismertetés.

667-669.l.

Magy.ép.tp. 1971. 11-12.sz.

Dósa Károly, építész

— Kozben: Kb. 11.35: táncok. — 9.33: M
összeállítás. — éneke. — 11.50:
: Könnyűzene. — 12.00: Tánczene.
komisz kölyök nap- élő népdal. — 12.
mekr.) — 14.44: Bön- vételek. — 13.33: S

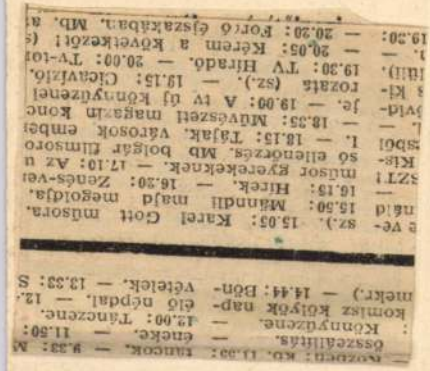

sz.). 15.05: Karel Gott műsora.
náld 15.50: Mánndli majd megoldja.
— 16.15: Hírek. — 16.20: Zenés-ve
SZT! műsor gyerekeknek. — 17.10: Az u
Kis- só ellenőrzés. Mb bolgár filmsoro
sból I. — 18.15: Tájak, városok embe
l. — — 18.35: Művészeti magazin konc
vid- je. — 19.00: A tv új könnyűzenei
s ki- rozata (sz.). — 19.15: Cicavízló.
lili). 19.30: TV Híradó. — 20.00: Tv-to
l. — — 20.05: Kérem a következőt! (s
19.30: — 20.20: Forró éjszakában. Mb. a

— : Kion Lo Hák ..... 9.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1975. dec. 24.

Dósa Károly, efpítész

h. : Lux László

— : Kerdai . . . 4.

Népszava, Bp. 1975. dec. 24.

Dósa Károly

Ózd-városközpont - első házgyári épületek. Építészek: Dósa Károly, Szabó II. József, Thury László, statikus Szabó I. József, mélyépítés: Árvai Károly, kerttorv: Isekuta Mária.

Kerepesi Ferenc: Borsod építészetéről.
Magy.épvip. 1971.11-12.sz. 617-621.1.

Dósa Károly [építész]

tervező. (Miskolc.)

Grossi István: A lakótelepek 6.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 16.

MSZMP Székház, Miskolc

Építész: Dósa Károly (ÉSZAKTERV)

Építész munkatársak:	Hidasi Jenő Sallai Mátyásné	Villamos tervező:	Nagy Tibor
Belsőépítész:	Dufala József	Mélyépítő tervező:	Iván József
Szerkezettervezők:	Elek Béla Simonffy György	Kertészeti tervező:	Tarnóczki András
Gépésztervezők:	Porkoláb József Cservenyák Gábor	Kivitelező:	Borsod megyei Állami Építőipari V.
		Építésvezető:	Tóth István
		Főtechnológus:	Darvas Olivér
		Fényképek:	Farkas Ida Heltay László

1. Helyszínrajz, M=1 : 3000
2. Földszinti alaprajz (2. szint), M= 1 : 600
   1. Dohányzó; 2. Nagyterem; 3. Raktár; 4. Ruhatár; 5—6. W. C.-csoport; 7. Klímagépház; 8—10. Raktárak; 11—12. Elektroakusztika; 13. Szélfogó; 14. Előtér; 15—16. Porta; 17. Fogadó; 18—22. Kossuth Könyvkiadó; 23—25. Technikai helyiségek; 26. Áthajtó; 27—39. Technikai helyiségek; 40—48. Konyha
3. Metszet, M=1 : 600
4. Emeleti alaprajz (3. szint), M=1 : 600
   1. Dohányzó; 2. Nagyterem légtere; 3. Erkély; 4. Szélfogó; 5. Terasz; 6. Fogadó; 9. Tanácsterem; 10. Társalgó; 11. Étterem; 12—14. Tálaló; 15—16. Mosdó
5. Főhomlokzat

1. Plan de situation
2. Plan du rez-de-chaussée (2e niveau)
3. Coupe
4. Plan de l'étage (3e niveau)
5. Façade principale

1

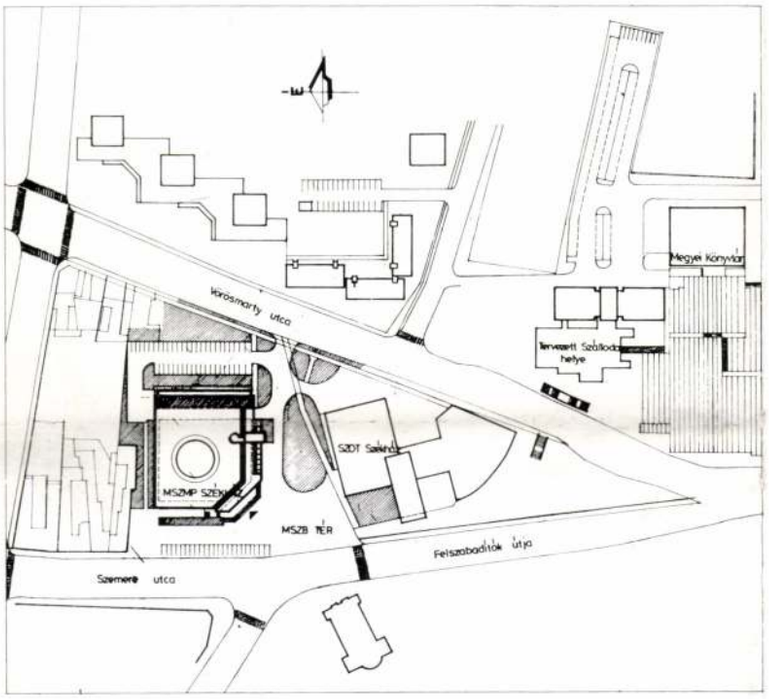

2

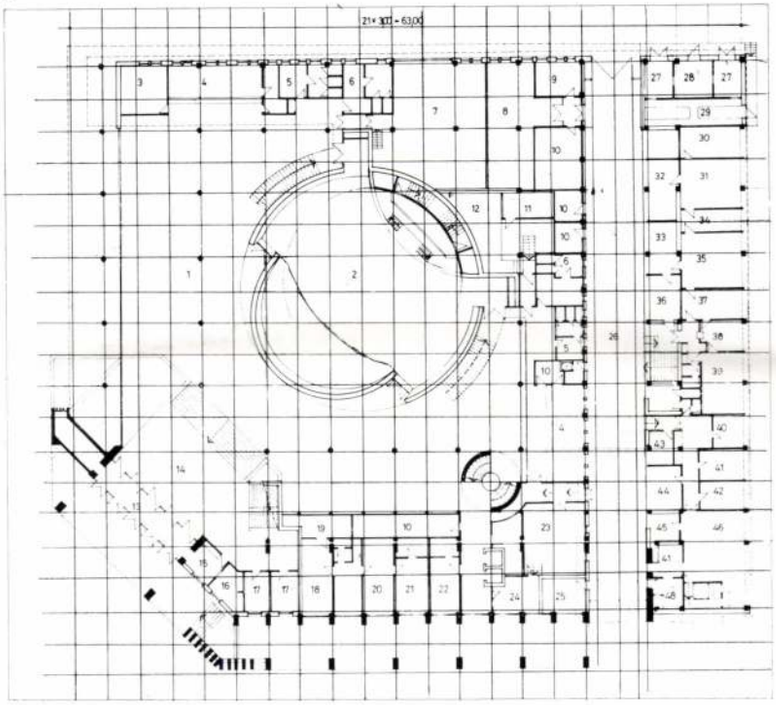

3

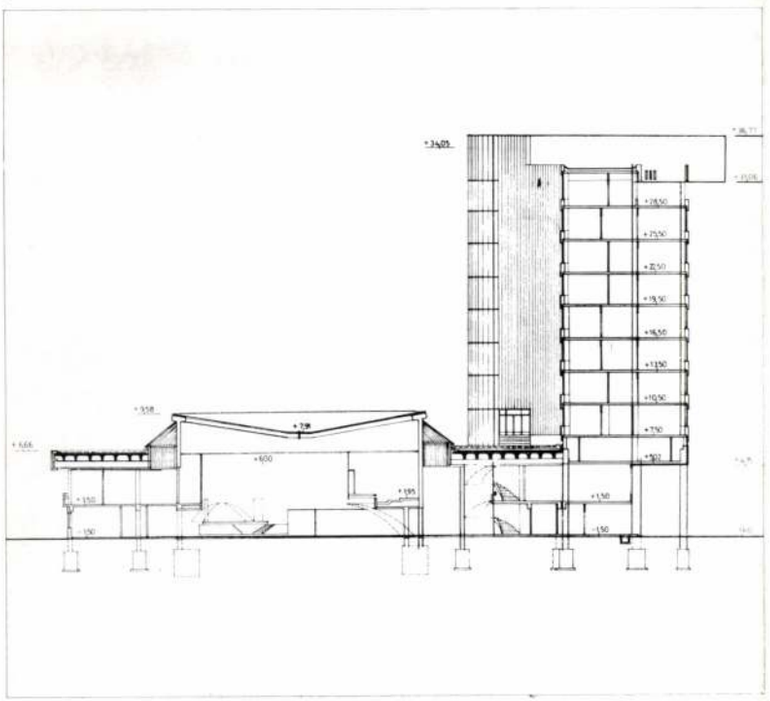

4

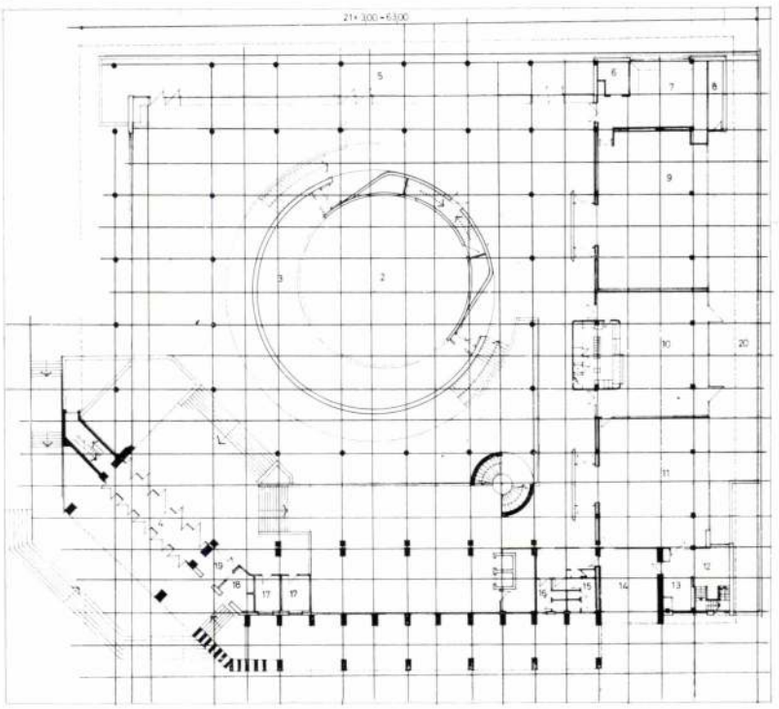

Magyar Építőművészet 1979/3

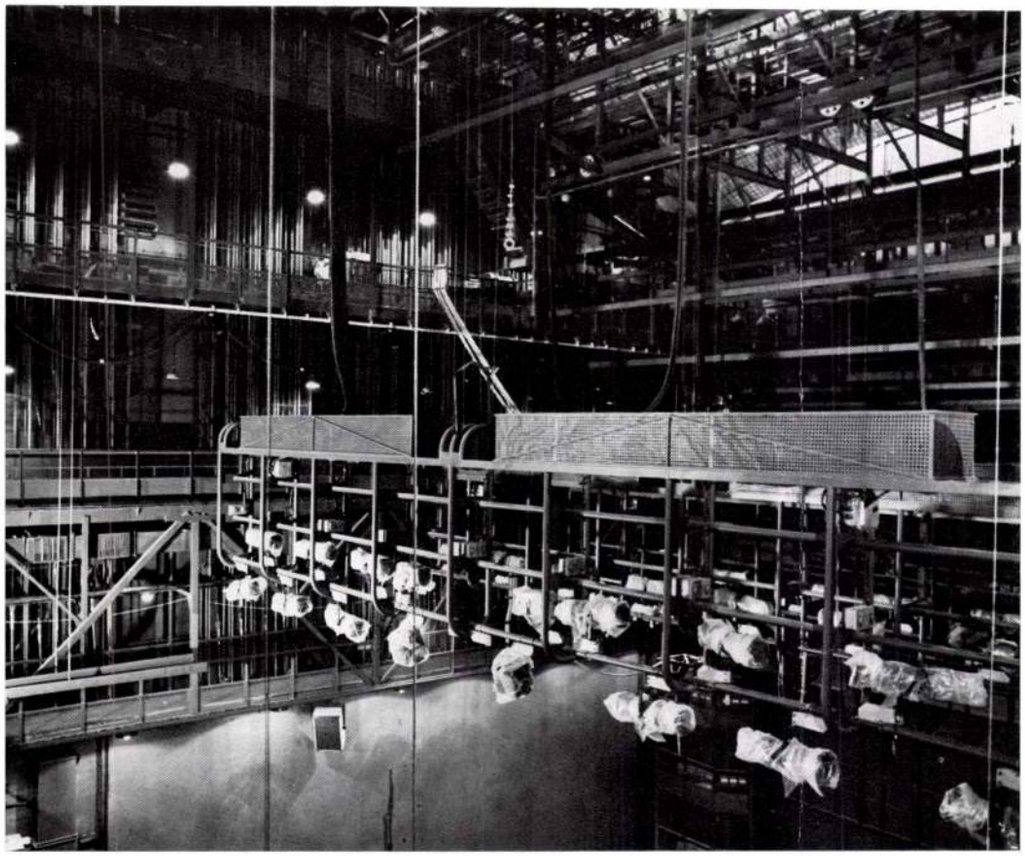

3

1. Kitekintés a próbaszínpadra a studiószobából
2. Nézőtér
3. Színpadtér, színpadi felső gépezet
4. Nézőtér a zárt vasfüggönnyel

1. Vue sur la scène d'essai
2. La salle de spectacle
3. L'espace de la scène, machinerie de la scène supérieure
4. Salle et le rideau de fer clos

4

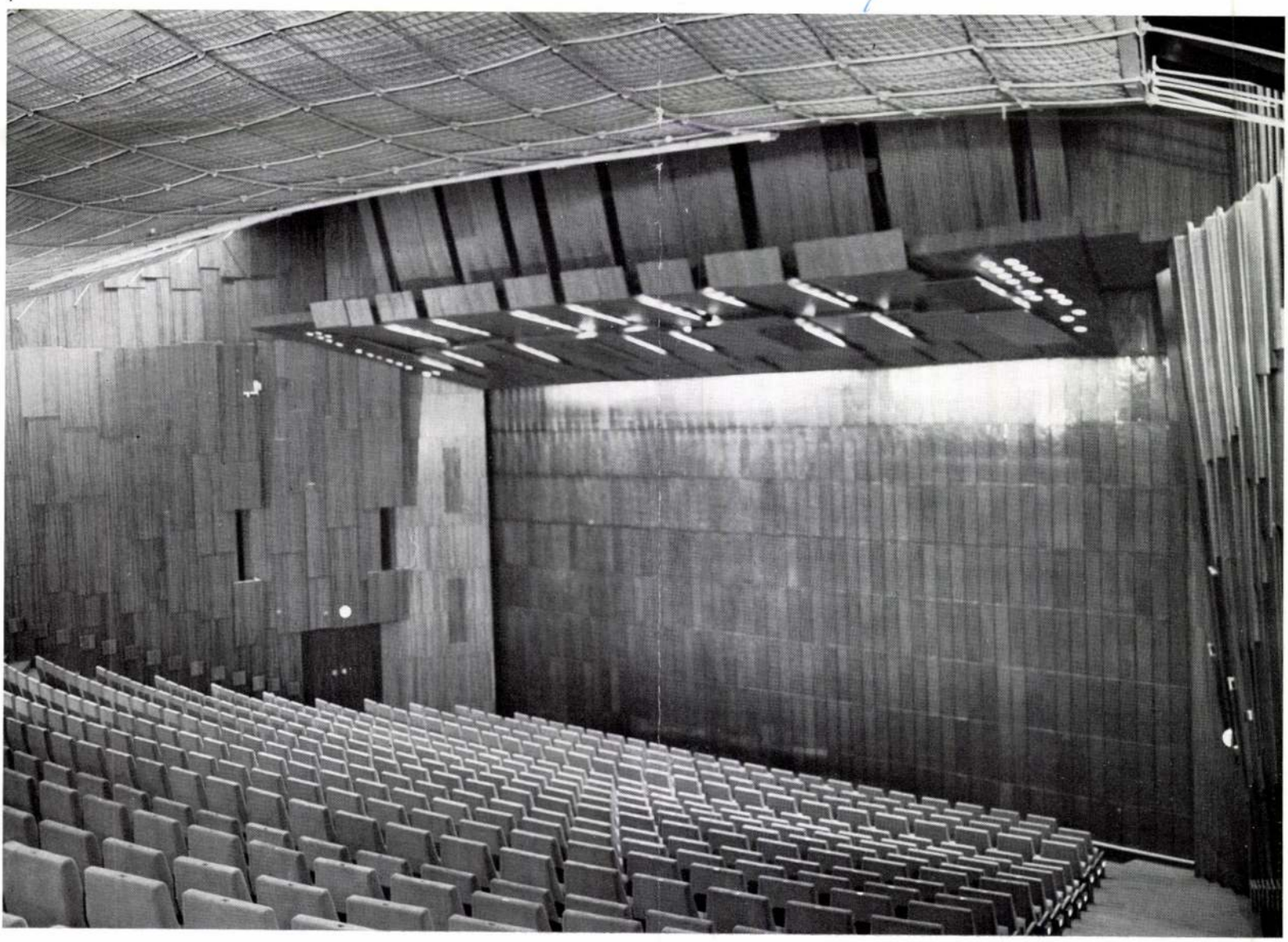

A városban megoldatlan volt a különböző szintű párt- és KISZ-szervek, valamint intézményeik elhelyezése. Ennek alapján született a döntés arról, hogy a városban új székházat kell építeni a megyei, a városi és a járási párt- és KISZ-bizottságok részére.

Az épület helyéül a Magyar—Szovjet Barátság tere északkeleti területét jelölték ki. A téren helyezkedik el a MÁV, a Szakszervezetek, az ÁFB és a Borsod megyei ÁÉV székháza, valamint egy szép barokk templom. A tervezett székház a tér utolsó épületeleme, s megépültével a tér körülhatárolása hosszú időre befejeződik. A város észak—dél irányú közintézménytengelye kialakulóban van. Déli irányban a sportcsarnok, a könyvtár, a Szakszervezetek Székháza, északon a Szénbányászati Tröszt irodaháza jelentik a sort, amelyet a székház továbbfejleszt. A gyalogos- és gépjármű-forgalom összhangban van a belváros végleges forgalmi koncepciójával.

Az épület tartalmi és formai szempontból is két jól szétválasztható funkcióból áll.

1. A vertikális tömegű irodarész (középmagas) „csendes" funkciókat lát el, úgymint irodák és tárgyalók.
2. A horizontális tömegű fogadószárny „zajos" funkciókat elégít ki, úgymint nagy előadóterem, kis előadóterem, étterem és büfé. Itt helyezkedik el a nyomda és a konyhaüzem is.

A diagonálra szerkesztett főbejáraton keresztül lehet mindkét

5

funkciót elérni. A lefelé, ill. a felfelé induló lépcsők a nagy előadóterem úszó palástja, ill. a vizuálisan jelentkező nagy térbővület, valamint a felfelé induló lépcsővel szembeni körlépcső és a liftek biztosítják az épület térbeli kibontakozását.

A nagy üvegfelületekkel és teraszokkal bővülő előcsarnok megfogalmazásánál a nagyvonalúság volt a cél. A hideg, nemes anyagokból kialakított felületeket csak a mélyen kárpitozott ülőzónák oldják fel. Ez a józan anyag- és színhasználat a huzamosabb tartózkodásra szánt terekben a kívánt mértékben feloldódik és nemesebbé válik.

A sajátos intim atmoszférával rendelkező 500 fős nagyterem önálló egységet képez. Itt a kedvező megjelenésen kívül szempont volt a tér klimatizálása, a jó tér- és elektroakusztika, árnyékmentes világítás, valamint a jó látási viszonyok megteremtése.

1

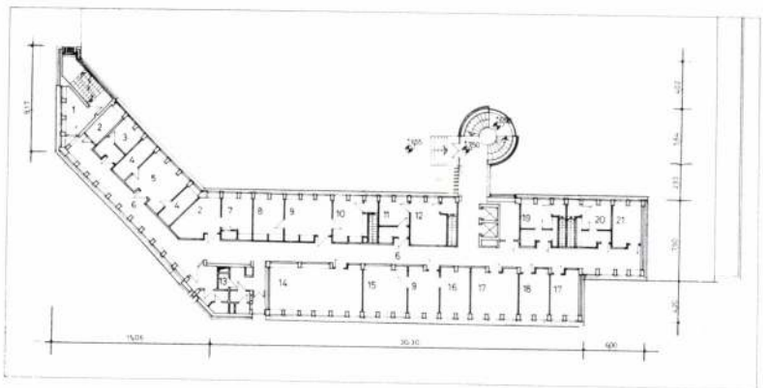

2

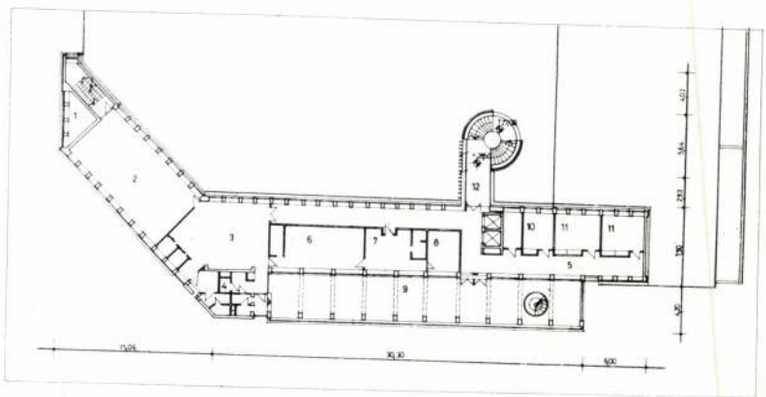

3

4

5

6

DÓSA GÉZA: NŐVÉREK

GYÖRGYI ALAJOS: NŐI KÉPMÁS

DÓSA GÉZA: „BETHLEN GÁBOR TUDÓSAI KÖZT" C. MŰVÉNEK VÁZLATAI

A Vasárnapi Ujság 1870. évi május 15-i számában a következő hír jelent meg: „A közoktatási miniszter által hirdetett történeti festmény-pályázatra nyolc vázlat érkezett be, amelyek a múzeum képtárában vannak kiállítva. Ezek a következők: Madarász Viktortól: „Bethlen Gábor tudósai körében"; Benczur Gyulától: „István király megkeresztelése"; Székely Bertalantól: „A halálos beteg Thököly István a Heister által ostromolt Árvavárból megmenteti 13 éves fiát: Imrét, Vay és Bercsényi által" és „V-dik László király és nagybátyja: Cilley Ulrik"; Than Mórtól: „Kun László a marchfeldi csata után az elesett Ottokár fiát a többi fogollyal együtt átadja Habsburgi Rudolfnak"; Orlaitól: „Szent István megkeresztelése"; Löschinger Zsigmondtól: „Szent István fogadalma lovaggá ütésekor", Dósa Gézától: „Bethlen Gábor tudósai közt". Egyik képét nemcsak vázlatban, hanem festményben is kiállítá. Mától fogva e vázlatok 40 napig lesznek kiállítva a múzeumban, hogy a közönség és sajtó kifejezhesse fölöttük véleményét. A jury csak aztán ítéli oda a legjobbnak a 100 aranyat s a következő kettőnek 50—50 aranyat, egyszersmind kijelölve azokat, melyeket a nagyban leendő kivitelre érdemesnek talál." Ennek az egykor lezajlott pályázatnak emlékét abból az alkalomból elevenítjük fel, hogy Budapest Székesfőváros Képtárának sikerült Dósa Géza: Bethlen Gábor tudósai közt című képének, amely tudvalevőleg a Szépművészeti Múzeum tulajdona, folt- és színvázlatát megszerezni és amelyeket most cikkünkkel kapcsolatban bemutatunk. A fennmaradt adatok alapján tudjuk, hogy Dósa Géza a pályázaton az I. díjat még nem nyerhette el, azt a jury Benczur Gyula „Vajk keresztelése" című pályaművének ítélte oda, de munkája általános feltűnést keltett és ennek alapján Eötvös József báró kultuszminiszter 1870 augusztusában több más művésszel együtt Dósa Gézának is 500 forintot engedélyezett ösztöndíjul, további kiképeztetésére. A mű akkor Soós Kálmán tulajdonába került, akitől Ligeti Antal közreműködésével, 1871-ben a Nemzeti Múzeum szerzi meg, mégpedig csere útján, átengedve a kép tulajdonosának Dósa Géza, a Nemzeti Múzeum tulajdonában lévő Rubens másolatát.

A Nemzeti Múzeumnak abból az igyekezetéből, amellyel a „Bethlen Gábor tudósai közt" című képet már a pályázat után egy évvel megszerezni igyekezett, láthatjuk, hogy a mű általános feltűnést keltett és a hozzáértők ítélete szerint annak a nemzet közgyüjteményébe kellett jutnia. A tragikus hirtelenséggel, 24 éves korában öngyilkossá lett művész, ebben a festményében tényleg minden elismerésre méltó és legjobbjaink mesterművei közt is helytálló munkát végzett. A kép nyugodt, kiegyensúlyozott kompozíciója, a mélytüzű színek, a tökéletes biztonságú technikai készség, a fiatal művész elsőrangú felkészültségét bizonyítják. Határozott alkotókészségre mutat, hogy a már a foltvázlatban felnagyolt első megfogalmazásban, szinte hiánytalanul elkészült a kompozíciós megoldással és ahhoz úgy a színvázlatban, mint pedig a befejezett műben végig ragaszkodik. Tudjuk, hogy Dósa, nem mint egyes adatok tévesen mondják, 1865-ben, hanem 1866-ban jelentkezik a bécsi akadémián és ez év októberétől 1868 májusáig a festészeti előkészítő szakosztály növendéke. 1869. április 16-án iratkozik be a müncheni képzőművészeti akadémiára, hogy továbbképezze magát és innen küldi be képét a pályázatra és innen utazik 1871-ben Erdélybe, ahol azután szerelmi bánatában öngyilkos lesz. A Bethlen Gábor tudósai közt című képen azonban sem a bécsi, sem pedig a müncheni iskola közvetlen befolyását nem érezhetjük, a fiatal festő itt teljesen Székely Bertalannak, első mesterének hatását mutatja. Színvázlata a felrakás frisseségével, mélytüzű színeivel Székely Bertalan vázlataira emlékeztet, de érdekesen abban különbözik mesterétől, hogy ő a kész művén inkább megőrzi a frisseséget, színei üdébbek, melegebbek, a kész alkotás nem vált az ő ecsetje alatt annyira hideggé, mint, amely józanság és hidegség Székely Bertalan bevégzett munkáit jellemzi. E vázlatok bemutatásával egy korán elhunyt és egy rendkívüli képességű művészre óhajtottuk felhívni a figyelmet, annál is inkább, mivel a Székesfővárosi Képtár történeti gyüjtésének egyik legfőbb célja régi mestereink és főleg kevéssé ismert művészeink vázlatainak megszerzése és a stílusuk alakulását, változásait szemléltető jellemző munkák bemutatása.

KOPP JENŐ

nyelvet ujjával pengeti s a hang magasságát a szájnyílás szűkítésével vagy tágításával szabályozza. Keletről jutott Európába; itt legkorábbi példánya a XIV. századból ismeretes. Különösen a Balkánon volt elterjedve; a XVIII. században a horvát pandur csapatok doromb hangjára meneteltek. VARJÚ E.

Dorongfa, lásd: *Ágfa.*

Dorongút, mocsaras, tőzeges talajnál főleg régebben (már az ókorban) alkalmazott útfélé-

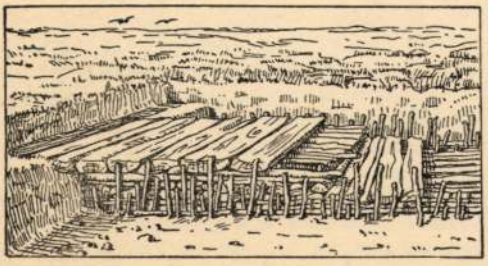

Dorongút Kelet-Poroszországban a történelem előtti korból

ség, amelynél az úttestet keresztirányban sűrűen egymás mellett elhelyezett s mintegy 10—15 cm átmérőjű dorongok alkotják. A dorongok helyzetét a két szélen hosszirányban végigfutó fogiafák rögzítik, amelyekhez drótta vannak hozzáerősítve. NAGY S.

Doros *Gábor*, egyet. m. tanár, szül. 1892 márc. 24-én Székelyudvarhelyen. 1915-ben orvostudori oklevelet szerzett. 1929-ben szkfv. törvényhatósági tag lett s azóta a közegészségügy reformjáért és a népbetegségek elleni küzdelem felkarolásáért küzd. 1929-ben egyet. m. tanárrá habilitálták. Laboratóriumi munkássága számos dolgozatban jelent meg. Főbb művei: *A nemi egészségügy problémái* (1928); *A nemi betegségek kérdése Budapesten* (1930).

Dorpat, város Észtországban, lásd: *Tartu.*

Dorstenia *L.*, a Moraceae *(Eperfafélék)* család génusza, 70 faja a tropikus tájakon honos. Füvek, vagy apró cserjék. *Dorstenia contrayerva* L. (Délamerika, Nyugatindia), gyökere az ú. n. *bezoárgyökér* vagy contrajervagyökér, melyet kígyóharapás ellen használnak. PALIK P.

Dortmund, a németországi Westfália legjelentékenyebb városa, a Ruhr szénmedence legfontosabb középpontja, Körne, Brakel és Huckarde elővárosaival együtt, (1925) 313.245 lak. A régiesen épült óváros középpontjában a részben a XIII. századból származó városháza áll. Templomai közül nevezetesebbek: Nyugatwestfália egyik legértékesebb építészeti műemléke az ev. Reinoldikirche (XIII. század), az ev. Marienkirche (XII. sz.), a kat. Propsteikirche (XIV. sz.) stb. Azonkívül sok világi, középület stb., díszíti a várost. Hírét elsősorban hatalmas iparának köszönheti, amely a közeli kőszéntelepeknek segítségével rohamosan kifejlődött. Leghatalmasabbak vasöntői, vas- és acéláru ipara, gép-, kazánkovács-, híd- és gázmotoripara azonkívül fejlett bádog-, kályha-, páncélszekrény-, drótkötél- és kémiai ipara is. Tengerentúli kereskedelme is igen nagy. Sok iskolája közül kiválnak különböző ipari és kereskedelmi szakiskolái. Első ízben 899-ben Trutmania néven említik, 1232-ben városi jogokat kapott, 1298-tól a Hanza tagja, modern fejlődése (1815-ben csak 5000 lak.) 1840-ben a kőszéntelepek kiaknázásával kezdődött. KÉZ A.

Dortmund. A Markt, háttérben a Reinoldi-templom

Dos (lat.), a. m. *hozomány.* A római jog szerint az a vagyoni érték, amelyet a házasság megkötésekor a házassági terhek viselésének könnyítésére a férjnek a nő vagy harmadik személy adott vagy ígért. A dos a házasság megszűnése után rendszerint visszajárt. D. BÁNLAKY Z.

Dósa *Géza*, festő, szül. 1847-ben Nagyenyeden, megh. 1871 áprilisában Marosvásárhelyt. Székely Bertalannál Pesten, azután Bécsben, Münchenben és Drezdában végezte tanulmányait. 1870-ben *Bethlen Gábor tudósai között* c. képével (budapesti Szépművészeti Múzeum) tűnt fel. A kitűnő készültségű fiatal mester néhány hónappal utóbb önkezével vetett véget életének. SZENTIVÁNYI GY.

Dósa *György*, lásd: *Dózsa.*

Dos Passos *John*, amerikai regényíró, szül. 1896 jan. 14-én Chicagóban. New Yorkban él és sok regényének tárgyát a newyorki életből meríti. Első jelentékeny műve a *Three soldiers* (1921) c. háborúellenes regény volt, amelyben az amerikai nacionalista sajtó hazaárulást látott. Újabb regényei: *Manhattan Transfer* (1925); *Orient Express* (1927), *The 42nd parallel* (1930) és drámái: *The garbage man* (1926),

Gutenberg Lex. Tx. K. 218. h.

Airways (1929) is szép sikert arattak. Magyarul is megjelent: *Nagyváros.* LATZKÓ H.

Dossi *Giovanni*, (későbbi források szerint népszerűen Dosso Dossi), ferrarai festő, szül. valószínűleg Dossoban Mantua mellett, 1474—79 körül, megh. 1542 aug.-ban. Valószínűleg Mazzolinitól tanult, de a velencei művészet, főképen a vele barátságban lévő Tizian hatása alatt tüzes, mély koloritot nyert. A ferrarai, pesarói és trienti kastélyokban készített dekorációiból csak részletek maradtak fenn; fontosabbak oltárképei és mitológiai kompozíciói (legnagyobbrészt Rómában és Drezdában). — Öccse, *Battista*, megh. 1548-ban, munkatársa volt, de a két testvér művészetét ma még nem tudjuk kellő biztonsággal megkülönböztetni. GOMBOSI GY.

Dosztojevszkij *Fjodor Mihajlovics*, orosz író, szül. 1821 nov. 11-én (okt. 30.) Moszkvában, megh. 1881 febr. 9-én (jan. 28.) Szentpétervárott. Atyja a moszkvai szegénykórház orvosa volt s gyermekkorának élményei döntő hatással voltak egész életének világnézetére és társadalomszemléletére: az elesettek és szegényemberek költőjévé lett. Katonai mérnöki iskolát végzett. 1846-ban megírta első nagyhatású regényét, a *Szegény emberek*-et, majd a *Kétéltű Goljadkin*-t és a *Fehér éjszakák*-at. Irói pályáját

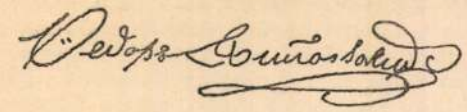

1849-ben tragikus eset szakította félbe: a Petrasevszkij-féle összeesküvésben való részvétele miatt halálra ítélték, majd az ítéletet kényszermunkára változtatták, melynek kitöltése után mint közkatona szolgált egy szibériai ezredben; később tiszti rangját visszanyerte s 1859-ben visszatért Szentpétervárra. Itt bátyjával folyóiratot szerkesztett. Élete kártyaszenvedélye miatt zaklatott volt. Regényei: *Sztjepancsikovo és lakosai* (1858); *Nagybácsi álma* (1859); *Emlékiratok a holtak házából* (1861—62), *Megalázottak és megsértettek* (1861); *A nagyváros homályában* (1864); *Bűn és bűnhődés* (1866); *A játékos naplója* (1867); *A félkegyelmű* (1868); *Az ördöngősök* (1870—71); *A siheder* (1875); *Karamazov testvérek* (1880); ezeken kívül sok apróbb novella és három kötet hírlapi, folyóiratcikkeit tartalmazza. — Dosztojevszkij a világirodalom legnagyobb pszichopathológusa. Lélekábrázolásairól orvosok, jogászok a legnagyobb elismeréssel szoktak nyilatkozni. Szemben Tolsztojjal, a falusi nép írójával, Dosztojevszkij a nagyvárosnak, a nagyvárosi szegénységnek a költője. Társadalmi, vallási, politikai kérdésekről nagy viták folynak regényeiben s a nacionalizmus, a kapitalizmus, a theizmus éppoly biztosan és hatásosan fogalmazott érveket talál bennük álláspontjának igazolására, mint az internacionalizmus, kommunizmus és atheizmus. Minden elméletet ismert e területeken, de egyik mellett sem állapodott meg, egyiket sem fogadta el; átélte írásaiban valamennyit, de felettük állott. A nihilista kor lelkének legnagyobb ábrázolója volt, aki részvéttel és szeretettel rajzolta meg a legnagyobb bűnösöket, a rablógyilkosokat, prostituáltakat, alkoholistákat. Regényeinek magyar fordítói: *Szabó Endre*, *Trócsányi Zoltán*, *Kiss Dezső*. — Életrajzai: *Hoffmann N.*: Dostojewskij (1899); *Merezskovszkij*: Tolsztoj és Dosztojevszkij; *Nötzel*: Das Leben Dostojewskijs (1925). Magyar nyelven: *Trócsányi Zoltán*: Dosztojevszkij élete és művei (1924). TRÓCSÁNYI Z.

Dou (ejtsd: *dau) Gerrit (Gerard)*, hollandi festő, szül. 1613 ápr. 7-én Leidenben, megh. 1675-ben u. o. Rembrandtnak volt tanítványa. Ő juttatta diadalra azt az aprólékosan finom, a különböző anyagok felületének hű visszaadására törekvő festési módot, amely világszerte kedveltté vált. Nagy sikerei voltak remete- és bűnbánó Magdolna-képeivel, valamint ablaknyílásba helyezett egyes alakokkal. Híres képe a Louvreban levő *Vízkóros nő*. Anyjának portréját a budapesti Ráth György Múzeum őrzi. ÉBER L.

Douai (ejtsd: *duè)*, járási székhely Nord francia départementban, a Scarpe mellett, (1921) 34.131 lak. Számos iskolája, élénk ipara (gép-, cukor-, kémiai, sörgyárak) van. A német csapatok 1914 aug. 29-től 1918 okt. 17-ig tartották megszállva. A franciák bombázásától sokat szenvedett. P. ORMÓS J.

Douaumont (ejtsd: *duomõ)*, falu és erőd Verduntől északkeletre. A világháborúban rendkívül sok vér folyt miatta. A 6. német gyaloghadosztály 1916 febr. 25-én rohammal bevette, de 1917 okt 24-én a franciák visszafoglalták. D. BÁNLAKY J.

Douche (franc., ejtsd: *dus)*, lásd: *Zuhany*.

Douglas (ejtsd: *dœglesz)*, Man angol sziget fővárosa, kedvelt tengeri fürdő és kikötő, (1921) 20.192 lak., akik halászattal és keres-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

LOBOGÓ
Budapest

1970 OKT 2 8

1021 DÓSA GÉZA

KÉPREJTVÉNYVERSENY 30

Hazánk történelmének jeles epizódjait láthatja viszont az e rovatunkban közölt festményeken az olvasó. Hogyan történik a rejtvények megfejtése?

1. Szemügyre vesszük a képet.

2. Megállapítjuk, ki festette.

3. Megállapítjuk, a festő milyen kort, milyen történelmi eseményt, annak melyik epizódját ábrázolja, és ezeket egy oldal terjedelemben írjuk meg.

Megfejtésüket bármentesítve, november 7-ig küldjék be a

LOBOGÓ SZERKESZTŐSÉGÉBE

(Budapest V., Beloiannisz utca 16.)

címére.

A legjobb megfejtést beküldők között hetenként 5—5 könyvet és a rejtvényverseny végén

HÁROM MAI FESTŐ HÍRES ALKOTÁSAIT IS KISORSOLJUK.

•

A képrejtvényversenyünk huszonhetedik feladványára beérkezett megfejtések közül Bérces Jenő tatabányai versenyzőnk válaszát találtuk a legjobbnak. Az alábbiakban közöljük:

A mű alkotója: Dósa Géza.

A mű címe: Bethlen Gábor, tudósai körében.

Bethlen Gábor az elnyomó török gyámkodás alatt álló erdélyi fejedelemségből, a központi hatalom megszilárdításával és korszerű merkantilista gazdaságpolitikával, olyan erős államot épített ki, amely jelentős szerepet játszott a harmincéves háborúban. Maradandót alkotott azzal, hogy Erdélyt a haladó szellemű magyar kultúra központjává tette. Iskolákat építtetett, tehetséges ifjakat külföldre küldetett, könyvtárakat létesített. Európa egyik jelentős kulturális centrumává vált a gyulafehérvári fejedelmi udvar.

A kép a fejedelmi udvart ábrázolja. Bethlen Gábor, tudósai körében, a könyvtárszobában egy írást olvas. A festő az elmélyült alkotás atmoszféráját teremti meg, és tiszteletet ébreszt a mindenkori tudomány jeles képviselői iránt.

A fenti írás tiszteletdíját, 150,— Ft-ot, a mai napon postára adtuk.

Könyvjutalomban részesültek: Bogdán László, Csurgó — Hollós Attila, Budapest — Peszeki Ádámné, Budapest — Tóth Zsuzsanna, Szekszárd — Szabó Jenő, Harkány.

ANGKOR

MINT HADSZÍNTÉR

Angkor, Kambodzsa legnagyobb műemlékcsoportja, a rendkívül halgazdag Tonlé-Sap-tó és a thaiföldi határ között terül el. Amióta Nixon elnök az amerikai és saigoni intervenciót Kambodzsa területére is kiterjesztette, ez a név többször szerepelt a hadijelentésekben is. A Szihanukot támogató hazafias erők több esetben csaptak itt össze a kambodzsai kormánycsapatokkal. Az ősi dzsungel-romváros falai között aknák, rakéták robbantak, repülőbombák és gépágyúsorozatok rombolták azokat a felbecsülhetetlen értékű kulturális emlékeket, amelyeknek megmentésén a helyi és a francia régészeti s műemlékvédelmi szervek több mint egy évtized óta munkálkodnak.

Egy botanikus régészeti felfedezése

A jelenlegi Kambodzsa törzslakosságát a mongoloid rasszhoz tartozó khmerek alkotják. Ezeknek ősei építették fel a hindu-buddhista kultúrterület legnagyobb kiterjedésű és talán legizgatóbb kincsestárát: Angkort, egy évezreddel ezelőtt.

1861-ben Henri Mouhot botanikus a Tonlé-Sap-tó környéki dzsungelvegetációt tanulmányozta. Expedíciója során a tótól északra barangolt, amikor elefántták, városfalak, csatornák, utak rendszeréből áll. Központjában az Angkor Thom (Nagy Főváros) áll, amelyet a IX. században, az indiai építészetre jellemző formában kezdtek el építeni. A khmerek is belevitték a munkába tömör, kissé zsúfoltan tagolt, tornyokkal tarkított stílusu-

A sárga kéz

— Elbeszélés —

Irta: **Gosztonyi Ádám**

Az Essex House egyike azoknak a gyönyörű, tizenöt-húszemeletes apartment-házaknak, melyek a newyorki Central Parkot szegélyezik. A kaputól a járda széléig sátorszerüen kifeszített, színes vászon védi a lakókat, hogy eső vagy hó esetén olyan biztonsággal juthassanak az autójukig, mintha csak egy fedett sétányon járnának.

Két portás is őrzi a kaput, télen sötétzöld, nyáron pedig csontsárga köpenyben, aranygombokkal, míg belül, a foyerben, négy oxford-mellényes apród kezeli az emeletekre felszálló lifteket.

Az Essex House — épúgy, mint a gazdagok számára épült többi felhőkarcoló-lakóház — olyan benyomást tesz a belépőre, mint egy szálló. A márványos, szőnyeges hallban, hatalmas iróasztal mögött, az irányító hivatalnok buzgólkodik, oldalt viszont télikertes étterembe nyílik bejárás, ahonnan diszkrét, lágy zeneszó hangzik. Az emeleteken, amelyek mindegyike egy-egy lakás, gyárosok, bankárok, vagy az élet más kiválasztottjai laknak, mint például, a tizedik emeleten egy bookmaker, vagy a tizenharmadikon egy Okito nevű, híres japán színész.

A házban a legtöbb lakó japán inast tart, kivéve Okitot, aki azt véli előkelőbbnek, hogy fehér inassal szolgáltatja ki magát. Megengedheti ezt a fényűzést, mert sok pénzt keresett Amerikában. Öt évvel ezelőtt tűnt fel a Broadwayn a „Cseresznyevirágok" című darabban, amelyben a producer, hamisítatlan japán színésszel akarta játszatni a főszerepet. Szenzáció lett belőle. Okito másfél évig játszott a Broadwayn, aztán Hollywoodba került, ahová fényes szerződéssel csábították. Ezek voltak Okito sikerének legzajosabb napjai. Meg is szédült bele és... megházasodott. Természetesen fehér nőt vett el, egy nagyon szép, de névtelen kis színésznőt. A következő filmben a kis színésznő nevét már ugyanolyan nagy betűkkel hirdették, mint a híres, japán sztárét. Hogyne, hiszen Mae ekkor már a felesége volt Okitonak...

De aztán egy-két film nem sikerült és a japán színész a feleségével együtt visszatért New-Yorkba.

Okito most ott ült, Essex House-beli lakásán, egy mély karosszékbe süllyedve, amelyben szinte elveszett kis alakja. Előtte, a kereveten, szőke nő feküdt egyik könyökére támaszkodva és mosolygott.

— Hol jártál délután? — kérdezte Okito.

— Mondtam már, hogy bevásárolni voltam — felelte Mae nyugodtan és tovább mosolygott.

Okito lehajtotta a fejét, mintha nem akarta volna látni Maet, az arcát, az alakját, a mosolyát.

Okito tulajdon körmeit nézegette, az izmos, sárga ujjait...

— Miért nem mondasz igazat? — kérdezte aztán fátyolos, megreszkető hangon. — Gyalog mentél az 57-ik utcáig, de ott taxiba ültél és a Park Avenuere hajtattál...

Mae arcáról eltűnt a mosoly.

— Úgy? Tehát figyeltetsz is? És elhiszel minden ostobaságot, amit egy ilyen magándetektív összehazudik?

Okito még mindig nem pillantott fel, még mindig a kezét nézte.

— El kell hinnem, — felelte halkan és lassan, mintha minden szó külön fájdalommal hasított volna végig rajta — mert a detektív én magam voltam. Egy másik taxin követtelek. A Park Avenuen egy házba mentél, ahol...

— A fogorvosom lakik — kiáltotta közbe Mae.

— De nem hozzá mentél! A lift nem állt meg veled a tetőkertig. Ott pedig — a tetőkertes lakásban — Donaldson lakik. Nem az öreg Donaldson, a fegyvergyáros, hanem a fia, ifjabb Donaldson, akivel megcsalsz.

Csend lett. Okito végre felnézett. Mae arca sápadt volt.

— Mondj valamit! — szólt összeszorított szájjal. — Legalább védd magad. Találj ki egy mesét. Hazudj...

A nő hallgatott.

— Hazudj! Hallod, hazudj...

— Nem hazudok — felelte Mae és az ajka gúnyosan lefelé görbült. — Minek? Legyen vége egyszer... Megcsaltalak!

De a következő pillanatban már megbánta, amit mondott. A szeme kerekre tágult a rémülettől.

Okito ugyanis felállt. A torkából kis, rövid hang tört elő, valami kegyetlen, rekedt, idegen szó. És a szemében különös fény villant fel, az a zöld láng, mely felgyujtja az agyat és gyilkolni küldi a kezet. Akik már szembenálltak ölni készülő emberrel, azok jól ismerik ezt a nézést. Ilyenkor összehúzódik a szem, a szájszél megremeg s ez az a pillanat, mikor lesujt a kés, vagy a revolvert tartó kéz meghúzza a ravaszt...

Okitonál azonban nem volt sem kés, sem revolver. Csak a kezét tartotta maga elé, a sárga, fojtogatni készülő ujjait.

Mae felsikoltott.

— Nem csaltalak meg... Csak azért mentem oda...

De a két sárga kéz már összekapcsolódott a nyaka körül. Az ujjak, mint a vaskapcsok, tapadtak a fehér bőrre.

Mae ajkáról rekedten, lihegve szakadoztak a szavak.

— Őrült... nem igaz... szeretlek... mindig szerettelek... ne bánts... sze...

Elfulladt a hangja. Már nem védekezett. A karja csüggedten hullt alá, mint egy darab fa.

Okito elengedte. Az arca egyszerre nyugodt lett. Mintha minden izgalom elszállt volna belőle. Csak a fáradtság maradt meg.

Visszaült a mély karosszékbe és lassan cigarettára gyujtott.

— Nem — mondta megkínzottan maga elé — ez nem megy...

Mae felült a diványon.

— Most se csináltam jól? — kérdezte.

— Értsd meg! — felelte Okito idegesen. — Jól csinálod, csak nem természetesen. Valahol valami hiba van. Ezt a meghalást senki sem hiszi el neked. Már pedig ez a második felvonás végén van. Itt úgy kell meghalnod, hogy a közönség torkában fennakadjon a lélekzet és véresre tapsolja a kezét, csak

Ha szereti az Uj Időket, kérjük: közölje velünk azoknak a jóbarátainak és ismerőseinek a címét, akikről feltételezi, hogy előfizetnének a lapra, ha megismernék. Díjtalan mutatványszámot szeretnénk nekik küldeni. Ha megrendelik a lapot: értékes könyvekkel köszönjük meg fáradozását, azt, hogy címeiket hozzánk eljuttatta.

A Szépművészeti Múzeum új szerzeményei. Nővérek. Festette Dósa Géza 1871-ben. Nemes Marcell hagyatékából. Egészen flatalon, 24 éves korában önkezével vetett véget életének ez a nagytehetségű festő. A kép, amely most került a Szépművészeti Múzeumba, halála évében készült, lehet, hogy éppen legutolsó festménye. Egy évvel korábban egy jelesen komponált történeti képet festett, Bethlen Gábort tudósai körében, ez is a Szépművészeti Múzeumban van. A kettős arckép, úgylászik, befejezetlenül maradt

— Úgy van, — felelte komolyan a plébános. A nagy ember pedig megsimogatta a szemével az árva, bánatos, öreg karosszéket:

— Aki pénzt örökölt: elpazarolhatja. Aki rangot: szégyent hozhat rá. Én bátorságot örököltem, kitartást, optimizmust és fantáziát, ami nélkül nem lehet sokra vinni ezen a világon. Bőkezű örökhagyó volt az én jó édesapám. Neki köszönök mindent — áldott legyen az emlékezete.

— Ámen, — fejezte be a beszélgetést az öreg főtisztelendő.

S. BOKOR MALVIN

Uj Idők 1934. ápr. 9. 28 45 kép

231. DÓSA GÉZA
Kettős arckép, 1870–71 körül
O., v. 162,5 x 121 cm
J. n.
MNG. Ltsz.: 6637.

Dósa Géza mindössze huszonöt évet élt, s ez a festmény egyik utolsó alkotása volt. Kolozsvári, pesti, bécsi tanulmányok után jutott el Münchenbe, ahol igen nagy élményt jelentett számára a barbizoni festők, Courbet és a francia impresszionizmust közvetlenül megelőző törekvések kiállítása. Ezek hatására kilépett a müncheni akadémia növendékei közül, és önálló műtermet nyitott. Szülei féltették ezektől az új, franciás törekvésektől, s még inkább attól, hogy Párizsba utazzon a német–francia háború idején. Hazakerült tehát Marosvásárhelyre, ahol portrékat, tanulmányokat festett. Ez a szép kettős portré a szakirodalom szerint Wittich marosvásárhelyi kereskedő két lányát ábrázolja, akiket Dósa különösen örömmel és szeretettel festett. A kép egyensúlyát a finom színek harmóniája biztosítja, sejtelmes hangulatát pedig a két lány elmélyült, komoly tekintete.

MALONYAY DEZSŐ
A MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ ÉS NÉPRAJZÍRÓ

Olykor felvillan a név, Malonyay Dezső. Haladó szellemű, bátor hangú kolozsvári szerkesztőként kezdett. Fiatal néprajzosok megcsodálják hatalmas művét, az öt óriáskötetes A magyar nép művészete című munkáját. Munkácsy Mihálynak barátja, titkára, ő írja az első könyvet a világhírű Párizsban élő magyar képíróról. Mindez azonban csak villanás napjainkban, illő, hogy életművét összefoglaljuk.

1866 és 1916 közé eső életét Kolozsváron kezdi, mint Petelei napilapjának munkatársa. Kitűnő, haladó szellemű gárda dolgozik Petelei keze alatt, aki az élet valóságaira irányítja ifjú dolgozótársai szemét. Malonyay ismeri a lét s társadalom nehézségeit, megpróbáltatások és kínok révén végzi el az egyetemet, szerzi meg tanári diplomáját. Merész, gúnyos, bátor hangú, javító célzatú újságcikkei feltűnést keltenek a mágnás vezetés alatti városban. Párizsba megy, ahol Munkácsy titkára, barátja lesz, számtalan cikkben népszerűsíti a nagy mestert a francia lapokban, segíti a külső dolgok rendezésében, amihez a mester nem ért, megírja Munkácsy Mihály élete és munkái című művét, ami mai napig is a legjobb forrásmunka, hiszen fáradságos munkával ő szedte össze a mester eldobált, eladott, világgá ment képeinek jegyzékét. Párizsból Budapestre hívják, tanári kinevezést kap. Novellák, tanulmányok jelzik munkásságát; Mednyánszky, Szinyei Merse Pál a magyar művészettörténetírás úttörő könyvei közé tartoznak. Élete főműve A magyar nép művészete című hatalmas munka. Erre élete jórésze elment, nagy akarással fekszik neki a gyűjtésnek, felkeresi a magyar paraszti élet minden területét, népszokás, népdal, népviselet, mind belekerül képanyagok gazdagságával művébe. Éppen akkor gyűjti egybe a még összegyűjthetőt, amikor a parasztság város felé való tapogatózása megindul s a népi szokások, viseletek fellazulnak. Tizenhatban hal meg, temetésén őszinte részvét kíséri, a teljes elismerés, ami ki is jár a mindvégig szerény, emberséges szellemben élő írónak.

Kolozsvári jóembereihez, barátaihoz sok levelet küld, ezekből érdekes egyéniség bontakozik ki. Egyik levelében arról ír, hogy Munkácsyt nem lehet vádolni, amiért Párizsban él s dolgozik, majd ha lesz magyar műpártoló közönség . . . addig be kell érnünk azzal, hogy külföldön szerez fajtánknak dicsőséget . . . Ír készülő Munkácsy-monográfiájáról is: „Könyvem nem csupán hálás hódolat lesz az édes jó Mester iránt, aki apaként szeretett, de szolgálni akarom benne a magyar művészetet! Addig szalad magasan Munkácsy, amíg zsenijének magyarsága nem sorvadt, akkor a kozmopolitizmus Herkulese megfojtja a mi daliás Anteuszunkat. Szeptemberre készen kell lennem, ha kispapokat is izzadok ebben a párizsi kánikulában. 8–10 órát gubbasztok naponta asztalnál" . . . Kolozsvárra írja egyik barátjának kelet nélküli levelében, hogy bizonyára olvasta a megjelent felhívását . . . július elején indul, s be akarja járni Erdély minden porcikáját, ahol magyar paraszt családnál lakik . . . ezzel indul a népgyűjtési munka . . .

Kis sárga füzetecske van kezemben, magyar kir. zálogházak árverési csarnoka, jelzi felül szöveg, alul katalógus következik, néhai Malonyay Dezső kép s más gyűjteményeiről s műtárgyairól, amiket elárvereznek . . . a füzet arra utal, hogy Malonyay igen gondos műgyűjtő is volt. Ritka bútordarab, antik szekreter, tizenhatodik Lajos-korabeli candelaber, vázák, ötvösmunkák, ritka tárgyak sorakoznak az oldalakon, csomó márkás festmény: Iványi Grünwald, Szinyei Merse Pál, Vaszary, Csók István, Pálya Celesztin, Lotz, Mednyánszky, Munkácsy, Rippl-Rónai stb. munkák, Fadrusz Ülő férfi című ritka aktszobrocskája . . . Ezzel az árveréssel zárult a Malonyay-élet, tizenhatban.

A francia akadémia kulturális rendjellel jutalmazta a francia sajtóban közölt írásaiért. Amikor a magyar kormány A magyarok bejövetele című vásznat óhajtotta Munkácsyval megfestetni, a mester kíséretében Budapestre jött, Jókaival együtt hatottak oda, hogy a szűkkeblű ajánlat s viselkedés nem riasztotta vissza a szabad szívű, független szellemű mestert . . . Író, szerkesztő, művészettörténész, néprajzos . . . Malonyay hatékony munkása volt a közművelődésünknek, úgy hogy megérdemli, hogy lefújjuk róla az évtizedek alatt rárakódott port és tisztábban tekintsük meg s közelebbről sokoldalú munkásságát!

Sztojka László

DÓSA GÉZA (1846—1871)

Száz esztendővel ezelőtt, 1871. április 12-én – mint a „Vasárnapi Újság" hírül adta – „Dósa Géza – a jeles tehetségű fiatal festész – Marosvásárhelyt ismeretlen okból véget vetett életének." A múlt század második felének e sokra hivatott művésze mindössze huszonöt éves volt, amikor szívének irányította a fegyver csövét.

Dósa Géza 1846-ban született Nagyenyeden, régi erdélyi nemesi családban; a Dósa-família tagjai az 1514-es parasztvezér oldalági leszármazottainak tartották magukat.

Dósa György ügyvéd – Dósa Géza édesapja –, az 1848/49-es szabadságharc hadbírája volt, ezért a világosi kapituláció után egy ideig rejtőzködnie kellett. Később szappangyárat alapított Kolozsvárott, majd Marosszék vármegye állatorvosa lett, s Marosvásárhelyre költözött.

Dósa Géza 1864-től 65-ig Pesten folytatott művészeti tanulmányokat; mestere Székely Bertalan volt. 1865 és 1868 között a bécsi akadémiát látogatta; Munkácsy is 1865-ben került ki Bécsbe, s a két fiatal magyar művész meleg barátságot kötött egymással. 1868 és 1870 között Dósa Münchenben és Drezdában él. A müncheni akadémiát (ahol Wagner Sándor volt a tanára) néhány hónap után otthagyta, minthogy Millet-nek és Courbet-nak időközben megismert munkássága nyilvánvalóvá tette számára a müncheni akadémikus piktúra talmiságát. Müncheni tartózkodása idején – Szinyei Merse személyében – újabb hűséges barátra tett szert.

1869-ben Eötvös József közoktatásügyi miniszter történelmi festmény-pályázatot hirdetett; ezen Madarász Viktor, Székely Bertalan, Than Mór, Orlai Petrich Soma és Benczúr Gyula is résztvett. Az első díjat Benczúr közismert képének, a „Vajk megkeresztelésé"-nek ítélte a zsüri, de általános elismerést aratott Dósa „Bethlen Gábor tudósai körében" című kompozíciója is. Munkácsy egyik – 1870. december 7-én kelt – levelében sajnálkozását fejezte ki, hogy nem Dósa képe kapta az első díjat, – Eötvös kultuszminiszter 500 koronás ösztöndíja azonban némi kárpótlást jelentett a fiatal művész számára.

A „Bethlen Gábor tudósai körében" megfestéséhez sok előtanulmány után kezdett hozzá Dósa Géza. Az átgondolt szerkezet, a nagy fejedelem s az őt körülvevő alakok gondos jellemzése, „a példamutató mesterségbeli becsületesség" (M. Kiss Pál) és a teátrális, hatásvadászó eszközök mellőzése a kiegyezés utáni időszak legnemesebb hangú, legsikerültebb történelmi festményei közé emeli az elkészült művet. Hasonló elmélyültséggel dolgozott Dósa másik történeti tárgyú képén is, „Az 1707-es ónodi országgyűlés"-en, amely – sajnos – megsemmisült. A Habsburgokkal hadakozó Bethlen Gáborról és a Habsburg-dinasztiát detronizáló kuruc országgyűlésről festett képek hazafias gondolkodásmódra, „nonkonformista" művészi és emberi magatartásra engednek következtetni.

Néhány tájkép és bibliai kompozíció („Krisztus megkísértése", „A béketűrő Jób"), valamint a már említett két történelmi témájú mű mellett Dósa legsűrűbben és legszívesebben portrékat festett. Legkvalitásosabb ezek közül „A művész önarcmása" (a Történeti Múzeum tulajdonában) és a „Nővérek" című kettős arckép, amelyen Wittich marosvásárhelyi könyvkereskedő szép, fiatal leányainak vonásait örökítette meg Dósa Géza. Petrovics Elek szerint a Wittich-lányokról készült kép „a kifejezés gyöngédségével, könnyű és széles festésével kiváló alkotása az akkori idők arckép-festészetének, s maradandó emléke egy kettétört tehetség rövid pályájának".

Dósa Géza számos vázlata s befejezetlen képe (így a „Zongoránál", amelynek színes reprodukciója megtalálható Pogány Ö. Gábor „Magyar festészet a XIX. században" című munkájában) megle-

pően modern hangvételű. Végvári Lajos – Dósa egyes munkáiról szólva – joggal hívja fel a figyelmet „a színek világosságára és frisseségére", s arra, hogy Dósa Géza „egy Szinyei kolorizmusára emlékeztető művészet felé közeledett".

Kacziány Ödön festő – aki Münchenben sok időt töltött Dósa társaságában – emlékirataiban eleven képet nyújt barátja vonzó és értékes emberi lényéről: „Dósa Géza egyénisége, modora, viselkedése roppant kedves, finom, rokonszenves volt . . . A művészetről mélyreható, örökérvényű igazságokat mondott . . . Többször látogattuk együtt a képtárakat – ilyenkor gazdag tudását, széles látókörét, nagy és alapos műveltségét bámulva tapasztaltam".

A művész öngyilkosságának háttere máig sem teljesen tisztázott. M. Kiss Pál – az eddigi legrészletesebb Dósa-tanulmány (Magyar Művészettörténeti Munkaközösség Évkönyve, 1952) szerzője – „a kiegyezés utáni gazdasági és társadalmi viszonyokat, a feudálkapitalista rendszert" teszi felelőssé Dósa tragikus haláláért. Kovács Éva is úgy vélekedik (a Művészeti Lexikon I. kötetében közölt Dósa-cikkében), hogy a művész „a sikertelenség elől menekült a halálba."

Dósa végső lépésének azonban egyéb motívumai is voltak; a Lyka Károly szerkesztette „Művészet"-ben megjelent Dósa-életrajz (1904. évf. 342–343. old.) szerint a fiatal művész – aki amúgyis szívbeteg volt – „nem tudott megbirkózni egy apró, mindennapos szerelmi kalanddal . . ." Váratlanul megjelent nála Marosvásárhelyen müncheni modellje, a leány és a festő között szóváltás keletkezett (Petelei István író tudomása szerint a modell anyagi követelésekkel is fellépett és botránnyal fenyegetődzött), s e viharos jelenet után dördült el a pisztolylövés. Az apa nem tudta megbocsátani fia tettét; szokatlanul rideg szövegű gyászjelentést nyomatott, sőt – mint Petelei feljegyzéseiben olvassuk – leköpdöste és megrugdosta fia holttestét.

Dósa halála után müncheni műtermére és az ott őrzött képekre idegenek tették rá a kezüket, s a hagyatékot elkótyavetyélték.

Művészettörténetünk annáleszei több olyan – kivételes képességekkel megáldott – művészről emlékeznek meg, akiknek életműve – korai haláluk folytán – torzó maradt (Maticska Jenő, Boris László, Galimberti Sándor, Bohacsek Ede, Czillich Anna, Gruber Béla stb.). E szomorú sorsú alkotók közé tartozik a száz évvel ezelőtt elhunyt Dósa Géza is.

Dévényi Iván

Dósa (...vérek
Soeurs ...bl

DÓSA GÉZA: BETHLEN GÁBOR TUDÓSAI KÖRÉBEN

HOLLÓSY SIMON: KUKORICAHÁNTÁS

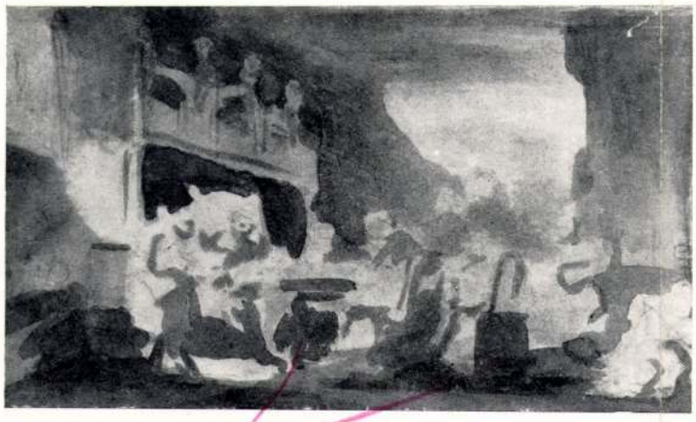

DÓSA GÉZA: BETHLEN GÁBOR TUDÓSAI KÖRÉBEN. FOLTVÁZLAT. (SZÉKESFŐVÁROSI KÉPTÁR.)

Géza Dósa: Gábor Bethlen unter seinen Gelehrten. Fleckensskizze. (Hauptstädtische Galerie.) — Géza Dósa: Gábor Bethlen fra i suoi scienziati. Abbozzo. (Galleria Municipale.)

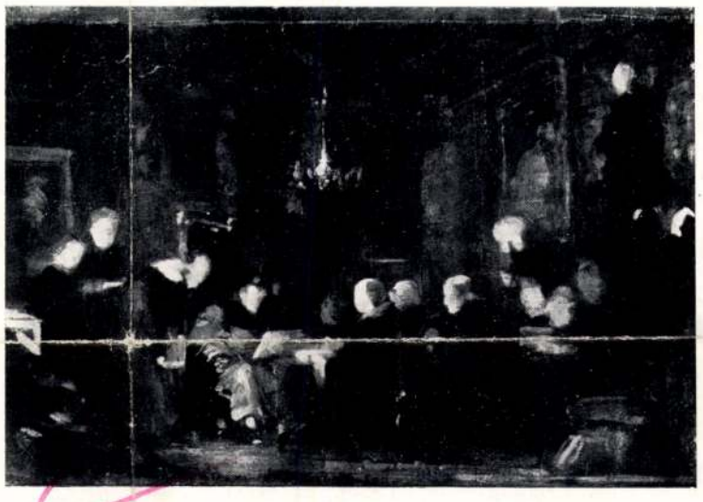

DÓSA GÉZA: BETHLEN GÁBOR TUDÓSAI KÖRÉBEN. SZÍNVÁZLAT. (SZÉKESFŐVÁROSI KÉPTÁR.)

Géza Dósa: Gábor Bethlen unter seinen Gelehrten. Farbenskizze. (Hauptstädtische Galerie.) — Géza Dósa: Gábor Bethlen fra i suoi scienziati. Abbozzo. (Galleria Municipale.)

DÓSA GÉZA: BETHLEN GÁBOR TUDÓSAI KÖRÉBEN. OLAJFESTMÉNY. (SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM.)

Géza Dósa: Gábor Bethlen unter seinen Gelehrten. Ölgemälde. (Museum der Schönen Künste.) — Géza Dósa: Gábor Bethlen fra i suoi scienziati. Dip. a olio. (Museo delle Belle Arti.)

Kopp Jenő: Dósa Géza: Bethlen Gábor tudósai körét c. művének vázlatai. Szépművészet 1941. 121. l.

Dósa Géza
festő

47-ik szám. Tizennegyedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, november 24-én 1867.

Előfizetési föltételek: a **Vasárnapi Ujság** és **Politikai Ujdonsagok együtt**: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — **Csupán Politikai Ujdonsagok**: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft.

Hirdetési dijak, a **Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat** illetőleg: Egy, négyszer hasábzott petit sor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 10 krba, háromszori vagy többszöri igtatásnál csak 7 krba számittatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad **Bécsben: Oppelik Alajos**, Wollzeile Nro. 22. és **Haasenstein és Vogler**, Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-dij külön minden igtatás után 30 ujkr.

Dósa Elek.

(1803—1867.)

Makfalvi Dósa Elek, a képviselőház alelnöke, kinek hosszas és súlyos szenvedés után, folyó november 19-kén bekövetkezett halála oly fájdalmasan érinté a közélet hazafias köreit s kétségkivül élénk fájdalmat költend a hazában mindenütt, legfőkép pedig a Királyhágón túli részekben, — 1803-ban, márczius 15-én született Maros-Vásárhelytt.

Atyja Gergely, a maros-vásárhelyi kollegium köztiszteletben s szeretetben álló jogtanára, anyja Basa Rákhel, szintén azon főiskolánál volt nagyhirü történelemtanár Basa István leánya. Dósát tehát, atyja és nagyatyja, sőt szintén ott tanárkodott süleatyja Incze István után, már családi szent hagyomány köté azon tanári székhez, melyet később oly közhasznusággal s annyi dicsőséggel töltött be, s melyben jelenleg utódainak egyike — fia, Miklós.

Dósa Elek az apai házban, az apai szemek előtt kezdé tanulását; s a maros-vásárhelyi főiskolában a gymnasiumi, bölcsészeti, jogi, — és hogy protestáns tanultsága teljes legyen, theologiai tanfolyamot is végezte. Társai közt, egész iskolai pályája alatt első volt; s neki e helyet, sem tehetség, sem szorgalom, sem a mi e kettővel együtt jár, eredmény tekintetében senki sem tehette kétségessé. 1825-ben a kollegiumból kilépvén, az akkori erdélyi szokás szerint, mint polgári — illetőleg jogi — pályára készülő, az épen ott székelő királyi táblára esküdt fel irnokul, azaz joggyakornokul.

Apja a következő évben meghalt. Hogy helyére ő fog következni, azt már előre tudta mindenki; mert képzettsége a még alig 23 éves ifjunak már országszerte ismeretes volt, ugyszólván az iskolából, hol tanárai szóbeli előadásai után saját erején egész tankönyveket állitott össze, melyek akkor Erdélyben közkézen forogtak s neki hirt és elismerést szereztek. Az erdélyi főegyházi tanács tehát csak a közérzületnek adott kifejezést, midőn a fiatal Dósa Eleket az atyja halála által megürült jogtanári tanszékre kinevezte; az ifjunak azonban jogi kiképeztetésének teljessé tételére még három évet engedett, hogy ez idő alatt mind elméleti ismereteit, különösen a magyarhoni törvénytudományból is kiegészitse, mind a jogi pálya gyakorlatával megismerkedhessék.

Dósa ennélfogva, mint már megválasztott jogtanár, 1827-ben az erdélyi, 1828-ban a magyarországi kir. táblák előtt letett szabályszerü szigorlatok s Bárczay, pestmegyei hires alispán melletti jurátuskodása után, a magyarországi ügyvédek közé esküdt föl, s miután még S.-Patakon Kövyt hallgatta, mert a nélkül akkor jogtudós senki sem lehetett, 1829-ben Pestre visszajövén, az egyetemen jogtudorrá avattatá föl magát, a mi — akkorban — még nem volt oly gyakori dolog, mint most.

DÓSA ELEK.

Még a külföldi egyetemeken akart körutat tenni; de nehéz volt akkor utlevelet nyerni, kivált az erdélyi kanczelláriától. S végre is, sok utánjárás és Ferencz császárnál nyert magánkihallgatás után, akkor sem az erdélyi, hanem az állam-kanczelláriától kapott engedélyt — egy félévi külföldi utazásra. E rövid idő alatt, Szentkirályi Móricz társaságában utazta be Németország egy részét és Svájczot, vendéghallgatóul többkevesebb időt töltvén mindazon egyetemeken, melyeken — az akkori szigoru rendszabályok miatt — meg lehetett jelennie.

A három év ezalatt lejárt, s neki 1830. végével haza kelle sietnie. Jogtanári székét 1831. januárjában foglalta el tényleg s e széken 18 éven át, t. i. a forradalomig, folyvást emelkedő hirben tündöklött. Erdély főiskoláiban egy-egy jogtanárnak kellett, két éves tanfolyamban, előadni az összes jogi tudományokat, jelesen a hazai köz- és magán-jogot, pörrendtartást és büntető jogtant, római jogot, egyházi jogtant s átalános jogi encyclopädiát. Valóban sok igény, egy embertől, mind ennek megfelelnie. De a tapasztalás, hogy többet ne emlitsünk, az erdélyi reformátusok két hires jogtanára: Szász Károly és Dósa Elek példájában megmutatta, hogy az akkori rendszerhez képest nem volt lehetetlen. Mindkettő nemcsak tanitványai igényeinek felelt meg, hanem maga körül gyüjté Erdély összes fiatal értelmiségét, beleszámitva számos más felekezetüeket is, kiváltkép a szász ifjakat, kik vagy Enyedre, vagy Maros-Vásárhelyre mentek jogot hallgatni; s e két jogtanár keze alól kerültek ki Erdély jeles publicistái csaknem mind. Kivált 1837 után (midőn Szász Károly a jogtanárságtól visszalépett) a még fiatalabb Dósa pedig folyvást emelkedőben volt, Maros-Vásárhely lőn a politikai és jogi pályára készülő kapaczitások gyülhelye.

A tanári székről gyakorolt nagy és hasznos hatásán kivül, a közélet másik terén, a politikain is, nagy nyomatéka volt Dósának. A nélkül, hogy az erdélyi országgyüléseken mint követ megjelent volna, Marosszék közgyülésein viselt vezérszerepe, s az egész országban elismert tekintélye által nyomatékosan folyt be a közügyekre. A mellett szilárd és mocsoktalan jelleme, higgadt mérséklete, szeretetet és tiszteletet költő magánélete által közbecsülést nyervén s számos főrangu családnak jogi tanácsadója is levén egyszersmind, befolyása a közügyekre folyvást növekedett. Hire Erdély határain tul is elterjedt, s több magyarországi megye, köztük Bars és Zemplén, táblabirájává választotta.

Bekövetkezett az 1848-ki átalakulás korszaka. Ő ekkor is, mint életében mindig, a Széchenyi és Deák-féle mérsékelt szabadelvü párt hive, megmaradt álláspontján. Nemcsak nem sietett uszni az árral, s fölszinre emelkedni a mind zajongóbbá váló hullámtorlaton, sőt midőn 1849. elején Csányi László által Marosszék kormánybiztosságával kináltatott meg, azt szerényen elháritá magától. Midőn azonban a haza veszélye egyre növekedvén, minden fiának szolgálatát igénybe vette, ő sem állt hátra s ismételt fölhivásra kormánybiztosságot vállalt s mint ilyen Brassóban müködött. Az orosz interventio romba döntött mindent. S Dósa a diadalmas hatalom által egyelőre Maros-Vásárhelyre lőn internálva, 1851-ben pedig a pesti hadi törvényszék elébe idéztetve, 1852 tavaszán négy évi várfogságra itéltetett s Josephstadtba hurczoltatott. Félév mulva ugyan, kegyelem utján, haza szabadult, — *de a tanárság folytatása nem engedtetett meg*. A főegyházi tanács, tanári székébe őt vissza nem helyezhetvén, a maros-vásárhelyi főiskola jogi és vagyoni gondnokává nevezte ki; 1857-ben a marosi egyházmegye is gondnokává választotta. 1861-ben, a rövid alkotmányos időszakban, királyi táblai itélőmesterséggel kináltatott meg; de ő államhivatalt vállalni nem akarván, ezt sem fogadta el. De a változott idők rá is voltak annyi eredménynyel, hogy azon évben még visszahelyeztethetett tanári székébe, s élete legfőbb kedvét: az ifjuságot a hazai jogtudományban oktatni, öreg napjaira ismét betöltve láthatta.

Az idők igényei, tanárságának szünetelése alatt nagyot változtak. Egy jogtanár többé nem felelhetett meg a jogakademia igényeinek. Dósa tehát ettől fogva egész erejét s minden befolyását arra forditá: hogy a maros-vásárhelyi jogakademiát négy jogtanárral kellőleg szervezze. Az uj, kiegészitett intézetnek ő lett lelke, ifjabb tanártársainak bevezetője, útmutatója, a maros-vásárhelyi jogakademiának valódi szellemi apja; s az neki igazán „Monumentum, aere perennius."

A legutóbbi kolozsvári országgyülésen mint szülővárosának követe jelent meg s vezérszerepet játszott. A pesti országgyülésre szintén Maros-Vásárhely küldé képviselőül, itt a Deák-párt egyik legtekintélyesb tagja, s Zeyk Károlynak államhivatalba léptével a ház egyik alelnöke lön. Utóbb a törvénykezési ügyben készült igazságügyminiszteri munkálat megbirálására kiküldött 15-ös bizottság választotta elnökeül, de e tisztét már, közbejött sulyos lábbaja s abból kifejlődött veszélyes betegsége miatt, be nem fejezhette.

Csak tudományos irodalmi müködéséről kell még egy-két szót ejtenünk. Jogtudományi jeles vezérfonalai kéziratban el voltak terjedve Erdélyben már a forradalom előtti években is; de sajtó utján azokat közrebocsátani, számos fölhivás daczára is, nem sietett. 1861-ben végre közrebocsátotta „*Erdélyhoni Jogtudomány*" czimü nagy művét, melyért még azon évben az akademia lev. tagsággal tisztelte meg; 1866-ban pedig, midőn a nagyjutalom sora a jogtudományi művekre került, ugyanennek itéltetett a 200 aranyos dij, s Dósa ugyanekkor az akademia tiszteleti tagjává választatott meg. Másik munkája, *az erdélyi ev. reformátusok egyházjogtana*, nemében szintoly jeles mü, 1863-ban jelent meg.

Egy szép, tevékeny, közhasznu, áldott élet van itt befejezve. Kerek az egész és semmi sem hiányzik belőle. A munka, melyet végzett, nemes volt és nem is maradt gyümölcstelen. Szerető család, mely hálás kegyelettel csüngött rajta, a köztisztelet, mely környezte, szellemi müvek, melyek soká fentartják emlékét — im ezek gyümölcsei az életnek, melynek határpontjánál egy forró könnyel s egy buzgó áldással állunk meg.

— *á* — *r* —

Hajnalban.

Oh jó anyám, ki távol messze földön
Fekszel kemény kórágyon betegen,
Enyhül-e kinod, mikor a hajnal jön
Elhintve fényét fákon, téreken?
Lerázva tagjaimról s két szemembül
Az álom fátylát s terhes nyügeit.
Fájó emléked lelkemben megcsendül:
Hallom nyögésed', látom könyeid'.

Ki hosszu éjjel fájdalommal küzde,
Epedve vár az hajnalhasadást,
Mely a sötétség réméit elűzve,
Hoz harmatot, reményt, vigasztalást.
Miként a lant, megzendül a fák lombja,
Mig a kelő nap dicsfényében ég;
S a bús beteg ujult reménynyel mondja:
Éjemre, ah, uj nap derüle még!

Igy várod-e a hajnal hasadását,
Szivem szerelme, anyám, édesem?
Álmatlan nyögve hosszu éjszakán át,
Reményre kelsz-e, bizva csöndesen?
Vagy tán nem ismer földi fényt szemed már;
Mert látod azt a nagy, sötét kaput,
A mely mitőlünk mindörökre elzár,
A melytől vissza nincs nyom, nincsen út.

Oh jaj ne lépd át küszöbét, ne még, ne!
Nyisd föl e hajnal fényének szemed.
Imám és sohajom repül az égbe
S kér enyhülést és életet neked.
Énnékem úgyis éj e földi élet,
Szerelmed itt egyetlen csillagom.
Eltévedek, ha elveszitlek téged,
Nem lesz vezérfény vándorutamon.

Szulik József.

Istené ügyem!

(Eredeti beszély a székely népéletből.)

Irta MERÉNYI LÁSZLÓ.

(Folytatás.)

IV.

Bizalmas beszélgetések az obsitossal.

Áldott ital az a kicsi üstön főzött s megmézezett pálinka, ha még egyszer annyit beszélnek is ellene a mérsékletes egészségkedvelők; mert, hogy egyebet ne emlitsek, az öreg Pallónénál azt a jó-rosz hatást eredményezte, hogy szivét-lelkét kitárta az obsitos előtt maga eredetiségében, a mint alább meg fogjuk látni; feltüzeli az a képzelmet egyelőre, ha később elbágyasztja is, ha megmérgezi is a lelket! Pallóné pedig, ha hozzá fogott, oly körmönfont magyar eredetiséggel tudott beszélni, hogy e tekintetben ritkította párját; felékesítve beszédét sajátságos eredeti kifejezésekkel és örök igazságokon alapuló példabeszédekkel, hogy szinte gyönyörüség volt hallgatni!

Beszélni fog ő mihelyettünk is, csak hallgassunk; de előbb az obsitos törte meg a csendet.

— De nemcsak előrevágónak [1]) küldött engem Mihók, hanem azt is meghagyta, hogy mihelyest ide megérkezem, azonnal irjak neki Kolozsvárra, hogy mint van kigyelmed; hogy foly élete sora és hogy áll a gazdaság? Azért ha nem sajnálja tőlem kigyelmed a szót, beszéljen el kigyelmed nekem mindent, de mindent, én pedig aztán megirom neki szórul szóra, mintha csak szemtül szembe beszélne kigyelmed vele.

— Megirja kigyelmed, megirja? — az Isten fizesse meg ebbeli jóságát! Irja meg tehát: hogy az édes anyja, meg a testvére szivszakadva várják; hogy siessen, mert megérkeztével akkora terüt veszen le a szüvemről, mint a kalongya-tető. [2]) De búsultam is, búsulok is azután a rosz fiú után s annyit sirtam, hogy már a két szememmel is alig láttam; attól féltem, hogy az Isten elveszi a két szemem világát!.. Ni, látja kigyelmed ezeket az ősz hajszálakat, meg ezeket az elendeledett [3]) és meghitványkozott [4]) kéznyeleket [5])? — Csak a csont és bör! Érte szakadt le ezekről a hús, érte fehéredtek meg azok, penig azelőtt oly fekete vót, mint a bogár, mint az érett kökörcsin! [6])

Az obsitos azoknak az ősz hajszálaknak és sovány karoknak láttára, fészkelődni kezdett a helyében s ugyancsak köszörülte a torkát; szemeiből valami könycsepp félét mázolt el izmos tenyerével.

— De hát mi lelte kigyelmedet? ne, bizony még könybelábad a szeme!

— Semmi, izé, azaz: no, elfogódott a szüvem, látva legjobb barátom anyja pusztulását! Semmi, no! Azért csak folytassa kigyelmed ott, a hol elhagyta.

— Minyárt elfélegelem [7]) egyvégtibe. No, tehát búsultam a fiam után, penig nem sok időm vót ám a búsulásra, mert a hogy eltemték [8]) a lelkem uramat a kökösi hidnál, koporsó, zsélye [9]) nélkül, csórén [10]), mint a hogy hirülhozták nekem, egybe felkiáltottam: no, lejárt a napunk mint a takács karikája! Bizony le is járt az; kinlódtunk aztán egy serget! — Mert hogy elhajtották a muszkák — hogy a sutina [11]) vigye el őket a pokol mélységes fenekére! — a Bimbót, meg a Csákót [12]) — akkora tábor huzóda el ahajt a szászok mezején, hogy a föld billen alattuk! — mondom, hogy elhajtották, az sem volt, a mivel szántogassunk. Se prücs ki [13]), se hajts ki, semmiféle marhám a világon! Most már mit csinálsz tekerd fel az eszed velejét, hol veszel pénzt marha venni, mikor magadnak egy küs pénzed sincsen?! Én bizony neki fanyalodtam [14]) s elmentem Fosztó komámhoz pénz kérni.

— Adott-e? — kérdé az obsitos nem kis érdekkel.

— Dehogy adott a beste fia! mert a hogy előbeszélem, hogy mi járatban vagyok, mintha egymást sohse tudtuk volna, mintha éltében-napjában sohse látott volna, finyorán [15]) rám képeszkedve [16]) még lefalángatott [17]), penig hegy hegygyel nem találkozik, de ember emberrel igen! — De könnyü neki, mert tele van — suvadt mogyoróval [18]) s az ő dolga tenger, az enyém penig patakkal is alig foly!

[1]) Előrevágó = hirnök. — [2]) Kalongya-tető = egy nagy hágó (hegy) Parajd felé — [3]) Elendeledni = elgyengülni. — [4]) Meghitványkozni = lefogyni, lesenyvedni. — [5]) Kéznyelek = karok. — [6]) Kökörcsin = kökény. — [7]) Elfélegelem = elnagyolom, felébe elbeszélem. — [8]) Eltemni = elteme'ni. — [9]) Zsélye = koporsó helyett deszkákból összeszegzett hosszu láda. — [10]) Csórén = mez nélkül, meztelen. — [11]) Hogy a sutina vigye el, mintha azt mondaná: hogy a manó vigye el. [12]) Bimbó, Csákó — ökrök nevei. — [13]) Prücs ki = üző szó marhának — [14]) fanyalodni = elszánni, küzdés után elhatározni valamire magát. — [15]) Finyorán = kényesen. — [16]) Képeszkedni = rám ereszkedni. — [17]) Lefalángatni = lehordani, lepiszkolni. — [18]) Suvadt mogyorós = tokjából kijött mogyoró.

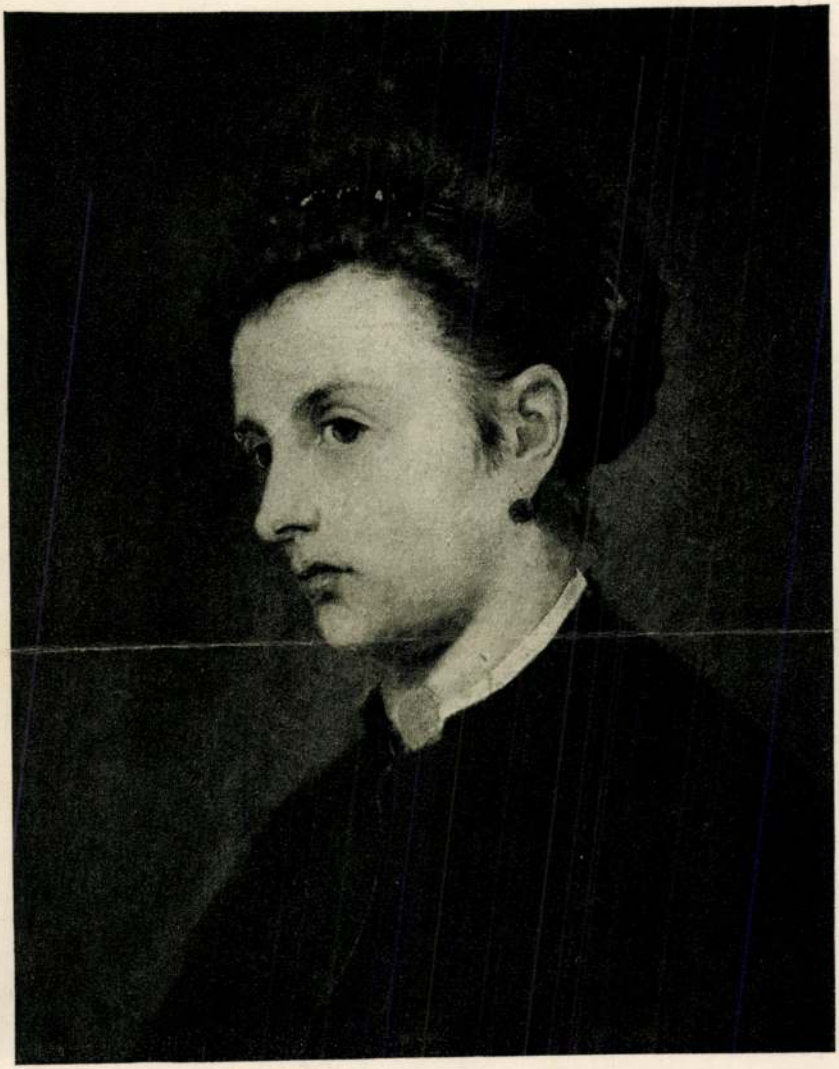

DÓSA GÉZA (1847—1871): NŐI ARCKÉP. Olajfestmény

Elek Artur: A Szépművészeti Múzeum új szerzeményei. Magyar Művészet 1926. 551. l.

Dósa Géza

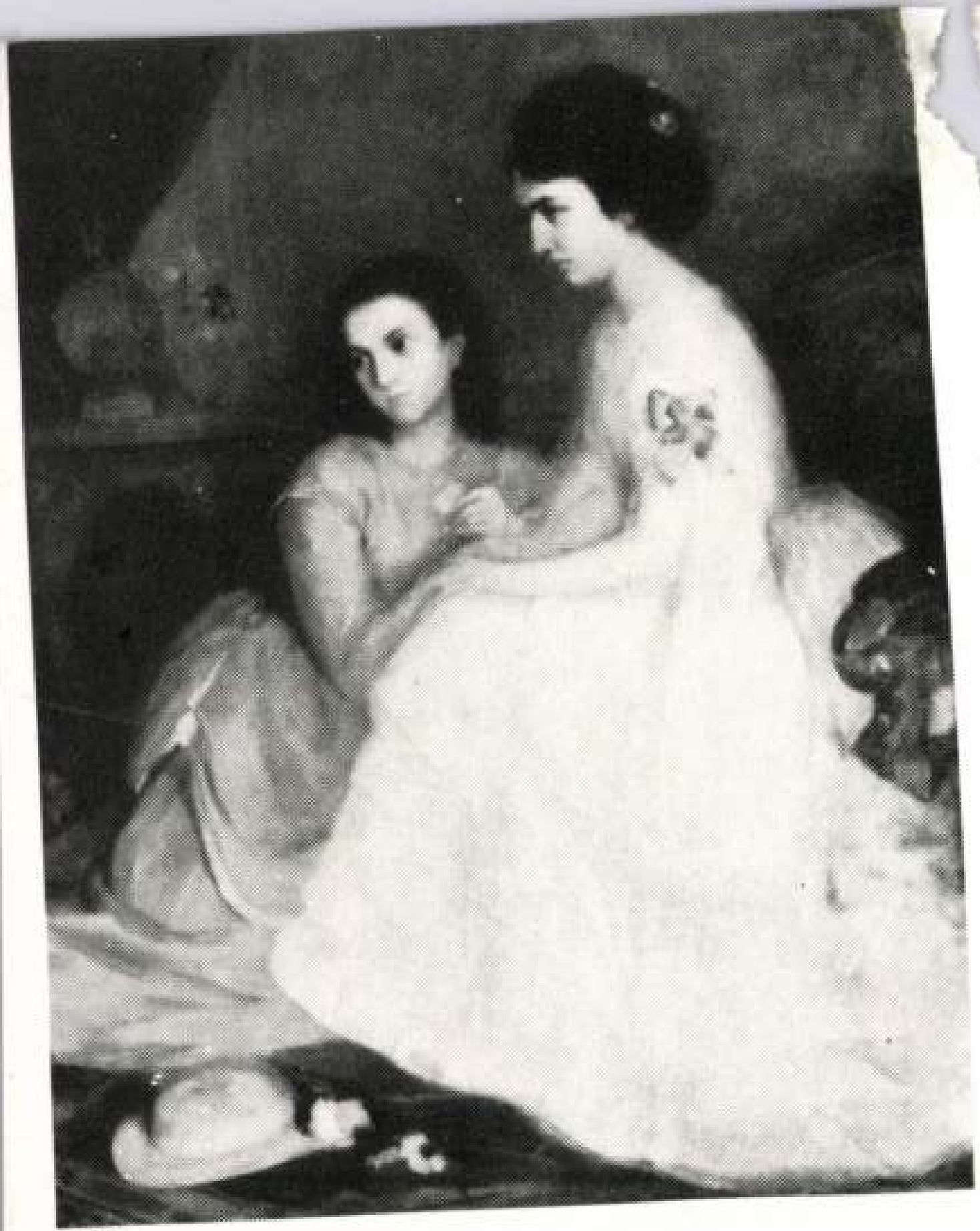

313

361

360

324

323

DÓSA GÉZA (Nagyenyed, 1846 – Marosvásárhely, 1871) festő

Simó Ferenc és Székely Bertalan tanítványa. A hatvanas évek második felétől Bécsben és Münchenben tanult. 1869-ben Courbet festményeinek láttán kilépett a müncheni Akadémia növendékei közül és önálló műtermet nyitott. Történelmi festménypályázatot is nyert Bethlen Gábor tudósai körében c. festményével. Élete tragikusan zárult: öngyilkos lett. 1941-ben Kolozsvárott, 1944-ben Bp.-en a Szépművészeti Múzeumban rendeztek kiállítást képeiből.

Irod: M. Kiss P.: D.G. MDK Évkönyve Bp. 1952.

Sz.J.

313. Kettős arckép, 1870 körül *101.*

o., v., 162,5x121 cm
MNG ltsz. 6637

CANZI ÁGOST ELEK (Életrajzát lásd Kat. 242)

311. Vas Gereben (Radákovics József) képmása, 1850 körül *66.*

o., v., 90x74 cm
MNM TKCs ltsz. 1423

Vas Gereben (1823—1868) író és szerkesztő, az 1850-es évek népszerű regényírója. Portréja, amely Canzi nálunk készült művei közül egyike a legsikerültebbeknek, elegáns ruhában, kényelmes karosszékben ülve, szivarozva mutatja be az ábrázoltat. A derékkép kivágatú biedermeier portrétípus jellegzetes példája. Az ábrázoltat jól szabott ruhája alapján jómódú polgárnak is nézhetnénk, aki szivarozva pihen otthonában. A háttérben látható antik témájú női aktszobor (valószínűleg Atroposz alakja) utal csak az átlagoson túlmutató kulturális környezetre.

Irod: Magyar írók arcképei, PIM kiállításának katalógusa, Bp. 1960. 20; Rózsa-Spira 264. sz.

R.Gy.

Patak Jenő

Táblakép.

"Bethlen Gábor tudósai között".

Dósa Géza festő /19.sz./

Fővárosi Lapok 1870.V.10.423.old.

Patak Jenő

Dósa Géza festő/19.sz./a közokt.min. történelmi festményekre kitüzött pályázatán.

Fővárosi Lapok 1870.I.V.10.423.old.

Dósa Géza festő

Pesti Hirlap. 1880. jun. 20.

Haas Jos.: Magyar festők

Dósa Géza festő

Pesti Hirlap. 1880. jún. 27.

Kar és tor: Magyar festők

Dósa Géza, festő

Művészet, III., 1904. 342-343.

Adatok művészetünk történetéhez

Dósa Géza festőművész

Fővárosi tapok 1870. V. 10. 423.

Hír a történelmi festmény pályázatról

Dósa Géza festö.

Művészet.1905.417/18.1.

Rosa Géza festő, 1847 – 1871

Pásztortűz, 1931. 25. 26 sz.
565. l.
Gulyás Károly: Marosvásárhely képtára

Dósa Géza (Nagyenyed, 1846 ? --Marosvásárhely, 1871. ápr.12.): arcképfestő. Tanulmányait 1866--68 között a bécsi Képzőművészeti Ak.-án folytatta, majd 1869-től Münchenben Wagner S. növendéke volt. Ugyanezen évben Bethlen Gábor tudósai között (MNG) című képével egy pályázaton 500 frt. ösztöndíjat nyert. Nehezen alkotó festő volt, aki rendszerint csupán a vázlatokig jutott. 1870-től Marosvásárhelyen arcképek festéséből tartotta fenn magát. Kora meg nem értése, lelki és anyagi nehézségei elől a halálba menekült. -- M. Az ónodi országgyülés; Br. Bánffy György arcképe; Wittich József leányai; Szakállas férfi. Rajzai az MNG-ban és a marosvásárhelyi muz.-ban vannak. -- Irod. Gulyás K.: D.G. (Uránia, 1918); M. Kiss P.: D.G. (Müv.Tört.Ért. 1953).

Harasztiné

) Erdélyhoni jogtudomány c. müvéért az MTA nagyjutalmát kapta (1865).

SzM

Dósa Géza festő

Magyar Életrajzi Lexikon

Magyar Építőművészet 1979/3

MSZMP Székház, Miskolc

Építész: Dósa Károly (ÉSZAKTERV)

Dósa Károly

Építész munkatársak:	Hidasi Jenő Sallai Mátyásné	Villamos tervező:	Nagy Tibor
Belsőépítész:	Dufala József	Mélyépítő tervező:	Iván József
Szerkezettervezők:	Elek Béla Simonffy György	Kertészeti tervező:	Tarnóczki András
Gépésztervezők:	Porkoláb József Cservenyák Gábor	Kivitelező:	Borsod megyei Állami Építőipari V.
		Építésvezető:	Tóth István
		Főtechnológus:	Darvas Olivér
		Fényképek:	Farkas Ida Heltay László

1. Helyszínrajz, M=1 : 3000
2. Földszinti alaprajz (2. szint), M= 1 : 600
   1. Dohányzó; 2. Nagyterem; 3. Raktár; 4. Ruhatár; 5—6. W. C.-csoport; 7. Klímagépház; 8—10. Raktárak; 11—12. Elektroakusztika; 13. Szélfogó; 14. Előtér; 15—16. Porta; 17. Fogadó; 18—22. Kossuth Könyvkiadó; 23—25. Technikai helyiségek; 26. Áthajtó; 27—39. Technikai helyiségek; 40—48. Konyha
3. Metszet, M=1 : 600
4. Emeleti alaprajz (3. szint), M=1 : 600
   1. Dohányzó; 2. Nagyterem légtere; 3. Erkély; 4. Szélfogó; 5. Terasz; 6. Fogadó; 9. Tanácsterem; 10. Társalgó; 11. Étterem; 12—14. Tálaló; 15—16. Mosdó
5. Főhomlokzat

1. Plan de situation
2. Plan du rez-de-chaussée (2e niveau)
3. Coupe
4. Plan de l'étage (3e niveau)
5. Façade principale

1

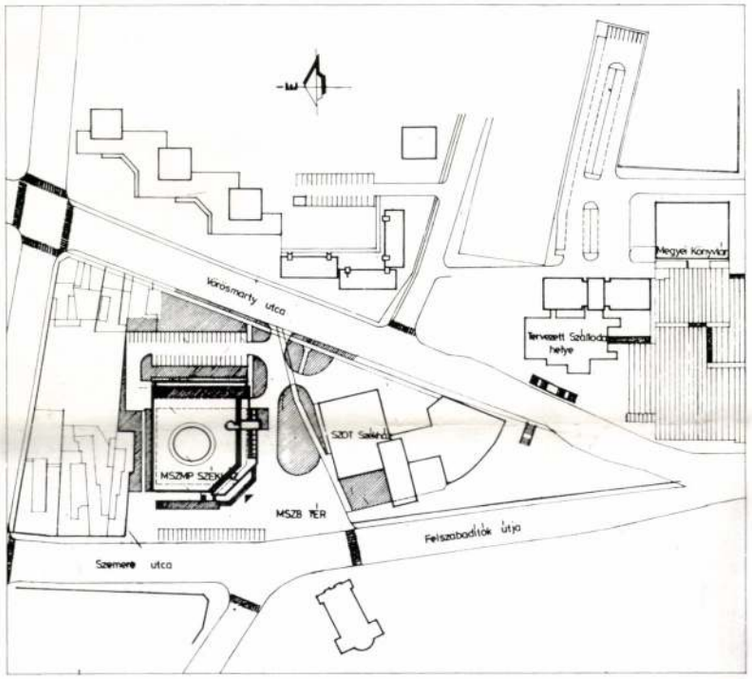

2

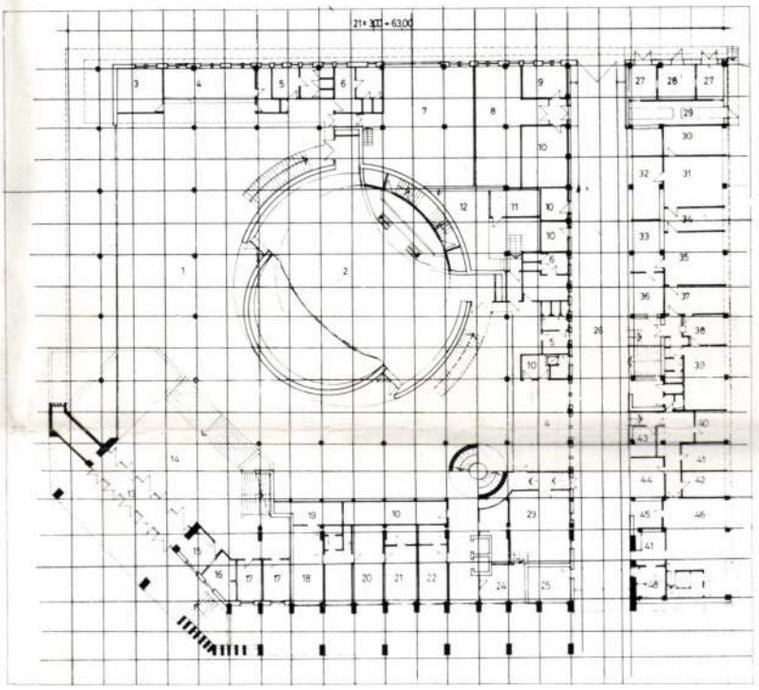

3

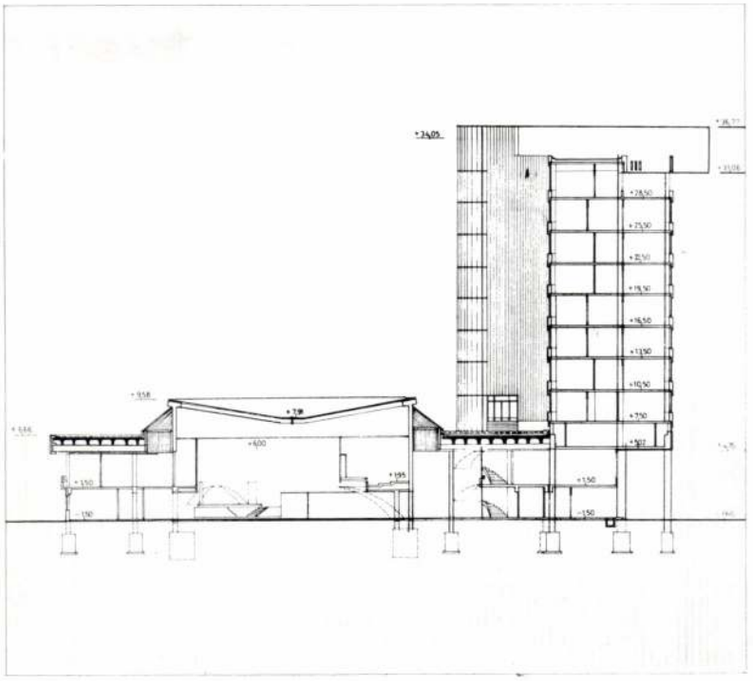

4

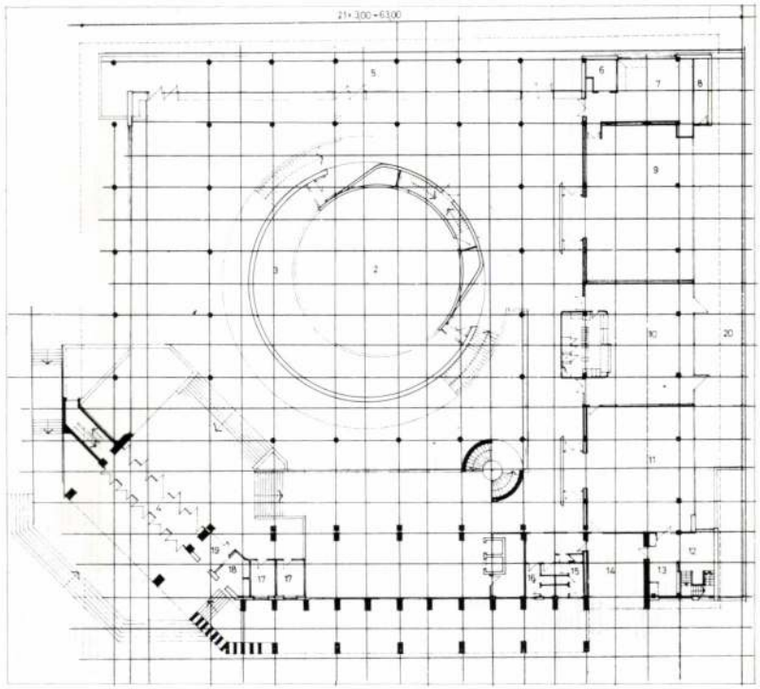

4

3

1. Kitekintés a próbaszínpadra a studiószobából
2. Nézőtér
3. Színpadtér, színpadi felső gépezet
4. Nézőtér a zárt vasfüggönnyel

1. Vue sur la scène d'essai
2. La salle de spectacle
3. L'espace de la scène, machinerie de la scène supérieure
4. Salle et le rideau de fer clos

A városban megoldatlan volt a különböző szintű párt- és KISZ-szervek, valamint intézményeik elhelyezése. Ennek alapján született a döntés arról, hogy a városban új székházat kell építeni a megyei, a városi és a járási párt- és KISZ-bizottságok részére.

Az épület helyéül a Magyar—Szovjet Barátság tere északkeleti területét jelölték ki. A téren helyezkedik el a MÁV, a Szakszervezetek, az ÁFB és a Borsod megyei ÁÉV székháza, valamint egy szép barokk templom. A tervezett székház a tér utolsó épületeleme, s megépültével a tér körülhatárolása hosszú időre befejeződik. A város észak—dél irányú közintézménytengelye kialakulóban van. Déli irányban a sportcsarnok, a könyvtár, a Szakszervezetek Székháza, északon a Szénbányászati Tröszt irodaháza jelentik a sort, amelyet a székház továbbfejleszt. A gyalogos- és gépjármű-forgalom összhangban van a belváros végleges forgalmi koncepciójával.

Az épület tartalmi és formai szempontból is két jól szétválasztható funkcióból áll.

1. A vertikális tömegű irodarész (középmagas) „csendes" funkciókat lát el, úgymint irodák és tárgyalók.
2. A horizontális tömegű fogadószárny „zajos" funkciókat elégít ki, úgymint nagy előadóterem, kis előadóterem, étterem és büfé. Itt helyezkedik el a nyomda és a konyhaüzem is.

A diagonálra szerkesztett főbejáraton keresztül lehet mindkét

5

funkciót elérni. A lefelé, ill. a felfelé induló lépcsők a nagy előadóterem úszó palástja, ill. a vizuálisan jelentkező nagy térbővület, valamint a felfelé induló lépcsővel szembeni körlépcső és a liftek biztosítják az épület térbeli kibontakozását.

A nagy üvegfelületekkel és teraszokkal bővülő előcsarnok megfogalmazásánál a nagyvonalúság volt a cél. A hideg, nemes anyagokból kialakított felületeket csak a mélyen kárpitozott ülőzónák oldják fel. Ez a józan anyag- és színhasználat a huzamosabb tartózkodásra szánt terekben a kívánt mértékben feloldódik és nemesebbé válik.

A sajátos intim atmoszférával rendelkező 500 fős nagyterem önálló egységet képez. Itt a kedvező megjelenésen kívül szempont volt a tér klimatizálása, a jó tér- és elektroakusztika, árnyékmentes világítás, valamint a jó látási viszonyok megteremtése.

1

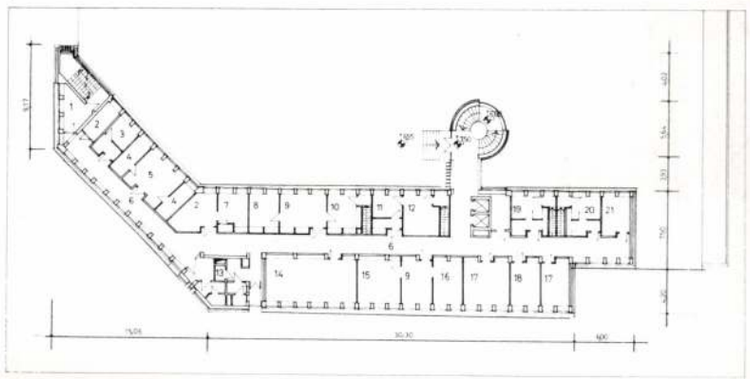

2

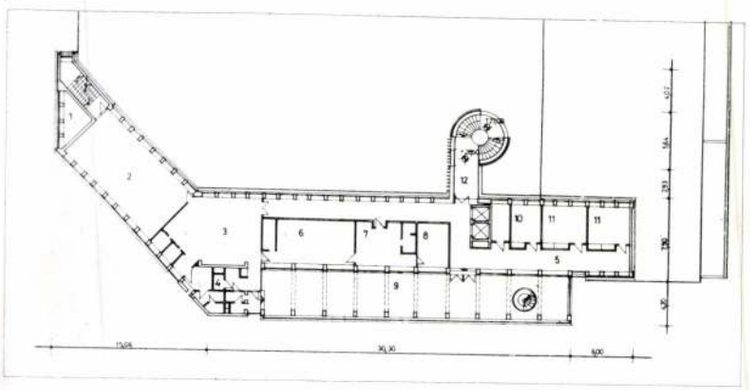

3

4

5

6

A fehér, világosszürke, vörös (sötét fa) színek együttesére alapozott színskála kíséri végig a tereket, az igényelt helyeken képzőművészeti igényű felületbontással.

A monolit vasbeton technológiájú épület 3 méteres pillérhálóra szerkesztett, hangsúlyozott diagonális tengellyel. A födém alul-felül sík lemez, 22 cm-es lemezvastagsággal. A válaszfalak gipszperlit panelokból készültek, vakolatmentesek.

Az egyesített szárnyú billenő ablakszárnyak miniredőnnyel vannak ellátva.

Az épület homlokzata zsemleszínű pyrogránittal burkolt.

Kötelességünknek érezzük megemlíteni a kivitelezés igényességét, különösen az asztalos- és lakatosmunkák gondosságát.

A tervezői elképzelés maradéktalan megvalósításáért köszönet az építkezésben részt vevő összes kivitelezőnek, beruházónak és üzemeltetőnek.

D. J.—D. K.

1. 5. szint alaprajza, M=1 : 600
   1—6. Orvosi rendelő; 2. Stencil; 8—12. Iratkezelés; 19—21. Iratkezelés; 13. W. C.-csoport; 9. 15—18. Irodák
2. 12. szint alaprajza, M=1 : 600
   1. Légtechnika; 2. Tanácskozó; 3. Váró; 4. W. C.-csoport; 6—8. Irodák; 9. Tetőterasz; 10—11. Irodák
3—6. Az épületegyüttes körbejárva
7. A nagy előadóterem
8. Emeleti társalgó
9. Az előcsarnok
10. Az előadóterem részlete
11. Lépcsőházi kép

1. Plan du 5e niveau
2. Plan du 12e niveau
3—6. L'ensemble de tous les côtés
7. La grande salle de conférences
8. Parloir à l'étage
9. Le vestibule
10. Détail de la salle de conférences
11. Vue de la cage de l'escalier

7

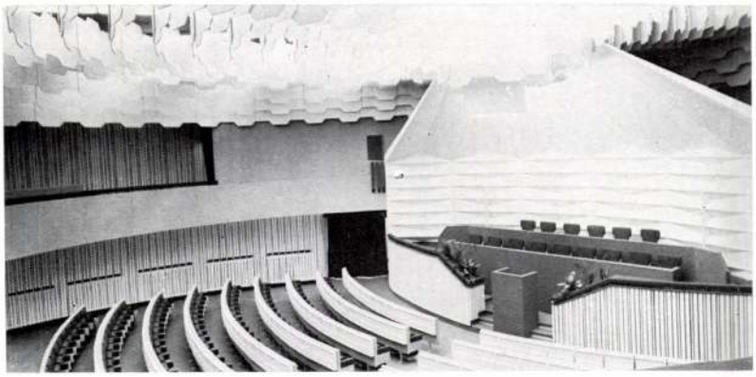

8

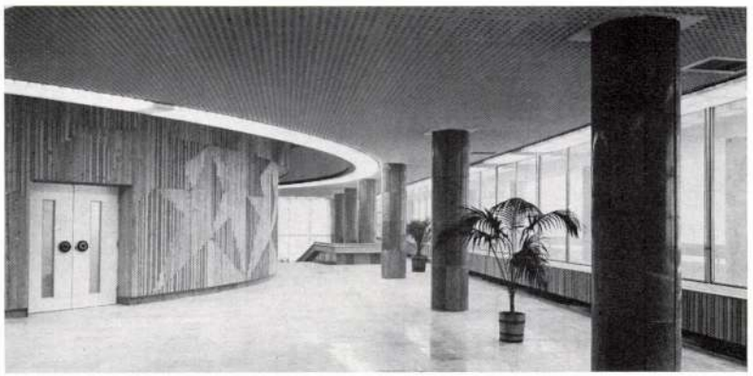

9

10

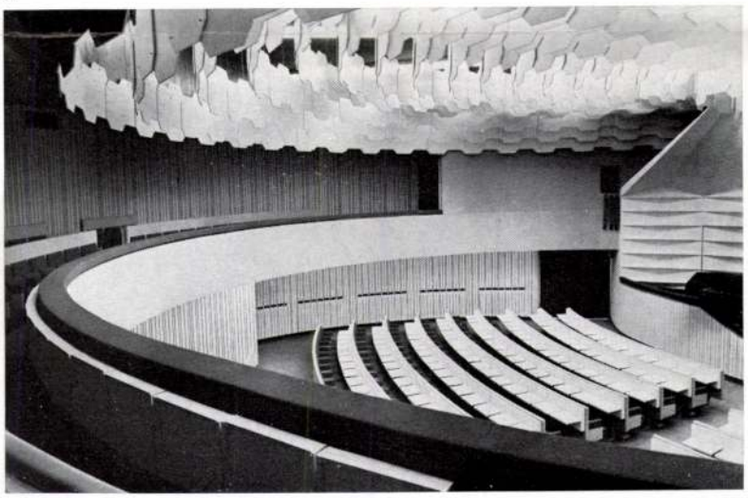

11

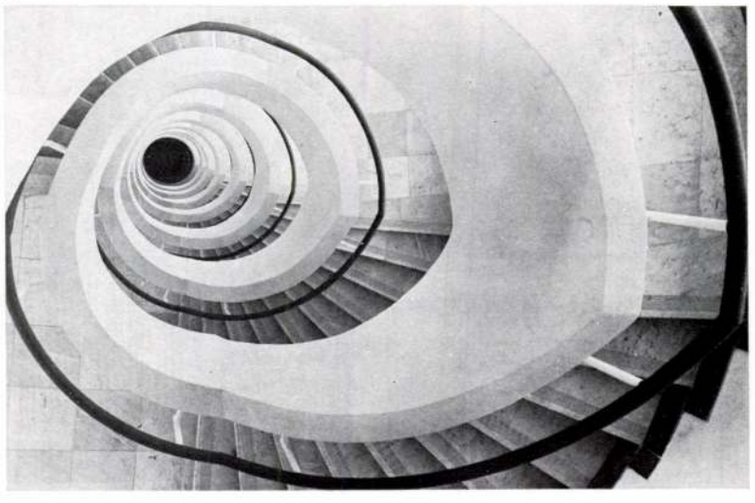

SZOT gyógyüdülő, Bükfürdő

Építész: Károlyi István (LAKÓTERV)

Belsőépítész:	Fesszel Alajos
Szerkezet:	Ziszisz Panajotisz
Vízcsatorna, gáz:	Antal Tibor
Fűtés, szellőzés:	Szabados György Kádár Gábor
Villamos berendezés:	Ambró Péter
Közmű:	Dömötör Tamás Mélyépterv Nyugat-dunántúli Iroda
Mélyépítés, út:	Formanek Ferenc
Terep, kert:	Kecskés Tibor
Építéstechnológia:	Póder Zoltán Győr-Sopron megyei ÁÉV
Kivitelező:	Vas megyei ÁÉV
Építésvezető:	Bigner Antal
Beruházó:	SZOT Üdülési és Szanatóriumi Főigazg.
Tervezés éve:	1974—1975
Kivitelezés éve:	1975—1977
Összes beépített alapterület:	10 170 m²
Összes beépített térfogat:	32 800 m³
Bruttó építési költség:	82 mFt
Rendeltetési egység:	férőhely 300 (+150)
Rendeltetési egységre eső alapterület:	33,6 m²
Rendeltetési egységre eső térfogat:	109,0 m³
Rendeltetési egységre eső építési költség:	273 eFt

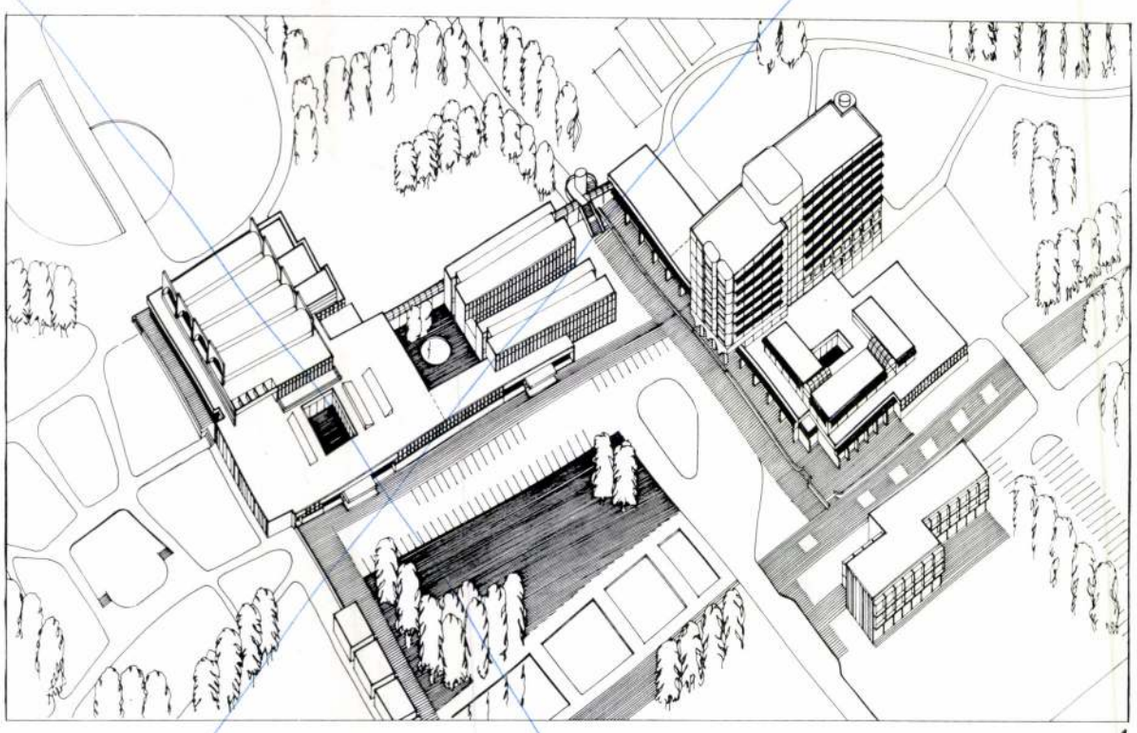

2 1

1. A helyszínrajz axonometrikus képe
2. Délkeleti nézet
3. Földszinti és általános emeleti alaprajz
4. Déli homlokzat

1. Vue axonométrique du plan de situation
2. Vue sud-est
3. Plan du rez-de-chaussée et d'un étage général
4. Façade sud

Dósa és Fehérkuti iparmüvészek

Az Iparmüvészeti Társulat nagy tavaszi tárlatot rendezett, melyről Iparmüvészeti Kiállitás cimmel a lap Müvészet c. rovata tájékoztat.
A két müvész hálószoba tervét a tárlaton mutatták be. A kritika a hálószobához tervezett keskenyhátu, kényelmetlen székeket nem találja szépnek.

A HÉT, Bp. 1909. ápr. 4. XX. évf.
14. sz. 234-235. lap.

DÓSA Károly épitész

KELEMEN István: Az ige temploma : Az Avason épülő templom pályázata. = Egyházi Építészet, I.évf.1.sz. 1992 8.p. és ill.

1.sz. pályamü Nagy József Andrással

csak két évtized múltán találkoz-
kozásról beszélni. Hisz művészeti
Réti Istvánnak köszönhetek a leg-
s határozott zavarral közeledtem
ázban voltunk, de az volt az érzé-
néltó. Látszott rajta, hogy szereti
t a kényelmet, amit a magyar úri
épp oly szabatos, árnyaló és ki-
l és fegyelmezett gondolatokkal.
omon nem változtatott a gyakori
lettel kitért a nyíltan egymásnak
. Azonban véleményeinek, ítéle-
sohasem lehetett gyengeségnek,
két oldalának ismerete és élettа-
sosem ismert megalkuvást. Meg-
ant olykor a szava, bár röviden rá
a beszélgetésnek.

Dósa Lukács

200 k államsegély

Értímisk 1900/1901.

23. l.

Dósa Lukács, iparművész; sz. 1880 okt. 18. Kunszentmárton-ban, mh. 1914. aug. 15. Szolnokon. 1899–1903. államsegéltyel a b. perti iparművészeti iskolában tanult. Az Iparművészeti Társulat számos kiállításán. F 1905. a Seidner-féle kandalló pályázaton I. és II. díjat, e cég szobortalapzat pályázatán I. díjat, a szalló-szoba tervére kiírt pályázaton II. díjat, ~~stb~~. 1908. az Iparművészeti Társulat ~~nak~~ lakásberendezésre ~~kiírt pályázatán~~ díjat. ~~Fejes~~ stb.

fordít.

F 1907. az iskola terem berendezésére kiírt pályázaton III. díj

Ezután Feherkuti Bálintal társulva mint ~~[illegible]~~ tervező ~~[illegible]~~ felet bútorok lakásberendezésére tervezett szerzett.

1913-14. a kassai áll. javi-
tóintézet részére készített
terrajzokat.

Dósa Lukács

Született 1914-384

Kállói lelet IX 79

Dósa Lukács

butortervező

1899–1902

Éimisk 1930. 82. l.

A. 196.

Dósa Lukács

Lakásberendező

Jó eredménnyel végbiz. nyert.

Értimisk 1901/2. 25. l.

200 K. államsegély

u. o. 28. l.

300 K. államsegély

u. o. 1902/3. 58. l.

Pozsonyi czéhek pecsétei. VIII. 163

megírva

Dósa Lukács

iparművész

DÓSA LUKÁCS a fiatal iparművész-nemzedék tagja volt. Munkáira, amelyeket elénk hoztak nevét az üllői-úti magyar palotában, bizonyára emlékezni fognak az Iparművészeti Társulat kiállításainak gyakori látogatói. Leginkább lakberendezési terveket láttunk tőle: annak idején az iparművészeti iskolán ily irányú speciális kiképzésben volt része. Dósa Lukács a Tiszavidékről szakadt Budapestre. Kunszentmártonban, 1880 okt. 18-án született. Tanulmányai után éveken át Fehérkuti Bálinttal társulva szerepelt mint tervező. Társával több pályázaton vett részt, közös munkájukat nem egyszer megvették, s 1908-ban díjat nyertek az Iparművészeti Társulat lakberendezésre kiírt pályázatán. Egyedül is végzett, inkább az utóbbi években tervezéseket. Jó ízlésű, stilusos, okosan szerkesztett bútorok kerültek ki keze alól. Törekvő és szerény ember volt. Munkássága korán szakadt meg. Szolnokon bekövetkezett halálával, augusztus havában.

Művészet 1914. 384. l.

Dósa Lukács és Fejérkuti Bálint

A két fiatal iparmüvész "erősen konstruktiv" szálloda-szobáját és iroda-szobáját bemutatták az Iparmüvészeti Társulat kiállitásán, melyet Árkay Aladár rendezett és "Az otthon müvészete" cimmel a lap Müvészet c. rovatában számol be róla.

A HÉT, Bp. 1904. dec. 11. XV. évf.
50. sz. 802. lap.

MDK

Dósa Lukács és Fehérkuti Bálint

Hálószoba. Repr.

Magyar Iparművészet 1909. 140.l.

MDK

Fehérkuty Bálint és Dósa Lukács ip.m.-k.

XV.Kápolna.

Fentiek tervezták az orgonát,melyet A ngster és fiai készitettek el. /Pécs/.
Tervezték továbbá az ülőbutorokat és imazsámolyt.
Ezeket elkészitette Mocsay József.
Terveztek gyertyatartókat, melyeket Ulmregh Pál mülakatos készitett el.

Ipar müv. Társ. egyházmüv. kiállitása. 1908.
Kat. 105-106.l.
Kiállitja a "Mühely"

M.D.K.

Dósa Lukács, iparművész

és Fehérkuti Bálint hőrös terve első díjat nyert a Seidner Miklós-féle márvány-kandalló pályázaton. Ugyancsak ők nyerték el a asbortalapzatra hürt pályázat első díját.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVI. évf.

jan. 31. sz. 9 old.

MDK

Dósa Lukács

Margitay E: A Műhely kiállitása. Magyar Iparművészet. 1908. évf. 347-349 l.

MDK

Dósa Lukács,

csempekályha terőét II. 100 koronás
díjjal jutalmazták.

„Magy. Iparmův." 1905. 80. l. Csempekályha terőpályázat.
Eldőlt pályázatok.

MK

Dósa Lukács és Fehérkuty Bálint
orgona terve

Lukács Zs: Egyházművészeti kiáll. Magyar Iparművészet, 1908, 257-258 l.

MDK

Dósa Lukács és Fehérkuti Bálint

hálószobabutor terv

Tavaszi kiállitás. Magyar Iparmüvészet, 1909.
115 l.

MDK

Dosa Lukács

II. 100 koronás dij. A cserépkályha-pályázat második dijat nyert műve. Terv. Dosa Lukács. Repr.

Magyar Iparművészet, 1905. 47.1.

Művészi díj: Seidner-féle kandalló pályázat II. díj
Dósa Lukács és Tehérkuti Bálint

Művészet V. évf. 1906. 130. l.

MDK

Dósa Lukács és Fejérkuthy Bálint

családi ház előcsarnoka, repr.

S: A kir. Iparm. Isk. jub. kiáll. Magyar Iparművészet.
1905. 329. l.

DÓSA Lukács festő

1910-ben az általa alapitott "Mühely"-e -tehetséges fiatalok - készíti a templom kifestését Kivétel Muhits Sándor.
ill. terveri.

JÓZSA László: A kunszentmártoni nagytemplom két évszázada. = Magyar Egyháztörténeti Vázlatok,2. 1990 (1991) 101.p.

(Kunszentmártonban született)

MDK

Dósa és Fehérkuty
ülőbutorok és imazsámoly

Lukács Zs: Egyházművészeti kiáll. Magy. Iparművészet, 1908, 257-258 l.

MDK

Dósa és Fehérkuty
gyertyatartók

Lukács Zs: Egyházművészeti kiáll. Magy. Iparművészet, 1908, 257-258 l.

Dósa Sándor

szentesi kerámikus-tól

tanult Dr. Párdy István ~~a~~ kera-

mikus

Észak-Magyarország 1972/154 9 old.

Dósa Sándor kerámikus

A szentesi fekete kerámia készítését 25 évvel ezelőtt tanította.

Magyar Hírek, 1972. aug. 5.

KRÓNIKA

HADI ÁLLAPOT. Felesleges erősítgetnünk, hogy a háború szele a magyar haza minden intézményét, vállalatát, s így nem csekély mértékben bennünket is érinti. Munkatársaink egy része, köztük Sztrakoniczky Károly dr., Lengyel Géza, Csányi Károly, Szécsén Ferenc, művész-munkatársaink közül Muhits Sándor, Bokros Ferenc a tollat, illetőleg a rajzónt karddal cserélték fel, a reprodukáló intézetek üzemüket munkás- és munkahiány miatt jóformán beszüntették, lapunk nyomdája, az Athenaeum, csak félnapon foglalkoztatja személyzetét, a külföldi szakfolyóiratok és postai küldemények elmaradnak, — szóval mindenfelől bajok merednek elénk. A hadi állapot következtében beállott nehézségek megbeszélése végett a Magyar Szakírók Egyesülete augusztus hó 4-én egybehívott ülésén a fennforgó bajokra való tekintettel egyhangúlag abban állapodott meg, hogy a szaklapok — egyelőre — redukált terjedelemben jelenjenek meg. Ennek nyomán laptársaink jó része felére, sőt negyedére csökkentette az ívek számát. Miután a Magyar Iparművészet szerkesztősége még a nyár elején elhatározta, hogy a német kiállításokról külön számot ad és az időközben beérkezett aktuális cikkekkel együtt a halaszthatatlan közlemények és képek terjedelme meghaladja a Magyar Iparművészet rendes füzeteinek ívszámát: ezért a Magyar Szakírók Egyesületének bennünket is érintő határozatára és a fennforgó nehézségekre való tekintettel ezt a füzetet kivételképpen **kettős számként** adjuk t. olvasóinknak azzal az igérettel, hogy a háborús válság megszűnésével módját akarjuk ejteni az elmaradt íveknek pótlására. Reméljük, hogy a t. olvasóink — méltányolva a kényszerítő okokat, belenyugszanak intézkedéseinkbe.

HADI KÓRHÁZ AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLÁBAN. Szeptember hó 11-én nyilt meg az iparművészeti iskola II. emeleti termeinek egy részében elhelyezett hadi kórház, amelyben egyelőre 50 sebesültet ápolnak. A kórház berendezésének költségeit az iskola tanárainak, jelenlegi és volt növendékeinek adományaiból fedezik, a fenntartással járó szükségleteket pedig eddig társadalmi úton elégítette ki az iskola. Kívánatos volna az oly áldásos új intézménynek pénzbeli és természetbeni adományokkal való hathatósabb támogatása. A kórház ügyeit egy Klebersberg Kúno dr. államtitkár elnöklésével megalakult bizottság intézi, melynek tagjai: Majovszky Pál dr., Radisics Jenő, Czakó Elemér dr. és Beretvás Hugó. Az igazgatást Szablya-Frischauf Ferenc és Fesztetics Pál gróf tanárok végzik. Pénztáros: Csermendy Elemér. Az iparművészeti iskola fennmaradt termeiben az oktatást a rendes időben kezdték meg. Az intézet nappali és esti tanfolyamainak növendékei közül mintegy 200 végez hadiszolgálatot, ennek ellenére a tanulásra jelentkezetteknek száma mégis megközelíti a háromszázat.

FEHÉRNEMŰGYŰJTŐ- ÉS VARRÓTEREM AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN. A háborús bonyodalmak beálltával az Iparművészeti Múzeum igazgatósága átengedte nagy csarnokát a Dánielné Lamács Lujza vezetésével szervezkedett s jobbára fővárosi tanítónőkből álló, a magyarországi Vöröskereszt egyesületet támogató hölgybizottságnak, mely ott augusztus eleje óta igen eredményes, áldásos munkásságot fejt ki, hogy ellássa a harcos és sebesült katonákat mindenfajta fehérneművel. A múzeum nagy udvara, amelybe még néhány héttel ezelőtt a gyermekművészeti kiállítás vonzotta a látogatókat, most lelkes nők munkatermévé vált, amelybe összehordják, javítják a használt fehérneműket, szabnak, varrnak, kötnek, horgolnak, rendezik és csomagolják a kórházak részére kért holmikat, kiadják az iskolákban feldolgozásra kerülő vásznakat, pamutot stb. Ezt a nemes hazaszeretettől vezetett önzetlen munkálkodást örökíti meg az utókor számára e füzetünk képmelléklete.

A GYERMEKMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁST az imént előadottak miatt le kellett szerelni. A társulat ennélfogva felkéri a kiállítókat, hogy tárgyaikat a hétköznapok valamelyikén 9—1 óra közt vegyék át.

AZ ERZSÉBET KIRÁLYNÉ EMLÉK végrehajtóbizottsága arról értesít bennünket, hogy az 1913. évi november 28-án hirdetett pályázat határidejét 1915 május hó 1-je déli 12 óráig meghosszabbította. A pályázati hirdetmény 2. pontját pedig olyképpen egészítette ki a bizottság, hogy minden pályázó művész a tulajdonképpeni emlékmű megoldásáról egy huszadnagyságú plasztikus mintában annyit mutasson be, amennyit pályaművének megértésére szükségesnek tart. A királyné alakjáról a minta az első határozat értelmében egyharmad nagyságban, — ellenben az esetleges mellékalakról szintén csak egyhuszad nagyságban mutatandó be.

A NŐI DIVAT FELSZABADULÁSA. Az e hasábokon sokszor hangoztatott régi kívánság, úgy látszik, végre megvalósul. Világot rengető, háborús bonyodalmakra volt szükség, hogy az illetékes körök végre belássák azt az elemi igazságot, hogy nem kell okvetetlenül Páris és London minden divathóbortját vakon követni, hanem minden nagy nemzet maga csinálhatja meg a maga divatját. A nőidivatkiállítás, amelyet az O. M. Iparművészeti Társulat ez év őszére tervezett — mely azonban a bekövetkezett háborús válság miatt elmarad —, főprogrammjának éppen azt vallotta, hogy magyar művészeknek a divatsablontól eltérő egészen eredeti tervezeteit akarja bemutatni s ezzel útját egyengeti egy önálló magyar divatnak. Nagyobb divatcégeink, mint értesülünk, máris komolyan foglalkoznak a francia és az angol divattól független női divatnak megállapításával. Hasonló törekvések vezetik a bécsi és berlini divatárúházakat is, így aztán remélhető, hogy valahára eltűnnek utcáinkról a hasított szoknyájú, tipegő lépésű s a francia kokottok öltözködését utánzó nevetséges női pojácák.

MÚZEÁLIS ÜGYEK

AZ ORSZÁGOS MAGYAR IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM ÉS ISKOLA KÖNYVTÁRÁNAK 1913/14. ÉVI FORGALMA. A könyvtár október hó 15-én nyilt meg a közönség számára és hétköznapokon hétfő d. e. és szombat este kivételével d. e. 10—12-ig és este 6—8-ig; vasárnap és ünnepnapokon d. e. 10—12-ig állt a látogatók rendelkezésére. Bejárat nappal: Üllői-út 33 és este: Kinizsi-utca 31. sz. alatt. A művészetek iránt érdeklődők ebben az egyedüli iparművészeti könyvtárban az iparművészet minden szakmája irodalmának gazdag gyüjteményét találják, úgyszintén a hazai és külföldi szakbeli folyóiratok, fényképek, plakátok és negativák. A kutatóknak a könyvtár tisztviselői mindenkor szívesen nyujtanak segédkezet és szolgálnak tanáccsal a könyv kiválasztásában. A könyvtár használata: beiratkozás, ruhatár stb. díjtalan. A beiratkozás minden évben (szept.-jún.) újból kötelező.

A mult iskolai évben 756-an váltottak állandó látogatásra jogosító igazolványt. A látogatók foglalkozásra nézve a következőképpen oszlottak meg: Iparművészettel egyetemesen foglalkozó látogatók: műszaki és iparművészeti rajzoló (20), mérnök (8), tanár (10), tanító (4), tanítónő (8), író (2). Iparművészettel szakszerűen foglalkozó látogatók: iparművész (16), iparművészeti iskolai növendék (228), műegyetemi hallgató (34), felső ipariskolai növendék (15), felső építőipariskolai növendék (28), iparrajziskolai növendék (8), képzőművészeti főiskolai hallgató (5). — Építészettel foglalkozók: építész (26). Szobrászattal foglalkozók: szobrászművész (19), kőfaragó (1). — Festészettel és dekoratív festészettel foglalkozók: festőművész (12), festőművésznövendék (7), szobafestő (9), címfestő (5). — Grafikus és sokszorosító művészettel foglalkozók: nyomdász (6), nyomdatulajdonos (2), fényképész (4), litografus (2). — Textiliparral foglalkozók: női szabó (2), kárpitos (10), paszománykészítő (1). — Agyagiparral foglalkozók: kályhás (2). — Faiparral foglalkozók: asztalos (30), ács (1), intarsiakészítő (2). Könyvkötészettel és bőrmunkával foglalkozók: könyvkötő (7), bőrmetsző (2). — Nemes és más fémekkel foglalkozók: ötvös (7), rézöntő (2), bronzműves (1), lakatos (6), vaseszter gályos (2), csillárkészítő (1), kovács (1), vésnök (6). — Foglalkozásra nézve nem iparművészeti szakkal foglalkozó látogatók: ügyvéd (5), orvos (3), gyógyszerész (1), hivatalnok (57), katona (2), színész (3), elektrotechnikus (2), kerttechnikus (2), kereskedő (3), gyáros (3), magánzó (4), fodrász (1). — Egyetemi hallgatók és egyéb fő- és középiskolai tanulók: orvostanhallgató (16), bölcsészettanhallgató (17), joghallgató (10), kereskedelmi iskolai növendék (20), keleti akadémiai növendék (1), középiskolai tanuló (44).

A könyvtár a téli hónapokban és az esti nyitás alatt a leglátogatottabb, mint azt a következő statisztikai adatok mutatják:

Hónap	A látogatók száma		Összesen
	délelőtt	este	
Október	261	676	937
November	639	1088	1727
December	426	683	1109
Január	470	799	1269
Február	632	841	1473
Március	634	897	1531
Április	377	463	840
Május	388	559	947
Június	200	182	382
		Összesen	10215

Míg 1911/12-ben 549 látogató 7901-szer, 1912/13-ban 667 látogató 8681-szer, addig 1913/1914 iskolai évben 756 látogató 10215-ször vette igénybe könyvtárunkat.

Örömmel kell konstatálnunk, hogy a mult iskolai évben — dacára annak, hogy a könyvtár átalakítási munkálatok miatt egy hónappal később nyilt meg a közönség részére — a látogatók száma feltünően emelkedett.

IN MEMORIAM

DÓSA LUKÁCS †. Harmincnégy éves korában halt meg augusztus 15-én, Szolnokon, fiatal iparművészgárdánk egyik tehetséges, törekvő tagja, aki tervezeteivel több szép sikert ért el. Éveken át Fehérkuthi Bálinttal társulva dolgozgatott, legutóbb pedig a kassai áll. javítóintézet iparművészeti műhelyei részére készített rajzokat. Hosszú szenvedéstől váltotta meg a halál jeles iparművészünket, ki csendes, szerény modorával és kiváló szakbeli készültségével sok barátot és tisztelőt szerzett magának.

Magyar Iparművészet
1914.

Dósa V.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1869.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1 149 1

II. 2486. Dósa Viktor, 23 éves, ref., szül. Enyeden, Erdélyben, atyja orvos, antik osztály, 1869 ápr. 16.

Som 181. l

S1-S2

1869
23
1846

1869

MDK

Dósay Anna

Elismerő-oklevelet kapott a párisi világkiállításon. /Olcsó és diszbutorok./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállításon.

Magyar Iparművészet 1900. 356.l.

Dósa Sándor 1921

Sárgaföldből füstön fekete edény

Veszendőben Szentes kincse

Évezredes múlt után ma már egyetlen népi fazekas sem formál csuprot, kantát Szentesen. Az utolsó mester is elköltözött a városból — azt beszélik, sok volt az adója. Az élő magyar népművészet egy ágacskával — nem is jelentéktelennel — szegényebb lett.

A kemence titka

A szentesi sárgaföldből fárasztó, izzasztó gyúrás után gyönyörű formákat alakított ki már az ősidőkben a népi képzelet és tehetség. A játékos kedv, a teremtő szorgalom végül létrehozott egy egészen sajátos eljárást, a „füstön fekete szentesi feketeedény" készítésének technikáját. A megformálás után a nyers, de már száraz agyagtárgy simára ledolgozott felületét kézierővel, kaviccsal fényesre csiszolják. Beteszik a kemencébe, majd kezdő vörösizzásnál füstölik, végül sok füstképző anyagot lökve a tűztérbe, lefojtják. Kibontáskor meleg mélyfekete színben ragyogó tárgyakat kapnak, melyeknek esztétikai hatása felülmúlja a ridegen csillogó mázas edényét is, de éppen ezért, mert nem mázas, nem vízálló. Száraz ruhával törülve fényét nemcsak megtartja, hanem az fokozódik is..." — mondja a krónika.

Nem mindegy, mivel füstölik az edényt. A régi mesterek idegent nem engedtek be a műhelyükbe, nehogy illetéktelen kilesse a titkot: fenyőfával, juhganéval — azt is használtak! — vagy mi mással varázsolják a kemence gyomrában izzó feketére a kantákat, gyertyamártókat, tálakat.

Magasabb hőfokon szürkésfeketére is égettek tárgyakat, ezzel vízállóvá téve őket. Ilyen volt a híres szentesi kanta, amelyet Móra Ferenc szépívű, nagy füle miatt „szélfogó fülű" szentesi korsóként emlegetett. Ma is találkozni még vele lakások díszeként, de kajakozó kirándulók termoszaként is néha: hidegen és frissen tartja ugyanis a vizet. Egy-egy régi gyertyamártó egyszerű, szép motívumaival — a hagyományoknak megfelelően —, készítésének évszámával, használójának nevével, ütögetésre fémesen csendülő hangjával igazi kincsszámba megy.

Gepida edény avar díszítéssel

A század elején művészek karolták fel a szentesi fekete edény sorsát. Dósa Sándor műhelyének munkájába kapcsolódott be — tervezéssel — Kontz Antal szobrász, Nagy Árpád ötvös és Drahos István grafikus-fametsző. Az ő közreműködésükkel új korszaka született a szentesi fekete kerámiának. A több száz éves népi formák mellett több ezer éves motívumok támadtak fel a kemence füstjében. Ezek a művészek észrevették, hogy a titokzatos-feketén csillogó agyag kiválóan alkalmas múzeumi cserépedények hiteles másolatának elkészítésére. Az agyagedények rajongója már attól is lázba jön, ha csak a nevét hallja a műhelyből kikerülő tárgyaknak. Turbáncsavarulatos, szalagfülű bronzkori edény; kultikus, görög olajtartó; római áldozati kehely és csigaforma mécses; gepida halottas edény; a kétezer éves „Mindszenti edény"...

Az utolsó műhely

A Dósa-féle műhelyt dr. Pardy István kerámikus vette át, s ma már ez az egyetlen hely, ahol még készülnek — néha — mind a szentesi, népi fazekasságból származó tárgyak, mind a múzeumi darabok másolatai. Dr. Pardy István pedagógus az egyetlen letéteményese ma a füstön fekete szentesi kerámia tudományának. Politechnikai iskolai gyakorlaton tanított ugyan keramikát, de nem akadt a fiatalok között, aki hivatásául választotta volna e fáradságos művészmesterséget.

Dr. Pardy most ősszel, a Szentesi Felszabadulási Hetek alkalmából kiállított néhány tárgyat, de a vásárlókedvű látogatóknak nem tudott adni szinte semmit. Műhelye nem dolgozik folyamatosan. Sok hivatali hercehurca, sok sikertelen próbálkozás van emögött. Nem tudott szót érteni budapesti fórumokkal, központokkal. Csak kerámiából nemtud megélni, az iskolai munkája mellett kevés ideje jut a műhelyre.

A szentesi városi tanács támogatja — támogatná jobban is. De azt mondják, nincs mit. Nemrégiben szentesi kerámiát akartak vásárolni — a városban szereplő vendégművészeket megajándékozandó —, a műhelyből azonban egyetlen darabot sem kaphattak; nem volt. Megrendelők tucatjai várnak most is a kerámiatárgyakra.

Kettős kincs vész el

Valamit tenni kellene. A füstön fekete kerámia olyan kincse Szentesnek, ami messzeföldre vinné a hírét ma is, mint régen. A vásárlási alkalom a városba vonzaná a látogatókat. Az esztétikai fontosságon túl az sem mindegy, hogy sok-sok pénz is van a szentesi agyagban. Ki kellene égetni belőle.

Az új gazdaságirányítás körülményei között megszülethetne egy önálló, mindenféle központoktól független, tanácsi illetőségű műhely, nyolc-tíz szentesi „fazekassal". Az ősi tehetség nem veszhetett el, bizonyosan ott szunnyad fiúk, lányok kezében. A népi formák megvannak, a szentesi, vásárhelyi, szegedi múzeum gyönyörű darabok tömegét kínálja másolásra.

Miért nem izzik hát fel a kemence?

CSONTOS MAGDA

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged
1969 NOV 15
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

osításra nem jó

i tanácskozásról

— A tanácskozás az emlékezetes második Világkupa-döntő után folyt le. A résztvevők többsége látta tévén a mérkőzést, elítélte az ottani jeleneteket, de az általános vélemény mégis az volt, hogy igenis szükség van keménységre, ezt azonban nem szabad összetéveszteni a durvasággal, a „kisasszonyfutball" kora lejárt. Különös erővel képviselték ezt az álláspontot az angolszászok, a németek, a szovjetek, és a skandinávok. Nálunk is ehhez kell alkalmazkodni.

— A már említett négylépésesen kívül várható-e lényeges szabálymódosítás?

— Egy időben erről sokat beszéltek. A leghatározottabban állíthatom: nem. A játék szabályai alapvetően helyesek, nem szabálymódosításokra van szükség, hanem jó játékra. Ha lesz jó játék, lesz közönség is.

— Lesz-e folytatása a tanácskozásnak?

— Remélhetően igen. A résztvevők azt az óhajukat fejezték ki, hogy lehetőleg háromévenként találkozzanak, de ne csak kongresszusi teremben, mint ezúttal, hanem a pályán, gyakorlati bemutatókon és lássanak szakfilmeket is. Lesz folytatás nálunk is. A napokban beszámoltam a tapasztalatokról a JT előtt. A többi az oktatási bizottság dolga.

BRUCKNER JÓZSEF

Sakk

Az országos sakkcsapatbajnokság küzdelmei az utolsó fordulóhoz érkeztek. Az OB I-ben a Budapesti Honvéd, az OB II keleti csoportjában a Nyugati Vasutas már biztos bajnoknak tekinthető.

Első őszi idénybeli győzelmét aratta a Szegedi VSE, egy függőjátszma mellett 6,5:4,5 arányban a Vasas Izzó ellen.

A bajnoki táblázat állása:

1. Nyugati Vasutas 101,5, 2. Ságvári 83,5, 3. Szentesi Spartacus 80.

Az újabb cseh—

NB
novei

A magyar és a csehszlovák labdarúgó-szövetség vezetői november 12-én több mint négy órán át eredménytelenül tárgyaltak arról, hogy hol tartsák meg a december 3-ra kitűzött harmadik csehszlovák—magyar világbajnoki selejtező labdarúgó-mérkőzést. Helyettük a FIFA döntött: a mérkőzés Marseilles-ben lesz. A képen: a tárgyalóasztal mellett. Balról a harmadik Hegyi Gyula, az MLSZ elnöke, jobbról a második M. Michalik, a csehszlovák szövetség elnöke

Miután tisztázódott a harmadik Magyarország—Csehszlovákia világbajnoki labdarúgó selejtező időpontja (december 3.) változtatásra volt szükség az NB I osztályú labdarúgó-bajnokság hátralevő négy fordulójában.

A menetrend szerint, a hét végén, szombaton és vasárnap bonyolítják le a 27. fordulót, a hét elején már ismertetett műsor szerint. A november 30-i 14. fordulót viszont november 19-re, a jövő hét szerdájára hozták előre. Ennek a párosítása: Vasas—Diósgyőr, Csepel—MTK, Bp. Honvéd—Tatabánya, Egyetértés—Ferencváros, Komló—Ú. Dózsa, Dunaújváros—Rába ETO, Szombathely—Salgótarján, Eger—Pécs.

A 28. forduló időpontja már megfelel az eredeti programnak, november 23-án kerülnek sorra a mérkőzések. Utána november 26-án a még versenyben levő kupacsapataink játsszák a visszavágókat, majd a válogatott játékosok november 27-től egészen a Csehszlovákia elleni mérkőzésig, december 31-ig, Sós Károly szövetségi kapitány rendelkezésére állnak.

Az NB I utolsó fordulója ugyancsak megfelel az előzetes terveknek, december 7-én zárul legjobb csapataink 1969. évi bajnoksága — a 15. fordulóval. (MTI)

Már egy pont is elegendő az NB I-hez

Nagybátony ellen játszik a SZEOL

Az NB I B-s labdarúgó-bajnokságban még három forduló van hátra. A Videoton Nagybátonytól is elhozta a két bajnoki pontot — már biztos NB I-es csapatnak tekinthető — vasárnap [illegible] pályán fogadja ZTE előtt. A hátralevő két hazai (Nagybátony, Pécsi Bányász) és egy idegenbeli (Szállítók) mérkőzésén, hogy jövőre a legmagasabb osztályban szerepelhessen, már csak egy pontot kell szereznie a csapatnak. Erre

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848. I. T. 83.

Név: Doschaubr Antoni

Foglalkozás: Stukkó-Készítő (Stokator)

Szárm.hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal.állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1691. vm. 2 elitt (2)

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

~~O~~ Doschano

laid Toscano

Ø Dosetti

laid

Lanz 1887 61-

postolet

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. —

nano unicamente i principii estetici. Budapest, la capitale d'Ungheria, dopo una vita v va di parecchi secoli, incomincia i più intensamente solo al XIX. In pochi dec a- turiti dalla te grandiosi pala fogli

Veduta di Buda da ovest.

3. Dosetti; copia da »Archontologia Cosmica« di Merian. 1638. Con leggende italiane. (incisione su rame)

grandi delle ville. Nei attraverso l'anima essi molti membri della Ungheria di Roma — è già apest nuova, grandiosa, movimenne vorremmo presentare al pubblico italiano.

Dosetti

Catmedagingh

rese era un paese pieno vi pericoli per le continue guerre turche. Malgrado di ciò erano in numero assai considerevole i visitatori dell'Ungheria. Dalle note, dagli itinerari e dalle stampe di questi viaggiatori abbiamo composto una piccola raccolta che abbraccia le incisioni illustranti lo sviluppo e la formazione di Buda e di Pest nei secoli XVI—XVIII. Queste stampe hanno un valore prevalentemente storico. I loro autori non avevano intenzioni artistiche. Volevano prima di tutto insegnare, comunicare notizie interessanti come si vede nel vasto materiale riferentesi alle guerre del 1686.

Dossetti

rêm

Buda látkepe (olasz nyöveggel). Rêm

Fenti másolata Merian

után.

Megjelent: Coronelli:

Città fortezze e parti

pricipali dell'Europa...

Venetia. 1689.

Majláth tört. kiáll

230. l

hogy az ide vonatkozó leszámol

után fog megküldetni.-Egyutta

a számodáshoz leendő csatolás

Z i l a h, 1908

csat: 2pdrb. melléklet

megjegyzés

D o s i t e i u / Oreste/

festő, metropolita

fogsága alatt ki kellett festenie I. Rákóczy György iernut-i /Radnót/ palotáját 1643-ban

Petr. Trans. 1938
504 l.-554 l.

Dositeu metropolita

Petranu, Coriolan:
L'art roumain de Transylvanie. Bucarest 1938. Vol. I. 38. l.

Csabai István: Erdélyi címereslevelek. Szépművészet. 1941. 221. l.

Dienes Mihálynak 1660). A román festőnek az alkalmazása nem áll társ nélkül, mert tudjuk, hogy a művészi hajlamú Dositeu metropolitával, mialatt letartóztatásban volt, I. Rákóczi György radnóti kastélya falára képeket festetett. Magyar művészek mellett főkép az

— POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁ
37.473. — KIADÓTULAJDONOS: KIR.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk viss

BILDENDE KUNST

MONATSCHRIFT — SCHRIFTLEITUNG
ÖDÖN MARIAY U. ZOLTÁN VITÉZ NAG

ADMINISTRATION: KGL. UNG. UN
VERSITÄTSDRUCKEREI, BUDAPEST VII
MÚZEUM-KRT. 6.

JAHRESABONNEMENT RM. 20.

TARTALOM —

Ybl Ervin: Sidló Ferenc művészete 21
Bogsch László: Hazai szobor-kőanyagok 21
Csaba Rezső: Az új magyar építő művészeti szemlélet kialakulása 21
Csabai István: Erdélyi címereslevelek 22

Megjelent

VITÉZ N

Dositeiu

román metropolita

festő

lásd

Szépművészet

1941. 22 j. l.

224. l.

MŰEMLÉKEK ... TRÁGA

504 /19 29 szám

Érk.: 1929 év dec. 27. n.

127690. számu kiadási csek

sége mellett utaljon ki. Bu

niszter helyett: Kertész K

A

~~kxxdixRx~~ Doskár F.

MDK

MÁV mérnök

A II. Világháború alatt lerombolt hidak újjáépitésén dolgozott.

78.o.

Dr. Weilich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1980.

O Dosbužill (Dosluschill)

Frau

eğeto XVIII n

l. Schürer Holitsch

129, 130. l.

MDK

Desnyay Karoly

Z.

Szoboszlay Papp Istvan

Debrecen festőművészetének 200 éve.
Kiallitása Debreceni Déri múzeumban 1950-ben.

M. P. K.

DOSNAY Károly szobrász
1814 – 1850.

Liszt Ferenc (1848.)

A M. N. Galéria alaggjegyzése I./a. r.

Bh. 1959. 81. e

Dosnay K.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1836.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns k800 bis

1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

megrova

Dosnay Károly

szobrász

(D. Józsefnek írva)

Sárváry Pál tanár

mellszobra.

~~repr~~

E:/

Csoban Hajdúvm és

Debrecen VIII. képtabla

várs.

Vm-i tracings. XII-XIII.

1940.

Sax János VIII. 208.

Dosnyay Károly

Debreceni Nobrász

Sárváry Pál
mellnobra

l.

Söregi: Vezető
Debrecen-város
Déri Múzeumaba

Debrecen
1939. 219 l

298, 299

Dosnyay Kasóly

Lyka Róma

74. l. 79. l.

M. művészek Rómában
a 19. sz. első felében

Szépm. Mur. Évk

II. kö 1920.

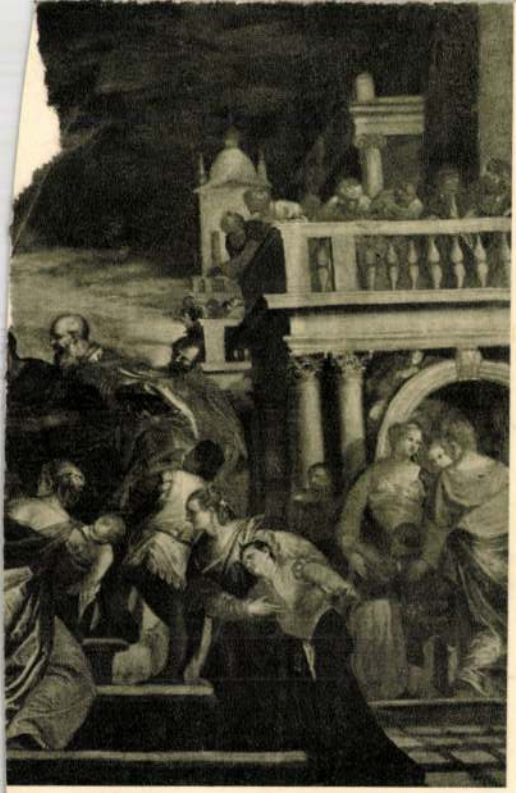

Dozsnyai Karóly

festette a debreceni vá-
rosháza részére V. Ferdi-
nánd király és a ref. colle-
gium könyvtára részére
Szoboszlai Pap István
archepiét. Ugyanisak tő-
le van a főiskolai könyv-
tárban Sárvary Pál mell-
szobra gipszből.

Szücs István Szabad
királyi Debrecen város
történetme. III. k. Debre-
cen 1871 981. l.

tudományos munkáján kívül a francia egyetemi hallgatók életébe igyekezett behatolni. Ebből a célból különösen a Bibliothèque des Étudiants Catholiques des Lettres találkozóit kereste fel. Francia egyetemi hallgatónők kollégiumában lakott, életükben állandóan résztvett, s kilenc francia egyetemi hallgatónő számára a leányotthonban külön magyar kurzust rendezett, ahol a Tanulmányi Központ könyvei és jegyzetei felhasználásával heti öt órában tanította a magyar nyelvet és ismertette művelődésünket.

A francia nemzetnevelésügyi minisztériumtól támogatásban részesült:

Alsó Ilona (1909, Budapest, róm. kat.), a párizsi egyetem hallgatója, a francia nemzetnevelésügyi minisztériumtól 2000 frankos támogatást kapott (Abel Lefranc professzor). Főként Abel Lefranc és Paul Hazard előadásait hallgatta az Ecole Pratique des Hautes Etudesön, illetve a Collège de Franceon. Az előbbin szemináriumi előadást tartott A. Soumet „Divine Epopée" című vallásos költeményéről. A párizsi katolikus misszió szeretetvásárán a magyar nép- és iparművészetről tartott francianyelvű előadást. Tudomány- és eszmetörténeti kutatásainak legnagyobb részét az Institut de France és az Académie des Sciences levéltárában végezte, de adatgyüjtését még nem fejezte be. Jelentőségükről a Humanisme et Renaissance

Dozsnyai Károly
festő és szobász

l

H

Horváth magyar romantikus festők
Rómában.

Arfédhári tit Margit
Sírcmlére és egyéb
tanulmányok

Bp. 1944

194-l.

Dosnyay Kornél

4150. ~~Dosnyay~~ Dosnay KÁ
Sz. Debreczenben

Liszt Ferencz.

Nyaktőig, balrafo
Hátrafésült haja hosszú, s
egy szemölcs van. Jelzése
1848.

Fehér márványdomborm
4150.-- Vétetett Berkes Fe
400 K-án (749-912).-- Kifi
számoltatott 1912 junius 8
nézve lásd a 31835 szvsz.é

Sz.
Át.
749

Pl.
Vét. 1912

Pl.

1912,

roly,
és müködött a XVIII,sz.első felében.

rdultan és arczélben van ábrázolva,
zemöldöke dús és arczának bal felén
a nyak metszésénél: C.Dosnay,Weimar

ű, magassága 31,5 cm.-- Lelt,sz.
rencznétől 1912 április 12-én
zettetett 1912 május 18-án,-- El-
-án (1261-912).-- Az elszámolásra
lőadmányt.

n, 435-912
lelt,8137,
-912-1.

III3 -186.

3 91

849

Jelenleg a Déri Muzeumban van. Ugyanitt van Dosnyaitól Sárvári Pál professor gipsz mellszobra is. A ref. kollégiumban e szobor második példánya és Szoboszlai Pap István püspök olajfestésű archeje. Ujak a Dosnyai családjára vonatkozó adatok, melyeknek kijegyzését mellöztem.

Zoltai Lajos: Dosnyai Károly, a festő és szobrászművész.

Évk Déri 1934. 91-93. l.

Dosnyai Károly

festő és szobrász

Debrecenben született 1813 őszén, megkeresztelték szept. 27. Atyja Dosnyai József szabónmester, anyja Orczi Anna. Szülei korán elhaltak, 14 esztendős koráig a város gyámolította, viszontagságos gyermekkor után Bécsben háromesztendeig tanult festeni. Lemásolta Waldmüllernek Ferdinánd királyt ábrázoló arcképét, melyet tőle Debrecen város 1835-ben 400 conv. forintért megvett. E pénzt arra szánta, hogy magát München-ben és Velenczében tovább képezze. A város a képhez aranyos rámát készítetett s azt a közgyűlési teremben helyezte el.

Fordits.

Dosnyai Károly

Erőd

Sőregi János dr:

Uj Dosnyai-kép a vértesi g. kath. templomban. Debreceni Ujság. 1936. okt. 1.

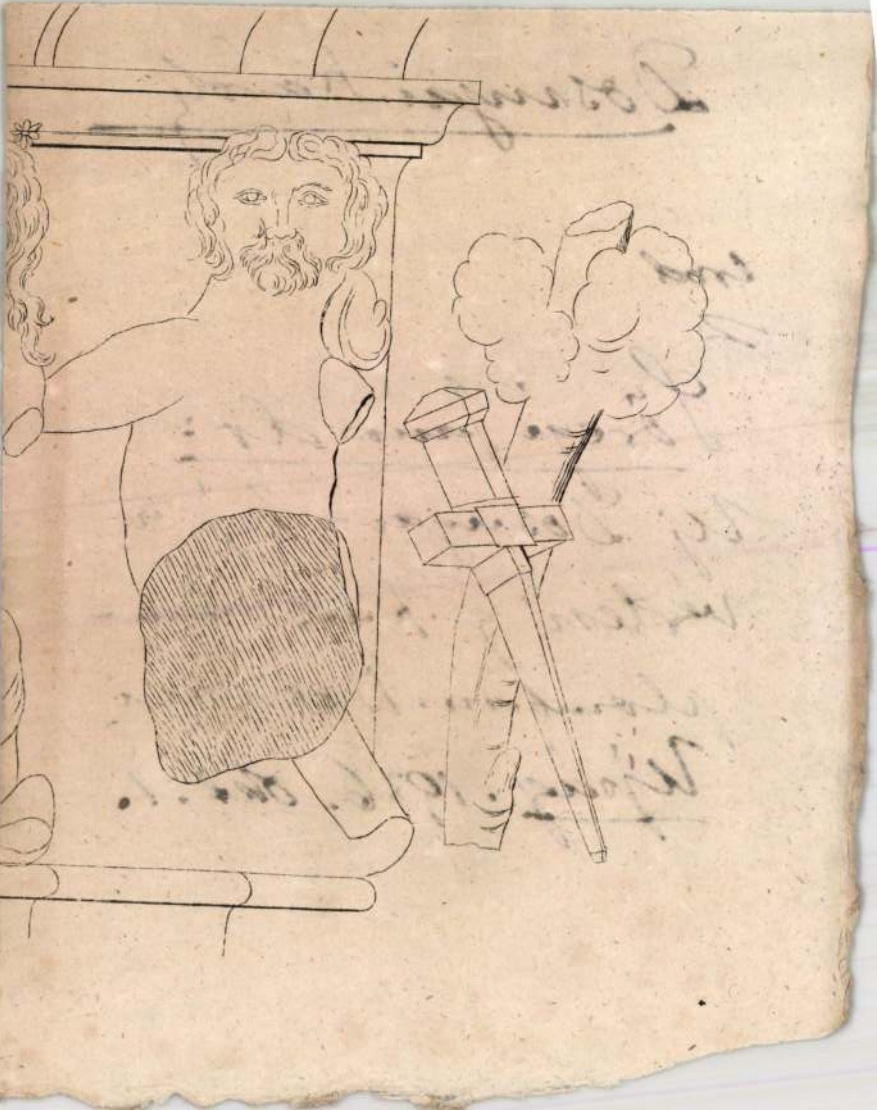

1836
21
1815

I. 2448. Dosnay Károly, 21 éves, szül. Debrecenben, Magyarországon, elhalt atyja szabómester volt, festészet, 1836 jún. 1.

Som 178. l.

Magyarok a münchenni
képzőm akad-n
1824-1890
Nův 1. 1912

Dosnyai (Dosnay) Károly

festő, Debrecenből, 1832-ben 18 éves.

Dosnyai [Dosnay] Károly, festő, Debrecenből, 18 éves korában, 1832 jún.-ban iratkozott be a Kupelwieser vezetése alatt álló antik rajzosztályba, majd 1834—35 a tört. festészet hallgatója volt.

lásd Fleischer Bées 38. l.

1832
1.8
14

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Dosnyay Károly

debreceni nobrász és festő
1814 – 1850 körül

Női archép. olaff.
1846.

Székesfőv. Képtár tulajd.

Kopp Ismeretlen m. festők a 19. sz. első felében. Bp. 1941

19. l 32. l.

Repr. n. o. XXXIX. tabla

G. BELOHE
KÖNYVNYOMDA — BUCHDRUCKEREI
Bácsszentiván

F. c.

„Europa"
film és lapterjesztő r. t.

Budapest V.

Visegrádi utca 36. IV. 1.

DOZSNYAI KÁROLY. A „Művészet“ f. é. 3-ik számában szó volt arról, hogy Kossuth Lajos első mellszobrát két lábnyi magasságú műben Dozsnyai Károly mintázta. A „Magyarország“ című napilap 1908 május 10-iki száma közölte az országban található összes Kossuth-szobrok leírását, a honnan kitünik, hogy az említett mellszobor jelenleg a kolozsvári ereklyemúzeumban található. A nagy államférfi első szobrát ugyanis a kassai haditörvényszék, hogy ezzel Kossuth halálra-ítéltetését jelezze, Munkácson 1849-ben „in effigie“ kifüggesztette.

A kolozsvári ereklyemúzeum Markó Miklós szerint ezt a mellszobrot csak 1903-ban kapta s az alakító művész neve ismeretlen volt, bár többen gyanították, hogy az a Dozsnyai Károly műve; a cikk írója ennek egy példányát galsai Kovách Ernő 1848-iki őrnagy gyűjteményéből ismerte, melyet mint ereklyét, Kovács Lőrinc komáromi vitéz őrnagy mentett meg az utókor számára. Magassága 27 cméter, súlya három kilogramm.

Az alak Kossuth Lajost jobb oldalon elválasztott, hosszú hajjal, kissé hosszúkás arccal ábrázolja; jellegzetes a fej, a csinos, tömött bajusz s az álla alatt képzett hosszas Kossuth-szakál feltüntetése által. Testét attila födi, nyakán kihajtott inggallér s rojtos magyar nyakravaló.

Mikor a nemzet 1902 szept. 19-én a nagy államférfiú születésének századik évfordulóját ünnepelte, Bertha Mihály kolozsvári szobrásznak támadt az az ötlete, hogy erről a gondosan eltett s féltékenyen őrzött szobrocskáról gipszöntvényeket készítsen, s azt messze földön terjessze, ami sikerült is.

A mű eredetisége érdekében Farkasfalvi Imre levelezett dr. Márki Sándor kolozsvári egyetemi tanárral és Kuszkó Istvánnal a kolozsvári ereklye-múzeum igazgatójával. A feltevést eléggé igazolták a levelek.

A Dozsnyaira vonatkozó életrajzi adatok mindenesetre csak érdekesebbé teszik Kossuthnak ezen legelső mellképét.

Művészet 1909. 58.l.

Ez 1885-ben történt. Most nyilvánvaló, hogy e rajzok, akvarellek, litografiák és vízfestmények más sorsra érdemesítették volna mesterüket! Harminchat tárgy, mind tőle való, talán sikerül belőle egy síremléket fölállítani a művész szülőhelyén, egy kis francia faluban.

Hasonló jellem volt Chifflart, aki 1891-ben halt meg. Életében állandóan harcban volt művésztársaival, végre teljesen visszavonult a szalonoktól. Nem vett részt többé semmi tárlaton. Ez a komorság, keserűség ki is fejeződik a mintegy száz rajzban, (nagyobbára tájkép). A commune-ből vett figurális képei életteljesek és elütők egyéb munkáitól.

Gauthier Teofil e két előbbinek minden közöny mellett pártfogója volt, de sohasem igazabban, mint Monticelli Adolphe-nál. Gauthier egy birálatában magasztalóan írt róla s a marseille-i művész egyszerre kiemelkedett az ismeretlenségből. Daubigny, Diaz, Corot lettek barátai. De sikere nem volt. Technikájával, szilaj temperamentumával, szinezésével (sok kék, sok vörös, kobalt, aranyba fuló sárgazöld) magányosan állott, Vissza is ment Párisból szülőföldére, melynek nyugalmát nem cserélte föl többé a lázas művészi élettel s ennek civódásaival. Mióta meghalt, művészbarátai folyton törekedtek visszaszerezni neki az őt megillető gloire-t. A százhatvankét kiállított képe nagy kolorista-művészt mutat be nekünk, a szinek az olasz rajongót, a formák a francia graciozitást árulják el.

A mult évben még híre járt, hogy a német festők csoportosan fognak szerepelni az idei Őszi Szalon tárlatán. A bizottság meg is alakult a német művészkoloniákon, Münchentől kezdve Berlinen át Düsseldorfig; a régibbek és modernek, nemkülönben a koloniák összevesztek a különböző formaságok és előnyök fölött, míg végre II. Vilmos német császár is jónak látta belevegyülni a vitába s a régiek javára döntött. Ennek következtében a bizottság megválasztott elnöke lemondott s vele együtt sokan abbanhagyták a tárgyalást. Az egészből így

Dosnyay Károly

lásd okv.

Csat Liszt I.

174. l. ~~176~~

176. l, 177. l. képpel

Liszt arcképei a

mův Tört-ben

MM. 1936.

sokan mások. Szülőföldje
Amerika, Hollandia, s leg
első elterjedési helye
a háború után Nemet-
~~ország~~, Francia-, Csek-
Magyarország és Oroszország,
míg más államokban,
így Olaszországban is
csak a legutóbbi években
s Egett fel nagyobb mér-

Dosnyay Károly

l. Csaskai Liszt

85 – 89, 87.

Versuch einer Fr. Liszt-Ikonographie.

Sonderabdr. aus den Burgenländischen Heimat-"Blättern" Jhg. 1936. Heft 2.

Dozsnyai

Idős úrhölgyet ábrázoló
arckép kezében imakönyv-
vel, állítólag fenti műve.
1938-ban ajándékozták
a Déri-Muzeumnak

Déri
Évk 1938. 53. l.

DOSNYAI *Károly*, festő és szobrász, * Debrecen 1814, † London 1850 körül. Bécsben és Münchenben tanult utána Debrecenben arcképeket festett és mintázott s Pesten 1840. megmintázta Liszt Ferencet, amely márványdombormű a Szépművészeti Múzeum tulajdona. A nyomor a szabadsághare után Angliába vitte, ahol állítólag éhen halt.

E. G. I 257 l

374

1907.

nius 10-én. † Párisban 1903

f)

pugszik és
ajnán a~~z 1886-ban restaurált~~ .
~~uj hid~~ vezet át, ~~a melyet~~ Rasta
hintok ~~még~~ és omnibuszok ~~forgal~~ Körlekednek
n a közönség nyüzsög. A hát-
s épületek láthatók, a melye-
ünik szemünkbe. A derült ég-
l jobbra: »C. Pissarro 1902.«

.5 cm.-- Vétetett az 1907.
leirat alapján 2550 Kán.

Dosnyai Károly

l.

Szabad Művészet

1948. 3 r. fol.

71 l.

Fehér Ísusze:

A 48-as sajtó és a

m. képzm.

Dosnyay Károly

Wód

Kosa (197. l

Pest és Buda
elmagyarosodása
1848-ig

1937

Hals

La Mara:

Briefe hervorragender Zeitgenossen an Fr. Liszt. I. Bd. Leipzig, 1895. 91. l.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS POLGÁRMESTERE
KÖZMŰVELŐDÉSI ÜGYOSZTÁLY

Dosnay Karól

wód

Z: A m.

Oroszlán szobrászat

a 19. s.-ban 7. l.

Vetitettbejes Ismeret-
terj. Előadások
I. Sor. 7. s.
1936

Korpona h. n. VII. 184

Dosnay Károly
nobrair

Perállag III/3
186. l.

[illegible]

leletanyag. Ezekből szorban arányleg nagyon kevés áll rendelkezésünkre. Eszedül fenék pusztáról és Pécsről ismerünk oly leletanyagot, meg a bennünket érdeklő szögvelekben csak is (római) keresztény jellegű. ~~[illegible]~~ A fenéki ásatásokkal kapcsolatosan már kifejtettük érveinket a pécs egyírvárosi lelet Audomásunk szerint nincs publikálva, csupán Alföldi András és Nagy Tibor Jett közzé ~~[illegible]~~

Az elmult évtizedben a kutató ásó s nyomában a Szokemberek alkotó fantáziája oly eredményeket produkált, melyeknek ~~[illegible]~~ következményeit a magyar középkori történetre is le lehet, szőt le kell vonni. ~~Pan~~ A római provincia, Pannonia települési, építészeti adottságai meghatározták nemcsak a IX. nyízoli frank kereszténység ~~elég~~ elég rövid közgátékának szintegeit, de a szentistváni kereszténységét is. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Városok, castrumok, szentélyek és temetőká-

Dosnay Károly

festő

ivád

Petrovics jegyzetek

mův-ünk 13. l.

tört-hez a.

19. sz. első

feliken

1933

Nyitra VI. 170

Dosnay Károly

l.

Petrélet és univ.
1937

19,94.l.

(12)

Budaszentlőrinc

22, 8, 70, 71

XXII

Dozsnyay Károly

1815 – 1850 u.

Revái XX. 158. l.

ÖZALAPÍTVÁNYI KIR. ÜGYIGAZGATÓSÁG
Budapest, V., Báthory-u. 12. II. 13. — Telefon: 18-9-26.

700/1935. sz.

A MŰEMLÉKEK tekintetes ORSZ.BIZOTTSÁGÁNAK,

Budapest VI.,

Állatkerti-út 1.szám.

Dosnyay Károly

l.

Izana 1890

43. l.

A m. mův.
tvrzadunkban
1890

egmélyebb gondolatát, a leg-
dibb élményét jelentik a mü-

yre néhány konkrét esetet.

jesen megkomponált környezetben
eresztelő Szent Jánossal és egy

se a szokásos háromszögkompozi-
sz a Madonna kinyujtott két kar-
ntegy szilárd keretbefoglalja
arca erősen emlékeztet még
k formai /szépségideál/ vonat-
s sikban komponál, Leonardo a

mosoly, négy hangulat. Az angyal
szik, mosolyában kedvesség van,
dést, odaadást, szeretetet fe-
a két kisgyermek békés játé-
n komolyság, arcán csodálatos
nit magyarázna, mintha szere-
előtérben van- a félhomályba
nynek szimbólikus jelentősége
szája körül pihenő szent mo-
igazi gyermek. Mozdulatában
mosolya szeretetről,ragaszko-
nd a Madonna arca. Fiatal
ztos anyaságnak minden lelki
et, a féltés, az alázat Isten-
nek tudata, mind ott található
arcán és érződik áldó kezén,
en ábrázolt a mester.

DOSNYAY KÁROLY (DEBRECEN *1814* † LONDON *1850* KÖRÜL): NŐI ARCKÉP. OLAJFESTMÉNY.

Károly Dosnyay (Debrecen 1814 † London, um 1850) : Frauenbildnis. Ölgemälde. — Károly Dosnyay (1814, Debrecen — 1850, Londra) : Ritratto di donna. Dip. a olio.

GIRSIK JÓZSEF (*1804—1857*): NEMES FÉRFI ARCKÉPE. OLAJFESTMÉNY.

József Girsik (1804—1857): Porträt eines Adligen. Ölgemälde. — József Girsik (1804—1857): Ritratto d'un nobile. Dip. a olio.

Dozsnay Károly

jestő

vród

ay L:a

inizmusára)

Zoltkálmúvészet.

16. l.

A debreceni
temetők
művészete.

Debr. 1928

1907.

sima karimáju, de egyoldalú érmen
dultan, ~~és~~ arczélben van ábrázolva.
a hegyesre pedrett, arcza ~~[illegible]~~
e felett palástot hord. Köriratan

RI.4

~~s hátlapja sima.~~

vel, méretei 3.8:3.8 cm.-- Becsértéke
ka 1907. április 30-án (787-907-111).

212

1643

Dosnyai Károly

cród

Zoltai Lajos: Tallózások a városi levéltárban. 1. Dosnyai Károly, festő és nobrász.

Déri Mur. Évk

1934. 91-l.

117 szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Kalatovics E. elismervénye 600+400+400 jegy átvételéről.

A beadvá

Melléklet

Egyúttal

Előirat sz

Utóirat s

Másolta:

Összeolv

Dosnay Károly

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 254.

ész csapat szervező bizottsága.
. 5. sz. — Telefon: 86—4—85.

n legalább hozzá, hogy minden
: idei Világjamboree-ra!

Asszonyunk!

esz a magyar cserkészmozgalomnak.
Jamborre, magyarországi megrendezése rend-
lít minden magyar cserkész csapat elé.
zei is kiszeretnék venni ebből a munkából
:, mely parancsolja, hogy az élen járó csa-
a Jamborre megrendezésében, másfelől pedig
alálkozó lelki értékeiből, minél gazdagabban

jóbarátok áldozatkészsége és a magunk be-
tettünk, — hogy anyagiak hijján, egyetlen
jon ebből a nagy munkából.
n ez fokozottan nagy feladatokat ró reánk.
igod-
hoz, hogy ha csak egy pengővel is, jut-
méltóztassék eldobni az ide mellékelt csekk-
:zivesen áldoz a csapat szegény cserkészeinek

Dosnyai Károly

l.

Sörberetö 219. l

átvive

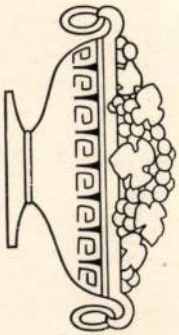

ágban. Aztán besorozták. De utolérte az Isten haragja a vetélytársát is. ártyaadóssága miatt kirugták az ezredből. Azóta már valósággal mestersége akeverés ; abból él, no meg Virágh Cecil kegyéből. Mert az a bolond lány rabja neki. Itt van a várva várt. Egy vonaton érkeztem vele. Már együtt ak. Meg akar győződni ? Akkor hát gyerünk !

III.

lvezetett a sötét utcákon át egy kerti villához. Az ablakok egyike félig olt.

- Hisz ez Cecil lakása ! — mondtam meglepetve.

- Az. Hágjon csak fel erre a gránitkőre. Jól fogódzkodjék a vaskeritésben. it ki ül ott az asztalnál, ingujjra vetkőzve ? Szájában csibuk, előtte pá- ... Biz ez Vidovszky László, az alávaló kártyaspiller. És nézze, nézze,

Dosnyay Károly

1815–50

Női arckép, of.

(1849)

Nemzeti Kalon IV.

anke. (1924)

8 sz.

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Fényrép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Dosnyai Károly

lárd

Sőregi János:

- 2 -

18. Uj Dosnyai-kép a vért

"Debreczeni Ujság" 1936.X.1.sz.

Dupl

keresztelték szept. 27.

Dosnyai,

Dosnyai (Dosnay, Dozsnai, Dozsnyai) Károly, festő és szobrász; szül. 1815-ben Debreczenben, megh. 1850 után Angliában. Atyja szabómester volt. D. korán árvaságra jutott s iskoláit Debreczenben mint városi árva végezte. Ezután a városi rajziskolában tanult, majd keresztatyja szerény támogatásával Bécsbe ment, hol a festészetben és szobrászatban egyaránt képezte magát. Első jelentékenyebb műve V. Ferdinánd arczképe volt, mellyel 1835-ben visszatért Debreczenbe, s a képet hálája jeléül keresztatyja révén a városnak ajándékozta. Debreczen ezer forinttal jutalmazta meg a fiatal művészt, a festményt pedig a tanácsház nagytermében függesztette fel. D. ekkor Münchenbe ment, s 1836-ban az ottani képzőművészeti akadémián tanult. Ezután hazajött, egy ideig szülővárosában működött, s leginkább arczképfestéssel foglalkozott. Ekkor festette meg Szoboszlai Pap István arczképét a város részére, továbbá Sárváry Jakab és Antal arczképeit, melyek jelenleg Sárváry Lőrincz nyug. törvényszéki bíró birtokában Debreczenben vannak. Az arczképfestés mellett a művész arczkép-szobrok készítésére is vállalkozott, debreczeni tartózkodása alatt készült műveiből azonban eddig csupán Sárváry Pál szobra ismeretes, mely a ref. kollegium tulajdona.

1839 körül a művész Pestre jött s itt mintázta Liszt Ferencz életnagyságú szobrát, mely a híres zeneművészt magyar ruhában, kezével lyrára támaszkodva ábrázolta. D. e szoborművét a pesti műegylet 1840. évi első tárlatán kiállította s általános elismerést szerzett vele. Az akkor Pesten időző Liszt tetszését szintén megnyerte a szobor, s maga is közreműködött, hogy D. további képeztetésére a szükséges összeget előteremtsék. Liszt e czélból aláírási íveket adott át barátainak s egyebekközt Marczibányi Livius három évre 20—20 frtot ajánlott fel s azt azonnal kifizette. Az így begyült összeggel és Liszt támogatásával a művész Olaszországba utazott, hol évekig tartózkodott, míg 1846-ban ismét Pesten termett s egyrészt Liszt Ferencznek egy újabb szobrán, másrészt »Belgrád kulcsainak Hunyadi László általi átadása« cz. festményén dolgozott. A szobrot a Magyar Nemzeti Múzeumnak, a képet pedig a műegylet kiállítására szánta, nyomorúsága azonban úgylátszik mind a két műve befejezésében megakadályozta. A »Honderű« felhívást is tett közzé a művész támogatása érdekében, de úgylátszik kevés eredménynyel. D. a következő évben már apró vásári munkára volt kénytelen vállalkozni, s Kos-

Dosnay Károly

Szépm. kusz.

1832-33.

1 a képzőművészeti akadémián az antik rajzosztályban Kupelwieser növendéke volt, 1834-35. pedig a tört. festészeti osztályban tanult. Itt ~~festette~~ másolta Waldmüllernek V. Ferdinánd királyt ábrázoló arcképét, melyet Debrecen városa 400 conv. forintért megvásárolt.

L 1836 beiratkozott a münchenni akadémiára, de 1837 már Debrecenben ~~dolgozott~~ főleg arcképfestéssel foglalkozott.

H a ref. kollegium részére

F D. a kapott segellyel Olaszországba utazott. Hol merre járt biztosan nem tudjuk. Általában a róla szóló egyhorm adatokban sok az ellentmondás. Állítólag Velencébe készült és Rómában is járt. 1845. ismét Debrecenben volt s mikor Liszt 1846 Pestre jött.

TSÁGA NAGYTEKINTETÜ ELNÖKSÉGÉNEK

---B U D A P E S T---

eljes tisztelettel értesiteni a Nagyte-
a Müemlékek Országos Bizottsága közle-
omda utján megküldött harmadik kötetét
óczi-Muzeum könyvtára köszönettel átvet-
8/914. száma alatt iktatta.
ekintetü Elnökség teljes tiszteletem ő-

Dosnay Károly

Szépm. kurz.

Lieut Ferenc, márv.

TSÁGA NAGYTEKINTETÜ ELNÖKSÉGÉNEK

B U D A P E S T

eljes tisztelettel értesiteni a Nagyte-
a Müemlékek Országos Bizottsága közle-
omda utján megküldött harmadik kötetét
óczi-Muzeum könyvtára köszönettel átvet-
8/914. száma alatt iktatta.
kintetü Elnökség teljes tiszteletem ő-

suth Lajos szobrára 5 forinttal előfizetést hirdetett. A félméternél valamivel magasabb gipsz-szoborral azonban »Kossuth Hírlapja« sem igen volt megelégedve, s valószínű, hogy ez a vállakozása is balul ütött ki. A szabadságharcz végéig még a fővárosban tengődött a művész, azután pedig Angliába vándorolt, ahol szintén nagy nyomrúságban élt és végül Londonban — állítólag — éhen halt meg.

Honderű. 1846. I. 314, 376, 474, 495. l. — II. 195. l. — *Honművész.* 1840. 454. l. (Liszt Ferencz szobra.) — *Jelenkor.* 1840. 56. sz. — *Mlgr.:* Dósnyay magyar festő. *Honművész.* 1835. 701—702. l. — *Művészet.* 1908. 208. l. — 1909. 58. l. — *Nagy Iván:* Magyarországi képzőművészek. *Századok.* 1874. 37. l. — *Somogyi Miklós:* Magyarok a müncheni képzőművészeti akadémián. *Művészet.* 1912. 178. l. — *Szana Tamás:* Száz év a magyar művészet történetéből. Budapest, 1901. 39. l. — *Szentiványi Gyula:* Dozsnyai Károly. *Művészet.* 1909. 408. l. — *Szücs István:* Szabad királyi Debreczen város történelme. Debreczen, 1871. III. k. 981. l.

395. f

Dunaichy Lajtó, 36, 71 Cor. 71, 81, 82

Farasó József 31, 78, 82,

Ferenczy 21-27, 30, 32-35, 71-78
82

Fehl Józs. + Frig. 72

Mihály 81

Dozsnyai Károly

szobrász

lakik Pesten kél utcában,
Schernhofer-házban

Liszt Ferenc szobrát kéziti
gépszből élet nagyságban, jobbjá-
val lírára tamaszkodva, 1840.

Honmüvész, 1840 jul. 12. h.

---

más:

Csatkai E:
Két nyugat magyarországi
órás cék.

Historia. 1931. I-II. füzet. 41-46. l.

BUDAPEST, ...

IX. HŐGYES ENDRE UTCA 10

TELEFON: 382-595

Dosnyay Károly

l.

Manszdebrkiáll

44, 48 n. 68,

110. n.

mon Ruysdael.

Eltemették ugyanott 1670 no-
er 1-jén.

elől jobbra lévő korcsma előtt,
erén balrafordult fehér hattyú
in érkezett utasok tartanak
a járműveken ülnek, a melyek

ve. Az épület tornáczán két
ozik ki, míg a vendéglős italt
é idább tó terül el, melynek
nkíti. Jobbról két földre tele-
edett kecskét, két tyúkot és
háttérben pedig balról város
szenek és a hol az épületeket
m uralja. Az égbolt felhőzött.

111
886 (4264).
981 (137)
63 (1003)

cm. — Lelt. sz. 4264. — Becs-
Pálffy János hagyománya 1907
— Az átvételre és az átvétel
kat lásd a 4203 lelt. szám-
zius 16-án (453–913).
adatok a Szépművészeti Múzeum-
Ruijsdael: Korcsma előtt.
onatkozó egyéb adatok és pedig:
908. pag. 37. Nº 54). *S. Ruijs-*
im einen gekehlten, schwarz
des Rahmens eine Goldleiste

(2080–908. pag. 8. Nº 7).
Im schwarzen Rahmen, gekauft
6 hoch, 89 breit (Bibliothek);
n (1893–912. Nº 63). *Salamon*

2165–912. Nº I: 63). *Salamon*
etei 68 : 90 cm.

Dosnyai Károly

Föv. képe:

Szent legenda, of

Veres Lajos ref. lelkész (1841),

Király Józsefné Simonffy Julianna (1846)

Szobonszlai Pap Istvan ref. püspök (1845)

Király Ferenc (1846)

458. szám. 19

57669 szám

./.

A műemlékek orsz. bizottságához véleményének jelentése végett leküldöm, és a 48723 sz. leiratom elintézését egyuttal megsürgetem.

Budapest 1902 – szeptember 27.

A minister meghagyásából:

[illegible]

Dosnyai Kárely F-12. 19. 1. M.

1815 Debrecen + 1850 Anglia

Bécs-Ht. - 1835 Debrecen. V. Ferd. Zigeuner 1000 Ft. zap.

1836 München - Debrecen - ewelyes.

1839 Pest - Lint Ferenc nobo. Lint Lámoyatja - Okonomy.

1876 Pest - Vijabl —"— és „Belgrád Kalcsinas Hunyadi Lánkó ártal átadá sa." Nyomor miatt nem tudja befejezni.

1847 Kossuth L. szobrára 5 Ft. elő[illegible] hirdetett, [illegible].

Anglia a szob. harz. ubán - éhen halt. (?)

Szekliwányi. 395.

Sorszám: .....

A Magyar Posta Betegségi Biztosító Intézete

Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 5. szám.

Tel.: 139-860

Érvényes.....napra, a .....naptól fél ápolási díj erejéig

Kórházi utalvány

a Postás Alapítványi Kórház (Budapest, XII., Kékgolyó-utca 5 sz.)

..... kórház / klinika Gondnokságának

Szíveskedjék ..... posta

..... feleségét / gyermekét a kórház legalsó osztályára felvenni és legfeljebb a megjelölt időtartamig a M. Posta Betegségi Biztosító Intézete terhére ápolásban részesíteni.

Valószínű diagnózis: .....

Budapest, 195 .....

.....
intézeti igazgató

A kórházba beutalt beteg (hozzátartozója) előzetesen gondoskodjék a kórházi ágyhelyről és csak a férőhely biztosítása után utazzék a kijelölt kórház székhelyére.

P. B. B I. 902 sz. — 203 Államosított PHÖNIX-NYOMDA BPEST, VIII., JÓZSEF-U.

MOK

Dosnyay Kárl, szobrán (1815-850)

85 Életnagysága, teljes alak, magyar öltözetben egy lyrára támaszkodva. 1839.
„Művészet" megemlíti. 1908 évf.
(Liszt F. keepeibe fogadta D.-t)

86. Teljes alak fokossal. Magyar viseletben. Gipsz.
1840-körül Weimar. – Gellerich. Repr.

Dr. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus d. „Burgenländischen Heimatblättern". Jahrg. 1936. Hft. 2. S. 58.

Mon

MDK

Dosnyay Károly, nobian.

87. Schwanthaler medaillonját másolta le. Homokkő. Weimar. Mirus. S. 58. ff.
Schwanthaller pártfogolta D.-t. (Sch. levele Lint. F. her 1848. II-7-i kelettel!)

88. Statuette. 1847. Würzbach.

89. Márvány-relief. Fej. Weimar. 1848. Bp. Muzeum. Sign. „C. Dosnyay. Weimar. 1848." (Erős Schwanth. hatás!)

D. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus d. „Burgenländischen Heimatblättern." Jahrg. 1936. Hft. 2. S. 58.

MDK

Dosnyay Károly, szobrász

Liszt Ferenc életnagyságu szobrát a Müegylet 1840.évi elsö tárlatán állitotta ki, a nagy zenészt magyar ruhában ábrázolta. /Szendrei-Szentiványi; I.m.395.l./

1846-ban a Honderü aláirási iveket bocsájtott ki D.festö-szobrász érdekében. Egy ivet Liszt Ferenc maga is vállalt./Lyka Károly:I.m. /

Pogány Ö.G.: M. szobrászat a 19.sz.elsö felében. Bp.1939. 27-29.l.

MDK

Dosnyay Károly festő-szobrász

Pogány Ö.G: M. szobrászat a 19. sz. első felében.
Bp. 1939. 78 l.

Dosnay Károly szobrász

M.D.K.

Müve az 191o-es években került a Szépmüvészeti Muzeum szoborgyüjteményébe

Liszt Ferenc mrványdombormü, 1912-es vétel

A Szépmüvészeti Muzeum 19o6-1956, Bp. 1956. 196.1.

M.D.K.

Dosnay

Müve a Szépmüvészeti Muzeum szoborgyüjteményébe.

Liszt-dombormü

A Szépmüvészeti Muzeum 19o6-19[illegible]

Doonyai Károly
1813 - 1850.

Festő és szobrász 1838-ban Debrecenben dolgozott, Sárvány Pál kollégiumi könyvtár mellszobrán, ill. portrékat festett a közéleti egyéniségekről: Szoboszlai Papp István, V. Ferdinánd arcképének másolatát készítette 1000 Ft. ösztöndíjért. (Déri Imre.)

/szerk.Bőgel József/

A képzőművészetek Debrecenben 1961. Debrecen 52.l.

Dosnyai Károly

Sárváry Pák professzor mellszobra
/repr./

A képzőművészetek Debrecenben /szerk.Bőgel József/
1961.Debrecen Képjegyzék 130.

Dosnyai Károly

Szoboszlai Pap István arcképe /repr./

A képzőművészetek Debrecenben /szerk.Bőgel József/
1961. Debrecen **Képjegyzék** 63.

Dosnyai Károly (Dozsnyay)
1813 – 1850

1.

szobász.

Debreceni ámagyerek.
Bécsben, Münchenben tanul. Festő és szobrász egyszerre. Münchenben Liszt ajánlása segíti. Schwanthaler szobrász az anyagi nehézségek miatt lebeszéli a szobrászatról.
1873. Sándory Pál prof. mellszobra.

A képzőművészet Debrecenben /szerk. Bögel József/
1961. Debrecenben 89. l.

Dosnyai Kárdy

2.

Sárvány szobrával megnyeri a debreceni Kollégium kegyét.
1840. Pesten Kossuth-ot mintázza, 5 Ft-t elkelt, e szobor egyik példányát akasztották fel Munkácson 1849-ben Szabadságharc buhása után London-ban állítólag éhenhal.

A képzőművészetek Debrecenben /szerk. Bőgel József/
1961. Debrecenben 89 - 90. l

MPK

Dosnyai Károly festő
1814-1850.

Szoboszlai Pap István archépe (olaj)

Déri Museum Debrecen. Vezető a képtárhoz Bpp 1952. 5. lap.

MDK

Dosnyay Károly
debreceni szobrász és festő

Knopp J: Ismeretlen magy.festők a 18. 19.sz. első felében. Szépmüvészet, 1941, 4.sz.
1.

79

MDK

Doszyai Károly festő

1813 (Debrecen) – 1850.

Bécsben, majd Münchenben tanul Lint Ferenc pártfogásával.
Arcképet, szobrot ~~[illegible]~~ kémit Pesten.
Szabadrágkarc után Londonba megy, ahol állítólag éhenhalt.
„Szoboszlai Papp István arcképe"

Déri Muzeum Képtára Debrecen 1949. 7. lap

7

MDK

Desnay Károly

Magyarok a müncheni képzőművészeti akadémián 1824-1890. Művészet 1912. 178.l.

Dosnyai (Dozsnyai) Kázely
1813 - 1850

Festő és nobrász.

Debrecenben nőleteti. Bécsben, Münchenben tanult Schwanthaleknél. Lint Fekentámogatja. Megmintázta Sárváry Pál professzort még Eulföldön, 1840-ben Pesten Kossuthot, amiri 5 ft-ért elzdott. (A nobrot 1849-ben az ontrákok munkáson „felakantottát"! 1849 után Eulföldre ment.

A kiszámüvészetek
Debrecenben 1961

89 oldal

Dosnyai Kásoly

Szoboszlai Pap István arckége
(vegyes)

A képzőművénetek Debrecenben
1961

63 kép

Dosnyai Károly

Sárvári Pál professor
mellmotva (repro)

A Kézrőművészeted
Debrecenben 1961

Kép
130 oldal

Dosnyai Károly (1813-1850) festő és nobrász.

1838-ban Debrecenben kénítette Sárváry Pál mellnobrát, megfestette Szoboszlai Papp István arcképét és lemosolta V. Ferdinánd portréját

A képzőművészetek Debrecenben, 1961

52 oldal

Dosnyai Károly festő

Magyar Nemzet VI. 1950 okt. 3. 4 e.

M.D.K.

Dosnyai Károly nobrán

Többnyire kisplantikákat készített

Soós Gy. Magyar tört. kisplantika a 19 z. ban
Művtört. Ért. 1954 1 n. 92

MDK

Dosnyai Károly szobrász

Debreceni származású. Többek közöt politikai okok [redacted] miatt külföldre távozik; Londonban é-hen hal.

Bögel József: Medgyessy és Debrecen

Alföld, Debrecen 1961. 3. sz. 187. l.

Dosnyay Károly szobrász MDK

egy szabómühelyből indult

Pogány Ö.G: M.szobrászat a 19.sz. első felében.
Bp. 1939. 72 l.

Domanyi Károly, festőm.
1815-?

495a. Európa elrablása. olf.
Másolat Veronese után. J.l.j.

Árverési Közlöny. 1929. ápr. 3. rk. sz. 27.l.

MDK

Doznay Károly

Horváth Henrik: Árpádházi Szent Margit siremléke és egyéb tanulmányok. Bp. 1944. 184–199 l.

Dosnyai Károly

1813 – 1850 (?)

l.

Sör Vezető 219 298, 299. l.

dupl

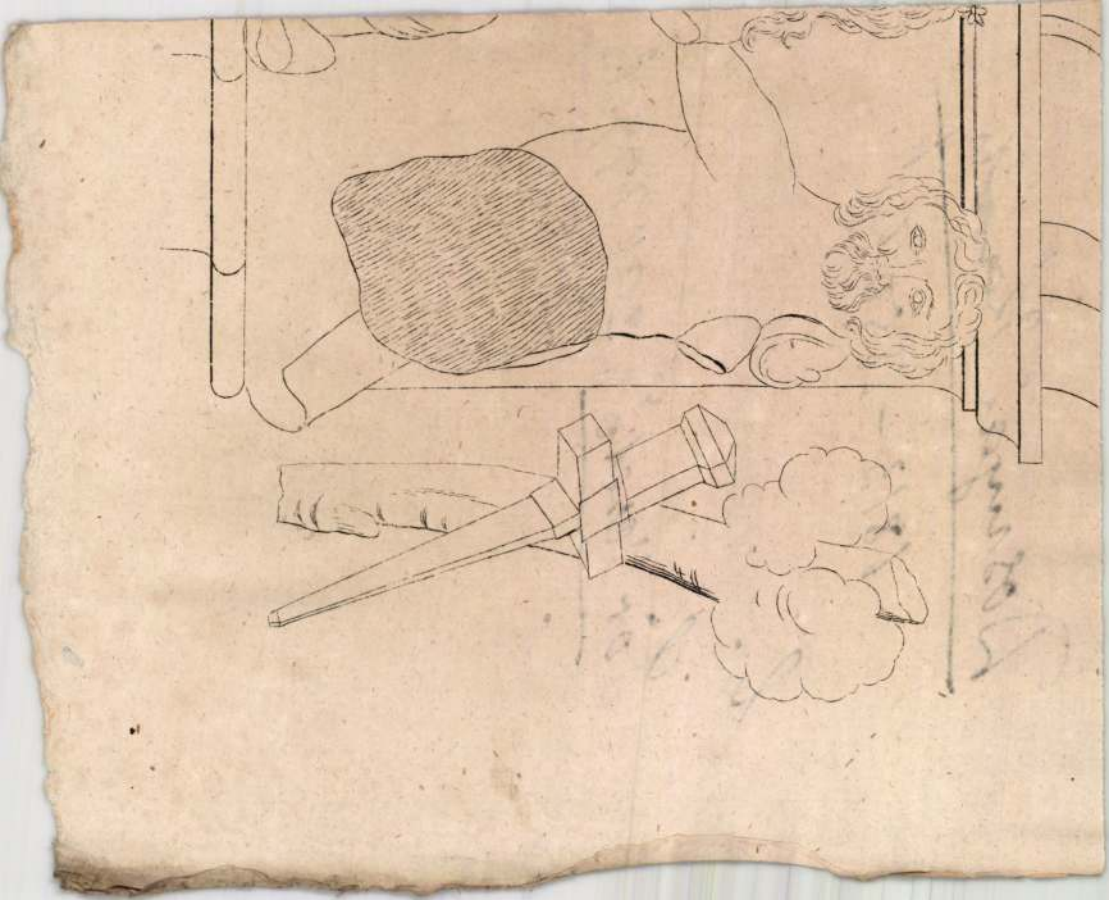

Dosnyai Károly

irod

Sőregi János dr: Új Dosnyai-kép a vértesi gör. kath. templomban. Debreczeni Lipság 1936. okt. 1.

dupl

2.

Dosnay Károly

19 évés, szül. Debrecen

1833

Bècsi akadèmia
19 jh zy

14

Ujházy I:

A bécsi Künstacademie-
re beiratkozott magyarok
név sora. 1726-1881.
Kezirat: trégu Mur. M.
Mnův. Adattár.
1947/1925. sz.

Ásatás, ~~hortobágy~~ - poroshati

VI. 156

Dozsmyay Károly

Lták. I. 106, 107, 126, 127.

II. 53, 54, 105, 115, 122

III. 48, 57, 58

IV. 92. 149

Dosnyay Károly.

Liszt Ferenc

márvány dombor-

mu a

Hausbücherei I. 178

ORSZ. MAGY. SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
BUDAPEST, VI. ANDRÁSSY ÚT 41.

1905. február 11.

Az orsz. Tanács elnökének: a tanács által kibérlendő lakásból megfelelő helyiségek átengedése tárgyában (130/1905.)

Dosnyai Kálók

Művészeti Lexikon 190.l.

Sümegi Kisfaludy-Kaszinó IV. 261

Dosnyai Károly, festő és
szobrász, szül 1815 Debrecen-
ben, megh. 1850 k. Londonban.
Tanulmyatt Becsben
és Münchenben vegette
artán Debrecenben magd
Pesten dolgozott. 1840. ~~k~~
Liszt Ferencet mintarta.
Az 1840-es evek végen Angliába
~~Utóbb Londonba (Költ. szott.~~
~~[illegible]~~

A. 197.

Dosnyai } Károly
Dosnay }

Magyar Múzeum
1926. 254

Kőszeghy Elemér VI-227

Dozsmyay

l.

LykaMagyműI800-50

108, 128, 192, 232,
240, 254, 258, 307,
315, 487. l.

Dozsmyai

l.

Lykanemzromantika
86, 156. l.

T.

KISTARCSA
42 XL-815

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

V., Visegrádi-u. 36. IV. em. 1.

Dosnay C.

l.

Mag. N. M. wz. Liszt Ferr

cml. kiáll 26-l.

lajstr.

1911.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Dozsnyai Károly

vod

F. T. Dozsnyai Károly.

Művészet 1908. 208. l.

Szabolcs h. n. VIII. 204.)

Dozsnyai Károly ról

lásd cikkemet

Művészet 1909.
408. l.

(D. K.)

Kolozsvári egyetemi Könyvtár

IV. 261

Dosnyay Károly

1813 - 1850

l.

Oelmacher Déri Mez

Képtáre I. r. 7. l.

Debr. 1949

Mabi - be.

BUDAPEST, I., VÁR, PÁZMÁNY-UTCA 1.

Vkm.

lelet alapján kifizetendő dijazások.

Országos Bizottságának Elnöksége.

Hőgyes Endre - u. 10. sz.

részére,

3.-n letette, ~~n foglalta el,~~ 1938. év január hó 3. nap-

havi 85 P dijazásnak részösszege fejében —

34 f.-t és 1938. év február hó 1.-étől

cimén havi Nyolcvan (85) pengőt folyósitok.

vábbá az öregségi járulék teljes összegében fent neve-

kaadó tartozik fizetni, ennélfogva a fent nevezett után

ár hó 3. napjától 1938. év január hó

rnár hó 1.-étől kezdve pedig havi 2 P

hó 7 n.

miniszteri tanácsos.

névmutatóban, az utalványozási gyüjtőkimutatásban és

hó n.

Dosnay Károly szobrász

Magyar Művészet, 1926

251-263.o.

Petrovics Elek: A képművészeti Muzeum modern magyar szobrai

Dosnyay Károly, szobrászm. MDK
Debrecen és festőm.

a XVIII. sz. végén felbukkannak már a magyar vér
első képviselői is.

Kopp Jenő: Ismeretlen magyar festők a XIX.sz.első
felében.
Képzőművészet. 1941. 75-80.l.

-1-

M.D.K.

DOSNYAI Károly festő és szobrász

(1813 - 1850 után)

Debreceni árvagyerek, előbb Bécsben, majd Münchenben tanul. Festő és szobrász egyszerre

Münchenbe Liszt Ferenc ajánlásával megy

Genthon-Németh-Végvári-Z ádor: Magyar müvészet 1800-1945

Bp. 1958. 101, 104, 127. l.

— 2 —

M. D. K.

DOSNYAI Károly festő és szobrász 1838-ban Debrecenben van, elkészíti Sárvári Pál Debreceni kollégiumi tanár szobrát

Debrecen város mihány közéleti egyéniségének arckiszt festi, köztül Szoboszlay Pap István portréját

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar müvészet 1800-1945 Bp. 1958. 101. l.

 M. D. K.

DOGNYAI Károly festő és szobrász 1939-ben Pesten van, ahol Liszt Ferenc életnagyságú kivét készíti Liszt segítségével olaszországi tanulmányútra megy, megfesti bersnese „Európa elrablása" c. kiperich másolatát. ./.

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945 p. 1958. 101-e.

p. 1958.

-4- M. D. K

DOSNYAI Károly festő és szobrász 1840-ben újra Pesten van. Kisméretű gipszszobrokkal próbálkozik. Legnagyobb sikert ezek közül félméter nagyságú Kossuth-szobra aratta, 5 forintért adta el. Ezt a szobrot munkácsott jelképesen telázantjáik

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar müvészet 1800-1945 Bp. 1958. 101. l. 102-l.

— 5 — a. D. K

DOSNYAI Károly festő és szobrász

Liszt-mellkép

„Hunyadi János átveszi Belgrád kulcsait" (tört. festmény)

A forradalmi után Londonba megy, ahol állítólag éhen hal

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-194

Bp. 1958. 104. e.

3) Dosnyai Károly
festő

csait/.

A forradalom után menekülnie kell. Lon-
donba meg. Az 50-es évek közepén nyomo-
rék.

A magyarországi mű. tört. I. 366.
Corvina 1970.

3) Dosnyai Károly
festő

szági tanulmányútra megy.
1840-ben Pesten, kisméretű gipszeket hé-
szít. /Kossuth-szobra/. Megfesti Liszt
mellképét. Történelmi témával is próbál-
kozik /Hunyadi János átveszi Belgrád kul-
A magyarországi műv. tört. I. 366.
Corvina 1970.

1) Dosnyai károly
festő

1810-1850. Debreceni árva gyerek. Bécsben, majd Münchenben tanul, festő és szobrász. Lint Ferenc ajánlásával nagy Münchenbe.
1838-ban Debrecenben. Elhérút: Sár-
A magyarországi műv. tört. I. 366.
Corvina 1970.

2) Dosnyai Károly
festő

Vári Pár debreceni kollégiumi tanár ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ szobrát és a város néhány közéleti személyiségének arcképét festi meg.

1839-ben Pesten, megfesti Liszt F. életnagyságú képét. Liszt pártfogásával olaszor-

A. magyarországi műv. tört. I. 366.
Corvina 1970.

Dosnyai Károly

Az első Kossuth-szobor 1848-ban készült. *Dosnyai Károly* debreceni festő és szobrász Pesten mintázta a nagy államférfi mellszobrát. 1848–49-ben e mű gipszpéldányait országszerte árusították, majd 1849 októberében, Kossuth távollétében, ezt „akasztatta fel" az osztrák haditörvényszék Munkácson.

Alföld 1977/9 24.o.

Sz Kürti Katalin: Kossuth szobraink története

Dobszay Károly

A debreceni Déri Múzeum kincsei

Alföld 1985/7

Dosnyay Károly

"Az itthon maradt magyar festők"között sorolja föl a müvészt I. F.: "A magyar müvészet századunkban" c. irásában, azzal kapcsolatban, hogy hazánkban a kiváló tehetségek a magyar közöny elől külföldre menekültek„alkotásaikkal az idegent diszitve" megélhetésük végett, viszont az itthonmaradottak "csakis arcképfestészetből élhettek meg."

A HÉT. Bp. 189o. okt. 12. I. évf.
41. sz. 237. lap.

le.D.K.

DOGNYAI Kátoly festő és szobrász

(1813 - 1850 után)

Debreceni árvagyerek,

előbb Bécsben, majd Münchenben tanul.

münchenbe Leirl Ferenc ajánlásával megy

/.

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945

Bp. 1962. 100 - 101, 126.

 M. D. K.

DOSNYAI Károly festő és szobrász
1838-ban újra Debrecenben van.
Elkészíti Sárvári Pál debreceni
kollégiumi tanár szobrát
Debrecen néhány rövéleti szemelyes éjét
(közöttük Koboszlay Pap István) arc-
kiját festi meg

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar müvészet 1800-1945
Bp. 1962. 100.

K. D. K.

DOSNYAI Károly festő és szobrász

1839-ben Pesten van, ahol Liszt Ferenc életnagyságú képét készíti magyar ruhában ábrázolva a művészt.

Liszt segítségével olaszországi tanulmányútra indul.

megfesti u.a. a Veronese-képnek (Európa elrablása" másolatát, amely Barabás sikere segítette

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945
Bp. 1962. 100.

-4- M.D.K.

DOSNYAI Károly festő és szobrász 1840-ten újra Pesten van, ahol kis-meretű gipszszobrokkal próbál-kozik.

Legnagyobb sikert ezekből félméteres Kossuth-szobra aratta, amelyet 5 forintért ad el. ./.

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945. Bp. 1962. 100. l.

- 5 - M.D.K.

DOSNYAI Károly festő és szobrász

Kossuth-szobrát 1849-ben munkácsott

jelképesen felakasztják.

Liszt - mellkép.

„Hunyadi János átveszi Belgrád

kulcsait"

A forradalom Itáin Londonba megy,

ahol állítólag ébenkal.

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar művészet 1800-1945

Bp. 1962. 100-101.

M.D.K.

DOSZTAL Joseph muratiorum (magister

Zelér (Bars m.)

1952)

Művért. Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. 135 .l.

MDK

Dosnyay Károly

Pogány Ö.G.: M. szobrászat a 19-ik sz. első felében. Bp.1939.

DOSNYAI Károly festő (1815-1850)

Sz.KÜRTI Katalin: A Református Kiollégium és a képző-
művészetek (1790-1848). = A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve,
1988 (1990) 277-280. p. és ill
288. p.

1. *Dosnyai Károly* (1815—1850?)
Női arckép, 1846[96]
o—v, 73,2×60 cm
jbk.: Dosnyai 1846. júl. hó
MNG ltsz.: F. K. 5477
K: DM. 1986
2. *Dosnyai Károly*
Imakönyvet tartó öreg hölgy
o-papír, nyolcszögű, 20×18 cm, jn.
DM ltsz.: II. 1938.40.
K: a DM. képtárában
3. *Dosnyai Károly*
Szoboszlai Pap István (1786—1855) püspök arcképe,[97]
1845 körül
o—v, 60×48 cm, jn.
DM ltsz.: II. 1918.8.
K: a DM állandó kiállításán

Dosso Dossi

festmények az egri Városmúzeum képtárában. XVII. sz. első fele. Reprodukció.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

1681

Dosso Dossi

(1470-1542) „Faun és nimfa" című műve az egri képtárban.

Voit Pál stb.: Heveszmegye műemlékei II. köt.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

1741

MDK

Dosso Dossi

festő

Repr.:

Faun és nimfa

/Czobor-Bodnár/:Az egri képtár. Bp. 1960.

Szöveg utáni képek közt.Lap- és sorszám nélkül.

MDK

Dosso Dossi

Faun és nimfáját Pánthy Endre Giorgione müveként vette meg.

6.o.

/Czobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

Dosso Dossi

/1479-1542/ ? MDK

Tulajdonképen Giovanni de' Lutèri.
1511-12 Mantoában , egyébként Ferraraban és Modenában dolgozott.

"Faun és Nimfa" o.fa

23.o.

/Czobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

MDK

Dosso Dossi

"Faun és nimfa"

7.o.

/Czobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

MDK

DOSSO DOSSI

Faun és nimfa c. festménye az egri muzeumban.

Gerő László: Eger Budapest 1954. p. 46.

Képzőművészeti Alap kiadása.

I. 85

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....l.

Név: Dostal Alojsius

Foglalkozás: kardműves mester

Szárm.hely: Prága

Hitfelekezet: R.k. Csal.állapot: nőtlen

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1811 III. 6

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 12

DOSZTÁL Jakab harangöntő

1922. Komárom,
Szent Anna-kápolna.

B. Bartal M.: Komárom
templomai. K., 2001. 31.

H-1126 BUDAPEST, MÁRVÁNY U. 28.
TELEFON/FAX: 06(1) 214-08-58
E-MAIL: MESMDESIGN@ADAM.HU

beri számítással ellentétben Stieff Já
tor már nem lehetett az új monostorb
hány nappal hetvenedik életévének be
költözését két hónappal megelőzően
meghalt. Így Stieff János nem az új
kripta első lakója lett, mikor holttesté

Itt mondjuk el közbevetően, hogy a
után a falu nagy fogadója, kocsmája le
annyira elhasználódott, hogy immár ö
jesen lebontották, s alapjaiból újjáépíte
ne különböző szobákat, hogy a szerzet
nak nyújtani. Az ilyen módon újjáépí
Kossuth Lajos utca 33. szám alatt. Na
dudari bányaigazgatóság székházául sz
+ fülke + 3 + 1 ablak található, az emel
köríves ablakkeretek nyomai vannak,
épülethez kétoldalt két boltozatos kap
kozik, melyekkel rokon kiképzésű a K
kapuja. A falban valószínűleg a középk
látszanak.

Az 1733-ban használatba vett új ap
lommal szemközti, déli oldalán helye
mással szemben, egyetlen hosszú aszta
tettek kisebb asztalokat a fal mellé, ah

DOSNYAI KÁROLY (Debrecen, 1813 – London, 1850)

Szobrász és festő. Apja szabómester volt Debrecenben. Korán árvaságra jutott, rokonai és a Debreceni Árvaház támogatásával Pestre, majd 1830-ban Bécsbe került, ahol festészetet tanult. 1835-ben visszatért Debrecenbe, magával hozta V. Ferdinándot ábrázoló festményét, melyet a városnak adományozott. A város 1000 Ft-os adományából eljutott Velencébe, ott Veronese-képeket másolt. 1838-ban már ismét Debrecenben dolgozott, arcképeket festett gazdagabb debreceni polgárokról (Szoboszlai Pap Istvánné, Somogyi Jakab, Veress Lipót, Király Ferenc). 1839-ben Pestre költözött, barátságba került Liszt Ferenccel, aki hosszú időn át pártfogója volt. Ekkor kezdett szobrászattal foglalkozni. Első műve, Liszt állószobra (1840) a Műegylet kiállításán szerepelt. Liszt

Művészet Magyarországon 1830–1870
MTA MKCS – MNG Bp. 1981.

val a magyarok ezreinek, sőt millióinak Mártzius 15ki egy szív és lélekkel fölharsogott ama fogadására emlékeztetvén: Esküszünk, Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!", baljában pedig diadalmi öntudattal a széttépett bilincs részét a világnak bemutatja, mely bilincs másik részét hősileg lábával tiporja."

A pillérnek a rajzon ábrázolt oldalán egy-egy magyaros ruhát viselő férfialak jeleníti meg a „sajtószabadságot" és a „felelős ministeriumot", kardot és zászlót tartó honvéd a „nemzeti őrsereg"-et. A „törvény előtt egyenlőség" azonban a hagyományos Justitia-alakban áll a néző előtt.

A metsző MAJER ISTVÁN életrajzát lásd Kat. 427.

Irod: Pusztai 1973

K.M.

l. Dozsmyay K.

Dosnyai Károly, Dozsnyay (Debrecen, 1813.szept. ? -- London, 1850.k.): arcképfestő, szobrasz. Bécsi és müncheni tanulmányut után hazatért Debrecenbe, ahol arcképfestéssel és mintázással foglalkozott. 1840-ben Liszt Ferencről dombormüvet, 1848-ban márványszobrot készitett. -- M. V.Ferdinánd képmása; Szoboszlay Pap István arcképe; Sárvári Pál mellszobra (Debrecen, Déri Muz.); Szent legenda (MNG).

Hné

Dosnyai Károly, Dozsnyay festő, szobrász

Magyar Életrajzi Lexikon

DOSNAY KÁROLY

M.D.K.

Radnay Oszkár: Modern szoborgyüjteményünk.

/Illusztrációkkal/

Az az óriási lendület, mellyel a magyar művészet nem is egészen egy évtized alatt a vezető nemzetek sorába jutott, felrázta a közérdeklődést is. A tárlatok eseményekké váltak, tizezrek látogatják és a közönség egyre hangosabban áhitozott olyan stabil, rendszerbe foglalt képzőművészeti anyagra, amiből az egész magyar fejlődés lendületét végigfigyelhesse. A Szépművészeti Muzeum e kivánságnak és hivatásának megfelelően - csaknem egy esztendei gondos munka árán - megnyitotta végre azt a 169 müdarabból álló kollekciót, amely nagyjában felöleli az utolsó két század szobrászatát.

Az első fülkében a kronologikus sorrend Ferenczy Istvánnal, az első tudatosan működő magyar szobrászművésszel kezdődik. Hat arcmás és egy pompás genre-márványszobor képviseli a jeles mestert, aki szellemi és nemzeti felfrissülésünk korának, az 1800-as éveknek szülöttje. Rimaszombatból indult el, mint vándor lakatoslegény, hogy a bécsi művészeti akadémia érmetsző osztályára eljusson. Ott Klieber tanár tanitványa lesz, aki a nagytehetségü ifjut ösztöndijjal Rómába küldi, ahol csaknem tiz esztendőt tölt el munkában és tanulással. Mikor visszajön hazájába, a fővárosban telepszik le és nehéz küzdelmeket viv a táblabiróvilág közönyével. Legjobb alkotásai közül való az itt kiállitott Kazinczy Ferenc szobra, melynek másodpéldányát a Magyar Tudományos Akadémia faragtatta ki a művésszel 1847-ben. Pom-

pás a Fáy András portré, továbbá Széchy Mária és Schodel Róza énekesnő mellszobra. A "Pásztorlányka" cimü szimbolikus genre-márványszobra a Nemzeti Muzeumból került át ide.

Ferenczy István művészete - mestereinek hatása alatt - az uj klasszicizmus szellemében fejlődött. Finomkodó stilussal készültek szobrai, melyeknek patetikus modora különösen a Kazinczy arckép-szobrán és a művészet keletkezéséről regélő genre-ján érződik szembeszökően. Az ő hatása alatt növekedett melléje egymásután Dunaiszky Lőrinc budai faragómester, majd Engel József, Alexy Károly, Domay Károly, Izsó Miklós és Kugler Ferenc, akiknek részben tanitómestere, részben szellemi irányitója volt. Ők képviselik a magyar szobrászat első generációját, a német és francia hatásokon épült ujbarok és klasszicizáló, patetikus stilus-korszakot, amely után, szinte minden átmenet nélkül, a nemzeti érzés és vele az idegen hatásoktól elkülönülő nemzeti stilus jelentkezik a szobrászatban.

Izsó Miklós, aki Ferenczy Istvánnak volt növendéke, majd Bécsben és Münchenben folytatta tanulmányait, mindjárt első alkotásaiban magyarnak mutatkozott. A "Busuló juhász", mely most a muzeumban van, általános feltünést keltett és Izsó keresett művész lett; egyre-másra alkotta meg az Alföld magyar néptipusainak genreszobrait. Táncoló paraszt-alakjai közkeletüek lettek. Ezekből egész terrakotta vázlatkollekciót állitott ki a muzeum egy Izsó-vitrinben. A magyar szellem közben tovább szélesedik és Huszár Adolf müveiben folytatódik a maiak felé. Huszár Adolf "Huzd rá cigány"-a a 60-as évek egyik nevezetes

eseménye, a népszinmüvek virágkorának hangulatából fakadt és hatása jól érződik Huszárnak budapesti Petőfi-szobrán, sőt egy-két momentumban dunaparti többi szobrain is (Eötvös, Deák Ferenc).

Az átmenetet innen a finomkodó naturalizmusba Kugler Ferencnek kiállitott Pulszky-siremlék-reliefje adja. Ez a márványdombormü a magyar szobrászat legjelesebb értékdarabjai közül való és disze a kiállitásnak. Utána szinte szembeszökően látszik az az ujabb művészeti változat, melynek képviselői Zala György, Fadrusz János, Donáth Gyula, Stróbl Alajos, Róna József és Telcs Ede. Közülök az öt első egységes stilust képvisel és ez a stilus a monumentális naturalizmusban csucsosodik ki, bár az ujbarok ünnepiségét és pátoszát sem veti le egészen.

Zala György a milleniumi emléknü, a parlament előtt álló Andrássy lovasszobor, a budavári 48-as honvédemlék és az aradi Vértanuk emlékének alkotómestere. Ebben a gyüjteményben, arcképszobrain kivül ott vann a hires "Mária és Magdolna" hatalmas szoborkompoziciója, amely mesterének minden művészi jellegzetességét elénk tárja.

Fadrusz Jánost, a korán elhunyt világhirü mestert csupán a farkasokkal viaskodó Toldi-jának bronzmásolata képviseli: Donáth Gyulát is csak egy szobor - igaz, hogy remekmü! - a "halál angyala" reprezentálja. Stróbl Alajos művészete azonban teljes szépségében áll előttünk az "Anyánk" nagyméretü, csudálatos márványszobrával és "Géniusz" cimü portréjával. Róna József művészetét pedig barokhatásu Bacchus-szobra és reliefszerüen komponált, kissé diszharmonikus "Zuzsanna és

az öregek" márványcsoportja képviselik.

Ebből a művészeti változatból Telcs Ede vezet át a ma uralkodó "modernizmusba", amely jelző egy egészen szétfolyó, kialakulatlan művészeti "akarást" határoz meg. Telcsnek a "Góliát"-ját látjuk, a "régiek" stilusában megalkotva, míg a nemrég kiállitott "Toronyépitő"-je merész lendülettel már a modernizmus jegyében született. Plakettjei közül is egyik a naturális, másik a kereső stilust bizonyitják. Értékben pedig Telcs Ede az a magyar mester, akinek majdnem minden alkotása az egyetemes magyar művészet egy-egy kiemelkedő esenénye.

A második terem a modern művészeké, akiknek elrendezési sorrendje Simay Imre dekorativ állatszobrával kezdődik. Ezen az oldalfronton áll Cser Károly életnagyságu hires bronzszobra is, a "Győztes"; ez a férfiakt a jeles mester hatalmas tudásáról és invenciójáról tesz tanuságot. A "diadalmas férfit" ábrázolja, amint átköti homlokát a győzelmi szalaggjelvénnyel. Sorban következnek aztán Körösfői-Kriesch Aladár finom márvány-portréja, Ligeti Miklós kis Anonymusa, Danko József remekbe készült "Definitor" cimü terrakotta portréja, Kisfaludi-Strobl Zsigmond barokkosan vibráló "Venczell Béla arcmása", Tóth István pompásan megkomponált "Déli pihenő" bronzgenreje, Sidló Ferenc finom "Primaverá"-ja, Horvay János "Beethoven"-je, Szentgyörgyi István klasszicizált "Kigyóbüvölője", Meirot Odön egy érdekes márványaktja, Pásztor János néhány szép aktja és "Bucsuzkodás" cimü hires magyar genréje, Sámuel Kornél végtelenül finom

márvány-reliefje és a "Menekülő" cimü bronzszobra, Ferenczy Béni elfinomitott bronzportréja, Orbán Antal markáns terrakotta fejtanulmánya és Lux Elek quattrocento-finomságu márványportréi. Az érem és plakettanyagban Beck O.Fülöp nagy kollekciója mellett Reményi József, zsákodi Csiszér János, Fémes Beck Vilmos, Berán Lajos, Murányi Gyula és Esseö Erzsébet vannak képviselve.

A külföldi szobergyüjtemény büszkeségei a francia Rodin és a belga Meunier. Itt van Rodin világhirü márvány-kompoziciója, a "Tavasz ébredése", Laurens festö portréja, az "Ebredő ifju" életnagyságu bronzszobra és a párisi Hugo Viktor szobor mellékfigurájának szánt "Nereidák" bronzvázlata. Meuniert pedig a "Hajóvontató", egy remek bronzfej, nagyszerü életnagysága dokkmunkása és több kisebb bronz-szobra reprezentálja. Mellettük képviselve vannak még Lagae, Dubois, Stoltenberg-Lerche, Rombaux, Hildebrand, Zügel, Liipola György Budapesten élő finn szobrász, Stappen, Franges, Zutt és Maillol.

A modern szoboranyag egyik része se teljes, sőt a hiányok a kiállitás rendeltetését erősen korlátozzák. Olyan mesterek hiányoznak, akik pedig a magyar szobrászatban igen jelentős szerepet vittek és visznek. Igy nincs muzeumunknak egyetlen Fessler Leo szobra se, aki pedig a palatinusi magyar renaissance fontos művésze volt. Az ő alkotásai a Kalvin-téri "Danubius" kutszobor, amely Budapest legszebb köztéri szobra, Továbbá a királyi várkert oroszlánjai, a Bazilika apostolai stb.

Hiányzik Holló Barnabás is, akiről egyik legutóbbi számunkban irtunk és akinek özvegye, férje gazdag művészi hagyatékának birtokában az éhhalállal küzd. A mai jelesek közül nincs képviselve Székely Károly, Margó Ede, Bory Jenő, Lukácsy Lajos, Csiszér János, Maugsch Gyula, Koviczky Hugó, Szamosi-Soós Vilmos, Kallós Ede, Siklódy Lőrinc, Istók János, Farkas Béla, Szántó Gergely, és Visnyovszky Lajos, akik mind kiegészitő egyedei, értékes művészei szobrászatunknak. Viszont Lux Eleket jellegzetességében nem mutatja be a gyüjtemény, hiszen világhires táncos-szobrai hiányoznak a kiállitásról, azok a szobrok, amikben művészi lendület és mesterségbeli tudás tekintetében szinte egyedülálló értéke a nemzetközi művészetnek. Ugyancsak széles kiegészitésre szorul a külföldi anyag is, melyben csupán Rodin és Meunier vannak jól képviselve.

A meglévő műanyag gazdagsága, szépsége és elrendezése azonban minden figyelmet megérdemel és ha a hiányokat pótolhatja az állam, a budapesti Szépművészeti Muzeum a legjelentékenyebb kontinentális muzeumok sorába emelkedik.

Panoráma. Bécs. 1926.jul.11. 9.sz. 9-11.p.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Donkingné Olga
BUDAPESTI KONZERV

1966 MÁR 21

1021

Érdekes foglalkozások

Aki a divatot diktálja

Aki az utcán látja, bölcsésztanhallgatónak, vagy tanárnőnek hinné. De semmi esetre sem jutna eszébe, hogy foglalkozása: divattervező. Apró, vékony termetű nő. Vastag keretes szemüveget visel, lapos sarkú cipőt, mintás, kötött harisnyát. Haját szigorúan hátrafésülve, nagy kontyban hordja. Annyira egyszerű a megjelenése, hogy szinte mulatság van hangzik: ez a fiatal nő, Doszting Olga, tíz éve diktálja a divatot az ország asszonyainak.

Budán lakik, csöppnyi, barátságos szobában. Minden berendezési darabja a célszerűséget, foglalkozásának követelményeit szolgálja. A legnagyobb helyet az állólámpa és az asztal foglalja el. Az asztalon szerteszét, a színskála minden árnyalatában pompázó festékek, tus, ecsetek és rengeteg papír. Itt tölti szabad ideje legnagyobb részét. Otthon is tervez, álmodozik.

„Karrierje" úgy indult, ahogyan az a nagykönyvben meg van írva.

— Kislánykoromban egyetlen szenvedélyem volt: kivágósbabákat rajzoltam. Öltöztettem, színeztem a „gyermekeimet". Az iskolában is állandóan rajzoltam. S mint afféle bakfislány, elhatároztam, divattervező leszek, ha törik, ha szakad. Pedig azt sem tudtam, tehetséges vagyok-e...?

— Amikor a gimnáziumba kerültem, délutánjaimat a Dési-Hubert körben töltöttem. Itt gyűltek össze a rajzolni, festeni szerető fiatalok. Én portrékat, embert, figurát szerettem rajzolni a legjobban. Gráber Margit festőművész, a kör vezetője felfigyelt rám. Azt mondta, érdemes lenne jelentkezni az Iparművészeti Főiskolára. Végtelenül boldog voltam...

Pedig az igazi próbatétel most kezdődött meg Olga számára. A felvételi vizsga, az öt év az egyetemen már korántsem leányálom. Két évig a textilfőtanszakot végezte, azután került a divattervező szakra. Kiderült, nem elég csak rajzolni. Meg kellett tanulni, hogyan gyártják a textíliákat, milyen a textilgyárak felépítése, milyen munkához milyen gépeket használnak, s még a gépek összeszereléséhez is értenie kellett.

— Sosem felejtem el — mondja —, a géptantanárom szavait: a tervezőnek azért kell tudnia, hogy milyen gép mire képes, hogy a gyárak gépállományainak megfelelő terveket készíthessen...

1955-ben sikeresen levizsgázott filozófiából, politikai gazdaságtanból, gépismeretből, művészettörténetből, művészi rajzból, textiltervezésből, s még egy sor kötelező tárgyból, és megszerezte a diplomáját. Szorgalma és ügyessége jutalma az volt, hogy az iskola javaslatára, a főváros legnagyobb tervezőintézetébe, a Ruhaipari Mintatervező Vállalathoz került.

— Sosem számoltam össze, hány modellt rajzoltam tíz év alatt. Valószínűleg több ezret. Valamennyi elfogadott tervemet elkísértem a varróműhelybe is, saját kezüleg raktam rájuk a gombokat, kiegészítőket, díszeket. Ez persze azt jelenti, többet dolgozom, mint napi nyolc órát. A tervek rendszerint itthon születnek. Gyakran éjjel... Néha álomból is fölriadok, fölkelek és rajzolok. Ezért aztán szabad időm jóformán nincs is...

Társadalmi munkában az Öltözködési Tanács szaktanácsadója. Szenvedélye, hogy formálja az emberek ízlését, szeretne mindenkit egyszerűnek, de jól öltözöttnek látni. Amíg beszélgetünk, fantáziája addig sem pihen.

— Szép ez a kardigán — gusztálja kiskabátom. — De ez a fehér gomb agyonüti. Próbáljon meg a saját anyagával bevont gombokat tenni rá!...

Gondjai, örömei éppúgy vannak a divattervezőnek, mint másoknak.

— A legnagyobb öröm számomra, ha saját modelljeimet látom viszont az embereken. A legnagyobb bánatom, ha a kivitelezők, általában a konfekcióipar elrontja az elképzelésemet. Ha hiányzik a ruháról az a kis gomb, öv, vagy csat, amit rátettem a modellre, s amely nélkül már nem olyan, ahogy megálmodtam...

Évenként hat kollekciót indít a Ruházati Mintatervező külföldre. Dosztig Olga terveit ismerik már Afrikában, Egyiptomban, Londonban, Párizsban és valamennyi demokratikus országban.

— Amikor hazajönnek a manökenek a „vendégszereplésről", azonnal nekik esek: mondd, tapsoltak, amikor az én ruhám következett? Tetszett? Volt siker? És a siker sokáig lelkesít, ilyenkor születnek a legjobb ötleteim...

Divatlapokon, rajzokon kívül még könyvekkel van tele a szobája.

— Ha van egy csepp időm, olvasok. Ha még egyszer kezdhetném az életemet, csak az irodalommal foglalkoznék... Írnék, szavalnék...

Furcsa nyilatkozat egy divattervezőtől. De nem jelenti azt, hogy nem szereti a hivatását. Most már, érett fejjel tudja, hogy az élet nem olyan, mint a bakfislányok ábrándjaikban elképzelik. Tudja, hogy a divattervezés nemcsak rajzkészséget, hanem magas fokú művészeti, közgazdasági ismereteket, teljes embert követel...

Mik a tervei?

Szeretne eljutni külföldre. Ha lenne egy szabad hete, csak olvasna. És legalább egyszer szeretne egy ruhát csináltatni magának, olyat, amit nem ő tervezett...

— Eddig minden ruhámat magam varrtam. A legszívesebben pulóvert és kötényruhát viselek. Nyáron a nagymintás karton a kedvencem. Nincs sok ruhám, csak néhány praktikus, mindig hordható darab. Mi, divattervezők, nagyon egyszerűen öltözünk...

Rácz Jutka

nkaidő után

tavaly kiviteleztek — a sok kisebb között —, egy új karikaperemező gép, a dobozüzem részére (elfekvő gyári anyagokból, Gyöngyösi József tervei alapján).

Jelentős mértékben megkönnyíti majd a karbantartók munkáját az a felső pályára szerelt kézi daru is, amelyet a brigád állított fel a műhelyben.

Kilenc hónapon keresztül, műszak után, a brigád tagjai nap mint nap a gyárban maradtak hétig-nyolcig, még szombaton is legalább hat óráig. Jókedvvel, nagy egyetértésben folyt a munka, mégis ez a sok hónapon keresztül tartó fegyelmezett együttműködés jelentős teljesítmény volt. Hiszen még a brigád legfiatalabb tagjai sem igen kéredzkedtek haza munkaidő után, jó programra hivatkozva.

— S mit szóltak az asszonyok ehhez a nagy elfoglaltsághoz? — kérdem a brigádvezetőt, tudva, hogy a brigádtagok között volt nős, családos ember is.

— Persze, nem örültek neki. De mivel ebben az időben jelentősen nőtt a keresetünk, 3800—4000 forintot is megkerestünk, s mivel mindenki gyűjtött, spórolt valamire, hát belenyugodtak. Én például így jutottam most nemrég új, modern szövetkezeti lakáshoz, itt, Szegeden — mondja Baksa Bálint.

Egy összegben

A gyár túlórakerete tavaly a negyedik negyedévben kimerült, a rendszeres munkát abba kellett hagyni.

Idén kezdtek újra hozzá az újítások kivitelezéséhez, igaz, jelentősen megfogyatkozott létszámmal és egészen más bérezési rendszerrel, mint tavaly.

Túlóra kifizetése helyett, az idén a gyárban a nagyobb állapítják, mennyi a munkáért járó munkabér, s azt egy összegben utalják ki a brigádnak, függetlenül attól, menynyi ideig dolgoztak rajta.

Így készült el januárban munkaidő után, a paprikacsipedő, amely kipróbálásra készen áll már a karbantartó műhely előtt, az udvaron. Az elmés szerkezetnek első része húros osztályozó, ezután a fűszerpaprika éles forgókések közé kerül, mely levágja a kocsányt. A hüvely és a paprika csumája így válnak el egymástól.

Ennek a gépnek kivitelezéséért tízezer forintot kapott a brigád.

Egyösszegben kapják a bért a karikaperemező gépsor következő, most készülő egységéért is.

Mind újítók

A brigádnak jelenleg mindössze négy tagja van — a brigádvezetőn kívül Geiger Tibor, Lászlófi László, és Vajner Lajos —, mégis az elektromos szerelés az egyetlen munka, amivel nem foglalkoznak, amihez segítséget kérnek. Különben univerzális brigádnak nevezik magukat, hiszen van köztük nagy szaktudású hegesztő, esztergályos, lakatos és szerszámlakatos.

Szaktudásukat, hozzáértésüket mutatja, hogy legtöbben állandóan foglalkoznak újítással is.

Baksa Bálint most nemrég alakította át az eredetileg szovjet megrendelésre, szovjet üvegméretre készült zárógépet a magyar üvegekhez.

Geiger Tibornak szinte minden évben van újítása. Most egy lemezvágó kézi pisztolyt alakított át lúgvágó fűrésszé, s ezzel — mivel a lúgot eddig baltával, kalapáccsal daraboltak, forgácsolták szét — igen sok nyersanyagot takarítanak meg.

m. é.

erpentinek között

kedve szerint mulathat, táncolhat kivilágos-kivirradtig.

Gyárunk — a Nyíregyházi Konzervgyár — KISZ-vezetősége is mérlegelte mindezt, mikor a farsangi bál rendezését határozta el.

Szombaton az ebédlő hétköznapi arca jelmezbe öltözött. Színes lampionok és lengő szerpentinek díszítették a termet. A székek és asztalok sorrendje felbomlott, helyet biztosítva a táncolóknak.

A KISZ-tagok Tóth Erzsébet titkárral az élen, izgatottan várták az első vendégeket. A terem hamarosan megtelt és megkezdődött a farsangi mulatság. A Fricska-együttes műsora szellemes és ötletes volt. A műsor címe „Nevetni kell" — és ahogy végignéztem az ismerős és idegen arcokon, nevetésben nem volt hiány. Egyesek szeméből a nevetéstől kicsordult a könny és fekete patakokban folyt le a szempillafesték.

Később Heller Tamás, az együttes vezetője mesélte, hogy romantikus körülmények között érkeztek meg. Egy állomással hamarabb szállítak le a vonatról, s így konflison folytatták útjukat a „Nyíregyházi Stefánián". Egyébként az esten a Szabolcs-Szatmár megye díjnyertes Mester zenekara játszott a csárdástól kezdve a letkissig mindent. A letkiss egyébként nagy sikert aratott. A fiatalok patronáltak az idősebbeket, hogy az új tánc lépéseit megtanítsák.

Éjjel egy óra felé a hangulat tetőfokára hágott. A vezetőség, gondolva a fáradt lábakra, 10 perces pihenőt tartott és kisorsolta a tombolanyereményeket. Az első díj nyertese — a tmk fiatal dolgozója — ezúttal „fortuna szekerén" utazott és egy ajándékkosár boldog tulajdonosa lett.

Bármerre néztem a konfettiesőben, mosolygó párokat és megelégedett arcokat láttam. A jó hangulatot bizonyítja, hogy egy órával későbbre kellett halasztani a zárórát.

— A vezetőség célja nem a bevétel volt, hanem az, hogy gyárunk dolgozói jól érezzék magukat és kellemes benyomással térjenek haza az első KISZ-bál után — mondta Bogdányi Ferenc, szervező titkár.

Sokat tettek azért, hogy a cél megvalósuljon. Munkájuknak meg lett a gyümölcse — valamennyien, akik eljöttek, nagyon jól szórakoztak ezen a szombat estén.

Horváth Zsuzsanna
Nyíregyházi Konzervgyár

lat-átadás

serba Ilona, a Szigetvári Konarkatöltővel való paprikatömést

Előadás Kecskeméten

Balla László, a KOPAKI tudományos munkatársa tartott előadást huszonharmadikán a Kecskeméti Konzervgyár vezetőinek a magyar konzervipar jövőjéről és az iparág előtt álló feladatokról.

MDK

Dosztig Olga

V. Orsz. Iparm. kiáll. Mücs. 1965.

MDK

Doszkár János építész

Magánépitési eng. Bp-en. Vállalk.Közl.1906.V.2. 7.1.

Dosztál Vince
litograf us

ban. — Dosztál Vincze, a pestmegyei könyomda vezetője, 51-ik évében Budapesten; ugyanitt Marsovszky Adám, ~~gróf Károlyi Alajos nyug. jószágfel-~~

Vas. Ujs. 1889.
707. l.

1770

Wirásy tudjó

MDK

Dosztig Olga, iparművész

Modelljeiből állítottak ki a Baszó Béla u.-i bemutatóteremben.

— : Az iparban tevékenykedő iparművészek bemutatkozása 9.

Népszabadság, B.,1970.okt. 3.

Dosztig Olga

Ruhiazati formatervező, részt vesz a kiállításon.

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
Műcsarnok, 1975. jún - júl.

Dotsch Pál

pesti szobrász

l.

Schoen Szentháromi I.

.7. l –

MDK

Dotsch Pál

Pesten mük. szobrász

1856.márc.irásbeli ajánlatot tesz az emlékmü restaurálására és átalakitására.

Schoen A: A Zsigmond téri Szentháromság szobor. Tanulmányok Budapest Multjából. Bp. 1936. IV.k. 2-13. l.

DÖTSCH Pál pesti szobrász. MDK.

Ybl Ervin: A budai vásárlota helyreállítása a XIX. szd. derekán. Tanulmányok Bp. múltjából. 1956. XI. kot. ~~307–331.~~ (320. l.)

DOUCET Jaques

1. Kompozíció tusrajz lav. 290x387mm
2. — " — — " — 486x287mm

XX. Századi Művészet
Szépműv. Múz. 1975.

Doucet, festő

Párizsban Julian iskolájában tanitott. Kernstok Károly Julian iskolájában tanitványa volt. 440.old.15.jegyz

Horváth Béla: Kernstok Károly,1873-1940 437.old

Komárom Megyei Múzeumok Közleményei.1.füz.1968

Doucet, festő

Doucet, Jaques
festő

Ami hiányzik a régi Műcsarnokban kiállító absztrakt művészekből, azt megtaláljuk Jacques *Doucet*, a Budapesten tartózkodó 23 éves francia festő művészetében, aki az *Európai Iskola* kiállítási helyiségében mutatja be 21 rajzát és festményét. Doucet képei élnek, megelevenítő erővel bírnak és minden nagyképűséget nélkülöznek. A vérbeli művész kezenyomát véljük felismerni műveiben.

V. Zs.

Magyar Nemzet
1947. pl. 22.
(Kiállítások.)

Legyapad V. 245.

Doucet, Jacques

Kiss Pál: Az ember

felé. Bp. 1948. 164. l.

gegr. 1903.

—

Scheurembrandt
ARCHITEKTUR-WETTBEWERBE
gegr. 1906.

—

Wir beehren u
chen und möchten n
des Betrages höfli

1 Rechnung.
1 Erlagschein.

30000. 12. 10. S.

Doucet Jacques

Felelős kiadó: Dr. Kiss Pál. 3121.47. — Független-nyomda, Budapest. Felelős Lengyel Lajos igazgató

EURÓPAI ISKOLA
XIX. KIÁLLÍTÁSA

JACQUES DOUCET

(PÁRIS)

KÉPEI ÉS RAJZAI

Rendezte Pán Imre

Megnyitja Kiss Pál 1947 július 13-án, vasárnap déli 12 órakor

1947 július 27-én, vasárnap déli 12 órakor a kiállítás megbeszélése. Vitavezető Mezei Árpád

Nyitva 1947 július 13—27-ig, naponta 11—2-ig, IX, Üllői-út 11

Párisi vendégünk: Jacques Doucet. Huszonnégy éves. E. W. M. hívta meg Budapestre. Lássuk, mit tanulhatunk tőle.

I. ÉLNI.

Ez a francia fiatalember valóban él! Egész lényével résztvesz az életben, egész lényével művészkedik. A mi óvatos festőink általában félszemmel és félkézzel festenek. Félszemmel a készülő képet figyelik, félszemmel a hatást, amit fölkelthet. Félkézzel ecsetjük után nyúlnak, félkézzel a világi érdekek, előlegezett biztonság, megkívánt dicsőség után. Nem foglalkozhatunk egyszerre világi és művészi érdekeinkkel, ha túl akarjuk lépni a középszerűséget. Doucet teljesen átmegy problémáiba. Szenvedéllyel beszél, mert valóban átéli szavait. Láttam a szentendrei Dunaparton, amint extatikusan szavalt a lomha víznek, míg mi a helyi hajóra vártunk: „Nemsokára visszamegyek Párisba ... festeni ... kékeket, zöldeket, fehéreket (fölemeli hangját) vöröseket ... (elhalkul): érdekes, milyen gyakran festek piros-fehér-zöld képet, nemcsak most, már vagy egy éve ...“ Széles gesztusával, mintha meghajtaná a magyar trikolórt.

II. VILÁGOSAN FOGALMAZNI.

Különböző kérdésekről beszélgettünk és egy fiatal ujságírónő vitába szállt vele. Ezzel felelt: „Maguk túlságosan komplikáltan gondolkoznak. A dolgok lényegükben egyszerűek (éles vonalat húz a levegőbe, olyan határozottan, hogy az szinte állva marad a levegőben), maguk így beszélnek: (ujjával most füzért rajzol az előbbi vonalra). Csak a lényeget szabad meglátni, a színek lényegét, a vonalak lényegét, a formák lényegét, a lényeg lényegét ...“

III. AZ EGYSÉG KERESÉSÉT.

Szenvedéllyel fest, szenvedélyesen politizál, szenvedélyesen vitatkozik, tanul, térít, közben ujságíróskodik, verseket ír: az egységet keresi életünkben, a teljes harmóniát ember és emberek, élet és művészet között.
Mit mondjunk ezekután müveiről? Rajzai érzékeny följegyzések arról az útról, mely a későbbi megoldások felé vezet. Képei (igazi műfaja) nyitott és zárt formák szoros szövetsége, vad és szelíd színek szoros szövetsége, oly szigorú egyensúlyban összefogódzva, mint nappal és éjszaka, test és lélek, élet és álom. A látható és láthatatlan világot, a realitást és szürrealitást kisérli meg kibékíteni — mert egyikről sem tudna lemondani.

PÁN IMRE

CROISÉE FAMILIALE

Jacques Doucet verse:

bonjour madame bonjour monsieur dit avec deference en faisant la reverance la petite fille couleur d'automne

bonjour petite fille petite feuille menue couleur d'automne
mes parents me respectent m'entretiennent á l'égal du plus beau meuble du Salon

(en entrent dans cette salle on prend garde d'essuyer ses pieds)
petite fille vous ressemblez á une pendule Louis XV. Mais comment va votre soeur cadette.

ma soeur cadette est un grand diable mal peigné Assise sur un voseau elle parle aux poissons de la limpidité du ciel

JACQUES DOUCET

KIÁLLÍTOTT MŰVEK:

Néhány festmény és a következő rajzok:

1. Koldus
2. Asszony
3. Melankólia
4. Harlekin
5. Lilian
6. Szentendrei cigánylány
7. Ivó
8. Fekvő nő
9. Próféta
10. Két montparnassei lány
11. Figure
12. Ketten
13. Szomorú ember
14. Tanulmány
15. Atlétanő
16. Éjszakai figura
17. Könyöklő alak
18. Fürdőző
19. Fiatal lány
20. Birkózó-fej
21. Biciklisták

KIÁLLÍTOTT MŰVEK:

1.	Bábel születése	Eladó
2.	Jósok menete	Eladó
3.	Táj	Eladó
4.	Jazzénekesnő	Eladó
5.	Kalandok mesélőt	Eladó
6.	Időmérleg	Eladó
7.	Holland táj	Eladó
8.	Ülő	Eladó
9.	Égi sétáló	Eladó
10.	Eros körei	Eladó
11.	Emésztő szívósság	Eladó
12.	Szóródás	Eladó
13.	Ödipus komplexum	Eladó
14.	Nemek tragédiája	Eladó
15.	Labirintus	Eladó
16.	Alak délben	Eladó
17.	Éji magány	Eladó
18.	Ellentétes megvilágítás	Eladó
19.	Többrétű kompozíció	Eladó
20.	Ébredő táj	Eladó
21.	Naptól átjárt személy	Eladó
22.	Hommage à Erik Satie	Eladó
23.	Kitérés	Eladó
24.	Szentendre	Eladó
25.	Alkonyati alak	Eladó
26.	Sárgás táj	Eladó
27.	Vöröses táj	Eladó
28.	Üzem munkában	Eladó
29.	Nő tükör előtt	Eladó
30.	Kalligrafia	Eladó
31.	Költői öböl	Eladó
32.	Horizontális kompozíció	Eladó
33.	A város	Eladó
34.	Vertikális kompozíció	Eladó
35.	Magyar tánc	Eladó
36.	Zsonglőrök	Eladó
37.	Egy költő	Eladó
38.	Ritmusok	Eladó
39.	Látomás	Eladó

Felelős kiadó: Kiss Pál Független-nyomda Budapest. — Felelős: Földi Vilmos vállalatvezető.

Doucet Jacques

EURÓPAI ISKOLA
XXXV. KIÁLLÍTÁSA

JACQUES DOUCET
(Páris)
képei

1948 augusztus hó 8-tól 22-ig
naponta 11-től 2 óráig

Rendezte és augusztus 8-án, vasárnap déli 12 órakor
megnyitja: KISS PÁL

IX., Üllői-út 11—13., I. em. (Kálvin-térnél)

A filozófia az igazság és a valóság megismerésére „a gondolkodás" módszerével törekszik. Vizsgálatainak tárgya az igazság és a valóság. Ebben viszont minden benne van. Mindenről gondolkodik tehát. Mindent meg akar ismerni, még a gondolkodást magát is. Mindennek a helyét keresi. A végső összefüggések érdeklik.

A tudományok is ugyanerre törekednek, de munkamódszerük nem kizárólag a gondolkodás. A gondolkodáson kívül már szervrendszerekkel és ember által teremtett eszközökkel is szereznek adatokat. Mikor minden lehető adat együtt van, az eredményeket szétbontják, összerakják, tárgyában is foglalkoznak a vizsgálandóval, nemcsak anyagában. Az összetevők érdeklik.

A művészetek az emberi igazsággal és az emberi valósággal foglalkoznak. Anyaguk az emberi valóság és az emberi igazság.

A kérdés akörül van, mi az anyaga az emberi valóságnak és az emberi igazságnak. Biztosan nemcsak a tudatban lévő dolgok, nemcsak a már ismertek, a már megnevezettek. Az emberi valóság anyagának csak egyik része a tudatban tárgyszerűen már lecsapódott fogalom, érzéklet, érzet, ismeret, szabály, törvény. A már „feldolgozott"-ak.

A művészetek az emberi lét teljességét igyekeznek megjeleníteni. A már tudatos és a még nem tudatos ember-történések egyaránt tárgyai a művészi tevékenységnek. Sőt a kettőnek egymáshoz való viszonya is. Ami az emberben a még nem tudatos emberi történésekből élménnyé sűrűsödött, azt próbálja a ma művésze úgy megjeleníteni, hogy valahogyan érzékszervekkel is érzékelhetővé váljék. Így hozza közelebb a történéseket ahhoz a rendszerhez, ami a tudatos része a emberi psychének.

Ezek a még csak kialakuló, érzésben is még csak éppen sejthető emberi történések nem mindig tudnak már ismert és korábban is használt forma-nyelven alakulni tárgyszerűvé, érzékelhetővé: művé. A művész az újszerűen egybesűrűsödött ember-történéseknek érzékelhetővé, megközelíthetővé tételéhez újszerű formákat teremt. Ez az újszerű, most teremtett forma-nyelv azonban csak a teremtődés aktuális időpontjában tűnik nem érthetőnek a néző előtt. Nem is túl sok idő mulva a néző érzékszervei segítségével a művön át eljut ahhoz a mindenkire egyaránt érvényes emberi történéshez és annak átéléséhez, ami a művészt műve megalkotására késztette. Ekkor már a néző is követni tudja a korábban érthetetlennek tűnő formákat. Sőt az is világossá válik, hogy ezeket az emberi történéseket másként nem is lehetett volna megjeleníteni. Rendszerint sok idő telik el, amíg minden emberben lezajlik ez, de a művészetnek éppen az a különössége, hogy nem lehet hatásának ellenállni. A történelem megtanított rá, hogy a ma még csak néhány embert érintő művek, holnap mindenkit elragadnak. Ekkor már és éppen a művek közbejöttével a korábban még csak anarchisztikus emberi történések is biztosan rendezettek, tudatosak lettek és a művel teremtődött forma-nyelv is tudatos, elfogadott s így „múzeumi" lett.

Az élő, a modern művészet történésében olyan, mint a forgószél: örvénylő. Nem olyan, mint valamilyen tárgynak innen oda tevése. Addig modern, addig élő és nem „múzeumi", amíg örvénylik. Amíg örvénylik, mindent magával ragad, amit csak elér. Indulatot, szenvedélyt, érzelmeket érint és gerjeszt be. Ha már nem örvénylik, mert már az ember tudatává vált az is, amiről szó van benne és az is, ahogy beszél, akkor már múzeumban van a helye, ahol a néző „megállapítja", hogy milyen szép kép, vagy szobor.

KISS PÁL

Dovák Sándor

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

1970 JUL 16

1021

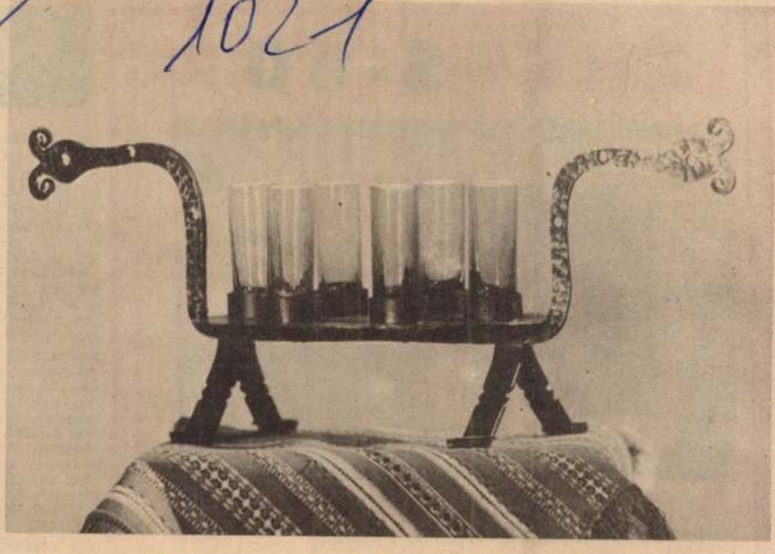

A „tűzkutyák" formáját idéző modern vonalú tálca Dovák Sándor kiállításának anyagából.

Dovák Sándor kiállítása

A polgári művelődési központ rendezte meg a közelmúltban Dovák Sándor iparművész első kiállítását. Dovák Sándor kovácsoltvas tárgyakat készít, melyek közül mintegy harminc darabot mutatott be ezen a kiállításon. A bemutatkozó tárlat megrendezése igen időszerű volt, mert a Polgáron élő fiatal iparművész munkáinak híre sokfelé eljutott már, a polgáriak azonban nem sokat tudhattak eredményeiről. S aki még náluk is kevesebbet tudott, meglepetéssel vehette tudomásul a kiállítás gazdagságát, a bemutatott tárgyak sokféleségét, megmunkáltságuk kitűnő színvonalát.

Dovák Sándor a polgári József Attila Gimnázium politechnika tanára. Kovácsoltvas tárgyakat 1964 óta készít, s ugyanez időtől kezdve vezeti a művelődési központ technikai szakkörét is. 1968-ban szerepelt először a nyilvánosság előtt munkájával, a technikakedvelők országos kiállításán Munkásnő című figuráját mutatta be. 1969 óta pedig az Iparművészeti és Népi Iparművészeti Tanács zsűrije is látta már az általa készített tárgyak némelyikét. A jelenlegi kiállítás jelentős állomása munkásságának, hiszen saját maga számára is lehetőséget nyújt az eddig megtett út és a továbbhaladás felméréséhez.

Dovák Sándor szenvedélyesen szereti a vasmunkát és ennek a munkának lehetőségeit, eszközeit is sajátkezűleg teremtette meg a maga számára, s csaknem minden szabad idejét ezeknek a munkáknak szenteli. Elkészített tárgyaival, sőt munkaeszközeivel is szinte bensőséges kapcsolatot alakított ki, s mindez garancia arra, hogy munkái soha ne váljanak a mesterség közhelyeivé, mindig átsüssön rajtuk az önkifejezés vágya, az alkotói tenniakarás nemes gyötrelme és igénye.

Munkáinak három rétegét lehet megkülönböztetni a kiállításon. Elsőként kell említeni azokat a darabokat, melyek a népművészethez való kötődését bizonyítják. Ezeken a munkáin a népi használati eszközök „klasszikus" formáit fogalmazza át a kovácsoltvas által adott lehetőségek szerint, illetve ezeknek a használati eszközöknek eredeti formáját megtartva új, maga teremtette kompozíciókat hoz létre, esetleg az eredeti tárgyak funkcióját is megváltoztatva. Az első csoportra a legmeggyőzőbb példaként azokat a gyertyatartókat lehet említeni, melyek a nép által hajdan használt úgynevezett tűzkutyák (négy lábon álló, farokra emlékeztető fogantyúval ellátott mécsesek) korszerűsített, kovácsoltvas változatai. A második csoport reprezentánsa a szalonnasütő vasakból készített ablakrács, mely esetben az ötlet eredetiségét, a kompozíció nagyvonalúságát és hangulatát lehet dicsérni.

Munkáinak második rétegéhez azok a tárgyak, bútorok tartoznak, melyek a lakások berendezésénél általában kedveltek. Ilyen az előszobafal, az előszobaasztal, a fésülködőasztal oválütőkörrel, a dohányzó-, tv- és rádióasztalok, a hangulatlámpák, virágállványok, a telefonpolc, a játékpolc stb. Közülük is ki kell emelni a kerámialapokkal díszített zsúrasztalt, amely praktikusságával, szellemes kompozíciójával tűnt ki; az előszobafalat, amit a Polgári Kosárfonó Ktsz fonott betétei díszítenek; az oválütőkrös fésülködőasztalt, melynek megformálása Dovák Sándor stílusérzékét is bizonyítja.

A harmadik réteget újító szándékú darabjai képviselik. Ezek közül a campinggarnitúrát kell megemlíteni, melynek kagyló alakú foteljeihez ugyancsak a kosárfonó ktsz készítette az ülő részeket, s amely szétszedhető, könnyen szállítható és igen hangulatos.

A kiállítás tehát azt bizonyította, hogy Dovák Sándor dús fantáziájú, munkájára etikusan igényes iparművész, aki a jövőben sok szép tárggyal lephet még meg bennünket. Reméljük, hogy munkáival előbbutóbb szalonokban is találkozhatunk majd.

M. V.

LEHE

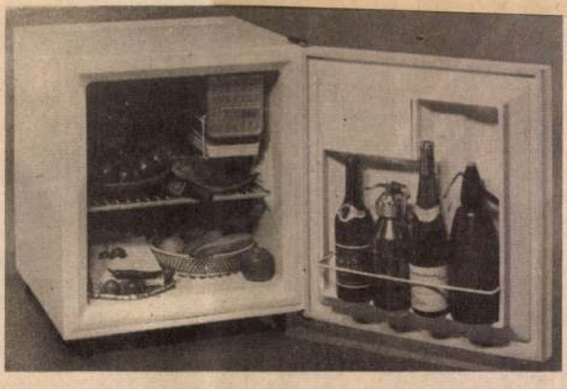

60 liter űrtartalmú, abszorpciós, villamos

háztartási hűtőszekrény

— teljesen zajtalan üzem
— minimális áramfogyasztás
— megbízható működés
— hosszú élettartam

ÁRA: 2750 FT

5 éves garancia

GYÁRTJA: A HŰTŐGÉPGYÁR

8 általános
malomipari
felveszünk.
teljes ellátás
nulói ösztön
rint társadal
sítunk. Jelen
sen a Hajdú
nafelvásárló
központjába
utca 13.

Pénztárosi
zett nőt f
Fodrász Kts

Felveszünk
kező mérleg
tőt, kőműve
tásokat, férf
segédmunká
nikumi vég
kereseti leh
kat, pántoló
zókat, egé
BARNEVÁL,

Csepel tel
lott vezetőké
tásra azonn
szünk. Fizeté
Jelentkezés
Elelmiszerkis
munkaügyi
Vörös Hadse

Műhely a
kocsi jogos
anyagbeszerz
kezés szem
Debrecen, A

Kőműves
gédmunkáso
gázszerelő s
szünk. Jeler
Kislakásépít

A 6. sz. AI
fi anyagrakt
lentkezés Sz

Berettyóúj
tőipari Ktsz
kat, valami
szerkezeti la
gépszerelő é
tanított mu
telre. Jelent
rettyóújfalu,
címen.

Gépíró sz
kára alkalm
Hadsereg út

APRÓHIR

HÁZ

Eladó vagy bérelhető vendéglőnek, bistrónak, borkóstolónak alkalmas nagyforgalmú főútvonal mellett fekvő tiszafüredi házam üzlethelyiséggel, nagy pincével, mellékhelyiségekkel. Ajánlatokat „Kedvező feltételek" jeligére a kiadóba kérek.

Utcai egyszoba-összkomfortos házrész, több helyiség, őszeresnek, iparosnak, város központjában eladó, vagy elcserélem. Érdeklődni: Nyíl u. 117., délelőtt, Dév Istvánnénál.

Eladó kétszoba-összkomfortos, kertes ház. Tanácsit, szövetkezetit vagy házrészt beszámítok, I. emeletig. Kosztolányi Dezső u. 63.

Eladó összkomfortos kétszobás családi ház fele. Egy külön bejáratú szoba beköltözhető. Érdeklődni délután 6-tól 7 óráig. Szappanos u. 16. B.

Kétszobás családi ház melléképülettel, állomáshoz, központhoz közel, eladó. Hajdúhadház, Festő u. 18.

Eladó ház gyümölcsössel, lakáscserével, megegyezéssel. Herceg u. 2.

Eladó kétszoba-összkomfortos családi ház 400 négyszögöl telekkel. Ebes, Lenin u. 25.

Kertes családi ház beköltözhetően, olcsón, kedvezményes fizetéssel is eladó. Érdeklődni: Becskereki u. 8., fszt. 2. GELKÁval szemben.

Kétszoba-összkomfortos gázfűtéses új bérházi lakásomat elcserélem hasonló cserépkályhás, külön udvarosra, garázsépítési lehetőség szükséges. Gáborjáni Szabó u. 9. IV. em. 13. Érdeklődni naponta 16 óra után.

Öröklakás (kétszobás) 1971. évi átadású eladó. „Jó hely" jeligére a kiadóba.

Gépkocsivezető oktató budapesti, külföldi és helyi túrára társ lenne, oktatna. Debreceni egyszoba-összkomfortos lakást belvárosit elcserélnék Nagyerdő környékére, vagy budapesti hasonlóra. „Földszint előnyben" jeligére a kiadóba.

Belvárosi háromszoba-összkomfortos lakásunkat elcseréljük két egyszoba-összkomfortosra. „Esetleg csak egy egyszoba-összkomfortos lakásra" jeligére a kiadóba.

Elcserélünk oroszlányi kétszoba-összkomfortos lakást debreceni vagy lenin-városi hasonlóra. Egyszoba is számításba jöhet. „Dunántúl" jeligére a kiadóba.

Elcserélném egyszoba-összkomfortos tanácsi cserépkályhás lakásom két vagy háromszoba-összkomfortos tanácsira, költségtérítéssel. Érdeklődni min-

Egy vagy két lány részére külön bejáratú szoba aug. 1-től kiadó. Pesti u. 49. szám.

Különálló üres szoba, konyha, spájzos lakást keresek albérletbe „Megegyezés" jeligére a kiadóba.

Külön bejáratú gázfűtéses bútorozott szoba fürdőszobával, értelmiséginek kiadó. Gáborjáni Szabó u. 9. fszt. 2.

Üres albérleti szobát keres fiatal házaspár egy gyermekkel. „Lehet konyhás is" jeligére a kiadóba.

JÁRMŰ

Eladó Skoda Octavia személygépkocsi. Érdeklődni: Téglás, Kisdiófa vendéglő.

Wartburg Limousin eladó. Délután 5-től, Monti Ezredes u. 19.

600-as Trabant olcsón, sürgősen eladó. Megtekinthető délután Bajcsy-Zsilinszky u. 7.

Garanciális, vagy kevéset futott 601-es Trabantot átveszek. Ajánlatot „Limousin" jeligére a kiadóba kérek.

Jó állapotban levő P 70-es személygépkocsi eladó. Kossuth u. 36.

GÉP ÉS SZE

Nagy teljesít
vattyú egybeé
Kartács u. 35.
ván.

Vinyiszító 316-
adó. Pesti u. 7

Singer férfi
gép eladó. Alb
veszek. Kodály
2. Simonyi út
mögött.

ÁLLÁ

Mezőgazdasági
vitásában és k
sában jártas me
gépészmérnök évi
korlattal MTSZ
lyezkedne. „C
jeligére a kiadó

Szobafestő, má
lót felveszek. Mé
nos, Bethlen u.

15 éves gyakor
delkező jogász e
ne Debrecenben
nyékén, tsz-ben
szokat „Jogtaná
igére a kiadóba

Keresek leiní
középkorú, vagy
gyermekszerető
aki lakásomon g
selné kislányomn
kevés házimunká
né. Fizetés megeg
rint. Gazdrózsa kö

Dovallói Szent Márton és István vértanu oltár mestere?

MDK

A Dovallói /Dovalovo, v. Liptó vm./ oltárra vonatkozó adatok Adattárban: 1-8.tábla a turócszentmártoni/Turciansky Svaty Martin/ muzeumban,9-12.tabla Szépmüv.Muz.-ban.

Festmények:1.Angyali üdvözlet,2.Krisztus születése,3.Vizitáció,4.Királyok imádása,5.Krisztus elfogatása,6.Ecce homo,7.Krisztus Pilátus előtt, 8.Keresztvitel,9.Olajfák hegye,lo.Tüviskoronázás,11.Ostorozás,12.Kálvária.

Az oltárra vonatkozó irodalom.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.296-297.l.

Dovallói Szent Márton és István vértanu oltár mestere

MDK

A Nagyőri mesterrel együtt dolgozhatott, kereken formált alakjaik közeli rokonok. /Az 152o-ban festett Szent márton és István vértanu oltár ~~reprodukciója könyvben CCVI.tábla~~ két külső szárnyának reprodukciója könyvben CCVI.tábla.)

Nagyőri vagy dovallói mesterrel lehetett kapcsolatban Liptó és Sáros megye ~~több~~ templomait diszitő ~~több~~ számos oltár./Lásd nagyőri mestert/.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955. 176.1.

? Dovallói Szent Márton és István vértanu oltár mestere

MDK

Passiójelenetét Schäufeleintól kölcsönözte. /Wagner V.: Prispevok k pozdnegotickému maliarstvu severného Slovenska."Bratislava" X.1936.21-27,3o-31./

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955. 176,214.l.

2. Dovallói Szent Márton és István vértanu oltár mestere

MDK

Az 152o-as évszám az oltárszekrény belső falán, a két titularis szobor mögött bevésve. 1936-37-ben restaurálták. Két merev szárnyát az SZM 1928-ban Csemiczky Gusztávtól vásárolta.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.296.l.

M.D.K.

Dovanhi M. /XIX. század/

133. Dunamenti vidék. Olajf. 54 x 80, vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 15. l.

Dovitzhauser, Könnüves,
1793. Pozsony.

Pressburger Zeitung
1793., 9. sz.

Pozsony. Dovitzhaüser, Römives,
1793.

Pressburger Zeitung
1793., 9. kz.

H.D.K

DOUGAMINE Ecaterina

1924-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya ... 336. e.

N. .K.

D'OUVENON Gizella

1917-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

...ti: Nagybánya. ... Bp. 1954. 332.l.

DOWITZH, Joseph, pozsonyi kőműves

J. D. Maurer, 65 éves felesége meghalt (1793, 104 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Doymus, spalatoi festő. 1448-ban Antonio da Sebenico-val együtt oltárképet festett a sebenicoi székesegyház részére. 1464-ben már nem élt.

Thieme—Becker: Allg. Lexikon der bildenden Künstler. Leipzig, 1913. IX. 533. l.

Doucha László

1907/8 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

1932-33 76. l.

56

MDK

Dózsa

butortervek

Kiállitások. Vállalk. Közl. 1909. ápr. 7. 2.l.

MDK

Douffet, Gérard,

flamand festő

Lazuelle nevű jeffi halotti tép-
mását a bázoló festménye egy
időben a Liege-i Baron Chestret
gyűjteményben volt.

Pigler, A. Portraying the dead
Acta Historiae Artium, IV Tom. 1956. 430.

DOURNOTTI Egerben tartózkodó olasz kőművesmester 1843-ban kimeszeli az adácsi rk. templomot.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Dorogi Imre

festőművén

a művész hozzájárult az alföldi festérnet gyarapításához.

Heresi Szemle
„Irodalom, Művészet"
1981. 1., 4-old.
Szelesi Zoltán: Medgyessy és az alföldi művészet.

Dowalik Antal,szabómester

1872-ben a soproni naptarban szerepel a sztrajk idején
34.old

aszló rnő: A soproni szabólegények sztrájkja
187 -ben. 29.old

oproni szemle,Helytört. olyóirat. III.1959.Sopron

Ø Dovalloi Szt István

és Szent Márton

oltár 1520 k.

a turócszentmártoni szlovák

Nemzeti Múzeumban.

Csanky Dénes

MAGYAR MŰVESZET

1937. 338 l.

344 l.

Dovallói szárnyas-
oltár részletek
a képzőmüvészeti Mü-
zeumban ~~1520~~
1520 körül
Csánky dénes

MAGYAR MUVESZET

1937. 344 l.

Dovallon 3 külön-
böző festőt felté-
teler Csánky

Dovallói (Lépő m.)

Kámyasoltár

képei

Bedő-gyűjtemény Bpest

Csánky Dénes

MAGYAR MŰVÉSZET

1937. 338. l.

339. l.

340. l. képpel

341. l. képpel

Dovallói rk. templom

(Liptó vm)

Falkép maradvá-
nyok

l.

Gereczefalképek

507. h.

archivalische Nachricht über das V
stammt. Die Kerzer Abtei war eine S
1202, ihre spitzbogigen Teile fallen al
und in deren Rahmen die siebenbürgi
dischen Metallkunst der Landnahmez
romanischen Epoche mit der Rezeptio
Entwicklung, während die einsickern
völlig unberührt waren. Die charakter
Gepräges sind auf langen Wanderweg
im 15. und 16. Jahrhundert nach Sie
18. Jahrhundert hinein ein zähes Nac
der meisten von Rumänen bewohnte
westlichen großungarischen Stil ident
dafür, daß ursprünglich hier Ungarn g
angesiedelt hatten. Daß die Ungarn i
hunderte vor den Rumänen ansässig
können, wird in glänzender und konk
belegt, vornehmlich im Herzen Siebe
gefundenen zahlreichen Grabfunde au
ungarischen Beigaben, denen die Wiss
stellen vermag. Das Rumänentum wa
welche ein Teil erst im 18. Jahrhund
griechisch-katholischen Bekenntnisses
außerhalb der westlichen Kultur und i
sich dann mit der Hastigkeit des Ne
ganze Kunstübung, die einfache Holza
in den orthodoxen Themen erstarrt,
fanden. Neuere rumänische Kunsthist
Versailles und Trianon statuierten ru
tektur eine ganze nationalistische The
der Tatsachen als unhaltbar erwiesen

Dovaldói rk. pléb. templom

(Liptó vm.)
gotikus, XVII. sz.
átalakítva

Div Felsőm

80 f

mult évben 25 millió frank értékű ajándékhoz és alapítványhoz jutottak. Ez a statisztikai adat mindennél ékesebben bizonyítja, hogy Francziaország, a szellemi és erkölcsi deka-

KÜLFÖLDI

A haarlemi városi múzeum ujjáépítésének és ujjászervezésének évek óta huzódó kérdése szerencsés megoldást nyert. Három terv merült föl. Az egyik Frans Halsnak, a város szülöttének és büszkeségének s más kiváló festőknek műveit külön kis múzeumban akarta egyesíteni, míg a jelentéktelenebb művészek alkotásait a város különböző nyilvános épületeiben helyezte volna el. A másik új múzeumépület emelését sürgette, míg a harmadik beérte a régi múzeum átépitésével. A városi képviselőtestület kis szótöbbséggel ez utóbbit fogadta el s e czélra 151.000 forintot szavazott meg. Egyúttal pedig új adminisztraczionális szabályzatot dolgozott ki, igazgatói állást szervezett s megállapította úgy ennek, valamint a többi alkalmazottaknak járandóságait. Az új szabályzat szerint a múzeum ügyei nem — miként eddig történt —

Dovalloi oltár

l.

Szépm. Műv. Erk

IV. XI. tábla

Dovin Galéria

LEVÉL

a felhőszakadásból

Megyünk át a ligeten, ez valamikor „kaszálórét" volt, csak Martinovicsék kivégzése után lett *vérmező*. Katonai gyakorlótérnek is használták a két háború között – reggeli galoppozáshoz kitűnő pálya, még lovaspólóra is alkalmas. (Fölháborodott verset írt róla akkor Erdélyi József.) 1945 után a várból hordták ide a romokat, ezzel föl is töltötték egyben, úgy, hogy szintje egy magasságba került a környező utakkal, majd beültették fával, bokorral. Az ötvenes években a metró építéséhez kikanyarították a közepét s fúrótornyot emeltek rá, ebbe költözött be 1956 novemberében egy szovjet alakulat, hogy körkörös védelemben lesse a menázsit, mely a Gellért-hegy irányából érkezett, páncélos kísérettel.

Ma ebből már semmi nem látszik. A fák megnőttek, s a frissen emelt pódium felől, ahová a műsort hallgatni igyekszünk, Bartók zenéje árad. A hazavágyás kínja és keserűsége van benne, s mert Horthy Miklós egyik távoli rokona elvitt egyszer a zeneesztéta Lendvai Ernőhöz, tudom, hogy az aranymetszés szabályai szerint készült. Bennem egyébként, ha hallom, mindig azt a ködös fényképet idézi fel, ahogy Bartók a hajókorlátnak dőlve önkéntes emigrációba megy.

Köd van most is, pontosabban szólva pára, szakad az eső, ernyővel hajladozunk az ágak alatt.

A régmúltba fogunk egyébként visszamenni, a gyerekkoromba. Előzetes hírek szerint a műsorban a jó ötven évvel ezelőtti korszak legjobb szellemeinek szava fog újra szólni, talán a tényfeltáró irodalom klasszikusának az a mondata is elhangzik, hogy aki nem látta a cselédsorsot annak idején, az nem tud semmit. S megint lelkifurdalásom lesz, ha ezt hallom. Újra elfog a szégyen, ha a majorra gondolok, ahol felnőttem, s ahol – fürdőmedencés parkunktól néhány lépésre – azok a hosszú házak álltak, tenyérnyi ablakukban lyukas lábosba ültetett szív alakú virággal. Ahol mi laktunk, azt kastélynak hívták. Apám irányította a Herceg Esterházy Hitbizománynak ezt az uradalmát, a kegyúri jog alapján például külön pad illetett meg bennünket a templomban az oltár mellett, és parádés kocsis vitt a hintón, zsinóros lajbiban, keménykalappal. Ez volt a szabály, még ha apám úgyszintén cselédsoron született is, mégpedig Ászáron (a szomszédjában meg Jászai Mari), körülöttünk mindenfelé nagybirtokok, néhány kilométerre voltunk Rácegrestől.

Játszani azért engedtek a cselédgyerekekkel. Igaz, cipőben vagy szandálban, noha a mezítláb meg a klottgatya volt akkoriban az ifjúsági divat. Pilickéztünk, messzire ütvén a kihegyezett botot. Métáztunk, feltalálván a *baseballt*. Kergettük a karikát. Villany nem volt, vízvezeték se, közös konyhán éltek a családok, jobbra-balra egy-egy szobában. Minden évben meg kellett újítani a szerződésüket. Tarthattak malacot is. Hátrébb az istállók jöttek, a tehenekénél kék ablakkal, hogy kevesebb legyen a légy. A magtár mögött pedig a hodály, hol a birkáké, hol a summásoké: ők északról jöttek, már-már páriák, hogy idénymunkával szedjék össze a télire valót.

Senki nem akadt akkoriban, néhány írón és falukutatón kívül, aki megkérdezte volna: ez a magyar világ rendje, csakugyan? Egyszerűen hiányzott a korból, amit ma – oly finom fogalmazással – szociális érzékenységnek mondanak. Természetesnek tetszett, hogy ugyanazok a gyerekek, akikkel nyaranta a játék demokráciája hoz össze, télen nyulakat hajtanak elém a körvadászaton, és illemtudóan lesik, hogy esszük pihenőben a paprikás pogácsát. Csak később, az intézetnél megkövetelt Bocskai-ruhában fogott el a rosszérzet, a Puszták népe olvasta után, s maradt a bűntudat, akár Remenyiknél. Azóta vagyok ott minden rendezvényen, mely az elhurcolós és megalázó múltból visszalopna bármit is, noha nekem – személy szerint – végül is arany életem volt. Mint e hon polgára, nem tehetek másként. Félművelt emberek tucatjai osztogatják most (kéretlenül) az ítéletet, ki tartozik a nemzethez, és ki nem. Meg is sértenek ezzel milliókat. Pedig a dolog ott kezdődik, hogy akár magyar vagy, akár nem, ne türj el semmiféle igazságtalanságot. Száll Bartók zenéje az őszi lombok közt, caplatunk az önvizsgálat pódiuma felé: kibogozhatatlannak látszik a történelem, kivált ezen a mezőn, de azért nagyjából el lehet igazodni benne.

Szabó György

Annyiért, amennyit mindig megér...

A Dovin Galériában is azt keresik, ami nincs a falon

– Milyen is lehetne egy galéria, ha nem veszteséges?

– Mondjuk nyereséges vagy legalább önfenntartó – reménykedik *Délceg Katalin*, a Dovin Galériát működtető D'Art cég művészeti igazgatója. – Addig is, és egyelőre olyan ez az egész, mint a szerelem: szív kell hozzá, jó szem, meg pénz, s persze hit, mert hinni kell abban, hogy hamarosan kialakul egy réteg, amelyik nemcsak jobban él majd, de a kortárs képzőművészek alkotásait is hajlandó megvásárolni.

– Miből él ma egy műkereskedő?

– Műkereskedelemből – és most a kortárs művek kereskedelméről beszélek – biztosan nem. Egyszerűen arról van szó, hogy kiegészítő tevékenységek nélkül kortárs műalkotásokat forgalmazni ma Magyarországon szinte lehetetlen. A Dovin is több lábon áll.

Azt mondhatjuk: több láb, mint hobbi

– Vegyük sorra a „lábait"!

– A műkereskedelem és a kiállítások rendezése mellett foglalkozunk könyvkiadással és alkalmazott grafikával, de a belső építészeti tervezés és kivitelezés vagy a műtárgyakba történő befektetések szervezése sem idegen tőlünk. Ezek a tevékenységek persze, összefüggenek, hiszen jórészt azok a cégek, főként bankok vásárolnak tőlünk kortárs alkotásokat, amelyek az arculatukat, az épületbelsőt vagy az irodák berendezését is velünk terveztették meg.

– Mondhatjuk-e, hogy a galéria tulajdonképpen egy költséges hobbi?

– Inkább kultúrmissziónak mondanám, azzal a kikötéssel, hogy nem feltétlen kell annak lennie. Ha öt év múlva még mindig csak misszió lesz, nem pedig nyereséget termelő vállalkozás, akkor majd komolyan elgondolkodunk azon: hogyan tovább? Tény, egyelőre csak viszi a pénzt, de én nagyon optimista vagyok. Már csak azért is, mert tudom, mi volt itt öt évvel ezelőtt, amikor még rendszeresen zsűriztem a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjánál, nos azóta magánvállalkozások alakultak. A fővárosban és környékén huszonöt magángaléria működik, és van közöttük legalább hat – mint például a Várfok, a Pandora, a No. 5., a Roczkov, a Knoll vagy az Arteria –, amelyeknek koncepciója van, például az, hogy adott a művészkörük, de egyáltalán, ha valaki bemegy ezek bármelyikébe, akkor pontosan tudja, hol van.

Mi van a fal mögött?

– Kik tartoznak a Dovin művészköréhez?

– Három alkotóval kötöttünk exkluzív szerződést. Közülük *Pollacsek Kálmán* egy kicsit a mi felfedezettünk is, míg *Barabás Márton* vagy *El Kazovszkij* művészetének jelentőségét, értékeit úgy hiszem, nem kell különösebben ecsetelnem.

– Mit tesz az „exkluzivitás"?

– Az illető csak a Dovinon keresztül adhat el képet, ugyanakkor adott keretösszegig garantáljuk a festmények közvetítését, vagyis évi három képet mindenképpen megveszünk tőle, azután biztosítunk évente egy hazai és egy külföldi kiállítást, továbbá rendszeresen készítünk színes kiadványokat, katalógusokat. Természetesen mások műveiből is rendezünk kiállításokat, de a „kizárólagosság" költségeit több művész esetében egyelőre nem tudjuk vállalni. Nézze, egy kiállítás megnyitása, meghívókkal együtt körülbelül 300 ezer forintba kerül, a terem bérlete havi 150 ezer, egy 160 oldalas, 60 színes reprodukcióval 1000 példányban kinyomtatott katalógus most egymillió 800 ezer. Ráadásul a kiállítást követően raktározni is kell a képeket, mert sokszor csak a tárlat után több héttel kezdik el keresni az illető műveit. Szóval, sokan nem azt keresik, amit a falakon látnak, hanem arra kíváncsiak, vajon mi van a raktárban?

A Dovin Galériában

RÉDEI FERENC FELVÉTELE

Mindig csak értéken, de oda-vissza

– Csak nem azt akarja mondani, hogy a kiállításokon nem vásárolnak az emberek?

– Bármilyen hihetetlen, ez így van. A gyűjtők a műkereskedő helyett, szívesebben mennek inkább magához a művészhez, akitől adott esetben áron alul lehet megszerezni értékes festményeket. A már említett cégek vásárlásainál meg az a gond, hogy nem igazán könnyű meggyőzni egy bankigazgatót arról, hogy éppen attól a művésztől vásároljon, akivel mi foglalkozunk. Persze, őt is meg lehet érteni, ha azt mondja: El Kazovszkij neki túlságosan drámai, s valami kevésbé felkavarót szeretne látni az irodája falán. Ennél is nagyobb baj, hogy az értelmiség manapság nem engedheti meg magának a műtárgyvásárlás luxusát. Nekik – jobb híján – különböző részletfizetési kedvezményekkel próbálunk segíteni.

– Mennyibe kerül egy Barabás Márton alkotás?

– A Napnarancs és holdfűrész (1993-as, festett fa, 63x55 cm) például 150 ezer. De szerintem nem is annyira az árak riasztóak, inkább a bizalom hiányzik.

– A vásárlók talán jobban bíznak az elholt mesterek, lexikon szócikkekkel hitelesített műveinek értékmegőrző képességében?

– Lehet, bár én minden vásárlómnak garantálom, hogy a szigorúan értékén (!) eladott kortárs művet, ugyanazért a pénzért visszavásárlom tőle, mert én csak annyiért kínálok egy-egy alkotást, amennyit nekem is bármikor megér.

Faragó József

TELEVÍZIÓ

A Hit logikája

Csak elismeréssel lehet adózni az ismeretlen alkotóknak – mert az adást a tévé Katolikus műsorok szerkesztősége jegyezte – a hétfő esti *Hitről gyermekeknek* pár perce miatt.

Először is lássuk a dolog morális oldalát. Bátor és végtelenül tisztességes dolognak tartom magát a kérdésfelvetést. Lehetnénk-e gazdagok is? – kérdezték az alkotók, s az erre való, hitnek megfelelő válasz tantétele, bizonyítéka volt a film. Azt hiszem igencsak rendjén van e kérdés a vadkapitalizmus oly bájtalan hajnalán, amikor a Kádár-korban elkezdődött szerzési düh, morális anómia és csodás önzés új távlatokat nyert a megszerezhető összegek beláthatatlan gyarapodása által. Végtére is más ám a kapitalizmus körülményei között önzőnek lenni; kissé nagyobb kockázattal jár és nagyobb haszonnal. Ebben a városban minden a fogyasztásról szól, s arra sarkall, nem utolsósorban maga televízió is, az a szűkebb közeg, amelyben ez a hangsúlyozottan szegény, csendes agitációs film készült.

Mert igazi intencionált film volt ez, alkalmazott művészet, de nincs ezzel semmi baj. A történet pedig ennyi: egy téli napon lovardába sétál az apa és a lánya. És aztán kicsit szembesülve az árakkal, meg ezzel-azzal, elbeszélgetnek arról, hogy karnának-e egyáltalán gazdagok lenni. Dunai Tamás, ez a való és csendes színész introvertált türelemmel mondja el a nézőknek, szép békésen, hogy miért is szereti Jézus a szegényeket jobban. Gazdagnak lenni állandó elfoglaltságot jelent, mondja a színész, ez a mondat gondolkozó főre vall, ez a mondat mindannyiunké lehet. Bizony, ez hangzott el két Mars csoki, hat Cornetto, huszonöt Rexona reklám és néhány sanda célzás, pár ingerült mondat között, ami a televízió normál állapota. Magát a csendet és a lassúságot is nagyra becsülöm. Azt, hogy mindez agitáció, nem bánom, s szerintem nincs azon mit szégyellni. Amúgy a szegénység dicséretét értelmező és hirdető műsor sem nagyon lehet más, mint szegény.

Egyetlen apró problémám volt, amit azért nem hallgatnék el. A szöveg szerint Dunai Tamás elmondja, hogy mi másként élünk, van értelme az életünknek, nemcsak a pénz. S többes szám első személyen a katolikusokat érti. Tudom, apróság, de azért mégis szóvá tenném, épp azért, mert egyébként oly békés volt az a pár perc. Lehet ám rühelleni a pénzt protestánsnak, zsidónak és hitetlennek, muzulmánnak és mormonnak, indiánnak és eszkimónak egyaránt. A fogyasztással szembeni életnél, a tébolyult zabálásnál és a finomságokban való feredőzésnél jobbat sokféle filozófia és program hirdet. Tudom én persze, hogy ez egy katolikus műsor volt, de talán elhangozhatott volna egy apró *is*. Mely szerint mi is így hisszük. Mi katolikusok is, akik az egyetemesség megszállottjai lennénk.

De van még egy okom, amiért oly reménykeltő volt ez a pár perc. Azt ígérte, amit egyébként sajnos oly nagyon hiányolhatunk: egy korszerű, minőségi katolicizmust, azt, amely a korai Igen-t jellemezte, a régebbi Vigiliát, s amely legutóbb felvillant a Pannonhalmi Szemlében. Azt, amelynek nincs szüksége arra a kéretlen propagandára, ingerült agresszióra, amely egyébként többek között a televízióban folyik, ahol mintha evidens lenne, hogy mindenki keresztény, mindenki katolikus, s azon túl nincsen más világ.

A televízió és a hit terjesztése roppant bonyolult kérdés, s még csak az elején tartunk annak az útnak, amelyen egy új nemzedéknek meg kell tanulnia, hogy miként bánjék saját érdekének és a többiek üdvének megfelelően ezzel az eszközzel. Abban biztos vagyok, hogy ez a csendes szegénység, még ha propaganda is, sokkal jobb bárminél, ami külsődleges, ami a televíziós neobarokk dagályossága, mely összekeveri a meditációt és a belső csendet a reklámmal. Ha viszont a katolikus hit műsorai a magyar televízióban elválaszthatóak lesznek a napi politizálás agresszív hisztériájától, akkor az mindenkinek hasznára válik, hívőknek és hitetleneknek egyaránt.

György Péter

A TAPOLCAI ÜVEGGYAPOT RT.
továbbra is a VÁSÁRLÓK SZOLGÁLATÁBAN.
Részvénytársaságunk
1993. szept.10 - szept.30. között
20%-OS
KEDVEZMÉNYES AKCIÓT HIRDET.
TOVÁBBI KEDVEZMÉNYEK:
- ingyenes házhozszállítás
- fizetés az áru átvételekor

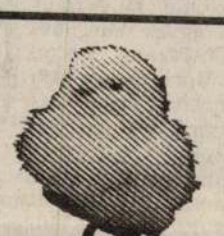

SZEPTEMBER 10 - 19 KÖZÖTT
A BNV 17-es pavilon 2/C standján
történő megrendelés esetén (meglepetésekkel, kedvezményekkel) állunk vásárlóink rendelkezésére.

Termékeink megrendelhetők:
személyesen vagy telefonon
- BNV 17-es pavilon 2/c stand
- Üveggyapot Rt. Tapolca Keszthelyi u. 53.
tel/fax: 87/311-773, 313-700, 313-411, 313-040
tel: 311-576
- Márkakereskedőinknél

ISOLYTH-STM TAPOLCAI ÜVEGGYAPOT RT.
8300 TAPOLCA, KESZTHELYI U. 53.

RÁDIÓ- ÉS TELEVÍZIÓMŰSOR

SZOMBAT

KOSSUTH RÁDIÓ
Ultrarövidhullámon

A középhullámú műsoroktól eltérő programok: 9.00–11.00 Körzeti információs magazinok **16.00–17.00** Az Amerika Hangja magyar műsora **18.20** Újra olvasva **18.30** V materinskom jazyku. Szlovák nyelvű nemzetiségi műsor **19.00** In limba materna. Román nyelvű nemzetiségi műsor **19.30** In der Muttersprache. Német nyelvű nemzetiségi műsor **20.00** Na maternjem jeziku. Horvát nyelvű nemzetiségi műsor **20.30** Na maternjem jeziku. Szerb nyelvű nemzetiségi műsor **21.05** Örökzöld dallamok **23.00** A BBC késő esti magyar műsora **23.45** Végh György versei

Középhullámon

4.30 Reggeli krónika **8.10** Műsorismertetés, programajánlat **8.25** Kopogtató **8.50** Egyiptom a miénk is. Ember Mária jegyzete **9.05** Családi tükör **9.35** Pilar Lorengar operáriákat énekel **10.05** Ismét a jövőből! **11.05** Látogatóban a köztársasági elnöknél. Riporter: Wisinger István **12.30** Faluról falura **13.05** Népdalkörök pódiuma **13.40** Tetten ért szavak. Balázs Géza anyanyelvi műsora **14.05** Oxigén **15.05** Csavargások... **16.00** 168 Óra. Az adás idején hívható telefonszám: 138-7901 és 138-8912 **17.30** Visszhang **18.25** Szemle **19.05** Sportvilág **19.30** Jó éjszakát, gyerekek! **19.40** Miska bácsi levelesládája **20.05** Negyven éve mutatta be a Rádiószínház. Légy jó mindhalálig. Móricz Zsigmond színműve **20.59–21.04** Hírek, időjárás **21.50** Brahms három magyar tánca **22.20** Esettanulmány **23.05** Emlékek szárnyain

PETŐFI RÁDIÓ

4.30 Hírek, időjárás **4.33** Reggeli dallamok **5.03** Nyújtózkodó **7.30** A szeretet közösségei **8.05** Ó, ó, ó nagymami... **9.05** Családi körben **10.00** Kölyökzene **10.30** Hírvidék **11.03** Tor-túra **12.00** Jó ebédhez szól a nóta **13.10** Tükörben **13.45** Időjárás- és vízállásjelentés **14.00** Örökzöld filmmelódiák **14.30** Daráló **15.03** Magunkat ajánljuk **19.05** Talpalávaló **19.57** Sport **20.00** Nemzetközi slágerlista **20.57** Sport **21.10** Híres történetek – nagy egyéniségek **22.00** Koncertfelvételek **23.03** Sporthíradó **23.10** Máról holnapra

BARTÓK RÁDIÓ

6.00 Muzsikáló reggel **9.05** Ha a versek velünk maradnak... **9.50** Szép szó – jegyzet **10.05** Hangfelvételek felsőfokon **11.42** A Vancouver Énekegyüttes műsorából **12.05** A Bartók Rádió kívánságműsora **14.05** Francia kamaramuzsika **15.00** Opera-művészlemezek **16.05** Szimfonikus zene **17.30** Poggyász **18.05** Quintesszencia **19.05** A Magyar Rádió énekkara Bruckner-kórusokat énekel **19.15** Összkiadás **20.30** Európai nyári fesztiválok **Kb. 23.40** Toronyzene

TV 1

6.23 Műsorismertetés **6.25** Falutévé **6.45** Híradó **7.00** NAP-kelte **8.15** Jó reggelt adj, Istenem! **8.25–12.00** Korhatár nélkül **12.00** Déli harangszó **12.02** Szezám utca. Amerikai feliratos gyermekműsorsorozat **13.01** Vissza a bronzkorba. Angol ismeretterjesztő film **13.30** Panoráma (ism.) **14.30** Újdonságok **15.00** Kalandorok kíméljenek! Kánya Kata társkereső műsora **15.20** Leg... leg... leg... Különleges rekordok és rekorderek **15.50** Vásártévé **16.05** Mit csinált Diddlebock szerdán? Amerikai film **17.15** Mesélő cégtáblák. A Gerbeaud **17.40** Hőmérő. Politikai show-műsor **18.40** Szerencsekerék **19.12** Esti mese **19.30** Híradó **20.05** Telesport **20.25** Ki mit tud? III. középdöntő **23.10** Musicalek várólistán **0.10** Híradó

TV 2

6.28 Műsorajánlat **6.30** Gazdaképző (ism.) **7.00** Napra-Forgó **8.00** Patrin – Üzenet – Vorba. Cigány Magazin **8.25** Hrvatska kronika. Horvát nyelvű nemzetiségi magazin **8.50** Unser Bildschirm. Német nyelvű nemzetiségi magazin **9.15** Ecranul nostru. Román nyelvű nemzetiségi magazin **9.40** Slovenski Utrinki. Szlovén nyelvű nemzetiségi magazin **10.05** Nasa obrazovka. Szlovák nyelvű nemzetiségi magazin **10.30** Szardínia, az álomsziget (ism.) A TV 2 útifilmje **11.00** MTK–Ferencváros bajnoki labdarúgó-mérkőzés közvetítése a Hungária körútról **13.00** Família Kft. (ism.) 95. rész **13.30** Útkereső **13.55** Műsorajánlat – Időjárás **14.00** Bakelit **14.25** Csodállatok. A lapátfülű és a bengál törpemacska **14.45** Az egyetlen Föld (ism.) Japán ismeretterjesztő filmsorozat. XII/4. **15.35** Nagylátószög **16.25** Gaia. Ökológiai filmújság **16.50** Nézze meg az ember! **17.00** Autó 2. A TV 2 autós magazinja **17.25** Gyerekeknek **17.56** Knight Rider. Amerikai tévéfilmsorozat. Erdő **18.55** Kék hírek. A TV-híradó melléklete **19.10** Egy elsüllyedt világ képei. Gerecze Péter fotóhagyatéka **19.30** Váratlan utazás. Kanadai filmsorozat. XIII/2. **20.20** Salzburg 1993. III/1. **21.15** Telesport. **Benne:** Ökölvívó EB-elődöntők. Közvetítés Bursából – Atlétika, Mobil Nagydíj-döntő. Közvetítés Londonból **22.00** Esti egyenleg **22.20** Időjárás **22.25** Csak nézünk mint a moziban... Az 50-es évek. Benne 1956/2. **Kb. 23.05** Az eltüsszentett birodalom. Magyar film

DUNA TV

16.00 Hírek, műsorismertetés **16.05** Évforduló **16.10** Kánon **16.40** Kismaszat és a gézengúzok **17.55** Népzenei koncert **18.20** Mesesarok **18.45** Dunahíradó **19.00** Tradíció Magazin **19.45** Dunasport **20.00** Meghökkentő mesék **20.25** Ki mit tud? 1993. **23.05** Évforduló **23.10** Hírösszefoglaló

HBO

17.30 Állati élet: Száraz évszak. Mb. angol természetfilm **18.30** Beatlejuice. Mb. am. vígjáték **20.05** A halál keresztútján. Mb. am. krimi **22.00** A hóhér dala. Mb. am. bűnügyi dráma **0.45** Emmanuelle 2. Mb. fr. erotikus film

ATV

8.00 Műsorismertetés **8.05** Mese gyerekeknek **8.45** Autózzunk! **8.50** Kapásjelző horgászoknak **9.00** ATV-film: Szupersztárok akcióban **10.30** Pop-Rock Lexikon **11.00** Vízkend **11.56** László atya öt perce **13.00–17.00** A pénteki adás ism. **20.00–24.00** A délelőtti adás ism.

EUROSPORT

13.00 Élő adások **22.00** Ökölvívás **23.00** Formula–1. Olasz Grand Prix **24.00** Műkorcsolyázás. Nebelhorn Kupa

SUPER CHANNEL

17.00 Útinapló **17.30** Eco Record. Környezetvédelmi magazin **18.00** Videódivat **18.30** Élőből élőben **19.00** Mozimatiné **19.45** Harold Diddlebock bűnei. Amerikai filmvígjáték **21.30** Európai mozimagazin **22.00** ITN-hírek **22.30** Csupafül **23.00** Látványmesterek a stúdióban **23.30** Élőből élőben **0.30** Videógenerátor

RTL

17.45 Melrose Place. Amerikai sorozat **18.45** Hírek **19.15** Beverly Hills, 90210. Amerikai sorozat **20.15** Peter Steiner Pajtaszínháza. A három megrögzött agglegény. Vígjáték **22.00** Az utolsó választás. Kanadai játékfilm **24.00** A tűz bőre alatt. Francia szexfilm **1.40** Rózsaszín sorozat. Francia erotikus film **2.15** Az ibizai kapcsolat. NSZK–francia szexfilm

VASÁRNAP

KOSSUTH RÁDIÓ
Ultrarövidhullámon

A középhullámú műsoroktól eltérő programok: 8.30–10.00 Körzeti magazinok **15.00** Angol óra. A BBC délutáni magyar műsora **16.00–17.00** Az Amerika Hangja magyar műsora **18.20** Heuréka! **18.30** V materinskom jazyku. Szlovák nyelvű nemzetiségi műsor **19.00** In limba materna. Román nyelvű nemzetiségi műsor **19.30** In der Muttersprache. Német nyelvű nemzetiségi műsor **20.00** Na maternjem jeziku. Horvát nyelvű nemzetiségi műsor **20.30–21.00** Na maternjem jeziku. Szerb nyelvű nemzetiségi műsor **23.00** A BBC késő esti magyar műsora **23.45** Zelk Zoltán versei

Középhullámon

6.00 Vasárnapi Újság. Az adás idején hívható telefonszám: 138-7915 és 138-7296 **8.24** Édes anyanyelvünk **8.30** Régi magyar muzsika **8.45** Műsorismertetés, programajánlat **9.05** Világóra **10.05** Istentisztelet közvetítése a vásárosnaményi református templomból **11.05** Gondolat–jel **12.20** Harminc perc alatt a Föld körül **12.50** Vasárnapi gondolatok. Jegyzet **13.05** Énekeljük együtt **13.15** A szülőföld muzsikája **14.05** Szonda. Tudományos magazin **14.35** Mit üzen a Rádió? **15.05** Magyarországról jövök... **16.10** Művészlemezek **17.05** Irodalmi Újság **18.20** Örökzöld operettdallamok **19.05** Sportvilág **19.30** Jó éjszakát, gyerekek! **19.40** Színes népi muzsika **20.05** Rádiófónia **21.05** Neveletlen példakép. Kopányi György rádiójátéka **22.20** Baranyay László zongorázik

PETŐFI RÁDIÓ

6.00 Hírek, időjárás **6.03** Holnap hétfő **8.05** Csillagközelben **8.49** Körtumfilm **16.20** Forma–1. Olasz Nagydíj. Közvetítés Monzából **17.00** K+P Kárpótlás és privatizáció. Szolgáltatóműsor **17.20** Vásártévé **17.35** Delta. Tudományos híradó **18.00** Körzeti tévéstúdiók műsora: Budapest – Debrecen – Pécs – Szeged – Szombathely **18.30** Kedves versem. Szilágyi Domokos: Kérvény **18.35** Időjárás **18.40** Gyerekeknek **19.00** Família Kft. 96. rész **19.35** Olasz kísértet. Olasz film **21.10** Beethoven-ciklus. Beethoven: I. szimfónia C-dúr Op. 21. **21.50** Összefoglaló az Ökölvívó EB-ről, Bursából **22.10** Századunk nagy napjai. 1939. szeptember 2. Francia dokumentumfilm-sorozat. III/3. rész: A tragédia **23.05** Budapest Tavaszi Fesztivál. A Budapesti Fesztiválzenekar hangversenye

DUNA TV

16.00 Hírek, műsorismertetés **16.05** Évforduló **16.10** Lumen 2000 **16.40** Mesterségem címere: Tudománnyal a környezetért. Béres János professzorral **17.03** Tizenkét hónap az erdőn. Szeptember **17.30** Fekete Villám kalandjai **17.55** Magyar évszázadok **18.15** Postabontás **18.30** Mesesarok **18.45** Dunahíradó **19.00** Circus maximus. Magyar film **20.45** Budapest hangversenytermeiből **21.30** Évforduló **21.35** Hírösszefoglaló

HBO

17.30 Vasgyúrók. mb. am. dok. film **19.00** Rendőrakadémia 3. Indul a kiképzés. Mb. am. vígjáték **20.25** A nagy postarablás. Magyar–német–lengyel vígjáték **21.50** Holtbiztos tipp. Mb. am. krimi **23.25** Keresztmama II. Mb. am. akciófilm

TV 4

8.00 Műsorismertetés **8.15** Power kapitány. Amerikai film **8.40** Nemzetközi Divat Stúdió **9.00** Trans World International **9.10** Vadak Amerikában. Természetfilm **9.30** Iron Mariden. Zenés beszélgetés **10.00** Szupersztárok akcióban. Amerikai film **11.30** Cine-java. Mozikalauz **12.00** Műsorzárás **20.00** Műsorismertetés **20.05** Divatmagazin **20.30** Európa kávéház **20.53** Zenekorzó **21.05** A szabadság hangja. Amerikai film **22.30** Arcok és álarcok (ism.) **23.10** AC/DC **23.25** Philip Morris Gyűjtemény **24.00** Műsorzárás

TV PLUSZ

12.05 Meglepetés gyerekeknek **13.10** Az ózonlyuk nyomában. Üvegművészet **13.25** Mozaik magazin: Tengeri akvárium. Sárkányrepülő világrekord. Kutyaszánverseny **13.35** TV PLUSZ útifilm: Észak-Amerika vadrezervátumai **13.50** Sportcsemegék **14.15** TV PLUSZ film: Az 1501-es járat rejtélye. Színes, szín. am. kalandfilm

EUROSPORT

12.00 Élő adások **0.30** Formula–1. Grand Prix

SUPER

17.00 Bonanza. Westernsorozat **18.00** Videódivat **18.30** Csupafül **19.00** Eco Record. Környezetvédelmi magazin **19.30** Jogok és jogtalanságok **20.00** Európai magazinok **20.30** Dokumentumsorozat **21.00** Üzleti fórum **21.30** Üzleti magazin **22.00** ITN-hírek **22.30** Moszkvától Nyugatra. Politikai magazin **23.00** Kisfilmek

RTL

16.55 A Beverly Hills-i vadóc. Amerikai vígjáték **18.45** Hírek **19.10** Csak a szerelem számít **20.15** Ez az alak szeret engem. NSZK vígjáték **22.05** A Der Spiegel tévémagazinja **22.45** Prime Time. Késői adás **23.10** Éden. Amerikai erotikus szappanopera **23.40** Késő esti Playboy.

Életbölcselet

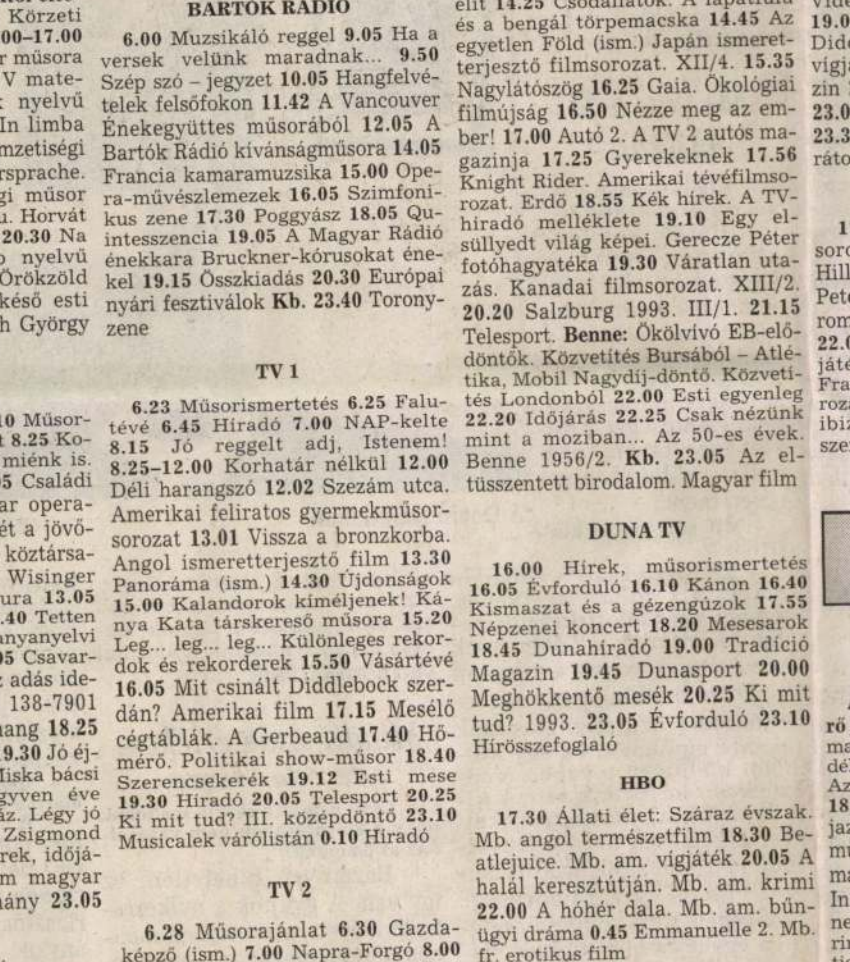

VÍZSZINTES: 1. Aratni is akar majd. **4. Lev Tolsztoj gondolatát idézzük, az első része (zárt betűk: S, Z, T, E, S), 8.** Eszencia **12.** Tenger jelzője **13.** Harcmodor. **15.** Menetben van! **16.** Kiejtett betű. **17.** Sakkműszó. **19.** Annál lejjebb. **20.** Azonos betűk. **21.** Tollforgató. **23.** Pára! **24.** Mutatószó. **25.** Bog. **27.** Két darab. **29.** Adásvételkor kínál valamiért. **31.** Pihentetett szántóföld. **32.** Lankadatlanul figyel. **34.** Tortadarab. **36.** Kvarccal is emlegetett szó. **37.** Földrengés sújtotta iráni város. **38.** Rózsa Sándor paripája! **39.** Hasad. **43.** Ínyenceknek való. **45.** A múlt idő egyik jele. **46.** Lószerszám része. **47.** Borítókosár. **49.** Csúcsíves stílus. **51.** Semmikor se. **52.** Szomjoltó. **54.** Füstsapka. **55.** Vonat fut rajta. **56.** Szándékozó. **58.** Dátumrag. **59.** Északi férfinév. **60.** Egyiptom régi neve. **53.** Görög törzs. **64.** Evőeszköz. **66.** A Pál utcai fiúk egyike. **68.** A lutécium vegyjele. **69.** Házrész! **70.** Mezőgazdasági munkát végez. **72.** Ókori nép. **74.** Pödör.

FÜGGŐLEGES: 1. Az idézet második, befejező része (zárt betűk: G, N, Y, K, É). 2. Mezei rágcsáló. **3.** Személyes névmás. **4.** Hivatali rang. **5.** ... Troll; Heine műve. **6.** Katonai, röv. **7.** Sakkban áll! **8.** Illatos virágú fa. **9.** Heyerdahl papíruszhajója. **10.** A filozófia egyik törvénye. **11.** Kecske, vagy nyúlféle. **14.** Villarész! **18.** Bern folyója. **20.** Afrikai gémféle madár. **22.** Dalmű. **24.** Várát Dobó István védte. **26.** Sutban van! **28.** Manapság gyakran változik. **29.** Szártag. **30.** Ételből ráadás. **33.** Valahova jelentkező. **34.** Nehezen elviselhető. **35.** Véghezvitt cselekedet. **38.** Lobog. **40.** Dézsában van! **41.** Magunk. **42.** A Berni-Alpokban eredő folyó. **44.** Hegy Jeruzsálemben. **47.** A könyvelés egyik oldala. **48.** Világfolyó. **50.** Súlyegység, röv. **51.** Mértékegységrendszer. **53.** Néma líra! **55.** Számos. **57.** Történelmi időszak. **59.** Üzlet. **61.** Régi nép. **62.** Hirtelen ki, illetve benéző személy szava. **65.** Véredény. **66.** Éjszakai mulató. **67.** Atlétika, röv. **70.** Bozótban van! **71.** Asszonynévképző. **73.** Rügydarab!

Batta Miklós

Beküldendő a vízszintes 4. és függőleges 1. számú sor megfejtése, lehetőleg levelezőlapon. Határidő: szeptember 20. A cím mellé kérjük ráírni: REJTVÉNY.

AZ AUGUSZTUS 28-I REJTVÉNYPÁLYÁZATUNK NYERTESEI

Megfejtése: A Mancikáék macskája egész nap tejet iszik, az arca mégis fekete.

Budapestiek: Benedek Rezsőné, Bogisich Csilla, Bordács János, Dékány Miklósné, Gyuris Zoltán, Hajdú István, Hattyár Zsuzsanna, Hunkár Ferenc, Keszthelyi Lászlóné, Kis Tóth Marianna, Lakatos András, Laukó Béla, Nyitrai Ágnes, Princ Ernőné, Rédlinger Tamásné, Szajkó Tünde, Szénási Ferenc, Tóth Árpád, Tulok Gézáné, Vona István.

Vidékiek: Adorján Noémi, Lengyel; Alvégi Róbertné, Salgótarján; Barabás Judit, Hajdúszoboszló; Bera Mihályné, Baja; Bíró Erzsébet, Gyulakeszi; Czakó Szilvia, Nyergesújfalu; Czurnics Józsefné, Baja; Farkás Lászlóné, Kemenespálfa; Halász András, Szerencs; Harsányi Jolán, Debrecen; Ihász József, Veszprém; Jámbor Jánosné, Úri; Józsa Zoltánné, Füle; Kulin Aranka, Cegléd; Láng Sándorné, Békéscsaba; Locskai Józsefné, Orosháza; Magyar Anikó, Tatabánya VI.; Móricz Endre, Kisdombegyház; Máriási Judit, Mosonmagyaróvár; Menkó Lászlóné, Tápiógyörgye; Péter István, Pécs; Ó. Póskay Zsigmondné, Mosonmagyaróvár; Sárközi Józsefné, Pilisvörösvár; Soós János, Szentes; Szabó János, Mindszent; Szabó Jenő, Siklós; Takács Pálné, Tura; Trefán József, Debrecen; Verseczky József, Gyömrő; Vitéz Barbara, Pilismarót.

(Értesítjük kedves rejtvényfejtőinket, hogy a nyereményutalványokat technikai akadályok miatt csak szeptember végétől tudjuk rendelkezésükre bocsátani. Kérjük szíves megértésüket!)

A vasárnapi Falutévé adásából: Az Agrárvilágban a holland termelők – Alföldi körkép – Árak, kedvezmények a Kakas-hálózatból – Hogyan lettem téesz-tag? – LóNap Mélykúton – Faluzsaru – kukorékok: Korda Györgyről – Lelkifröccs – a teológus gondolatai – Megigértük, küldjük a nótát

A hétfői NAP-kelte tervezett témái: Reggeli Szabó Tamás tárca nélküli miniszterrel – Beszámoló az MDF hét végi gyűléséről – Társadalmi részvétel a privatizációban – Sport Plusz Foci vendégei: Meszéna Miklós és dr. Csapó Gábor – Kinn, padon: Szabó Tamás – Párbaj a privatizációról: Szabó Tamás és Tardos Márton. A NAP-kelte hívható a 272-8811-es és a 272-8812-es telefonszámokon. Napi Sacc: 272-8811

Felhős, meleg idő

RAIR A RAIR mindent tud az oroszlánról
PEUGEOT

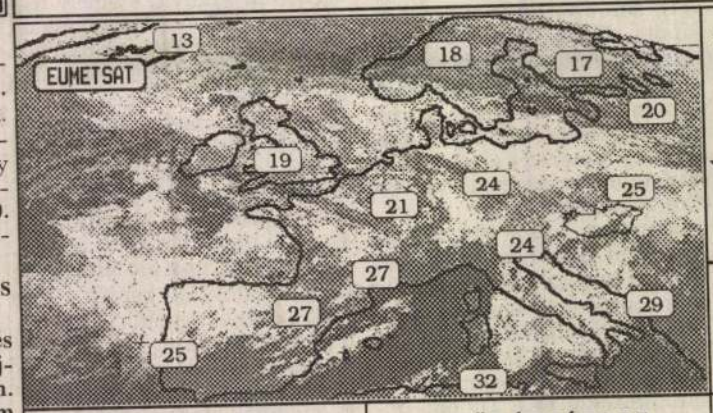

MA KORA DÉLUTÁN

TEXO-MAGÁNMETEOROLÓGIA

hideg front, meleg front, eső, zivatar, hó, szél, napsütés
derült, mérsékelten felhős, erősen felhős, borult

VÍZHŐMÉRSÉKLETEK (°C)

Hazai vizeink		Közeli tengerek	
Balaton:	16	Adria:	20-22
Duna:	14-16	Balti-tenger:	14-15
Tisza:	13-18	Fekete-tenger:	20-21
Velencei-tó:	18	Földközi-tenger:	22-24

HŐMÉRSÉKLET

A Duna Budapestnél: 318 cm ↓ 16 °C

FRONTHATÁS: hideg.

LÉGNYOMÁS: alig változik.

BOLDOG NÉVNAPOT! Teodóra

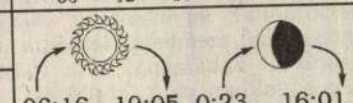

Árengedményes PEUGEOT akció a RAIR-nél!
80-210.000 Ft kedvezmény!
RAIR: 1142. Erzsébet királyné útja 125.
Tel.:252-4877; 251-4511, fax:251-2699.

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS:
Az ország nagy részén, a nyugati határszél kivételével, felhős idő várható. Délután néhány helyen zápor, egy-két helyen zivatar is valószínű. A kora délutáni maximumhőmérséklet 24-28, este 19-24 fok között várható. A déli, majd délnyugati szél reggel gyenge, nappal mérsékelten erős lesz.
A következő napokban lényeges változás nélkül tovább folytatódik az enyhe idő.

A pénteki előrejelzés sikeressége: 5.

LÉGSZENNYEZŐDÉS a nagyvárosok belvárosaiban kissé emelkedik.

DOZVALD JÁNOS
FOTÓS

Erzsébetvárosi pozitívok

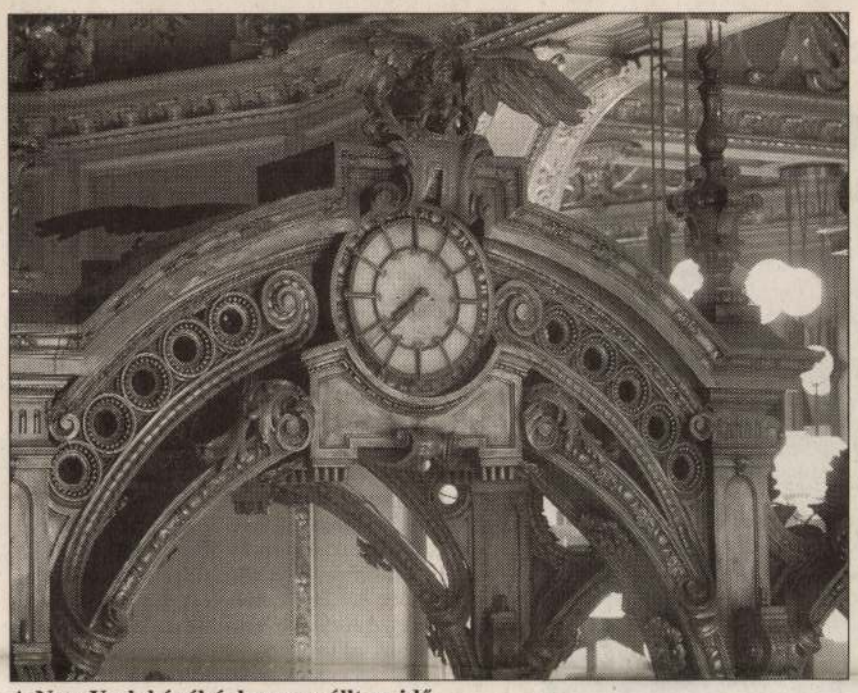

A New York kávéházban megállt az idő

Sajátos kerékpártároló

FOTÓK: DOZVALD JÁNOS

Volt egyszer – hol nem volt? – Erzsébetvárosban egy kulturális pályázat. Erre jelentkezett többek közt Dozvald János azzal a tervvel, hogy lefotózza Erzsébetváros házait. Egy évig dolgozott, el is készített hatezer pompás felvételt. Történt mindez négy éve. Azóta parlagon hever a páratlan képanyag. Készült belőle ugyan multimédiás bemutató meg vetített képes műsor, de a fotókból ennél jóval többet ki lehetne hozni.

Kevés kerület büszkélkedhet azzal, hogy majd minden házáról készült fotó. Mert kevés az olyan ember, aki egy teljes évet áldoz bizonytalan sorsú munkára. Persze *Dozvald János* hajdan még nem sejtette, hogy munkájára tulajdonképpen senki sem tart majd igényt. Igaz, az effajta feleslegességérzés számára már nem ismeretlen, hasonlóan járt vetített képes műsoraival is.

A diaporámák ideje lejárt, az emberek manapság nem ülnek be zenés diavetítésre: inkább irány a multiplex! Pedig csodálatos képanyag lapul Dozvald úr Dob utcai műtermében. Négy év nem nagy idő, de arra éppen elég, hogy várostörténeti értéket nyerjen néhány felvétel: az azóta lebontott Continental szálló erkélyéből kinőtt ecetfa például már csak a fotókon él tovább.

Gyönyörű és borzalmas képek. Galambok, vadszőlővel befuttatott házfalak és persze a pusztulás mindenütt. Meg a kincsek, a most is megtalálható csodák, a színes üvegablakok, a szobrok, kovácsoltvas lépcsőházi lámpák. Dozvald János több mint kétezer erzsébetvárosi házat örökített meg. Nem jutott be azonban minden kapualjba, minden udvarra, mert rácsok, vasajtók és házmesterek állták útját. Olyan akadályok ezek, melyek a betörőknek nem, csak jó szándékú művészeknek szegik kedvét.

Négy éve nem fotózza Erzsébetvárost a kerület legnagyobb képanyagának létrehozója. Pedig – mint mondja – ezt soha nem lehet abbahagyni. Megy az utcán, s látja, hogy bontanak egy házat. Az utolsó pillanat, amikor még ő vagy más megörökíthetné azt, ami száz évig állt, s mindjárt eltűnik. Csakhogy iszonyúan drága a film, a technika, s közben élni kell, élni valamiből, amiért megfizetik a mestert, a művészt is akár.

Erzsébetváros fotósa ma már tétova kalandnak tartja a hajdani nagy vállalkozást. Összeállított azért a több ezer képből egy húszperces zenés műsort, amit bemutattak a főpolgármester VII. kerületi látogatásán és egyszer az Almássy Téri Szabadidőközpontban. A kerület képeiből készült egy multimédiás CD is, amelyet a polgármester ajándékként elvitt magával Angliába. Az anyag azonban ennél sokkal többre hivatott, Dozvald János reméli, egyszer valaki meglátja a lehetőséget benne. Ez nem könnyű, hiszen Erzsébetvárosban nincs Lánchíd, se Parlament, még a Duna sem itt folyik, viszont a városrész zsidó felekezeti műemlékei egyedülállóak.

A hatvankét éves fotós, multimédiás producer, művészettörténész egyelőre vár. Most éppen azon gondolkodik, mire kellene felhasználni az ablakokat. Rengeteg ablakot fotózott le, különöseket és sejtelmeseket, nyitottakat és csukottakat. Ő ért a képek nyelvén, tudja, melyik képes kommunikálni a másikkal. Mégiscsak kár lenne veszni hagyni a megörökített pillanatokat.

Az üzlethez azonban nem értenek a művészek. Szerencsére.

Sándor Tünde

apesti Luther-emlékmű mestere

unyt el Lux Elek szobrászművész – Részt vett az Angyalföldi Műhely munkájában is

k legfon-
t: az idő-
ntős mű-
nszenves
el nyilat-
esztétája
brásznak
et, hogy
Háttérbe
gyszerűen

okra utal-
- írta róla
ikusokat,
Táncosnői
szati él-
lé-

Lux Elek

ős sikert
g a kirá-

lgálatra,
yes kiál-
akat kö-
. Ez év
él hosz-
ai működ-
először
es tanára
lismerés-

ben, Szinyei-jutalomban részesült, s nem sokkal később be is választották a Szinyei Társaságba.

Egyéni témáira és szuverén stílusára az aktok és a táncosnőszobrok révén talált rá. Lux Elek a korszak talán legnagyobb aktszobrásza volt (nem elhanyagolható tény, hogy a műfaj másik nagy képviselőjével, Pásztor Jánossal egy ideig közös modellt foglalkoztatott). Könnyed, tiszta szépségű munkáinak lényege a körvonalakban és a mozdulatokban, a pillanatnyi pózok kimerevítésében ragadható meg. Művei népszerűségére jellemző, hogy mind a pécsi Zsolnay-gyár, mind a herendi porcelángyár érdemesnek tartotta sokszorosítani őket.

Kiváló jellemábrázoló készségről tanúskodó portréinak java női portré, és síremlékei többségén is allegorikus nőalakokat jelenített meg. Utóbbi műfajból kiemelkedik Gróh Istvánnak, az Iparművészeti Iskola 1936-ban elhunyt igazgatójának sírszobra a Kerepesi úti temetőben, valamint ugyanitt, az 50/1. parcellában Lux saját sírja egyik legszebb aktszobrával, amely méltó módon reprezentálja egész munkásságát. Emellett ő volt az első magyar szobrászok egyike, akit foglalkoztatott a sportkisplasztika műfaja.

Budapesten életében három első világháborús emlékműve került köztérre. Az első a kerékpáros honvédek hősi emléke volt (1937), egy relief a Várban, a Mária Magdolna-templom falán, melynek a templom lebontásakor veszett nyoma. 1940-ben leplezték le a Vízivárosban, a Jurányi utcai iskola Görgey – ma Varsányi Irén – utcai falán azt a kisgyermeket ölelő katonát ábrázoló domborművét, amely néhány év múlva hasonló sorsra jutott. Legjelentősebb hősi emlékét, egy monumentális, bronz férfiaktot szintén 1940-ben avatták fel Pesterzsébeten, a mai Emlékezés terén. Később ez a különleges, a harciasság helyett inkább az áldozatkészséget hangsúlyozó munka is megcsonkult: a talapzat két oldalán elhelyezett, katonákat ábrázoló reliefek a második világháborúban elpusztultak, s 1966-ban a főalakot is egyszerűbb posztamensre helyezték át. Rendhagyó tervvel szerepelt a Tisza István-emlékműre kiírt pályázaton: a nagyvonalúan mintázott, ülő főalakot római öltözékben jelenítette meg. Egyik legszebb köztéri munkája, a Semmelweis-relief (1930) nem Budapesten, hanem a szegedi Nemzeti Emlékcsarnokban kapott helyet.

A megkésett szobor FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

Intenzíven részt vett a kerámia- és porcelánszobrokra specializálódott Angyalföldi Műhely – más néven Ligeti Miklós Művészi Kerámiaműhelye – munkájában, ahol az alapító Ligeti mellett több jeles szobrász is dolgozott. Megbecsültségét jelzi, hogy egyike volt annak a tizenöt szobrásznak, akinek művei 1928-ban bekerültek a régi Műcsarnokban megnyílt Új Magyar Képtár – a „magyar Luxembourg" – anyagába, melyet Petrovics Elek, a Szépművészeti Múzeum főigazgatója állított össze.

Utolsó éveiben egyetlen, minden addiginál jelentősebb megbízás foglalkoztatta, amely óriási kihívást jelentett számára mind a rangos feladat, mind Lux személyes kötődése révén: megnyerte a Deák térre tervezett reprezentatív Luther-emlékmű pályázatát. Tervei szerint a főalak önálló talapzatra került volna, mögé pedig egy félköríves falat tervezett, külső felén domborművekkel (utóbbiakat később Lux Elek rajzai alapján, unokahúga és tanítványa, G. Lux Alice készítette el). Hosszú ideig vívódott a nagy reformátor megjelenítésével, különösen az arcvonásokkal, amelyhez elmélyülten tanulmányozta az egykorú ábrázolásokat és a XIX–XX. századi németországi Luther-emlékműveket is.

1940-ben készült el Luther portréjával, elsőként a fából faragott kisplasztikai változattal, majd az emlékmű főalakjának fejével. A mű különbözött minden addigi munkájától: a Luxra annyira jellemző könnyed harmóniát a kemény, monumentális formálás váltotta fel. Befejezni azonban már nem tudta az emlékművet: 1941. február 26-án budapesti otthonában elhunyt.

A kőbe faragott hatalmas Luther-portré ideiglenesen a Deák téri evangélikus épületegyüttes udvarára került, és négy évtizedig ott is maradt. Az emlékmű kivitelezését megakadályozta a háború, 1945 után pedig jó ideig nem kerülhetett napirendre egyházi vonatkozású köztéri szobor felállítása. A nyolcvanas években Buza Barna szobrászművész és Kotsis Iván építész kapott megbízást a mű befejezésére. A kiegészített, ám reliefek nélküli emlékművet 1983 októberében, negyvenkét évvel Lux halála után avatták fel, méltó helyen: a Lőcsei úti Evangélikus Teológiai Akadémia parkjában.

Tóth Vilmos

PEST-BUDA APRÓBAN

kodna

Dózsa András

Jaroras Tiszafüreden

Egy bütykösa felirattal
1906-ból a M. N. Múzeum Néprajzi tárában.

Viski Károly - Tiszafüredi cserépedények
Bp. 1932. 11. l.

1690.

— Dozvald János budapesti fotóművész diaporáma-bemutatójával, hétfőn, Miskolcon, a Herman Ottó Múzeumban befejeződött a múzeumi és műemléki hónap borsodi rendezvénysorozata. A diaporáma bemutatón többek között szerepelt a művésznek a nyári hamburgi fesztiválon első díjat nyert Bartók-sorozata is. A múzeumi és műemléki hónap során Borsodban mintegy félszáz rendezvényre került sor. Ez alkalomból alakították meg a Bodrogközi Múzeumbaráti Kört.

Magyar Nemzet 1983. XI. 1.

Dózsa-vára (nyom)

Torjai-

Torjavárának is hívják

Kovári Erdélyemk.

49. l.

Torontálvármegyei M. Közművelődési

Egyesület VII. 280.

MDK

Dózsa, tervezőművész

Az Iparművészeti Társulat bíráló bizottsága legutóbb két pályázatról döntött. /Cserépkályha volt az egyik feladat/. - A szállodaszobára vonatkozó pályázaton a II.dijat- /200-korona/ a fehérkuthy és XXX Dózsa tervei szerint a gregersen -cég által készített szoba nyerte el.

Az Iparművészeti Társulat két pályázata.
Művészeti Krónika. 1905. jan.15. 7.l.

Dózsa, l. Dósa

L. Ártatlán megyvon

Szendrey-Szentiványi

396. l.

Zongora, Mendelssohné VIII. 20.

— Mayerbeeré VIII. 20.

Ó Dózsa Bertalan

miantatos

l. Közlevkiáll

191. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418